
Φ
Z
ω
H
C

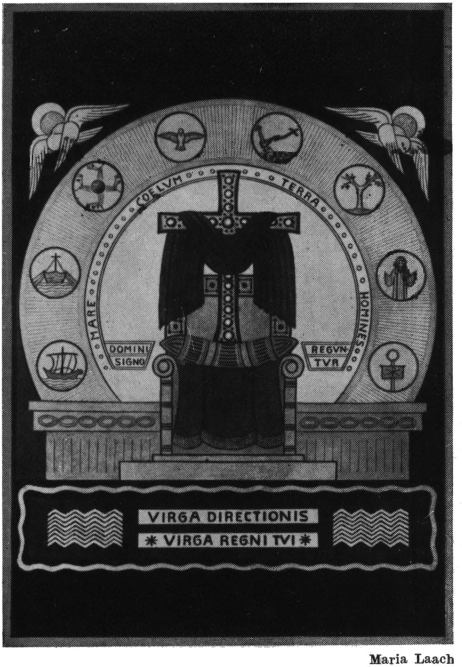
COELVM
TERRA
MARE
HOMINES
DOMINI SIGNO
REGVN TVR
VIRGA DIRECTIONIS
* VIRGA REGNI TVI *

Maria Laach

WIMMER ANZELM O. S. M.

ORABO SPIRITU, ORABO MENTE

IMÁDKOZZUNK LÉLEKKEL ÉS ÉRTELEMMEL

LITURGIKUS ELMÉLKEDÉSEK
A RÓMAI MISEKÖNYV ALAPJÁN
AZ ÉV MINDEN NAPJÁRA

ÖTÖDIK KÖTET

PÜNKÖSD UTÁNI TIZENEGYEDIK
VASÁRNAPTÓL ÁDVENTIG

BUDAPEST
A SZOCIÁLIS MISSZIÓTÁRSULAT KIADÁSA
1941

Nihil obstat. *Dr. Nicolaus Töttössy*, censor dioecesanus. Nr. 2299/1941. Imprimatur. Strigonii, die 9. Aprilis 1941. *Dr. Joannes Drahos*, vicarius generalis.

Ultimum volumen operis: «Orabo spiritu», auctore *R. P. A. Wimmer* O. S. M. typis edi potest. Budapestini, die 9. Februarii. 1941. *Fr. Cyrill M. Marchi* Rect. Provincialis O. S. M.

Stephaneum nyomda Budapest.
Felelős: ifj. Kohl Ferenc.

BEFEJEZŐ KÖTETÜNKHÖZ

bevezetésül csak egy pár megjegyzést teszek.

Elsősorban arra kell a figyelmet felhívnom, hogy mint már az első kötet Bevezetésében említettem (I., 4), azon esetben, ha a Vízkeresztre következő vasárnapokat a korai húsvét miatt a pünkösd utáni utolsó vasárnap előtt pótoljuk, az elmélkedési anyagot az első kötetből kell venni, mégpedig a következő sorrendben: ha pünkösdre 25 hét következik, akkor a huszonnegyedik hét anyagának a Vízkeresztre következő hatodik hét anyaga (I., 995—1052) felel meg. Ha pünkösdre huszonhat hét következik, akkor a huszonnegyedik és huszonötödik hét anyagául a Vízkeresztre következő ötödik és hatodik hét anyagát (I., 936—1052) vesszük. Ha pünkösd után huszonhét hét van, akkor a huszonnegyedik héttől kezdve Vízkereszt utáni negyedik héttől a hatodik hétig bezárólag

kijelölt elmélkedéseket (I., 878—1052) használjuk. Végül, ha pünkösdre huszonnyolc hét következik, akkor a huszonnegyedik héttől kezdve a Vízkereszt utáni harmadik hétre kijelölt anyagot vesszük (I., 806—1052) s így folytatjuk bezárólag a pünkösdre következő utolsóelőtti hétig. A pünkösdre következő utolsó hétre mindig a huszonnegyedik hét következik, ez a vasárnap minden esetben az utolsó, mert a liturgia vele fejezi be a pünkösdi időszakot és az egész egyházi évet.

Az elmélkedők gyakorlati tapasztalatára hivatkozva még arra is fel kell hívnom a figyelmet, hogy azok, kik nagy elfoglaltságuk miatt csak kevés időt szentelhetnek az elmélkedésnek, az egyes napokra kijelölt anyagból szabad választás szerint csak egy pontot használjanak (ld. III., 46). Ennyit rövid idő alatt is kellőképen fel lehet dolgozni, s ez elegendő ahhoz, hogy a mindennapi munkának megadjuk a szükséges liturgiko-aszketikus irányítást.

E kötettel befejezzük a liturgikus elmélkedés sorozatot, mely alkalmat arra használom fel, hogy a Szociális Misszió-

társulatnak, mint kiadónak, köszönetemet és elismerésemet fejezzem ki azért, hogy a nehéz idők ellenére is vállalta az ötkötetes munka költséges kiadását és oly szorgos gonddal készítette elő megjelenését.

Befejezésül hálát adok az Istenanyának, hogy nehéz munkámtól nem tagadta meg anyai pártfogását és arra kérem, áldja meg és vezesse a lelki kibontakozás útján mindazokat, akik e könyvet használják.

Budapest, 1941 Alexandriai Szent Ciril ünnepén.

Imádság az elmélkedés előtt.

Isteni Megváltóm! Az egyházi év ezen utolsó szakában, amely oly nagy mértékben emlékeztet a bőséges termést igérő őszre, midőn elvesszük az esztendő izzadságos fáradalmának jutalmát, én is úgyszólván az utolsó simításokat végzem a lelkemben kialakuló jellemképen és ezáltal készülök elő méltóképen megjelenni Előtted, ki nemsokára mint Itélőbírám jössz el hozzám. Szentséges Jézusom, add, hogy sikerüljön leküzdenem az utolsó nehézségeket, eltávolítanom lelkemből, jellemképemből a torzvonásokat és kialakítanom a Te hasonlatosságodra való lelkület örökszép vonásait. Isteni Megváltóm, nincs más vágyam, csak az, hogy képmásod szerény, de őszinte visszfénye legyek, hogy mikor a mennyei Atya Feléje fordult lelkemre tekint, ráismerjen hűséges követőjére.

Jóságos Anyám, szeretett Nagyasszonyom! Esdve kérlek, bizonyítsd be, hogy Anyám vagy és vezess elmélkedéseimben isteni Fiad tövises, de ragyogó útjain.

Miatyánk . . .

Üdvözlégy . . .

Imádság az elmélkedés után.

Isteni Megváltóm, szívből hálát adok Neked azért a végtelen sok világosságért, amelyben az imént is részesítettél. Hogyan köszönjem meg, hogy lankadatlanul tevékenykedsz lelkemben? nevelsz, csiszolsz, formálsz, alakítasz s addig nem szűnsz meg ezt tenni, míg végleg és visszavonhatatlanul ki nem alakult bennem szentséges jellemképed minden főbb vonása. Meghálálni e kegyelmet amúgy sem tudom; azért azzal a kéréssel fordulok Hozzád, engedd lelkiismeretesen megtartanom elmélkedéseimből fakadó jó feltételeimet s azokra alapítanom további életemet. Tudom, hogy erre a teljesítményre is, mint mindenre a Te szolgálatodban, csakis ke-

gyelmed képesít. Részemről őszintén megigérem, hogy sohasem akadályozom meg kegyelmed bennem megnyilvánuló alakító munkáját és mindent elkövetek, hogy vele hűségesen együttműködjem.

Jóságos Anyám, Mária! Téged pedig arra kérlek, végy továbbra is hathatós pártfogásodba, őrködj sokathányatott életem felett s vezess úgy, hogy ne jelenjek meg érdemek és eredmények hiányában üres kézzel isteni Fiad előtt, Aki nemsokára eljövend mérlegelni cselekedeteimet s megítélni lelkemet.

Miatyánk . . .

Üdvözlégy . . .

A pünkösdre következő időszak második része.

Bevezetés.

A pünkösdi időszak második részének különösebb és említésreméltó liturgikus sajátságai nincsenek. A történelmi háttér és az aszkétikus tartalom pedig annyira összeforrnak, hogy a kettőt szinte lehetetlen széjjelválasztani. Bevezetésünkben erre is tekintettel kell lennünk, következőleg csakis ezen időszak aszkétikus jelentőségével foglalkozunk.

A pünkösdre következő időszak második része Krisztus végső eljövetelének jegyében áll. Fő célkitűzése és gondolatmenetének tengelye az aszkétikus jellemnevelő munka befejezésében, a személyes ítéletre való előkészületben és Krisztus végső eljövetelére való felkészülésben áll. Aszkétikus munkánkat, mint az *a)* pontban részletesen vázoljuk, ezen keretek között kell végeznünk. Ebből következik, hogy az elénk állított feladat a magasabb tökéletesség, a kisebb hibák eltávolítása és a jellemképünkön végzendő utolsó simítások és utánpótlások elvégzésében áll.

A pünkösdre következő időszak két részre való beosztásával kapcsolatban legyen szabad megjegyezni, hogy mint az első rész befejezésében már említettem, ezen időszakban két ünnep játszott az őskeresztény római liturgiában nagy szerepet. Az egyik az apostolfejedelmek (június 29.), a másik Szent Lőrinc vértanú ünnepe (augusztus 10.). Az utóbbi ünnep körül csoportosuló vasárnapok, amelyek általánosságban véve a 11. vasárnappal kezdődnek, annyiban térnek el aszkétikus tartalmukra vonatkozólag az előbbi csoporttól, amennyiben a végső kicsendülést, az örök beteljesülést tartják szem előtt. Ennek egyik legszebb és legmegrázóbb eszményképe Szent Lőrinc élete és vértanúsága.

a) *A vasárnapok.* A pünkösdre következő vasárnapok második csoportja (11—24.), mint már említettem, az örök beteljesülés jegyében áll és annak megfelelő aszkétikus feladatok elé állít. Gondolatmenetében négy csoportot vagy gondolatkört különböztetünk meg: a krisztocentrikus gondolat (11., 12. és 13. vasárnap), a nagy ellentétekre való utalás (14. és 15. vasárnap), a nagy eszközök szemléltetése (16. és 17. vasárnap) és a végkicsendülés, az örök beteljesülésre való előkészület (18—24. vasárnapig).

Az első csoport tengelygondolata a

krisztocentrikus beállítás. A 11. vasárnap és a reá következő hét a krisztocentrikus gondolat alapján az isteni meghallgattatás felülmúlhatatlan bőségével és kegyelemteljes meglepetéseivel foglalkoztat. A fősúlyt arra fekteti, hogy felkeltse bennünk a megfelelő bizalmat és ezt belekapcsolja életalakításunkba. Az Evangéliumban (Márk. 7, 31—37) a siketnéma gyógyulását szemléljük. — A 12. vasárnap Krisztust, életünk irgalmas szamaritánusát állítja elénk (Evangélium, Luk. 10, 23—37), Aki hálátlanságunk ellenére is megment és részesít az örök dicsőségben. A fősúlyt arra fekteti, hogy ennek tudatában mi is hasonló magatartást tanúsítsunk és felebarátaink iránti szeretetünket ezzel a beállítással tökéletesítsük. — A 13. vasárnap liturgiájában a krisztocentrikus gondolat legplasztikusabb megnyilvánulását találjuk: Isten velünk való szövetsége Krisztusba vetett hitünkben találja szilárd alapját. Az Evangélium a Krisztus által meggyógyított bélpoklosról emlékezik meg (Luk. 17, 11—19). — Az említett három vasárnap liturgiája a krisztocentrikus gondolat kidomborítása alapján elindít végső beteljesülésünk felé és felszólít, hogy tekintettel életutunk utolsó részére, tökéletes munkát végezzünk és a magasabb lelki élet kialakításán fáradozzunk.

A második csoport alapgondolata az életben megnyilvánuló nagy ellentétek szemlélete. — A 14. vasárnap a világ fiait Isten gyermekeivel állítja szembe és a nagy ellentétből a Parúzia (Krisztus végső eljövetele) megvilágításában vonja le a következményeket. Az Evangélium (Máté 6, 24—33) az isteni Gondviselés cselekedeteit szemlélteti. — A 15. vasárnap a másik nagy ellentéttel foglalkozik és az Istenbe vetett bizalommal a felfuvalkodott önbizalmat állítja szembe. Az Evangéliumban a naimi özveggyel találkozunk, akinek bizalmát Krisztus fia feltámasztásával jutalmazta meg (Luk. 7, 11—16). — Az említett két vasárnap a nagy ellentétek szemléltetésével megnyugtatta lelki kételyeinket és világosan megmondta, melyik utat kell választanunk, ha komolyan igyekszünk a Parúzia bennünk való beteljesülése felé.

A harmadik csoport a végső küzdelem, a magasabb lelki élet nagy eszközeit ismerteti. — A 16. vasárnap a kegyelem és a jócselekedetek rendkívüli jelentőségével foglalkozik. Az Evangéliumban Krisztus arra ad választ a farizeusoknak, hogy szabad-e szombaton gyógyítani (Luk. 14, 1—11). — A 17. vasárnap két más nagy eszközre emlékeztet, és felszólít, hogy Istenszolgálatunkat a szeretet és az engedelmesség alapjára helyezzük. Az Evan-

géliumban a kereszténység alapgondolatával, a szeretet törvényével is megismerkedünk (Máté 22, 34—36). — A nagy eszközök szemlélete is lényegesen hozzájárul, hogy tökéletesítsük lelki életünket s az említett eszközök igénybevételével érjük el magasfokú kibontakozását.

A negyedik csoport (18—24. vasárnapig) a végkicsendülés ígéreteit és a beteljesülés szépségét szemlélteti részletesen. A fősúlyt az odavezető út kimagasló pontjaira és teljesítményeire fekteti. — A 18. vasárnap a bűnbocsánathoz vezető utat vázolja (az Evangélium is a bűnök bocsánatáról szól (Máté 9, 1—8). — A 19. vasárnap a mennyei lakomáról és a menyegzői ruháról emlékezik meg s ennek keretében az örök boldogság és a kegyelem között fennálló szoros összefüggést domborítja ki. Az Evangélium e mennyei ünnepség örökszép jeleneteivel gazdagítja ismeretünket (Máté 22, 1—14). — A 20. vasárnap a megpróbáltatásokat szemlélteti, amelyeket a hitből merített erő és a kiegészítő kegyelem tesz elviselhetővé és termékennyé. A liturgia szerint ez az örökkévalósághoz vezető út egyik legkimagaslóbb pontja és legértékesebb része. Az Evangélium a százados szolgájával foglalkozik, akit Krisztus meggyógyított (4, 46—53). — A 21. vasárnap Isten

védelméről és a bűnbocsánatról emlékezik meg. Ezáltal bizalmat kelt bennünk, és a végkicsendüléshez vezető lépteinket sietteti. Az Evangéliumban a szolga magatartását szemléljük, aki, miután ura elengedte adósságát, szolgatársaival szemben nem akart hasonlóképen cselekedni (Máté 18, 23—35). — A 22. vasárnap polgári és lelki kötelességeinket hozza közös nevezőre. Az Evangéliumban Krisztus jeles mondását találjuk meg: «Adjátok meg a császárnak, ami a császáré — és Istennek, ami Istené» (Máté 22, 15—21). — A 23. vasárnap az előző hetet egészíti ki, és a természetes és természetfeletti életet hozza közös nevezőre. Ebből a szemléletből új lendület fakad, amelyre szükségünk van, hogy utunkon el ne lankadjunk és végcélunkat elérjük. Az Evangéliumban a vérfolyásos asszony és a zsinagóga elöljárója leányának történetéről értesülünk (Máté 9, 18—26). — A 24. és utolsó vasárnap befejezésként az utolsó ítéletet és Isten cselekedeteinek beteljesülését tárja fel előttünk. Az Evangéliumban az Emberfia, örök Itélőbíránk eljövetelét szemléljük (Máté 24, 15—35).

Az imént nyujtott vázlat alapján meggyőződhetünk, hogy a pünkösdi időszak vasárnapjai egységes és logikus sorrendben felépített gondolatmenetet követnek. Mint már említettem (lásd

a IV. kötet bevezető részét), a pünkösd utáni vasárnapok liturgiája Nagy Szent Gergely reformja után lényeges változáson ment keresztül. Nem állíthatjuk, hogy e változások (amelyek egyébként nem válnak a liturgikus tökéletesség előnyére) a vasárnapok aszkétikus anyagában található sorrendet tartották volna szem előtt. Több mint valószínű, hogy nem, mert elfogadhatjuk a szakemberek túlnyomó többségének nézetét, amely szerint ezeket különböző, a liturgiától független külső körülmények okozták. Ez egyébként meglátszik a változások lényegén, és bizonyítja, hogy a Nagy Szent Gergely előtti őskeresztény római liturgia a szövegeket illetőleg sokkal tökéletesebb volt. Ez azonban mit sem változtat az aszkétikus tartalomban észlelhető összefüggésen és gazdag programon. A liturgia végelemzésben nem emberek, hanem Isten műve. Isten minden történésnek első oka, Aki azonban kormányzatába a második és Neki alárendelt okok egész sorozatát belevonja. Ezeket s a velük azonos, már említett külső körülményeket is úgy használta fel, hogy a Nagy Szent Gergely után beállott változás az aszkétikus tartalom előnyére vált. Nem az a lényeges, hogy a külső forma legyen tökéletes és a keret remekműszámba menő faragás, hanem a belső

tartalom, a keretbe illesztett kép. Ez, amint láttuk, minden szempontból kifogástalan és tökéletes.

b) *Az őszi kántorböjt* (szeptember 14-ére következő szerda, péntek és szombat) liturgiája az aszkétikus tartalmat illetőleg tökéletesen beleillik az *a)* pontban szemlélt általános keretbe. Alapgondolata a természetfeletti világrendben kivívott helyünk megszilárdítása és megőrzése.

Az őszi kántorböjt szerdája Isten javait szemlélteti és azok természetes és természetfeletti szerepére utal. Az Evangélium az imádsággal kapcsolatos böjt rendkívüli hatalmát említi (Márk 9, 16—28).

Az őszi kántorböjt péntekje az Istenhez való visszatérésben rejlő öröm nagyságát tárja fel. Az Evangéliumban megint Mária Magdolnával találkozunk és megtérése nagy jelenetét szemléljük (Luk. 7, 36—50). E jelenet immár harmadszor foglalkoztat. Először a virágvasárnapot megelőző csütörtök liturgiájában szemléltük, másodszor pedig a Szent ünnepén, július 22-én foglalkoztunk vele. E hármas megismétlődés a liturgiában ritkaságszámba megy. Jelentőségét azon körülmény növeli, hogy nőről, Magdolna esetében bűnös nőről van szó. Magyarázat erre csakis Mária Magdolna páratlan és rendkívüli egyéniségében található. A liturgia az Egyház

nevében erre utal a háromszoros ismétléssel, és ugyanezt a célt szolgálja, amikor a Szent ünnepén a szentmisében a Crédót is elmondatja, ami a liturgiában szintén egyedülálló, mert Magdolna ünnepén kívül egyetlen női szent miséjében sem fordul elő a Crédo, amely az Úr, az apostolok és a valóban nagy ünnepek kiváltsága.

Az őszi kántorböjt szombatja az egyházirend felvételével, az arra való előkészülettel, a hivatás és a böjt közötti összefüggéssel foglalkozik. Az Evangéliumban az ördöngős asszony gyógyulását szemléljük (Luk. 13, 6—13). — A kántorböjt harmadik napjának liturgiája lelki kibontakozásunkat segíti elő és arra fekteti a fősúlyt, hogy a pünkösdre következő időszak második felének aszkétikus munkáját tökéletesen végezzük.

Utunk végső szakaszához értünk, és elindultunk a beteljesülés felé. Az út végén Krisztus vár, «Aki eljövend ítélni eleveneket és holtakat». Feléje haladunk, és minden lépéssel közelebb jutunk Hozzá. Járjuk méltón az utat és kérjük az Istenanyát, legyen vezérlő csillagunk.

Pünkösd utáni tizenegyedik vasárnap.

A pünkösdre következő tizenegyedik hét alapgondolata: az isteni meghallgattatás bősége és kegyelme. A liturgia e szemlélettel közelebb hoz a krisztocentrikus gondolat megismeréséhez és annak célkitűzéseit szolgálja. — A mai Kollektában a meghallgattatást eszközlő imádság fokozatait és hatásait szemléljük a következő pontokban: 1. A tisztulás útja. 2. A megvilágosulás útja. 3. Az egyesülés útja.

1.

«Mindenható, örök Isten, Ki túláradó jóságodban a Hozzád esdeklőknek mind az érdemeiket, mind a kívánságaikat felülmúlod: áraszd fölénk irgalmadat és bocsásd meg, ami miatt lelkiismeretünk fél, és add meg hozzá, amiért könyörögni sem merünk.» (Kollekta.)

Az adományaiban és gazdagságában meglepő meghallgattatást eszközlő ima első fokozata és fázisa a

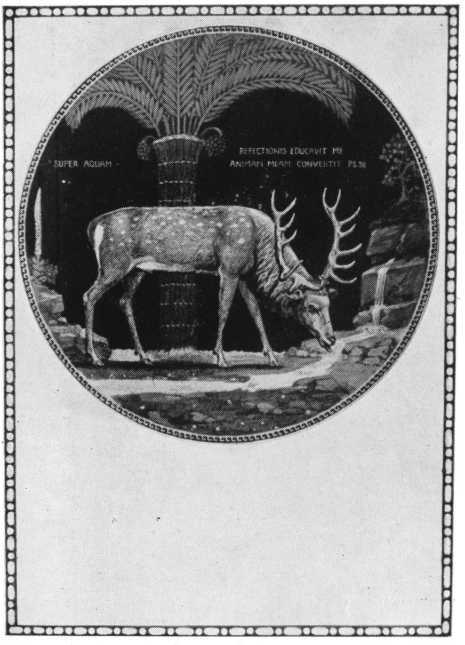
SUPER AQUAM
REFECTIONIS EDUCAVIT ME
ANIMAM MEAM CONVERTIT PS.22

Maria Laach

tisztulás útja. A léleknek előbb meg kell tisztulnia a salaktól és meg kell szabadulnia mindazon megterheltetéstől, amely együttjár a bűnnel és a tökéletlenséggel. Csak e feltétel teljesítése mellett remélheti, hogy imádságának értéke és eredménye lesz. Csak a tiszta lélek képes Istentől a szükséges kegyelmet kieszközölni és csak a bűneitől megszabadult lélek érdemli meg, hogy meghallgattasson. Az ezt eszközlő és előkészítő tisztulás útjának kiinduló pontja — *a)* a mai Kollekta szerint Isten «fölénk árasztott irgalma». Lelki tisztulásunkat és bűneinktől való megszabadulásunkat kizárólag Isten irgalmának és végtelen jóságának köszönhetjük. Ahhoz, hogy bűneinktől elforduljunk és új életet kezdjünk, elegendő az akarat, habár ez is csak Isten megindító kegyelmének gyümölcse. Ahhoz azonban, hogy bűneink bocsánatában részesüljünk, feltétlen Isten irgalmára van szükségünk. Ha tehát tiszta lelkületre akarunk szert tenni, hogy biztos meghallgattatásban legyen részünk, elkerülhetetlenül szük-

séges, hogy Isten bűnbocsátó és a következményeket jóvátevő irgalmáért könyörögjünk. — *b)* Könyörgésünk nem marad eredmény nélkül és kieszközli a bűntől való teljes szabadulást, sőt — és itt már elkezdődik a meglepetések sorozata — «minden érdemeinket, minden kívánságainkat felülmúlja». Az Úr ugyanis nem veszi számba érdemtelenségünket, hálátlanságunkat, bűneink sokaságát, hanem mindettől eltekintve, felülmúlja reménységünket és oly kegyelmi bőséggel áraszt el,hogy annak alapján képesek vagyunk állhatatosan tovább folytatni új életalakításunkat, és ezáltal -- emberileg szólva — megérdemelni Isten irgalmát. Könyörögnünk kell, hogy Isten eltekintsen érdemtelenségünktől, ne vesse latba súlyos bűneinket, és jóságos irgalmával — ami a kegyelmi adományt és megtisztulást illeti, — minden reménységünket felülmúlja. — *c)* Könyörgésünknek és imaéletünknek ez legyen tengelye. Ne kérjünk kiváltságokat, rendkívüli adományokat, csodával határos lelki vigaszt és hasonló

értékeket, amelyekre még Isten barátainak és Krisztus jegyeseinek, a kegyelem által megszentelt lelkeknek is alig van joguk. Őrizzük meg tárgyilagos józanságunkat, vagyis legyünk alázatosak és elsősorban lelkünk megtisztulásáért és a tiszta állapotban való állhatatosságért könyörögjünk. Gondoljuk meg, hogy «aki megalázza magát, felmagasztaltatik» (Máté 18, 4.) és bízzuk Istenre a rendkívüli adományokban és csodaszámba menő kegyelmekben való részesülést.

Elhatározás: Nekem is meg kell tisztulnom. Tudom, hogy végső és döntő tisztulásról van szó, mert a liturgia ezen időszakában lelkiéletemen már az utolsó simításokat végzem és magasabb tökéletesség felé törekszem. Könyörgésemben főleg azt hangsúlyozom, hogy sikerüljön a kisebb hibáktól, lelkem szépségét eltorzító apróságoktól is megszabadulni és ezáltal a lelki tisztulás folyamatát befejezni.

2.

«Mindenható, örök Isten, Ki túláradó jóságodban a Hozzád esdeklőknek mind az érdemeiket, mind a kívánságaikat felülmúlod: áraszd fölénk irgalmadat és bocsásd meg, ami miatt lelkiismeretünk fél, és add meg hozzá, amiért könyörögni sem merünk.» (U. o.)

A lelki megtisztulás folyamatára, — mint a mai Kollekta páratlanszép szövege tanítja, — a megvilágosulás útja következik. Az ezen való elindulás már nem tőlünk függ, erre Isten hív meg, mint a példabeszéd szerény vendégét, aki az utolsó helyet választotta, és akit a házigazda felszólított, hogy menjen feljebb és foglalja el az őt megillető jobb helyet (Luk. 14, 10). A megvilágosulás folyamatának fázisai a következők: — *a)* az «Abundantia pietatis» — Isten túláradó jósága —, a megtisztulás oly fokával ajándékozott meg, hogy méltókká váltunk a magasba emelkedni és nagyobb kegyelemben, tökéletes megvilágosulásban részesülni. Itt már misztériummal, az isteni elgondolás és kiválasztás mélységes titkával állunk szemben, amely-

ben igenis lehet részesülni, amelyet azonban nem tudunk magyarázni. Természetesen azt sem tudjuk megmondani — mert ez is teljesen Istentől függ, — hogy mily magasságot tudunk elérni és mennyiben vagyunk képesek a kapott világosságot fokozni, vagyis újabb érdemek által magasabb megvilágosítást érdemelni. A fő az, hogy új érdemszerzésre, következőleg újabb megvilágosításra törekedjünk. A többit, mint a lelkiéletben sok más egyebet, teljesen Istenre kell bíznunk. — *b)* Az isteni jóság áradata oly nagy, hogy — mint a Kollekta szövegéből kitűnik — önmaga sugalmazza a megvilágosítás egyes, jelentékeny kegyelméért végzendő imát. Az isteni jóság önmaga szólít fel, hogy a kegyelemért imádkozzunk, és önmaga érezteti velünk, hogy miért kell könyörögnünk. Ezáltal páratlan szeretetről tesz tanúságot, mert nemcsak magasabb megvilágosításban részesít, de azt is megengedi, hogy amennyiben ez emberileg lehetséges, a sugallatai alapján végzett imádsággal ezeket megérdemeljük. — *c)* Az isteni sugal-

lat alapján végzett magasabbrendű és magasabbfokú imádság meghallgattatásra talál és rendkívüli meglepetésekben részesít, mert oly kegyelmi ajándékokat eszközöl, amelyeket soha nem mertünk remélni. A Kollektának igaza van «excedit vota» — felülmúlja kívánságainkat —, és a magasabb meglátás, a tökéletesebb megértés és a harmonikusabb beleilleszkedés világosságában részesít.

Elhatározás: Már régen túl kellene lennem a lelki megtisztulás folyamatán és a megvilágosulás útját kellene járnom. Ha eddig még nem sikerült volna ezt elérnem, minden törekvésem abban összpontosítom, hogy változzon a helyzet, én is erre az útra lépjek és a fokozatos fejlődés törvényeinek megfelelően mindig nagyobb világosságban, tágabb meglátásban és mélyebb megértésben részesüljek.

3.

«*Mindenható, örök Isten, Ki túláradó jóságodban a Hozzád esdeklőknek mind az érdemeiket,*

mind a kívánságaikat felülmúlod: áraszd fölénk irgalmadat és bocsásd meg, ami miatt lelkiismeretünk fél, és add meg hozzá, amiért könyörögni sem merünk.» (U. o.)

A mai Kollekta örökszép szövege az egyesülés útja szemléletében csendül ki, «Adiicit quod oratio non praesumit» — azt is megadja, — mondja találóan — amiért könyörögni sem merünk. Itt természetesen a lelki kibontakozás legmagasabb fokáról, az Istennel egyesült életről van szó. Ennek kimagasló pontjai a következők: — *a)* Az Isten kegyelmében és annak teljességében folytatott élet. Az Istennel összeforrott és egyesült élet tökéletesen a kegyelem jegyében áll, azon alapszik, keretein belül mozog és erejével töltekezik. Megnyilvánulásában és ragyogó bőségében kizárólag csak egy tényező játszik szerepet és ez az Istennel összekötő, egyesítő kapocs: a kegyelem. Minél nagyobb a mértéke, minél elevenebb az áradata, minél tüzesebb az izzása, annál szorosabb és tökéletesebb az Istennel való egyesülés. Ezért azonban

könyörögni kell, mert e kitüntető és megtisztelő ajándékot csakis Isten végtelen jósága adhatja meg. — *b)* Az Istennel egyesült élet teljesen az Úr közvetlen jelenlétében teljesül be. Azok, akik ebben az értelemben összeforrtak Istennel, megszakítás nélkül az Úr jelenlétében élnek; minden cselekedetüket és benső megmozdulásukat úgy irányítják, hogy teljesen megfeleljen e jelenlétben rejlő elgondolhatatlan méltóságnak. Az Isten jelenlétében folytatott élet a legmagasabb lelki tökéletességhez vezet, a végső kibontakozást biztosítja és egyáltalán a magasabb lelkiélet legszebb gyümölcseihez tartozik. — *c)* Az Istennel egyesült élet a felülmúlhatatlan, tökéletes és örök szeretet jegyében áll. Az Istennel összeforrt lelkek a kegyelem és a jelenlét alapján csakis szeretetből élnek, nincs más gondolatuk, vágyuk, kívánságuk, mint a szeretet. Szeretni akarnak, viszontszeretetre számítanak, a szeretet cselekedeteit viszik véghez, a szeretet gondolatait gondolják, érzelmeit élik és csakis a szeretet légkörében mozognak.

Ez már oly magasfokú tökéletesség, amelyet csak elmélyíteni és megszilárdítani lehet, felfokozni már nem, mert a szeretetnél nagyobb érték és magasabb állapot nincs. Természetesen ezért is imádkozni kell, mert a tökéletes szeretetet csakis Isten kegyelme és végtelen jósága fakasztha fel szívünkben.

Elhatározás: Az Istennel való egyesülés legforróbb óhajom és legfőbb kívánságom. Ebben összpontosítom minden erőmet — és törekszem, hogy a kegyelmet újabb érdemszerzés által fokozzam, Isten jelenlétéről soha meg ne feledkezzem és a szeretet légkörében éljem életemet.

Pünkösd utáni tizenegyedik vasárnapra következő hétfő.

A mai Evangélium Krisztus örökszép eljárását, annak számtalan, Krisztus felszentelt szolgája, az áldozópap által eszközölt megismétlődését szemléljük. Ezáltal ismét közelebb jutunk a krisztocentrikus gondolat megérté-

séhez és jobban elmélyítjük a meglepetésben gazdag meghallgattatás ismeretét. Gondolatainkat az Evangélium alapján a következő pontokba foglaljuk össze: 1. Krisztus ritusa. 2. A ritus termékenysége. 3. A ritus megismétlődése.

1.

«Hozzá vivének egy siketnémát, és kérék Őt, hogy tegye rája kezét. És félrevivén őt külön a seregből, füleibe bocsátá ujjait, és köpvén, illeté nyelvét, és föltekintvén az égre, fohászkodék, és mondá neki: Effeta! azaz nyíljál meg!» (Evangélium.)

Krisztus eltávozott Tírusz vidékéről és Szidonon keresztül a galileai tengerhez jött. Ott a tíz város határában folytatta megváltó működését. Csodáinak híre már ide is eljutott. A tömeg nagy bizalommal viseltetett iránta és ennek bizonyítékául egy siketnémát vezetett elé azzal a kéréssel, tegye rá kezét és gyógyítsa meg. Krisztus sohasem zárkózott el a könyörgő ember nyomorúsága elől és most is kész volt a kérést teljesíteni. Ezzel kapcsolatban megismerkedünk

Krisztus eljárásával, azzal a szent — hogy úgy mondjuk — ritussal, amelylyel csodatévő munkáját keretezte körül, hogy a nyomában keletkező benyomást annál jobban elmélyítse, és a lélek magasabb érdekeit szem előtt tartva, nagyobb hatással legyen a tömegre. A ritus kimagasló pontjai a mai Evangélim jelentése szerint a következők : — *a)* Krisztus elsősorban «félre vitte a siketnémát külön a seregből». E gesztus már sokat mond — és bizonyítja, hogy Krisztus eljárásának első kimagasló pontja az individuális kezelés, az egyéni foglalkozás. Krisztus a Hozzá vezetett siketnémát nem hagyja a tömegben eltünni, hanem elkülöníti és Magához hívja. Szemtől-szembe állnak Krisztus és a siketnéma, s a Megváltónak alkalma van négyszemközt beszélni vele és közvetlen hatni reá. Az elkülönítés az isteni Megváltó velünk szemben tanúsított eljárásának első jellemvonása. Minket sem hagy a tömegben, habár azon keresztül is elérhetne minket, hanem elkülönít, egyénileg szól hozzánk, foglalkozik

velünk, hogy annál nagyobb legyen a hatás, mélyebb a benyomás és gazdagabb a gyümölcs. — *b)* Krisztus miután elkülönítette a siketnémát, különböző, külsőleg is látható cselekedeteket végez. Fülébe bocsátja ujjait, illeti nyelvét és feltekint az égre. E cselekedetek vagy gesztusok összessége megszokott eljárásának második kimagasló pontja. E cselekedeteknek mély jelentősége van. Az isteni Megváltó elsősorban az emberi testet tiszteli meg általuk, és figyelmeztet, hogy nekünk is nagy tisztelettel kell közelednünk az emberi **szervezethez,** Isten e csodaszép remekművéhez. Ezenkívül megszenteli a testet; és külső jelek és mozdulatok beszédes jelképe által fejezi ki a beteg testben és a benne lakozó bűnös lélekben végbemenő csodálatos folyamatot és kegyelemteljes átváltozást. — *c)* Azután «fohászkodék és mondá neki: Effeta! azaz nyíljál meg!» A cselekedeteket, a szimbolikus gesztust a kimondott szavak egészítik ki. Amit a cselekedetek nem képesek kifejezni, az a szavakban foglaltatik benne. A jelképes

cselekedetek és a magyarázó szavak összetartoznak, egészet képeznek, és Krisztus szándékainak megfelelően a testben és a lélekben végbemenő kegyelmi átváltoztató folyamat megnyilvánulásait közvetítik és teszik láthatóvá.

Elhatározás: Csodálattal szemlélem Krisztus eljárását és nagy örömmel töltekezem az Általa alakított ritus szépségével. Érzem, hogy a katolikus liturgia az Istenszolgálat szertartásának természetfeletti eredeténél, Isten-fakasztotta születésénél állok. E hangulatot, amely most alakult ki lelkemben, egész életemre megőrzöm; s a liturgiával kapcsolatosan mindig arra gondolok, hogy végtelen tiszteletet érdemel, mert eredete Krisztus főpapi kezeinek átváltoztató és életet fakasztó mozdulataira vezethető vissza.

2.

«*És azonnal megnyílának fülei és megoldódék nyelvének köteléke, és helyesen szól vala.*» (U. o.)

Az isteni Megváltó nem hiába különítette el a siketnémát a tömegtől, illesztette fülébe ujjait és érintette nyelvét, úgyszintén nem hiába mondotta a betegségtől megszabadító szavakat. Gesztusában és szavaiban végtelen termékenység rejlik: a siket fül meggyógyul, a nyelv megoldódik és az egykor siketnéma háládatos lelkülettel dicsőíti az őt meggyógyító Urat. Nyelve annyira megoldódott, hogy Krisztus kimondott tilalma ellenére fürge bőbeszédűséggel terjeszti a vele történt csoda hírét és hirdeti Krisztus dicsőségét. — *a)* Krisztus eljárása, vagyis az előző képben szemlélt ritus feltétlen termékenynek bizonyult. A jelképek, a kézmozdulatok, a gesztus nem voltak hiába. — *b)* A jeleket kiegészítő szavak szintén termékenyeknek bizonyultak és az isteni Megváltó nem beszélt eredmény nélkül. — *c)* Amit a gesztus jelképezett és a szó kifejezett, beteljesült. Az átváltozás megtörtént: a siketnéma megszabadult megterheltetésétől, és az isteni Megváltó ismét egy szerencsétlen embert tett boldoggá. A történte-

ket lelki értelemben is kell vennünk, mert e csodálatos cselekedetben a szentségek kegyelmet közvetítő, átváltoztató, megszabadító és megszentelő ritusának előképét látjuk.

Elhatározás: A szentségek ritusának felülmúlhatatlan termékenységét sohasem gátolom, sőt ellenkezőleg, kellőképen előkészülve közeledek hozzájuk hogy hatásuk annál nagyobb, mélyebb és tökéletesebb legyen.

3.

«És azonnal megnyílának fülei és megoldódék nyelvének köteléke, és helyesen szól vala.» (U. o.)

A csoda nem némult el és szünet nélkül folytatódik a földön. Igaz, hogy nem Krisztus kezei végzik a gesztust és nem Krisztus ajkai mondják ki a szavakat, de az is igaz, hogy a csodák Krisztus szándékának megfelelően és erejének teljességéből folytatódnak. Az isteni Megváltó gondoskodott, hogy egyéniségének, működésének folytatása meg ne szakadjon. Tovább él helyetteseiben, kiválasztott szolgáiban: felszentelt papjaiban, aki-

ket külön megbizatással tisztelt meg. — *a)* Megbízta őket, hogy hasonlóképen cselekedjenek : tehát a szó lelki értelmében és a kegyelmi világrendet illetőleg csodatevő, természetfeletti hatalommal ruházta fel őket. Kezükre bízta az általa alapított szentségeket és meghagyta, hogy a szentségek szünet nélküli kiszolgáltatása által folytassák csodáit és eszközöljék a megváltás beteljesülését. — *b)* Kötelességükké tette, hogy szavait és gesztusait alkalmazzák. Minden szempontból magatartásához kell alkalmazkodniok és tökéletesen úgy kell cselekedniök, amint Őt látták e csodákat véghezvinni és az emberiség érdekeit szolgálni. — *c)* Biztosította őket és rajtuk keresztül minket, hogy a szentségekkel mindig célt érnek, átváltozást, megtisztulást, megszabadulást, kegyelmet és természetfeletti életerőt közvetítenek. Jóságában annyira ment, hogy e lelki csodák, vagyis a szentségek hatásának beteljesülését nem tette függővé helyetteseinek lelkiállapotától, sőt attól teljesen függetlenül biztosította, hogy a

szentségek önnön erejükből, amely Belőle fakad, érjék el céljukat. A helyettesek, a felszentelt papok csak gesztusait alkalmazzák és szavait ismétlik. A többit, a benső hatást a szentségek önnön erejükből végzik.

Elhatározás: Hálát adok Istennek, hogy Krisztus csodái megismétlődnek, és nekem is van alkalmam az Evangéliumban oly sokszor szemlélt csodáknál jelen lenni és kegyelmükben részesülni. E lehetőséget megbecsülöm — és törekszem, hogy az említett értelemben minél több csodát lássak és gazdagítsam kegyelmi világomat.

Pünkösd utáni tizenegyedik vasárnapra következő kedd.

Ma ismét az Evangélium gondolatkörével foglalkozunk és figyelmünket a tömeg csodálkozásának szenteljük. A nép szemtanúja volt a siketnéma gyógyulásának, amely annyira megrendítette és oly mély benyomást gyakorolt reá, hogy nem tudta visszatartani csodálatát és hangos kifejezést

adott bámulatának. A tömeg finom intuicióval érezte meg a történtek súlyos jelentőségét és megfelelő szavakkal fejezte ki benyomását. Gondolatainkat a következő pontokba összpontosítjuk: 1. Krisztus mindent jól tett a tömeg érdekében. 2. Krisztus mindent jól tett az egyén érdekében. 3. A helyes optimizmus.

1.

«*Szerfelett csodálkozának, mondván: mindent jól cselekedett.*» (Evangélium.)

A tömegnek igaza van: Krisztus valóban jól cselekedett és minden helyzetben megtalálta a helyes megoldást. Az Evangélium jelentései is erről tanúskodnak és bizonyítják, hogy Krisztus a tömeg érdekében tökéletesen jól cselekedett. Megértette pszichológiáját, szerette mozgalmas életét, belepillantott gondolataiba és áttekintette a helyzetet. Ezen ismeretnek megfelelően foglalkozott a tömeggel és alakította megváltói munkásságát. — *a)* Elsősorban: foglalkozott a tömeggel. Nem zárkózott el előle, neki élt, érette

dolgozott és — mint tudjuk — érette halt meg a keresztfán. Született vezér volt, a beláthatatlan sokaság, a megszámlálhatatlan tömeg biztoskezű irányítója. — *b)* Jól cselekedett a tömeggel és helyesen bánt vele. Nem tett különbséget, és ha előny nyújtásról lehet szó, a reászorultakat, a mindenki által megvetetteket, az élet által félretaszítottakat választotta ki és hívta magához. Érdemes seregszemlét tartani akkor, amikor Krisztus a tömeghez beszél. Érdemes figyelni az arcokat, kutatni a szemekben, szemlélni a magatartást és szemügyre venni, hogy kikből áll a sokaság. Rendszerint — emlékezzünk csak a hegyibeszéd közönségére — azokból, akikkel senki sem tartotta érdemesnek foglalkozni és akiket a felfuvalkodott társadalom kizárt közösségéből. Krisztus nagyon jól cselekedett, hogy ezeket is magához vonzotta, mert éppen a félretaszítottaknak és megvetetteknek volt legnagyobb szükségük világos tanítására és felbátorító szavára. — *c)* A helyzet ma, két évezred multán sem változott. Krisztus ma is a tömeg Meg-

váltója, mindenki Istene és örök eszményképe. Szegény vagy gazdag, tudatlan vagy tudós, szolga vagy államférfi: minden réteg Istenét és vezérét látja Benne. És ha előnyről van szó, ismét csak azt mondhatjuk, hogy Krisztus körül a hegyibeszéd éppen nem elegáns és vonzó közönségét ma is megtaláljuk. A Megváltó semmit sem változtatott programján és évezredeken keresztül megmaradt eredeti beállítása mellett: a tömegek vezére s a sokaság jótevője, Akiről minden túlzás nélkül el lehet mondani, hogy a tömeg érdekében cselekedett és amit cselekedett, azt jól cselekedte.

Elhatározás: Én is többször hangoztathatnám önmagammal szemben, hogy «jól cselekedett», mert sokszor voltam kicsinyhitű és túlságosan rövidlátó, következőleg nem egyszer bírálgattam hevesen Krisztus életemben megnyilvánuló cselekedeteit. Itéletemben annyira elfogult és merész voltam, hogy nem találtam őket jónak. Ideje, hogy a mai Evangélium

alapján a tömeg szemével lássam a dolgokat és hasonló intuicióval megértsem, mennyire jól cselekedett Krisztus akkor is, amikor rendelkezéseinek jóságát legkevésbbé láttam be.

2.

«Mindent jól cselekedett; a siketeknek visszaadta hallásukat, és megszólaltatta a némákat.» (U.o.)

Krisztus valóban jól cselekedett. Nemcsak a tömegeket vonzotta magához, hogy velük foglalkozzon és új irányt adjon életünknek, hanem az egyéneket is. És amit az egyének, az egyesek érdekében tett, az oly jól volt téve, hogy tökeletesebb megoldást el sem gondolhatunk. — *a)* Krisztus az Evangélium tanúsága szerint külön-külön és egyéni alapon foglalkozott mindenkivel. A tömeg vezére volt, a sokaság érdekeit szolgálta, de istenemberi egyéniségében annyi lendület, sokoldalúság, mélységes észrevevő — és megértő — képesség volt, hogy a tömegek mozgalmában nem mosódott el előtte az

egyén képe és éles pillantása mindig és mindenütt meglátta a veszélyeztetett, a nehezen küzdő lelket, amelynek külön felbátorító szóra és egyéni segítségre volt szüksége. Tudjuk, hogy mily szeretettel választotta ki a tömegből, hívta magához és — *b)* adta meg nekik a további életalakításhoz és lelki kibontakozáshoz szükséges erőt. Egyéni foglalkozását azzal tette tökéletessé, hogy tekintet nélkül a körülményekre, megadta a hozzáfordultaknak, amire szükségük volt. Ha vak volt, ujjaival érintette szemét és látott; ha néma volt, megoldotta nyelvét; ha siket, visszaadta hallását; ha béna, mozgékonnyá tette tagjait. — *b)* És a testi, fizikai adományon keresztül előrehatolt a lélekig, hogy abban is hatalmas, mindent jóra fordító, az egyéni szükségletnek megfelelő változást eszközöljön. Tanácsos volna az Evangéliumot a mai elgondolásból kiindulva mélységesebb tanulmány tárgyává tenni, és közelebbről szemlélni, hogyan foglalkozott Krisztus egyénileg mindenkivel és mily páratlan megértéssel

adta meg mindegyiknek azt, amire szüksége volt. E tanulmány csak megerősítené bennünk a meggyőződést, hogy a mai Evangéliumban említett tömegnek igaza van: Krisztus az egyén érdekében is mindent jól, sőt legjobban cselekedett. — *c)* A helyzet máig sem változott. Krisztus a jelenben is egyénileg foglalkozik mindenkivel. Az Eucharisztiában azért van jelen, hogy ezt lehetővé tegye — és az egyházirendet azért alapította, hogy életének misztikus folytatása, a felszentelt pap és lelkipásztor az Ő nevében és erejével foglalkozzon az egyénekkel és folytassa azt a szép munkát, amelyet Ő kezdett meg földi vándorlása alatt.

Elhatározás: Krisztus velem is eleget foglalkozott már; én sem panaszkodhatom, hogy problémáimmal szemben tanúsított magatartásából hiányzott az egyéni vonatkozás. Mindent megtett érdekemben és akkor sietett segítségemre, amikor legkevésbbé vártam. E megállapítás azzal a kötelezettséggel jár, hogy

az említett egyéni bánásmódot megbecsülöm és tőlem telhetőleg mindent megteszek, hogy annak az eddiginél mélységesebb eredménye legyen.

3.

«Mindent jól cselekedett; a siketeknek visszaadta hallásukat, és megszólaltatta a némákat.» (U. o.)

A tömeg magatartásából messzemenő következményt kell levonnunk. Meg kell ugyanis értenünk, hogy a tömeg háladatos elismerésében sokkal több rejlik, mint egyszerű öröm és köszönet. A tömeg az egyedül elfogadható keresztény optimizmus örökszép jelképe. A sokaság ugyanis megértette és a megértésnél még jobban érezte és átélte Krisztus eljárásában rejlő erő és termékenység rendkívül súlyos jelentőségét. Ebből annyiban vonta le a következményt, amennyiben számot adott magának, hogy Krisztus a biztos alap, amely meg nem inoghat. Csak reá kell támaszkodni, ha biztosan akarunk járni. Ennek tudatában szinte fellélegzett.

Vége volt a bizonytalanságnak, az elhagyatottságnak és a velejáró szomorúságnak. A tömeg immár egész más színben kezdte látni az életet és lelkében lassan az a napsugaras, kedves és vonzó életfelfogás fakadt fel, amelyet jobb kifejezés híján keresztény és természetfeletti optimizmusnak nevezünk. Ennek szemszögéből látva napsugárban és fényáradatban fürdik minden, mert az örök világosság ragyogásában, Krisztusban és azon keresztül szemléli a dolgokat. Ne feledjük, hogy itt semmi túlzás sincs. A keresztény optimizmust a legjózanabb tárgyilagosságnak is el kell fogadnia, mert mint látni fogjuk, egy milliméternyire sem tér el a valóságtól. Reálisan mérlegeli a dolgokat és éppen azért látja fényáradatban, Krisztus világosságában bővelkedni az életet. — *a)* Az optimizmus nagy szerepet játszik a lelkiéletben, mert józan tárgyilagosságától eltekintve, korlátlan örömöt fakaszt. Örömforrásnak bizonyul, s ezáltal lényegesen hozzájárul a lelkiélet sikeres kibontakozásához. Örömforrás, mert biztonságot nyújt és

világosságot fakaszt. Ezt a szellemet ápoljuk, mert öröm nélkül lehetetlen a lelki kifejlődésen sikeresen munkálkodni. — *b)* Az imént vázolt optimizmus tárgyilagossága a mai Evangéliumban kifejezett igazságon alapszik. Krisztus minden szempontból jól cselekszik. Bármi történjék is velünk és akármennyire borult legyen is az égbolt és érthetetlenek az összefüggések: nincs okunk nyugtalankodni. Eleve tudjuk, hogy Krisztus jól cselekszik és mindent a mi érdekünkben tesz, tehát eleve ismerjük a végkimenetelt és tudjuk, hogy a megoldás csak javunkra dől el és örök érdekünket szolgálja. Ennél többet nem szükséges és nem is lehet mondani. Az optimizmus tehát nagyon is indokolt, és egyáltalán nem kényszerít, hogy eltérjünk a valóságtól és légvárakban keressünk menedéket. — *c)* Nagy súlyt kell fektetnünk az optimizmusra, mert megóv a lelki betegségektől és a benső diszharmóniáktól. A keresztény szellem nem egyeztethető össze beteges lelkülettel, hipochonder beállítással, pesszimizmussal,

sötétlátással, kétkedéssel és hasonló fogyatkozásokkal. Mindezek komoly bajt okoznak, aláássák a lelki kibontakozást, meggátolják a kegyelem szabad működését, veszedelmes tűzfészekké válnak és a környezet számára bacillusközpontot jelentenek, amelyből a magasfokú mérgezés nagyon gyakran korlátlanul árad át másokba. E jelenségek ellen az evangéliumi tömeg egészségtől duzzadó optimizmusával kell küzdeni. Csak így lehetséges a lélektől távoltartani a betegséget és biztosítani a nyugodt, fokozatos kibontakozás folyamatát. Egy gramm optimizmus többet ér, mint a világ minden sötétlátása összevéve. Egy kis optimizmus meg tudja változtatni a világ színét, míg a pesszimizmus tömör összessége semmi termékenységet sem képes fakasztani. A választás ebben az esetben tényleg nem nehéz.

Elhatározás: Anélkül, hogy fellegekben járnék és légvárakban lakoznék, minden további nélkül lehetek az egészséges optimizmus embere és töltekezhetem a ragyogó napsugár világosságával.

Nem látom be, miért lakjak nedves odúban, mikor itt van a keresztény optimizmus, amely megtanít a világosság gyermekének lenni és a pajzán napsugár ruganyosságával venni az életet.

Pünkösd utáni tizenegyedik vasárnapra következő szerda.

A mai Szekréta a liturgikus szolgálat szépségeit vázolja és a hét alapgondolatának megfelelően a sikerteljes és gazdag meghallgattatás folyamatába kapcsol bele krisztocentrikus alapon. Erre vonatkozó gondolatainkat következőképen csoportosítjuk: 1. Szolgálatunk. 2. A kedves adomány. 3. Gyarlóságunkkal szemben segítség.

1.

«*Tekints kegyesen, kérünk, Urunk, szolgálatunkra, hogy a bemutatott adomány Neked kedves, nekünk pedig gyarlóságunkkal szemben segítségünk legyen.*» (Szekréta.)

A mai liturgia a Szekrétában «servitus nostra» — szolgálatunkról beszél és ezáltal a liturgia szépségeire

mutat rá. Az itt említett szolgálatot a görög, vagyis a keleti Egyház liturgiának, papi funkciónak, ténykedésnek nevezte. Érdemes ezzel a szolgálattal, vagyis a liturgiával foglalkozni, hogy — amit a mai Szekréta szövege egyébként lényegesen megkönnyít — gyönyörű felépítését szemléljük és benső gazdagságával megismerkedjünk. Ezzel kapcsolatban lényegesen közelebb jutunk a krisztocentrikus gondolat ismeretéhez, és az új távlatokban eddig kevésbbé ismert igazságok gazdag adományait fedezzük fel. — *a)* Tengelye e szolgálatnak, vagyis a liturgiának Krisztus Jézus, az Istenember. Ő végzi e ténykedést és eszközli a liturgikus életet. *a)* Krisztus, az örök főpap liturgikus ténykedésének alapja a megváltó kínszenvedésével szerzett érdem. Ez végtelen. Mindent magába foglal és mindenre kiterjed. Örök és kifogyhatatlan. A liturgikus istenszolgálat, vagyis a liturgia értéke és hathatós termékenysége ebben gyökerezik. Krisztus érdemei alapján mozog, végtelenségéből közvetít életerőt, kifogy-

hatatlan gazdagságával dicsőíti Istent, s végzi az őt megillető szolgálatot. *β)* Az istenszolgálat, a liturgia nem önnön **erejéből** cselekszik, hanem Krisztus nevében végzi ténykedését. A szentséges Név **hatalmára** támaszkodik és fényességébe öltözve jelenik meg Isten előtt, hogy méltó legyen szolgálatára. *γ)* Krisztus helyett végez funkciót és teljesít szolgálatot. Mindazok, akik az Általa megkívánt és irányított szakrális cselekményt végzik és a valódi Istenszolgálatot alakítják, Krisztus helyetteseként szerepelnek és — mint egy előző elmélkedésben láttuk — cselekedeteit cselekszik, szavait alkalmazzák. Csak helyettesei a megtestesült Igének, és mint olyanok, eszközként szolgálnak a liturgia fennkölt ténykedésében. — *b)* Az Istenember, Aki áldozatába belevonta az egész közösséget, Isten előtt ezt a közösséget képviseli, és istenszolgálatát mint a közösség feje, a közösségért és annak nevében végzi. Nem egyéni szolgálatról, a közösségtől elvonatkoztatott istendícséretről, hanem a közösség

számtalan tagjának tömör egységbe olvadt istendícséretéről van szó. — *c)* Az Istenember, az Újszövetség liturgiájának örök Főpapja, a misztikus Krisztustest eleven oltárán az áldozatot megemésztő és Isten trón-zsámolyához magával ragadó tűz, melynek izzása nélkül az áldozatnak sem értelme, sem hatása nincs. — *d)* A közösség, mint olyan, az áldozat beteljesülésében és a liturgikus életben a krisztocentrikus valóság alapján csak együttműködik Krisztussal, mint tag az irányítást adó és a cselekedetekért felelős fejjel. Az áldozat bemutatója és az istenszolgálat ténykedésének véghezvivője mindig Krisztus. Ezért oly nagy és fenséges az Újszövetség liturgiája, amelyben az emberiséggel egyesült Isten végzi az istenszolgálatot és mutatja be az engesztelő áldozatot.

Elhatározás: A Szekréta szavait jól megjegyzem magamnak és sokat foglalkozom gondolatmenetével, hogy tökéletesen megértsem a liturgia szellemét, a benne megnyilvánuló krisztocen-

trikus valóságot és ezen az alapon alakítsam az istenszolgálatban, a liturgiában való aktív részvételemet.

2.

«Tekints kegyesen, kérünk, Urunk, szolgálatunkra, hogy a bemutatott adomány Neked kedves, nekünk pedig gyarlóságunkkal szemben segítségünk legyen.» (U. o.)

A liturgikus szöveg «kedves adomány»-ról beszél. Ezt természetesen az istenszolgálatra, a liturgia szakrális cselekményére vonatkoztatja. A kifejezés mögött hatalmas gondolat és még hatalmasabb valóság áll. Nemcsak kedves, hanem eredményteljes, sikerben gazdag és életerőt közvetítő adományról, vagyis áldozatról van szó. Ennek alapján meg kell fontolnunk, hogy — *a)* az adománytól, vagyis az istenszolgálattól, a benne tengelyként szereplő áldozattól függ a közösség üdve. Az Újszövetség áldozata nélkül több okból, amelyre most nem térhetünk ki, nincs üdvösség. Az áldozat bemutatása tehát

roppant felelősséggel jár, s mindazok, akik ebben eszközként szerepelnek, mint az örök Főpap helyettesei, tudatában legyenek, hogy nekik is hozzá kell járulniok ahhoz, hogy az áldozat (megváltoztathatatlan, örök benső értékétől eltekintve), Isten színe előtt kedves adomány legyen, amennyiben Isten szívesen tekint azon felszentelt tiszta papi kezekre, amelyekben a felajánlott adomány nyugszik. — *b)* A mondottak alapján belátjuk, hogy az istenszolgálat végzése és az áldozat bemutatása természetfeletti kegyelemben bővelkedő életszentséget követel meg. Igaz ugyan, hogy az áldozat benső értékén mitsem változtathat az emberi gyarlóság, de éppoly igaz, hogy Krisztus helyettese, aki e szakrális ténykedést végzi, nagymértékben fokozhatja az áldozat kegyelmet és üdvösséget eszközlő hatását. Ebben az értelemben említi a Szekréta, hogy az áldozat Isten előtt kedves és méltó legyen. — *c)* A mai Szekréta alapgondolata következőleg abban áll, hogy megtanít az áldozat kifogástalan bemutatásának

és az istenszolgálat tökéletes végzésének kegyelméért imádkozni. Tudjuk, hogy felső segítség és kegyelem nélkül semmire sem megyünk. Könyörögnünk és imádkoznunk kell, hogy Isten az áldozat tökéletes bemutatására képesítsen és ezáltal szolgálatunkat kedvessé és elfogadhatóvá tegye.

Elhatározás: **Vajjon istenszolgálatom, a szakrális ténykedés végzése, vagy a benne való részvétel kedves-e Isten színe előtt? Komoly lelkiismeretvizsgálatot tartok és törekszem a megismert hibákat jóvátenni.**

3.

«Tekints kegyesen, kérünk, Urunk, szolgálatunkra, hogy a bemutatott adomány Neked kedves, nekünk pedig gyarlóságunkkal szemben segítségünk legyen.» (U. o.)

Az istenszolgálat és az áldozat bemutatása a mai Szekréta szavai szerint gyarlóságunkkal szemben segítségnek bizonyul, de csak akkor, ha teljesítjük az előző pontban szem-

lélt feltételeket. Az Egyháztörténelem és a lelkek tapasztalata bizonyítja, hogy a segítség mindenkire kiterjed és a legnagyobb termékenység kiindulópontja. — *a)* Az őskeresztény századokban egy népszerű mondásra bukkanunk: «Eucharisztia martyres alit» — az Eucharistia vértanúkat nevel. E szállóige tökéletesen fedi az igazságot, amennyiben a vértanuk történetéből tudjuk, hogy Krisztus követői kizárólag az Eucharisztiából merítették az összehasonlíthatatlan hősiességre képesítő erőt. Az Eucharisztia nélkül sohasem lettek volna vértanúink és a kereszténységből hiányozna az a megnyugtató és biztató, szikrázó világosság, amely a hit hőseinek megtörhetetlen magatartásából árad felénk. — *b)* Az említett őskeresztény mondást kiegészíthetjük, amennyiben hozzáfűzzük, hogy «Confessores sanctificat» — az Eucharisztia megszenteli a hitvallókat. A szentek életében jártasak a bizonyítékok beláthatatlan sorozatát tudják felhozni. A hitvallók, akik életük és munkásságuk által Krisztus igéjét

hirdették és az isteni Megváltó hű emberei voltak, az Eucharisztiából merítették a munkához, az életalakításhoz szükséges erőt, a küldetés teljesítéséhez megkívánt világos látást és éles pillantást. — *c)* A fentidézett mondást a következő kiegészítéssel fejezzük be: «Virgines roborat» — megerősíti a szűzeket. Ezzel kapcsolatban szintén a szentek életére hivatkozhatunk és a tapasztalat alapján megállapíthatjuk, hogy az Eucharisztia, mint a liturgia középpontja és az istenszolgálat tengelye, a szűzek legfőbb tápláló ereje. Gondoljunk a nagy lelkekre, mint Szent Gertrúd, Szent Mechtild, Avilai Szent Teréz, Alacoque Szent Margit és Falconieri Szent Julianna. Az említettek élete megcáfolhatatlan tanúbizonyság amellett, hogy az Eucharisztia valóban szűzeket nevel, akikről a Titkos Jelenések könyve mondja, hogy «követik a Bárányt, bárhova is mégyen». Ne feledkezzünk meg arról sem, hogy az Eucharisztia Krisztus mennybemenetele után a szűzek Királynője, az Istenanya életében is végtelen szere-

pet játszott és lényegesen hozzájárult a magára maradt Szentséges Szűz lelkiéletének végső és befejező kibontakozásához.

Elhatározás: Gyarlóságaimmal szemben nekem is nagy szükségem van segítségre. Ezt a liturgiában, az eucharisztikus istenszolgálatban keresem, és elhatározásomat azzal szilárdítom meg, hogy ebbeli jófeltételeimet mégegyszer felújítom, és komolyan megígérem az Úrnak, hogy minden szempontból eucharisztikus életet élek.

Pünkösd utáni tizenegyedik vasárnapra következő csütörtök.

A mai Introitus szavai Debora (Bir. 6.) diadalénekére emlékeztetnek. A hatvanhetedik zsoltárból vett liturgikus szöveg Isten velünk szemben tanúsított vezetőszerepét vázolja. Gondolatmenete alapján a következő igazságokkal ismerkedünk meg: 1. A cél. 2. Az út. 3. A körülmények.

1.

«Isten az Ő szent helyén; Isten lakóhelyet nyújt azoknak, akik egyetértők, és erőt és hatalmat ad népének. Felkél az Isten és elszélednek ellenségei és elfutnak előle, kik Őt gyűlölik.» (Introitus.)

A mai Introitus szavaiból világosan kitűnik, hogy Isten, az örök Teremtő : életünk célja és minden erkölcsi törekvésünk végpontja. — *a)* Elsősorban azt állapítja meg, hogy hol található. «Az Ő szent helyén», — mondja. És ezáltal arra utal, hogy Isten örök, enyészetlen dicsőségében tartózkodik. Mindaz, aki a célt keresi, e szent dicsőség felé fordul, vagyis kiemelkedik a természetes világrend szűk kereteiből, elszakad mindentől, ami mulandó és időhöz van kötve, hogy a természetfeletti világrendbe beleilleszkedve és az örökkévalóság szemléletébe elmerülve megtalálja életcélját, az örök Istent. — *b)* «Isten lakóhelyet nyújt», vagyis mint örök célpont, az élet bonyodalmain keresztül magához vonz, befogad hajlékába, részesít dicsőségében és megosztja gazdagságát. Örököseivé tesz s ezzel tetőzi be jótéteményei-

nek beláthatatlan sorozatát. Azok, akik az örök célt keresik, ebben összpontosítják minden erejüket és e gazdag részesedésre vonatkozó ígéretből merítik a tovább haladáshoz és végső kibontakozáshoz szükséges meggyőződést és erőt. — *c)* «Erőt és hatalmat ad», vagyis a célhoz vezető úton a kegyelem erejével táplál, fokozza teljesítőképességünket és ugyanezzel az erővel adja meg a szükséges hatalmat, hogy leküzdjük az akadályokat, felülemelkedjünk a nehézségeken és győzedelmeskedjünk a célunk beteljesülését, örök üdvösségünket veszélyeztető ellenségen. Az Istentől kapott erő és hatalom bátorít fel, hogy tovább haladjunk az örök célhoz vezető úton és minden nehézség, fáradság, kimerülés ellenére is állhatatosan járjuk, amíg be következik a döntő pillanat és részesülünk Isten örök gazdagságában.

Elhatározás: Az örök cél világossága lebegjen folyton szemem előtt. Szépségének szemléletébe merülök el, midőn az élet túlságosan szürkévé és nehézzé válik, és

e fényességből merítek annyi napsugaras erőt, hogy kitartsak a végső beteljesülésig.

2.

«Isten az Ő szent helyén; Isten lakóhelyet nyújt azoknak, akik egyetértők, és erőt és hatalmat ad népének. Felkél az Isten és elszélednek ellenségei, és elfutnak előle, kik Őt gyűlölik.» (U. o.)

A célhoz vezető tekervényes, meredek, tövises és meglepő fordulatokban gazdag utat, az emberi élet szimbolikus képét az Ószövetségben találjuk meg: A kiválasztott nép negyvenéves vándorlása a sivár pusztában, a vele kapcsolatos, élményekben bővelkedő kemény küzdelem és sokszerű nélkülözés. Az Introitus erre a szimbolikus jelenetre céloz, és az örök célhoz vezető életútról a következő képet nyújtja: — *a)* A szent szöveg alapján önkéntelenül a «grex errans» — a tévelygő nyájra gondolunk. E pillanatban azokat látjuk lelki szemeinkkel, akik az egymás ellen küzdő és egymással ellentmondásban álló világnézetek tévútjaira kerültek. Mint a kiválasztott

nép a sivatagban, járják e sivár és terméketlen utakat és nem érik el céljukat. A téves világnézetek által megígért és remélt célok lidércfény- és délibábként csalogatják a fáradt tömeget. Minél tovább haladnak és minél több áldozatot hoznak, annál inkább távolodik el a már közel vélt cél és beteljesülés, mint a rónán felragyogó délibáb a kánikula tikkasztó tüzében. Ily körülmények mellett nagyon nehéz célt érni és közel jutni az Úrhoz. Ehhez már szükséges, hogy Isten — mint az előző pontban láttuk — segítségünkre siessen, örök hatalmával magához vonzzon és felülmúlhatatlan erejével beteljesülésünk felé vezessen. — *b)* Az Introitus szavai alapján önkéntelenül a puszta ijesztő magányára és elhagyatottságára gondolunk. Ez összevág a kiválasztott nép hosszú vándorlása alatt szerzett tapasztalatával. Izrael is számtalanszor magára maradt és érezte az egyoldalú, csak materiális alapra fektetett és anyagi célokért vívott küzdelem súlyos átkát. A különböző világnézetek tévútjait járó tömegek is hasonló

sorsra jutnak. Erejüket idő előtt felőrli az egyoldalú küzdelem, akaratukat megpuhítja és összeroppantja annak eredménytelensége, és szívükben porrá és salakká éget mindent a folytonosan ismétlődő, a beteljesülést kegyetlenül meghiúsító keserves csalódás. Ily alapon végtelenül nehéz az örök célt elérni és a beteljesülésben részesülni. Szükség van Isten segítségére, irányító világosságára. Ezért a fősúlyt arra kell fektetni, hogy az örök cél folyton szem előtt lebegjen és Isten megsegítő kegyelme ténylegesen belekapcsolódjon az életalakítás folyamatába. — *c)* Az Introitus szövege nyomában önkéntelenül arra a gyönyörű felhőoszlopra gondolunk, amellyel az Úr vezette és irányította a pusztában küzdő kiválasztott népet. A felhő máig sem oszlott szét, mert az Újszövetségben felragyogott az örök Igazság világossága. A kinyilatkoztatás beteljesült; és őre, a kereszténység, mint az ószövetségi éjjel világító felhő, jár előttünk, hogy le ne kerüljünk a célhoz vezető útról és el ne vesszünk a sivatag kopár homokbuckáiban. Aki

az életutat eredményteljesen akarja végigjárni, annak szüksége van e világosságra. A kereszténységbe s az általa közvetített örök igazság világosságába kell vetni bizalmát, annak irányítását kell követnie, és e feltétel teljesítése mellett biztos lehet, hogy célt ér és részesül az örök beteljesülésben.

Elhatározás: Az én életutam is eléggé tekervényes volt. Nagyon sokszor kerültem oly fordulóponthoz, amely végtelenül meglepett, más irányba terelt és új feladatok elé állított. Rendszerint nem bizonyultam eléggé tapasztaltnak és simulékonynak, úgyhogy a fordulópontok sok esetben nagymértékben hátrányomra váltak. Ezentúl komolyabban veszem a dolgokat, nagyobb öntudattal járom életutamat és mindenben a kereszténység által közvetített kegyelemteljes irányításra bízom magam.

3.

«Isten az Ő szent helyén; Isten lakóhelyet nyújt azoknak, akik egyetértőek, és erőt és hatalmat ad népének. Felkél az Isten és elszélednek ellenségei és elfutnak előle, kik Őt gyűlölik.» (U. o.)

Az Introitus szövege a kísérő körülményekről is megemlékezik és tárgyilagosan vázolja megnyilvánulásukat. A Debóra énekére emlékeztető szöveg szinte a csatatérre visz, ahol már hevesen folyik az élet-halálharc. Irgalom nélkül állít bele a küzdelem hullámzásába, a csatazaj morajlásába és a veszedelem közepébe, hogy belekapcsolódjunk az üdvösségért folytatott küzdelem folyamatába, hozzájáruljunk az örök eszmény beteljesüléséhez és kiérdemeljük végső megdicsőülésünket. — *a)* A szent szöveg elsősorban arra emlékeztet, hogy minden oldalról támadások érnek. Nem portyázásokról, jelentéktelen kísérletezésekről, hanem komoly támadásokról van szó, melyek Krisztus nyájának megsemmisülését célozzák. Az örök üdvösség értelmében veendő élet-halálharc folyik itt, mely-

nek kimenetele eldönti örök sorsunkat. — *b)* A liturgikus szöveg arra is emlékeztet, hogy az Úr nem hagy egyedül. «Felkél az Isten» – mondja, — velünk küzd, hogy el ne gyengüljünk és el ne vesszünk a kárhozatos forgatagban. Velünk küzd ; és mint a tegnapi elmélkedésben szemléltük, az újszövetségi áldozat teljességéből árasztja belénk a győzelemhez szükséges erőt. Feladatunk — és a tegnapi elmélkedésben erről is szó volt — csak abban áll, hogy a megfelelő Istenszolgálat által ápoljuk az áldozat szellemét és részesüljünk megerősítő gazdagságában. A támadásoktól már nem kell félnünk, az ellenség nyilai lepattannak rólunk és lelkünk kára nélkül jutunk ki a küzdelemből. — *c)* «Elszélednek ellenségei és elfutnak előle, kik Őt gyűlölik», mondja az Introitus, s ezáltal két körülményre figyelmeztet. Elsősorban arra, hogy Isten segítő keze feltétlen győzelemhez vezet ; másodsorban pedig arra, hogy nincs okunk büszkélkedni, mert az ellenség nem miattunk széled el és előlünk futamodik meg, hanem Isten

minden ellentmondást csirájában megtörő hatalma elől menekül.

Elhatározás: Nem félek, mert mindig arra gondolok, hogy — mint az Introitus eredeti szövege mondja — «Isten ellenségei elszélednek és megfutamodnak az Úr orcája elől». E szent Arculat végtelen hatalmába vetem bizalmamat és ezen alapon vívom tovább lelkinyugalommal és higgadtsággal az élet kemény küzdelmét.

Pünkösd utáni tizenegyedik vasárnapra következő péntek.

A mai Szentlecke, amelyben Szent Pálnak a korinthusiakhoz intézett szavait találjuk, az Evangéliumot, mint a meghallgattatás rendkívül hatékony eszközét szemlélteti. A nemzetek apostola gondolatmenetét a következő pontokban követjük: 1. Az Evangélium elfogadása. 2. Az Evangéliumban való megszilárdulás. 3. Az Evangéliumban talált üdvösség.

1.

«Testvérek: figyelmetekbe ajánlom az Evangéliumot, melyet hirdettem nektek, melyet el is fogadtatok.» (Szentlecke.)

Szent Pál tanítása szerint a meghallgattatás és az azt eszközlő kegyelem első feltétele az Evangélium elfogadása. Az Evangélium szelleme és beteljesülése nélkül nincs kegyelem, meghallgattatás és üdvösség. Ezzel kapcsolatban meg kell jegyeznünk, hogy — *a)* Isten bőségesen gondoskodik az Evangélium elterjedéséről. A hitterjesztés műve — nemcsak emberileg, hanem, főleg természetfeletti szempontból —, mint a megváltás beteljesülésének eszköze, nagyszerűen van megszervezve. Mindenütt és mindenkor hirdetik Krisztus szolgái az Evangéliumot. E hirdetés mindig megfelel a kor követelményeinek, a különböző emberek, fajok és nemzetek igényeinek és a korszellem okozta károk orvoslásának. Szava mindenhova eljut, mindenüvé behatol és oly áramlatot képez, amelyet nem lehet észre nem venni vagy kényel-

mesen kikerülni. — *b)* Az Evangélium szavát, az Isten igéjét meg kell hallgatni. Alkalom — mint már láttuk — mindig kínálkozik, még csak rendkívüli jóakarat sem kell hozzá. Az isteni Gondviselés elgondolása szerint kialakult igehirdetés rendkívül könnyűvé és kényelmessé teszi az Evangélium meghallgatását. Vannak lelkipásztoraink, igehirdetőink, jól megszervezett lelkipásztori munkásságunk, gazdag irodalmunk. Az Evangélium meghallgatása már nem ütközik nehézségbe. — *c)* A meghallgatott Evangéliumot kellő megfontolás, benső feldolgozás és a hozzá való ruganyos alkalmazkodás alapján előítélet nélkül el kell fogadnunk. Ez sem jelent akadályt, mert az Evangélium világossága ragyogó, a benne rejlő igazság meggyőző és az általa közvetített eszmény oly szép, hogy ellenállhatatlanul vonz magához mindenkit.

Elhatározás: Az Evangéliumot elfogadtam ugyan és többé-kevésbbé reá alapoztam életemet, de úgy érzem, hogy

még mindig nem tettem eleget, mert elfogadás és elfogadás között is nagy a különbség. Ennek alapján arra törekszem, hogy az Evangélium elfogadása bennem tökéletes legyen, minden csekélységre kiterjedjen és életemet állandó termékeny, kegyelemteljes feszültségben tartsa. Következőleg nagy gondot fordítok az Evangélium szellemének teljes kibontakozására, és a fősúlyt arra fektetem, hogy e szellem minden, még legjelentéktelenebb teljesítményeimben is tökéletesen érvényesüljön.

2.

«Figyelmetekbe ajánlom az Evangéliumot . . . melyben álltok is.» (U. o.)

Szent Pál az Evangéliumban való megerősödésre és megszilárdulásra céloz. Gondolatait a modern nyelvezet által használt szavakkal különbözőképen lehetne kifejezni: A meghallgattatáshoz nemcsak az Evangé-

lium elfogadása, hanem az általa alakított világnézetben való következetes állhatatosság is szükséges; vagy: világnézeti szempontból sem, sőt abból éppen nem engedhetjük meg magunknak a luxust, hogy ingadozó nádszál legyünk és mindig a szél irányához alkalmazkodjunk. Ezen az alapon figyelmünket a következő igazságokra kell összpontosítanunk: — *a)* A meghallgatott és előítélet nélkül elfogadott Evangélium a tökéletes és szilárd világnézeti alap. Gondolataink ebben a keretben mozognak, kultúránkat erre az alapra építjük, a világot ebben a megvilágításban szemléljük, kutatásaink ebből a szempontból indulnak ki és mindent ezzel a mértékkel mérünk. Világnézeti alapunk ezáltal szilárd és megbízható, és oly előnyökben részesít, amelyeket sehol másutt meg nem találunk. Gondolataink nem ingadoznak, életfilozófiánk nem változik meg egyik napról a másikra, és ennek következtében életünk folyamata is egyöntetű, harmonikus lesz és a fokozatos fejlődést szolgálja. —

b) Az Evangéliumban való megszilárdulásunk és a világnézetben való állhatatosságunk által teljesen megközelíthető és minden szempontból kielégítő törvénykönyvhöz jutunk, amely erkölcsi igényeinket elégíti ki és akaratunk megmozdulásait irányítja. Nem lesznek többé kételyeink és nem fogunk elveszni a bizonytalanság útvesztőiben. Az Evangélium törvénykönyve megnyugtató szilárdsággal mondja meg mindig, mit kell tennünk, és kétes esetekben lakónikus rövidséggel, logikus világossággal adja meg a döntő választ. Ez is nagy következménnyel jár, mert biztossá teszi életalakításunkat, egyöntetűvé folyamatát, egészséges mértékben gyorsítja a kibontakozást, megfelelően neveli szépérzékünket, folyton a követendő eszményképet tartja szemünk előtt s ezáltal valóban lendületes, nemes, szép és sikerteljes életalakításra késztet. — *c)* Az Evangélium mint világnézet és törvénykönyv valóban szilárd alap. Szent Pálnak, a nemzetek apostolának igaza van, midőn azt mondja a korinthusiaknak, hogy

mivel «az Evangéliumban állanak», nem ingadoznak, nem hányattatnak ide és oda, hanem sziklaszilárdan állanak, elérik céljukat, előmozdítják lelkük üdvösségét és Isten nagyobb dicsőségére válnak. Az Evangélium ezáltal a benső kultúrában, a magasfokú és nagyértékű lelkiéletben való előhaladás eszközének bizonyul és mint olyan, biztosítja a meghallgattatás sikerét és előmozdítja örök üdvösségünket.

Elhatározás: Nem merem állítani, hogy az Evangélium szellemében teljesen megszilárdultam. Itt és ott még találok hézagot, és attól félek, hogy az alap, amelyen állok, kicsit repedezett. Ennek oka, hogy az Evangélium szellemét még nem dolgoztam fel magamban és nem vettem teljesen birtokomba. Eddigi mulasztásaimat feltétlen pótolnom kell, ha szikla-szilárd alapra akarok helyezkedni, hogy megállhassam helyemet, és boldoguljak az életben.

3.

«Ajánlom az Evangéliumot, melyet hirdettem nektek, . . . mely által üdvözülni is fogtok, ha megtartjátok úgy, amint hirdettem nektek.» (U. o.)

Szent Pál szavai félreérthetetlenül bizonyítják, hogy az Evangélium az üdvösség egyik legfontosabb előfeltétele. Nélküle nem lehet az üdvösség útját járni és az örök célt elérni. — *a)* Az Evangélium nélkül megközelíthetetlen az igazság. Az örök igazság fényességét csakis a kinyilatkoztatás, tehát az Evangélium fakasztja fel bennünk. Az igazság szellemét is csak az Evangélium közvetíti, termékenyíti meg és tartja fenn. Az igazság fényessége szellemének beteljesülése nélkül pedig nincs üdvösség. — *b)* Az Evangélium teszi megközelíthetővé a kegyelmet, szelleme kapcsol bele a természetfeletti világrend áramlatába. Csakis az Evangélium ismerteti meg velünk Istent, az örök életcélt, a természetfeletti világrendet és — eltekintve Isten megelőző kegyelmétől — egyedül Ő fakasztja fel a kegyelemben való részesüléshez szükséges

hitet. Kegyelem nélkül pedig nincs üdvösség. — *c)* Az Evangélium által közelítjük meg az élet lényegét és jutunk el a végleges kielégítő megoldáshoz. Az élet gazdag oly kérdésekben és problémákban, amelyekre önnön erőnkből nem találunk feleletet és amelyeket nem vagyunk képesek megoldani. Az Evangélium az igazság világosságával felel kérdéseinkre és a kinyilatkoztatás erejével képesít a megoldásra. A nélkül pedig, hogy a kérdésekre megtalálhattuk volna a feleletet és a nagy problémákat meg tudtuk volna oldani, nem üdvözülünk.

Elhatározás: **Én is az Evangélium alapján akarok üdvözülni, és mindent elkövetek, hogy eleven legyen bennem az általa fakasztott szellem. Folyton e szellemet mélyítem magamban, és azon fáradozom, hogy életem egyes megnyilvánulásaira való kihatása termékeny legyen.**

Pünkösd utáni tizenegyedik vasárnapra következő szombat.

Szent Pál apostol a mai Szentleckében a kegyelem hatását vázolja és ragyogó szépségét közvetíti. A liturgia ezzel a szemlélettel tökéletesíti és fejezi be e hét alapgondolatával való foglalkozást és egészíti ki a kegyelemteljes meghallgattatásra és a vele kapcsolatos meglepetésekre vonatkozó ismereteinket. A Szentlecke gondolatmenete alapján a következő igazságokat szemléljük: 1. «Isten kegyelméből vagyok az, ami vagyok». 2. «Isten kegyelme bennem nem volt eredménytelen.» 3. A Szent Szűz, a kegyelemteljes Anya.

1.

«Isten kegyelméből vagyok az, ami vagyok.» (Szentlecke.)

A fentidézett szavak alapján önkéntelenül arra a rendkívüli egyéniségre gondolunk, aki Szent Pál volt. Jellemképe a legtökéletesebb alakításokhoz tartozik és személyiségének súlya oly nagy, hogy az egész világ megérzi nyomását és önkén-

telenül meghódol előtte. Elméjének világossága és a vele kapcsolatos kegyelmi ragyogás annyira szikrázó, hogy két évezred sem tudta elfakítani, vagy lefokozni tüzes fényességét. Szent Pál, akiről (II., 108—123) már ismételten megemlékeztünk, józan tárgyilagossággal és a kiváltságos lelkeket jellemző szerénységgel tesz vallomást nagyságának, méreteinek, súlyának, jelentőségének és sikereinek eredetéről. Őszintén bevallja, hogy mindez a kegyelem működésére, Isten alakítására vonatkoztatható vissza. Nem önmaga által lett azzá, ami lett, hanem a kegyelem által. — *a)* Szent Pál a kegyelemnek köszönheti, hogy «vas electionis» — a kiválasztás (edénye) gyermeke. Isten öröktőlfogva arra jelölte ki, hogy résztvegyen tervei megvalósításában, szándékai keresztülvitelében, Krisztus tökéletes követője legyen és felülmúlhatatlan életalakítása által eszményképként ragyogjon az emberiség előtt. A kiválasztás nagyságának a kegyelem mérete is megfelelt. Isten oly természetfeletti erővel halmozta el, amely a

legrendkívülibb kegyelmi megnyilvánulásokhoz tartozik. Krisztus nagy apostola e körülménynek és a kegyelmi áradattal való hűséges együttműködésének köszönheti nagyságát, jelentőségét és sikereit. — *b)* A liturgia ezenkívül «praedicator veritatis» — az igazság hírnökének nevezi. A tényállás bizonyítja, hogy ebben sincs túlzás, mert Szent Pál életét az igehirdetésnek szentelte. Sikerei felülmúlhatatlanok, mert a pogány világot tulajdonképen ő hódította meg és nyugaton ő terjesztette leghatásosabban a kereszténységet. Rendkívüli hivatás, amely rendkívüli kegyelmi bőséggel jár. Szent Pál is csak ennek tudja be, hogy működése sikerrel járt és küldetését teljesítette. — *c)* «Doctor gentium» — a nemzetek tanítója és apostola — mondja továbbá a liturgia, és ezzel is Szent Pál nagyságát vázolja. Ezen állítás megfelel a valóságnak, mert az Apostol a fősúlyt a pogány világ megtérésére és a hellén-római világnézet megtörésére fektette. Emiatt sok kellemetlensége volt a fiatal Egyház judaizáló tagjaival és apostoltársaival, de

a félreértések elsímultak és Szent Pál szabadon folytatta apostoli működését a pogány nemzetek között, Az Apostol levelei és Szent Lukácsnak az «Apostolok Cselekedetei»-ben tett hézagos jelentései alapján fogalmat alkothatunk magunknak arról, hogy működése mily nehézségekkel járt és mily akadályokat kellett leküzdenie. E jelentések alapján minden túlzás nélkül állíthatjuk, hogy emberfeletti munkát végzett. Ő maga mondja, hogy erre csak az isteni kegyelem képesítette.

Elhatározás: Nem hasonlíthatom magamat össze Szent Pállal, de mégis azt kell mondanom, hogy én is csak a kegyelem által vagyok az, ami vagyok. Sajnos, nem vagyok sok, sőt — és ez nem válik dicsőségemre — a könnyebb fajsúlyú egyénekhez tartozom. Erkölcsi súlyom és jelentőségem nem éppen túlságosan nagy. De mi lenne akkor, ha nem részesültem volna kegyelemben? Még ez a kevés érték sem alakult volna ki bennem. Ezen

üdvös megállapításból indulok ki, — és Szent Pál szellemének megfelelően fokozom magamban imaéletem sikerteljes kialakítása által a kegyelmi gazdagságot abban a tudatban, hogy minél több bennem a kegyelem, annál több vagyok én is.

2.

«*Kegyelme nem volt bennem eredménytelen.*» (U. o.)

Szent Pál fentidézett szavait nem mindenki alkalmazhatja magára. Ritka ember az, aki túlzás nélkül állíthatja, hogy Isten kegyelme a legkisebb mértékben sem hiúsult meg benne, mert mindig megfelelt az Úr elvárásának, hallgatott a kegyelem hívó szavára és együttműködött sugallataival. Szent Pál apostol esetében is másként alakulhatott volna a helyzet, de az Apostol résenállt, teljesítette az előfeltételeket s ezáltal oly tökéletességre tett szert, hogy a kegyelem őbenne nemcsak nem hiúsult meg, hanem százszoros

gyümölcsöt hozott. Az Apostol a gyönyörű eredményt következőképen érte el: — *a)* Mindenekelőtt tudatában volt a kapott kegyelemnek. Helyes szemmértékkel rendelkezett és józan tárgyilagossággal mérlegelte a neki ajándékozott kegyelmi bőség nagyságát. Felvilágosult ember volt, aki ismerte az életet, bepillantott az emberi lélek mélységeibe és tisztában volt az eszményi ideál megvalósításáért folytatott küzdelem nehézségeivel. Éles elméje gyorsan megteremtette a kapcsolatot a feladat nehézsége és a kegyelem között és azt a következtetést vonta le, hogy a kapott kegyelmi bőséget meg kell becsülni. Szent Pál eszerint cselekedett, megbecsülte a kegyelmet, reá alapozta életét és minden szempontból törekedett a kegyelmi adománnyal együttjáró felelősség tudatában megfelelni Isten elvárásának. — *b)* Ennél többet is tett. Lelkiismeretesen együttműködött a kegyelemmel, engedelmeskedett sugallatainak, követte megmozdulásait, a kijelölt célra használta fel a benne rejlő erőt és soha-

sem cselekedett anélkül, hogy a kegyelemre ne támaszkodott volna. Önnön életét élte ugyan, és mégis annyira ment, hogy egyénisége teljesen alámerült a kegyelem áradatában és tökéletes krisztusi életre képesítette. Az egyéniség átváltozott benne a kegyelem eszközévé; a Krisztus életében való részesedés és szentséges Akarata végrehajtásának eszközévé. Ebben az értelemben említi az Apostol, hogy megszünt élni és már nem ő él, hanem Krisztus él őbenne. A kegyelem által kijelölt célt tehát elérte és oly fennsíkra jutott, amely az élet teljességének legkimagaslóbb pontjaihoz tartozik. A kegyelem őbenne valóban nem hiúsult meg. — *c)* Szent Pál még ezzel a magaslattal sem elégedett meg, és életét, a kegyelemmel való együttműködést úgy alakította, hogy önnön természetfeletti gazdagsága mások, a beláthatatlan tömeg kegyelmi forrásává vált. Apostoli ember volt, — mint az előző pontban szemléltük — a nemzetek tanítója, és mint olyan, súlyt fektetett arra, hogy kegyelmi gazdagsága többletéből és túl-

áradó bőségéből másoknak is juttasson. Ezáltal tökéletesítette apostoli küldetését és valósította meg Isten rendkívüli szándékait.

Elhatározás: Én, sajnos, nem állíthatom, hogy Isten kegyelme bennem sohasem hiúsult meg, ellenkezőleg, csak szemrehányást tehetek magamnak hanyagságom miatt, amely megakadályozta, hogy a kegyelemmel mindig lelkiismeretesen együttműködjek. Szent Pál példája megtanít, hogy hogyan kell cselekednem. Ezentúl arra törekszem, hogy egyetlen kegyelmi alkalmat se szalasszak el és hagyjak kihasználatlanul. Mindig engedelmeskedni akarok a kegyelemnek, és megfelelő tettekkel felelek hívó szavára.

3.

«*Maria Mater gratiae*» (Lorettoi litánia). «*Járjunk azért bizalommal a kegyelem trónja elé, hogy irgalmasságot nyerjünk és kegyelmet találjunk alkalmas időben való segítségre.*» (Zsid. 4, 16.)

Ismét szombat van és elmélkedésünket nem fejezzük be anélkül, hogy az Istenanyára ne gondolnánk. Ma erre rendkívüli alkalom kínálkozik, mert a kegyelmi hatásokról és a kegyelemmel való együttműködésről van szó. Az előző két pontban a nemzetek apostola személyiségét és példaadását szemléltük ; ebben a harmadik, befejező pontban azon gondolkodunk, hogy az Istenanya, a Szentséges Szűz kegyelemközvetítő közbenjárása által alapozza meg és fokozza bennünk a kegyelmi életet. Az idevágó liturgikus szöveget a kegyelemközvetítő Istenanya ünnepének (május 31.) Introitusából vesszük (lásd fenti idézetet). A liturgikus szöveg megtanít az Istenanyához kellőképen közeledni, hogy a megfelelő kegyelmi bőségben részesüljünk. — *a)* A liturgikus szöveg a kegyelem trónszékéről beszél. Szent Pálnak a zsidókhoz intézett ezen szavait helyesen vonatkoztatjuk — amire a liturgia is feljogosít — a kegyelemközvetítő Istenanyára. Közbenjárása, istenközelsége, természetfeletti pártfogása és védelme által valóban a ke-

gyelem trónszékének és a kegyelmi gazdagság forrásának bizonyult. Mindazok, akik kegyelemre akarnak szert tenni, a Szentséges Istenanyához fordulnak és kristálytiszta forrásából merítenek életerőt. — *b)* A liturgikus szöveg továbbá azt mondja, hogy bizalommal kell járulnunk a kegyelmi gazdagság trónszékéhez. Nem szabad várnunk, míg a nyomorúság és a lelki ínség piszkos áradata oly magasra ér, hogy a fulladás és megsemmisülés veszélye környékez. Meg kell előzni a nehézségeket és elő kell készülni a küzdelemre. A Szentséges Istenanya kegyelemközvetítő erejéhez és pártfogásához kell idejében menekülni. A szó gyakorlati értelmében ez annyit jelent, hogy lelkiismeretesen ápoljuk imaéletünk és szolgálatunk által az Istenanya kultuszát; a vele való kapcsolatot soha meg nem szakítjuk; és kegyelemközvetítő közbenjárásáért szünet nélkül esdekelünk. — *c)* Az említett előfeltétel teljesítése mellett jogunk van remélni, hogy részünk lesz az isteni irgalom kegyelmi bőségében. A Szentséges Istenanya párt-

fogását még senki sem kereste hiába. Minél őszintébben keressük oltalmát és kérjük segítségét, annál nagyobb lesz az eredmény és bőségesebb a kegyelmi ajándék.

Elhatározás: A Szentséges Szűznek szolgálok hűségesen, és imádságaimban csak arra kérem, siessen segítségemre, közvetítse a szükséges kegyelmi bőséget és segítsen a kegyelmi megmozdulásokkal oly mértékben együttélni, hogy Isten szándéka bennem sohase hiúsuljon meg.

Pünkösd utáni tizenkettedik vasárnap.

Pünkösd ünnepére következő tizenkettedik hét liturgiája — mint a bevezetésben láttuk — a krisztocentrikus gondolatot ápolja. A gondolatmenet középpontjába az irgalmas szamaritánus egyéniségét és magatartását helyezi (Evangélium), hogy példáját kövessük, szellemét megvalósítsuk s üdvösségünket eszközöljük. Munkánkat a mai Szentlecke szemléletével kezdjük meg és a következő

gondolatokkal foglalkozunk: 1. Elégséges voltunk. 2. A lelkiség. 3. Az igazságosság szolgálata.

1.

«*A mi elégséges voltunk az Istentől van.*» (Szentlecke.)

Szent Pál a fentidézett szavakat a korinthusiakhoz intézi, és felhívja figyelmünket, hogy mi által eszközölhetjük legjobban üdvösségünket. Az üdvösség és a kegyelem értelmében emlékezik meg elégséges voltunkról és annak lényegét magyarázza. — *a)* Elégséges voltunk alapja a Krisztus által Istenbe vetett bizalmunk, — mondja Szent Pál. Ha nem hivatkozunk Krisztus érdemeire és azok alapján nem vetjük bizalmunkat Istenbe, már nem vagyunk elegendők, hogy üdvösségünkön munkálkodjunk. Krisztus érdemeire van szükségünk, általuk kell Istenben bíznunk és kegyelmet kérnünk, hogy képesek legyünk természetfeletti életet élni, érdemeket szerezni, Isten életében részesülni, a Krisztushoz való hasonlatosság alapvető vonásait kidolgozni s ezáltal üdvösségünket esz-

közölni. E nélkül — mondja az Apostol — még arra sem vagyunk képesek, «hogy valamit gondoljunk magunktól», vagyis mint másutt mondja, még Krisztus szent nevét sem vagyunk képesek kellő áhítattal kimondani. — *b)* A bizalom alapján, amely mint tudjuk, kegyelmet eszközöl, az Úr «idoneos nos facit» — alkalmassá tesz, vagyis képesít a lelkiéletre. Mindent megad, ami a magasabb életalakításhoz szükséges s annak teljesítményeit bőséges kegyelmi áradattal támasztja alá. — *c)* A magasabb lelkiéletre tehát csak akkor válunk alkalmassá, ha krisztocentrikus életet élünk, mindent Krisztus érdemeire vonatkoztatunk, azok alapján esedezünk kegyelemért, hogy a krisztusi eszményt a legtökéletesebb keretek között meg is valósíthassuk.

Elhatározás: Azon veszem észre magam, hogy «elégséges voltom» egyáltalán nem kielégítő, mert a krisztocentrikus gondolat még nem teljesült be bennem. Nagyon sokat és felelőtlenül élek Krisztuson kívül,

ami feltűnő módon látszik meg rajtam. Életalakításom ennek megfelelően szaggatott, szeszélyes és következetlen. Ideje, hogy rendet teremtsek, csak Krisztusban éljek, és a krisztocentrikus gondolat beteljesülése által eszközöljem üdvösségemet és keressem a magasabbfokú lelkiéletet.

2.

«*A betű öl, a lélek pedig életet ad.*» (U. o.)

A krisztocentrikus gondolat — mint az előző pontban szemléltük — alkalmassá tesz a magasabb lelkiéletre. Célját a szellem, a lelkiség kialakítása által éri el. Itt természetesen Krisztus szelleméről, Krisztus lelkiségéről és az ahhoz való hozzásimulásról, a benne való elmerülésről van szó. — *a)* «Littera occidit» — a betű öl — mondja Szent Pál, az izzó lelkiség embere. Szent Páltól különösen szívesen vesszük e tanítást, mert egyénisége a legtökéletesebb bizonyíték arra, hogy mily nagy szerepet

játszik a lelkiség, mennyire «öl a betű», és mekkora kárt okoz a szellem és a lelkiség hiánya. A betű valóban öl, mert kicsinyessé, szűkméretűvé, rabszolgává, a külsőségek emberévé tesz, aki «megszűri a szúnyogot, a tevét pedig lenyeli»; kezet mos az evés előtt, hogy a törvénynek eleget tegyen és evés után a legnagyobb lelki nyugalommal követ el házasságtörést. A farizeusok elrettentő példája a lelkiség hiányának, és cáfolhatatlan bizonyítéka Szent Pál tételének, amely szerint a betű, ha nem ízzik benne a lelkiség tüze, annyira terméketlennek bizonyul, hogy gyilkossá válik. — *b)* «Spiritus vivificat» — a lélek életet ad, — **úgymond**, — és egyúttal arra mutat rá, hogy csak akkor leszünk képesek magasabb lelkiéletet élni a krisztusi eszménynek megfelelő jellemet alakítani, ha a lelkiségre helyezzük a fősúlyt és mindenben a krisztusi szellem szerint cselekszünk. Életet valóban csakis a lélek ad. A lelkiség éltet, mert Isten Lelkével kapcsol össze, Hozzá hoz közelebb, szemléletében merít el, s ezáltal megismerteti

velünk az isteni gondolatot, a belőle fakadó isteni akaratot, a gondolatban és az akaratban ízző isteni szeretet tüzét, és rávilágít a keresztülvitelhez, a megvalósításhoz vezető útra. A valódi lelkiség az isteni Lélekből merít, annak gazdagságát viszi át önnön életalakításába és ezáltal részesül az élet teljességében. Tehát alkalmassá tesz a magasabb lelkiéletre és üdvösségünket szolgálja.

Elhatározás: Meg kell vizsgálnom életemet, hogy megtudjam, nem a lelkiség teljessége és beteljesülése hiányzik-e belőlem? Ez nagyon valószínű, mert életalakításomban már eddig is túlsok tökéletlen vonást és kellemetlen fogyatkozást találtam. Ebből levonom a következtetést — és felteszem magamban, hogy minden törekvésemet a tökéletes krisztusi lelkiség kialakításában összpontosítom. Jófeltételemet körülményeimnek megfelelő részletes és életbevágó elhatározásokkal tökéletesítem.

3.

«Dicsőségesebb az igazság szolgálata.» (U. o.)

Szent Pál az igazságosság szolgálatáról is beszél (Szentlecke) s ezáltal is hozzájárul üdvösségünk beteljesüléséhez. Az igazságosság szolgálatában rejlik ugyanis üdvösségünk eszközlése. Nagy fontosságot kell tehát ennek a feladatnak tulajdonítanunk és lelkiismeretesen kell foglalkoznunk célkitűzéseivel. Ezek a következők: — *a)* Elsősorban keresni kell a lelkiséget, hogy azt mindenben meglássuk és mindenben megtaláljuk. Ha éles szeműek és finom hallásúak vagyunk, könnyen elérjük célunkat és Krisztus szavaiból, a kinyilatkoztatás igéiből, az isteni törvényből és Krisztus példaadásából hamarosan kihámozzuk azt, amit lelkiségnek nevezünk, és könnyen megtaláljuk gazdagságát. — *b)* Miután megtaláltuk a lelkiséget, törekednünk kell, hogy megismerkedjünk belső lényegével. A mélységbe kell tekintenünk és nem szabad attól félnünk, hogy szédület fog el. A megismert lelkiség ugyanis csak akkor

termékenyül meg és érezteti áldásdús hatását, ha belehatoltunk lényegébe és megismerkedtünk legbensőbb gazdagságával. Ezt azonban természetes úton nem lehet elérni. Természetfeletti segítő eszközre, vagyis kegyelemre és az azt közvetítő imádságra van szükségünk. A lelkiség mélységeibe csak akkor fogunk tekinteni, ha ápoljuk a szemlélődő imádságot, gyakoroljuk a liturgikus elmélkedést és minden vonatkozásban komoly imaéletet élünk. — *c)* A lelkiség mélységeibe vetett pillantás nem marad eredmény nélkül és megtermékenyíti életünket. Az említett mélységben ugyanis oly végtelen gazdagságot fedezünk fel, melynek szemlélete boldoggá tesz s amelyet többé nem tudunk nélkülözni. E gazdagságot átvonatkoztatjuk életalakításunkba, beleillesztjük teljesítményeinkbe s ezáltal valósítjuk meg azt az állapotot, amelyet jogosan nevezünk krisztusi lelkiségnek.

Elhatározás: Komolyan veszem az igazságosság szolgálatát és minden erőmből törekszem a fentebb említett hármas

teljesítményt megvalósítani. Ez által remélem elérni a magasabb lelkiség kibontakozását és biztosítani örök üdvösségemet.

Pünkösd utáni tizenkettedik vasárnapra következő hétfő.

A mai Kollektában a kegyelem csodálatos útjait szemléljük és beteljesülésért könyörgünk. Gondolatmenetét a következő pontokba foglaljuk össze: 1. A dícséretes istenszolgálat a kegyelem gyümölcse. 2. Az istenszolgálat sikeréért imádkozni kell. 3. Az imádság eredménye.

1.

«*Mindenható és irgalmas Isten, Akinek kegyelméből származik, hogy híveid Neked méltóan és dícséretesen szolgálnak: add meg nekünk, kérünk, hogy ígéreteid felé minden akadály nélkül futhassunk.*» (Kollekta.)

A mai Kollekta szövege a liturgiát jellemző hozzáértéssel vázolja a kegyelem csodálatos működését. Mély bepillantást nyújt az erők felosztásába, és megmutatja, hogy a kegyelem

milyen irányban egészíti ki az emberi teljesítőképességet. — *a)* A liturgikus szöveg elsősorban az erők kettős egyenetlenségére utal. Az ember csak természetes erővel rendelkezik és ennek következtében csakis oly megvalósításokra képes, amelyek nem haladják túl a természetes keretet. Ezzel szemben áll a kettős természetfeletti hivatottság. *a)* Hivatva van természetfeletti teljesítményekre, és kötelessége természetfeletti életet élni. Krisztus példáját kell követni, szellemiségét kell kialakítani, eszményi magatartásához kell alkalmazkodni, a jellemképet a Krisztus-archoz való hasonlatosság igényeinek megfelelően kell tökéletesíteni. Mindez természetfeletti teljesítmény, amelyet csupán természetes erővel nem lehet megvalósítani. *β)* Az emberi teremtmény ezenkívül hivatva van természetfeletti érdemszerzésre. Végcélja a mennyei boldogság, az isteni dicsőségben való részesülés, amelyet — tekintettel az emberi természetet túlhaladó mivoltára — csakis a természetfeletti érdemszerzés útján lehet elérni. Pusztán emberi erő

erre sem képes. — *b)* Ugyanez áll a benső megmozdulásokra vonatkozólag is. Azért mondja Szent Pál : «Nem mintha elegendők volnánk valamit gondolni magunktól, mint önmagunkból» (II. Kor. 3, 5). A benső megmozdulásokat a gondolatok, az érzelmek és az akarat irányítják. Az egymásra következő gondolatok változatossága az értelem munkája; az érzelmek hullámzása a különböző szenvedélyek megnyilvánulása; az akarat elhatározásai e kettő gyümölcse. Itt is csupán természetes megmozdulásokról van szó, amelyek azonban nem elegendők ahhoz, hogy természetfeletti életre képesítsenek és alapját képezzék a természetfeletti érdemszerzésnek. — *c)* A mondottak alapján világos, hogy szükség van oly erőre, amely a természetfeletti teljesítményekre képesít és alapját képezi a megfelelő érdemszerzésnek. Ez — mint tudjuk — Isten kegyelme, melyet az isteni Lélek áraszt a Szentséges Szűz közvetítésével lelkünkbe, hogy erősítsen és beleillesszen a természetfeletti világrendbe. A kegyelem új

életet alkot lelkünkben és mindenre képesít, ami az örök cél eléréséhez szükséges. *α)* Képessé tesz a természetfeletti teljesítményekre (lásd *a) α* pontot), mert a természetfeletti világrendbe illeszt bele. *β)* Ugyanezen keretek között képesít a természetfeletti érdemszerzésre (lásd *a) β* pontot). *γ)* A belső megmozdulásokra vonatkozólag megvilágítja az értelmet, hogy képes legyen a természetfeletti meglátásokra. *ϑ)* Megtisztítja a szenvedélyt, hogy tüzes lendületével a természetfeletti célkitűzést szolgálja. *ε)* Acélosítja az akaratot, hogy képes legyen a természetfeletti elhatározások keresztülvitelére, és ezenkívül Isten jósága betetőzéseként még arra is késztet, hogy sugallataira hallgassunk, megmozdulásaival együttműködjünk és örök célunk elérésére, lelkünk megszentelésére tökéletesen felhasználjuk.

Elhatározás: Nem szabad elfelednem, hogy kegyelem nélkül semmire sem vagyok képes, s azért azon kell lennem, hogy a kegyelmi életet felfokozzam magam-

ban és mindenben sugallatához, megmozdulásaihoz, örökszép lüktető életéhez alkalmazkodjam.

2.

«Mindenható és irgalmas Isten, Akinek kegyelméből származik, hogy híveid Neked méltóan és dícséretesen szolgálnak: add meg nekünk, kérünk, hogy ígéreteid felé minden akadály nélkül futhassunk.» (U. o.)

A liturgia a mai Kollektában arra figyelmeztet, hogy a tökéletes istenszolgálat kegyelméért könyörögni kell. Rendkívüli kegyelemre van szükségünk, ha azt akarjuk, hogy istenszolgálatunk tökéletesen sikerüljön és ezáltal elérjük örök célunkat. A Kollektában ezért a kegyelemért könyörgünk és a természetfeletti életre vonatkozólag különösen a következő adományokat kérjük: — *a)* Elsősorban a bennünk levő kegyelmi állapot folytonosságáért esdeklünk. Alapra, szikla-szilárd és megbízható alapra van szükségünk, amelyre a magasabb lelkiélet hatalmas katedrálisát építjük fel. A mai Kollektában

azért könyörgünk, hogy Isten óvja meg a kegyelmi állapotot minden megszakítástól. Ne engedje meg, hogy halálos bűn által elveszítsük, vagy bocsánatos bűneink és tökéletlenségeink által csökkentsük. Adja meg, hogy folytonos legyen és a fokozatos fejlődés és elmélyülés jegyében álljon. — *b)* A Kollektában továbbá a kegyelemmel való együttműködésért is könyörgünk, mert szükségünk van arra, hogy a kegyelem különböző megmozdulásaival egy ütemben cselekedjünk és életünket minden szempontból kegyelemre alapítsuk. Szükségünk van *α)* arra, hogy meghalljuk a kegyelem sugallatát, érzékenyek legyünk indításai iránt és *β)* habozás nélkül kövessük a sugallatot, igényeihez alkalmazkodjunk és terveit megvalósítsuk. Ezért a kegyelemért, amelytől oly sok függ a lelkiéletben, különösen nyomatékkal könyörgünk. — *c)* Istent továbbá kegyelmi gyarapodásért, kegyelmi állapotban való elmélyülésért és tökéletesülésért kérjük. Mindig több kegyelmet akarunk kiérdemelni és mindig nagyobb kegyelmi gazdagság-

ban kívánunk részesülni, hogy fejlődő méreteinek megfelelően mindig tökéletesebb teljesítményre legyünk képesek és bensőleg, lelkileg mindig nagyobbá váljunk.

Elhatározás: Tudom, hogy a tökéletes istenszolgálatot csakis az imádság segítségével vagyok képes megvalósítani. Az istenszolgálat tökéletes kialakulásához végtelen sok kegyelemre van szükségem, azért nem szűnök meg állhatatosan imádkozni és bensőséges fohászokkal ostromolni az Urat, hogy a nélkülözhetetlen kegyelmi bőségben részesítsen.

3.

«*Mindenható és irgalmas Isten, Akinek kegyelméből származik, hogy híveid Neked méltóan és dicséretesen szolgálnak: add meg nekünk, kérünk, hogy igéreteid felé minden akadály nélkül futhassunk.*» (U. o.)

A kegyelemért végzett könyörgés— mint a Kollekta is mondja — nem marad eredmény nélkül, bőséges gyümölcsöt hoz és ennek alapján abba

a szerencsés helyzetbe kerülünk, hogy Istennek méltóságának megfelelően és ambíciónkat kielégítő módon szolgálhatunk. — *a)* Könyörgésünk első gyümölcse az elénk tornyosuló akadályok elmozdítása. Isten tekintettel van gyarlóságunkra és kegyelmes gesztussal tartja távol tőlünk az akadályokat, amelyek komolyan veszélyeztetik lelki kibontakozásunkat. A kegyelemért végzett könyörgést ebben az értelemben hallgatja meg s ezáltal oly megoldást nyújt, amelyre csakis végtelen hatalma képes. — *b)* Az isteni Bölcseség nem tartja jónak minden akadályt elmozdítani. Azért hagy meg egyeseket, hogy megbirkózzunk velük, leküzdjük őket s rendkívüli érdemre tegyünk szert. Könyörgésünket abban az értelemben hallgatja meg, hogy képessé tesz a küzdelemre, megerősít, és a belénk árasztott erő teljessége által biztosítja a végső győzelmet. Ez is megoldás, és miután közreműködésünkkel valósul meg, emberi megoldásnak is nevezhetjük. — *c)* A Kollekta kiemeli, hogy a kegyelemért végzett imádság legszebb gyümölcse a

magas szárnyalású, lendületes élet és ritmikus fejlődés. A liturgikus szöveg azt mondja, hogy könyörgésünk meghallgattatása következtében oly erőteljessé és könnyűvé válunk, hogy minden akadály nélkül szinte futva sietünk az Úr örök ígéreteinek beteljesülése felé. Életünk minden nehézség és küzdelem ellenére könnyűvé válik, mert a kegyelmi erő teljessége és a nyomában fakadó lendület szinte légiesen megkönnyíti az Isten felé való küzdelemteljes közeledést. Ennél nagyobb eredményre nem lehet számítani, és ezért nem lehet elegendőképen hálát adni.

Elhatározás: Minél többet és jobban imádkozom kegyelembeli meghallgattatásért, annál nagyobb lesz az eredmény és bőségesebb a gyümölcse. Ezt tartom szem előtt — és arra törekszem, hogy megfelelő imaélet által lendületessé váljon életem és könnyűvé a beteljesülésért folytatott küzdelem.

Pünkösd utáni tizenkettedik vasárnapra következő kedd.

A mai Kollektában az Anyaszentegyház mélységes emberismerete, anyai szeretete és céltudatos bánásmódja legkülönbözőbb motívumai csendülnek fel. Ezek alapján a következő igazságokat szemléljük : 1. Az Egyház emberismerete. 2. Az Egyház természetfeletti nevelői ténykedése. 3. Az Egyház természetfeletti beállítása.

1.

«*Mindenható és irgalmas Isten, Akinek kegyelméből származik, hogy híveid Neked méltóan és dicséretesen szolgálnak: add meg nekünk, kérünk, hogy igéreteid felé minden akadály nélkül futhassunk.*» (Kollekta.)

A mai Kollektával kapcsolatosan nem annyira a szövegben, mint az általa jelképezett gesztusban, Krisztus Egyháza mélységes emberismerete nyilvánul meg. Az Egyház azáltal, hogy a mai Kollektát belekapcsolta a liturgia folyamatába, bebizonyítja, hogy tökéletesen ismeri az emberi természetet és mélységes bepillantása

alapján tudja, mit kell kérnie. — *a)* Ismeri az emberi természetben rejlő nehézkességet és tudja, mily nehezen mozdulunk meg, határozzuk el magunkat, lendülünk magasba és követjük az isteni géniusz hívó szózatát. Ennek alapján könyörög és minket is imádkoztat — mint a mai Kollekta mutatja —, hogy túljussunk a holtponton, legyőzzük a nehézkességet és légies könnyedséggel folytassuk az eszményi beteljesülésért való küzdelmet. — *b)* Az Egyház tökéletesen ismeri az emberi természetben rejlő egyoldalúságot, tudja, mily könnyen tapad a földhöz, mily szenvedéllyel ragaszkodik anyagi értékekhez és válik tökéletes materialistává. Ennek következtében Szent Pál tanácsa ellenére megöli magában a lelket, túlsúlyba juttatja a testet és lehetetlenné teszi az Isten által megkövetelt benső kibontakozást. Az Egyház jól tudja, miért kell imádkoznia és ezért kapcsolja bele a liturgikus folyamatba a a kegyelemért végzett könyörgést. — *c)* Tudomása van az emberi természetben rejlő állhatatlanságról is. Nem

könnyen maradunk meg az egyszer kiválasztott úton, de annál könnyebben térünk le róla. Ingadozásunk és határozatlanságunk már világtörténelmi bonyodalmat is okozott és végtelen sok romlásnak volt kiindulópontja. Az Egyháznak minderről kimerítő tudomása van, s azért könyörög és könyörögtet a mai Kollektában a kegyelemért, hogy legyőzzük állhatatlanságunkat, megszilárduljunk a jóban és megmaradjunk a kegyelem által kijelölt üdvösséghez vezető úton. — *d)* Az Egyház éles szeme az emberi természetben rejlő bomlás csíráit is világosan látja. Folyton szem előtt tartja az ősbűn által okozott károkat, főleg a rosszra való hajlamot, következőleg esdekelve könyörög kegyelemért, benső megszilárdulásért, természetfeletti erőért, mert attól tart, hogy a romlottság bármely percben megtörheti és veszélyeztetheti az arcunk verejtékével végzett kemény lelki munkát.

Elhatározás: **Az Egyház mélységes emberismeretének én is sokat köszönhetek. Már nem**

egyszer volt alkalmam tapasztalni áldásdús hatását és most is részem van gyümölcseiben. Meghajlok ezen ismeret előtt és szótfogadok tanításának. Résen vagyok ami az emberi természetben rejlő gyarlóságokat illeti és a kegyelem eszközeivel küzdök ellenük, nehogy komoly kárt okozzanak.

2.

«Mindenható és irgalmas Isten, Akinek kegyelméből származik, hogy híveid Neked méltóan és dícséretesen szolgálnak: add meg nekünk, kérünk, hogy igéreteid felé minden akadály nélkül futhassunk.» (U. o.)

Az Egyház nemcsak mélységes emberismeretre tett szert, hanem bőségesen fel is használta tapasztalatait, hogy szolgálatunkra legyen és előmozdítsa üdvösségünket. Emberismerete és tapasztalatai alapján külön nevelési programot állított össze és annak segítségével irányítja lelkiéletünket, benső kibontakozásunkat. Ezen program végtelenül tapinta-

tos, érdekes, a gyakorlatban bevált és eredményteljes. Mint a Kollekta bizonyítja, különböző, nagyon fontos körülményre figyelmeztet és egyúttal megtanít a helyes viselkedésre. — *a)* Figyelmünket elsősorban a küzdelemre, a keresztre és a nehézségekre hívja fel. Nem láttatja velünk rózsás színben a világot és nem hallgatja el a nehézségeket. Tárgyilagos józansággal kemény életre, éber elővigyázatra, férfias küzdelemre és elszánt ellenállásra nevel. — *b)* Nevelőmunkáját azzal tökéletesíti, hogy megmagyarázza és érthetővé teszi a küzdelemben és a kereszthordozásban rejlő rendkívüli értékeket. Nincs hajlama a zsarnokságra és nem kíván minden megindokolást nélkülöző vak engedelmességet. Nagy súlyt fektet ugyan a fegyelemre, a tökéletes alkalmazkodásra, a feltétlen engedelmességre, de megmagyarázza miért kell fegyelmet tartanunk, engedelmeskednünk és vállalnunk a kibontakozással együttjáró heves küzdelmet. Ezáltal csak fokozza lendületünket, elmélyíti meggyőződésünket és megkönnyíti küzdelmeinket. — *c)* Mindenben

az örök célra irányítja figyelmünket. Megtanít céltudatosan küzdeni, a célt szem előtt tartani, annak szépségeiben gyönyörködni és igéreteiben remélni. Elszakít a földi lét kicsinyes méreteitől, mindenek fölé emel, magával ragad a kegyelmi élet magasságaiba és győzelemre segít.

Elhatározás: Az Egyház nevelési programját én is elfogadom és mindenben hozzá alkalmazkodom. Istent csak arra kérem, adja meg a szükséges kegyelmi erőt, hogy az Egyház nevelő szándékát mindig megértsem és hozzá tökéletesen alkalmazkodjam.

3.

«*Mindenható és irgalmas Isten, Akinek kegyelméből származik, hogy híveid Neked méltóan és dicséretesen szolgálnak: add meg nekünk, kérünk, hogy igéreteid felé minden akadály nélkül futhassunk.*» (U. o.)

Az Anyaszentegyház a fősúlyt — mint a Kollekta szövegéből is kitűnik — a természetfeletti beállításra helyezi és minden erejével azon van,

hogy természetfeletti életre képesítsen. — *a)* Életünket hármas tengelylyel szilárdítja meg. Ez a hit, a remény és a szeretet. Arra nevel, hogy az életet a hit szemével lássuk, a reménység világosságában szemléljük és problémáit a szeretet zseniális leleményességével oldjuk meg. A hármas tengely által máris kialakítja bennünk a természetfeletti beállítást és a természetfeletti fennsíkra helyezi életünket. — *b)* Az Egyház természetfeletti beállításának köszönhetjük, hogy kifejlődtünk a nyugtalanítóan szűk keretből, amelybe az eredeti bűn következményei szorították életünket. Valóban kiszakít a mindennapias meglátásból, a köznapi szűkkebliségből, a túlságosan emberies aggodalomból és oly magasságba ragad, amelyben ezek egyszerűen tárgytalanná válnak. — *c)* A kinyilatkoztatás a bennünk megnyilvánuló országról beszél. Ez Isten országa, amely a természetfeletti élet keretein belül teljesül be. Az Anyaszentegyház azáltal, hogy kidomborítja bennünk a természetfeletti életet és megfelelő beállításra nevel, ezt az

országot alakítja lelkünkben s így a legfelfokozottabb mértékben eszközli üdvösségünket.

Elhatározás: Mindenben az Egyház természetfeletti beállítását követem és komolyan törekszem természetfeletti módon gondolkodni, akarni és cselekedni, hogy bennem is tökéletesen kialakuljon Isten szépséges — és az örök üdvösségben kicsendülő országa.

Pünkösd utáni tizenkettedik vasárnapra következő szerda.

A Graduálé a tökéletes krisztocentrikus beállításra tanít meg. Gondolatai alapján a következő pontokról elmélkedünk: 1. Ne keressük dicsőségünket Istenen kívül. 2. Keressük dicsőségünket Istenben. 3. A képesítő ima.

1.

«Áldom az Urat minden időben, ajkamon van dícsérete szüntelen.» (Graduálé.)

A Graduálé szövege arra tanít meg, hogy minden időben áldjuk az Urat és ne szűnjünk meg Őt dícsérni.

Ez teljesen fedi Szent Pál apostol gondolatát, aki óva int attól, hogy dicsőségünket Istenen kívül keressük (II. Kor. 10, 17.). Tapasztalatból tudjuk, hogy beláthatatlan azoknak száma, akik ebbe a hibába esnek és ennek következtében lelkük kárát vallják. Azok, akik nem fogadják el a mai Graduálé álláspontját, — *a)* elsősorban testi erejükben, fizikai egészségükben keresik dicsőségüket. Vannak olyanok is, akik csak ebben találják boldogságukat. Valaki ezeket durván, de szellemesen «a test bolondjainak» nevezte. Igaza van, mert a fizikai erő megbízhatatlan és márholnapra megsemmisülhet. E veszély ellen nem lehet védekezni és ennek a lehetőségnek mindannyian ki vagyunk téve. — *b)* Vannak olyanok is — és ezek már magasabb fokon állanak, — akik dicsőségüket a tőke előnyeiben és a hatalom megnyilvánulásaiban keresik. Dőrék, mert nem fontolják meg, hogy a tőke ingatag, a hatalom szeszélyes és mindkettő mulandó. — *c)* Még magasabb fokon állnak azok, akik az értelem világosságában és a

zseniálitás sziporkázó tüzében keresik dicsőségüket. Sajnos, ezek is csak homokra építenek és a legmegbízhatatlanabb ingadozás lehetőségeinek áldozzák fel életüket. — *d)* Sokan a tomboló sikerben látják a dicsőség tetőpontját és nem gondolnak arra, hogy a tetszésnyilvánítás fülsiketítő lármája perceken belül elnémul és rövidesen feledésbe merül. — *e)* «Hiúságok hiúsága és minden csak hiúság», mondja a kinyilatkoztatás. A józan gondolkodású angolszász fajok is ezt a nézetet vallják, mert a fentebb vázolt megnyilvánulásokat «vanity fair» hiúságvásárának nevezik. Nagyszerűen idevág, amit Salamon, a bölcs király mond a «Prédikátor Könyvében», ahonnan a fentebbi idézet is származik (1, 2.) : «Én királya voltam Izraelnek Jeruzsálemben és feltettem magamban, hogy kikutatom és kifürkészem a bölcseség útján mindazt, ami a nap alatt történik. Ezt a hálátlan elfoglaltságot adta Isten az ember fiainak, hogy vesződjenek vele. Láttam mindazt, ami a nap alatt végbemegy, és íme : mindez csak hiúság és

szélkergetés». Salamon ezután részletesen felsorolja hiú kísérletezéseit, és megrendítő képet fest az élet gyönyörei mulandóságáról és hiábavalóságáról. A megrendítő jelentés végén ismét megállapítja, hogy minden csak hiúság és a következőket mondja: «Mert annak, ki kedves előtte, Isten bölcseséget ad, tudást és örömet; a bűnösnek pedig azt a gyötrelmet és hiábavaló gondot adja, hogy gyüjtsön és halmozzon». (1, 26.)

Elhatározás: Istenen kívül semmit sem keresek. Assisi Szent Ferenccel hangoztatom, hogy «Ő mindenem» és ami kívüle van, nem érdekel. Ennek alapján törekszem mindent Istenre vonatkoztatni és mindenben Istent keresni.

2.

«Az Úrban lelem dicsőségemet; hallják a szelídek és örvendezzenek.» (U. o.)

A mai Graduálé második része különös nyomatékkal domborítja ki, hogy dicsőségünket kizárólag Isten-

ben kell keresnünk és ebben kell lelnünk örömünket. A kinyilatkoztatás s a kereszténység szelleme megtanít arra, hogy hogyan valósíthatjuk meg a mai Graduálé intelmét. — *a)* Dicsőségünket akkor keressük Istenben, ha őszinte szívből hálát adunk a reánk mért csapásért és a belőle fakadó szenvedésért. Már az Ószövetség is erre az álláspontra helyezkedett; és Jób, a szenvedés örök példája is így cselekedett. Filozófiáját az Újszövetség is átvette és a vértanúk százezrei és milliói is hasonlóképen cselekedtek; ebben találták boldogságukat és keresték dicsőségüket. — *b)* Szent Pál példája mérvadó, mert az apostol Krisztus példáját követte és a Tőle tanult szellem szerint cselekedett. A nemzetek apostola, írásai tanúbizonysága szerint dicsőségét az üldöztetésben, a megaláztatásban, a megsemmisülésben kereste. Tökéletesen hasonlóvá vált a keresztrefeszített Krisztushoz, Kinek dicsősége a megsemmisülés, a kínos kereszthalál pillanatában ragyogott legfényesebben. Nekünk is hasonlóképen kell cselekednünk. Mi-

nél tökéletesebben alkalmazkodunk e szellemhez, annál mélyebb és őszintébb lesz a belőle fakadó öröm. — *c)* Az igazi, a soha el nem halványuló dicsőség csak itt fakad fel.Ebben a magatartásban ugyanis végtelen isteni erő rejlik. Csakis ez képesít az üldöztetés, a megaláztatás, a megsemmisülés keserveinek érdemdús elszenvedésére, a nyomában fakadó fölényre és végső győzelemre. A vértanuk elszántságát nem tudta semmiféle földi hatalom sem megtörni és a legválogatottabb kínzóeszközök is túlságosan gyengének bizonyultak az elhatározott, acélos akarattal szemben. Az isteni erő működött bennük, tette fölényessé őket és változtatta át a megsemmisülést végső győzelemmé.

Elhatározás: Dicsőségemet kizárólag Istenben keresem, s ezzel már arra az útra lépek, amelyen a vértanúk megdicsőült egyéniségével találkozom. Tudom, hogy az út keskeny és tövisei megsebzik lábamat; de azt is tudom, hogy magasba vezet, a végső dicső-

ségben csendül ki és ez elég, hogy megingathatatlan kitartásra késztessen.

3.

«*Uram, szabadításom Istene, éjjel-nappal kiáltok Előtted.*»
(Allelújavers.)

A Graduálét kiegészítő Allelújavers azoknak az útját mutatja meg, akik dicsőségüket Istenben keresik. Másszóval: megtanít úgy imádkozni, hogy dicsőségünket valóban Istenben keressük és semmi mással ne foglalkozzunk. E hathatós imádságot az Allelújavers kettős értelmében veszi. — *α)* Elsősorban *α)* «nappali imádságról» emlékezik meg, s ezalatt azt a könyörgést érti, amely az isteni vigasz és elkényeztető jóság tüzében könnyen és nagy lendülettel fakad fel lelkünkben. *β)* Ezzel az «éjjeli imádságot» állítja szembe, vagyis azt a könyörgést, amelyet a lelki elhagyatottság, belső szárazság és vigasznélküliség kálváriás hangulatú, komor éjtszakájában végzünk. *γ)* Az előző végtelen könnyű, mert úgyszólván az isteni vigasz szárnyain lendülünk végtelen

magasságokba. Lényege abban áll, hogy megerősíti a lelket a megpróbáltatások idejére. Az utóbbi végtelenül nehéz, mert szinte segélykiáltás, amely az emberi gyarlóság mélységes szakadékából tör Isten felé. Végtelen érdemszerző, mert rendkívüli áldozattal és acélos önfegyelemmel jár. — *b)* Az Allelújavers által említett kettős imádságnak más jelentősége is van. *α)* A nappali imádság a tökéletesen rendezett, «ora et labora» — imádkozzál és dolgozzál — alapelvre felépített imaéletet jelképezi. Az imádság itt komoly munkaszámba megy, mert tökéletes odaadással történik; és a munka az imádság értékével bír, mert irányítója az őszintén imádságos lelkület. Nagy jelentőséget kell a «nappali imádságnak» tulajdonítani, mert benne magasfokú érdemszerzés rejlik. *β)* Az «éjjeli imádság» áldozat, mert nagy fegyelembe, acélos önmegtagadásba és életbevágó áldozatba kerül. Értéke végtelen, engesztelő hatása felbecsülhetetlen.

Elhatározás: Eddigi imaéletemet komoly vizsgálatnak vetem

alá. És annak eredményeként felteszem magamban, hogy a az Allelújavers által vázolt nappali és éjjeli imádság kettős megnyilvánulását felveszem programomba és hűségesen keresztül is viszem. Imaéletem ebbeli felfokozásában keresem ezentúl dicsőségemet.

Pünkösd utáni tizenkettedik vasárnapra következő csütörtök.

A mai Offertóriumban a szentek közösségéről szóló tanítás fontosságáról győződünk meg krisztocentrikus alapon. A liturgikus szöveg gondolatmenetével kapcsolatosan a következő pontokról elmélkedünk : 1. Mózes gesztusa. 2. A szentek közössége. 3. Káros individualizmus.

1.

«Kérlelte Mózes az Urat, Istenét, mondván : miért gerjedne fel, Uram, haragod néped ellen? Csendesedjék haragvó lelked! Emlékezzél meg Ábrahámról, Izsákról és Jákobról, kiknek megesküdtél, hogy tejjel és mézzel fo-

lyó földet adsz nekik. És az Úr megengesztelődött és elengedte a büntetést, mellyel népét fenyegette.» (Offertórium.)

Az Offertórium szövege Isten kiválasztott népének vezérét, Mózest állítja a cselekvés középpontjába, és közismert gesztusával készít elő a szentek közösségéről szóló tanítás szemléletére. — *a)* A történelmi háttér (Exod. 32.) a Sínai-hegyen végbement isteni törvényhozás és vele egyidejűleg a hegy lábánál felállított aranyborjú imádása. A Szentírás erről a következőket jelenti: «Mikor a nép látta, hogy Mózes késik lejönni a hegyről, egybegyüle Áron ellen s mondá: nosza, csinálj nekünk isteneket, kik előttünk járjanak; mert hogy Mózessel, azzal az emberrel, aki kihozott minket Egyiptom földjéről, mi történt, nem tudjuk. . . . Ő (Áron) átvevé az összegyüjtött aranyat, öntőmesterséggel megformálá és öntött borjút készíte belőlük. És ők azt mondják: ezek a te isteneid, Izrael, kik kihoztak téged Egyiptom földjéről. Mikor ezt Áron látta, oltárt építe eléje és hírnök szavával kiáltatá, mondá: Holnap

ünnepe leszen az Úrnak. Másnap aztán kora reggel felkelének, egészen elégő és véres áldozatokat áldozának, aztán leüle a nép enni és inni, majd nekiálla játszani». (Exod. 32, 1—6.) Míg Isten törvényét hirdette Mózesnek, hogy ezáltal megadja a legfensőbb erkölcsi irányítást, a kiválasztott nép hűtelen lett Hozzá és a bálványimádás förtelmes bűnébe esett. — *b)* Áron gyáva engedékenysége és Izrael vétke nem maradt kihatás nélkül: «Szóla ekkor az Úr Mózeshez, mondván: eredj, menj le: vétkezett néped, melyet kihoztál Egyiptom földjéről . . . Látom immár, hogy kemény-nyakú e nép, hagyj, hadd gerjedjen fel ellenük haragom, hogy eltöröljem őket s téged tegyelek nagy nemzetté» (u. o. 7—10.). Mózest, a nép vezérét megrendítették az Úr szavai, térdreborult és könyörögve fohászkodott Izrael bűneinek bocsánatáért. A Biblia által reánkjutott imaszövegben annyi aszkétikus érték van és a szentek közösségére vonatkozó tanítás oly világosan domborul ki benne, hogy teljes egészében idézzük: «Kérlelte erre Mó-

zes az Urat, Istenét, mondván: Miért gerjedne fel, Uram, haragod néped ellen, melyet kihoztál Egyiptom földjéről nagy erővel és hatalmas kézzel? Kérlek, ne mondhassák az egyiptomiak: álnokul vitte ki őket, hogy megölje őket a hegyekben és eltörölje őket a földről. Szűnjék meg haragod s légy kegyelmes néped gonoszságával szemben. Emlékezzél meg Ábrahámról, Izsákról és Jákobról és Izraelről, a Te szolgáidról, kiknek megesküdtél Tenmagadra, mondván: Megsokasítom ivadékotokat, mint az ég csillagait és ezt az egész földet ivadékotoknak adom és bírni fogják örökké» (u. o. 11—14.). Mózes nem hivatkozik érdemeire, hanem azok jelentőségét állítja előtérbe, akik mint Izrael ősatyái nagy szerepet játszottak a kiválasztott nép történetében és akiknek az Úr lényeges, visszavonhatatlan ígéreteket tett. Az Ősatyák, vagyis az Ószövetség szentjei nevében és érdemeikre való tekintettel kéri az Urat, kímélje meg népét és bocsássa meg bűnét. — *c)* Mózes, mint népvezér, tökéletes önzetlenséggel cselekedett.

Miután rendet teremtett és megbüntette a tévelygőket (u. o. 15—30.), ismét visszatért az Úrhoz és mégegyszer könyörgött a nép szabadulásáért. Imádsága így hangzott: «Kérlek, felette nagy vétekkel vétkezett e nép: aranyisteneket csinált magának. De vagy bocsásd meg nekik e vétket, vagy ha ezt nem teszed, törölj ki engem könyvedből, amit írtál» (u. o. 31—32.). Mózes kész volt önmagát feláldozni népe üdvösségéért. Nem gondolt arra, hogy nem érdemel büntetést, mert mindig tökéletes hűséggel szolgált az Úrnak. Csakis a közösség üdvössége lebegett szeme előtt és kész volt a nép szabadulásáért minden áldozatra. Azt ajánlotta az Úrnak, törölje inkább az élők könyvéből, de irgalmazzon Izraelnek. Mózes ezáltal bebizonyította, hogy méltó vezetője a reábízott népnek. Önzetlensége értékes lelki fiziognómiájának egyik legszebb vonása. — *d)* Az Úr irgalmat gyakorolt és teljesítette Mózes kérését: «Megengesztelődék erre az Úr és nem tevé meg azt a rosszat, amit népe ellen

mondott» (u. o. 14.). Mózesről sem feledkezett meg és méltó jutalomban részesítette: «Mondá neki az Úr: Aki vétkezett Ellenem, azt törlöm ki könyvemből. Te csak menj s vezesd azt a népet, ahová mondtam neked, angyalom majd előtted megyen» (u. o. 33—34.).

Elhatározás: Mózes, népének kiváló vezére, rendkívül tetszik nekem. Megcsodálom a vezetettek iránt tanúsított szeretetét, páratlan önzetlenségét és rendkívüli áldozatkészségét. Magatartásából megtanulom az engesztelő imádság művészetét; és könyörgéséből különösen a szentek érdemeire és közbenjárására való hivatkozást veszem át a gyakorlatba.

2.

«Kérlelte Mózes az Urat, Istenét, mondván: miért gerjedne fel, Uram, haragod néped ellen? Csendesedjék haragvó lelked! Emlékezzél meg Ábrahámról, Izsákról és Jákobról, kiknek megesküdtél, hogy tejjel és mézzel

folyó földet adsz nekik. És az Úr megengesztelődött és elengedte a büntetést, mellyel népét fenyegette.» (U. o.)

Mózes imádságában nagy igazság rejlik: ez a szentek közösségéről szóló tanítás, melynek jelentőségteljes szerepe rendkívüli hatással van a lelkiélet további fejlődésére. Feltétlen szükséges, hogy sokat és tüzetesen foglalkozzunk vele, mert eltekintve rendkívüli jelentőségétől, azt is tudnunk kell, hogy elhanyagolása (mint a 3. pontban látni fogjuk) nagy lelki kárral jár. — *a)* A szentek közösségéről szóló tanítás kiindulópontja a misztikus Krisztus-test reális élete. Ezzel már többször foglalkoztunk. Most csak azt jegyezzük meg, hogy Krisztusban, Aki a fej, testhez hasonlítható közösséget képezünk, melynek tagja vagyunk. — *b)* A misztikus Krisztus-test reális valóságából következik, hogy egymást kölcsönösen kiegészítjük. Ennek következtében a szerzett érdemek is kihatnak a misztikus Krisztus-test többi tagjaira és közbirtokká válnak. A tagok önzetlen érdemszerzésük által járulnak hozzá a közösség érdembeli gazdag-

ságához és ezáltal teljesítik kötelességüket a misztikus Krisztus-testtel szemben. Ez nem törli el a személyes érdemeket, hanem arra képesít, hogy mások javára használjuk fel. Minél nagyobb az egyéni érdemszerzés, annál többet tehetnek az egyesek a közösség javára. — *c)* A szentek — kiknek élete a rendkívüli érdemszerzés jegyében áll — segítségül hívása ezen az alapon nyugszik. Hozzájuk fordulunk és kérjük őket, hogy éredemeiket — emberileg szólva — érvényesítsék Istennél; és azok alapján — a fentebb vázolt közösségben megnyilvánuló kölcsönös kiegészítésnek megfelelően — szerezzék meg számunkra a szükséges kegyelmi erőt. *α)* A szentek segítségül hívása tökéletesen megfelel az isteni törvénynek és az Úr szándékainak. Isten alakította a misztikus Krisztus-test közösségét, tette lehetővé benne a kölcsönös kiegészülést és Ő akarta, hogy ennek alapján segítségül hívjuk a szenteket. *β)* Ez a gyakorlat nagyon hasznos. Mózes példája s az általa kiérdemelt bűnbocsánat is ezt bizonyítja, úgyhogy

nem is szükséges az Egyháztörténelem és a mindennapi élet bőséges tapasztalatára hivatkozni. *γ)* A szentek segítségül hívása ezenkívül — mint a mai Graduálé szövege is bizonyítja — a Szentírás tanításán alapszik, megfelel a Biblia szellemének és liturgikus alapon mozog.

Elhatározás: A szentek közösségének szellemét én is ápolom, és ezt kettős irányban teszem. Elsősorban, miután Aquinói Szent Tamás szerint: «caritas bene ordinata incipit ab egone» — a jól fegyelmezett szeretet önmagunknál kezdődik, — önmagamra gondolok, és különös bizalommal fordulok a szentekhez, főleg azokhoz, akikhez bensőségesebb lelki kapcsolatok fűznek. Másodsorban felgerjesztem magamban a misztikus Krisztus-testhez való hozzátartozás tudatát és annak alapján rendkívüli érdemszerzésre törekszem, hogy érdemeim által másoknak is segítségére lehessek.

3.

«Kérlelte Mózes az Urat, Istenét, mondván: miért gerjedne fel, Uram, haragod néped ellen? Csendesedjék haragvó lelked! Emlékezzél meg Ábrahámról. Izsákról és Jákobról, kiknek megesküdtél, hogy tejjel és mézzel folyó földet adsz nekik. És az Úr megengesztelődött és elengedte a büntetést, mellyel népét fenyegette.» (U. o.)

A szentek közösségéről szóló tanítással különösen manapság kell sokat és behatóan foglalkozni, mert a tapasztalat bizonyítja, hogy a lelkiéletben is tért hódító individualizmus nagy károkat okoz. Nem szabad szem elől tévesztenünk, hogy e divatos lelki beállítás bomlasztó hatásaitól csakis a szentek közösségében rejlő alakító- és megszentelő erő tud megszabadítani. — *a)* Az individualizmus százszázalékos ellentéte a szentek közösségében rejlő hatalmas kollektív erőnek. Aki a szentek közösségéről szóló tanítást követi, beleilleszkedik a misztikus Krisztus-test közösségébe, erkölcsi erejére támaszkodik, érdembeli gazdagságából merít, tovább-

fokozásához járul hozzá és mindenben biztos úton jár, mert a közösségben megnyilvánuló krisztusi szellemet követi. Az individualizmus hívei, akik erkölcsi filozófiájuk használhatóságát torz egyéniségükkel cáfolják, teljesen kiszakadnak a közösségből. A beképzelt előkelősködők felfuvalkodott gesztusával zárják magukra az ajtót, nevetséges különcködésben tetszelegnek és a lelkiéletben is minden vonatkozásban kőkemény önfejűséggel járnak el. Önnön belátásukra és erejükre támaszkodnak és eleve lehetetlenné teszik, hogy az említett közösségben rejlő kegyelmi erőben részesüljenek. Ezek azok az egyének, akik nevetségessé és visszataszítóvá teszik a lelkiéletet, és sok komoly gondolkodású, kívül álló ember elől, aki még nem talált oda Krisztushoz, elzárják az üdvösséghez vezető utat. — *b)* Az individualizmus kártékonynak bizonyul, mert elszakít a misztikus Krisztus-test közösségétől, elvágja az oly fontos szellemi kapcsolatokat, más útra terel, végtelenül megnehezíti a közösség ke-

gyelmi erejében való részesülést és annak a veszélynek tesz ki, hogy az individualista hamarosan elveszít minden kapcsolatot és tévútra kerül. — *c)* Orvosságot ez ellen csakis a szentek közössége szellemének ápolásában találunk. *α)* Sokat kell foglalkozni ezzel a tanítással. A szemlélődés és az elmélkedés belevilágít a közösség mélységeibe, rámutat a benne rejlő erőforrásokra s megtanít szellemére. *β)* Törekedni kell továbbá arra, hogy a szentek közössége s a misztikus Krisztus-testhez való hozzátartozás tudatában a közösség kegyelmi erejére támaszkodva cselekedjünk. Ne bízzunk önnön erőnkben és ne akarjunk mindenkitől eltérőleg új úton járni. Gondoljunk arra, amit az Irás mond, hogy: «Jaj annak, aki egyedül van, mert ha elbukik, nincs ki felemelje». *γ)* A mondottak alapján még meg kell tanulni mindent a közösségért, a misztikus Krisztus-test érdekében tenni és egyéni kibontakozásunkat is ebből a szempontból fejleszteni. Ne féljünk attól, hogy ezzel megrövidülünk, mert minél töb-

bet adunk a közösségnek és minél jobban gazdagítjuk, annál hathatósabban tud szükség esetén — mikor mi is reászorulunk támogatására — segítségünkre sietni.

Elhatározás: Arra nem is gondolok, hogy nevetségessé tegyem magam; ennek következtében komolyan óvakodom az individualizmus nevetséges és kártékony hibájába esni. Komolyan felteszem magamban, hogy a szentek közösségének szellemét ápolom, és lelkiéletemben a fősúlyt erre helyezem.

Pünkösd utáni tizenkettedik vasárnapra következő péntek.

A krisztocentrikus beállítás legnemesebb megvalósítását és beteljesülését a mai Evangéliumban szemléljük. Tanítása alapján a következő gondolatokkal foglalkozunk: 1. Az áldozat szánalomraméltó helyzete. 2. Krisztus gesztusa. 3. Krisztus megbízása. 4. A krisztocentrizmus hiányának következményei. 5. A krisztocentrizmus előnyei.

1.

«Egy ember Jeruzsálemből Jerikóba menvén, rablók közzé került, akik kifosztották őt és sebesre vervén, félholtan hagyák őt, és eltávozának. Véletlenül azon az úton jött lefelé egy pap, és látván őt, továbbméne. Hasonlóképen egy levita is, midőn azon helyhez ért és látta őt, elméne mellette.» (Evangélium.)

Krisztus a mai Evangéliumban az áldozat szánalomraméltó helyzetét vázolja. Magától értetődik, hogy itt is szimbolikus beszédről van szó. Az áldozat, aki félholtra verve és véresen megsebesülve ott fekszik az útmenti árokban, a küzdő, kereső és szenvedő emberiség jelképe. — *a)* A szánalomraméltó áldozat — mint az Evangélium mondja — Jeruzsálemből Jerikóba ment. Útra kelt, úton volt. Jelképe az örökké mozgásban levő, kereső és kutató embernek, aki útrakel, hogy megtalálja az igazságot és általa üdvözüljön. Ha nem is közvetlenül, de közvetve minden ember hasonlóképen cselekszik és még akkor is az igazságot, a benne rejlő boldogságot és üdvösséget keresi, ha nem is gondol reá köz-

vetlenül és nem is ad számot magának cselekedetéről. — *b)* Útonállókra bukkant — «incidit in latrones» — mondja az Evangélium, akik csúnyán elbántak vele, félholtra verték, súlyosan megsebesítették és a veszélyesen vérző embert a közeli árokba dobták és mintha misem történt volna, — eltávoztak. De előbb gondoskodtak róla, hogy kirabolják. Ebben a váratlan fordulatban is mélyebb jelentőséget kell keresnünk. Az útonállók : az élet különböző veszélyei. A szerencsétlen áldozatot az irgalmatlan szenvedélyek csatlósai kirabolták, kiszipolyozták, súlyosan megbántották és miután teljesen összeroppant, — magára hagyták. Nagyon sokan jutnak hasonló helyzetbe, mert az élet senkit sem kímél ; és aki nincs kellőképen felvértezve, nagyon könnyen válik az életút kanyarulatánál leselkedő gonosztevők áldozatává. — *c)* A szerencsétlen segély nélkül maradt, ott sínylődött az árok mélyén s még annyi ereje sem volt, hogy hangosan kiáltson. A járókelők jöttek és futó, közönyös, szórakozott pillantásuk alig

hogy érintette a nyomorultat. Az élet útján jönnek a különböző büszke világnézetek, de arra nem érnek rá, hogy az árok mentén kínlódó, magárahagyott áldozattal foglalkozzanak, rajta segítsenek és neki vigaszt nyújtsanak. Önnön dicsőségüktől eltelve haladnak tovább az úton és méltóságukon alattinak találják azokkal foglalkozni, akik az élet szekerének kegyetlenül széjjelmorzsoló kerekei alá kerültek. A büszke világnézetek szeretik az egyetemi tanítószékek hiú ragyogását, a zsúfolt előadótermek üres pompáját, a benyomáskeltés és a közbeszéd üres dicsőségét. Azok mellett pedig, akikről amúgysem vesz tudomást a világ, hidegen elmennek és kegyetlen sorsukra bízzák őket.

Elhatározás: A mai Evangéliumból legalább annyit tanulhatok, hogy kellőképen felvértezzem magam, nehogy én is hasonló helyzetbe kerüljek és mindenkitől elhagyatva, segítség nélkül vérezzek el az útmenti sáros árokban. Idejekorán felkészülök a várható tá-

madásokra, velük férfiasan megküzdök, és futásra kényszerítem az útonállókat, a gőgös világnézeteket, amelyek nem tudnak segíteni, de annál jobban tudnak rombolni; mindent elvesznek és semmit sem adnak.

2.

«*Arra utazván pedig egy szamaritánus, odaméne, és látván őt, könyörületre indula, és hozzája járulván, bekötözé sebeit, olajat és bort öntvén azokba, föltevé őt öszvérére és a szállásra vivé és gondját viselé.*» (U. o.)

Az irgalmas szamaritánus éppen idejében jön és készséges, megértő szeretete magával hozza a legegyszerűbb megoldást, a sürgős segítséget. Felesleges magyarázni, hogy a jószívű ember, aki oly tökéletesen végzi munkáját, Krisztus, az isteni Szamaritánus jelképe. — *a)* Krisztus nem megy el észrevétlenül az árokbakerült előtt. Megáll, leszáll öszvéréről, félbeszakítja útját, leereszkedik az árok mélyébe és szeretettel közeledik a szenvedőhöz. Krisztus, aki tapasztalatból ismeri

a véres sebek sajgását, a láztól kicserepesedett ajkak vonagló fájdalmát és a halál kínjában megtörő szemek fokozatosan ellankadó izzását, különös előszeretettel viseltetik az élet áldozatai, a kettétörtek, az összeroppantak, a boldogságból kiközösítettek iránt. Szíve túlságosan jó, hogy észrevétlenül menjen el a szenvedés mellett. Egyébként azért lett emberré és testesült meg, hogy — mint Maga is mondja — elsősorban a betegekhez jöjjön és a szenvedőket keresse fel. — *b)* Krisztus mitsem kérdez és szemrehányásokkal sem illeti az elővigyázatlant. A szeretet magától értetődő és egyszerű gesztusával kezeli az áldozatot. A sajgó fájdalmat olajjal enyhíti, a kéreggé száradt vért borral mossa le és a sebeket bekötözi. Ez is szimbolikus cselekedet, mert az olaj az isteni Lélek lelket gyógyító kegyelmét és a bor a legméltóságosabb Oltáriszentség megtisztító erejét jelenti. — *c)* Az isteni Szamaritánus könnyed mozdulattal veszi karjaiba (gondoljunk a Jópásztorra, Aki az eltévedt juhhal is hasonlóképen cselekszik), felviszi az

útra, öszvérére ülteti és magával viszi Jerikóba. Nem elégszik meg az első segítséggel, hanem tovább is gondoskodik róla, és addig nem nyugszik, míg biztonságban nem tudja. Ezen szimbolikus gesztus jelentősége, hogy Krisztus az élet és a bűn áldozatait, miután megmentette őket a biztos haláltól, szentséges Embersége végtelen érdemeiben részesíti, úgyszólván Magához veszi, közösségbe lép velük és továbbra is gondjukat viseli.

Elhatározás: Remélem, hogy nem kerülök oly helyzetbe, amelyből csakis az isteni Szamaritánus tud megmenteni. Ebből azonban nem következik, hogy a mai Evangélium példabeszéde engem nem érint. Ha nem szorulok rá a Szamaritánus segítségére, hálát adok Istennek és ezt azáltal teszem, hogy az isteni Szamaritánussal együttjárom az élet tekervényes útjait, és segítségére vagyok irgalmas, lélekmentő munkájában.

3.

«Másnap elővevén két dénárt, a gazdának adá, mondván: viseld gondját neki, és amit ezenfelül ráköltesz, mikor visszatérek, megadom neked.» (U. o.)

a) Az isteni Szamaritánus az áldozatot szállására viszi. Ez is jelképes cselekedet; és annyit jelent, hogy Krisztus az Általa megmentettet házába veszi, vagyis beleilleszti a misztikus Krisztus-testbe, a nagy egyházi közösségbe. A Menház-Egyház célja nagyrészt abban áll, hogy befogadja a Krisztussal jövő súlyos sebesülteket, biztos fedél alá vegye és megvédelmezze őket. Falai között a szerencsétlen áldozat kigyógyul sebeiből, új életerőre tesz szert és képessé válik tovább járni az élet nem könnyű útját. — *b)* A Menház-Egyháznak megvannak a maga gondnokai. Ezek Krisztus papjai, a felszentelt és külön küldetéssel megbízott lelkipásztorok. Legfőbb feladatuk abban áll, hogy ápolják az élet sebesültjeit, istápolják a szerencsétleneket, segítséget nyújtsanak a szenvedőknek és a szó teljes értelmében az isteni Szamaritánus munka-

társai legyenek. — *c)* Krisztusra vall, hogy — mint az Evangélium mondja — másnap zsebébe nyúl, két dénárt vesz elő és a gondnoknak adja a kiadás fedezésére. A két dénár a természetfeletti erőforrások jelképe, és mint olyan a hét szentséget és az Evangélium igéjét jelenti. A szentségkiszolgáltatás hatalmával és az igehirdetés erejével ajándékozza meg Krisztus a Menház-Egyház gondnokait, a lelkipásztorokat s ezáltal képesekké teszi őket lélekmentő küldetésük teljesítésére. — *d)* Az előrelátó Krisztus tudja, hogy többletről is lesz szó. A két dénár a benne rejlő végtelen érték ellenére sem elegendő, mert Isten örök elgondolása szerint megkívántatik, hogy a Menház-Egyház gondnoka, a lelkipásztor önnön erejéből és teljességéből is adjon. Munkáját ugyanis egyénileg kell végeznie és a Krisztus által említett többletet önnön lelkéből, benső tüzéből, kegyelmi gazdagságából teszi hozzá. A szentségeket és az Evangélium igéit jóindulatával és életszentségével egészíti ki és teszi hathatóssá. Krisztusnak azonban

nem lehet ajándékozni, következőleg a többletet is előre látja és megígéri, hogy majd ha visszajön, rendezi a számlát. Ez annyit jelent, hogy az ítélet napján megfizeti a többletet és a gondnokot, aki önmaga is áldozatot hozott a szerencsétlen megmentettért, busás jutalomban részesíti.

Elhatározás: Az Egyházat ezentúl ebben a megvilágításban is látom. Örvendek, hogy bevett hajlékába, és segítek neki a szerencsétlenek ápolásában; vállalom az apostoli munkát bárhol és bármily keretek között, és hivatásomnak megfelelően teljesítem apostoli küldetésemet.

4.

«Sok próféta és király kívánta látni, amiket ti láttok, de nem látta; és hallani, amiket ti hallotok, de nem hallotta.» (U. o.)

Az isteni Szamaritánus példája világosan állítja elénk és meggyőzően bizonyítja Krisztus jelenléte és a nyomában fakadó krisztocentrikus gondolat felbecsülhetetlen jelentőségét.

A példabeszédet bevezető, imént idézett szavak pedig a krisztocentrizmus és a krisztusi jelenlét hiányának keserű következményeire mutatnak rá. E hiány valóban szomorú. — *a)* Királyok és fejedelmek, szentek és bölcsek, próféták és népvezérek akarták látni a betlehemi misztérium beteljesülése előtt Krisztust. De nem látták, mert még nem jött el az idők teljessége és az isteni Ige még nem öltött testet, hogy elinduljon a megváltás útjára. E a szánalomraméltók, akikben meg volt a jóakarat és az őszinte vágyakozás, szomorú helyzetben voltak, mert az élet legfontosabb támaszpontját és alapját, a krisztusi jelenlétet nélkülözték. — *b)* Voltak és vannak az Újszövetségben, a megváltás beteljesülésének korszakában is számtalanok (ezek tömegszámba mennek), akik látni akarták Krisztust és szemtanúi óhajtottak lenni cselekedeteinek, de nem részesültek e boldogító látásban, mert túlságosan gyengék, kicsinyhitűek, kétkedők voltak, és Istenkeresésükből hiányzott a sikerhez vezető lendület. Ezeknek a hely-

zete sem irígylésreméltó. Az Ószövetséggel szemben hátrányban vannak, mert az Ószövetség szentjei nem láthatták Krisztust, viszont az Újszövetségben minden lehetőség megadatott, hogy a komoly Istenkeresők valóban rátaláljanak. — *c)* Mindannyian, az Ószövetség szentjei és komoly Istenkeresői, az Újszövetség tömegei, amelyek nem találtak oda Krisztushoz, érezték hiányát és keservesen szenvedtek következményei miatt.

Elhatározás: Nincs okom arra, hogy hiányt szenvedjek, és ennek elkerülése végett feltétlen krisztocentrikus alapra helyezem életemet. A liturgia úgyis elindított már azon az úton, amely Krisztus végső eljöveteléhez vezet, útravalóul pedig kezembe adta a krisztocentrikus beállításban rejlő felbecsülhetetlen értékeket, amelyeket ezentúl kellőképen és komolyan meg fogok becsülni.

5.

«*Boldogok a szemek, amelyek látják, amiket ti láttok.*» (U. o.)

A krisztocentrizmus beteljesülésében a mai Evangélium szava szerint végtelen érték rejlik. Akik erre az álláspontra helyezkednek, azok magukra alkalmazhatják a fentidézett szavakat: «Beati oculi» — boldogok a szemek, — mert a legtökéletesebb és felemelőbb látás kegyelmében részesülnek. — *a)* A krisztocentrizmus ugyanis Krisztust és cselekedeteit szemléltette és szemlélteti most is. Az isteni Megváltó közvetlen közelébe vezet, jelenlétét tengelyként szúrja életünkbe és szellemével élteti lelkünket. — *b)* A krisztocentrizmus megteremti Krisztussal a legreálisabb kapcsolatot és részesít a megváltás gazdag gyümölcseiben. — *c)* Ezáltal erőforrást nyit, amely minden szempontból elegendő, hogy megerősítsen, életképessé tegyen, a küzdelemben erélyes kézzel vezessen és biztosítsa a végső győzelmet.

Elhatározás: Ez kell nekem is: krisztocentrikus alap. Ez az a termékeny talaj, amelyben lelkem gyökeret ver és megtalálja a tökéletes kibontakozáshoz szüksé-

ges táplálékot. Minden áldozatot meghozok, hogy e talajon maradjak, és előnyeit Isten nagyobb dicsőségére és lelkem üdvösségére használom fel.

Pünkösd utáni tizenkettedik vasárnapra következő szombat.

A mai Posztkommúnió az eucharisztikus hatásokról emlékezik meg a római szellem világos és klasszikus rövidségével. Gondolatmenete kimagasló pontjai a következők: 1. Az Eucharisztia beleolvaszt a megváltás misztériumába. 2. Az Eucharisztia részesít a megváltás gyümölcseiben. 3. A Szentséges Istenanya szerepe.

1.

«*Adjon nekünk, kérünk, Urunk életet e misztériumban való szent részvétel, és egyúttal szerezze meg nekünk a kiengesztelődést és oltalmat.*» (Posztkommúnió.)

Az Eucharisztiának végtelen nagy szerep jut a krisztocentrikus gondolat megvalósulásában. Kegyelmi gazdagsága és összeolvasztó ereje nélkül lehe-

tetlen volna a krisztocentrikus gondolatból fakadó programot véghezvinni és annak megfelelő életet alakítani. — *a)* Az Eucharisztia mint áldozat a szó teljes értelmében belevonatkoztat a Golgota-áldozatba és ezen az alapon odaállít a keresztfa tövébe, hogy szemtanúi legyünk Krisztus szenvedésének és résztvegyünk beteljesülésében. Tudjuk, hogy Krisztus nem egyedül szenvedett a keresztfán. Kitárt karjaival magához ölelte, áldozatába belevonta az egész emberiséget. Valahányszor résztveszünk az áldozat szakrális cselekményében, mindannyiszor beleolvadunk a Golgota-áldozat végtelen történésébe és részesülünk érdemdús gyümölcseiben. Ez a gondolat izzítsa át lelkünket midőn szentmisére megyünk, és sohase feledjük el az újszövetségi áldozat ünnepélyes pillanataiban, hogy az Istenanyával egy közösségben ott állunk a Golgota magaslatán, a keresztfa tövében. Ez a szellem hassa át lelkünket és tegye a szentmiseáldozatban való részvételünket hatásaiban is termékennyé. — *b)* Az Eucharisztia a szentáldozásban a megváltás

alapján a legszorosabb lelki közösségbe hoz Krisztussal. A szentáldozás az eucharisztikus egyesülés tengelygondolata; főcélja a Krisztussal való összeforrás, a legszorosabb közösség megalakítása s a nyomában fakadó kegyelmekben gazdag, eredményteljes krisztocentrikus élet. Szentáldozásainkban sohase feledkezzünk meg arról, hogy Krisztussal nemcsak pillanatnyilag egyesülünk, hanem lelki közösséget alakítunk Vele, amely az egész életre kihat és minden cselekedetét megszenteli. Ez változtat át eucharisztikus lelkekké, és teszi lehetővé, hogy életünk minden megmozdulása és megnyilvánulása és azok összessége egységbe tömörüljön és eucharisztikus áldozattá váljon. — *c)* Az Eucharisztia a folytonos jelenlét által belevonatkoztat a megváltás munkájának folytonosságába. Krisztus, az isteni Megváltó eucharisztikus jelenléte által szenteli meg a világot és eucharisztikus trónjáról árasztja az emberiségbe a megszentelő és megtisztító, engesztelő és bűnbocsátó kegyelmet, vagyis onnan a szentségházból

irányítja a megváltás munkájának folytatását. Valahányszor megjelenünk eucharisztikus Színe előtt, hogy imádva hódoljunk és könyörgve fohászkodjunk, ebbe az áramlatba kerülünk bele és gyümölcsei által nemcsak önmagunkat gazdagítjuk, hanem azoknak is javára válunk, akikért fohászkodunk. Nagy súlyt kell fektetnünk az eucharisztikus látogatások, a legméltóságosabb Oltáriszentség előtt végzett imaórák kialakítására és rendszeresítésére. Végtelen sok függ ettől lelki kibontakozásunkra és a világ megszentelésére vonatkozólag. Egyetlen napot se mulasszunk el anélkül, hogy Szentséglátogatást ne tettünk volna; és amennyire lehetséges, végezzük liturgikus elmélkedéseinket is a szentségház előtt. Mint szép szokás, az is ajánlatos, hogy ha — különösen a nagy városokban — templom mellett visz el útunk, ne menjünk el előtte anélkül, hogy egy pillanatnyi, de izzó áhítattal telített szentséglátogatást ne végeztünk volna.

Elhatározás: Feltétlen ápolom az eucharisztikus szellemet és arra

helyezem krisztocentrikus kibontakozásomat. A szentmise alatt a Golgotán tartózkodom, a szentáldozás pillanatában Krisztus szerető Szívének dobbanását hallom és szentséglátogatásaimban megérzem a világot megmentő megváltás hatalmas áradatát.

2.

«*Adjon nekünk, kérünk, Urunk életet e misztériumban való szent részvétel, és egyúttal szerezze meg nekünk a kiengesztelődést és oltalmat.*» (U. o.)

Az Eucharisztia — mint a mai Posztkommúnió is kiemeli — a megváltás gyümölcseiben részesít.— *a)* Első sorban — mint a tegnapi elmélkedésben is láttuk — megszabadít a bűn következményeitől. Eltünteti a lélekből a vétkezés okozta összeroppanás füstölgő romjait, rendet teremt bensőnkben, sakkban tartja az ellentétes erőket, a kisértő veszedelmeket és megalapozza bennünk Isten országát. — *b)* Az Eucharisztia felújítja és megsokszorozza bennünk a lelkierőt, fo-

kozza a termékeny feszültséget, új lendületet ad és minden szempontból gazdagít. Kegyelmi forrásokat nyit, amelyek mélyek és kiapadhatatlanok, és arra késztet, hogy korlátlanul merítsünk belőlük és természetfeletti alapra helyezzük életünket. — *c)* Az Eucharisztia küzdelemre nevel; a természet romlása és sátán akaratának beteljesülése ellen vezet harcba. Bennünk küzd; és a védekezés és támadás váltakozó viszontagságaiban újra és újra megerősít, nehogy ellankadjunk és vereséget szenvedjünk. Küzdelemre nevel, győzelemhez vezet és ezáltal eszközli örök üdvösségünket.

Elhatározás: Megfogadom a zsoltáros szavát, és mint szomjazó szarvas közeledem az üdvösség forrásához, hogy felüdítsem eltikkadt lelkemet és töltekezzem a megváltás gazdag gyümölcseivel.

3.

«Adjon nekünk, kérünk, Urunk életet e misztériumban való szent részvétel, és egyúttal szerezze meg nekünk a kiengesztelődést és oltalmat.» (U. o.)

Ma szombat van és gondolatainkat az előző két pont alapján az Istenanyában összpontosítjuk, hogy tanúbizonyságot tegyünk eleven Mária-kultuszunkról, és megtaláljuk a kapcsolatot az Eucharisztia szelleme és az Istenanya tisztelete között. — *a)* E kapcsolat legelső megnyilvánulása a Szentséges Istenanya vezető szerepében található. Az Istenanya kultusza ugyanis — mint a mindennapi tapasztalat bizonyítja — az Eucharisztiához vezet és Benne találja meg kicsendülését. A Szentséges Istenanya mindenki előtt és mindenki felett ismeri helyzetünket, és tudja mily nagy mértékben van szükségünk kegyelmi segítségre, megerősítésre. Kultusza és inspirációi által odavezet az Eucharisztia trónusához és kegyelemközvetítő gesztusával megnyitja legtitkosabb erőforrásait. — *b)* Az Istenanya nem elégszik meg azzal, hogy idő-

közönkint forduljunk az Eucharisztiához és erőt merítsünk forrásaiból, hanem kimondottan eucharisztikus életre nevel. Iránta tanúsított szeretetünkkel Krisztus szerelmét egyesíti, és szellemének megfelelően megtanít példája szerint cselekedni, krisztocentrikus életet élni, Krisztusban keresni boldogságunkat s ezen törekvésünknek az eucharisztikus élet megvalósítása által adni kifejezést. — *c)* Törekvésünket, eucharisztikus életalakításunkat közbenjáró pártfogásával támasztja alá és úgy irányítja anyai szeretetének ellenállhatatlan vonzóerejével minden cselekedetünket, hogy az eucharisztikus élet felfokozása által valóban elérjük örök célunkat és részesülünk az örök beteljesülésben.

Elhatározás: Az Istenanyához fordulok valahányszor az Eucharisztiához közeledem, és őt kérem, alakítsa át lelkemet gyengéd anyai kezeivel, hogy méltóan merüljek el az eucharisztikus élet kegyelmi gazdagságában és ruganyosan símuljak hozzá gazdag hullámveréséhez.

Pünkösd utáni tizenharmadik vasárnap.

A liturgia tengelygondolata e héten ismét a krisztocentrikus valóságban összpontosul és annak alapját, a Krisztusba vetett hitet szemlélteti. A mai elmélkedésben az Introitus gondolatmenetét követjük és megismerkedünk a krisztocentrikus valóságban bennefoglalt sorsközösséggel. Elmélkedésünket a következő pontokban végezzük: 1. A sorsközösség. 2. Isten ígéretei. 3. A tornyosuló felhők.

1.

«Tekints, Uram, szövetségedre és ne felejtsd el végképen szegényeidet: kelj fel, Uram, és védd meg ügyedet: és ne feledd el ellenségeid lármáját». (Introitus.)

A mai Introitus szövege a hetvenharmadik zsoltárból van véve. A zsoltáros meglepő előrelátással vázolja azt a sorsközösséget, amely a keresztény lélek és Krisztus között áll fenn. Ez egyébként megcáfolhatatlan bizonyítéka a krisztocentrikus valóságnak, amelyet a keresztény élettől nem lehet elvonatkoztatni. A fentidézett szöveg

alapján a következő igazságokkal ismerkedünk meg: — *a)* A keresztény lélek Isten szövetségese. Az Úr kétszer kötött vele szövetséget. Először Krisztus megtestesülése előtt, midőn az ősatyákat, akiknek ünnepélyes ígéretet adott, szövetségeseivé választotta. Másodszor a megtestesülés és a megváltás beteljesülése által, midőn Krisztus a keresztfán jóvátette bűneinket és áldozatába mindannyiunkat belefoglalt. Szent Pál e kettős szövetség alapján a keresztény lelket «Krisztus hasonmásának» nevezi. A szövetség ugyanis, amelyben benne lüktet az isteni kegyelem élete, teljesen átváltoztatja a keresztény lelket, belevési a krisztusi fiziognómia alapvető vonásait, belekapcsolja Krisztus életébe és minden szempontból Krisztus hasonmásává alakítja át. A világot, a Krisztus keresztjétől távol álló tömegeket nem kell külön figyelmeztetni erre a valóságra. A keresztény lélekben önként Krisztus hasonmását látják és ítéletükben, beállításukban is kizárólag ebből a szempontból indulnak ki.— *b)* A keresztény lélek élete a mondot-

tak alapján Krisztus, az isteni Megváltó földi életének visszfénye a megfelelő emberi keretek közé szorítva és annak mértékére lefokozva. A keresztény lélek életében ugyanazok a mozzanatok érvényesülnek, amelyek Krisztus földi életének kimagasló pontját képezik. Ahol Krisztus szeretetet, megértést és ragaszkodást fakaszt, ott a keresztény lélek is hasonló elbánásban és megbecsülésben részesül. Viszont ott, ahol Krisztus gyűlöletet, ellentmondást, üldöztetést vált ki, a keresztény lélek is ugyanezen sorsban részesül. Feltűnő, hogy a keresztény lelkek életében mennyire kidomborul ez a sorsközösség és mily tökéletesen érvényesül, amit Krisztus előre megmondott, hogy «a tanítvány sohasem lehet nagyobb mesterénél,» és ha Őt üldözték, tanítványai sem számíthatnak más bánásmódra. — *c)* A krisztocentrikus beállítás és életalakítás az imént vázolt sorsközösségre rendkívüli súlyt fektet. Végtelenül büszke arra, hogy ily nagy megtiszteltetésben részesült, és nem tud eléggé hálát adni Istennek a benne megnyilvánuló ke-

gyelemért. A krisztocentrikus élet kialakulásához lényegesen hozzátartozik ezen sorsközösség minél tökéletesebb kidomborítása és mindenre kiterjedő elmélyítése.

Elhatározás: Nem tudok eléggé hálát adni Istennek azért a kegyelemért, hogy az én sorsom sem különb Krisztus sorsánál. Mindenben arra törekszem, hogy a sorsközösséget kidomborítsam, és első pillantásra meglássék rajtam, menynyire sikerült összeforrnom Krisztussal.

2.

«Kelj fel Uram, és védd meg ügyedet.» (U. o.)

Az Introitusban azért könyörgünk, hogy Isten megvédje ügyét. Ezt nem azért tesszük, mert az Úr felszólításra vár, hogy Önnön dicsőségét és hatalmának teljességét érvényesítse, hanem azért, mert az Úr ügye az előző pontban vázolt szöveg alapján a mi ügyünk; és a mi ügyünk az imént említett sorsközösség alapján az Úr

ügye. Az Urat csak arra kérjük, emlékezzen meg szövetségéről, teljesítse ígéretét és Nevének nagyobb dicsőségére vezesse győzelemre közös ügyünket. — *a)* Könyörgésünkben Isten ígéreteire hivatkozunk. Ezek oly számosak, hogy felesleges részletekbe bocsátkozni és az Úr szavait idézni. Isten már az Ószövetségben ismételten megígérte, hogy segítségünkre lesz s az idő teljességében részesít a megváltás kegyelmében. Az Újszövetség pedig nem egyéb, mint az ígéret beteljesülése, és bizonyítéka annak, hogy az Úr megtartotta szavát és valóban győzelemhez vezetett. — *b)* A mindennapi tapasztalat bizonyítja, hogy az Úr ígéretei kivétel nélkül beteljesülnek. Már nagyon sokszor került az Egyház és annak keretein belül a keresztény lélek rendkívül nehéz helyzetbe. A körülmények nem egyszer azt a látszatot keltették, hogy nincs többé kiút és minden reménység hiábavaló. Az Egyház és a keresztény gondolat ellenségei már számtalanszor hirdették győzelmi harangzúgással az Egyház vesztét, a keresztény gondolat vereségét és a

keresztény lelkiség megsemmisülését. A diadalünnep azonban minden egyes esetben elhamarkodottnak bizonyult. Isten beváltotta ígéretét, megszabadította az Egyházat szorongattatásaiból és a vajúdó keresztény léleknek, a lelki kibontakozásért küzdő, nehéz megpróbáltatásoknak kitett krisztushű embernek is megadta a tökéletes győzelem és a végső megoldás kegyelmét. Az Egyház és a lelkek történelme annyira gazdag ily esetekben, hogy itt is feleslegesnek látszik részletekbe bocsátkozni és egyes eseményekre hivatkozni. — *c)* A krisztocentrikus gondolat és beállítás megkívánja, hogy Isten ígéreteiben, melyeknek beteljesülése és megvalósítója Krisztus, az isteni Megváltó, tökéletesen bízzunk és bennük összpontosítsuk minden reménységünket. A bizalmat azonban termékenyen alakítja — és a mai Introitus szövegében is meghagyja, — hogy Istent szünet nélkül emlékeztessük ígéreteire és könyörögve kérjük azok beváltásáért. Kérésünket és imádságunkat megfelelő magatartással kell alátámasztanunk és arra kell töreked-

nünk, hogy krisztus-hű életalakításunk által és emberi lehetőségeinknek megfelelően kiérdemeljük magunknak az isteni ígéret beteljesülését.

Elhatározás: Imaéletemben és elmélkedéseimben ezentúl sokat foglalkozom Isten ígéreteivel és azokban keresem benső lelki megerősödésemet. Teszem ezt különösen a küzdelem, a fáradság és az elcsüggedés nehéz óráiban, hogy ismét megerősödjek, és krisztocentrikus beállításom valódiságáról azzal tegyek tanúbizonyságot, hogy bátran tovább küzdök a végső győzelemig.

3.

«Miért vetettél el, Isten, teljesen és miért gyúlt fel haragod legelőd juhai ellen?» (U. o.)

Mind az Egyház, mind a keresztény lélek életének egén nem ritka jelenség viharfelhők tornyosulása. Mindkettőnek nehéz megpróbáltatáson kell keresztülmennie, míg eléri célját. A tornyosuló felhők végtelenül megnehezítik

a tisztánlátást, komoly nehézséget jelentenek, de ugyanazon mértékben növelik az érdemet. Minél sötétebb a fellegek végigszáguldotta égbolt és minél hosszantartóbb a vihar, annál nehezebb a megpróbáltatás és értékesebb a vele kapcsolatos érdem. A mondottakon kívül még azt is meg kell fontolnunk, hogy — *a)* Isten végtelen igazságossága feltétlen tekintettel van a krisztus-hű lelkek tömegében is előforduló bűnökre. Az idők változnak és a tömeg a korszakok hullámzásának megfelelően egyszer többet, másszor kevesebbet vétkezik. Vannak korszakok, amelyek a komoly megszentelődés jegyében állanak és ismerünk századokat, melyeknek erkölcsi magatartásáról jobb nem beszélni. Isten minder tekintettel van és büntető keze a bűnök nagyságának megfelelően sujtja a kereszténységet. A felhők nem ok nélkül tornyosulnak az égen és az orkánszerű vihar nem korbácsolja jogtalanul a megriadt tömeget. Ugyanezt kell mondanunk egyéni vonatkozásban is. Istennek nagyon sokszor oka van megpróbáltatásokat küldeni és a nehéz

idők komor szenvedését reánk zúdítani. Ilyenkor a tömegek és egyének bűnei sokaságára kell elsősorban gondolni és megfelelő módon engesztelni a megbántott igazságos Istent. — *b)* A felhők azért is tornyosulnak egünkön, mert Isten magasabb érdekből ki akarja domborítani az emberi természetben rejlő gyámoltalanságot és rá akar mutatni segítsége nélkülözhetetlenségére. Egyszóval be akarja bizonyítani, hogy az emberi erő semmire sem képes és minden jó, főleg győzelem Istentől származik. Ezért engedi meg, hogy a megpróbáltatás sokszor az elviselhetetlenségig fokozódjon, és tűri el, hogy a minden jó ellensége huzamosabb időn keresztül, legalább is látszólag győzedelmeskedjen és komolyan megszenvedtesse a keresztény, inkább gyarlóságból mint rosszakaratból vétkező tömeget. Az isteni segítség természetesen nem marad el, és az Úr, ha nem előbb, de az utolsó pillanatban beváltja ígéretét, kivezet a kaoszból és véget vet a megpróbáltatásnak. Ilyenkor mindenki ráeszmél az isteni segítség nagyságára, különösen

azok, akik a megpróbáltatás eszközei voltak és kegyetlenül megkínozták a keresztény lelkeket. A győzelem fennkölt pillanatában «fogcsikorgatva» ismerik be, hogy Isten nem hagyja el Egyházát és a Hozzá hű keresztény lelket s hatalmának teljességével semmisíti meg mindazokat, akik romlására törtek. — *c)* Harmadik oka a hosszadalmas megpróbáltatásoknak és kemény viharoknak az ellentmondásban rejlő termékenység. Tapasztalatból tudjuk, hogy az erény sohasem virágzott oly bőségesen és a keresztény életalakítás sohasem volt oly sikerteljes, mint a megpróbáltatások és üldöztetések ismert korszakaiban. Ellentmondás és gyűlölet nélkül az Egyháznak és a kereszténységnek ma nem volna vértanúja s a történelem nem állítaná a magasztos természetfeletti hősiesség tökéletes eszményképeit mint követésreméltó példát szemünk elé. A megpróbáltatások ideje ezenkívül megtisztító és megszentelő hatással volt. A jók megszilárdultak a jóban, a felületesek gondolkodóba estek és megjavultak, a lelkiismeretle-

neket pedig pelyvaként kergette maga előtt a szélvész a végső megsemmisülésig.

Elhatározás: A tornyosuló felhők ijesztő gomolygásáról sokat tudnék beszélni, mert égboltomon nem egyszer száguldott végig a tisztító orkán. Ma már nem vesztem el fejemet, és ha ismét vihar közeledik, tudom mit kell tennem: magamba szállok, bűneimre gondolok, jóváteszem azokat ; s egyébként minden szempontból feltárom lelkemet a száguldó szélvész megtisztító hatásának.

Pünkösd utáni tizenharmadik vasárnapra következő hétfő.

A mai Kollekta az isteni erények jelentőségét tünteti fel krisztocentrikus megvilágításban. Gondolatmenetének megfelelően a következő pontokról elmélkedünk : 1. A hit. 2. A remény. 3. A szeretet.

1.

«*Mindenható örök Isten, növeld bennünk a hitet, reményt és a szeretetet . . .*» (Kollekta.)

A mai Kollektában elsősorban azért könyörgünk, hogy Isten növelje bennünk a hit kegyelmét. A liturgia erre nagy súlyt fektet, mert a hit a természetfeletti élet alapja, a krisztocentrikus beállítás tengelye és a Krisztuslátás, Krisztus-szemlélet tökéletes eszközlője. — *a)* A hit, melynek növekedéséért könyörgünk, főleg benső világosság. A hit lényegét hosszadalmas lenne magyarázni. Elmélkedésünkben végzendő munkához elegendő, ha ezzel a világossággal foglalkozunk. Tudnunk kell ugyanis, hogy a hit parányi kis része és befogadóképességünk méreteire lefokozott visszfénye annak a leírhatatlan világosságnak, amelyet Isten terjeszt maga körül, amely egyébként hozzátartozik — mint a kinyilatkoztatás mondja — Isten lényegéhez és amelynek ragyogásában megismerjük az Urat. A hit világosságát nem önmagunknak köszönjük, hanem Isten kegyelmének. Isten jóságos keze, — amelyet örök üdvösségünket előmozdító szeretete irányít, — gyujtotta fel lelkünkben a hit lobogó fáklyáját és őrködik

annak egyenletes tüze felett. — *b)* A hit mint világosság, a természetfeletti életcél ismeretét közvetíti, vagyis Isten lényegére mutat rá. Istent — legalább is addig, amíg földi vándorlásunk tart —, csakis a hit, a kinyilatkoztatás sugaraiból szőtt világosan ragyogó fátyolon keresztül szemlélhetjük. E fátyol csak a beteljesülés pillanatában lebben fel és akkor örök jutalomként színről-színre láthatjuk Istent. Ezért mondja a kinyilatkoztatás «hogy a hit elmúlik», mert annak, aki színről-színre láthatja Istent, nincs szüksége többé a hit világító fáklyájára. — *c)* A hit mint fáklya ezenkívül az örök életcélhoz, Istenhez vezető útra is rávilágít. Célkitűzéseihez ugyanis hozzátartozik, hogy vezetőnk legyen, életünknek irányt adjon és lehetővé tegye, hogy az isteni kegyelemakarta úton elérjük célunkat és megtaláljuk örök boldogságunkat. Hit nélkül lehetetlen ezt az utat megtalálni, és odatalálni Istenhez. Ennek oka, hogy az Istenhez vezető út ismerete csupán az emberi értelem természetes világosságának segítségével elérhetetlen, mert a

természetfeletti világrendhez tartozik. A természetfeletti világosságot pedig az örök üdvösség tervei szerint csakis a hit fáklyája közvetíti.

Elhatározás: Szomorúan tapasztalom, hogy fáklyám még mindig nem ég tisztán és ennek következtében nem egyszer letérek a helyes útról. Hitem ugyanis még mindig nem oly szilárd és tökéletes, mint lehetne. Ideje ezen változtatni és az alkalmazandó módszer felett gondolkodni. Egyet mindenesetre már most felteszek magamban: könyörgve kérem Istent, mélyítse el hitemet és tanítson meg világosságát mindinkább fokozni.

2.

«*Mindenható örök Isten, növeld bennünk a hitet, a reményt és a szeretetet . . .*» (U. o.)

A mai Kollektában reménységünk megújulásáért és áttüzesedéséért is könyörgünk. A liturgia ezzel kapcsolatban is bizonyítja, mennyire ismeri az emberi lélek szükségleteit és meny-

nyire tud alkalmazkodni jogos igényeihez. A remény ugyanis szintén fontos szerepet játszik a lelkiéletben. Következőleg szükség van arra, hogy eleven és termékeny legyen. — *a)* A remény főleg éltető erő, amely mindenre kiterjed és amely mindent belevon hatáskörébe. Mint olyan, a hit alapján tovább fejleszti a természetfeletti életet és Krisztusban összpontosítja minden erőnket. Célpontja a Krisztussal való egyesülés; eszköze és hajtóereje az egyesülés után való vágyakozás; gyümölcse a sikerteljes, lendületes és harmonikusan kibontakozó életalakítás. — *b)* Azáltal, hogy a beteljesülés szemléletében összpontosítja erőnket, áttüzesíti, lendületessé teszi az örök célra és beteljesülésre irányuló törekvésünket, minden megmozdulását alátámasztja, és hathatósan átsegít a jelentőségteljes és számos nehézségen. — *c)* A Krisztusban és a Vele való egyesülésben összpontosított remény a tökéletes érdemszerzés kiapadhatatlan forrása. Elfordít ugyanis a földi érdekektől, természetfeletti fennsíkra helyez,

végigküzdeti velünk a lelki kibontakozás nehéz csatáit és fokozza érdemeinket. A mondottak alapján nagymértékben kiérdemli Isten hathatós segítségét és örök üdvösségünk nélkülözhetetlen és eredményteljes eszközévé válik.

Elhatározás: A bennem élő remény sem tökéletes, és nem ritkán azon kapom magam, hogy az örök beteljesülés után való vágyakozáson kívül még más indítóokok is érvényesülnek szándékomban és cselekedetemben. Itt is rendet teremtek, és Istenhez elsősorban azért fohászkodom, hogy mélyítse el bennem a reményt, szabadítson meg az előbb említett és kifogás alá eső szándékoktól és segítsen biztosítani örök beteljesülésemet.

3.

«*Mindenható örök Isten, növeld bennünk a hitet, reményt és a szeretetet . . .*» (U. o.)

A Kollektában a szeretet elmélyüléséért is könyörgünk és ezáltal rend-

kívüli mértékben mozdítjuk elő a krisztocentrizmus beteljesülését. Minél nagyobb bennünk a szeretet, annál tökéletesebb a krisztocentrikus beteljesülés. Ennek több oka van. — *a)* A szeretet elsősorban Istennel egyesít e földön. Tűzében rendkívüli egybeforrasztó-erő, izzásában felülmúlhatatlan lendület van. Áthidalja az Isten és a lélek között tátongó ürt, kikapcsolja és tárgytalanná teszi az idő, a földi élet Istennel való egyesülésünktől elválasztó hatását, mindenek fölé emelkedik, és az érzelem, a törekvés, a vágyakozás, a benső vonzódás, odaadás útján és a kegyelem alapján egyesít már itt a földön örök célunkkal, Istennel. — *b)* Egyesítő erejével átváltoztatja az emberi életet, rávilágít benső tartalmára, feltárja lényegét és az izzásában rejlő boldogság alapján minden szenvedés és megpróbáltatás ellenére az örök beteljesülés, a mennyei boldogság harmonikus és világos előjátékává teszi. Ezáltal méltó kerettel övezi lelki kibontakozásunkat, megteremti a hozzá szükséges hangulatot és feltárja előttünk a kegyelem köz-

vetítette korlátlan lehetőségeket. — *c)* A szeretet széjjelrobbantja szűk kereteinket, önnön énünk fölé emel, és Istennel való egybeforrásunk által megalapozza természetfeletti méltóságunkat. Minden szempontból átváltoztat, elmélyít, nemessé, gazdaggá, győzedelmessé, és ami a fő, a földi megpróbáltatások közepette is boldoggá tesz. A szeretet által a földön maradunk anélkül, hogy a földnek élnénk. Az ittlét viszontagságai csak annyiban érintik lelkünket, amennyiben alkalmat nyújtanak érdemeink felfokozására, de nem zavarják a szeretet alkotta és izzása által megóvott boldog benső harmóniát.

Elhatározás: Jóllehet a szeretet jelentőségteljes szerepét már régen beláttam, még mindig nem tanultam meg mélységesen szeretni. Pedig az életben és az örökkévalóságban ettől függ minden. Levonom a következtetéseket, és komolyan megígérem, hogy lelkem összpontosított erejével törekszem a szeretet bennem való beteljesülé-

sére és minden imámban arra kérem Istent, tanítson meg a tökéletes szeretetre.

Pünkösd utáni tizenharmadik vasárnapra következő kedd.

Mai elmélkedésünkben a Kollekta második részével foglalkozunk, amely az elsőt (lásd a tegnapi elmélkedést) kiegészíti. A hit, remény és szeretet gyakori felindítása és vele kapcsolatos krisztocentrikus beteljesülés által nagy kegyelmi gazdagságban részesülünk, és erről a Kollekta gondolatmenete alapján a következő pontokban elmélkedünk: 1. A cél elérésével együttjáró nehézségek. 2. A kegyelem hatása. 3. A nyomában fakadó lelkiség.

1.

«*Mindenható örök Isten, növeld bennünk a hitet, reményt és szeretetet; és hogy méltók legyünk elnyerhetni, amit ígértél, add, hogy szeressük, amit parancsoltál.*» (Kollekta.)

A Kollekta második része tárgyilagosan emlékezik meg a cél elérésével kapcsolatos nehézségekről. Egyben

rámutat a megoldásra és ezáltal nagy szolgálatot tesz lelki kibontakozásunknak. — *a)* Az örök cél, Isten, mint olyan, tekintettel végtelen nagyságára és megközelíthetetlen méltóságára, csak rendkívüli érdemszerzés árán, különös nehézségek leküzdése után érhető el. Ennek így kell lennie, mert minél értékesebb a cél, annál hevesebb a küzdelem. Istennél értékesebb cél nincs; az Istennel való egyesülésért folytatott küzdelem ennek következtében a legnehezebb teljesítmények és a legéletbevágóbb áldozatok árán érhető el. A lelkiéletnek ezen heves küzdelem és megszakítatlan áldozat nélkül sem vonzóereje, sem benső tartalma nem volna. — *b)* A nehézségek tehát valóban tornyosulnak és sokszor leküzdhetetlenné válnak. Számolnunk kell az emberi természettel, a benne rejlő gyarlósággal, állhatatlansággal és ennek következtében be kell látnunk, hogy a leküzdhetetlennek látszó nehézségek inkább keserűséget, elkedvetlenedést okoznak, semhogy lendületbe hoznának. Ennek természetesen meg van a maga hátránya,

amely annyira elfajulhat, hogy a lelkiélet minden sikerét veszélyeztethetné. — *c)* Isten soha sem szűnik meg jóságosnak lenni, ennek következtében nem felel meg az Úr szándékainak, hogy az iga valóban iga legyen és olyan nehezen súlyosodjon vállunkra, hogy életünket szinte elviselhetetlenné tegye. Ha ez így volna, akkor Krisztus nem beszélhetett volna arról, hogy «terhe könnyű és igája édes». Miértis Isten idejekorán gondoskodik kellő megoldásról; és azáltal enyhíti a reánk nehezedő iga súlyát, hogy a liturgiában ismételten könyörögtet kegyelemért, amely, — mint a második pontban látni fogjuk, — kielégítő megoldáshoz vezet.

Elhatározás: Nem egy dolgot tudnék említeni arról, hogy mily bonyolultak a cél elérésével kapcsolatos nehézségek. Eleget jártam már a magasbaívelő úton és volt alkalmam ezekkel megismerkedni. Nem ritkán én is kimerültem és összeroskadtam. Ez azonban csak önhibámból történt, mert nem fogadtam meg

a liturgia tanácsát és nem könyörögtem külön megsegítő és megerősítő kegyelemért. Ami volt, az nem lesz többé, mert saját káromon tanultam, és ezentúl tudom, hogyan eszközöljem benső lelki megerősödésemet.

2.

«*Add, hogy szeressük, amit parancsoltál.*» (U. o.)

A Kollekta fentidézett része világosan vázolja a kegyelem átalakító és megoldáshoz vezető hatását. — *a)* Gondolatmenete abból indul ki, «amit Isten megparancsolt». Ebben a parancsban, vagyis a dolgok ilyszerű rendezésében rejlik az előző pontban vázolt nehézség. Az Úr ezeket mégis megkívánja és belevonja az üdvrendszerbe, mert érdemszerző, megtisztító, megóvó hatásúak; a velük kapcsolatos áldozat rendkívüli lelki értéket jelent és összehasonlíthatatlan előnnyel jár. Az Úr ezt tartja szem előtt és ezért nem kíméli azokat, akiket örök szeretetével magához vonz. — *b)* A kegye-

lem, amelyért a mai Kollektában könyörgünk, megszeretteti velünk a meredek utat, a szúró tövist, a déli órák perzselő hevét, a lankadatlan küzdelmet és ezáltal lényegesen változtat a helyzeten. Az átváltozást azáltal eszközli, hogy reávilágít a szenvedés és a küzdelem mélységeiben rejlő páratlan értékre, felgerjeszti bennünk az utána való vágyakozást és eredményteljesen fokozza törekvésünket. — *c)* Az említett átváltozás által ellenállhatatlan erőt, a meggyőződésteljes és odaadásra kész szeretet hajtóerejét közvetíti, amely minden nehézséggel megküzd és minden holtponton játszi könnyedségel túlteszi magát. Ezáltal vezet megoldáshoz és teszi lehetővé, hogy célunkat valóban elérjük és utunk befejeztével egyesüljünk Istennel.

Elhatározás: Az átváltoztató és könnyűvé tevő kegyelmi kihatásra nekem is szükségem van, mégpedig nagy mértékben, mert sokirányban kell még megváltoznom. Lelki fiziognómiám egyáltalán nem kielégítő

és a benne található sok rút vonás inkább torzképhez, mint remekműhöz teszi hasonlatossá. Ezen is változtatnom kell. Ezért megfogadom a liturgia felszólítását, az átváltoztató kegyelem beteljesüléséért könyörgök, és minden erőmmel azon vagyok, hogy az utolsó simításokkal kapcsolatos nehézségekkel is eredményteljesen megküzdjek.

3.

«*Hogy méltók legyünk elnyerni, amit ígértél.*» U. o.)

Az átalakító és megváltoztató kegyelem hatása mély nyomot hagy hátra, tipikusan jellemző lelkiséget alakít és megalapozza a keresztény, természetfeletti irányzatot, amely annyi ellentmondást szült, éppen azért termékenynek bizonyult és a szentek felülmúlhatatlan iskolájává vált. E lelkiség alapvető vonásai a következők : — *a)* Legszebb vonása az, amit a kinyilatkoztatás, «stultitia crucis», a kereszt őrületének nevez.

A kegyelem gyermekei ugyanis reájönnek a kereszt filozófiá ában rejlő világosság és boldogság kifogyhatatlan gazdagságára. A kereszt és a szenvedés szeretete annyira felfokozódik bennük, hogy — mint a tapasztalat bizonyítja — minél többet szenvednek, annál kevésbbé akarják a kereszt súlyát és a szenvedés tüzét nélkülözni. — *b)* Másik feltűnő vonása ennek a lelkiségnek, amely tényleg a magasabb tökéletesség jegyében áll, a szenvedésben rejlő boldogság élvezete. A szeretet ugyanis oly nagy fokot ér el ezekben a lelkekben és izzása annyira hevessé válik, hogy boldogító tüze túlhaladja a fizikai és a lelki szenvedés legégetőbb fájdalmát. Ebből nem következik, hogy a fájdalommal szemben érzéketlenek, sőt ellenkezőleg, jobban érzik mint mások, de a fájdalom által hozott áldozatot jogosan a szeretet beteljesülésének tekintik, és miután a szeretet bennük végtelen, a nagyon is érzett és hősiesen elviselt fájdalom csak boldogságot fakaszt. — *c)* Az említett két jellemvonás — és ezt magyarázni fö-

lösleges — renkívüli lelki kibontakozáshoz, felfokozott, intenzív lelkiélethez vezet és a legtöbb esetben a misztika kegyelmi élményében csendül ki.

Elhatározás: Alig hiszem, hogy a magasabb misztikához van tehetségem és adottságom, de azért megszakítás nélkül könyörgök az átváltoztató kegyelem ajándékáért, hogy bennem is kialakuljon a tipikusan keresztény lelkiség, amely a keresztfa tövében virágzik, mint Golgota-szellem árad a világba és a kereszt boldog passziója szenvedélyével szenteket nevel.

Pünkösd utáni tizenharmadik vasárnapra következő szerda.

E hét alapgondolata, a krisztocentrikus valóság és beteljesülés gyönyörűen érvényesül a mai Szentleckében, amely egyébként a törvény, az Ábrahámnak tett ígéret és az üdvösség egymáshoz való viszonyát vázolja. A Szentlecke gondolatmenete alapján a következő pontokról elmélkedünk:

1. A krisztocentrizmus az Ószövetségben. 2. A krisztocentrizmus az Újszövetségben. 3. A krisztocentrizmus a gyakorlatban.

1.

«*Testvérek: Ábrahámnak mondattak az ígéretek és az ő ivadékának. Nem mondja: és ivadékainak, mint soknak, hanem mint egynek: és a te ivadékodnak, Aki a Krisztus.*» (Szentlecke.)

A mai Szentlecke szavaiból, amelyek Szent Pál apostolnak a galatákhoz intézett tanításából vannak véve, kitűnik, hogy Krisztus, az isteni Megváltó minden szempontból tengely. Az Ószövetségben is a középpontban áll és Őreá vonatkozik az üdvösség terveinek minden megnyilvánulása. — *a)* Az Apostol az Ábrahámnak tett ígéretre hivatkozik. Ez Lót fogságából való megszabadítása és Melchizedek hálaáldozata után történt, mikor az Úr Ábrahámnak fiút ígért. Ekkor kötött vele szövetséget, amelyről a kinyilatkoztatás a következőket jelenti: «Ezen a napon kötött az Úr szövetséget Ábrahámmal, mondván: ivadékodnak adom majd e

földet, Egyiptom folyójától egész a nagy folyóig, az Eufráteszig» (Móz. 1. 15, 18—20.). Az ivadék természetesen Krisztus, Aki beteljesíti Isten ígéretét, az egész emberiségre kiterjeszti a szövetséget és a megváltás kegyelme alapján belekapcsol a természetfölötti világrendbe. Az Ábrahámmal kötött szövetségtől kezdve a bethlehemi éjtszaka csillagfényes misztériumáig minden szem Krisztus felé tekintett és minden vágyakozás Őbenne összpontosult. A kiválasztott népet gyarlósága és hálátlansága ellenére az eljövendő Megváltóba vetett hit vezette, és ugyanez a hit volt azon kiapadhatatlan erőforrás, amelyből a szükség, a küzdelem és az ínség napjaiban merített. — *b)* Az Úr 430 évvel az Ábrahámmal kötött szövetség után a Színai magaslatán kihirdette törvényét (Móz. 2. 20, 1—18.). A törvényhozás semmit sem változtatott az ígéreten és azért adatott, hogy az életet irányítsa, az emberi cselekedetek erkölcsi zsinórmértékévé váljon és a legnagyobb bűnöktől visszatartson. Érdemszer-

zésre azonban csak az eljövendő Krisztusba vetett hit által válik alkalmassá; önnön erejéből nem képes üdvösségünket eszközölni (Szentlecke). — *c)* A törvény és az iránta tanúsított hűség abban a pillanatban terméketlenné vált, amelyben a kiválasztott nép a farizeusok és írástudók szerencsétlen befolyása következtében elhanyagolta az eljövendő Megváltóba vetett hitet, külsőségekre fektette a fősúlyt és a törvény előírásai mechanikus, szolgai teljesítésétől várta üdvösségét. Ez a beállítás annyira elvakította a tömeget, hogy a Megváltó eljövetelét észre sem vette, sőt Isten küldöttjét, Krisztust halálba üldözte. Ezáltal érdemtelenné tette magát az Istennel kötött szövetségre és helyét a nemzetek összessége és az arra alapozott Világegyház foglalta el.

Elhatározás: Tüzetes vizsgálatnak vetem alá krisztocentrikus beállításomat és komolyan foglalkozom Krisztusba vetett hitemmel. Az előbbit tökéletesítem, elmélyítem és életem azon vonatkozásaira is kiterjesz-

tem, amelyek még nem kerültek hatáskörébe. Az utóbbit elevenné teszem, hogy gazdag kegyelemforrás legyen és bőséges érdemszerzéshez vezessen.

2.

«Az Irás mindent a bűn alá foglalt, hogy az ígéret Jézus Krisztus hite által adassék a hivőknek.» (U. o.)

A krisztocentrizmus az Újszövetségben is fontos szerepet játszik. Itt már nem a remény és a vágyakozás Krisztusban való összpontosításáról van szó, hanem a megváltás adta tökéletes beteljesülésről. A Megváltó eljött, megalapította a kegyelmi világrendet és lehetővé tette, hogy általa üdvözüljünk. Ennek alapján életünk tengelyévé, érzelemvilágunk középpontjává, akaratunk végcéljává és szeretetünk tökéletes kialakulásává vált. Szent Pál is erre céloz a mai Szentleckében: — *a)* Elsősorban Isten ígéretéről beszél. Ebben bennefoglaltatik minden, ami örök üdvösségünkre vonatkozik. Isten ígéreteihez tartozik a

kegyelmi világrend, a beleilleszkedés, gazdagságában való részesedés, bennünk megnyilvánuló erejével való együttműködés, egyszóval minden, ami örök üdvösségünket eszközli. Isten ezt ígérte meg már az Ószövetségben (ha nem is részletezett formában) és erre gondolt, valahányszor a szövetséget és általa az ígéretet megújította. — *b)* Az isteni ígéret beteljesülése Szent Pál szerint (Szentlecke) Krisztus. Őbenne, Istenfiúságában, isteni küldetésében, szavaiban, cselekedeteiben, parancsolataiban, tanításában és példaadásában kell hinni. Ez az Újszövetség világnézetének alapja és beteljesülése, más szóval a krisztocentrikus beállítás, minden néven nevezendő kihatásával. — *c)* Az említett hit alapján (Szentlecke) számunkra is beteljesül Isten ígérete és mi is részesülünk mindabban, ami bennefoglaltatik. Más szóval a Krisztusba vetett hit, vagyis a tökéletesen kialakított krisztocentrikus beállítás üdvösségünket eszközli és a vele kapcsolatos tökéletes lelki kibontakozást irányítja.

Elhatározás: Ezt az igazságot sohasem tévesztem szem elől és folyton azon munkálkodom, hogy krisztocentrikus beállításom napról-napra tökéletesüljön és mindinkább kihasson az élet egyes, még lényegtelen és alárendelt jelentőségű mozzanataira is.

3.

«Az Irás mindent a bűn alá foglalt, hogy az ígéret Jézus Krisztus hite által adassék a hivőknek.» (U. o.)

A mai Szentlecke tanulságát abban az egy gondolatban foglalhatjuk össze, hogy a krisztocentrikus beállítást a mindennapi életben feltétlen meg kell valósítani. Ennek beteljesülése a következő feltételekhez van kötve: — *a)* Krisztusba vetett hitünk legyen életünk alapja, magatartásunk kulcsa, jellemalakításunk, ambíciónk, törekvésünk magyarázata. Mindent ezen az alapon végzünk, erre a tényezőre vonatkoztatunk vissza és ennek erejével tökéletesítünk. Keresztény életünk és vallásosságunk csakis akkor eszközli

üdvösségünket és válik valóban termékennyé, ha minden erejével és tehetségével a Krisztusba vetett hitben összpontosul. — *b)* Szükséges továbbá, hogy a Krisztusba vetett hit mindenben mint elindító-, feszítő- és beteljesítőerő szerepeljen. Mint elindítóerő megszenteli jószándékunkat, mint feszítőerő tökéletesíti alakításunkat, hathatóssá teszi küzdelmünket, acélossá kitartásunkat és mint beteljesítőerő lehetővé teszi, hogy teljes munkát végezzünk, tökéletes alakítással fejezzük be életünket és részesüljünk Isten örök ígéretében. — *c)* A Krisztusba vetett hit minden szempontból életünk tanítómestere legyen. Tőle kérünk tanácsot kételyeinkben, Nála keressük a különböző elindulásokhoz szükséges iniciatívát és élettapasztalatától tanuljuk meg a természetfeletti életalakítás érdemteljes művészetét.

Elhatározás: Krisztocentrikus beállításomat az imént vázolt hármas programpont szerint alakítom s ezáltal remélem elérni beteljesülését. Most pedig azon

gondolkodom, hogy életkörülményeimre való tekintettel hogyan felelhetek meg jobban a krisztocentrikus beállítás hármas követelményének.

Pünkösd utáni tizenharmadik vasárnapra következő csütörtök.

A mai Allelújavers a hét tengelygondolatának megfelelően szintén a krisztocentrikus gondolat jegyében áll. Ezen az alapon az emberi korlátolt teljesítőképesség és tehetetlenség mellett Krisztus korlátlan hatalmát szemlélteti és hatását vázolja. Gondolatmenete a következő: 1. Az emberi segítség. 2. Isten barátsága. 3. A krisztocentrizmus gyümölcsei.

1.

«*Uram, Te vagy a mi menedékünk nemzedékről-nemzedékre.*»
(Allelújavers.)

A liturgikus szöveg nem ok nélkül hivatkozik arra, hogy Isten nemzedékről-nemzedékre a mi menedékünk. Erre valóban szükség van, mert az emberi segítség egyáltalán nem kielégítő és a válság óráiban rendszerint

«csütörtököt» mond. Jelen elmélkedésünkben az emberi segítség tehetetlenségével is foglalkozunk, hogy megismerése annál jobban kidomborítsa a krisztusi segítségben rejlő végtelen termékenységet és a krisztocentrizmus elvitathatatlan fontosságát. — *a)* Az emberi segítség rendszerint elégtelennek bizonyul, mert az emberek szeszélyesek, és gondolkodásmódjuk, beállításuk és segítségre való készségük szinte óráról-órára változik. A ma megígért és kilátásba helyezett segítségre holnap, majd mikor esedékes lesz, már senki sem gondol. Aki emberi segítségre számít s arra támaszkodik, csak légvárakat épít; és elég korán meggyőződhetik, hogy hiú dolog és csalódáshoz vezet, ha a válságos órákban emberekhez menekülünk. — *b)* Számolni kell ezenkívül a korlátolt emberi teljesítőképességgel. Ha akadnak olyanok, akik komolyan segítségünkre sietnek, akkor sem érünk célt, mert ha meg is van bennük a jóakarat, hiányzik a keresztülvitelhez szükséges lehetőség és hatalom. — *c)* A mondottakhoz

még az is hozzájárul, hogy az emberekből hiányzik a segítéshez szükséges megértés. Nem tudnak az emberi szívbe belepillantani, keserves problémáihoz közeljutni és ennek következtében nem képesek az élet nagy kríziseit kellőképen megérteni. Mélységes megértés nélkül azonban céltalanná és terméketlenné válik minden segélynyújtás és segíteni-akarás.

Elhatározás: Természetfeletti beállításomat különösen az jellemezze, hogy sohasem keresek vagy kérek emberi segítséget. Ha önként kínálkozik, hálásan fogadom, de semmiesetre sem támaszkodom rá, nem várok tőle többet mint adhat, és nem tartom végleges megoldásnak. Ha pedig nem akad, nem is keresem; és arra törekszem, hogy mint Isten kegyelemmel bőségesen megajándékozott gyermeke, természetfeletti szemszögből lássam a dolgokat és az emberektől ebben az értelemben is függetlenítsem magam.

2.

«Uram, Te vagy a mi menedékünk nemzedékről-nemzedékre.»
(U. o.)

Az Allelújavers szövege gyönyörűen vázolja Isten barátságát és annak alapvető vonásait. Ezáltal a keresett megoldáshoz vezet és figyelmeztet, hogy támaszpontunk mindig Isten barátsága legyen s a válság óráiban csakis az Úrnál keressünk segítséget. — *a)* Nagy szó, amit az Allelújavers mond, hogy Isten «nemzedékről-nemzedékre» oltalmunknak bizonyult. Ebben megszakíttatlan folytonosság rejlik, ami bizonyítja, hogy Isten barátsága és az abból fakadó segítség minden szempontból és következetesen állhatatos, és a megtörhetetlen hűség jegyében áll. Nem hagy el a megpróbáltatás idejében és szikla-szilárd támaszpontnak bizonyul. — *b)* Isten hűséges barátsága tökéletes megértésen alapszik. A teremtő Isten tökéletesen ismeri az emberi természetet, a benne rejlő lehetőségeket, áttekinti és egy pillantásba foglalja össze a kapcsolatokat és kimerítő

tudomása van az általuk kiváltott hatásokról. Másszóval, ismeri és megérti helyzetünket, tudja, mennyire rászorulunk segítségére s ezen az alapon cselekszik. — *c)* Másik jellemvonása Isten hűséges barátságának a forró és önzetlen szeretet. Az Úr valóban szereti teremtményeit és gazdagsága legértékesebb javaival halmozza el őket. E gyönyörű beállítás magától-értetődő következménye, hogy mindenkor segít valahányszor a teremtmény túlgyengének bizonyul, hogy az élettel megküzdjön és célját elérje. Segít és segítségével egyidőben érezteti a benne rejlő és általa megnyilvánuló szeretet bizalmat gerjesztő mélységét.

Elhatározás: Hála, Isten végtelen jóságának, hogy az én életemből sem hiányzik a biztos támaszpont. Tapasztalatból tudom, mennyire és mily sokszor van szükségem reá ; és ezért lelkiismeretesen felteszem magamban, hogy csakis Isten hűséges barátságában és az Általa nyujtott támaszban keresem megnyugvá-

somat. Ezenkívül mindent megteszek, hogy az isteni barátságot kiérdemeljem és kapcsolatait lelkiismeretesen ápoljam.

3.

«*Uram, Te vagy a mi menedékünk nemzedékről-nemzedékre.*» (U. o.)

Az isteni segítség gyümölcsei, mint a tapasztalat bizonyítja, végtelenül gazdagok és minden szempontból nemcsak kielégítők, hanem túlhaladják legfelfokozottabb elvárásunkat is. — *a)* Az isteni segítség a tökéletes önzetlenség jegyében áll. Nemcsak azért, mert Isten szereti teremtményeit és a szeretet mindig önzetlen. Van ennek más oka is. Isten mint teremtő végtelenül gazdag, minden az övé, tőlünk, szegény teremtményeitől nem kaphat semmit, amit nem Ő adott nekünk. Szerény ajándékainkkal, — melyeket amúgy is Isten gazdagságából merítünk — és szerény hódolatunkkal nem gazdagítjuk Istent és nem adunk Neki semmit, mert Ő abszolút, felfokozhatatlan gazdagság. Mi csak a jóakara-

tunkat és hálánkat bizonyítjuk. Ha Isten segítségünkre siet, akkor önzetlenül cselekszik és csak hasznunkat keresi. Az önzetlen segítség pedig mindig a leglendületesebb, következőleg a leghathatósabb. — *b)* Az isteni segítség gyümölcseiben azért oly gazdag, mert feltétlenül önkéntes. Nincs benne semmi kényszerűség. Nem is lehet, mert az isteni segítséget sem kiérdemelni, sem kikényszeríteni nem lehet. Istennel szemben nincsenek jogaink; minden szentséges akaratától függ. Legfeljebb egyet tehetünk: hivatkozhatunk jóságára és emlékeztethetjük ígéretére. — *c)* Az isteni segítségben valóban nagy a méret. A szó teljes értelmében nagyméretű, bőkezű és felülmúl minden elképzelést. Az Úr önnön mértékével mér és nem a mi mértékegységünket alkalmazza. Hatalma teljességéből cselekszik és gazdagsága végtelenségéből adakozik. Nem lehet tehát csodálkozni, hogy az isteni segítség mindig oly hathatósnak bizonyul és oly gazdag meglepetésekkel örvendezteti meg a segítségre szorultakat.

Elhatározás: Mindig az isteni segítség termékenységét és gazdag gyümölcseit tartom szem előtt. Nemcsak azért, hogy ebben találjam lelki megnyugvásomat, hanem azért is, hogy szívemben felgerjesszem a hálaérzetet és annak cselekedetekben adjak kifejezést.

Pünkösd utáni tizenharmadik vasárnapra következő péntek.

A mai Szekréta pazar gondolatmenetben vázolja az Eucharisztia jelentőségét, egyúttal megtanít gyümölcseit méltóan felhasználni és ezáltal elmélyíteni a krisztocentrikus beállítást. Az említett szöveg alapján a következő pontokról elmélkedünk: 1. Az engesztelő ima. 2. Imádság az Eucharisztia gyümölcseiért. 3. Természetes és természetfeletti jótétemények.

1.

«*Légy kegyes, Urunk, néped iránt és tekints kegyesen ezen adományokra, hogy ezeknek felajánlása által megengesztelődve, bűneinket megbocsásd és kérésünket teljesítsd.*» (Szekréta.)

A Szekréta abból a gondolatból indul ki, hogy engesztelő imára feltétlen szükség van, mert különben az Eucharisztia kegyelemteljes hatása könnyen meghiúsul. — *a)* Meg kell jegyeznünk, hogy az Eucharisztia, tekintettel teljességére, önmagábanvéve soha meg nem hiúsulhat. Az Eucharisztiában Krisztus van jelen és tartózkodik közöttünk, mint a kegyelem isteni forrása. — *b)* Az Eucharisztia önmagábanvéve nem hiúsulhat meg, de reánk való hatását korlátozhatja, vagy egészen meghiúsíthatja önnön méltatlanságunk. Ha hiányzik belőlünk a kellő megértés, a megfelelő szeretet, a mélységes eucharisztikus kultúra, a tökéletes bekapcsolódás az Eucharisztia életébe, vagy ha bűnnel fertőzzük meg lelkünket, akkor lehetetlenné tettük, hogy az Eucharisztiából olyan bőségesen felénk áradó kegyelem elárassza lelkünket és elérje célját. Itt tehát nem az Eucharisztiában keresendő fogyatkozásról, hanem önnön hibánkról, nyomorúságunkról és vétkes állapotunkról van szó, amely kizárja az Eucharisztiából fakadó ke-

gyelem működését. — *c)* A Szekréta arra helyezi a fősúlyt, hogy mielőtt az Eucharisztiához közeledünk és kegyelmi áradatába bekapcsolódunk, őszintén könyörögjünk, hogy a bűntől, a tökéletlenségtől, a felületességtől és mindattól, ami az Eucharisztia kegyelmi kihatását hátráltatja, megszabaduljunk. A könyörgést azzal teszszük tökéletessé, hogy kellő jófeltételekkel támasztjuk alá, és magunk részéről is mindent megteszünk lelki tisztulásunkért. Az Eucharisztiához sohasem szabad közeledni az imént vázolt elkerülhetetlenül szükséges engesztelő ima nélkül. Ha valóban súlyos bűnökről van szó, akkor ez az imádság a szentgyónásban fog kicsendülni ; ha pedig könnyebb dolgokról, akkor engesztelő ereje ezeket az akadályokat fogja eltávolítani, hogy az Eucharisztia kegyelme szabadon működhessen bennünk.

Elhatározás: Megértem a szenteket, akik sohasem mertek az Eucharisztiához közeledni anélkül, hogy lelkük az engesztelő imában, a töre-

delmes bánatban és az önmegalázásban megtisztult volna. Ebben nagy tanulság rejlik számomra is, amelynek alapján erősen felteszem magamban, hogy hasonlóképen cselekszem, nehogy meghiúsítsam lelkemben az Eucharisztia hatását és hasonlóvá váljak azokhoz a szerencsétlenekhez, akikről egyik úrnapi elmélkedésünkben (IV. köt. 789—794. old.) emlékeztünk meg.

2.

«Légy kegyes, Urunk, néped iránt és tekints kegyesen ezen adományokra, hogy ezeknek felajánlása által megengesztelődve, bűneinket megbocsásd és kérésünket teljesítsd.» (U. o.)

Az engesztelő ima által megtisztul lelkünk, megszabadul az akadályoktól és tökéletesen feltárul az Eucharisztia megtermékenyítő kegyelmi hatása előtt. Ezen az alapon lehetővé válik az Eucharisztia gyümölcseiben való részesülés, és mi mégegyszer az imádsághoz fordulunk, mint a Szekreta is

tanácsolja, hogy e lehetőség mértékeit fokozzuk. — *a)* Imádságunkban arra kérjük Istent, hogy az Eucharisztia kegyelme szabadítson meg a bűn árnyékától és semmisítse meg emlékét. A bűn nyomában még akkor is, ha a bocsánat kegyelmében részesültünk, megmarad az a bizonyos valami, amit jobb kifejezés híján árnyéknak nevezhetünk. Ez a bűnre való hajlam, a tiltott dolgokkal való kacérkodás, az a bizonyos benső kétszínűség, amelyet önmagunknak is ritkán vallunk be : részben tetszeni akarunk Istennek és részesülni akarunk a kegyelmi gazdagságban, részben pedig játszunk a bűnös gondolattal és kitesszük magunkat a visszaesés veszélyének. Ettől az árnyéktól kívánunk megszabadulni és ezért imádkozunk a Szekréta irányítása szerint. Nem ritkán a bűnös mult és az elkövetett vétkek emléke kísérti lelkünket. A visszaemlékezés vágyakozást, a vágyakozás bűnt szül. A Szekrétával azért is imádkozunk, hogy minél előbb szabaduljunk bűnös emlékeinktől és tökéletesen beleilleszkedjünk az Eucharisztia

szűziesen tiszta légkörébe. — *b)* A Szekréta azért is könyörögtet, hogy a bűn által megérdemelt és időhöz kötött, vagyis az időben beteljesülő büntetéstől szabaduljunk. Az örök büntetést a bűnbocsánat kegyelme amúgy is eltörölte; az időhöz kötött büntetés azonban fennmaradt. Az Eucharisztia kegyelmi áradatában annyi engesztelő, — szabadító — és megszentelőerő van, hogy ezen imádság alapján az említett büntetések nagy részétől is megszabadulhatunk és ezáltal nagyobb lendülettel munkálkodhatunk üdvösségünkön. — *c)* Továbbá azért is imádkozunk, hogy a fékezetlen szenvedélyektől, a rossz szokásoktól, a tökéletlenségektől szabaduljunk, és minden szempontból helyrehozzuk a felbillent benső egyensúlyt és rendbeszedjük lelkiéletünket. A bűnös mult, minél tovább tartott, annál mélyebb nyomot hagy hátra a lélekben. A szenvedélyek kárhozatos irányban fejlődtek és a rossz szokások szinte felburjánoztak lelkünkben. Az Eucharisztia, hogyha megfogadjuk a Szekréta tanácsát, ezektől a káros

következményektől is megszabadít és tökéletessé teszi lelkiéletünket.

Elhatározás: Az Eucharisztia gyümölcseiért én is teljes odaadással könyörgök, mert teljesen tudatában vagyok annak, hogy nagy mértékben reászorulok az általános lelki tisztulásra. Minél nagyobb ebbeli szükségletem, annál bensőségesebben fohászkodom az Úrhoz.

3.

«Légy kegyes, Urunk, néped iránt és tekints kegyesen ezen adományokra, hogy ezeknek felajánlása által megengesztelődve bűneinket megbocsásd és kérésünket teljesítsd.» (U. o.)

A Szekréta szövegéből az is kitűnik, hogy az Eucharisztia mint kegyelmi forrás, a lelki tisztulás beteljesülése után rendkívüli jótéteményekben részesít. — *a)* Az Eucharisztia által eszközölt jótétemények a természetes világrendre is vonatkozhatnak. Az Eucharisztia ugyanis minden szempontból az élet középpontja, kisugár-

zása mindenüvé elhat és az élet minden kérdését vagy szükségletét tekintetbe veszi. Ha a természetes világrendhez tartozó, csak földi vonatkozású jótéteményekre van szükségünk, akkor minden bizonnyal megkapjuk, mert ezek is, mint már egy másik elmélkedésben szemléltük, lelki kultúránkat és örök üdvösségünket szolgálják. A tapasztalat bizonyítja, hogy az Eucharisztia kegyelmi hatása ebben a vonatkozásban is kifogyhatatlan és számtalanszor a legnagyobb meglepetések elé állít. Nem egyszer fordult elő, hogy szentek éhínség, vagy rendkívüli szegénység idejében az Eucharisztia kegyelmi gazdagságához fordultak segítségért. Benizi Szent Fülöp például, midőn arezzói rendtársainak nem tudott kenyeret adni, az Eucharisztiához fordult és alighogy befejezte imáját, máris meghallgattatásra talált, úgyhogy az éhezőket bőségesen el tudta látni. — *b)* Ha az Eucharisztia hatását a természetes világrendben is ily nagy mértékben élvezzük, akkor annál inkább van részünk benne a természetfeletti kegyelmi életre vo-

natkozólag. Bármily segítségre, kegyelmi alátámasztásra, ajándékra, vagy jótéteményre van szükségünk, hogy lelkiéletünk gyorsabban fejlődjön, annál biztosabbak lehetünk, hogy elvárásunkon felül részesülünk benne. Krisztus főleg azért alapította az Eucharisztia páratlan szentségét, hogy lelkiéletünkben segítségünkre legyen és természetfeletti ajándékokkal halmozzon el. Minél nagyobb ebbeli szükségünk, annál mélységesebb legyen könyörgésünk, őszintébb eucharisztikus imádságunk, és legyünk meggyőződve, hogy meghallgattatásra találunk. — *c)* Ne feledjük, hogy az Eucharisztia a szeretet szentsége és mint olyan, végtelenül gazdag jótéteményben részesít, ha önnönmagunkról megfeledkezve és önnön érdekeinket háttérbe szorítva másokért könyörgünk. Jótéteményeivel nemcsak akkor halmoz el, ha testi vagy lelki szükségleteinket tartjuk szem előtt, hanem akkor is, sőt főleg akkor, ha elsősorban másokra gondolunk, testilelki szükségleteik enyhítéséért könyörgünk. A felebarátért végzett eu-

charisztikus ima azzal az előnnyel is jár, hogy Isten rólunk sem feledkezik meg, és minél nagyobb mértékben feledkezünk meg önmagunkról, annál többet és hathatósabban gondol reánk. Az Eucharisztiát azért is alapította, hogy kölcsönösen megemlékezzünk egymásról és ebben az irányban is gyakoroljuk a Krisztus által annyi kiváltságban részesített felebaráti szeretetet.

Elhatározás: Jótéteményre nekem is szükségem van; saját igényeimtől eltekintve, mások részére is. Gyakran emlékezem meg azokról, akik közel állnak hozzám és azonkívül mindazokról, akik azért állnak közel Istenhez, mert rendkívüli testi és lelki nyomorúsággal kell megküzdeniök. Mindenkit belevonok eucharisztikus fohászomba és tudom, hogy ezáltal teljesítem az Eucharisztiában élő Krisztus szándékát.

Pünkösd utáni tizenharmadik vasárnapra következő szombat.

A Posztkommúnió és az Evangélium alapján tovább szemléljük a krisztocentrikus életalakítás alapvető elemeit s a következő igazságokkal ismerkedünk meg: 1. Az eucharisztikus érdemszerzés. 2. A lelki élet veszélyei. 3. A Szent Szűz kultuszának üdítő hatása.

1.

«*E mennyei Szentség magunkhozvétele által, kérünk, Urunk, engedd, hogy örök üdvösségünkhöz közelebb juthassunk.*» (Posztkommúnió.)

Az eucharisztikus érdemszerzés összehasonlíthatatlanul szép útját a mai Posztkommúnió szövegében találjuk meg. Ezen út szemlélete félreérthetetlenül rávilágít a kimeríthetetlen gazdagságra, amelyet Isten az eucharisztikus érdemszerzés kereteibe illesztett bele. — *a)* A liturgikus szöveg abból az igazságból indul ki, hogy öröktől fogva elhatározott kiválasztásunkat, melynek beteljesülése az örökkévalóságban játszódik le, meg kell különböztetni a

keresztülviteltől, melynek eszköze az érdemszerzés és kerete a földi élet, a mulandó idő. Öröktőlfogva elhatározott kiválasztásunk természetesen változhatatlan és hitünk legmélyebb és legkevésbbé magyarázható misztériumaihoz tartozik. Az időhöz kötött, az emberi élet keretein belül történő érdemszerzés viszont végtelen lehetőségeket nyit, melyeknek részünkről történő felhasználását Isten a kiválasztás pillanatában előre látta és méltányolta. — *b)* A Posztkommúnióban a fősúlyt kiválasztásunk keresztülvitelére és eszközlőjére, az érdemszerzésre fektetjük. Ennek minden fázisát és megnyilvánulását az Eucharisztia világosságában látjuk; és megtudjuk, hogy önmegszentelődésünk, lelki kibontakozásunk csakis akkor lehet sikerteljes és vezethet eredményhez, ha az eucharisztikus kultúra alapján nyugszik és az eucharisztikus szellem útjait járja. Az *a)* pontban említett korlátlan lehetőségeket csak akkor köszönhetjük meg a szó teljes értelmében, ha az Eucharisztia kegyelemteljes segítségére támaszkodunk, szel-

lemével töltekezünk és minden szempontból eucharisztikus életet élünk.— *c)* A Posztkommúnióban — mint az idézett szöveg bizonyítja — eucharisztikus önmegszentelődésünk, életalakításunk, lelki kibontakozásunk teljes sikeréért könyörgünk. Arra kérjük az Urat, mélyítse el lelkünkben az eucharisztikus kultúrát, fokozza bennünk kegyelmi hatását és segítse elő eucharisztikus kibontakozásunkat.

Elhatározás: Végtelenül tetszik nekem, hogy örök kiválasztásom keretein belül kimeríthetetlen lehetőségek körvonalai bontakoznak ki előttem. Mindig szerettem a végtelent és valahányszor csak lehetett, elmerültem benne. Hű maradok e hajlamomhoz, és mindent elkövetek, hogy ezentúl is felhasználjam a végtelen távlatok nyitotta lehetőségeket és eucharisztikus életalakításom segítségével annak gazdagságával töltekezzem.

2.

«Amint Jézus Jeruzsálem felé tartott, átméne Szamarián és Galileán. Mikor pedig beméne egy faluba, tíz poklos férfi jöve elébe, kik távolról megállának, és fölemelék szavukat, mondván: Jézus, Mester! könyörülj rajtunk. Kiket midőn meglátott, mondá: Menjetek, mutassátok meg magatokat a papoknak. És lőn, hogy amint mentek, megtisztulának. Egyik pedig közülök, látván, hogy meggyógyult, visszatére, . . . magasztalván az Istent, . . . hálát ada; és ez szamaritánus vala.» (Evangélium.)

A mai Evangélium mélységes és lelkiismeretes szemlélete a lelkiélettel együttjáró, nem csekély veszélyeket szemlélteti. Erre különösen nekünk, akik komolyabb lelkiéletet akarunk élni, van szükségünk, mert minden attól függ, hogy idejekorán megismerjük a közelgő veszélyt, elejét vegyük és további kibontakozásunk sikerét biztosítsuk. — *a)* Feltűnik, ha a mai Evangéliumot olvassuk, hogy a tíz bélpoklos közül csak egy tért vissza Krisztushoz, hogy elismerje csodálatos gyógyulását és hálát adjon. Ez az egy pedig szamaritánus

volt. Ahhoz a fajhoz tartozott, amelyet a kiválasztott nép megvető gyűlölete minden jelével elhalmozott. A többi kilenc nem tartotta érdemesnek Krisztusnak megköszönni a gyógyulás kegyelmét. A szamaritánus, akiről ezt alig tételeznők fel, sokkal hálásabbnak és megértőbbnek bizonyult, mint Istennek az Ószövetség értelmében vett kiválasztott gyermekei. — *b)* Oka az, hogy a zsidók által jogtalanul és igazságtalanul elnyomott szamaritánusokban szerény helyzetük következtében sokkal tökéletesebben alakult ki a nemesítő alázatosság. Hálaérzetük is mélységesebb volt, mert szenvedésük által sokkal jobban tudták megbecsülni a megértő szót és segítő cselekedetet. Általában felvevőképességük is lényegesen ruganyosabb és érzékenyebb volt. Az Istenadta nemes törekvés bennük is tevékeny volt és ébrentartotta a jelenlegi helyzetből való szabadulást, a jobb és méltóbb helyzet utáni vágyakozást. Semmi rendkívüli nincs tehát abban, hogy a szamaritánus sokkal nemesebben viselkedik, mint a kiválasztott nép

gyermekei és sokkal gyorsabban fogja fel Krisztus jóságos szándékát. — *c)* A kiválasztott nép gyermekeiről — különösen a mai Evangéliumban vázolt jelenet alapján — nem nyilatkozhatunk hasonló értelemben. Izrael fiai túlságosan tudatában voltak kiválasztottságuknak, előnyös, kiváltságos helyzetüknek és annak megfelelően viselkedtek. Hozzászoktak Isten jóságához, bőséges adományaihoz és nemcsak hogy nem becsülték meg előnyeit, hanem — mint a történelem is bizonyítja — semmibe sem vették a nagy Adományozót. Tipikus előképei azoknak, akik az Újszövetségben, mint a kegyelem kiváltságos gyermekei, nagyon is hamar hozzászoktak a kegyelmi ajándékokhoz, és ahelyett, hogy azokból új erőt merítettek volna, elfásultak és közömbösek lettek. Megúnták a kegyelmi erőben való dús bővelkedést, nem működtek kellőképen együtt megmozdító ihletével; vallásosságuk elfajult, merő külsőséggé vált; tökéletesen hiányzott belőle az egyetlen értéket képező benső

élmény. Ezzel a típussal gyakran találkozunk az életben és mindig azt tapasztaljuk, hogy nem válik Isten dicsőségére és saját lelki hasznát sem mozdítja elő. Kárt pedig annyiban okoz, amennyiben másokat, különösen a távolállókat félrevezeti, hamis képet nyújt a vallásos életről és ezáltal sokakat visszatart az üdvösség útjától. — *d)* Az említett beállításnak rendszerint rossz vége szokott lenni, mert csak romláshoz és a lelki élet tökéletes elfajulásához vezet. A lelkiség és a benső élmény megszűntével megmarad még ugyan egyideig a külső keret, de azután az is repedezni kezd és széjjelbomlik, hogy teljes lelki rendetlenségnek és benső anarchiának adja át helyét.

Elhatározás: Semmi ambícióm sincs az örök kiválasztás kegyelmét eljátszani, azért teljes erőmből azon vagyok, hogy a lelkiélettel kapcsolatos veszélyeket idejekorán felismerjem és megfelelő ellenintézkedésekkel ártalmatlanná tegyem. Most pedig alapos lelkiismeretvizsgálatot tartok

és afelett gondolkodom, hogy az említett veszélyek mily körülmények között jelentkeznek életemben?

3.

«*Kelj fel, menj el; mert hited meggyógyított téged.*» (Evangélium.)

Ma ismét szombat van és ezt az alkalmat szívesen használjuk fel, hogy az elmélkedés gondolatmenete alapján az Istenanyáról is megemlékezzünk, és afelett gondolkodjunk, hogy az Istenanya kultusza mily hathatós erővel ellensúlyozza a lelkiéletet környékező veszélyeket. A fenti idézetet is erre vonatkoztatjuk, és annak világosságában felismerjük, hogy az Istenanya kultuszába vetett hit és az annak megfelelő élet rendkívül megerősít a veszély pillanatában és feltétlen kigyógyít a veszélyek által okozott bajokból. Az Istenanya kultusza ebből a szempontból is végtelenül eredményteljesnek mutatkozik. Hogy erről minél jobban meggyőződhessünk, fontoljuk meg a következő igazságokat: — *a)* A Szent Szűz kultusza mindenek-

előtt az Istenanya lelki üdeségét közvetíti nekünk. Rámutat arra a páratlan szép benső életre, amely kezdettől végig a legtermékenyebb üdeség jegyében állott. Az Istenanya ugyanis tökéletes benső életet élt, összpontosította magában a kegyelmet, a lelki élményekre helyezte a fősúlyt s ezáltal nemcsak megőrizte, hanem fokozta a benső kibontakozásban oly nagy szerepet játszó és a lelki élet veszélyeitől megóvó lelki üdeséget. — *b)* A Máriakultusz ezenkívül az Istenanya megtermékenyítő ereje hatásának tesz ki. Példája magával ragad, kegyelemközvetítése fokozza teljesítőképességünket, szelleme belénk árad, átalakítja gondolkodásunkat, acélosítja akaratunkat, lendületbe hozza életalakításunkat s ezáltal minden szempontból megtermékenyítőleg hat reánk. — *c)* A belső unalmat, a lelki élmények elapadását és a csupán külsőségekhez való ragaszkodást a Máriakultusz azáltal ellensúlyozza, hogy az Istenanya életének és lelkiségének végtelen változatosságát hozza közelebb. Az Istenanyát mindig új szín-

ben tünteti fel, új megvilágításban mutatja meg, eddig még nem szemlélt vonásokra utal és újból és újból oly szépségeket fedeztet fel benne, amelyekről eddig halvány sejtelmünk sem volt. E változatos mozgalom által ébrentartja figyelmünket, feszültségben lelkünket és nem hagy időt arra, hogy hozzászokjunk a kegyelmi élet szépségeinek szemléletéhez és a megszokásból unalom, az unalomból pedig merő külsőségekhez való ragaszkodás és a benső lelki élmények elapadása következzen.

Elhatározás: Mindig éreztem, hogy az Istenanya szolgája vagyok de ma különösképen tapasztalom, hogy mint olyan, rendkívüli anyai pártfogásában és jósága egyéb ajándékának adományaiban részesültem. Különben már rég elvesztem volna a lelkiéletemet környékező veszélyek sokaságában és komolyan ártottam volna benső lelki kibontakozásomnak. Ezentúl is az Istenanya kultuszának útjait járom és ez-

által fokozom kegyelmi életemet és munkálkodom üdvösségemen.

Pünkösd utáni tizennegyedik vasárnap.

A liturgikus gondolatmenet ma ismét egy fordulóponthoz ér, és a «parúzia» (Krisztus végső eljövetele) jegyében megkezdi a nagy és örökké elválasztó ellentétek szembeállítását. A pünkösdre következő tizennegyedik hét alapgondolata Isten gyermekei és a világ fiai között fennálló ellentét, melyet a liturgikus szövegek pazar változatosságai a legkülönbözőbb megvilágításban ismertetnek. Ma az Introitus gondolatmenetével foglalkozunk és — az isteni Gondviselés útjait szemléljük. Ezzel kapcsolatban megismerkedünk az istengyermekség alapjával és lényegével. Gondolatainkat a következő pontokba osztjuk be: 1. Egyéniségünk szegénysége. 2. A misztikus Krisztus-testbe való beleilleszkedés hatása. 3. Isten ajándékai.

1.

«*Oltalmazó Istenünk, tekints ide és nézz Felkented arcára.*» (Introitus.)

Az Introitus gondolatmenete rendkívül érdekes és nagymértékben mozgalmas. Egy pár rövid szóval vázolja az isteni Gondviselés beállítását és rámutat istengyermekségünk lényegére. Gondolatmenete egyéniségünk szegénysége szemléletéből indul ki és ennek alapján kéri Istent, hogy gondviselése reánk vonatkozó elhatározásai pillanatában ne reánk, vagyis pusztán emberi gyarló és értéktelen egyéniségünkre tekintsen. A liturgia ezen fohász által kívánja elejét venni annak a veszélynek, hogy Isten jelentéktelenségünkre és bűnös mivoltunkra való tekintettel elfordul tőlünk és nem részesít kegyelemteljes gondviselése jótéteményeiben. Azt is tudomásul kell vennünk, hogy egyáltalán nem túloz, midőn értéktelenségről és szegénységről beszél, mert állítása tökéletesen megfelel a valóságnak. — *a)* Az emberi természet, minden Isten teremtő gesztusától való származás és gazdag ajándék ellenére korlátolt. Isten végtelenségével, az angyali lények tökéletességével és teljesítőképességével összehasonlítva, va-

lóban jelentéktelen és szegény. Egyáltalán nem megvetendő értékei ebben a megvilágításban nagyon is összezsugorodnak és bizonyítják, hogy semmi okunk sincs felfuvalkodottságra, beképzelésre és büszkeségre, mert kevés érték van bennünk és e kevés sem tulajdonunk, hanem Isten meg nem érdemelt ajándéka. — *b)* Fokozza az emberi természetben rejlő lehetőségek és értékek korlátoltságát az ősbűn romboló hatása. Ismételten foglalkoztunk már az eredeti bűn okozta kárhozatos következményekkel és tudjuk, mennyit rontott ősszüleink meggondolatlan vétke az emberi természeten. Az ősbűn következményei megváltoztatták az eredeti helyzetet, meghiúsították Isten elgondolását és az emberi természetet megalázóan szűk korlátok közé szorították. Ezenkívül az ellentmondás, az istentagadás, a lázadás mérgét, a bűnre való szenvedélyes hajlam tüzét s az örök kárhozat lehetőségét is belevonatkoztatták életébe. Az emberi arculat ennek alapján teljesen megváltozott és annyira eltorzult, hogy a

liturgia joggal kéri Istent, ne erre az elfajult s megkínzott arcra tekintsen, midőn gondviselésének jótéteményeit s adományaiban való részesülést határozza el. — *c)* Betetőzése mindennek, hogy önmagunk sem kíméltük emberi természetünket és az ősbűn által okozott rombolást önnön vétkeink kárhozatos gyümölcseivel tetéztük. Nem elégedtünk meg a pusztulással, amelyet az ősbűn okozott természetünkben, hanem még önnön szabad elhatározásunkból és vétkeink által is hozzájárultunk a pusztulás és a benső lelki megsemmisülés beteljesüléséhez. Ezáltal oly helyzetbe hoztuk emberi természetünket és szánalomraméltó egyéniségünket, hogy valóban nem érdemeljük meg Isten jóságos pillantását; aggódnunk kell, hogy romlottságunk által örökké elkedvetlenítjük a bőségesen adományozó jóságos Istent.

Elhatározás: Ebbe a «tükörbe» kellene nekem is többször néznem és akkor elmenne a kedvem a felfuvalkodottságtól és a büszkeségtől. Ezenkívül arra is rájönnék

hogy lelki arculatomat a rendelkezésemre álló lehetőségek felhasználásával minél előbb tökéletesítenem kell, hogy azt valóban Isten felé fordíthassam és ne kelljen félnem, hogy eltorzult vonásaim örökre elkedvetlenítik Istent a velem való foglalkozástól.

2.

«*Nézz Felkented arcára.*» (U. o.)

A liturgiát valóban Isten ihlete irányítja s az isteni gondolat tüzesíti, mert mindig talál megoldást és a legnehezebb helyzetből is kivezet. A jelen esetben is megment válságos helyzetünkből és oly megoldást nyújt, amely minden szempontból kielégítő. Arra emlékeztet hogy Isten végtelen jósága a megváltás beteljesülése által beleillesztett a misztikus Krisztus-testbe és tagjává avatott. Ennek következtében megváltoztatta lelki arculatunkat, a Krisztus-arc világos árnyékává és szerény visszfényévé tette, és megadta a lehetőséget, hogy Isten felé forduljunk és az Úr reánk tekintsen. — *a)* A misz-

tikus Krisztus-testbe való beleolvadás elsősorban abba a szerencsés helyzetbe hoz, hogy Isten nem önnön eltorzult arcvonásainkat látja bennünk, hanem az Általa végtelenül szeretett Krisztus-arc szelíd visszfényét. Ez köti le figyelmét és indítja segítségre. Nem arcvonásunkra van tekintettel, hanem egyszülött Fiához való benső hozzátartozásunkra. Ezt látja bennünk, s ez készteti, hogy a megváltó Krisztus kedvéért reánk tekintsen, szemügyre vegye nyomorúságunkat és részesítsen a megváltás kegyelmeinek végtelen gyümölcseiben. — *b)* Kegyelmi adományait a bennünk visszfénylő Krisztus-arc szerelméért adja, és úgy adja, hogy e visszfényt fokozzák s a krisztusi Arculatot bennünk minél tökéletesebben kidomborítják. Egyúttal elvárja tőlünk, hogy az adományokat erre a célra használjuk fel és nyilvánvaló szándékainak megfelelően éljünk velük. — *c)* Minél ragyogóbbá válik bennünk az isteni Arculat visszfénye s minél tökéletesebben domborulnak ki az egyes vonások, annál nagyobb e kegyelmi csodát eszközlő Isten dicső-

sége. A mondottak alapján — s ez is hozzátartozik a misztikus Krisztustestbe való beleilleszkedés kegyelmi hatásaihoz — nemcsak a Krisztus-arc dicső visszfényét sugározzuk a világba, hanem a megszentelő Isten dicsőségének is kézzelfogható bizonyítékává válunk.

Elhatározás: A misztikus Krisztustestbe már régen beleilleszkedtem, most csak azt nem tudom, nem voltam-e túlságosan lanyha a belőle áradó kegyelemmel való együttműködésben, s nem okoztam-e Istennek csalódást azáltal, hogy még mindig nem sikerült a szentséges Krisztus-arc alapvető vonásait lelkemben kidomborítani? A liturgia most már a nagy beteljesülés, Krisztus végső eljövetele felé vezet, ideje tehát, hogy ennek hatása alatt többet és lelkiismeretesebben törődjek a krisztusi Arculat bennem való beteljesülésével.

3.

«Jobb egy nap a Te udvaraidban, mint más helyen ezer.» (U. o.)

Isten megszentelő és végtelenül gazdagító ajándékai, mint már említettük, a misztikus Krisztus-testbe való beleolvadás talajából fakadnak. A jóságos Isten csakis Krisztushoz, Megváltónkhoz való szoros hozzátartozásunkra van tekintettel adományai kiosztásánál, ezért rendkívül nagy súlyt kell fektetnünk a misztikus Krisztus-testbe való beleilleszkedésre. — *a)* Itt valóban, de elmélkedésünk tárgyára vonatkoztatva kell mondanunk : «quod Deus coniunxit homo non separet» — amit Isten egybekötött, ember ne válassza széjjel. Az isteni kegyelem beleillesztett a misztikus Krisztus-testbe és összekapcsolt a Megváltó életével. Hozzátartozunk, Vele képezünk egy közösséget. Isten kötött vele össze és emberi kéz sohase merészelje ezt a köteléket széjjeltépni. Ellenkezőleg, azon legyünk, hogy a közösség minél bensőségesebb s a kapcsolat minél szorosabb legyen. — *b)* A kapcsolatot, a Krisztushoz való hozzátartozást az-

által mélyíthetjük el, ha minden erőnkből törekszünk a belőle kiáradó kegyelemmel együttműködni és törekvéseinket a krisztusi Arculat megvalósításában összpontosítjuk. Minden e feladat körül fordul meg az életben, és mindennek csak akkor van értelme és természetfeletti értéke, ha erre a törekvésre vonatkoztatható vissza s a krisztusi Arculat megvalósítását szolgálja.—*c)* A krisztusi Arculat bennünk való beteljesülése végtelen nagy kegyelem és Isten ajándékainak zsengéje. Minden egyéb, amit Istentől kapunk, erre vezethető vissza. Szükséges tehát, hogy az isteni ajándékot megérdemelni törekedjünk, és ezt azáltal tesszük, hogy teljes odaadással a Krisztus-arc bennünk való beteljesülésén fáradozunk.

Elhatározás: Isten ajándékaiban továbbra is szeretnék részesülni s azért lelkiismeretesen dolgozom a Krisztus-arc bennem való beteljesülésén. Minél többet érek el ezen a téren, annál szívesebben tekint reám az Úr és annál bőségesebben halmoz el adományaival.

Pünkösd utáni tizennegyedik vasárnapra következő hétfő.

A mai Kollekta az isteni Gondviselés azon megnyilvánulásaival foglalkozik, amelyek főleg a lélekre vonatkoznak. Gondolatmenete alapján a következő igazságokat szemléljük: 1. A halandó ember. 2. Az ellenállóképesség. 3. A cselekvőképesség.

1.

«Őrizd meg kérünk, Urunk, Egyházadat örök irgalommal és mert nélküled erőtlen a halandó ember; a Te segítséged vonja el mindig az ártalmas dolgoktól és vezesse az üdvösekre.» (Kollekta.)

A mai Kollekta szövegét úgy kell értelmezni, hogy a benne előforduló «humana mortalitas», halandó ember kifejezés főleg arra vonatkozik, amit «superbia vitae», az élet büszkeségének nevezünk. A világ erre helyezi a fősúlyt és ez képezi életének tengelyét. A liturgia félreérthetetlen világossággal domborítja ki e beállítás helytelenségét, káros mivoltát, és arra késztet, hogy könyörögve fohászkodjunk az Úrhoz és az Ő segítségével küzdjünk

ezen ártalmas, a lelki kibontakozást könnyen veszélyeztető büszkeség ellen. A Kollekta erre vonatkozólag következőképen gondolkodik: — *a)* Az élet büszkesége «mortalitas» — halálhoz vezet, mert elszakít Istentől, lehetetlenné teszi a kegyelmi kapcsolatot, elhomályosítja a pillantást, tévútra vezeti a józan észt és ezáltal minden szempontból lelki halált okoz. Nincs nagyobb veszély az élet büszkeségénél, ezért nagyon komolyan kell venni a liturgia felszólítását és őszinte buzgalommal kell könyörögni az élet büszkeségétől való szabadulásért. — *b)* A büszkeség nagyon is «humana» emberi és tipikusan jellemzi az elfajult emberi gondolkodást. Csak az ember, Isten ésszel megáldott teremtménye képes az értelem világosságával ily mértékben visszaélni, a valódi tényállás elől ennyire elzárkózni, minden szempontból elvakulni. Az élet büszkesége csakis így lehetséges, mert valóban el kell homályosítani az értelmet és vissza kell élni az ész tulajdonságával, hogy képesek legyünk az értékeket felcserélni és azt az erőt és dicsőséget,

amely egyedül Istent illeti, önmagunkra vonatkoztatni. — *c)* A «humana mortalitas», a mi értelmünkben az élet büszkesége a Kollekta szerint «labitur», vagyis a rövidebbet húzza, egyszóval nem válik be. Nem felel meg a hozzá fűzött reményeknek és előbb vagy utóbb összeomláshoz vezet. Ha a «superbia vitae» már annyira második énünkké vált, hogy nem tudunk tőle szabadulni és életünkben tényleg a megfellebbezhetetlen utolsó szót jelenti, akkor természetesen és visszavonhatatlanul azonos az örök kárhozattal. Isten közelében az örök boldogságban nincs hely azok számára, akik önmagukat istenítik és az élet büszkeségére építik fel életalakításukat.

Elhatározás: Még csak az kellene, hogy én is felfuvalkodottá váljak és az élet büszkeségére alapítsam életemet. Nemcsak Isten előtt tenném magam nevetségessé, hanem önnön lelkiismeretem és józan eszem előtt is, mert nekem valóban nincs okom büszkélkedni és ön-

magamat isteníteni. De miután nem lehet tudni, hogy mire képes az emberi ügyefogyottság, mindenesetre elejét veszem ezen veszélynek is, és lelkiismeretesen megalapozom lelkiéletemben a józan és tárgyilagos alázatosság gyakorlatát, amelytől soha nem fogok eltérni.

2.

«Őrizd meg kérünk, Urunk, Egyházadat örök irgalommal és mert nélküled erőtlen a halandó ember; a Te segítséged vonja el mindig az ártalmas dolgoktól és vezesse az üdvösekre.» (U. o.)

A Kollekta gondolatmenete szerint Isten azáltal hallgatja meg könyörgésünket, hogy fokozza bennünk az ellenállóképességet. Minél józanabban és tárgyilagosabban ismerjük be gyarlóságunkat és minél őszintébben vonatkoztatunk vissza minden sikert Istenre, másszóval, minél termékenyebb alázatosságunk, annál nagyobb mértékben részesülünk az ellenállóképességben és annál szebb eredménnyel jár majd a lelki kibontakozásért folyta-

tott küzdelem. — *a)* Ellenállóképességünk elsősorban a kívülről beszüremlő korszellem káros hatása ellen folytatott küzdelemben fog beválni és jelentőségteljes sikerhez vezetni. A korszellem káros kihatása ellen nem lehet másképp védekezni. Nem hagyhatjuk el a világot, ha Isten úgy akarja, hogy a világ zajában keressük megszentelődésünket és nem zárkózhatunk el a korszellem hullámzása elől. De mégis ellentmondhatunk neki és bensőleg ártalmatlanná tehetjük elkerülhetetlen hatását. Az Isten kegyelme által közvetített ellenállóképesség eltörli a korszellem által gyakorolt benyomásokat, eltompítja támadása hevességét, kioltja a kísértő gesztusában izzó tüzet és minden szempontból ártalmatlanná teszi, úgyhogy egy kis jóakarattal sikerteljesen megküzdhetünk vele. — *b)* Az ellenállóképességnek még egy másik veszedelmes ellenséggel is meg kell küzdeni, és ez az előző pontban vázolt «humana mortalitas», vagy «superbia vitae», az élet büszkesége. Eltekintve attól, hogy megfelelő világosságot fakaszt, félreérthetetlenül rá-

mutat az élet büszkesége nevetséges és érthetetlen mivoltára, még más eredménnyel is jár. Megtöri bennünk azt a megmagyarázhatatlan büszkeséget és önistenítést, amely a bűn egyik legveszedelmesebb következménye. Ezenkívül annyira megerősít, hogy az ismételten megújuló kísértéseknek is ellent tudunk állni és így elkerüljük, hogy a büszkeség szelleme mély gyökeret verjen bennünk. — *c)* Az isteni kegyelem közvetítette ellenállóképesség hathatós erővel rombolja szét azokat a szűk kereteket, amelyeket a «superbia vitae», az élet büszkesége emelt. Mint tudjuk, az effajta büszkeség kiszakít a végtelenből és gyarlóságunk, fogyatékosságunk és erőtlenségünk szűk kereteibe állít bele. Ezek közt igazán nehéz mozogni és nagyobb méretű kifejlődésre gondolni. A mozgásszabadság teljes hiánya elkicsinyüléshez és a méretek nevetséges összezsugorodásához vezet. A bennünk működő isteni kegyelem túlságosan nagyméretű, hogy a szűk keretet elbírja, és eléggé erős, hogy azt széjjelrobbantsa. Ihleti és

magával ragadja törekvésünket, és lehetetlenné teszi, hogy a szűk keretek között feltaláljuk magunkat. Ennek köszönhetjük lelki kibontakozásunk eddigi sikereit és a mindent befejező dicsőséges végkicsendülést, feltéve, hogy hűek maradunk a kegyelemhez és lelkiismeretesen együttműködünk vele.

Elhatározás: Ami az ellenállóképességet illeti, jobb ha hallgatok; és megfogadom a Kollekta tanácsát, amennyiben imádkozom annak fokozatos megerősödéséért. Az a benyomásom, hogy szeretek könnyedén ingadozni, pedig tudhatnám, hogy ez nem magatartás, és nem az Isten gyermekeit jellemző stílus. Ennek véget kell vetni. Ezért felteszem magamban, hogy az isteni kegyelem közvetítette ellenállóképességgel mindig egy ütemben működök.

3.

«Őrizd meg, kérünk, Urunk, Egyházadat, örök irgalmaddal és mert nélküled erőtlen a halandó em-

ber; a Te segítséged vonja el mindig az ártalmas dolgoktól és vezesse az üdvösekre.» (U. o.)

Az isteni Gondviselés könyörgésünket még azzal is megjutalmazza, hogy fokozza cselekvőképességünket és könnyűvé teszi az életalakítás nagy munkáját. A cselekvőképesség felfokozásáért könyörgünk, hogy: — *a)* üdvösségünkön nagyobb lendülettel, mélyebb meggyőződéssel és tökéletesebb sikerrel munkálkodjunk. Be kell látnunk, hogy az elért eredményekkel nem elégedhetünk meg, mert ambíciónk többet kíván, és amúgy is érezzük, hogy nagyobbra vagyunk hivatva. Nemes törekvésünk tüzével izzítjuk át fogyatkozásunkat és meg lehetünk győződve, hogy Isten magasfokú cselekvő- és alakítóképességgel jutalmaz. — *b)* Természetes, hogy a cselekvőképesség felfokozásánál a közösségre is gondolunk, és érdekeit szem előtt tartjuk. Nemcsak önmagunkért és lelki érdekünk előmozdításáért kérjük cselekvőképességünk lényeges felfokozását, hanem azért is, hogy többet tehessünk a közös-

ségért és nagyobb hasznot hajthassunk annak a körnek, amelybe az isteni Gondviselés állított. Minél őszintébb bennünk a misztikus Krisztus-testhez való hozzátartozás tudata és minél mélyebb a szociális érzés, annál lendületesebb lesz a szociális cselekvőképesség felfokozásáért végzett imádság és annál eredményteljesebb maga a felfokozás. — *c)* Cselekvőképességünk felfokozását abban az irányban is kérjük, hogy necsak a már meglevő értékek fenntartásához tudjunk lényegesen hozzájárulni, hanem alaposan lendítsünk a katolikus kultúra kibontakozásán és korunk szükségleteinek megfelelően újat alkossunk. Nem elég és nem szabad csak régi értékekkel megelégedni, hanem mindig újat kell alkotni abból a teljességből, amelyet az isteni kegyelem által felfokozott cselekvőképesség alakít lelkünkben. Ezért könyörgünk Istenhez, hogy a felfokozott cselekvőképesség gazdag forrássá váljon, amelyből őszinte hozzájárulásunk és alkotó munkásságunk által valóban új értéket merítünk, hogy ezzel a nagyon is reászoruló emberiséget ajándékozzuk

meg. A szociális értéken kívül apostoli tűz is legyen bennünk; és akkor a cselekvőképesség felfokozásáért végzett *ima valóban hathatós lesz* és tárgytalanná teszi az élet büszkeségének veszélyét.

Elhatározás: Cselekvőképességem körül egészen biztosan bajok vannak különben sok minden másként alakult volna. Életalakításomban még mindig az alapvető munkálatoknál tartok. Szociális tevékenységemről pedig jobb hallgatni; és ami az apostoli tüzet illeti, az is nagyon gyakran a próféta által említett pislogó és füstölgő mécsesre emlékeztet. Sok a füst, de kevés a tűz, pedig — és ez komoly törekvésem — fordítva kell, hogy legyen. Ez be is következik, ha komolyan felteszem magamban, hogy megszakítás nélkül imádkozom cselekvőképességem megfelelő felfokozásáért.

Pünkösd utáni tizennegyedik vasárnapra következő kedd.

A mai Szentlecke tanítása a hét tengelygondolatának megfelelően szintén a nagy ellentétek jegyében áll, és a test és a lélek között tátongó ürt vázolja. Kimagasló gondolatait a következő pontokba foglaljuk össze: 1. Az ellentét. 2. A test és a lélek szférája. 3. A keresztény irány.

1.

«Mert a test a lélek ellen vágyakozik, a lélek pedig a test ellen; ezek ugyanis egymással ellenkeznek, hogy ne azt tegyétek, amit akartok.» (Szentlecke.)

Szent Pál apostol a feltétlen őszinteség embere, és mint olyan, józan tárgyilagossággal figyelmeztet mindazokra a veszélyekre, amelyek a lelkiéletet környékezik. A mai Szentleckében is ezt teszi és a test és a lélek között fennálló ellentétre hívja fel figyelmünket. Ennek lényegét a következőkben vázolja: — *a)* A test és a lélek folytonos ellentétben állnak egymással és közöttük megszakítatlan küzde-

lem folyik. A tátongó ür oly nagy, hogy minden további nélkül áthidalhatatlannak kell neveznünk. Az ellentét okait a test és a lélek lényegében kell keresnünk. *α)* A testnek megvan a maga törvénye, amelyről egyébként a kinyilatkoztatás is megemlékezik, és ebből minden magasabb szempont hiányzik. A test nem tud önmaga fölé emelkedni, szűk kereteiből kifejlődni. Csak az eredeti bűn által beleoltott, elfajult ösztön szavát követi és vágyai kielégülésében találja boldogságát. Igényei — mint látjuk, — egyáltalán nincsenek túlfokozva és ez az oka, hogy hiányzik belőle a magasba vezető törekvés és a merész ívelésű szárnyalás. *β)* A lélek viszont mint Istenből kipattant szikra, a végtelen csiráit hordja magában. Magasabb érdeket tart szem előtt és valóban örökkévaló értékeket keres. Igényei sokkal magasabb fennsíkon mozognak, mint a test vágyakozásai és ambícióját csak a végtelen méretei tudják kielégíteni. *γ)* Világos, hogy a test és a lélek lényegükben eltérnek egymástól és ellentétes irányban fejlődnek. Ezeket

az érdekeket végtelen nehéz közös nevezőre hozni, mert kölcsönösen kizárják egymást. Ezért nem lehet a test érdekeit a lélek érdekeivel összeegyeztetni anélkül, hogy az egyik vagy másik alárendelt helyzetbe ne kerülne. És miután mind a kettő egyaránt érvényesülni akar, a küzdelem elkerülhetetlenné és, sajnos, folytonossá válik. — *b)* Szent Pál arra figyelmeztet, hogy tekintetbe kell vennünk a test és a lélek között fennálló kemény küzdelmet és számolnunk kell, hogy «nem azt tesszük, amit akarunk». E megjegyzésnek az az értelme, hogy életünket ettől a küzdelemtől nem vonatkoztathatjuk el és cselekedeteink iránya attól függ, hogy bensőleg hova tartozunk: a testhez vagy a lélekhez? minek a törvényét követjük: a testét vagy a lélekét? Ezt jól meg kell jegyeznünk magunknak, mert ettől függ üdvösségünk. Szent Pál ugyanis azt mondja, hogy «akik ily dolgokat (a test cselekedetei) cselekszenek, nem nyerik el Isten országát».

Elhatározás: A test és lélek között fennálló ellentétbe már na-

gyon sokszor belebotlottam, és nem egyszer ingadoztam, hogy mire határozzam el magam. A mai elmélkedés világosságában belátom, hogy ennek többé nem szabad előfordulnia. Mindent elkövetek tehát, hogy a test és a lélek között fennálló ellentét megismeréséből levonjam a következményeket és a fősúlyt a lelki értékekre fektessem.

2.

«Nyilvánvalók pedig a test cselekedetei, melyek . . . Ezekről előre mondom nektek, mint előbb is mondottam, hogy akik ily dolgokat cselekszenek, nem nyerik el az Isten országát.» (U. o.)

A mai Szentlecke a test és a lélek százszázalékos értelemben ellentétes szféráját is találóan vázolja. — *a)* A test szférája nem éppen épületes. Ha a Szent Pál által felsorolt cselekedeteket szemléljük, meggyőződünk, hogy a test cselekedetei valóban destruktív hatással vannak és csak rombolni képesek. Elég az Apostol által említett cselekedetekből egy-két példát ki-

emelni, hogy meggyőződjünk ezen állítás valódiságáról. A tisztátalanság például a testi erőket ássa alá és a lelki értékeket semmisíti meg. Az ellenségeskedés a közös életet teszi lehetetlenné, az irigykedés a szeretetet gyilkolja meg, a tobzódás pedig az erkölcsi kibontakozást teszi lehetetlenné. Amint látjuk, egyetlen pozitív eredményt sem tudunk feljegyezni, mert a test cselekedetei kivétel nélkül destruktív irányúak, romboló hatásúak. — *b)* A lélekkel kapcsolatban a helyzet már másként alakul. Ha a Szent Pál által felsorolt lelki gyümölcsöket szemléljük, látjuk, hogy a lélekben a test cselekedeteinek ellenkezője valósul meg. Mindent egybefoglalva mondhatjuk hogy a lélek élete az acélos fegyelem útján vezető merészívelésű kibontakozás. Ezzel kapcsolatban is elég egy pár példára hivatkozni, hogy meggyőződjünk ez állítás valóságáról. A szeretet csakis az acélos önfegyelem alapján bontakozik ki és annyi benne a lendítő erő, hogy tényleg magasba vezet. Ugyanezt mondhatjuk az örömről, a békességről, a szelídségről, a

megtartóztatásról és a szerénységről. A lélekben valóban nem találunk romboló elemet és cselekedetei, amelyeket Szent Pál oly gyönyörűen méltat, csakis a felépítés munkáját segítik elő.

Elhatározás: Nekem sem árt, ha a test és a lélek szféráját józan tárgyilagossággal többször szemlélem. Legalább elmegy a kedvem attól, hogy a test szférájáért lelkesedjek és ezáltal abba a szakadékba kerüljek, amelyből már alig van szabadulás. Minél tárgyilagosabban szemlélem helyzetem, annál könnyebben határozom el magam a lélek szférájához való csatlakozásra, amelytől benső kibontakozásom és örök üdvösségem függ.

3.

Akik pedig Krisztuséi, megfeszítik testüket a vétkekkel és kívánságokkal együtt.» (U. o.)

Szent Pál a mai Leckében világosan jelöli meg az irányt, amelyet egyedül nevezhetünk kereszténynek. Egyúttal a keresett megoldáshoz vezet

és világosan megmondja, hogy a test és a lélek között fennálló ellentétek tüzében miként kell viselkednünk. — *a)* «Spiritu ambulate» — lélek szerint járjatok, — mondja, és ezzel megköveteli, hogy a lélekre fektessük a fősúlyt. Életünkben a lélek legyen az egyedül mérvadó törvény, a fáradhatatlan hajtóerő és a komoly cselekedetre késztető felelősségtudat. A lelki életben csak az boldogul, aki ezeket az igazságokat megérti és belőlük levonja a következtetéseket. — *b)* «Carnem crucifigere» — a testet keresztre kell feszíteni, — folytatja Szent Pál gondolatmenetét és ezzel arra utal, hogy a testi erőket szublimálni (megszentelni), Isten-akarta céljuknak alárendelni, fegyelmezni és a lélek szolgálatába kell állítani. A test keresztrefeszítése Szent Pál elgondolása szerint abban áll, hogy az ellentétek tüzében megtaláljuk az egyedül üdvözítő megoldást és Isten-akarta módon összhangba hozzuk a test- és a lélekben megnyilvánuló ellentétes erőket. — *c)* A lelki kultúra kidomborítása és a testnek az imént vázolt értelemben

veendő megfeszítése által, — mint Szent Pál mondja, — Krisztushoz csatlakozunk. Krisztus és lelkünk között kialakul a legszorosabb közösség, és ez annál jobban fejlődik, minél komolyabban vesszük a Szent Páladta keresztény irányt és minél tökéletesebben hozzuk összhangba az életünkben megnyilvánuló ellentétes erőket. Be kell látnunk hogy a keresztény irány csakis a «crucifixio carnis» — a test megfeszítése lehet.

Elhatározás: Ideje, hogy felhagyjak az örökös kényeskedéssel és túlsok gondot fordítsak a test igényeire. Acélosabb fegyelem egyáltalán nem ártana. És többek között azt is gyümölcsözné, hogy lelki kultúrám lényegesen elmélyülne, teljesítőképességem fokozódna és minden szempontból egészségesebb lelkiéletet élnék. E fölött mélységesen gondolkodom, és különösen azzal foglalkozom, hogy mit kell testem tökéletes fegyelmezése érdekében még tennem, ami eddig még nem történt meg.

Pünkösd utáni tizennegyedik vasárnapra következő szerda.

A mai Evangélium a hét tengelygondolatának megfelelően szintén nagy ellentétet világít meg. Erre vonatkozó gondolatainkat a következő pontokba foglaljuk össze: 1. A természetes világrend. 2. A természetfeletti világrend. 3. A közös nevező.

1.

«Ne aggódjatok éltetekről, mit egyetek, se testetekről, mibe öltözzetek. Nem több-e az élet az eledelnél, és a test az öltözetnél?» (Evangélium.)

A mai Evangélium szavaiból kitűnik, hogy az életben a természetes világrend is nagy szerepet tölt be. Feltétlen szükséges, hogy lelki alakításunk szempontjából ezzel a kérdéssel is foglalkozzunk, és a természetes világrendet, amelyet a mai Evangélium a természetfelettivel állít szembe, tárgyilagosan és az Evangélium pillantásával szemléljük. — *a)* Elsősorban meg kell állapítanunk, hogy vannak elkerülhetetlen anyagi szükségletek,

ezek az élet, a földi lét előfeltételeihez tartoznak s minden szempontból megfelelnek Isten elgondolásának. Tudjuk a tapasztalatból és a kinyilatkoztatásból, hogy — az eredeti bűn következményeitől eltekintve — Isten maga kötötte a földi életet az imént említett anyagi szükségletekhez és hasonló előfeltételekhez. Életünk alakításába ezeket is bele kell vonni, és Isten akaratának megfelelően számukra biztosítani a megillető helyet. — *b)* A közelebbi szemlélet ahhoz a megismeréshez vezet, hogy az anyagi szükségletek a testnek vannak alárendelve, a test érdekeit mozdítják elő, életét teszik lehetővé, és a testen át, vagyis közvetítésével a léleknek szolgálnak. Ebből az is kitűnik, hogy az anyagi szükségleteket mint a magasabb célt szolgáló eszközöket kell tekintetbe venni és használni. — *c)* Világos, hogy az imént említett szolgálat által az anyagi szükségletek és mindaz, ami reájuk vonatkozik, Isten dicsőségét eszközlik. A testnek szolgálnak, ezáltal közvetve a lélek céljait mozdítják elő, ami viszont a teremtő Isten

nagyobb dicsőségére válik. Az összefüggés kézenfekvő, és megcáfolhatatlanul bizonyítja, hogy az anyagi szükségletek kérdésének rendezése a lelki életre vonatkozólag nagyon fontos és ha megfelel Isten elgondolásának, a lélek érdekeit és Isten dicsőségét nagymértékben előmozdítja.

Elhatározás: A természetes világrend az én életemben is nagy szerepet játszik. Az anyagi szükségletek kérdését én sem kerülhetem el; az előbbi megfontolás alapján elhatározom, hogy nem zárkózom el e probléma elől, és részemről mindent megteszek, hogy körülményeim megfelelő rendezésével szolgáljam lelkem ügyét és mozdítsam elő Isten nagyobb dicsőségét.

2.

«Keressétek azért először Isten országát és az Ő igazságát, és ezek mind hozzáadatnak nektek.» (U.o.)

A természetes világrend nagy és mindent túlszárnyaló ellentétje a természetfeletti világrend, amelyről a mai

Evangélium feledhetetlenül szép szavakban emlékezik meg. E világrendet alapvetően jellemző vonások az Evangélium szerint a következők: — *a)* «regnum Dei» — Isten országa. Ez alatt természetesen nem a túlvilág örök beteljesülését, a mennyei birodalmat értjük, hanem azt, amit Krisztus nevez Isten országának, vagyis a kegyelmi élet bennünk való beteljesülését, Isten szellemének megvalósulását s a tökéletes, az önmegszentelődés jegyében álló életet. Ez a természetfeletti világrend alapja és lényege. Ez az «egy szükséges», amiről Krisztus beszél az Evangéliumban. Ennek van alárendelve minden s ez játszik életünkben főszerepet. — *b)* «Justitia eius» — igazsága, — a másik alapvető eleme. A kegyelmi életnek ugyanis megvan a törvénye és szelleme. A törvény Isten szent és megmásíthatatlan akarata, amely minden cselekvés megfellebbezhetetlen irányítója. A szellem a kinyilatkoztatott örök igazság és mindaz, ami ezzel összefüggésben van. A törvény szerint élni és a szellemhez alkalmazkodni, lényegesen hoz-

zájárul a természetfeletti világrend beteljesüléséhez és egyik legszebb megnyilvánulását képezi. — *c)* «Quaerere» — keresni kell Isten országát, a természetfeletti világrendet, — mondja a mai Evangélium. Ez annyit jelent, hogy kötelesek vagyunk az imént vázolt megvalósításra; törekednünk kell elmélyítését, beteljesülését minden eszköz igénybevételével megvalósítani. Szükséges, hogy tanulmányozzuk a természetfeletti világrendet, kibővítsük reánk való hatását és a legnagyobb mértékben gyümölcsöztessük a benne rejlő éltetőerőt és végtelen értéket.

Elhatározás: A természetfeletti világrend örök szépségét nagy elragadtatással szemlélem, és boldog vagyok, hogy nekem is sikerült ebbe a pazar életbe belekapcsolódni. A szemlélettel azonban nem elégszem meg. Arra törekszem, hogy bekapcsolódásom, a természetfeletti világrend életében való részvételem minél mélységesebb és tökéletesebb legyen.

3.

«Senki két úrnak nem szolgálhat; mert vagy az egyiket gyűlölni fogja és a másikat szeretni, vagy az egyiket tűrni fogja és a másikat megvetni. Nem szolgálhattok Istennek és a mammonnak . . . Keressétek azért először az Isten országát és az Ő igazságát.» (U. o.)

A két világrendet feltétlen össze kell egyeztetni egymással, és meg kell találni az életet szilárdan megalapozó harmóniát. Ennek keresztülvitele a következő feltételek teljesítéséhez van kötve: — *a)* Életünknek mindenekelőtt a természetfeletti világrendben kell gyökereznie. Szilárd alapunk, erőforrásunk, a végtelen fennsík, amely mozgásszabadságunkat biztosítja, egyszóval a talaj, amelyben gyökeret verünk, a lelki otthon, amelyhez bensőségesen hozzátartozunk: csakis a természetfeletti világrend lehet. Ezáltal szilárd alapra fektetjük életünket és az örök értékek gazdagságával teszszük emberhez méltóvá, és arra érdemessé, hogy érette küzdjünk és áldozatot hozzunk. — *b)* Az imént vázolt magasabb szempont és természetfeletti

beállítás nem zárja ki programjából a természetes világrendet, a vele kapcsolatos anyagi szükségletek kérdését. Ellenkezőleg. Belevonatkoztatja, de csak abban az értelemben, hogy feltétlen alárendeli a természetfeletti célkitűzésnek, és kizárólag csak mint e célhoz vezető eszközt használja. Nem tulajdonít neki nagyobb jelentőséget annál, amely természeténél fogva megilleti, és nem él vissza az általa nyujtott esetleges előnyökkel. — *c)* Az élet tökéletessége és teljessége ezen a kettős alapon vagy dualizmuson, és az általa biztosított harmónián, egyensúlyon alapszik. Tökéletes életről, teljességről, komoly önmegszentelődésről csak az beszélhet, akinek sikerült megérteni e kettősség jelentőségét és megteremteni az összhangot.

Elhatározás: A közös nevezőt nekem is meg kell találnom. Alkalmazom esetemre: megteremtem a benső harmóniát, a kettősségre építem fel életemet, az anyagi szükségletekhez kötött problémákkal kapcsolatban nem esek túlzásba, és

mindenben a természetfeletti igényekre fektetem a fősúlyt.

Pünkösd utáni tizennegyedik vasárnapra következő csütörtök.

Az istenfélelem és az emberfélelem közötti ellentétet a mai Offertórium domborítja ki. Gondolatmenete alapján a következő igazságokat szemléljük: 1. Isten félelme. 2. Az isteni Lélek ajándéka. 3. Az ajándék értéke.

1.

«Az Úr angyala táboroz azok körül, kik Őt félik, és szabadulást hoz nekik.» (Offertórium.)

Az Offertórium szavai tökéletes fogalmat közvetítenek az istenfélelemről és feltárják a benne rejlő értékeket. — *a)* Az istenfélelem alapja a keresztény tökéletességnek. Tökéletességről, életszentségről istenfélelem nélkül szó sem lehet. Oka ennek, hogy az istenfélelem a törvény tiszteletére és megtartására nevel. Mindenekelőtt és mindenek felett Istent tiszteli, Őt szereti s ennek következtében szentséges akaratát is, — amely a törvény-

ben nyilvánul meg, — tiszteletben tartja. A tisztelet a gyakorlatban a törvény megtartásában valósul meg. Világos, hogy az istenfélelem a keresztény tökéletességnek és az életszentségnek nélkülözhetetlen alapja és eszközlője. — *b)* Az istenfélelem ezenkívül kiindulópontja az üdvösség tudományának. E helyett azt is mondhatnók, hogy tanítómestere az üdvösség művészetének. Mindez azért van, mert az *a)* pontban vázolt alapon bevezet a törvény szellemébe, megtanít annak gyakorlatára és ezzel kapcsolatban tökéletes életre képesít, ami nem egyéb, mint az üdvösség tudományának beteljesülése. — *c)* Az istenfélelem ezenkívül függetlenít az emberektől, tárgyilagosan szemlélteti az emberek ítéletének jelentéktelenségét és nevetségessé teszi az emberektől való félelmet. Legcsattanósabb bizonyíték erre a vértanúk magatartása, akiket a legkegyetlenebb fenyegetések sem rendítettek meg. Az istenfélelem annyira átizzította lelküket, hogy csak az Úr szent akarata lebegett előttük, és mindentől elfordultak, ami vele ellen-

kezett. Az emberek ítéletével nem törődtek, a fenyegetésektől nem ijedtek meg és hatalmukat semmibe sem vették, mert tudták, hogy nincs hatalmuk a lélek felett. — *d)* Az istenfélelem — és ezt majdnem felesleges külön hangsúlyozni — az említett alapon hősies bátorságra nevel. Megtanít következetesen cselekedni, acélos magatartást tanúsítani, céltudatosan élni a keresztény életet és minden emberi befolyástól függetlenül járni a krisztusi élet útjait.

Elhatározás: Igy szemlélem én is az istenfélelmet ; és úgy élek vele, hogy bennem is kialakítsa a keresztény lelket jellemző hősies bátorságot, engem is megtanítson a törvény szellemének megfelelően tökéletes életalakításra.

2.

«Izleljétek meg és lássátok, mily édes az Úr.» (U. o.)

A mondottak alapján be kell látnunk, hogy az istenfélelem a Szentlélek ajándéka, mert ily pazar érték

csakis az isteni Lélektől származhat. — *a)* Az istenfélelem a Szentlélek ajándéka, mert ragyogó világosság. Megismerteti velünk a törvény értelmét, az isteni akarat lényegét és bevezet szelleme mélységesen szép titkaiba. Világosság, és mint olyan, minden világosság forrásából, az isteni Lélekből fakad, hogy ragyogó irányítója legyen életünknek. — *b)* Az istenfélelem, mint tűz, szintén a Lélek ajándéka. Nem szorítja össze szívünket és nem remegtet meg, mint az emberektől való félelem. Ellenkezőleg, kitágítja szívünket, lüktetővé, meleggé teszi életünket és lendületessé életalakításunkat. Mert tűz: szeretetet közvetít és szeretet élteti. Annak szeretete, Akihez való ragaszkodása oly nagy, hogy fél Őt a legkisebb mértékben is megbántani és akaratától eltérni. — *c)* Az istenfélelem minden szempontból tökéletesíti és megszenteli az emberi életet, következőleg az isteni Lélek ajándéka, mert a Lélek szférájához tartozik az élet megszentelése. — *d)* A mondottak után nem csodálkozunk, hogy az istenfélő lel-

ket — mint a mai Offertórium szövege oly szépen mondja — az Úr angyala őrzi. Az istenfélő lélekben — és ezt az előbb mondottak után nem kell bizonyítani — a Szentlélek lakik. Az Úr angyalának van tehát oka e lélekkel törődni és sorsa felett őrködni.

Elhatározás: Az isteni Lelket én is kérem, ajándékozzon meg a mélységes és termékeny istenfélelem páratlan kegyelmével. Ettől sokat remélek: többek között vallásos életem megújulását, kegyelmi gazdagságom nagyobbodását, teljesítményeim tökéletesülését és életalakításom természetfeletti sikerét.

3.

«*Izleljétek meg és lássátok, mily édes az Úr.*» (U. o.)

Az istenfélelemnek, mint a Szentlélek ajándékának, értéke felbecsülhetetlen. A fentidézett liturgikus szöveg is erre utal, és ezzel arra is felszólít, hogy az istenfélelem ajándékát kellő-

képen megbecsüljük. — *a)* Az Úr az istenfélő lelket vigaszának teljességével árasztja el. Érezteti vele szeretetét, korlátlan jóságát és részesíti kegyelmi ajándékainak teljességében. — *b)* E vigasz nem mint támasz, hanem mint éltetőerő minden elképzelést felülmúl, minden vágyakozást kielégít, minden áldozatért kárpótol és összes igényeinket minden egyéb kizárásával Istenben, az utána való vágyakozásban és forró szeretetében összpontosítja. — *c)* Nehéz erről világos fogalmat alkotni magunknak, mert ezt inkább lehet élni, mint magyarázni. A Titkos jelenések könyvével kell mondanunk (2, 17): «nemo scit nisi qui accipit» — senki sem tudja helyesen értékelni, csak az, aki részesült benne. Az istenfélelem valóban nem érdem. Boldogító ajándék, melyet az Úr végtelen jóságának köszönünk, s amely üdvösségünket, lelki kibontakozásunkat, vallásos kultúránkat a legmagasabb fokban eszközli.

Elhatározás: Nem azon töröm a fejem, hogy mily nagy az ajándék értéke, hanem

azon, hogy vele tökéletesen éljek és lelki kibontakozásom javára használjam fel. Előbb hálát adok Istennek, hogy ezen ajándékkal megörvendeztetett s azután felteszem magamban, és istenfélő életem tökéletes kialakítása által bizonyítom, hogy nem voltam egészen méltatlan erre a nagy megtiszteltetésre.

Pünkösd utáni tizennegyedik vasárnapra következő péntek.

Az Allelújaversben is a nagy ellentétek nyilvánulnak meg, amennyiben a liturgikus szöveg a kereszténység alapvető szellemét szemlélteti, és a szolgai lelkületet az Isten gyermekei szabadságával állítja szembe. E gondolat alapján a következő pontokról elmélkedünk: 1. A szolgai lelkület. 2. A szív szabadsága. 3. A szeretet cselekedetei.

1.

«*Jertek, örvendjünk az Úrnak, ujjongjunk szabadító Istenünknek.*» (Allelújavers.)

Az Allelújaversben oly gyönyörűen vázolt lelkiállapotnak szomorú és ijesztő ellentéte, — amellyel, sajnos, szintén foglalkozni kell, mert nem ritkán fordul elő — a szolgai lelkület. A szolgai lelkületben semmi öröm, világosság, lendület, őszinteség, természetesség és kielégítő tulajdonság nincs. Alapvető vonásai annyira ellenszenvesek, hogy mindenkit elijesztenek és jobb belátásra térítenek. Ez az oka annak, hogy ezekkel is foglalkozunk. E jellemvonások a következők: — *a)* A félelem a hatalomtól. Azok, akik a szolgai lelkület áldozatává váltak, nem ismerik a valódi, egy előző elmélkedésben szemlélt istenfélelem boldogságát. Nem félik Istent, hanem félnek Istentől. Ismerik végtelen hatalmát, tudják, hogy abszolút értelemben igazságos és minden ellentmondást megtorol. Nem a jóságos Atyát, hanem a büntető-, ítélőbírót látják benne és nem szeretettel, hanem szolgai lelkülettel, büntetéstől való rettegő félelemmel közelednek Hozzá. Ez annyira kicsinyes, egyoldalú beállítás, hogy

mindenki belátja tarthatatlanságát. — *b)* A szolgai lelkület betetőzéséhez a haszonlesés is hozzátartozik. Azok, akik ennek hódolnak, csak azért szolgálnak Istennek, mert tudják, hogy végtelenül igazságos és mindent, még a legcsekélyebb cselekedetet is, — feltéve, hogy van benne érdem, — megjutalmaz. Nem szeretetből cselekszenek, hanem érdekből; és vallásos életükben nem is annyira a túlvilági hasznot, az örök jutalmat, mint a földi vonatkozásban veendő ima-meghallgattatást tartják szem előtt. A haszonlesés sem tartozik azok közé a tulajdonságok közé, amelyek különös módon érdemlik meg az Úr előszeretetét és az istenhű lelkek elismerését. — *c)* A szolgai lelkület egyik legellenszenvesebb vonása a kényszer. Nem szabadságból cselekszik, hanem kényszerből. Tudja, hogy teljesen Isten kezében vagyunk és az Urat az élettől semmiben sem lehet elvonatkoztatni. A helyett, hogy örülne neki és a szeretet tüzével közeledne a minden szempontból boldogító Istenhez, szinte fogolynak tekinti magát, akinek szolgálni és engedelmeskedni

kell, mert erre nálánál nagyobb hatalom kényszeríti. Tudjuk jól, hogy a kényszerben sem vonzóerő, sem érdem nincs. Az is világos, hogy a kényszer kegyetlen törvényére felépített életben nem lehet megtalálni sem a boldogságot, sem a szabadságot. Következőleg elfordulunk ettől a beállítástól és inkább az Allelújavers által vázolt lelkület szépségével foglalkozunk.

Elhatározás: Nem mondhatnám éppen, hogy bennem semmi hajlam nincs a szolgai lelkületre. Nem egyszer vettem észre, hogy a szolgai lelkület kellemetlen tulajdonságainak árnyéka kísért. Ennek természetesen nem örülök; sőt minden erőmből ellentállok az effajta nevetséges kísértésnek; és megerősítem magamban azt a tudatot, hogy végelemzésben az Úr nem azért teremtett és szentelte meg az oly roppant értékekkel megáldott lelkemet, hogy béklyót veressek kezeire és rabszolgát csináljak belőle.

2.

«Jertek, örvendjünk az Úrnak, ujjongjunk szabadító Istenünknek.» (U. o.)

A fentidézett szöveg a szolgai lelkülettel egyenes ellentétben álló és ellenállhatatlanul vonzó szabadság: a szív szabadsága boldogságát vázolja. Nincs szebb ennél a tulajdonságnál, amely köztudomás szerint az a benső, soha meg nem nyugvó hajtóerő, amellyel már Szent Pál is megismerkedett. Azért mondja «Caritas Christi urget nos» — Krisztus szerelme sürget minket. Az erre alapozott élet minden fázisa, megnyilvánulása a legtökéletesebb szabadság jegyében áll. Ezenkívül még arra is kell gondolnunk, hogy a szív szabadságában végtelen nagy lendület van, mégpedig a szeretet okozta feszültség benső lendítőereje. Termékenységről, kibontakozásról, eredményről, sikerről és győzelemről csak azoknál lehet szó, akik belefejlődtek ebbe a szabadságba, és lépést tudnak tartani ezzel a nem ritka esetben valóban rohamos tempót megkívánó lendülettel. — *a)* A szív szabadsága tökéletes szabad-

ság: mert Istent a szeretet világosságában látja, a szeretet tüzével közeliti meg, és így nem jut abba a veszélybe, hogy előítéletek, torzképek és hamis fogalmak térítsék le útjáról. Világosan és emberileg szólva tökéletesen látja Istent, következőleg elmerül végtelenségébe, és ez az abszolút korlátnélküliség a szabadság legfelfokozottabb beteljesülése. — *b)* A szív szabadsága tökéletes szabadság: mert oly nagy lendület van benne, hogy irgalmatlanul legázol minden akadályt és könyörtelen fölénnyel teszi szabaddá a beteljesüléshez vezető utat. Megmozdulásában, fejlődésében, teljesítményeiben annyi dinamika van, hogy az akadályok szinte széjjelmorzsolódnak alkotó ujjai között. — *c)* A szív szabadsága főleg azért tökéletes szabadság, mert kegyelemteljes istengyermekségünkön alapszik. Az Isten és közöttünk fennálló kapcsolat ezáltal végtelenül bizalmassá válik, és a jó és nemes teljesítmény értelmében korlátlan szabadságot biztosít. Isten, mennyei Atyánk házában vagyunk; és szabadon mozoghatunk benne; otthon vagyunk.

Elhatározás: A szív szabadságára nekem is nagy szükségem van, mert minden gyarlóságom ellenére nem fedeztem fel magamban hajlamot a rabszolgaságra. Azonkívül szeretem a lendületet, a fegyelmezett, tempóban tartott iramot és a tökéletes kibontakozást. Sokat kérem az Urat, tegye szívemet még szabadabbá, mert felül akarom múlni eddigi teljesítményeimet, és ki akarok nőni eddigi kereteiből.

3.

«*Jertek, örvendjünk az Úrnak, ujjongjunk szabadító Istenünknek.*» (U. o.)

Az Allelújavers meggyőzően vázolja a szív szabadsága által fakasztott boldogságot, és egyúttal a szeretet e boldogságot tökéletesítő és kiegészítő cselekedeteire utal. A szív szabadsága ugyanis a tökéletes szeretet cselekedeteire késztet, és ezáltal elképzelhetetlen mértékben termékenyíti meg életünket. — *a)* Aki a szív szabadsága kegyelmében részesült, tö-

kéletesen szereti azt, amit tesz. Mindent Istenért tesz, Istenre vonatkoztat és általa dicsőségét nagyobbítja. Ez lebeg szeme előtt és ezért szereti azt, amit tesz, még akkor is, ha az önmagábanvéve nem éppen a legrokonszenvesebb foglalkozás. — *b)* Cselekedeteit a szeretet teszi tüzessé, mert kizárólag csak szeretetből végzi teljesítményét. Az eredmény nem marad el, a szeretet által áttüzesített cselekedet mindig tökéletes, következőleg eredményteljes és érdemekben gazdag. — *c)* Ebben végtelen boldogság rejlik, mégpedig oly mértékben, hogy képes az emberi életet betölteni és ragyogóvá tenni. Aki szereti azt, amit tesz, és mindig szeretetből cselekszik, nem lehet boldogtalan, mert a szeretet tüzében él, a szeretet ritmusa lüktet benne és a szeretet beteljesülésében részesül. Ez a nyitja annak a sokak által meg nem értett napsugaras lelkületnek, amely az Egyház szentjeit jellemzi és amely sokszor a legmostohább körülmények sűrű felhőzetén is áttör mint diadalmas, ellenállhatatlan napsugár.

Elhatározás: Másként alakult volna életem, ha mindig szeretetből cselekedtem volna, és egyáltalán szerettem volna, amit tennem kellett. De hányszor cselekedtem kényszerből és más, nem éppen napsugaras okból. Elég ügyetlen voltam; mert sokat tartózkodtam így a tökéletlen szándékok nyirkos odujában, ami még most is meglátszik rajtam, mert sokszor annak a levegőjét terjesztem, ahelyett, hogy napsugarat árasztanék a világba. Felteszem magamban, hogy a szív tökéletes szabadsága által akarok eljutni a szeretet boldogító és Isten nagyobb dicsőségére váló cselekedeteihez.

Pünkösd utáni tizennegyedik vasárnapra következő szombat.

Heti elmélkedés-anyagunkat azzal fejezzük be, hogy az Evangélium szemléletére térünk vissza és az eddigi ellentétek helyett egy gyönyörű párhuzamot szemlélünk. Ennek kimagasló

pontjai a következők: 1. Isten szeretete a természetes világrendben. 2. Isten szeretetének bennünk való fokozása. 3. Isten szeretetének beteljesülése az Istenanyában.

1.

«Nézzétek az ég madarait, hogy nem vetnek, nem aratnak, sem csűrökbe nem gyüjtenek és a ti mennyei Atyátok táplálja azokat... Nézzétek meg a mezők liliomait, mint növekednek, nem dolgoznak és nem fonnak; pedig mondom nektek, hogy Salamon minden dicsőségében sem volt úgy öltözve, mint egy ezek közül.» (Evangélium.)

A mai Evangéliumban az isteni Megváltó arra hívja fel figyelmünket, hogy Isten szeretete a természetes világrendben mily gyönyörű és ragyogó nyomokat hagyott hátra. — *a)* «Respicite» — lássátok, mondja. Ebben az egy szóban végtelen fontos tanítás rejlik. Krisztus Urunk ugyanis azt mondja, hogy meg kell tanulni látni, nyitott és megértő szemmel szemlélni Istennek a természetben megnyilvánuló csodáit és szeretetének megcáfolhatatlan nyomait. A természet és a

teremtés könyvében is kell tudni olvasni. Ezáltal kiegészíthetjük mindazt, amit a kinyilatkoztatásból megismertünk és amit a tapasztalat csak megerősített. — *b)* «Considerate» — szemléljétek, fontoljátok meg,— figyelmeztet továbbá Krisztus. Ez az elmélyülést, a szemléletben való elmerülést és az abban rejlő értékek és mély tartalom kihámozását, benső lelki feldolgozását jelenti. A dolgok mélyére kell hatolni, hogy ott megtaláljuk az összefüggéseket, rájöjjünk Isten szándékaira és megcsodáljuk beteljesülését. — *c)* Az említett feltételek teljesítése mellett megtaláljuk a teremtésben, a nagy természetben, annak minden szférájában, az ásvány-, növény-, állatvilágban, a természeti tüneményekben, a káprázatosan szép tájakban a zseniális és alkotó isteni szeretet eltörölhetetlen nyomait. Elég a mai Evangélium szemléletével szemlélni a föld liliomait, a levegő fürge szárnyasait, hogy e zseniális szeretet és atyai Gondviselés mélységeiről meggyőződjünk. Mert ezen egyszerű szemlélet világosságában felragyog a nagyszerű

és önzetlen isteni szándék, amely gazdagsága teljességéből pazar adományokkal halmozza el teremtményeit, hogy boldoggá tegye őket s ezáltal növelje Önnön dicsőségét.

Elhatározás: Folytatom a nagy katolikus tradíciót és az Egyház szentjeivel egy-ütemben rajongok a természet és a teremtés bőségében rejlő szépségért. Megértem Assisi Szent Ferencet, aki könnyezve szemlélte a mező virágait, s testvéreinek tekintette az ég madarait. E megértésen túl arra használom fel a teremtés szépsége által nyujtott előnyöket, hogy elmélyülök kegyelmi életemben és közelebb jutok Istenhez.

2.

«Ha pedig a mezei füvet, mely ma vagyon s holnap kemencébe vetik, az Isten így ruházza, menynyivel inkább titeket, kicsinyhitűek?» (U. o.)

Krisztus az ég madarairól beszélvén, kérdezi hallgatóit: «nem értek-e ti többet azoknál?» Szavaival a nyil-

ványaló nagy különbségre utal és reámutat, hogy Isten szeretetének már a természet kereteiben is oly pazarul megnyilvánuló csodái bennünk, az emberi teremtményben végtelen nagy felfokozást értek el. Krisztus ezen megjegyzés által még azt akarja, hogy tisztán lássunk, gondolkodóba essünk, és megállapítsuk, hogy mennyivel többet kaptunk mi a mai Evangéliumban felsorolt teremtményeknél és mennyivel előnyösebb a mi helyzetünk. Krisztus kijelentésében ezenkívül még az a rejtett felszólítás is megtalálható, hogy foglalkozzunk többet saját énünkkel, szemléljük mélyebben lelkünket s ébredjünk rá végre annak összehasonlíthatatlan szépségére. Ebben a megvilágításban élesen bontakoznak ki a körvonalak és helyes fogalmat alkothatunk magunknak az isteni szeretet csodáinak bennünk való felfokozásáról. — *a)* Gondoljunk például arra, hogy az isteni Teremtő a hit természetfeletti világosságával ajándékozta meg a lelket. Ezáltal megtanított látni, belekapcsolt a természetfeletti világrend s az isteni Lény misztériumának szem-

léletébe és a végtelenség távlatait tárta fel előttünk. Ebben annyi szépség, gazdagság, lüktető élet és tüzes zseniálitás van, hogy a mezők liliomának az Evangélium által említett gazdag felruházása árnyékká halványul el mellette. — *b)* Gondoljunk továbbá arra, hogy az isteni Teremtő a reménység kegyelmével is megajándékozott. Megtanított remélni, az örök beteljesülésben összpontosítani erőinket. Ezáltal kiszakított a jelenből, beleállított az örök jövendő korlátlan végtelenségébe, összeegyeztette a múló időt az elmúlhatatlan örökkévalósággal, és oly értékkel gazdagította életünket, melynek kihatása felbecsülhetetlen. Az örökkévalóságot éljük az időben, és az időt éljük az örökkévalóságban. Ez olyan ajándék, amelyhez hasonlót az egész teremtésben hiába keresünk. — *c)* Arra is gondolhatunk, hogy Isten a szeretet kegyelmével is megajándékozott; képessé tett, hogy elsősorban és mindenekfelett Őt szeressük, Őbenne összpontosítsuk boldogság utáni vágyakozásunkat és Őbenne találjuk beteljesülésünket. Ez-

által önnön nívónk fölé emelt, és isteni Én-je végtelenségében (a kegyelem által) részesített. Ez szintén oly ajándék, amelyhez hasonlót sehol sem találunk és amely végtelen gazdaggá teszi az emberi teremtményt.

Elhatározás: Az isteni szeretet csodái bennem is fokozódtak és fokozódnak, valahányszor a kegyelem újabb ajándékaiban részesülök. Hálás lelkülettel kell ezt elismernem; és ezen az alapon arra törekednem, hogy minél több kegyelmi ajándékot érdemeljek őszinte törekvésem által, és ezzel fokozzam a szeretet csodáinak beteljesülését.

3.

«*Nézzétek meg a mezők liliomait.*»
(U. o.)

Az isteni szeretet csodáinak legtökéletesebb beteljesülését a Szentséges Szűzben, az Istenanyában találjuk. Ma ismét szombat van, s azért különös előszeretettel szenteljük elmélkedésünk utolsó pontját a Szentséges

Istenanya kultuszának, és szemléljük az isteni szeretet benne megvalósult csodáinak teljességét. — *a)* Ha tüzetesen és lelkiismeretesen foglalkozunk az Istenanya egyéniségével, megnyílnak szemeink, megtanulunk látni, és rájövünk, hogy Isten őbenne összpontosította a természetes világrendben található szépség összességét. Mindannak beteljesülését, ami a teremtésben szétszórtan található, és valóban megérdemli, hogy szépnek nevezzük, az Istenanyában halmozta fel, hogy oly remekművet alkosson, amely felülmúlja minden egyéb teremtését és amellyel kapcsolatban,— hasonlattal élve — mondhatjuk, hogy felülmúlja Önnön alkotóképességét. — *b)* Az alapos szemlélet továbbá ahhoz a megismeréshez vezet, hogy az isteni szeretet a Szentséges Szűzben, az Istenanyában gyüjtötte össze a természetfeletti világrend, a kegyelmi élet minden értékét. A kegyelem teljességével, végtelen gazdagságával és összes értékeivel ajándékozta meg a megtestesült Ige leendő édesanyját, hogy méltóan, a liliomok szépségét

összehasonlíthatatlanul felülmúlva ruházza fel, és ezáltal is tanúbizonyságot tegyen izzó szeretete mélységéről. — *c)* Az örök Teremtő ezenfelül Önnön dicsőségének minden ragyogását az Istenanya szentséges egyéniségére vetítette, hogy káprázatosan szép visszfénye legyen, és minden szempontból hűségesen visszatükrözze az isteni tökéletességet.

Elhatározás: Megértem a liturgia szándékát, és örvendek, hogy oly gondos szeretettel ápolja az Istenanya kultuszát, és oly gyönyörű, a kinyilatkoztatásból merített tanítással domborítja ki egyénisége jelentőségét. A liturgia szándékainak megfelelően és önnön őszinte vágyakozásom szerint felteszem magamban, hogy az Istenanyát ezentúl — már azért is, mert őbenne találom meg az isteni szeretet csodáinak beteljesülését, — még jobban tisztelem és hűségesebben szolgálom.

Pünkösd utáni tizenötödik vasárnap.

Ezen a héten ismét alkalmunk van a nagy ellentétek szemléletében elmélyedni, a közöttük fennálló feszültség hatáskörébe jutni, és levonni a szükséges következtetéseket. Az egyik ellentétet a mai Szentleckében szemléljük. Szent Pál szól ismét hozzánk, és magyarázza a lelkiélet és az anyaghoz való kötöttség között fennálló ellentétet. Mai tanítását a következő pontokban szemléljük: 1. A lelkiélet. 2. «Ki mint vet, úgy arat.» 3. A jócselekedet.

1.

«*A lélek szerint élünk, lélek szerint járjunk is.*» (Szentlecke.)

Szent Pál apostol, a mai Szentleckében elsősorban a lelkiéletet szemlélteti. Rámutat gazdag szépségére, és kötelességünkké teszi, hogy elfogadjuk álláspontját és a mindennapi életben mi is a lelkiségre fektessük a fősúlyt. — *a)* Szent Pál elsősorban feltételezi, hogy lelkiéletet élünk. Joga van ezt tenni, mert végelemzésben olyanokhoz beszél, akik a

kegyelem által Isten gyermekeivé váltak és mint olyanok kötelesek nagy gondot fordítani lelkükre. Ezzel kapcsolatban meg kell jegyeznünk, hogy ahhoz,hogy lelkiéletet éljünk, a következő feltételek teljesítése szükséges: *α)* Krisztus gondolatvilágában kell élnünk, vagyis tanításához alkalmozkodnunk. Vonatkozik ez a gondolat az akaratra, az érzelemvilágra és általában az egész életstílusra. Kell, hogy a krisztusi gondolat mindent átizzítson, tüzessé, termékennyé tegyen, és a lehetőség egész vonalán meghatározza életünket. *β)* A lelkiélethez továbbá szükséges a kegyelem működése. Feltétlen a kegyelem birtokában kell lennünk és segítségével kell az élet feladatait megoldanunk. Ezáltal belefejődünk a természetfeletti világrendbe, minden anyagi vonatkozás fölé emelkedünk, úgyhogy életünkben a lelkiértékek kerülnek túlsúlyba. *γ)* A lelkiélet beteljesüléséhez és tökéletességéhez még megkivántatik, hogy a termékeny fejlődés alapjára helyezkedjünk, és azt a kegyelem segítségével minden erőnkből előmozdítsuk.

A lelkiélet egyik alapvető kötelessége ugyanis Istenhez mindig közelebb jutni. Ezt viszont csakis a termékeny kibontakozás útján érjük el. Igy fest a valóságban az a lelkiélet, amelyet Szent Pál jogosan feltételez bennünk, Isten gyermekeiben. — *b)* Szent Pál erre vonatkozólag még azt mondja, hogy a lélek szerint kell járnunk, mert ez a lelkiélet legtermészetesebb és legszebb következménye. A lélek szerint pedig akkor járunk, ha *α)* a keresztény lelkiség életünkön, cselekedeteinken, gondolkodásmódunkon és általában magatartásunkon meglátszik. A nagyméretű jellemek, Isten szentjei nagyszerűen értettek ehhez a művészethez. Minden szavuk, gesztusuk és cselekedetük a krisztusi szellem és a keresztény lelkiség egy-egy gyönyörű megnyilvánulása volt, úgyhogy életüket méltán nevezhetjük a krisztusi szellem és lelkiség megtestesülésének. *β)* A lélek szerint járunk akkor is, ha minden erőnkből törekszünk a lelki érdekeket érvényrejuttatni és az anyagi szempontokat tökéletesen a lélek szolgálatába állítani. Ehhez szük-

séges, hogy tisztában legyünk a lélek érdekeinek mibenlétével, és idejekorán felismerjük követelményeit. *γ)* A lélek szerint járunk akkor is, ha érdekeinknek megfelelően távoltartjuk életünktől mindazon akadályokat, amelyek a lelkiéletet veszélyeztetik és lehetetlenné teszik kibontakozását. Idejekorán fel kell ismerni ezeket az akadályokat, és arra kell törekedni, hogy mindig meg legyen a leküzdésükhöz szükséges természetes felkészültség és természetfeletti erő. Az Apostol nagy súlyt fektet arra, hogy a minden keresztényt kötelező lelkiéletből levonjuk a végső következtetést, és valóban a lélek szerint járjunk. — *c)* A keresztény életideál csakis akkor teljesül be bennünk, ha megfogadjuk Szent Pál tanácsát és a lélek szerint járunk. Magas lelki kultúrára, tökéletes életstílusra teszünk szert ezáltal, és életünket oly biztos alapra fektetjük, hogy nem kell aggódnunk a jövőben előfordulható nehézségek miatt.

Elhatározás: Az Apostol gyönyörűen vázolja a keresztény élet-

ideált, és szavai oly nagy hatással vannak reám, hogy én is feltétlen az ő álláspontjára helyezkedem. Törekedni fogok tanítása szerint élni, és e tanításban rejlő ellenállhatatlan benső dinamika lesz az a hajtóerő, amely feltartózhatatlanul visz előre a kibontakozás útján.

2.

«Ne vezessétek félre magatokat; Istent nem lehet gúnyolni! Mert, amit az ember vet, azt fogja aratni is. Mert, aki testének vet, a testből arat majd romlást is; aki pedig a léleknek vet, a lélekből arat majd örök életet.» (U. o.)

Szent Pál a fentidézett szavakkal szemlélteti a nagy ellentétet, amelyben valóban rendkívüli feszültséget találunk. Minden attól függ, hogy ezt az életben hogyan használjuk fel. Ha lelkünk javára tudjuk értékesíteni és erőt merítünk belőle, akkor rendkívüli termékenységben és feltűnő sikerben lesz részünk. Ha pedig nem, akkor reménytelenül elveszünk az ellentétes végletek között viharzó orkánban. — *a)* Az ellentétben rejlő feszültség lehe-

tőségei rendelkezésünkre állnak. Felhasználhatjuk a bennünk lévő erőt és élhetünk a belőlük meríthető értékekkel. Szent Pál ezt «vetéssel» hasonlítja össze, és azt mondja: «ki mint vet, úgy arat». Tőlünk függ tehát a kimenetel, a siker és az eredmény. Minden attól függ, hogy mit választunk: a feszültségben rejlő lendítőerőt, amely a magasba lendít, vagy pedig a feszültségben rejlő romlást, amely megsemmisít? — *b)* A lendítőerő, mint Szent Pál mondja, a lélek szerinti vetés. Lendület, iniciativa, kibontakozási lehetőség, magasívelésű fejlődés csakis a lélekben van. Aki a léleknek vet, vagyis minden erejét és képességét a lelki fejlődésben összpontosítja, az természetesen korlátlan mértékben részesül a lélek gyümölcseiben és előnyeiben. Nagy szó ez, mert a lélek gyümölcse: feltétlen életképesség, megtörhetetlen fölény, megakadályozhatatlan termékenység és örök élet. Aki a léleknek vet, ezeket az értékeket aratja, és ezáltal a leggazdagabb életre tesz szert. — *c)* Az említett feszültségben a felsoroltakon kívül még más

lehetőségek is találhatók. Szent Pál ezeket a test szerint való vetésnek nevezi. Az általa használt kifejezéssel azt akarja mondani, hogy vannak olyanok is, akik a másik véglethez, a testhez és az anyaghoz fordulnak és benne összpontosítják a leglehetetlenebb kívánságok által fűtötte erejüket. A testnek vetnek, és a test gyümölcseit aratják. Ez is nagy szó, csakhogy tragikus értelemben. A test gyümölcse ugyanis a földhöz tapadás, a vad szenvedélyek korlátlan uralma, a benső egyenetlenség, az életerő időelőtti felőrlése és az anyaggal való menthetetlen elmúlása. Aki testnek vet, az a magasságok helyett sötét mélységbe kerül, szabadság helyett méltatlan szolgaságot választ, és a dicső örökkévalóság helyett a kárhozat sötét örvénye válik osztályrészévé. — *d)* Istent valóban nem lehet «gúnyolni», mert végtelenül hatalmas és igazságos. Senkinek sem juttat más termést annál, amit vetett. Ez az ellentétek között fennálló feszültségből levonandó tanulság. Jól kell ismerni az ellentétes pólusokat,

hogy jól választhassunk. Ez a legfontosabb, mert a választástól függ minden: a vetés és az aratás.

Elhatározás: Jó vetőmagot kell keresnem, különben kockáztatom a termést. Ezt nem tehetem meg, mert elvégre is nem azért fáradozom, hogy önnön kárhozatomat arassam. Az ellentétek között fennálló feszültségből tehát erőt merítek, hogy a jó pólushoz forduljak, és az aratás idején annak áldásában részesüljek.

3.

«A jót cselekedni pedig ne lankadjunk el, mert annak idején majd aratunk, ha nem lankadunk el. Tehát míg időnk van, tegyünk jót mindenkivel.» (U. o.)

A mai Szentleckében szemlélt nagy ellentétből az tűnik ki, hogy a fősúlyt életünkben mindig a jócselekedetekre kell fektetnünk. Szent Pál is ezt az igazságot hangoztatja a mai Szentleckében, és külön figyelmeztet e kötelességteljesítés fontosságára. — *a)* Nem abból indul ki, hogy mi a jó-

cselekedet, mert annak magyarázatán már igazán túl vagyunk, hanem abból, hogy a jócselekedetekben nem szabad ellanyhulnunk. Szent Pál figyelmeztetése nem fölösleges, mert a jócselekedetek nagy erőfeszítéssel járnak és sok áldozatot tételeznek fel. Ez viszont kifáraszt, felőrli az erőt és nagyon könnyen elkedvetlenedéshez és ellanyhuláshoz vezet. Feltétlen védekeznünk kell e jelenségek ellen ; és ezt azáltal tesszük, hogy megőrizzük a kegyelem elevenségét, lelkiismeretesen ápoljuk idealizmusunkat, és szem előtt tartjuk, hogy csakis a jócselekedetek képezik a lélek értékét és hitünk életrevalóságának mértékét. «A hit cselekedetek nélkül holt,» mondja a kinyilatkoztatás. Erőnket, amelyet a kegyelem is alátámaszt, ebben a tudatban összpontosítjuk, és ezáltal elejét vesszük annak a veszélynek, hogy a lanyhaság erőt vegyen rajtunk és legnagyobb kárunkra megszűnjünk jót tenni. — *b)* Szent Pál külön nyomatékkal figyelmeztet, hogy a jót addig kell tennünk, amíg időnk van rá. Tudjuk, hogy mily rövid az

idő, mily gyorsan múlik, mily könnyen málik szét ujjaink között, ha nem vagyunk elővigyázatosak és nem állítjuk szent célunk, a lelki kultúra kibontakozásának szolgálatába. Ha pedig egyszer elmúlott, akkor nincs oly hatalom, amely visszahívhatná a valóságba ; ez annyit jelent, hogy vele együtt az alkalom is elmúlt jót tenni és érdemet szerezni. Nincs tehát vesztegetni való időnk. Élnünk kell a rendelkezésünkre álló idővel, és annak minden percét tökéletesen felhasználva azon kell lennünk, hogy a jót tegyük és érdemet szerezzünk. — *c)* Szent Pál tanításából még azt a következtetést is le lehet vonni, hogy a jót minden szempontból tennünk kell. Ez a kötelesség általános vonatkozású, az élet minden megnyilvánulására kiterjed és mindenkivel szemben kivétel nélkül érvényes. Másszóval annyit tesz, mint az alkalmat felhasználni, és azon lenni, hogy jócselekedeteink folytonossága révén gazdagítsuk életünket, fokozzuk tartalmát és abból minden értéktelenséget kizárjunk.

Elhatározás: Elég érett és tapasztalt vagyok már ahhoz, és éppen elég időt fecséreltem el eddig, hogy végre jócselekedetekre határozzam el magam. Nem halogatom tovább a dolgot: megígérem, hogy minden alkalmat felhasználok, és törekszem mindenkor, mindenben és mindenkivel szemben jót tenni.

Pünkösd utáni tizenötödik vasárnapra következő hétfő.

Szent Pál a mai Szentleckében újabb ellentéttel ismertet meg, amennyiben az önzetlen szeretet egy pár nemes cselekedetét vázolja, és ezáltal visszatart a szeretetlenség és szűkkeblű önzés szellemétől. Az Apostol magasztos szavait a következő pontokban szemléljük: 1. A hiú dicsőség. 2. A bukottak felemelése. 3. Az idegen teher viselése.

1.

«*Ne vágyódjunk a hiú dicsőség után, egymást ingerelve, egymásra irigykedve.*» (Szentlecke.)

Az Apostol elsősorban az alázatos szeretet és a hiú felfuvalkodottság közötti ellentétre mutat rá. Megmagyarázza a szeretet felülmúlhatatlan szépségét ; és annyira nevetségessé teszi a felebarát ellen vétkező hiú felfuvalkodottságot, hogy ezentúl sokkal könnyebben tartózkodunk ezektől a hibáktól és gyakoroljuk az alázatos szeretet cselekedeteit. — *a)* A szeretet ellen elkövetett legtöbb hiba önteltségre és hiúságra vezethető vissza. Tengelynek és középpontnak tartjuk magunkat korlátlan beképzeltségünkben, és csodálkozunk, ha mások e tengelyt nem ismerik el. Csodálkozásunk annyiban bizonyul termékenynek, amennyiben nem marad tétlen, hanem a felebarát ellen irányított támadásba megy át és ezzel akarja kierőszakolni egyéniségünk önző érvényesülését. A támadás eredménye a szeretetlenség cselekedeteinek sorozata és a megfelelő szellem beteljesülése. A felfuvalkodottság és hiúság a tapasztalat bizonyítéka szerint szeretetlenségre, gyűlölködésre nevel és az egyenetlenség kártékony magvát hinti a lelkekbe.

— *b)* Az említett támadás egyik mindennapi fegyvere a felebarát sértő kihívása. Miután hiúságunkban sértettek meg, azzal válaszolunk, hogy nagy emberismerettel kikeressük felebarátunk legérzékenyebb oldalait és azokat vesszük ostrom alá. Következménye ennek természetesen surlódás, ellentmondás és egyenetlenség, hogy a szeretet ellen elkövetett nagyobb vétkeket ne is említsük. E kihívásokkal ingereljük egymást — mondja Szent Pál, — és nem látjuk be, hogy ez sohasem vezet eredményhez, és nem segíti elő egyéniségünk érvényesülését. Ellenkezőleg, gyűlöltté tesz környezetünkben. Sértett hiúságból sohasem szabad cselekedni, mert ez mindig bűnhöz vezet és gyűlöletet szít. — *c)* Támadásaink másik eszköze az irígység és a belőle fakadó cselekedetek. Rendszerint több akarunk lenni, és nagyobbnak látszani, mint minket megillet. Érvényesülésünk mértékével sohasem vagyunk megelégedve. Felebarátaink sikerét és egyéb jelentőségét mindig elégedetlenségünk szeretetlen és irígy nagyító-

üvegén keresztül látjuk és ennek következtében túlzásokba esünk. Többet látunk a valóságnál, ami viszont még irígyebbé tesz és csak fokozza e nemtelen szenvedélyből fakadó szeretetlenségünket és gyűlöletünket. Az irígység túlzásaival csak önmagát fokozza le és olajat önt nemtelen szenvedélye sistergő tüzére. — Az Apostol által lakonikus rövidséggel vázolt ellentétből kitűnik, hogy esztelenség a szeretet ösvényéről letérni, a hiúságnak engedni és felfuvalkodottságból az ádáz gyűlölet pokoli pergőtüzébe kerülni.

Elhatározás: Oktalanságnak és lelki éretlenségnek tartom felfuvalkodottságból cselekedni, és ezáltal a szeretet ellen vétkezni. Van bennem annyi intelligencia és természetfeletti beállítottság, hogy ezt nem teszem, és teljes odaadással az alázatos, tehát tárgyilagos szeretet szolgálatába szegődöm.

2.

«Testvérek, ha az ember valamely bűnre ragadtatik is, ti, kik lelkiek vagytok, az ilyet oktassátok a szelídség szellemében; de ügyelj magadra, hogy te is kísértésbe ne jussz.» (U. o.)

Van még egy másik ellentét is: és ez az elbukott megsegítése és a bukás fölött érzett káröröm között áll fenn. Szent Pál gyönyörűen domborítja ki a különbséget, melynek világosságában éles körvonalakban szemléljük, hogy ily esetben hogyan kell cselekednünk. — *a)* A mindennapi élet bizonyítja, hogy bukások mily könnyen és meglepetésszerűen fordulnak elő. Vonatkozik ez természetesen felebarátainkra is. Ha ily esetről szerzünk tudomást, ne csodálkozzunk, ne botránkozzunk meg, és ne kürtöljük világgá a történteket, hanem a szeretet és a megértő lelkület királynői palástjával fedjük be a szerencsétlenül járt lélek nyomorúságát. Egy kis szeretetteljes megértéssel, jóságos diszkrécióval és jóindulatú imádsággal sokszor nagyobb hasznára válhatnánk ezeknek a szerencsétle-

neknek, mint álszenteskedő csodálkozással és vénasszonyos sopánkodással. — *b)* Szent Pál világosan megmondja, hogy hasonló esetben mi a kötelességünk. Segíteni kell az elbukotton — úgymond —, fel kell emelni és vissza kell vezetni őt a jó útra. Magatartásunkat ilyenkor — mondja tovább az Apostol — a szeretet és megértő gyöngédség szelleme határozza meg. Nem szabad éreztetni az elbukottal a bűnben rejlő elvetemültséget, és nem szabad hányivetően csodálkozni azon, hogy vele ilyesmi előfordulhatott. A szeretet néma jóságával kell segíteni rajta, mert csak így jutunk közel lelkéhez, nyerjük meg bizalmát és válunk a jóságos Isten munkatársaivá, aki oly nagylelkű a megbocsátásban. — *c)* Ahelyett, hogy szeretetlenül gondolkodnánk felebarátunk bukása felett, inkább arra kellene ügyelnünk, hogy ne kerüljünk hasonló helyzetbe. A bűn mindenkit kísért és minden lelket megkörnyékez. Minél büszkébb valaki erényeire és minél megtámadhatatlanabbnak véli magát, annál közvetle-

nebb bűnveszélyben forog és könnyebben bukik, mert Isten azáltal alázza porig az emberi felfuvalkodottságot, hogy megvonja kegyelmét és megengedi, hogy az erényére büszke saját tapasztalatából tanulja meg, mit jelent a bűn ingoványában nyakig elmerülni. Minél szerényebb és alázatosabb valaki és kevésbbé szeretetlenül ítélkezik az elbukottak felett, annál inkább számíthat az irgalmas Isten kegyelmére, amely egyedül óvja meg őt a rettenetes bukástól.

Elhatározás: Mindig megértéssel leszek a bűnösök és az elbukottak iránt, és törekszem segíteni rajtuk. Apostoli szellememet ezzel az elhatározással tüzesítem át; és remélem, hogy Isten kegyelmével sikerül lelkemet megóvni a végzetes bukástól.

3.

«*Hordozzátok egymásnak terhét, s így teljesíteni fogjátok Krisztus törvényét.*» (U. o.)

Szent Pál, aki mindig a misztikus Krisztus-testet tartja szem előtt, a közösség érdekeit védi, ezért ismétel-

ten megemlékezik a kölcsönös kiegészítés törvényéről és azt mindig újabb megvilágításban állítja elénk. — *a)* A Szentleckében ma arra figyelmeztet, hogy az élet nagyon gyakran rendkívüli terhet ró reánk. E terhet természetesen viselni kell, és csak az felel meg küldetésének, aki nem roskad össze súlya alatt. Minél elszántabban és acélosabban viseljük e terhet, annál többet érünk el az életben és annál jobban valósítjuk meg Isten elvárását. — *b)* Tudnunk kell, hogy erre nem mindig és nem mindenki képes. Gyakran fordulnak elő oly pillanatok, amelyekben az élet keresztjét hordozó ember elgyengül. Krisztus önmaga is erre utalt, midőn a kereszt súlya alatt háromszor összeroskadt. Ekkor Cirenei Simon és a többiek segítettek rajta. Kell, hogy minden ember megtalálja e nehéz pillanatokban a kellő és áldozatkész segítséget. Szükséges tehát, hogy egymás segítségére siessünk ilyenkor és levegyük felebarátunk válláról azt a terhet, amelyet már nem képes viselni. Gondoljunk arra, hogy a mi életünkben is bekövetkezhetik a kri-

tikus pillanat és akkor majd nekünk is jól esik, ha mások megkönnyebbülést szereznek. — *c)* Tegyük ezt — mondja Szent Pál — abban a fennkölt tudatban, hogy ezáltal Isten akaratát teljesítjük és szavaihoz igazodunk. A kölcsönös kiegészítés és a szeretet törvényét maga Krisztus hirdette és jóságos cselekedetei által adott neki súlyt és nyomatékot. Követnünk kell tehát az általa előírt utat, hogy bennünk is beteljesüljön Isten szava és a szeretet törvénye.

Elhatározás: Kereszthordozó embert akármennyit találok. Van tehát alkalmam a jóságos szeretet cselekedeteit gyakorolni, — és én ünnepélyesen megígérem, hogy nem vonakodom többé mások keresztjét szeretetből viselni.

Pünkösd utáni tizenötödik vasárnapra következő kedd.

A Szentlecke alapján folytatjuk tegnapi gondolatmenetünket és Szent Pál apostol tanításából a következő

pontokat emeljük ki: 1. Az üdvös önvizsgálat. 2. Az elkerülhetetlen kereszt. 3. Az oktatás művészete.

1.

«Mert ha valaki magát valaminek tartja, holott semmi, önmagát vezeti félre. Ki-ki vizsgálja meg a saját cselekvését.» (Szentlecke.)

Az Apostol megtanít a tárgyilagos önvizsgálatra és ezáltal nagy szolgálatot tesz nekünk. — *a)* Az önvizsgálat elkerülhetetlenül szükséges, és egyik alaptörvénye a komoly lelkiéletnek. Célunk a benső kibontakozás, a kifejlődés és a termékeny, sikerben gazdag előhaladás. Ha komolyan veszszük feladatunkat és valóban el akarjuk érni a célt, akkor feltétlen ismernünk kell önmagunkat. A kibontakozás ugyanis megkívánja, hogy hibáink ellen küzdjünk és jótulajdonságainkat elmélyítsük. Ehhez azonban tökéletes és kimerítő önismeret szükséges. Az Apostol nem ok nélkül mondja a mai Szentleckében, hogy vizsgáljuk meg önmagunkat, cselekedeteinket, magatartásunkat és stílusunkat. Ön-

ismeretre késztet és ezáltal megóv mindattól a veszélytől, amelyről csak azért nincs tudomásunk, mert nincs kellő önismeretünk. — *b)* Az önvizsgálat rendszerint nagy meglepetéshez vezet. Rájövünk, hogy — mint Szent Pál mondja — semmi sem vagyunk és nincs nagy jelentőségünk. A megállapítás nagyon is kijózanítólag hat és megszabadít túlfokozott önbecsülésünktől. Erre pedig szükségünk van, mert tárgyilagosan kell megítélnünk a helyzetet. Isten előtt és övele összehasonlítva valóban semmi sem vagyunk. Kevesebb, mint a porszem a sivatag vándorló pusztájában és a vízcsepp a háborgó tengerben. Önmagunk előtt sem számítunk többnek, mert belátjuk, hogy minden értékünk Isten ajándéka, és csakis az árnyoldalak, a hibák és tökéletlenségek saját tulajdonunk. E tárgyilagos és józan meglátás megtanít a keresztény szerénységre, a kegyelemért (amely mindent pótol) való könyörgésre, a hibák ellen való küzdelemre és Isten adta értékeink felfokozására. Az előbb említett megalázó megállapítás fel-

kelti törekvésünket és arra késztet, hogy semmiségünk ellenére törekedjünk Isten kegyelmével valami lenni és komoly értékké átváltozni. — *c)* Akit az önismeret nem vezet ehhez az üdvös belátáshoz és a belőle fakadó minden szempontból átalakító elhatározáshoz, az — Szent Pál szerint, mint az eredeti szöveg mondja — «visszaél önmagával», vagyis sajátmagát vezeti félre. Eltávolodik a valóságtól, hamis reményekben ringatja magát, ennek következtében nem alkalmazza azokat az eszközöket, amelyek egyedül biztosítják a lelki kibontakozást és amelyek nélkül nem lehet a krisztusi eszménynek megfelelő sikerteljes lelkiéletet élni.

Elhatározás: Nem félek megismerni semmiségemet, és szívesen alázom meg magam az Úr előtt. A tárgyilagos önismeretre építem fel lelkiéletemet; és azt úgy szervezem meg, hogy jelentéktelen semmiségemet Isten dicsőségére váló örök értékké változtassam át.

2.

«Mindenki a maga terhét fogja hordozni.» (U. o.)

A keresztviselés elkerülhetetlen. Lényegesen hozzátartozik az emberi élethez és abban nagy szerepet játszik. Itt azonban — és ezzel megfelelünk Szent Pál elgondolásának — nem annyira a megpróbáltatások keresztjére gondolunk, mint arra a súlyos teherre, amelyet gyarlóságunk és tökéletlenségünk ró reánk. — *a)* Súlyos teher és nehéz kereszt romlott természetünk. Tudjuk, hogy az eredeti bűn következménye és nem Isten alkotása. A mi szempontunkból ez annyiban nem változtat a helyzeten, amennyiben érezzük súlyát és szenvedünk következményei alatt. Be kell vallanunk, hogy önhasadt emberek vagyunk. Két természet lappang bennünk. Az egyiket az isteni szikra melegíti, megtermékenyíti, és magasbaragadja. A másikat a pokoli tűz, amely éget, megköti szárnyalásunkat, s földhöz köt, a porba sujt, reánk szabadítja a vak szenvedélyt és örök kárhozatunkat készíti elő. Az egyik örö-

kös harcot folytat a másik ellen, s egyszer az egyik, másszor a másik kerekedik felül. Örökös harc ez, és ennek mi vagyunk szánalomraméltó áldozata. Nagy terhet és súlyos keresztet jelent e harc, amelyet nem lehet elkerülni és végig kell küzdeni. Szent Pálnak igaza van: mindenki a maga terhét hordozza, vagyis egyéni küzdelmét harcolja a romlott természet ellen, hogy minden nehézség ellenére biztosítsa lelki kibontakozását és előkészítse örök üdvösségét. — *b)* Nagy terhet és súlyos keresztet jelent továbbá mindaz az adottság, amelyet az átöröklés következményeire vezethetünk vissza. Elődeinktől nemcsak jót örököltünk. Átvettük tőlük a rosszat is. Árnyoldalaink és gyarlóságaink áteredtek reánk, hogy új keresztet képezzenek és még nagyobb nehézségekkel terheljenek meg. Helyzetünk valóban bonyolulttá vált. Mindaz, ami elődeinkben évszázadon keresztül felhalmozódott, az áteredés törvénye révén árvízszerűen reánkzúdult és oly irányba ragadott magával, amely mindenhová

vezet, csak nem örök üdvösséghez. Teher és keserves kereszt, hogy ily szennyes áradat ellen kell küzdenünk, de elkerülhetetlen, mert e küzdelem kimenetelétől függ lelkünk sorsa és örök boldogsága. — *c)* Súlyos kereszt és nagy teher, hogy jómagunk is gondoskodtunk helyzetünket még bonyolultabbá tevő rossz tulajdonságokról és megszokásokról. Nem minden, ami komoly gondot okoz, — átöröklött teher. Soknak magunk vagyunk a nem éppen zseniális szerzője és elindítója. Túlságosan engedékenyek voltunk hajlamainkkal szemben és oly szokásokra tettünk szert, amelyek második természetünkké váltak és idővel mint jellemképünkhöz hozzátartozó alapvető tulajdonságok kerültek felszínre. Nem elégedtünk meg azzal, hogy emberi természetünket a bűn megrontotta ; vétkes szokásaink által szereztünk hozzá még egy második természetet is, hogy annál nagyobb legyen a baj és keményebb a küzdelem. Nagy megterheltetés és súlyos kereszt második természetünk ellen küzdeni, de elkerülhetetlen, mert

vagy győzünk ezen a téren is, vagy mentethetetlenül elveszünk.

Elhatározás: A terhet illetőleg éppenséggel nem panaszkodhatom, mert van elég hordanivalóm. Néha belegörnyedek, és ilyenkor zúgolódom, ahelyett, hogy megfontolnám, kinek köszönhetem a reám nehezedő keresztet. Nem panaszkodom többé, hanem vállalom a küzdelmet és — Szent Pál ismert mondása szerint — úgy küzdök, hogy el is érjem célomat és megérdemeljem az örök élet koszorúját.

3.

«Aki pedig az igében oktatást nyer, részesítse oktatóját minden jóban.» (U. o.)

Szent Pál a fentidézett szavakkal a lelkiélet egy nagyon értékes kötelességére figyelmeztet. Meghatározza az oktató és az oktatott között fennálló viszonyt és megtanít az oktatás művészetére. — *a)* Oktatásra szükség van. Nemcsak abban az értelemben, hogy Isten igéjét hirdetni kell, vagy

az Evangéliumot meg kell magyarázni azoknak, akik még nem ismerik. Van ennél még több is. Oktatni ugyanis annyit is jelent, mint a reánkbízottakat irányítani, vezetni, bevezetni a lelkiélet csodálatos világába, vagyis krisztusi életalakításra nevelni. Nincs olyan ember és keresztény lélek, aki erre rá ne szorulna. Senki sem képes önmagát csalhatatlanul vezetni, és senkiben sincs annyi erő, hogy önmagát tökéletesen nevelhetné és ne szorulna rá az arra hivatottak kiegészítő és tökéletesítő munkájára. Igaz ugyan, hogy önneveléssel sokat lehet elérni, de az is igaz, hogy nem mindent. Azt, mit önnön erőnkből és képességeink alapján nem tudunk elérni, az arra hivatottak nevelő munkája pótolja bennünk. Az oktatás és nevelés feladatát tehát ebből a szemszögből kell megítélnünk. — *b)* Az oktató és az oktatott, a nevelő és a nevelt között szoros és bensőséges viszony alakul ki. A nevelő érett tapasztalata legjavát adja. Lelke minden melegét, tapasztalata minden érettségét, benső kultúrája minden

gazdagságát a neveltbe fekteti, hogy ezen adomány által megerősítve képes legyen tökéletes életet alakítani és megfelelni Isten elvárásának. A nevelő nem gondol arra, hogy mibe került neki a benne összegyülemlett és a neveltre pazarolt adomány megszerzése. Csak a nevelt érdekét tartja szem előtt és annak érvényesüléséért minden áldozatot kész meghozni. El kell tehát ismernünk, hogy voltaképen nagyon sokat köszönünk neki, mert lelki érdekünk oltárán önmagát áldozta fel, csak nekünk élt, értünk küzdött és szenvedett. Meg kell becsülni ezt az áldozatot és a benne rejlő nagy értéknek megfelelően kell őt megítélni. — *c)* A nevelő mindent odaajándékozott és most a nevelten a sor, hogy hasonlóképen cselekedjék. Az Apostol is hangoztatja, hogy oktatóját minden jóban kell részesítenie. Nem anyagi kárpótlásról és fizetendő pénzösszegről van szó, ez nem is lehet, mert ki képes megfizetni a nevelőjétől kapott ajándékot és a benne rejlő, feláldozott életet? Magasabb értékről van szó tehát.

Arról, hogy a nevelő előtt feltárja lelkét, és korlát nélkül, teljes bizalommal reábízza mindazt, amivel Isten megajándékozta. A lélek legnagyobb értékeit pedig azért bízza a nevelőjére, hogy az azokat csiszolja, finomítsa, tökéletesítse, fejlessze és ezáltal megalapozza neveltjében a magasabb, a tökéletesebb életet. E feltétel mellett beteljesül Szent Pál nagy lelki érettségre való felszólítása. A nevelő munkája megkönnyebbül, a nevelt pedig teljesíti kötelességét. Minden jóval, vagyis lelke legnagyobb értékével halmozza el nevelőjét és lehetővé teszi, hogy tökéletesen gyakorolja a nevelés művészetét. Fontoljuk még meg, hogy ezen adományt bizonyos szempontból az egész életre ki kell terjeszteni. Azokkal a nevelőkkel szemben, akik már teljesítették küldetésüket, ezt csak úgy tehetjük, hogy megőrizzük őket háládatos szeretetünkben és őszinte imádságunkkal kárpótoljuk őket a megfizethetetlen áldozatért. Azokkal szemben pedig, akik arcuk verejtékében még mindig munkálkodnak lelki kibontakozásun-

kon, tovább is nyíltlelkűeknek kell lennünk, ami által lehetővé tesszük, hogy hozzáférkőzhessenek benső értékeinkhez és azokat nevelőművészetük gyakorlásával még mélyebbé és tökéletesebbé tehessék.

Elhatározás: Hálás vagyok Szent Pálnak, hogy figyelmeztetett a lelkiélet alapvető kötelességére, és komolyan megfogadom, hogy nevelőimmel, Isten adta vezetőimmel szemben mindig a legőszintébb, legkorrektebb és a legszeretetteljesebb magatartást tanúsítom. (Részletes jófeltételek jelenlegi és volt nevelőimmel, lelkivezetőimmel szemben.)

Pünkösd utáni tizenötödik vasárnapra következő szerda.

A mai Evangéliumban Krisztussal, az isteni Megváltóval találkozunk, aki a kis Naim városának kapuja előtt megállít egy gyászmenetet és az élet és a halál közötti ellentétre mutat rá. Ezzel kapcsolatban a következő pon

tokról elmélkedünk : 1. Az anya egyetlen fia. 2. A tömeg. 3. Krisztus vigasztaló szava.

1.

«Ime egy halottat vivének ki, egyetlen fiát anyjának, ki özvegy volt.» (Evangélium.)

Krisztus, aki Naim városához közeledik és akit tanítványaival együtt nagy tömeg kísér, egy szomorú jelenet szemtanújává válik. Gyászmenettel találkozik s megtudja, hogy egy ifjút, egy özvegyasszony egyetlen fiát temetik. Itt valóban az élet áll szemben a halállal. Az élet és a halál között fennálló ellentétben nagy feszültség van, amely részben azért adatott, hogy életbölcseségünk elmélyítésére és általában lelkiéletünk gazdagítására használjuk fel. — *a)* Két ellentét áll itt egymással szemben. Az életben maradt édesanya és halott gyermeke. Az egyik tulajondonképen már befejezett élet. Nincs jelentősége és küldetése, mert gyermeke halott és férje nincs. Özvegy. Tehát nincs kiről gondoskodjon. Egyedülálló, elárvult élet, amelyből, legalább-

is úgylátszik, hiányzik a termékenység. Ezzel kapcsolatban felmerül a kérdés, van-e szükség ily életre? Van. Mert terméketlensége merő látszat. Az elárvult élet — mint a naimi özvegyé is az lett volna, ha Krisztus nem lép közbe — nagyon is termékeny lehet, ha megértjük a benne rejlő titkos küldetést és szerinte igazodunk. Tudnunk kell ugyanis, hogy elárvult élet, amelynek senkihez sincs küldetése, voltaképen nincs. Mindenki, még a legegyedülállóbb és a legelszigeteltebb is küldetett valakihez. Ez a valaki lehet egy egyén, akinek a lelkileg elárvult szenvedése és egyedülléte a kegyelem értelmében hasznára válhat; vagy a misztikus Krisztustest, egy egységbe összeforrott nagy közösség, amely mindig reászorul az egyedülálló és a szenvedésre kiszemelt, áldozatként szereplő alanyok érdemére. Az egyedüllét valóban szenvedés, de ugyanabban az időben küldetés is, amely abban áll, hogy másokért helytálljon, mások helyett engeszteljen és másokért feláldozza magát. Az ilyen szenvedés a helyettesítés

törvénye szerint és Isten akaratának megfelelően mindig olyanok javára válik, akik mások engesztelő áldozatára és kegyelemközvetítő segítségére leginkább reászorulnak. Érdemes elárvulni és egyedüljárni az élet útját, hogy e küldetésben részesüljünk, másokért helytálljunk és így hasznára váljunk a misztikus Krisztus-testnek. — *b)* A naimi özvegy, aki egyetlen fiát temeti, valóban nehéz helyzetben van. A halál minden reménységét kettétörte és terveit megsemmisítette. Egyetlen gyermeke meghalt, férje pedig nincs, így nem is remélheti, hogy Isten újból megáldja termékenységét. A halál elszakította a gyermeket anyjától és megsemmisítette az anya életét. De csak a látszat szerint. Mert a megsemmisülésben nagy termékenység rejlik. Ábrahámtól is azt követelte az Úr, építsen áldozati oltárt és áldozza fel gyermekét. A naimi özvegy hasonlóképen oly helyzetbe került, hogy bemutathatta az Úrnak az anya legértékesebb ajándékát, feláldozhatta neki gyermekét. A termékenység ebben az áldozatban rejlik. Nagy hatás-

sal van az anya jövőjére, amennyiben a fenti értelemben is megtermékenyíti életét és végtelen érdembeli gazdagságot biztosít számára. Feláldozott gyermeke helyett másokat részesít anyasága termékenységében (a helyettesítés alapján) és mások: a veszélyeztettek üdvözüléséért él. Kettős érdeme van tehát; feláldozza gyermekét, amennyiben beleolvad Isten akaratába és elfogadja azt a nemes küldetést, melynek célja a szenvedés által másokon segíteni. Ezért engedi meg Isten, hogy ily tragédiák előforduljanak és ezért nem találkozunk mindig Krisztussal, hogy visszaadja elhalt szeretteinket. Kell, hogy legyenek ily áldozatkész lelkek, és kell, hogy áldozatukból azok megszentelődése fakadjon, akik nem képesek másként megszabadulni a romlástól és a jó útra kerülni. — *c)* Élet és halál állnak egymással szemben. Az ellentét nagy, és mégis azt tapasztaljuk, hogy a kettő összetartozik. A halál nyomában ezen önfeláldozó lelkek révén új élet fakad. Azok támadnak fel a lelki halálból, akikért

ezen áldozat és a nyomában járó szenvedés beteljesült: a bűnösök, a reménytelenek és az elveszettnek hittek. Értsük meg tehát Isten szándékát és szeressük a kormányzó kezet, amely ily nehéz áldozatokat is belevonatkoztat örök terveibe. E kéz sujt, hogy felemeljen, és megsemmisít, hogy éltessen.

Elhatározás: Ha Isten úgy akarja, hogy lelkileg teljesen elárvuljak, és mindenkit elvesz tőlem, aki közel állott hozzám, akkor már tudom, hogy mit akar tőlem. Meghajlok szentséges akarata előtt, és vállalom a küldetést: szenvedek, hogy lelki vértanúságom által másokat megmentsek és megszenteljek.

2.

«*És a város sok népe méne vele.*»
(U. o.)

A szerencsétlen özvegy nem marad egyedül a szenvedés éjtszakájában. A tömeg köréje sereglik és elkíséri a szomorú útra. Krisztus, aki szintén nem jön egyedül, ezzel a tömeggel

találkozik és ezt a gyászmenetet állítja meg. Mielőtt a történendőknek válnánk szemtanúivá, tekintsünk körül, nézzünk bele a lelkekbe és ismerkedjünk meg a tömeggel. — *a)* Sokan vannak ott a gyászmenetben, akiket csupán a kíváncsiság és a szenzáció szeretete indított útnak. Ezek mindenütt ott vannak, ahol valami történik és ahol a legcsekélyebb látnivaló akad. Nem nagyon számítanak, és könnyű fajsúlyuk miatt nem esnek latba. A naimi özvegy esetében tulajdonképen csak megterheltetést jelentenek kíváncsi tekintetükkel, hangos suttogásukkal és alakoskodó részvétnyilvánításaikkal. Üres szavakon kívül semmit sem tudnak adni, mert szívük sivár és lelkük szegény. Sohasem akarunk az emberi gyász és a mérhetetlen fájdalom ezen szenzációéhes és visszataszító alakjaihoz tartozni. — *b)* Vannak a tömegben olyanok is, akiket csupán érzelmi túltengés, és egy bizonyos velük született természetes szánakozás vezet. Van az ilyenekben tragédiára való hajlam is. Szeretik a gyászos eseteket és szeretnek tet-

szelegni a megértő részvét szerepében. Nem rossz emberek, csak felületesek. Résztvevő szavaik őszinték ugyan, de nem nagyon értékesek, mert hiányzik belőlük a mélység. A pillanat és a hangulat emberei ezek, akik szívesen engednek a tragédiára való hajlamuknak, és jelennek meg ott, ahol gyászfátyollal és vörösre sírt szemekkel találkoznak. Ebben a részvétnyilvánításban sincs sok érték, mert csak hangulatról, pillanatnyi elérzékenyülésről és hasonló érzelmi momentumokról van szó. Ne tartozzunk ezek közé a felületesek közé sem, és ha teljesítjük kötelességünket és résztveszünk embertársaink gyászában, akkor az magasabb szempontból történjen — *c)* A tömeg zömét azonban olyanok képezik, akik valóban mélységes részvétből és őszinte együttérzésből megértik az özvegy helyzetét, együttéreznek vele, és törekszenek, amennyire tőlük telik, vigaszára lenni és neki enyhülést szerezni. Szeretettel veszik körül és bebizonyítják, hogy még a legelárvultabb lelkek sem lehetnek egyedül, mert mindig akad-

nak szerető emberek és nemes lelkek, akik jóságos jelenlétük és együttérzésük által megváltó világosságot árasztanak bele az elárvulás és az elszakadás sötét éjtszakájába. Ezekhez kell tartoznunk, és hasonló lelkülettel kell belekapcsolódnunk embertársaink és felebarátaink szenvedésébe és gyászába. Legyünk résztvevő lelkek, akik némán együttéreznek, és üres szavak helyett tettekkel segítenek.

Elhatározás: A résztvevők tömegéből azáltal akarok kitűnni, hogy megvan bennem a mélységes, őszinte együttérzés és segíteni akarás. A fájdalom és a gyász komoly pillanataiban nagyon keveset fogok beszélni, de annál többet akarok cselekedni.

3.

«Az Úr megkönyörülvén rajta, mondá neki: Ne sírj!» (U. o.)

Krisztus, aki találkozik a gyászmenettel, nem zárkózik el az özvegy szomorúsága elől. Megesik rajta a szíve, barátságosan hozzámegy és jóságos szavaival megkönnyebbülést és enyhü-

lést szerez neki. — *a)* «Ne sírj» — úgymond — és ezáltal felkelti benne az élethez szükséges reményt. Az özvegy nem is gondolta, hogy a város kapuján kívül még találkozik valakivel, kinek szava ily nagy hatással van reá. Alig hogy hallotta az isteni Megváltó hangját és megértette amit mondott, máris könnyebb lett lelke és a reménykedő bizalom világossága kezdett derengeni előtte. — *b)* Az özvegy érezte, hogy a Megváltó még nem mondott ki mindent. Sejtette, hogy történni fog valami, ami véget vet a gyásznak, és megszabadítja nehéz helyzetéből. Nem tudta, hogy mi fog bekövetkezni, csak érezte, hogy feltétlen bizalommal kell lennie az iránt, aki elapasztotta könnyei áradatát és oly nagy megkönnyebbülést szerzett neki. — *c)* Az özvegy tehát, akiben felfakadt a reménység világossága, nyugodt volt. Teljesen az Úrra bízta sorsát, nem könyörgött, nem kíváncsiskodott, hanem meggyötört lelke szent egyszerűségében várt arra, amiről amúgy is tudta, hogy be fog következni: Krisztus segítségére. — *d)* Magatartásában nagy

tanulság rejlik. Megtanít, hogyan kell Krisztus jóságos szava előtt feltárni szenvedő lelkünket és türelmesen várakozni elmaradhatatlan segítségére. Cselekedjünk hasonlóképen. Krisztussal a döntő órában minden bizonnyal mi is találkozunk. Ebben kell bíznunk, és erre kell várnunk. Midőn pedig jelen van és nekünk is mondja: «Ne sírj», akkor hálaadó lelkülettel fogadjuk szavát, nyugodjunk meg akaratában, teljesítsük be az áldozatot és bízzunk segítő hatalmában.

Elhatározás: Nekem is számtalanszor mondta már Krisztus, hogy ne sírjak, és engem is mindig megvigasztalt. Erre kell gondolnom, ha ismét eljön a gyászos óra, és a szenvedés súlyos keresztje nehezedik vállamra. Szavait jól megjegyzem magamnak, nem siránkozom, megnyugszom akaratában, és ezáltal érdemlem meg, hogy segítsen rajtam.

Pünkösd utáni tizenötödik vasárnapra következő csütörtök.

Az isteni Megváltó szívesen sietett a naimi özvegy segítségére és csodálatos közbelépésével megszabadította nehéz helyzetéből. Az élet ismét győzedelmeskedett a halál felett. E jelenetet a következő pontokban szemléljük: 1. Krisztus megállítja a tömeget. 2. Krisztus feltámasztja az ifjút. 3. A megrendült tömeg.

1.

«... és odamenvén, illeté a koporsót, mire azok, kik viszik vala, megállának.» (Evangélium.)

Krisztus, miután megvigasztalta az özvegyet, odament a koporsóhoz, isteni ujjaival érintette azt, és megállította a tömeget. — *a)* A diadalmas élet közeledik a gyászmenethez, és megállítja azokat, akik a halál birodalma felé tartanak. Az Élet közelében nem lehet gyászmenetet tartani. Jelenlétével elnémul a gyászének, elapad a könny és megszűnik a szomorúság. Az élet jelenléte diadalmas, fölényesen győzedelmes, reményt fakaszt, megerősít és

tovább vezet a beteljesülésben kicsendülő úton. — *b)* Krisztus szentséges ujjaival érinti a koporsót. Az élet örökös harcot vív a halállal, és mindenütt, ahol koporsóval, elmúlással, enyészettel találkozik, ujjaival érinti, hogy megtörje a halál erejét és új életet fakasszon. Vonatkozik ez a fizikai életen kívül a lélek életére, a kegyelmi világrendre is, mert Krisztus, valahányszor oly lelkekkel találkozik, amelyek a bűn légkörében holttá dermedtek, szintén közeledik és ujjaival érinti, hogy véget vessen a halál hatalmának és új életre keltsen. — *c)* Krisztus ma is folyton útban van és megállítja a gyászmeneteket, érinti a koporsókat, — közeledik a lelkekhez, életet sugároz beléjük és megtöri a halál hatalmát. Hozzá kell mennünk, ha az élet teljességében akarunk részesülni.

Elhatározás: Arra kell törekednem, hogy mindig Krisztus, az isteni Élet közelében tartózkodjam. Életereje reám is átárad, és így elkerülhetem, hogy életem gyászmenet legyen, és lelkem

a kegyelem elvesztése által bűneim következtében koporsóba kerüljön.

2.

«És mondá: Ifjú! mondom neked, kelj fel. És felüle a halott, és beszélni kezde. És átadá őt anyjának.» (U. o.)

Az isteni Megváltó teljes munkát végez. Feltámasztja az ifjút halottaiból, és visszaadja anyjának. Ezáltal bebizonyítja, hogy Ő az élet feltétlen Ura. Aki a gyermeket az anyának adta, jónak látta elvenni tőle, hogy ismét visszaadhassa, és ezáltal fejezze ki, hogy tőle függ minden élet, mert ő Úr az élet és a halál felett. — *a)* Krisztus azért engedte meg, hogy a naimi ifjú meghaljon, és vette őt el anyjától, hogy szembeállítsa az életet a halállal, és megmutassa győzedelmes hatalmát. Csodát akart mívelni, hogy az ifjú feltámasztása által bebizonyítsa istenségét, és megerősítse tanítványaiban a hitet. Isten sohasem cselekszik ok nélkül. Nagy, mély és rejtett szándékai vannak. Ezeknek kell beteljesülniök rajtunk. Előfordulhat,

hogy Krisztus tőlünk is elszakít valakit, vagy elvesz valamit és azután visszaadja. Ezáltal nemcsak hatalmát érezteti velünk, hanem miután szerencsés megoldáshoz vezetett, meggyőz minket isteni küldetéséről és megerősíti bennünk a Beléje vetett hitet. — *b)* Krisztus a halott ifjút feltámasztotta és visszaadta az életnek. Csodájával azt akarta bizonyítani, hogy az élet mindig győzedelmeskedik a halál felett. Kell, hogy miután az eredeti bűn — sajnos — megtörtént, a halál hatalmába kerüljünk, és érezzük a benne rejlő tragikumot. De ez csak átmeneti állapot, mert Krisztus a mi koporsónkhoz is közeledik, érinti azt, és feltámaszt halottainkból, hogy részünk legyen győzedelmes életében. — *c)* Krisztus mindenhatósága mellett tanúskodik parancsoló szava. Az ifjút parancs formájában szólítja meg, és egyszerűen azt mondja neki: «Kelj fel». Nem fél, hogy kudarcot vall, és látszik, hogy biztos dolgában. Erre a körülményre azért kell tekintettel lennünk, mert nyomában bennünk is megerősödik az örök feltámadásba

vetett hit. Krisztus szavaiból tudjuk, hogy egykor hozzánk is így fog szólni; és a naimi ifjú esete meggyőz minket arról, hogy hatalmas szava valóban új életre támaszt. — *d)* A feltámadottat Krisztus visszaadja anyjának. Az édesanya tárt karokkal fogadja gyermekét, és most kezdődik anyasága legszebb időszaka. Az ifjú folytatja a halál által oly szomorúan megszakított életét, és élő tanúbizonyságává válik a Megváltó csodatévő hatalmának. Fennhangon hirdeti Krisztus di csőségét, és puszta élete által megerősíti mindenkiben a Krisztusba vetett hitet. Ebben is nagy termékenység rejlik, mert a feltámasztott nemcsak önnön életét éli tovább, hanem Annak munkájába is belekapcsolódik, Aki azért jött, hogy tanítását csodákkal erősítse meg és megkönnyítse az emberekben a hit kibontakozását.

Elhatározás: Hiszek a feltámadásban és az örök életben; és mint a naimi ifjú új élete által másokat megerősített a Feltámadottba vetett hitben, én is apostola leszek e hitnek, és hitem

erőssége által vezetek másokat ehhez a meggyőződéshez.

3.

«*Elfogá pedig mindnyájukat a félelem, és dicsőítik az Istent.*» (U. o.)

A naimi ifjú feltámasztása nagy hatással volt a tömegre. Sokan voltak jelen, mert az előző elmélkedésben említett gyásznépen kívül Krisztussal és tanítványaival is sokan jöttek, és ezáltal ezek is szemtanúivá váltak a csodálatos eseménynek. — *a)* A nagy tömeg mélyen megrendült a feltámasztott láttára. Tudták mind a tanítványok, mind a különböző vidékekről összeverődöttek, hogy Krisztus az isteni Megváltó, és hittek csodatévő hatalmában. Hallottak arról is, hogy a százados inaszakadt szolgáját meggyógyította. De ez mégis más volt. A szolga élt, tehát nem támasztotta őt fel halottaiból. A naimi ifjú viszont már koporsóban volt, és Krisztus csak utolsó útján találkozott vele. Feltámasztása frappáns bizonyítéka volt Krisztus hatalmának, és a tömeg meg-

rendülve tekintett csodatévő kezeire. — *b)* A megrendülés oka az volt, hogy a tömeg világosan érezte Isten közvetlen jelenlétét, élet és halál felett gyakorolt hatalma végtelenségét. A teremtmény a Teremtővel találta magát szemben, és megrendült, mert szinte kézzel fogta saját jelentéktelenségét és parányi kicsiségét. — *c)* Megrendült továbbá, mert azt is tudta, hogy az előtte álló csodatévő Isten, Krisztus, őhozzá, a tömeghez jött. Látta a szeméből kisugárzó szeretetet, részesült jótéteményeiben és tisztában volt szándékával. A végtelen hatalommal párosult jóság oly mély hatást gyakorolt a tömegre, hogy elnémult és lelkében megrendülve imádta Isten megtestesült Fiát, az Üdvözítőt. — *d)* A Naim kapuja előtt történt csoda tovább él hatásában. A késő utókor is értesül az akkor történtekről és — mint a jelenlévő tömeg, a szemtanúk — szintén megrendül lelkében, érzi a jelenlévő Istent és végtelenül jóságos üdvözítő szándékát. Ebbe az élménybe kell nekünk is belekapcsolódnunk, hogy necsak

szemléljük a mai Evangélium csodáját, hanem éljük is, és részesüljünk áldásdús gyümölcseiben.

Elhatározás: A hatalommal párosult isteni jóság engem is térdre kényszerít. Tudom, hogy teljesen Istené vagyok és tehet velem, amit akar. De azt is tudom, hogy csak jót tesz velem. Amit viszont nem tudok, az az, hogy hogyan hálálom meg e jóságot? Pedig felelnem kell erre a kérdésre, és azt megfelelő, lelkes jófeltételben teszem.

Pünkösd utáni tizenötödik vasárnapra következő péntek.

A halottaiból feltámadt ifjú oly érdekes egyéniség, hogy feltétlen foglalkozni kell vele. Ifjú kora ellenére tapasztalt ember, aki a túlvilágból tért vissza, és keresztülment az elmúlás és a feltámadás rendkívüli élményén. Miután feltámadott halottaiból, más, új szemmel nézte a világot. Mai elmélkedésünkben törekszünk beleélni magunkat lelkiállapotába és az ő szemével vizsgálni a dolgokat. Ezt a

szép munkát a következő pontokban végezzük: 1. Az elmúlás. 2. Az élet. 3. Az élet és halál Ura.

1.

«Ime egy halottat vivének ki, egyetlen fiát anyjának.» (Evangélium.)

A naimi ifjú közvetlen-közelről ismerkedett meg az elmúlás lényegével. — *a)* Fiatal életében biztosan találkozott az elmúlással. Nem egy gyászesetről hallott, és nem egy gyászmeneten vett részt. Látta szerető édesanyját fonnyadni, és valószínű, hogy édesatyját is elkísérte a sírhoz. Látott ezenkívül sok egyebet is; és megtalálta az egymásra következő évszakok változatosságában is az elmúlás nyomát. Bárhová nézett, mindenütt találkozott e nyomokkal, és mélyen belevéste fogékony lelkébe azok tanulságát. — *b)* A serdülő ifjúnak saját magán is tapasztalnia kellett, hogy az elmúlás mit jelent. Az Evangélium nem említi, hogy mily körülmények között szenvedte el a halált, de ez nem is fontos. Mellékes a mi szem-

pontunkból, hogy baleset áldozata volt-e? vagy pedig hosszadalmas és fájdalmas betegség vetett véget életének. A fő az, hogy megismerkedett a halállal és átélte borzalmait. — *c)* Az ifjú esetéből tanulhatunk. Nem estünk ugyan át a halál nehéz óráján, és még nem pillantottunk bele a túlvilág rejtelmeibe. Az elmúlással azonban mi is találkoztunk. Az őszi falevél, amelyet a szél kerget maga előtt, és az őszi ködben fonnyadó krizantém mind az elmúlásra emlékeztetnek. Nemcsak az őszirózsák fonnyadnak. Az emberek is. És nemcsak fonnyadnak, el is tűnnek látókörünkből. És ha érdeklődünk, megtudjuk, hogy elköltöztek az élők sorából. Ilyenkor az elmúlás hűvös szellője érinti lelkünket, és arra figyelmeztet, hogy ez közös sors, amelyben nekünk is részünk van. Az elmúlás sokszor közvetlen-közelről szól hozzánk. Azoktól szakít el, akik szívünkhöz nőttek, és a legbensőségesebb érzelmek és kötelékek értelmében hozzánk tartoznak. Ilyenkor már más megvilágításban szemléljük az elmú-

lást, sokkal reálisabban érezzük reánk nehezedő súlyát. Mindenesetre jó és üdvös, hogy az elmúlás nyomait mindenütt megtaláljuk, de csak akkor, ha komolyan gondolkodunk jelentősége felett, levonjuk a következtetéseket, magunkra alkalmazzuk a tanulságot, meghajlunk törvénye előtt, és kellőképen előkészülünk rajtunk való beteljesülésére. Minél gyakrabban foglalkozunk ezzel a gondolattal, annál világosabbá válik, annál több ragyogást találunk benne és annál könnyebben megértjük, hogy az elmúlás a keresztény ember életében, mint az őskeresztények mondták: «transitus» — átmenet — az örökkévalóságba.

Elhatározás: Sokat akarok foglalkozni az elmúlás gondolatával, hogy minél világosabban meglássam benne az örök fényességet, melynek ragyogásában nekem is — Isten segítségével — részem lesz. E megfontolásból kikapcsolok minden fölösleges érzelgést és lehangoltságot; és az őskeresztények példáját követve örömmel gondolok

az elmúlás órájára, komolyan készülök e szent pillanatra, mint életem nagy beteljesülésére.

2.

«És felüle a halott, és beszélni kezde.» (U. o.)

Krisztus jóságos tekintete, amelyből annyi élet árad a világba, érintette a halott ifjút, és feltámadott. Visszajött onnan, ahonnan — hacsak Isten nem művel csodát —, nincs visszatérés. Körültekint az életben, de most már más megvilágításban látja a világot. Szemei előtt feltárul az ellentétek nagy feszültségében az élet értelme, és könnyebben érti meg a nagy misztériumot. — *a)* A naimi ifjú más szemmel tekint az életre, mert ismeri az ellentétet, az elmúlás beteljesülését, a halált. Tudja értékelni az élet lehetőségeit, a benne rejlő termékenységet és kibontakozást. Megérti, hogy az élet fejlődés, haladás, közeledés a beteljesülés felé. Megérti a benne rejlő feszültséget, amelyre csak egy levezetés van, és ez a fejlődés áradatába való feltét-

len beleilleszkedés. Érzi, hogy benne van lelke megmozdulásaiban, fizikai természete vérkeringésében a fejlődés nagy törvénye, és tudja, hogy csak akkor él, ha enged ezen üdvös nyomásnak. — *b)* A naimi ifjú előtt új színekben tűnik fel az élet mozgalma, és ezek pompájában megérti, hogy az élet nem tagadás, hanem igenlés, nem melankólia, hanem öröm, nem megterheltetés, hanem magasbaívelő szárnyalás. Megérti azt is, hogy a magasbatörő út meredek és a szárnyalás fáradságos. Világosan látja az összefüggéseket, és új-életre kelése pillanataiban érzi, mily öröm, mindent elárasztó boldogság és felfoghatatlan beteljesülés élni, visszatérni az életbe és belekapcsolódni a nagy, mindent fenntartó vérkeringésbe. Most tudja csak, mit jelent élni, és mily adományban részesült, midőn az isteni Megváltó megállította a gyászmenetet, hogy visszahívja őt, az eltávozottat az élők sorába. — *c)* A naimi ifjú, — aki megújult életereje teljességével tekinkörül a világban, és aki előtt ott állt az édesanya, szemeiben az alig

elcsitult fájdalom utolsó árnyékával — megérti, hogy miért kell szenvedni ebben az életben. Belátja, hogy ez is hozzátartozik az élet teljességéhez, és egyúttal — eltekintve minden egyébtől — a boldog beteljesülésnek ára. Új megvilágításban látja a szenvedés nagy küldetését, és tudja, hogy ennek ára soha sincs arányban az életben rejlő értékkel, mert az örök beteljesülésben kicsendülő szenvedéseink által mindig többet kapunk, mint amennyit adunk.

Elhatározás: Az életet ezentúl én is a naimi ifjú szemével látom, és hálát adok Istennek gyönyörű adományért. Nem kesergek többet, hanem megbecsülöm az életet, amennyiben tökéletes életalakításom által megszentelem lelkemet.

3.

«*Ifjú! mondom neked, kelj fel.*»
(U. o.)

A naimi ifjú, midőn feltámadt halottaiból, Krisztust látja maga előtt, és mint az élet és halál Urát imádja

megmentőjét. — *a)* Krisztusra nekünk is a naimi ifjú szemeivel kell tekintenünk. Okunk van erre, mert velünk is hasonló csodát mívelt. Feltámasztott halottainkból, új életre keltett és annak teljességébe állított bele. Elsőízben ezt akkor tette, mikor a keresztség szentségében hozzánk jött, lakást vett lelkünkben és megszabadított az eredeti bűn kárhozatától, a lelkihaláltól. Új életre keltett: mert beleillesztett a természetfeletti világrendbe és kegyelme által isteni élete részesévé tett. — *b)* Másszor is előfordult, hogy új életre kellett keltenie. Felfoghatatlan könnyelműséggel eljátszottuk a kapott kegyelmet, bűnt követtünk el, megszakítottuk Istennel való kapcsolatunkat és lelkünk halálát okoztuk. Ilyenkor utat tört magának lelkünkhöz s a bűnbánat szentségében érintette, hogy megbocsájtó kegyelme által új életre keltsen és ismét útnak indítson beteljesülésünk felé. — *c)* Új életre keltett, valahányszor az Eucharisztiában hozzánk jött, tüzével átizzította lelkünket, új lendülettel ajándékozott meg és mindig maga-

sabbra ragadott magával. — *d)* Okunk van tehát az isteni Üdvözítőt a naimi ifjú szemével látni és nemcsak a szó fizikai értelmében, hanem a természetfeletti világrendre vonatkozólag is beismerni, hogy a csodatévő Krisztus valóban élet és halál Ura.

Elhatározás: Mennyire igaz, hogy Krisztus élet és halál Ura. Ha arra gondolok, hogy én is már hányszor tapasztaltam életet fakasztó hatalmát, akkor érzem, hogy térdre kell borulnom előtte. Megígérem Neki, hogy mindaddig élek a nekem adott kegyelmi ajándékkal, míg ki nem bontakozik bennem az élet teljessége.

Pünkösd utáni tizenötödik vasárnapra következő szombat.

A mai Evangélium gondolatmenetében nagyszerű alkalmunk van lélekben a Szentséges Szűzhöz zarándokolni, és szombatunkat neki szentelni. Az Evangéliumban olvassuk, hogy Krisztus, miután feltámasztotta az ifjút, visszaadta őt anyjának. Ennek

alapján a következő igazságokról elmélkedünk: 1. A Szentséges Szűz a mi édes anyánk. 2. Krisztus az élet forrása. 3. Krisztus visszaad anyánknak.

1.

«*És átadá őt anyjának.*» (Evangélium.)

Gyászmenet nagyon gyakran fordul elő az életben, és a naimi özvegy nem az egyetlen édesanya, aki halott gyermekét kíséri utolsó útjára. Van egy másik édesanya is, aki nagyon sok gyermekével járt már könnyek és sóhajok között ezen az úton. Tudjuk, hogy ez az édesanya a Szentséges Szűz, aki akkor is anyánknak bizonyult, amikor bűnbeesésünk folytán lelkünk halott és életünk szomorú gyászmenet volt. A Szent Szűz ekkor sem hagyott el, és mint a naimi özvegy, eljött velünk a fájdalmas útra, hogy rajtunk is beteljesüljön Krisztus csodatévő hatalma, és mi is új életre támadjunk. — *a)* Be kell vallanunk, hogy elővigyázatlanságunk és felületességünk már gyakran tragikus eredményhez vezetett. Nem egyszer tettük koporsóba

lelkünket, és változtattuk át gyászmenetté, temetéssé virágzó életünket. Hihetetlen, mennyi bűnt követtünk el, és mily könnyelműek voltunk. Szentségtörő kézzel fojtottuk le magunkban a kegyelem termékeny életét, és lelkiismeretfurdalás nélkül dobtuk magunkat a bűn halálos karjaiba. — *b)* Az Istenanya szomorú szívvel és sajgó lélekkel kitartott mellettünk. Nem fordult el tőlünk és nem hagyott el, pedig megérdemeltük volna. Anyai szeretetét azzal bizonyította, hogy velünk jött erre az útra is, éreztette jelenlétét és fohászkodva várt a megváltó pillanatra. — *c)* Az Istenanya tudta, hogy ennek előbb-utóbb be kell következnie. Nem szűnt meg könyörögni és fohászkodni érettünk, és anyai jósága addig nem nyugodott, míg be nem következett a nagy pillanat: Krisztus eljött, hogy megállítsa a menetet és rajtunk is beteljesítse új életet fakasztó hatalmát. Nem a mi érdemünk, az Istenanya érdeme, hogy eljött, megszüntette a gyászt és új életet fakasztott. Ha a Szentséges Anya nem szerepel gyászmenetünk-

ben, és nem áll lelkünk szomorú koporsójánál, Krisztus aligha jön és támaszt fel a bűn halálából.

Elhatározás: Az Istenanya közbenjárása nélkül a «gyászmenet» még most is tartana. Lelkem lakása a fekete koporsó volna és szemeim nem látnák többé a kegyelem fényes világosságát. Ez eddig nem következett be, mert a Szentséges Szűz kiérdemelte számomra a bűnbocsánat újéletrekeltő kegyelmét. Kötelességem ezt megbecsülni, és legalább annyit tenni, hogy a Szűz Anyát többé nem kényszerítem gyászmenetre vagyis: nem okozok neki gondot bűneimmel.

2.

«*És átadá őt anyjának.*» (U. o.)

A Szentséges Szűz, valahányszor ily gyászmenetben jelen volt, azért könyörgött, hogy szentséges Fia, az új életet fakasztó Krisztus, jöjjön, állítsa meg a menetet és támassza fel a kegyelem életére a bűnös lelket. Az Istenanya ezt azért teszi, mert küldetése:

kultuszán át Krisztushoz vezetni, aki az új, a természetfeletti élet forrása. — *a)* A Szentséges Szűz isteni Fiához, Krisztushoz vezet, valahányszor annak szükségét látja. Ha bűnbeesünk és eltaszítjuk magunktól Isten jóságos kezét, akkor a Szentséges Szűzanya szíve sajgó fájdalmának különös gondjával fordul felénk. Érezteti befolyását, felemeli Istennél könyörgő szavát és addig kísér el életünk tekervényes útján, míg lelkünk eléggé megérett, hogy képes legyen a kellő bánatra és a megbocsájtás kegyelmének méltó befogadására. — *b)* Ha ez az időpont elérkezett, akkor kegyelemközvetítő hatalma folytán Krisztussal hoz össze, Őhozzá vezet és szemének könyörgő pillantásával kéri, tekintsen reánk, érintse bűnös lelkünket és irgalmas bocsánata által támasszon új életre. Erre csak Krisztus képes. Csak Ő illeszthet bele a természetfeletti világrendbe, és csak Ő állíthatja vissza a kapcsolatot Isten és lelkünk között. Ő a kegyelem forrása. Az Istenanya csak előkészít, Hozzávezet és közvetítő szava

által megnyitja előttünk a gazdag forrást, hogy elteljünk éltető vizével.— *c)* A Szentséges Istenanya mindig jelen van, amikor Krisztus csodát művel és új életre támasztja lelkünket. Jelen van, hogy résztvegyen örömünkben és boldogan lássa, mint éled a bűn állapotában megdermedt lelkünk új életre, tisztul meg bűneitől és változik át a kegyelem gyermekévé. Éreznünk kell ilyenkor jelenlétét és hálát kell adnunk a kegyelemért, hogy ebben az ünnepélyes pillanatban is jelen van és résztvesz életünkben.

Elhatározás: A Szentséges Szűzet arra kérem, hogy sohase hagyjon el, és az élet minden viszontagsága között velem legyen. Szükségem van anyai jelenlétére, különben vagy elpártolok Krisztustól, vagy nem találok vissza Hozzá.

3.

«*És átadá őt anyjának.*» (U. o.)

Krisztus, miután a naimi ifjút feltámasztotta halottaiból, arra az édesanyára gondolt, akinek e gyermek

egyetlen támasza volt. Talán szeme előtt lebegett Szentséges Anyja fájdalmas képe is, aki őt nemsokára a keresztről való levétel után elkíséri a sziklában frissen vájt sírüreghez és lelkében majd átéli minden gyászmenet keserves fájdalmát. Az Úr megszánta a szenvedő özvegyet, a megtört édesanyát és visszaadta neki gyermekét. Arra gondolt, hogy majd Ő is feltámad és megvigasztalja szentséges Anyját, aki oly keserves kínokat állott ki érette. A csodálatos jelenet e részének mély jelentősége van. — *a)* Krisztus visszaadja a gyermeket anyjának. Nemcsak a naimi ifjút vezeti anyjához, vele együtt mindazokat, akiket hasonló jótéteményben részesített és új életre támasztott fel. Miután érintette csodatévő hatalmával a bűnös lelket, megbocsájtott neki és beleillesztette a kegyelmi világrendbe, visszavezeti őt édesanyjához, a Szentséges Szűzhöz, hogy ismét nála legyen és vigaszára váljon. — *b)* Ezt azért teszi, mert a bűnös, aki megtért és ismét Isten gyermeke, a Szentséges Szűz tulajdona. Ő könyörgött és imád-

kozott érette, és anyai jóságával Ő eszközölte megtérését, újjáéledését. Nagy érdemeket szerzett a megtért körül. Krisztus ezt elismeri, tiszteli anyai jogait és visszaadja neki az oly sokáig aggódva keresett eltévelyedettet. — *c)* Teszi ezt azért is, mert a megtértnek most inkább, mint valaha, szüksége van az Istenanya pártfogására és vezetésére. Új út küszöbén áll és új életet kezd. Tapasztalata gyér, ereje gyenge, állhatatossága és kitartása bizonytalan. Lelki vonatkozásban gyámoltalan. Erőskezű pártfogóra, segítségre és irányításra szorul. Krisztus tehát visszaadja őt Édesanyjának, oltalmába ajánlja, és kéri, nevelje, vezesse, irányítsa, gyámolítsa tovább, nehogy elgyengüljön az úton és ismét csalódást okozzon szentséges Szívének.

Elhatározás: Krisztus visszaadott Szentséges Anyámnak, és most nála maradok, nehogy bajom történjen, ismét bűnbe essek és megszomorítsam Megváltómat. Ezt annál is inkább megteszem, mert tudom.

hogy a Boldogasszony a bűnösök menedéke. Hol lenne a helyem, ha nem oltalmának palástja alatt?

Pünkösd utáni tizenhatodik vasárnap.

Az egyházi év befejezése felé közeledik és a parúzia, — Krisztus második eljövetelének gondolata, — mindinkább kidomborodik és érezteti befolyását. A mai liturgia is ennek jegyében áll — és tekintettel Krisztus második eljövetelét, megjelenését megelőző előkészületre, — a végső győzelem, a magasabb lelkiélet nagy eszközeit ismerteti. (Lásd a pünkösdre következő időszak második részének bevezetését.) Ez a gondolat a Szentleckében jut érvényre, amelyben Szent Pál apostol a magasabb aszkézis és a tökéletes lelkiélet nagy programját körvonalazza. Jelen elmélkedésünkben a következő pontokat dolgozzuk fel: 1. Együttérzés a lelkipásztorral. 2. A lelkipásztor és a hívek. 3. A lelkipásztor a hívek ékessége.

1.

«Testvérek: Kérlek titeket, ne csüggedjetek el bajaim miatt.» (Szentlecke.)

Az efezusiak, — akikhez Szent Pál e szavakat intézi, — nagyon aggódtak a fogságban sínylődő Apostol miatt. Szent Pálnak a hívek e szép magatartása tudomására jutott és nagy örömére szolgált; — másrészt viszont nem akart nekik gondot okozni, és azért buzdítja őket a fentidézett szavakkal. Ebből azt az eszményi beállítást ismerjük meg, amely a lelkipásztort és a híveket kapcsolja egybe. Gyönyörű kapcsolat. Oly mély hogy érdemes vele tüzetesebben foglalkozni és motívumait szemlélni. — *a)* A lelkipásztor és a hívek összetartoznak, közösséget képeznek. Alapja ennek a misztikus Krisztus-test, amelyen mind a lelkipásztor, mind a hívek, eleven és termékeny tag. A lelkipásztor annyiban van a többiekkel szemben előnyben, amennyiben a misztikus-test Fejétől, Krisztustól, külön megbízatást nyert, hogy közvetítsen Isten és a lélek között, és apostoli munkája által

eszközölje a tagok megszentelődését. A lelkipásztor tehát a tagokért van, küldetése a tagokhoz szól, élete a tagoké, munkássága a tagok lelki érdekeit mozdítja elő és szíve-lelke minden érzelme szintén a tagok körül fordul meg. A tagok viszont, — miután Krisztus rendelése alapján elfogadták a lelkipásztor érdekükben végzett munkásságát és élete áldozatát, — szorosan hozzátartoznak, közösséget képeznek vele, családjává válnak és — ha szabad ezt a kifejezést használni — bizonyos szempontból lelki rokonságba kerülnek vele. Alapja, tengelye és kiindulópontja ennek a kegyelem, amit a lelkipásztor közvetít, s a hívek lelkükbe fogadnak. — *b)* Az említett nagy lelki összetartozás egyik legszebb megnyilvánulása a tökéletes sorsközösség. A lelkipásztor sorsa érinti a közösséget, a közösség sorsa viszont a lelkipásztor gondja és öröme. E kettő egymástól elválaszthatatlan. Példája ennek Szent Pál esete, mely őt arra késztette, hogy szeretett híveinek Efezusba, a fentidézett szavakat

írja. Az Apostol nagy megpróbáltatáson és kínos szenvedésen ment keresztül. Az efezusiak, — mint már említettük, együtt szenvedtek vele és őszintén aggódtak életéért. Esetét úgy vették, mintha önnön sorsukról volna szó, és szabadulásáért úgy könyörögsek, hogy gyermek sem tehetett volna többet fogságba jutott atyjáért. Ezáltal bebizonyították, hogy mennyire beletartozik a lelkipásztor a gondjaira bízott nyáj közösségébe, és mennyire felbonthatatlan egységet képez vele. A nyáj szorosan hozzátartozik pásztorához ; és ennek alapján gondot és örömet okoz neki. Gondot, amennyiben mindig akadnak események, amelyek a lelkipásztor rendkívüli segítségét, közbelépését, kiengesztelő szenvedését teszik szükségessé. Örömet, mert minden közösségben van lendület termékenység, eredmény, siker és győzelem. A gond és az öröm rendszerint kiegyenlítik, vagy legalább is felváltják egymást. Ezen az alapon azt lehet mondani, hogy a közösség sorsa nélységes visszhangot kelt a lelkipásztor szívében. Gyönyörű kö-

zösség, amelynél szebbet alig lehet elképzelni. — *c)* Meg kell még jegyeznünk, hogy a közösség nincs időhöz kötve. Az időben kezdődik, indul el, fejlődik ki, érik meg, éri el tetőpontját, és az örökkévalóságban csendül ki. A pásztor a nyájhoz tartozik és a nyáj a pásztorhoz, nemcsak itt a földön, hanem az örökkévalóságban és annak dicsőségében is. Úgy kell tehát vennünk a közösséget és irányítanunk kibontakozását, hogy az örökkévalóságban is megállja helyét.

Elhatározás: Tanácsos volna, ha én is szorosabb kapcsolatba lépnék lelkipásztorommal. Természetesen nem emberi szempontok jönnek számításba, hanem csakis az egyedül mérvadó lelki érdek. Kapcsolatom tehát a lelkségben gyökerezik és csendül ki. Bizalommal leszek lelkem pásztora iránt, vezetésére bízom magam, és részemről mindent megteszek, hogy az említett lelki szempontokat tekintetbe véve együttérezzek vele, és a körülményeknek megfelelően segítsek neki.

2.

«Ne csüggedjetek el bajaim miatt, melyek értetek vannak.» (U. o.)

Szent Pál apostol, — aki az efezusiakat e szép szavakkal vigasztalja, — arra is rámutat, hogy a bajnak, szenvedésnek rendkívüli eredménye lesz. Midőn azt mondja, hogy a bajok a hívekért vannak, nemcsak azt érti alatta, hogy a híveknél elért nagy lelki eredmények miatt szenved üldöztetést, hanem főleg azt, hogy szenvedése a hívek javára válik. — *a)* A lelkipásztor szenvedése és vértanúsága mindig új kegyelmi forráshoz vezet. Már Tertullián mondotta, — mint ezt másutt idéztük, — hogy «a vértanúk vére a kereszténység vetőmagja» — amit főleg a lelkipásztorok élet-áldozatára lehet vonatkoztatni. Ha a lelkipásztor, — mint Krisztus papja és a rábízott nyáj őre, — üldöztetést szenved, lelki kínokon megy keresztül és életét áldozza fel hivatásáért, akkor felbecsülhetetlen érdemet szerez. Hasonlóvá válik eszményképéhez, Krisztushoz, a Jópásztorhoz, Aki szintén életét ál-

dozta fel juhaiért. A lelkipásztor által szerzett érdem nemcsak őreá hárul, hanem mindazokra, akik a pasztoráció, a lelkigondozás alapján közösséget képeznek vele. Ha a misztikus Krisztus-test egyik tagja érdemben gazdagodik, az a többiekre is kihat és a kegyelmi gazdagság a többieket is — különösen a közelállókat — érinti. A lelkipásztor érdeme tehát a közösségre is hárul, mélyebb megszentelődését és termékenyebb kibontakozását szolgálja. — *b)* Az Apostol igazat mond, hogy szenvedései a hívekért vannak, mert szükség van arra is, hogy mint a reábízott nyáj feje engesztelő áldozat legyen a közösség által elkövetett bűnökért és a tagok gyarlóságáért. Engesztelő áldozatra ebből a szempontból mindig szükség van; az első, akit az Úr erre kiszemel, a nyáj feje, felelős vezetője: a lelkipásztor. Az okot abban kell látni, hogy a lelkipásztor feladata a nyájról korlátlanul gondoskodni. Miután ehhez az engesztelőáldozat is hozzátartozik, magától értetődik, hogy neki ezt az

áldozatot is be kell mutatni, vagyis: szenvedni kell hívei megszentelődéséért. — *c)* A lelkipásztor szenvedése, önfeláldozása és vértanúsága az apostoli élet legszebb és legtökéletesebb megnyilvánulásaihoz tartozik; egyúttal az apostoli szeretet legmeggyőzőbb bizonyítéka.

Elhatározás: Kezdek arra is ráeszmélni, hogy lelkipásztoraim sokat szenvedtek érettem. Annak idején talán nem is vettem észre, de most már világosan látok, és nagyon szégyenlem, hogy eddig nem sokat foglalkoztam ezzel a gondolattal. Ezentúl érzékenyebb és figyelmesebb leszek lelkipásztorom és vezetőm szenvedése iránt, és úgy hálálom meg, hogy tökéletesebben alkalmazkodom körülményeihez, buzgóbban imádkozom érette és őszintébben veszek részt sorsában.

3.

«*Ez dicsőségtekre szolgál.*» (U. o.)

Az Apostol az aggódó efezusiakat arra figyelmezteti, hogy szenvedései

majdan dicsőségükre válnak. Szavaiban nagy igazság rejlik, mert tudjuk, hogy az apostol, a lelkipásztor, a lelkivezető szenvedése és az általa elért életszentség a hívekre is nagy hatással van és feltétlen dicsőségükre válik. — *a)* Nagy dicsőség hárul a hívekre, ha a lelkipásztor tökéletes és hivatásával kapcsolatban nagy megpróbáltatásokon ment keresztül. A pásztor szorosan hozzátartozik híveihez. Az általa elért dicsőség a közösség méltó büszkesége és a nyáj őszinte öröme. Ezért tisztelik olyan jogosan a keresztény közösségek az életszentség fényében tündöklő lelkipásztorokat, és azért hivatkoznak életükre, cselekedeteikre oly nagy és szent büszkeséggel. — *b)* A lelkipásztor vértanúsága azért is dicsősége a reábízott nyájnak, mert örök alapigazság, hogy minden közösség az általa megérdemelt lelkipásztort kapja. Minél értékesebb a közösség, annál inkább gondoskodik Isten, hogy tökéletes és hivatása magaslatán álló lelkipásztor irányítsa életét. A lelkipásztor életszentsége tehát a gondjaira bízottak lelki-értékének és jelentőségé-

nek bizonyítéka. — *c)* Dicsőségére válik a keresztény közösségnek a lelkipásztor életszentsége, mert mint azt a misztikus Krisztus-testben beteljesült közösség gondolata magával hozza, ez az életszentség nagy részben a hívek imádságának, a nyáj könyörgésének gyönyörű eredménye. A hívek — mint tudjuk — kötelesek a lelkipásztor megszentelődéséért imádkozni és ezáltal előmozdítani lelki kibontakozását. Ezt nagy mértékben meg is teszik. A lelkipásztor megszentelődésének és a pap életszentségének egyik forrása a hívek buzgó imádsága.

Elhatározás: Törekvésemet abban összpontosítom, hogy odaadással és őszinte szeretettel imádkozom lelkivezetőm megszentelődéséért. Ezáltal nemcsak fáradságát hálálom meg, hanem lelkem üdvét is előmozdítom, mert minél szentebb és tökéletesebb a lelkivezető, annál értékesebb és eredményteljesebb az általa kapott vezetés.

Pünkösd utáni tizenhatodik vasárnapra következő hétfő.

A Szentleckében, — tekintettel a közelálló parúziára, — ismét kidomborodik a krisztocentrikus gondolat és új megvilágításban állítja elénk a levonandó következtetéseket. A liturgikus szövegből a következő pontokat emeljük ki: 1. Krisztus, a termékenység középpontja. 2. A Lélek, a benső ember alakítója. 3. A benső ember struktúrája (felépítése).

1.

«Ez okból hajtom meg térdemet a mi Urunk Jézus Krisztus Atyja előtt, Akitől minden teremtmény nevét nyerte a mennyben és a földön.» (Szentlecke.)

Szent Pál apostol mélységes hitének tüzével hajt térdet Krisztus Atyja előtt és bevallja, hogy életének, apostoli munkásságának, lelkiségének, minden törekvésének tengelye és középpontja: Krisztus. Ezáltal a krisztocentrikus gondolat felülmúlhatatlan megalapítójává válik, és mint olyan, minket is megtanít hasonlóképen gondolkodni, és megfelelően cselekedni.

— *a)* Az Apostol e gesztust azzal indokolja meg, hogy az Atyától származik minden termékenység a mennyben és a földön. Mint örök és alkotó Isten: Ő az élet kiindulópontja, a teremtmények fenntartója és kicsendülése. Örök Kezdet és örök Cél. Őbelőle fakad minden, és Őhozzá tér vissza minden. A magasabb lelkiéletet élő ember, aki Szent Pál példáját követi, ezen igazság tüzétől átizzítva minden szavával, gondolatával és cselekedetével az Atyát keresi és az Ő dicsőségére akar válni. Életét oly útnak tekinti, amely az Atyához vezet. — *b)* A krisztocentrikus gondolat, amelynek Szent Pál oly nagy híve és mestere, azáltal teljesül be, hogy az Atyához vezető útnak Krisztust tekintjük. Ővele és Őáltala jutunk el az Atyához. Az Atya ismerete Őáltala fakad fel lelkünkben. Az Atya szeretetének tüzét Ő gyujtja meg szívünkben. Az Atyához való eljutás akarását Ő acélosítja meg bennünk — és azáltal, hogy követésére hív meg, Ő maga indít útnak az Atya felé. Az Atyát keressük, de

Krisztus által, Krisztusban és a Vele való szoros életközösségben. — *c)* Az Atya gyermekeivé és jogos örököseivé is Krisztus által válunk. Krisztus, a megtestesült Ige, az Atya Egyszülöttje, megtestesülése által testvérünk lett, úgyhogy Őáltala mi is az Atya gyermekei vagyunk (természetfeletti értelemben). Istengyermekségünket szintén Krisztusnak köszönjük és teljességét is csak Őáltala érjük el.

Elhatározás: Az Atyához akarok jutni én is, és azért Krisztushoz megyek és vezetésére bízom magam. Tetőtől-talpig krisztocentrikus ember vagyok; és krisztocentrikus voltomat azáltal teszem elevenné, hogy a Megváltó útjait járva az Atya felé tartok, — és Őbenne akarom megtalálni örök boldogságomat. Krisztussal megyek Elébe; és Krisztussal, lelkem Megváltójával, maradok Nála az örök dicsőségben.

2.

«Adja meg nektek gazdagsága szerint, hogy megerősödjetek benső emberré az Ő Lelke által, hogy

Krisztus a hit által szívetekben lakjék; és a szeretetben meggyökeredzve és megalapozva legyetek». (U. o.)

Az Apostol fentidézett szavai szintén hozzátartoznak a krisztocentrikus tanítás lényegéhez. Az Apostol mondásából kitűnik, hogy az Atyához vezető úton az isteni Lélek alapozza meg Krisztus bennünk való lakozását. — *a)* Az Atya, Aki feltétlen akarja, hogy eljussunk Hozzá, ebben is megelőzi törekvésünket. A fentidézett szövegből kitűnik, hogy dicsőségének gazdagsága szerint adja nekünk Lelkét. Vagyis isteni hatalma teljességéből és jósága mélységéből küldi hozzánk az isteni Lelket, Aki az Ő nevében végzi el bennünk megszentelő munkáját, alakít át benső emberré és tesz meg Krisztus bajnokává. — *b)* Az isteni Lélek, Akit az Atya küldött, benső emberré alakít át, amennyiben elhalmoz kegyelmi adományaival, felgyújtja bennünk a hit világosságát, elmélyíti bennünk a reménység tüzét és beteljesíti bennünk a szeretetet. A Lélek annyira eláraszt, hogy mindent betölt és bennünk lakozása által

lélekkel teliti életünket és lelki emberré változtat át. — *c)* Az isteni Lélek azáltal, hogy benső emberré alakított át, méltóbbá tett Krisztus befogadására. Célja eljövetelének: kegyelmi adományai révén végtelenül gazdaggá tenni lelkünket és méltó hajlékot készíteni a hozzánk jövő Krisztusnak. — *d)* Krisztus jön, és az isteni Lélek által megszentelt szívünkben hajlékot vesz. Teszi ezt a beléje vetett hit által. Akiben az isteni Lélek meggyújtotta a hit világosságát és aki megingathatatlanul hisz Krisztusban, abban benne lakozik az isteni Megváltó, és olyan szoros közösséget képez vele, hogy valóban életútjává válik. Így vezeti őt a Fiú az Atyához. — *e)* Krisztus az isteni Lélek által megszentelt emberben lakozik a szeretet által. Az isteni Lélek beteljesítette bennünk a szeretetet, és részesített a szeretet Istene, Krisztus, bennünk lakozása kegyelmében. Aki szeret, és megmarad a szeretetben, — mondja Szent János — megmarad Istenben. Krisztus lakozik benne, Aki az út, amely az Atyához vezet.

Elhatározás: Krisztust keresem, mivel az Atyához akarok eljutni. Az isteni Lelket kérem, készítse elő lelkemet és tegye méltóvá, hogy Krisztus bennem lakozzék, velem összeforrjon, és ezáltal megtaláljam és végig is járjam az Atyához vezető utat.

3.

«*Adja meg nektek, hogy fel tudjátok fogni az összes szentekkel együtt, mi a szélesség és a hosszúság, a magasság és a mélység.*» (U. o.)

Az Atya, Aki az isteni Lelket küldi, hogy Krisztusnak hajlékot készítsen bennünk, azt a kegyelmet is megadja, hogy fel tudjuk fogni a szentekkel együtt a szélességet és hosszúságot, a magasságot és mélységet. — *a)* Meg kell jegyeznünk, hogy az Atya ezáltal rendkívüli adományban részesít, mert oly távlatot nyit, amely a szentek lelki boldogságát és örömét képezi. És miután az összes szentekről van szó, azt kell mondanunk, hogy a megdicsőültekkel és Krisztusnak kegye-

lemben élő földi gyermekeivel együtt egy közösségben szemléljük a nagy misztériumot. Ebben az éltető adományban részesülünk, melynek teljességét Isten megdicsőült szentjei szemlélik — és melynek visszfénye Isten gyermekeinek, az Anyaszentegyház közösségének dicső világosságát képezi. A krisztocentrikus gondolat itt is beteljesül, mert Krisztus közösségébe beleforrva, mint tag a misztikus Krisztus-testen, részesülünk az említett nagy adományban. Aki nem tag e testen és nem áll krisztocentrikus alapon, az előtt nem ragyog fel e kegyelmi adomány fényes világossága. — *b)* Az adomány lényege a megismerésben áll. Az Apostol azt mondja, hogy «fel tudjuk fogni,» — ami annyit jelent, hogy meg tudjuk érteni, magunkban tudjuk tartani és lelkileg fel tudjuk dolgozni azt, amit Isten láttat és szemléltet velünk. — *c)* A megismerés tárgya a szélesség és hosszúság, a magasság és a mélység, vagyis: az isteni misztérium. A szélesség és hosszúság, magasság és mélység által az Apostol az integritásra, a

sértetlen teljességre céloz. Isten távlataiban, az említett adomány fényességében mindent meglátunk, szemlélünk és megértünk. Mindent: mert minden a hosszúság és szélesség, a magasság és mélység méreteibe esik. Ezenkívül már nincs semmi. Az isteni misztérium teljességét szemléljük, ragyogásában részesülünk és szépségét élvezzük. A szélesség — ha szabad képleteket használni — a végtelenséget; a hosszúság az örökkévalóságot; a magasság az isteni méltóságot és a mélység az isteni élet kifogyhatatlan teljességét jelenti. Ennél többet valóban nem lehet szemléltetni. Aki ezekbe a távlatokba pillant bele, az valóban Isten egyik legnagyobb adományában részesül.

Elhatározás: Alkalmam volt a benső ember felépítésével megismerkedni, és most tudom, hogy ennek lényegét az isteni misztérium termékeny szemlélete képezi. Együtt akarok tehát működni az isteni kegyelemmel, és tökéletesen akarom szemlélni Isten nagy

misztériumát. Minél többet merítek világosságából, annál lelkibbé válik életem, és annál tökéletesebben járom az Atyához vezető utat, vagyis élem krisztocentrikus életemet.

Pünkösd utáni tizenhatodik vasárnapra következő kedd.

Szent Pál apostol folytatja a magasabb aszkézisre nevelő tanítását (Szentlecke), amelyből ma ismét újabb pontokat emelünk ki: 1. Krisztus szeretete. 2. Isten teljessége. 3. Isten dicsősége.

1.

«Adja meg nektek, . . . hogy fel tudjátok fogni, . . . Krisztusnak szeretetét is, mely meghaladja a megismerést.» (Szentlecke.)

Az Atyának, Aki szünet nélkül vonz magához, végtelenül sokat köszönhetünk. Többek közt azt is, hogy fel tudjuk fogni, jobban mondva át tudjuk élni Krisztus szeretetét és el tudunk telni tüzével. — *a)* Krisztus szeretete a krisztocentrikus élet alapja. Belőle fakad az élet termékenysége

és Benne találja beteljesülését. Kettős megnyilvánulása van: *α)* Az egyik Krisztus irántunk tanúsított szeretete, amely öröktőlfogva megelőz és üdvrendszerünk alapja. A szeretet végtelen, belőle fakad a megváltás kegyelme és a megszentelés minden ajándéka. Megelőz, mert öröktőlfogva van, és mert nincs olyan érdem, amely által meg tudnók szerezni. A szeretet lengi körül életünket, tüzesíti át lelkünket, képesít valóban magas értékű életalakításra és vezet az Atyához. *β)* A krisztusi szeretet másik megnyilvánulása belőlünk indul ki és a megváltásban találja beteljesülését. Ez Krisztus iránt tanúsított szeretetünk, amely — amennyire emberi lélek arra képes — tökéletes, önzetlen, őszinte és mély. Lényegében nem egyéb, mint válasz Krisztus megelőző és üdvözítő szeretetére. Ez is az Atya ajándéka; az Általa küldött Lélek és Annak tüze alapozza meg bennünk és tartja életben. Megrendítő tudat, hogy még az istenszeretet kegyelmét is Istennek köszönhetjük. Oly mélységes misztérium ez, amit sohasem fej-

tünk meg. Jobb előtte meghajolni, sőt annál többet is tenni, vagyis: elmerülni, «feloldódni és megsemmisülni az isteni szeretet végtelenségében». Ne azon törjük fejünket, hogy mi az isteni szeretet, hanem éljük a szeretetet és erre az élményre építsük fel lelki életalakításunkat. — *b)* Krisztus szeretete — mint az Apostol mondja — meghaladja a megismerést. *α)* Mélységébe hiába tekintünk bele, nem találjuk végét, vagyis: nem jutunk el a tökéletesen kielégítő felelethez. Misztérium. Végtelenség. Mint ilyen, megfejthetetlen és felfoghatatlan. *β)* Tüzébe nem jó nézni, mert vakít. Annyira izzik, hogy ragyogó világosságát nem bírja szemünk. Nem szemmel, lélekkel kell közeledni hozzá, mert csak a lélek képes befogadni e tüzet anélkül, hogy porrá égne és megsemmisülne. A krisztusi szeretet tüzének izzása misztérium, mert részünkről ugyancsak nem tápláljuk. Ellenkezőleg: nagyon sokszor mindent elkövetünk, hogy izzását lefokozzuk, vagyis olyan cselekedetekkel terheljük meg életünket, ame-

lyek méltatlanná tesznek Isten szeretetére. Az isteni szeretet tüze azonban ennek ellenére sem változik és felfoghatatlan izzása semmit sem csökken. Ez olyan misztérium, amelyet szintén nem vagyunk képesek megmagyarázni. *γ)* Misztérium az is, hogy lelkünk képes e szeretetet befogadni és általa teljesen átalakulni. A lélek befogadóképességét az isteni kegyelem neveli naggyá és teszi — de csak viszonylagos értelemben — végtelenné. A kegyelemnek köszönhetjük tehát, hogy közeledhetünk a krisztusi szeretet izzó forrásához anélkül, hogy megsemmisülnénk — és hogy befogadhatjuk végtelen tüzét. A salak, a bűn, a tökéletlenség, a nemtelen szenvedély porrá ég benne és mint tiszta arany kerül ki mindaz, ami valóban érték és Isten dicsőségére válik. Ez a benső lelki átalakulás is felfoghatatlan, emberileg megmagyarázhatatlan folyamat, misztérium, melynek létezése és szentsége előtt feltétlen térdre kell borulni.

Elhatározás: Elmerülök a krisztusi szeretet misztériumában, és

lelkiéletemben a fősúlyt arra helyezem, hogy éljem Krisztus szeretetét. E szeretetből indulok ki, e szeretet tart feszült és tevékeny mozgásban, és majd egykor, ha annak eljön az ideje, e szeretet végkicsendülése lesz örök és enyészetlen boldogságom.

2.

«Adja meg nektek, hogy . . . beteljetek az Istennek egész teljességével.» (U. o.)

A lelkiélet ápolása és a krisztocentrikus beállítás célpontját az Apostol fentidézett szavaival nevezzük meg. Isten teljességével kell eltelnünk és annak gazdagságával kell töltekeznünk. Ebben az akarásban kell összpontosítani minden törekvésünket és erőnket. — *a)* Isten teljességével csak akkor telünk el, ha folyton útban vagyunk az Atya felé. Az Atyához kell közelednünk, dicsőségére kell válnunk. Érette kell élnünk. Minél gyorsabb tempóban közeledünk Hozzá, annál inkább részesülünk adományában: az élet teljességében, és

telünk el Istennel. — *b)* Isten teljességéhez a Fiú az Atya Egyszülöttje, a megtestesült Ige is hozzátartozik. Ő az Atyához vezető Út, életünk tengelye, lelkünk mindene. Az Atya küldötte, hogy út legyen és Hozzá vezessen. Az Atya adta, hogy tengely legyen, középpontja életünknek és ezáltal megszervezze ezt a bonyolult emberi életet. Az Atya akarta, hogy bennünk éljen és ezáltal életünknek értelmet, lelkünknek kifogyhatatlan gazdagságot adjon és beleillesszen (a megváltás alapján) a természetfeletti világrendbe. Krisztuson kívül nincs út, amely az Atyához vezet; nincs lehetőség Istenhez közeledni, és nincs természetfeletti erő, amely megszentel és az örökkévalóság boldogságában részesít. — *c)* A teljességhez az isteni Lélek is hozzátartozik. Isten világosság, tűz, erő, lélek. A világosságot csak akkor látjuk, ha a Lélek hozzánk jön, bennünk lakozik, felnyitja szemünket és élessé teszi pillantásunkat. A tűzhöz csak akkor közeledhetünk, ha már ég bennünk az isteni Lélek gyújtotta láng. A tűz emberei va-

gyunk, és mint olyanok, annyira befogadóképessé tettük lelkünket, hogy még az isteni tűzhöz is közeledhetünk. Az erőt is, amely Istenből árad ki, csak akkor tehetjük meg életünk középpontjává, ha az isteni Lélek lakozik bennünk és annyira acélossá tesz, hogy elbírjuk az erőben rejlő feszültséget és nem zúzódunk porrá hatása alatt. Az isteni Lélek fejezi be bennünk a folyamatot, amelyet — Szent Pállal — Isten teljességével való töltekezésnek nevezünk.

Elhatározás: Istenhez közeledem, Vele akarok eltelni, teljességével töltekezni. Ebbe a programba mind a három isteni Személyt belevonatkoztatom. Az Atyát imádom, Krisztust imádva szeretem és az isteni Lélek tüzével izzítom át az isteni Háromsághoz való viszonyomat.

3.

«*Annak pedig, Aki a bennünk munkálkodó erőnél fogva mindent megtehet, bőven, azon túl is, amit mi kérünk, vagy megértünk, Neki dicsőség legyen az Egyházban és*

«Jézus Krisztusban minden nemzedéken át, örökkön-örökké. Amen.» (U. o.)

A magasabb lelkiélet beteljesedése nem egyéb, mint Isten dicsősége. Ha sikerül valóban az Úr dicsőségére válni, Őt életalakításunk által dicsőíteni, akkor tényleg elértük a beteljesülés legragyogóbb fokát: teljesítettük küldetésünket és megfeleltünk életcélunknak. Nem szabad azonban elfelednünk — és ezért mondja Szent Pál, hogy miután mindent elvégeztünk, hitvány szolgáknak nevezzük magunkat, — hogy még ezt a beteljesülést, a cél elérését is Istennek köszönhetjük. — *a)* Szent Pál világosan reámutat erre az igazságra és figyelmeztet, hogy Isten ereje munkálkodik bennünk. Mi élünk, létezünk, küzdünk, fejlődünk, dolgozunk és teljesítünk, de csakis azért, mert Isten ereje mozgat és tart feszültségben. Voltaképen tehát Isten ereje működik bennünk és mi jóakaratunkkal, képességünkkel, megmozdulásunkkal, ritmikus együttmunkálkodásunkkal csak eszköz vagyunk a bennünk működő

isteni erő kezében. — *b)* Szent Pál arra is hivatkozik, hogy a bennünk működő isteni erő mindent megtehet, tehát: teljhatalmat, legyőzhetetlen ellenállóképességet jelent. Másutt azt mondja, hogy ő, mint emberi teremtmény, mindenre képes Abban, Aki őt megerősíti. Nincs olyan küldetés, feladat és megbizatás, legyen az méganannyira bonyolult és nehéz, amelyre ne volnánk képesek, ha ez az erő megvan bennünk. Ennek köszönhetjük tehát, ha megfelelünk Isten elvárásának, nem okozunk neki csalódást, és dicsőségére válunk. — *c)* Szent Pál tovább fokozza az említett lehetőséget és arra emlékeztet, hogy az isteni erő teljesítőképessége azon túl is érvényesül, amit mi akarunk, vagy el tudunk képzelni. Tehát: föltétlen teljhatalom, amely, ha szükségesnek látja, csodát is művel, felfüggeszti a természetes folyamat törvényeit, föléjük emelkedik és olyan utakon jár, amelyeket értelmünk már nem képes követni és szemünk meglátni. Az Apostol ezt főleg azért említi, hogy korlátlanul bízzunk Isten bennünk működő erejé-

ben, teljesen átadjuk magunkat vezetésének és bensőséges odaadással működjünk együtt Vele. — *d)* Mindez az Atya örök dicsőségére válik. Az Apostol itt kettős lehetőséget említ meg: *α)* Az Atya dicsőségére válik az Egyházban. Az isteni erő működése az Egyházban, a misztikus Krisztus-testben nyilvánul meg, mint annak mélységes és természetfeletti vérkeringése. Természetes, hogy a misztikus Krisztus-test, az Egyház élete az Atya nagyobb dicsőségét szolgálja és annak ragyogását növeli. Aki az Atya dicsőségének visszfényét akarja szemlélni: az Egyházra nézzen, az Egyház életét szemlélje és életműködését figyelje. *β)* Az Atya még inkább megdicsőül Jézus Krisztusban, megtestesült Egyszülöttjében. Isten bennünk működő ereje Krisztus által árad lelkünkbe. Krisztusból, minden kegyelem forrásából fakad fel és Általa jut el hozzánk. Belénkáradása, bennünk való jelenléte és működése Krisztus érdeme. Az Atya tehát, Akinek mindez nagyobb dicsőségére válik, egyszülött Fiában, a megtestesült Igében dicsőül

meg. γ) E megdicsőülés örökké tart, megszakítás nélkül fennáll, nemzedékről-nemzedékre száll és az örökkévalóság változatlanságában válik véglegessé és soha át nem alakuló folytonossággá.

Elhatározás: Isten nagyobb dicsőségére! Ez legyen életem jelszava, törekvésem célpontja, minden cselekedetem tartalma. Más irányt nem ismerek, más törekvés nem tüzeli lelkemet, és más kívánságot nem tűrök meg magamban.

Pünkösd utáni tizenhatodik vasárnapra következő szerda.

A mai Evangéliumban elkísérjük Krisztust a farizeus házába, asztalhoz ülünk Vele és törekszünk az ott történő eseményeket figyelemmel kísérni. Elmélkedésünkben főleg azzal foglalkozunk, ami rögtön megragadta figyelmünket, amint átléptük a farizeus házának küszöbét és asztalához ültünk: 1. Krisztus asztalhoz ül. 2. Krisztus a közfigyelem tárgya. 3. Krisztus az örök középpont.

1.

«Jézus szombaton egyik főfarizeus házába ment enni.» (Evangélium.)

Szombat lévén, az isteni Megváltó elfogadta az egyik papi fejedelem meghívását, belépett házába és asztalához ült. Egyesek úgy mondták: a farizeus házába ment kenyeret enni. Mi, akik Vele egy asztalnál ülünk és szemtanúi vagyunk az eseményeknek, nagy megelégedéssel látjuk az isteni Megváltó természetes magatartását és gyönyörű viselkedését. — *a)* Szemtanúi vagyunk hogy Krisztus nem ferdíti el az emberi életet és nem csonkítja meg teljességét. Elfogadja az élet Isten adta törvényeit és meghajlik az emberi természet szükségletei előtt. Úgy él, mint bárki más: asztalhoz ül, kenyeret szeg magának és résztvesz az emberek lakomáján. Mindezt a legtermészetesebb egyszerűséggel teszi, és minden mozdulatán meglátszik, hogy máskor is így cselekszik, mert enni, inni, pihenni szent Embersége számára is természetes és feltétlen

követendő törvény. Ha nem volna az, emberségе nem volna teljes, nem nevezhetné magát az «Ember Fiának» és mi nem mondhatnánk, hogy: «Ime emberré lett és közöttünk lakozott.» — *b)* Az isteni Megváltó cselekedeteiből kitűnik, hogy mindent arra a célra használ fel, amire adatott. Nem él vissza a természet adományaival, nem esik túlzásba. Táplálkozik, mert a testnek természetes úton akarja visszaadni a felhasznált erőt; a célt keresi ebben a cselekedetben és nem az élvezetet. Ugyanebből az okból és beállítással vesz magához italt, pihen — ha eljön az ideje — és végzi az emberi élet többi, természetes cselekedeteit. Magatartásával megtanít hasonlóképen viselkedni és e cselekedeteket mindig úgy végezni, hogy elérjék céljukat és fizikai egészségünket, testbeli megerősödésünket és munkaképességünket szolgálják. — *c)* A mondottak alapján nagyon kell ügyelnünk, hogy ne mérgezzük meg az élet fizikai forrásait, ne éljünk vissza a természet ajándékaival s ne szentségtelenítsük

meg a gazdagon terített asztalt, amelyhez csakis Isten jóvoltából ülhetünk — és ne kövessünk el öngyilkosságot, amennyiben célszerűtlenül élünk, és ahelyett, hogy fejlődésünket, kibontakozásunkat keresnők, csakis a kábító élvezetet hajszoljuk.

Elhatározás: Krisztus példáját követem én is. Törekszem mindenben mértéket tartani, és az élet adományaival úgy bánni, hogy azok testi-lelki érdekeimet szolgálják és fejlődésemet elő mozdítsák. Felteszem magamban, hogy lelkiéletem egyik fő alapelve az acélosan fegyelmezett önmérséklet lesz.

2.

«*Akik szemmeltarták Őt.*» (U. o.)

Krisztus, az isteni Megváltó, már hozzá volt szokva, hogy mindenütt szemmeltartsák, másszóval: közfigyelem tárgya legyen. Még asztalhoz sem tudott ülni anélkül, hogy nem figyelték volna. Minden szavára, kézmozdulatára ügyeltek és mindent megjegyeztek

maguknak. Környezete valóban éberszemű volt. Figyelmét a legapróbb csekélység sem kerülte el. Krisztus erre ugyan nem sokat adott és a legnagyobb természetességgel úgy viselkedett, mintha senki sem lett volna jelen. Ebben is nagy tanulság rejlik.— *a)* Nekünk kereszténveknek (papoknak, szerzeteseknek), Krisztus gyermekeinek, egyszersmindenkorra tudomásul kell vennünk, hogy mi is közfigyelem tárgya vagyunk. Bárhova megyünk, bárki asztalához ülünk, bármely ajtón kopogunk, az emberek rögtön szándékunkat kutatják és cselekedeteinket figyelik. Ez azért van, mert mint az Irás mondja: «A tanítvány sem érdemel jobb sorsot mesterénél» — és mert bennünk is csak azt figyelik, kinek gyermekei vagyunk. Eltekintve minden egyébtől, már csak azért is kell ügyelnünk magatartásunkra, hogy ne váljunk Krisztus szégyenére. — *b)* Tudomásul kell vennünk továbbá, hogy a különböző helyzetekben nekünk is — Krisztus példájára — fel kell találnunk magunkat. Váljon vérünkké a tökéletes-

ség, a valóban krisztusi élet. Legyen második természetünk a lelki értéket kihangsúlyozó, minden szempontból kifogástalan magatartás — és akkor mindegy lehet nekünk, figyelnek-e vagy sem. Mindenesetre elérünk annyit, hogy az emberek «figyelmes» jelenléte a legkisebb mértékben sem zavar, és bárhol vagyunk és bármit teszünk, tényleg úgy viselkedünk és oly fesztelenül mozgunk, mintha senki sem volna jelen. — *c)* Van magasabb szempont is; ez már természetfölötti fennsíkon mozog. Gondolnunk kell ugyanis arra, hogy felülről is figyelnek minket. Istenről, angyalairól és szentjeiről van szó. «Spectaculum facti sumus» — látványosság lettünk —, mondja az Apostol és ennek szemlélői az Úr és mennyei udvara. Erre tényleg tekintettel kell lennünk, mert nem mindegy, milyen látványosság vagyunk és mit figyel meg rajtunk az Úr mindentlátó, vesét és szívet kutató pillantása. A tanulság az, hogy mindig Isten megszakítatlan jelenlétének tudatában kell cselekednünk.

Elhatározás: Az emberek éberen figyelő szeme sohasem izgatott, mert — hála Istennek! — mindig azoknak az ítélete fölé emelkedtem, akik csak kritizálnak. Ebből azonban nem következik, hogy nem ügyelek magaviseletemre. Törekszem annyira tökéletes lenni, hogy a kifogástalan lelkület és viselkedés második természetemmé váljék. — Annak a veszélynek, hogy kifogás alá eső viselkedésemmel megszomorítom az Urat, azáltal veszem elejét, hogy mindig jelenléte eleven tudatában cselekszem.

3.

«*És íme, ott vala egy vízkóros ember.*» (U. o.)

Feltűnő, hogy Krisztus sohasem lehet egyedül. Modern kifejezéssel élve ezt úgy kellene mondani, hogy nincs magánélete. Mindig keresik, mindig akad valaki, aki háborgatja. Ezt azonban magasabb szempontból kell venni és meg kell érteni, hogy Krisztus az örök Középpont és a szüntelen emberi

vágyakozás célpontja. — *a)* Alighogy átlépte a vendéglátó főpap küszöbét és asztalhoz ült, máris ott állott előtte a vízkóros ember. Az Evangélium nem említi meg, hogy mit mondott. Ha nem is mondott semmit, puszta jelenléte már hangos kérés és térdenálló könyörgés volt. Ezzel kapcsolatban meg kell jegyeznünk, hogy Krisztus mindig magához vonzza azokat, akik reászorulnak segítségére. Magához vonzza, mert szereti őket és segíteni akar rajtuk. Jól jegyezzük meg magunknak ezt, mert — főleg a lelkiekre vonatkoztatva — mi is nagyon gyakran sánták, bénák és vízkórosak vagyunk. Tehát jogunk van a küszöböt átlépni és nyomorúságunk teljességében Krisztus elé állni, mint mennyekbe kiáltó könyörgés, mely feltétlen meghallgatásra talál.— *b)* Az Evangélium, mint mondottuk, nem említi, hogy a vízkóros ember megszólalt volna. Erre különben nem is volt szükség, mert Krisztus éber szemmel figyeli az emberi életet és tudomása van minden nyomorúságról. Nem azt akarja, hogy fecsegő

szavakkal, a keleti népek tolakodó lármájával kérjük segítségét, hanem, hogy higgyünk segítő hatalmában és Szíve végtelen jóságában. Megkívánja, hogy jöjjünk — és jövetelünk, jelenlétünk által bizonyítsuk hitünk mélységét. — *c)* Akkor majd velünk is úgy bánik, mint a vízkóros emberrel. Visszaadja lelkünk egészségét és kigyógyít azokból a sebekből, amelyeket az élet ütött rajtunk.

Elhatározás: Nem sokat törődöm a bámészkodó farizeussal, aki nem hívott meg házába és és nem látja szívesen, hogy odaállok Krisztus asztala elé. Nem törődöm vele, hol találom Krisztust. Feltétlen keresem, és addig nem nyugszom, míg át nem léptem háza küszöbét és oda nem álltam asztalához. Feltárom előtte testi-lelki nyomorúságomat, és nem annyira szép szavakkal, mint izzó hitemmel kérem segítségét.

Pünkösd utáni tizenhatodik vasárnapra következő csütörtök.

A mai Evangéliumban szemlélt jelenet még egynéhány rendkívüli fontos igazsággal ismertet meg. Ezek a következők: 1. Az ünnepnap szelleme. 2. A «kanapé-pör». 3. A felmagasztaltatás.

1.

«*És megszólalván Jézus, kérdé a törvénytudókat és farizeusokat, mondván: Szabad-e szombaton gyógyítani? Ezek pedig hallgatnak.*» (Evangélium.)

A farizeusok ünnepi hangulatban ültek az egyik papi fejedelem asztalánál, akinek Jézus is vendége volt. Áthatotta őket az Úr napjának tudata és Krisztus ezt az alkalmat felhasználta, hogy megmagyarázza nekik azt a lelkiséget, amely egyedül teszi ünneppé az ünnepnapot. — *a)* Azt kérdezte tőlük, szabad-e ünnepnap gyógyítani, vagyis jót tenni? Mózes törvényének volt egy előírása, amely szerint szombat napján semmiféle munkát sem volt szabad végezni. A farizeusok és írástudók ezt úgy

magyarázták, hogy még egy pohár vízhez sem szabad nyúlni. Krisztus erre a túltengésre céloz midőn felteszi az említett kérdést, s ezzel kapcsolatban magyarázza meg az ünnep lényegét. Azt akarja kérdésével mondani, hogy az ünnep lényege nem külsőség és az arra vonatkozó előírások túlhangsúlyozása, hanem bensőséges, az ünnep tudatától átizzított, forró és Isten felé forduló lelkület. — *b)* Ahhoz, hogy ünnepnapunk legyen, nem elégséges, hogy a naptár által kijelölt nap bekövetkezzen. Az ünnephez naptári dátumnál sokkal több kell: ez a több a lelkület, amely megszenteli a napot és valóban ünneppé teszi a dátumot. A napot azáltal szenteli meg, hogy elmerül az Úr misztériumának szemléletében, teljesen Isten felé fordul, mélyen átéli jelentőségét és a napot ebben a hangulatban tölti. A többi, az ünnep külső megülése, csakis akkor értékes és jelent kegyelmi forrást, ha megvan az imént említett lelkület. A külsőség csak a benső lelkület kifejezése és gyümölcse. — *c)* Az ünnepi élmény és hangulat

viszont akkor fokozódik és válik érdemteljessé, ha minden cselekedetünket áthatja, meghatározza és irányítja. Minden cselekedetünkön, szavunkon és mozdulatunkon meg kell hogy lássék az ünnep hatása. Másként cselekszik az ember, sokkal több meggyőződéssel, lendülettel, szeretettel és lelkiismeretességgel, ha lelke valóban ünnepet ül; és másként, ha a hétköznap szürke ködébe burkolódzik. Cselekedetünk tökéletessége és lendületünk tüze tanúskodik tehát arról, hogy valóban ünnepet ülünk, megszenteljük az Úr napját; és nemcsak külső formában hódolunk az Úrnak, hanem bensőleg éljük az ünnep mélyreható jelentőségét.

Elhatározás: Nem kell, hogy a Megváltó engem is hasonló kérdéssel ébresszen az ünnep jelentőségének tudatára, mint azt a fontoskodó farizeusokkal tette. Ezekhez semmi közöm sincs, mert már megtanultam ünnepet ülni, és liturgikus élményemmel kapcsolatban annyira fejlődtem, hogy könnyen ki-

alakul bennem az ünnep hangulata, amely az élményt vezeti be — és el tudok merülni misztériumának szemléletében. Most csak arra törekszem, hogy cselekedeteim is megfeleljenek hangulatomnak, és bensőséges élményem szép és értékekben gazdag gyümölcsét képezzék.

2.

«A hivatalosaknak pedig példabeszédet mond, észrevevén, miként válogatják az első üléseket, így beszélvén hozzájuk: Mikor lakodalomba hívnak, ne ülj az első helyre; nehogy ha nálad előkelőbb ember volna meghíva, odajövén az, ki téged is, őt is meghítt, azt mondja neked: adj helyet ennek, — és akkor szégyenszemre az utolsó helyet kelljen elfoglalnod.» (U. o.)

Krisztus közelről ismerte a szűkkeblű farizeusok nevetséges beállítását és tudott az elsőségért folytatott vészekedésekről. A zseniális püspök, Prohászka, ezt nagyon szellemesen «kanapé-pörnek» nevezi. Krisztus a farizeusokhoz intézett példabeszédében

mindannyiunkat megtanít ebből a nevetséges szűkkeblűségből kivetkőzni és a tárgyilagosság, a szerénység és az alázatosság álláspontjára helyezkedni. — *a)* Krisztus tanításából következik, hogy kötelességünk tudatában lenni rangunknak és jelentőségünknek, de nem a farizeusok értelmében, amennyiben túlhangsúlyozzuk; hanem ellenkezőleg: Krisztus felfogásának megfelelően, amennyiben világosan látjuk, hogy rangunk és jelentőségünk egyáltalán nem jogcím tolakodni, mások elé helyezkedni és az első helyeket keresni. Van sokkal magasabb rang és sokkal nagyobb érték, mint a mienk. Erre kell gondolni, midőn felmerül az elsőség kérdése. — *b)* Rangunk és jelentőségünk csekélységének tudatában le kell tudni mondani arról a helyről is, amely valóban megillet. A finomlelkű ember, akiben a szerénység és alázatosság erénye valóban kialakult, nemcsak nem keresi az első helyet, amely nem illeti meg, hanem még azt sem foglalja el, amely jogosan kijár neki. Szívesen vonul vissza, marad háttérben és engedi át helyét mások-

nak még akkor is, ha az őket nem illeti meg. — *c)* Nagyon helyesen viselkedik, aki így cselekszik és mélységes lelki kultúráról tesz tanúbizonyságot. Azáltal ugyanis, hogy visszavonul, háttérben marad és nálánál jelentéktelenebbeknek engedi át helyét, semmit sem veszt értékéből. Nem a hely teszi az embert, hanem a benső érték, és ha valaki valóban értéket képez és egyéniségének súlya tényleg jelent valamit, akkor még a legutolsó helyen is fog érvényesülni; viszont az, akinek túlságosan könnyű a fajsúlya, az első helyen legfeljebb nevetséges benyomást tesz és általános szánalmat kelt. — *d)* Nemcsak hogy nem alázza meg magát, midőn az utolsó helyet keresi, ellenkezőleg: megérdemli az első helyet, és tényleg oda is kerül, mert maga az Úr gondoskodik, hogy a pöffeszkedő megsemmisüljön, és valóban értékes, szerény ember kerüljön az őt megillető helyre.

Elhatározás: Nemkell feltétlen a kanapén ülnöm. Megelégszem azzal a székkel is, amely szerényen az egyik sarokban

áll. Onnan figyelem a «kanapé-pör» nevetséges jelenetét. Ezen sem botránkozom meg, hanem arra kérem Istent, őrizze meg mindig lelki higgadtságom, hogy megmaradjak a szerény alázatosság szellemében, és ne tegyem magam nevetségessé Isten és emberek előtt.

3.

«Mert mindaz, aki magát felmagasztalja, megaláztatik, és aki magát megalázza, felmagasztaltatik.» (U. o.)

Az egyháztörténelem gazdag tapasztalatából tudjuk, hogy Isten mindazokat, akik szerényen visszavonulnak, nem tolakodnak előtérbe és szívesen megalázzák magukat: felmagasztalja, érvényrejuttatja és megdicsőíti. Ennek mélységes oka van. — *a)* Isten azért magasztalja fel és juttattatja érvényre a szerényen visszavonult alázatost, mert rá akar világítani az erényes élet szépségére. Fel akarja hívni az emberiség figyelmét azokra, akik valóban tökéletes életet élnek, hogy példát vegyen tőlük, tanuljon

életművészetükből és hasonlóképen cselekedjék. Isten ezt azonban csakis az alázatosakkal teszi meg, mert az alázatosság feltétlen bizonyítéka a mélységes lelkiéletnek, az erények őszinteségének és a tökéletes életstílusnak. — *b)* Isten felmagasztalja az alázatost, mert meg akarja jutalmazni az önmegalázással járó áldozatot. Az önszeretet oly nagy és annyira második természetünk, hogy még a legerényesebb és legtökéletesebb embert is kísérti. Aki legyőzi e szenvedélyt, valóban nagy lelkierőről tesz tanúságot, és bizonyítja, hogy megértette Isten szándékát és együttműködött a kegyelemmel. Az Úr ezt a sikert és eredményt akarja megdicsőíteni és az emberek tudomására hozni, hogy okuljanak a példából és hasonlóképen cselekedjenek. — *c)* Az Úr felmagasztalja az alázatosakat, hogy megdicsőítse isteni Fiát, a megtestesült Igét, Aki azért, hogy megváltson minket, porig alázta, szinte megsemmisítette önmagát. Isten őt is megdicsőítette a feltámadás hajnalán és a mennybemenetel napján. Mind-

azok, akik Krisztus példáját követik és valóban alázatosak, hasonló megdicsőülésben részesülnek. Ezekben voltaképen Krisztus dicsőül meg, az Isten Fia, Aki mindannyiunkat megtanított a valódi és értékes alázatosságra.

Elhatározás: Komolyan felteszem magamban, hogy szerény és alázatos akarok lenni. Szándékomban nem annyira a kilátásba helyezett megdicsőülés erősít meg, mint a tudat, hogy minél alázatosabb vagyok, annál jobban hasonlítok Krisztushoz, az alázatosak örök eszményképéhez. Ebben több indítóerőt találok, mint a legragyogóbb megdicsőülésben.

Pünkösd utáni tizenhatodik vasárnapra következő péntek.

Már többször volt alkalmunk említeni, hogy a keresztény és főleg a liturgikus szellem dallamos énekre nevel, és megtanít az Úrnak örvendező lélekkel, énekelve szolgálni. A mai liturgia is ezt az igazságot hangoztatja.

(Allelújavers.) Ennek alapján a következő igazságokról elmélkedünk : 1. Az új ének. 2. Az új ének forrása. 3. Az Úr énekesei.

1.

«Énekeljetek az Úrnak új éneket.» (Allelújavers.)

Az énekesajkú liturgia nagy súlyt fektet arra, hogy énekelve szolgáljunk az Úrnak és lelkiségünk annyira gazdag legyen, hogy mindig találjon új dallamot és új éneket. Aki valóban lelkiéletet él, tökéletesen elmerül Isten szolgálatába és éli a liturgia által közvetített élményt, nem jön zavarba, ha mindennap új éneket kérnek tőle. — *a)* Nem ismétli meg magát, mert lelkiélete mozgalmas és termékeny. Egyik élmény a másikra következik, egyik meglátás a másikat váltja fel, egyik érzelemhullám a másikba olvad bele és ez oly változatosság, amelyben a régiből mindig új fakad és az új annyira eltörli a régit, hogy az soha többé vissza nem tér. — *b)* Nem szabad elfelednünk, hogy az egymásból fejlődő élmények magasbaívelő fokokat jelentenek. Az egyik a

másikat készíti elő; és miután az újabb élmény már magasabb fokon áll, tárgytalanná teszi az előbbit és kizárja megismétlődését. — *c)* Ezen az a körülmény sem változtat semmit, hogy — mint Szent Ágoston mondja — az új ének az Újszövetségben beteljesülő szeretet és az erre alapozott élet. Lényegében ugyan nem változik a szeretet, mindig egy és ugyanaz, de annál mozgalmasabb hatásában. Lacordairenek tehát igaza van, midőn megemlíti, hogy a szeretet sohasem ismétli meg önmagát. Általában az élet minden megmozdulása új élmény, amelyet megfelelő plasztikus kifejezés által új formába önt. Ez az oka, hogy az énekesajkú liturgia a szövegek egyébkénti ismétlése ellenére sem ismétli meg önmagát, mert ha ugyanazokat a szövegeket hangoztatja is, mindig újabb és újabb szellemmel, tűzzel és tartalommal telíti meg őket.

Elhatározás: Új dalt én sem keresek, mert az magától jön. Szomorú volna, ha nem jönne, és bizonyítaná, hogy fo-

galmam sincs a liturgia szelleméről és még nem érett meg bennem a liturgikus élmény. Minél tökéletesebben bontakozik ki bennem ez a szellem és érettebbé válik az élmény, annál gazdagabb az új dal, amelyet az Úrnak énekelek háládatos szívvel.

2.

«*Énekeljetek az Úrnak új éneket, mert csodálatos dolgokat cselekedett.*» (U. o.)

A keresztény — a liturgia iskolájában csiszolódott, finom kultúrájú — lélek azért talál mindig új éneket, mert ott van a forrásnál. Csak meríteni kell és olyan gazdag élményben van része, hogy azt feltétlen ki kell fejeznie. A kifejezendő élmény pedig annyira mély és egyedülálló, hogy csak ének formájába lehet önteni, mert vannak oly dolgok, amelyekre — minden emberi szóbőség ellenére — sem találunk más kifejezést. Csak a dal és a zene oly gazdag, hogy a legmélyebb élményt is ki tudja fejezni. A forrás, amelyből a liturgikus lélek merít:

Isten Fia, vagy mint a Titkosjelenések Könyve mondja: a Bárány. — *a)* A liturgikus lélek a krisztocentrikus élet révén olvad Krisztusba, Benne, Általa és Érette él. Oly közel jut Hozzá, hogy isteni, és itt a földön folytatott misztikus élete minden megnyilvánulásának szemtanújává válik. Közvetlen-közelből szemléli az élet Benne megnyilvánuló jelentőségét és annak szépsége az isteni élet kifogyhatatlan gazdagsága folytán mindig újabb és újabb megvilágításban ragyog fel előtte. Minden új meglátás új élményt jelent. Az új élmény viszont új formát kíván. Az új forma új dalt jelent és ez a magyarázata, hogy a liturgikus lélek mindig új énekkel dicsőíti az Urat. — *b)* Az új ének forrása a Krisztus-közelség nyomában fakadó kegyelem. Minél közelebb áll valaki az Úrhoz, annál tökéletesebben részesül Benne, vagyis gazdagodik kegyelemben. Ez szeretetet fakaszt, hálára kötelez, magával ragad és az istenszeretet legnemesebb elragadtatásában csendül ki. Az új ének forrása maga az Úr, Isten

Báránya. Ő hat lelkünkre, Ő gazdagít és Ő ragad annyira magával, hogy nem tudunk eltelni Vele, kénytelenek vagyunk lelkünk boldogságát énekbe foglalni, és a hálaadó imádás pazar himnuszával zarándokolni végig az életen.

Elhatározás: A liturgia valóban megtanított énekelni, pedig azelőtt fogalmam sem volt arról, hogy mi az ének. Most már tudom, és boldog vagyok, hogy mindazt, amit élek, érzek és tapasztalok, valóban énekbe tudom foglalni. Istenszolgálatom ezáltal végtelenül színessé, mozgalmassá, könnyűvé válik és oly boldogságot jelent, amiért immár semmi sem tudna kárpótolni.

3.

«*Énekeljetek az Úrnak.*» (U. o.)

Az Úr énekesei azok, akik őszinte szívvel szolgálnak Neki. Az Úr ilyen lelkeket keres, ezekben leli örömét és ezeket halmozza el kegyelme legkiváltságosabb ajándékaival. — *a)* Az Úr

énekesei mi vagyunk, a liturgia gyermekei, — azon feltétellel, hogy van bennünk ritmus. Ennek mértéke az isteni élet, a kegyelem lüktetése. Aki együttműködik a kegyelemmel, benne és általa él; önkéntelenül belefejlődik ebbe a ritmusba és olyan tökéletes életre tesz szert, hogy valóban eszményi módon szolgál Istennek és istenszolgálata tényleg azon új ének, amely az Úr nagyobb dicsőségére válik. — *b)* Isten gyermekei vagyunk, ha megvan bennünk a dallamos lelkület. Itt nem frázisról van szó, hanem élményről. Dallamos lelkület ugyanis csak akkor fejlődik ki bennünk, ha istenszolgálatunk annyira gazdag élményekben, hogy a szavak legváltozatosabb bősége sem elegendő azok kifejezésére. A puszta szónál magasabb forma kell e mélységes tartalom körülkeretezéséhez — és ez csak az új ének lehet, amelyről a mai liturgia emlékezik meg. — *c)* Isten énekesei vagyunk, ha megvan bennünk a kellő harmónia. Ez azonban csak úgy fejlődik ki, ha életünk minden megnyilvánulása egy irányban halad és ez: a Krisztusban

folytatott élet nagy, mindent magába foglaló, átizzító és megszentelő élménye. Életünk ezáltal a tökéletes egyensúly jegyében áll, és ennek alapján fejlődik ki az a gyönyörű érték, amelyet harmonikus lelkületnek kell neveznünk.

Elhatározás: Isten énekese akarok lenni, és tudom, hogy erre csakis a liturgia képesít. Újonnan felteszem magamban, hogy ápolom a liturgikus szellemet, kialakítom magamban a liturgikus kultúrát és liturgikus életet élek. Ez magábanvéve már oly istenszolgálat, amely csak egy nevet érdemel meg és ez: a mai liturgikus szöveg által említett új ének.

Pünkösd utáni tizenhatodik vasárnapra következő szombat.

A mai Kommúnió szövege egy pár rövid sorban foglalja össze a keresztény életművészet legszebb igazságait, és oly bölcseségre tanít meg, amelyet feltétlen magunkévá kell tennünk. Ebben — szombat lévén — a Szentsé-

ges Istenanya kegyelemközvetítő szerepe is segítségünkre lesz, és így majd sikerül a keresztény életbölcseségről alkotott fogalmainkat kiegészíteni és tökéletesíteni. Elmélkedésünket a mondottak alapján a következő pontokban végezzük: 1. A keresztény életbölcseség főfeladata. 2. Az Úr nevelőereje. 3. Az öregedés művészete.

1.

«*Uram, csak igazságodról elmélkedem.*» (Kommúnió.)

A Zsoltáros, aki a Kommúnió szövegében szól hozzánk, a keresztény életbölcseség legnagyobb igazságát említi. Megtanít az élet legfontosabb foglalkozására, és megköveteli, hogy életünket az igazság szemléletével töltsük be és tegyük gazdaggá. — *a)* Az örök igazság szemléletére feltétlen szükségünk van, mert belőle merítjük az életünket irányító, kialakító isteni kegyelmet, a cselekedeteinket meghatározó erkölcsi törvényt és a lendületes feszültségben tartó erkölcsi indítóokokat. Az igazság szemlélete, a benne való elmerülés és mélységes ismerete

nélkül nemcsak hogy nincs tökéletes lelkiélet, de még közönséges életalakításról sem lehet szó. — *b)* Az igazság szemléletére több mint elegendő alkalom nyílik a keresztény életben. Az Isten által felállított üdvrendszer lehetővé teszi, hogy elteljünk az igazság fényességével, elmerüljünk benne és magunkévá tegyük. Ezt a célt szolgálja az Egyház tanító működése: az igehirdetés, az irodalom és minden más megnyilvánulása az egyházi életnek. Rendkívüli alkalmat nyújt ezenkívül a liturgia, amennyiben nap-mint-nap újabb és újabb oldaláról világítja meg az örök igazságot, bevezet szellemébe és a szakrális cselekedetekkel kapcsolatos élmények alapján nemcsak megérthetővé teszi, hanem ezenkívül élteti velünk az igazságot — és megtanít erre a szilárd alapra építeni fel a küzdelmes és fejlődő emberi életet. — *c)* Azáltal, hogy életünket az igazság szemléletével gazdagítjuk, rendkívüli örömet szerzünk az Istenanyának. A Szentséges Szűz is hasonlóképen cselekedett. Már többször említettük, hogy zsenge kora

óta a magány visszavonultságában és néma csendjében a kinyilatkoztatás, az örök igazság írásbafoglalt szavaival foglalkozott és csak ezek fölött elmélkedett. Ennek tudható be (a kegyelemtől eltekintve), hogy oly nagy tökéletességre tett szert és minden szempontból eszményünkké vált.

Elhatározás: Az örök igazságra építem fel én is életemet, és lelkiismeretesen törekszem az Istenanya példáját követni. Isten Anyját csak arra kérem, eszközölje ki számomra kegyelemközvetítése révén, hogy éljek az Egyház nyujtotta alkalmakkal, és képes legyek az igazság világosságát befogadni.

2.

«Isten, Te ifjúkorom óta oktattál engem.» (U. o.)

Az emberi jellem alakulása — és ezt minden tapasztalt ember tudja — a neveléstől függ és annak eredménye. Vonatkozik ez elsősorban a keresztény jellemre és alkotójára, Istenre. Az említett liturgikus szöveg különös

nyomatékkal hivatkozik erre, és azt domborítja ki, hogy Isten kezdettől fogva ebből a szempontból is gondunkat viselte; eddig kialakult jellemképünk csak is az isteni nevelés eredménye. — *a)* Isten — és ezt feltétlen meg kell jegyezni magunknak — kezdettőlfogva foglalkozott velünk. Bőségesen gondoskodott arról, hogy részesüljünk az igazság világosságában, beleszólt életünkbe és érvényesítette jellemalakító, nevelő befolyását. Tette ezt közvetlenül, amennyiben sugallataival irányított. Tette ezt azáltal is, hogy helyetteseit (lelkipásztorok, gyóntatók, lelkivezetők stb.) állította mellénk és közvetítésükkel vezetett az élet útjain. Lehetetlen erre az igazságra gondolni anélkül, hogy könny ne tolulna szemünkbe, mert végtelenül felemelő tudat, hogy Isten érdemesnek tartotta lehajolni hozzánk, és nevelésünk, lelki kialakulásunk ügyesbajos gondjaival foglalkozni. — *b)* Nem lehet ellenbizonyítékul felhozni, hogy jellemképünk tökéletlen és sok benne a gyarlóság. Erre azt lehet válaszolni, hogy mi lenne akkor, ha Isten

egyáltalán nem foglalkozott volna velünk? Vagyis Isten nevelő befolyásának és a kegyelem erejének köszönhetjük, hogy jellemképünk nem tökéletlenebb. — *c)* Jellemképünk kialakulására nagy hatással volt a Szentséges Szűz, az Istenanya kultusza. A Boldogasszony, akit Isten azért rendelt anyánkká, hogy őrködjön felettünk és elősegítse lelki kibontakozásunkat, tökéletesen teljesítette küldetését. Anyai jósága végtelen szeretetével hajolt felénk, törődött velünk és segített a tökéletességért folytatott küzdelemben. Isten kegyelme után neki köszönjük elsősorban, hogy sikerült valamit elérni és a legnagyobb nehézségeket eredménnyel leküzdeni. — *d)* A keresztény életművészet alapvető kötelességeihez tartozik Isten és a Szentséges Szűz nevelő irányítását hálával fogadni, igényeihez alkalmazkodni és irányító szavát mindenben követni. Csakis ezen feltétel mellett remélhetjük jogosan, hogy elérjük célunkat és biztosítjuk a tökéletes kibontakozás eredményét.

Elhatározás: Térdenállva adok hálát Istennek és a jóságos Bol-

dogasszonynak, hogy annyit foglalkozik velem. Hálaadásomat azzal teszem termékennyé, hogy törekszem még nagyobb pontossággal engedelmeskedni nevelő befolyásuknak és követni irányító szavukat.

3.

«Öregségemre és aggkoromra se hagyj, Isten, magamra.» (U. o.)

A keresztény életbölcseség egyik leggyönyörűbb teljesítménye, hogy megtanít a méltó, szent és érdemteljes megöregedés művészetére. Ezáltal az élet egyik legnehezebb problémáját oldja meg. — *a)* Megöregedni nem könnyű dolog. A legtöbb ember fél az öregedéstől és irtózik következményeitől. Ne gondoljuk, hogy ez gyávaságból történik. Semmi ferdeség nincs ebben a magatartásban, s a legtöbb esetben a hiúság motívuma is távol áll tőle. Nem azért nem akarunk megöregedni, mert félünk az öregségtől és mert fogyatékosságai sértik hiúságunkat, hanem azért, mert az eredeti bűn következményeképen ebben az irány-

ban is önhasadt, kettészakadt emberek vagyunk. Fizikai természetünk fejlődik, s miután elérte az élet delét, hanyatlik és a sír felé hajlik. Ezzel a folyamattal azonban nem tart lépést a bennünk elevenen élő örökkévalóság tudata. Ez megkívántatja velünk (amit a kegyelem nagy mértékben fokoz) az örök ifjúságot. A lélek ettől a vágytól nem tud szabadulni, és azért csak nagyon nehezen illeszkedik bele az öregedéssel együttjáró fizikai hanyatlás egyes fázisaiba. — *b)* Az öregedés folyamatát különösen két dolog teszi nehézzé. Az egyik a szellem fiatalsága, amely nem tud és nem akar lépést tartani a fizikai elgyengüléssel. A másik pedig az emberekkel való kapcsolat. Az egyik azért okoz nehézséget, mert a szellem — mely még mindig üde és tevékeny — tovább akar alkotni. Kezéből azonban kihullik a fegyver, vagyis a testi erő nem képes igényeit kielégíteni, elgondolt alkotásait megvalósítani. Ez a megállapítás természetesen fájdalmas csalódást és komoly szenvedést okoz. A másik pedig azért teszi nehézzé a magas kort,

mert részben félünk gyengeségeinkkel embertársainkat megterhelni, részben szégyelljük korunkkal járó fogyatkozásainkat. A legfőbb ok azonban az, hogy bensőleg elárvulunk. Társaink, akikkel együtt működtünk és együtt alkottunk, kidőlnek és eltűnnek mellőlünk, s az utánuk jövő generáció nem tudja őket pótolni. Annak már más az elgondolása és abba — a megfelelő ruganyosság híján — mi már nem tudunk beleilleszkedni. — *c)* Akadnak ezen a téren fizikai nehézségek is. Az öregedés fogyatkozásokkal, betegséggel és egyéb kellemetlenségekkel jár. Könnyen előfordulhat, hogy a legjobb ember aggkorára, ha nem vigyáz magára, házsártossá és elviselhetetlenné válik csak azért, mert nem tudja a korával járó gyengeségeket elviselni. — *d)* A Zsoltáros, midőn a liturgikus szöveg közvetítette imádságot alkotta, nagy szolgálatot tett nekünk, mert megtanított az öregséget kellő megvilágításban látni, Isten benne megnyilvánuló szándékát megismerni, az isteni segítségben bízni és általában az öregedés művészetét meg-

tanulni. Ehhez a következő igazságok megfontolása szükséges: *α)* Az öregséget mint ajándékot kell venni Isten kezéből. Isten részéről — mint az Irás is mondja — kitüntetés-számba megy és kegyelmet jelent, ha valaki magas kort ér el. Azért kegyelem, mert meghosszabbított alkalma az érdemszerzésnek. Azonkívül azért is, mert ha megértjük Isten szándékát és együttműködünk a kegyelemmel, a hosszú évtizedeken keresztül szerzett tapasztalat tökéletesen megérik bennünk, bölcseséggé sűrűsödik össze és mások számára az életművészet bevált forrásává válik. *β)* A Zsoltáros szavaiból az is kitűnik, hogy Isten aggkorunkban nem hagy el. Az írásbafoglalt kinyilatkoztatás erről is megemlékezik és a leggyönyörűbb szavakban ecseteli az aggok számára fenntartott isteni segítségét és oltalmat. Az isteni segítség főleg abban nyilvánul meg, hogy megszeretteti a magas kort, megérteti az emberi élet alkonyata szépséges óráinak gazdagságát és megláttatja a benne rejlő termékenységet. *γ)* A magas kor

alkonyodó egén gyönyörű csillag fényeskedik. A «Stella matutina», Csillaga az örök élet hajnalának; aki a közelálló beteljesülésre figyelmeztet. Az Istenanyáról van szó, aki a magaskorúakat különös pártfogásában részesíti és anyai oltalmának minden ajándékával megörvendezteti. *δ)* A mondottakat összefoglalva: az öregedés művészete abban áll, hogy megértjük a magas korban rejlő érett termékenységet, Istenre támaszkodunk, életünk érdemeit a Szent Szűz oltalmába ajánljuk és békésen, csendes örömmel felkészülünk a «transitusra» — az átmenetre, — hogy méltók legyünk Isten kezéből átvenni az örök élet koronáját.

Elhatározás: Ha fiatal vagyok, gondolnom kell arra, hogy öreg leszek, és már most fel kell készülnöm arra, hogy megtanuljam az öregedés nélkülözhetetlen művészetét. Ha pedig már elértem a magas kor küszöbét, nem panaszkodom, nem elégedetlenkedem, nem érzelgek és nem sírom vissza ifjúságom (esetleg nagyon is balga) napjait, hanem

élek a keresztény életbölcseség legszebb adományával, és úgy fejlődök bele az öregség valóságába, hogy utolsó időszakom termékenysége lelkem javára és Isten nagyobb dicsőségére váljon.

Pünkösd utáni tizenhetedik vasárnap.

A mai vasárnap liturgiája is a végső küzdelem és a magasabb lelkiélet nagy eszközeit ismerteti és felszólít, hogy istenszolgálatunkat, lelki kibontakozásunkat a szeretet és engedelmesség alapjára helyezzük. Elmélkedésünk anyagát a Szentleckéből vesszük, s az Apostol tanításából a következő pontokat emeljük ki: 1. Az Isten adta hivatás. 2. Az alázatosság gyakorlása. 3. A szelídség gyakorlása. 4. A türelem gyakorlása.

1.

«*Éljetek méltó módon ahhoz a hivatáshoz, melyet nyertetek.*» (Szentlecke.)

Szent Pál apostolnak a fogság napjaiban volt ideje a hivatás problémájával is foglalkozni, és afölött elmélkedni,

hogy az Isten adta hivatás mit nyújt, mily előnyökben részesít, milyen kegyelmekkel jár és ezekre hogyan kell felelni. — *a)* Elsősorban tudomásul kell vennünk, hogy különböző hivatások vannak, az élet különböző szükségleteinek megfelelően. Isten, Aki a hivatásokat alkotta és adta, szociális szempontból indult ki, és az egész, a közösség érdekeit szem előtt tartva, különböző hivatásokat alkotott. Minden hivatás Isten alkotása és az isteni akarat megnyilvánulása. Mint olyan, feltétlen tiszteletet érdemel — és nekünk kötelességünk e tiszteletet azáltal megadni, hogy minden hivatást megbecsülünk és ha önnön esetünkről van szó, nem válogatunk közöttük, hanem elfogadjuk azt, amit Isten jelölt ki számunkra. — *b)* Az Apostol szavaiból az is kitűnik, hogy a hivatásra való kijelölés is Istentől származik. Nem mi választjuk életünket kitöltő hivatásunkat, hanem Isten állít az Általa kijelölt helyre. Öröktől fogva előre meghatározta, hogy ki hol álljon, mily munkát végezzen és melyik hivatás keretein belül szolgálja

a közösség érdekeit, valósítsa meg az Úr terveit és szentelje meg lelkét. Hivatásunkat tehát mint Isten ajándékát kell vennünk, s azt nemcsak megbecsülnünk, de szeretnünk is kell. — *c)* A Szentlecke tanításából kitűnik továbbá, hogy a hivatáshoz méltó és annak megfelelő életet is kell élni. Ebből két következtetést lehet levonni: az első az, hogy ne akarjuk túlnőni hivatásunk kereteit és ne akarjunk többnek látszani annál, amik vagyunk. Ne szégyeljük, ha Isten csak alárendelt polcra helyezett. Tegyük ezt abban a tudatban, hogy a valódi nagyság nem a helytől, hanem attól függ, hogy hogyan élünk ezen a helyen, milyen értéket fektetünk teljesítményünkbe és hogyan felelünk meg küldetésünknek. A legszerényebb helyen is el lehet érni a legtökéletesebb lelki nagyságot, viszont a legmagasabb polcon is el lehet korcsosulni. Minden tőlünk, a hivatással együttjáró kegyelemmel való közreműködésünktől s nem a számunkra kijelölt helytől függ. Másodszor pedig meg kell fontolnunk, hogy

minden hivatás sajátos szelleme és küldetése alapján megfelelő életmóddal jár. Az uralkodó másként él, mint a zsellér, és a katona élete más szabályokhoz van kötve, mint a polgáremberé. Minden hivatásnak megvan a maga életformája, és a keresztény életművészet egyik alapkövetelménye, hogy lendülettel és ruganyosan belefejlődjünk ebbe a formába, beletaláljuk magunkat helyzetünkbe, alkalmazkodjunk az általa adott körülményekhez és megkönnyítsük küldetésünk teljesítését, meghajoljunk Isten akarata előtt és megszenteljük lelkünket.

Elhatározás: Már eleget finnyáskodtam eddig is, most már ideje, hogy ne nagyon kacérkodjak más hivatásokkal, hanem megelégedjek azzal, amit az isteni Akarat jelölt ki számomra. Többet tanulmányozom hivatásomat, és őszintébb szeretettel szeretem. Még mindig sok újat, értékeset, szépet fogok felfedezni benne, ami arra fog késztetni, hogy odaadóbban éljek hivatásomnak

és megfelelő életstílusom által tegyem tökéletesebbé beteljesülését.

2.

«Éljetek méltó módon, teljes alázatosságban.» (U. o.)

Az Apostol józan tárgyilagossággal szemléli a helyzetet és azt mondja (ne feledjük, hogy belőle érett tapasztalat szól hozzánk), hogy a valódi, maradandó nagysághoz csakis a hivatás teljesítésében tanúsított alázatosság vezet. — *a)* Minden hivatásban és hivatásteljesítésben van annyi érték, eredmény és erő, amennyi elég, hogy az önszeretetünk és hiúságunk által elénk varázsolt káprázatnak higgyünk, büszkékké, felfuvalkodottakká váljunk és ezáltal valóban eltávolodjunk a valóságtól. Különösen kisméretű, törpe természetű emberek kerülnek ebbe a veszélybe, hogy jelentéktelenségük nagyítóján keresztül szemlélik a helyzetet és minden parányiságuk ellenére óriásoknak tartják magukat. A nagyzási hóbort sohasem vezet jóra. Elbizakodottá lesz, ami viszont akadályoz a hivatásbeli munka lelki-

ismeretes teljesítésében és lehetetlenné teszi, hogy egész és tökéletes munkát végezzünk. A felfuvalkodottság és beképzeltség azért vezet eredménytelenséghez, mert Isten mindig megalázza a büszkéket, s a büszkeség, mint olyan, mindig magában hordja a terméketlenség csiráit. Azt hiszi, hogy játszi könnyedséggel küzd meg minden nehézséggel, nem készül fel a küzdelemre — ennek következtében a nehézségek és rendkívüli megpróbáltatások óráiban nem válik be. Jobb tehát az Apostol tanácsát megfogadni és az alázatosság útjait járni. — *b)* Az alázatosság különösen akkor vezet tündöklő ragyogáshoz, ha a magasban világoskodik. Ha a magas polcon levő ember megőrzi higgadtságát, nem kapatja el magát, és annak tudatában teljesíti hivatását, hogy Isten helyezte őt erre a polcra és csak azért, hogy másoknak hasznára váljon, akkor már ragyogtatja a tömeg előtt az alázatosság világosságát. — *c)* Van ennél még több is. Ha a magasba emelt a mélybe tekint, és annyira tárgyilagos, hogy meglátja, hogy hány alárendeltje tökéletesebb —

és mint ember —, értékesebb nála, akkor valóban elérte az alázatosság csúcspontját és megérdemli Isten örök elismerését. Ha pedig az, aki a mélységben tartózkodik: a magasba tekint, és minden előítélet nélkül meglátja a föléje rendeltben a nemes értéket és el is ismeri azt, akkor valóban gyakorolja az alázatosságot és megfelel az Apostol tanításának.

Elhatározás: Nekem sem ártana, ha több volna bennem a józan tárgyilagosság, és kevesebbet használnám a hiú önszeretet mindent elferdítő nagyítóüvegét. Jobb, ha idejekorán leteszem, és nem várok arra, míg az élet kiüti kezemből és radikálisan megtanít a józan tárgyilagosságra. Felteszem magamban, hogy hivatásomban főleg az alázatosság gyakorlatára törekszem.

3.

«*Éljetek teljes szelídségben.*»
(U. o.)

Az Apostol folytatja oktatását, és arra az igazságra is megtanít, hogy a

hivatás gyakorlásában nagy szelídségre van szükségünk. — *a)* Szelídség alatt itt elsősorban jóságot kell értenünk. Azt a jóságot, amelyre mindenkinek, alárendeltjeinknek, rangtársainknak és elöljáróinknak joga van. Jóság nélkül egyetlen hivatás terén sem lehet célt érni. Közös munkáról, összefogásról, nagy feladatok megvalósításának megszervezéséről van szó. Mindez nem csekély nehézséggel van egybekötve. Az akadályokat csak úgy háríthatjuk el, ha szelídek vagyunk, vagyis gyakoroljuk a jóságot és ezáltal tesszük könnyűvé és kellemessé az együttműködést. — *b)* A szelídség itt lelkiismeretességet is jelent. A hivatás teljesítése sok munkával és nem csekély áldozattal jár. Aki nem szelíd, az hamar elveszti kedvét, türelmetlenné, idegessé, kapkodóvá válik, elhanyagolja kötelességeit, csak futólagosan végzi munkáját és megérdemli, hogy lelkiismeretlennek nevezzük. Szelídnek kell lenni akkor, amikor az akadályok tornyosulnak, kezdünk kimerülni és semmihez sincs kedvünk. Ha ilyenkor megvan ben-

nünk a szelídség szelleme, akkor nem bánunk gorombán hivatásunkkal, hanem lelkünk egyszerűségében megküzdünk a nehézségekkel, a gátlások fölé emelkedünk és túljutunk a holtponton. — *c)* Szelídséget kell tanúsítanunk munkatársainkkal szemben is. Ecettel nem lehet legyet fogni — és szeretetlenségre, hogy ne mondjuk gorombaságra nem lehet összmunkát felépíteni. Csakis a szelídség teszi elviselhetővé — még pedig kölcsönösen — a bennünk rejlő hibákat, és teszi lehetővé, hogy az összefogás sikerüljön, a munka egységes legyen és célhoz vezessen. — *d)* Szelíden kell bánnunk főleg azokkal, akiket Isten kisebb mértékben ajándékozott meg tehetséggel, munkabírással és teljesítőképességgel. Nem az ő hibájuk, hogy kevésbbé munkabíró emberek és hogy nehezebben sikerülnek kezdeményezéseik. A szelíd szeretet melegségével tápláljuk a gyengébbeket, és a szelídség megértő szellemével ösztönözzük őket a további küzdelemre és nagyobb teljesítményekre.

Elhatározás: A szelídség szelleme bennem is gyakran hiányzik, és ennek tudom be hivatásbeli életem sok balsikerét. Felteszem magamban, hogy körülményeimnek megfelelően gyakorolom ezt a páratlanul szép erényt, és már most azon gondolkodom, hogy milyen részletes jófeltétellel támasszam alá ebbeli elhatározásomat.

4.

«*Éljetek teljes türelemben.*» (U. o.)

Az Apostolnak viharos életében éppen elég alkalma volt a türelmet gyakorolni és annak nehézségeivel megismerkedni. Nagyon jól tudja, mit mond, amikor a béketűrés szellemének szükségességét hangoztatja és a türelem gyakorlatára kötelez. — *a)* A türelem elkerülhetetlenül szükséges hivatásbeli kötelességeink teljesítéséhez, mert benne az állhatatosság ereje rejlik. Aki türelmes, nem ijed meg a nehézségektől, nem fél az ellentmondásoktól, nem veszíti el kedvét, ha sikertelenségekkel kell megküzde-

nie és állhatatosan kitart a legnagyobb vihar idejében is. Ezt csak annak köszönheti, hogy van benne türelem, és tud várni. Tudja, hogy minden elmúlik és a legnagyobb nehézségek rendszerint szinte maguktól oldódnak meg. Türelmesen vár tehát, míg a vihar elül, és azután a legnagyobb lelkinyugalommal folytatja munkáját. — *b)* A türelem még azért is szükséges, mert rendkívüli fölény rejlik benne. Aki türelmes, nem veszíti el higgadtságát, tisztán lát és ennek következtében nem követi el azok hibáját, akik a legkisebb nehézségre idegességgel, kapkodással reagálnak, elvesztik tisztánlátásukat és egyik balfogást a másik után követik el. A higgadt és megfontolt türelem mindig fölényes úr marad és a legbonyolultabb helyzetekben is józan kiforrottsággal találja meg a megoldáshoz vezető kiutat. Ez pedig oly előny, melynek értékét csak azok becsülik meg, akik már tapasztalták, hogy a nevetséges és semmi eredményhez sem vezető türelmetlenség mily károkat okoz. — *c)* A türelemben — és ezt

sem szabad figyelmen kívül hagynunk — rendkívüli nevelőerő rejlik. Elősegíti a kölcsönös megértést, lehetővé teszi az összmunkát, önuralomhoz, keményen edzett fegyelemhez vezet — és ami a legfontosabb: állhatatosságra nevel. Aki sikerteljesen akarja alakítani jellemképét és tökéletesen óhajtja teljesíteni hivatásbeli küldetését, törekedjen állhatatosan gyakorolni a türelmet. Rövid időn belül oly acélos jellemre és életrevaló teljesítőképességre tesz szert, hogy ebben a fölényes eredményben találja a türelemmel kapcsolatos áldozatok legkielégítőbb kárpótlását.

Elhatározás: Nem szívesen gondolok vissza azokra a pillanatokra, amikor türelmetlenségem magával ragadott és nevetségessé váltam. Ilyenkor mindig rontottam, ahelyett, hogy javítottam volna, s környezetemnek sem váltam épülésére. Jobb lesz, ha ezentúl én is a türelem alapos gyakorlására szánom el magam.

Pünkösd utáni tizenhetedik vasárnapra következő hétfő.

Az Apostol a Szentleckében arra hivatkozik, hogy fogságban van, és azt mondja, hogy «fogoly az Úrban». Szavai nemcsak földi értelemben veendő rabságra vonatkoznak. Magasabb értelmük, fennköltebb jelentőségük is van. Ezzel a következő pontokban foglalkozunk: 1. Az Úr foglya. 2. A fogság lényege. 3. A fogság mint kiindulópont.

1.

«*Én, aki fogoly vagyok az Úrban.*» (Szentlecke.)

Az Apostol fogságára hivatkozik, és az Úr foglyának nevezi magát. Szavainak rendkívül fontos és mély jelentősége van. Az Apostol ugyanis mindnyájunk jelképévé, a keresztény élet szimbolumává vált, s mint olyan, lelkiismeretesen szolgál az Úrnak, odaadja magát Neki, és a szó legnemesebb értelmében fogollyá válik. Ezen az alapon minden keresztény lélek elmondhatja magáról, hogy az Úr foglya. — *a)* Az Úr foglya a ke-

resztény lélek istenszolgálat szempontjából. Ez elsősorban azt jelenti, hogy a lélek teljesen és kizárólagosan az Úr tulajdona. Nincs jogunk önmagunkkal rendelkezni, mert mindenünket, még szabadságunkat is — a megváltás kegyelmében való részesedés alapján— az Úrnak köszönjük. Tulajdonjogát azáltal gyakorolja, hogy ihlete, sugallatai, intézkedése és kormányzata egyéb megnyilvánulásai révén szól bele életünkbe, irányítja fejlődését és vezet el célunkhoz. — *b)* Az Úr foglyának lenni annyit is tesz, hogy elértük istenszeretetünk legmagasabb fokát. Nem ismerünk egyebet, mint az Úrnak szolgálni; nem keresünk más utat; számunkra nem létezik más beteljesülés. — *c)* Az Úr foglyának lenni ezenkívül még azt is jelenti, hogy az Úrtól várunk mindent ami létünkhöz, életünk fenntartásához szükséges. Mindent tőle várunk, Tőle remélünk és Tőle kapunk. Ebbe a valóságba annyira beleilleszkedünk, hogy minden szempontból az Úr foglyának valljuk magunkat, és nem is akarunk más lenni.

Elhatározás: Nem kívánok magamnak jobb sorsot annál, amiben Szent Pál részesült. Én sem akarok egyéb lenni, csak az Úr foglya. Ennek tudata izzítsa át minden cselekedetemet és tegye termékennyé törekvésemet.

2.

«*Én, aki fogoly vagyok az Úrban.*» (U. o.)

Szent Pál szavai gondolkodóba ejtenek, és ha mindent megfontolunk, lassan azzal is megismerkedünk, ami a fogság lényegéhez tartozik és szépségeit képezi. — *a)* A misztikus, természetfeletti értelemben vett fogság alapját az önnön akaratunkról, és ennek következtében szabadságunkról való lemondás képezi. Nem önnön akaratunkat és elgondolásunkat követjük, hanem annak tudatában, hogy Isten tulajdona, az Úr foglya vagyunk, mindenben az Úr szent akarata szerint igazodunk. Ez életünk legfontosabb törvénye, és az egyetlen irányítás, amit elfogadunk. Semmi szolgaság és lealacsonyító nincs ebben,

mert szabad elhatározásunkból mondunk le önakaratunkról és követjük az isteni akaratot. — *b)* Annak, hogy Isten foglya vagyunk, még az érzelemvilág természetfeletti értelemben veendő korlátozása is hozzátartozik. Isten foglya vagyunk. Ez annyit jelent, hogy érzelemvilágunk tengelye e fogság, vagyis nem ismerünk más érzelmet, mint azt a szenvedélyt, amely e fogságnak alapja és amelynek tárgya az Úr iránt tanúsított odaadásunk. Minden érzelmünk e körül fordul meg. Isten szeretetéből indul ki, Isten szeretete táplálja és az Úr szerelmében találja beteljesülését. — *c)* Ugyanezt mondhatjuk a gondolatvilágra vonatkozólag is. Aki az Úr foglya, és akinek e fogság nemes és üdvözítő szenvedélyévé vált: annak minden gondolata az Úr; minden gondolata az Övé; minden gondolata Feléje irányul és Belőle meríti lelkiéletét tápláló és fenntartó erejét.

Elhatározás: Szívesen vagyok Isten foglya, mert minél többet foglalkozom e fogság lényegével, annál hamarabb

ébredek annak tudatára, hogy e fogság csak szín és látszat: mert azok, akik Istennek ajándékozzák magukat, a legfontosabb és legkorlátlanabb szabadság adományában részesülnek. Ez a szabadság kell nekem, és ezért vált szenvedélyemmé Isten foglyának lenni.

3.

«Én, aki fogoly vagyok az Úrban.»
(U. o.)

Isten foglyának lenni: a szó teljes értelmében kiindulópont. Mint olyan, nagy szerepet játszik a lelkiéletben és a legmagasabb tökéletességhez vezet. — *a)* Isten foglyának lenni teljes önátadást jelent. Önmagunk feláldozását az isteni akarat oltárán, és életünk beleolvadását az isteni kormányzat beteljesülésébe. Minél nagyobb mértékben történik ez, annál mélyebbé válik életünk, tartalmasabbá és kegyelmekben gazdagabbá lelkünk és tökéletesebbé lelki fiziognómiánk. — *b)* Isten foglyának lenni annyiban is kiindulópont, amennyiben mások, a hoz-

zánk közel állók, a gondjainkra bízottak lelki hasznára válik. Minél tökéletesebben vagyunk Isten foglyai, annál inkább bővül bennünk a kegyelmi gazdagság és mélyül el a lelkiélet. Ebből nemcsak önmagunknak van hasznunk, hanem velünk együtt mindazoknak, akik Isten akaratából hozzánk tartoznak, tőlünk függnek, vagy velünk érintkeznek. A szent közösség alapján ők is részesülnek gazdagságunkban és merítenek a nekünk juttatott kegyelemből. — *c)* Annyiban is kiindulópont, amennyiben engesztelő értéke van. Azért vagyunk Isten foglyai, hogy kárpótoljuk az Urat a szabadság nevében történt bűnös visszaélésekért és jóvátegyük mindazokat a hibákat, amelyekkel az Urat oly sokan és oly lelkiismeretlenül megbántották. Minél tökéletesebben vagyunk az Úr foglya, annál jobban tudjuk Őt kiengesztelni, és ezáltal kiindulópontjává válunk mások megtérésének, javulásának és megszentelődésének.

Elhatározás: Az Úr foglya már csak azért is szeretek lenni,

mert tudom és látom, milyen sokan szorulnak rá a kiengesztelés kegyelmére. Szinte látom a kárhozat veszedelmében forgó lelkek beláthatatlan sokaságát. Szánakozom rajtuk és meg akarom őket menteni. Azért fogolyként dobom magam az Úr karjaiba és kérem, tegyen velem, amit akar, csak adjon nekem annyi erőt, hogy kiengeszteljem Őt és megmentsem a veszedelembe jutott lelkeket.

Pünkösd utáni tizenhetedik vasárnapra következő kedd.

A mai liturgia a Kommúnió szövegében nagyon érdekes problémát vet fel és arra tanít meg, hogyan kell Isten-imádásunkat és az Úr szolgálatát fogadalmak és ajándékok által elmélyíteni. Az említett szövegről a következő pontokban elmélkedünk: 1. A fogadalom. 2. A fogadalom betartása. 3. Az ajándék hatalma.

1.

«*Tegyetek fogadalmat.*» (Kommúnió.)

Az istentisztelet és az Úr szolgálata egyik legszebb megnyilvánulása a fogadalom. A lelkiéletben rendkívüli jelentőséggel bír és nagy szerepet játszik. — *a)* Fogadalom tárgya rendszerint olyasmi, ami szabadakaratunkra van bízva. Tehát nem kötelező. Ebben nagy érték rejlik, mert ha fogadalom formájában megígérjük az Úrnak, hogy szabad elhatározásunkból azt is megtesszük, amire nem kötelez, akkor az oly többletet jelent, amely rendkívüli érdemszerzéshez vezet és Isten iránt táplált szeretetünk kézzelfogható és értékes bizonyítéka. — *b)* A fogadalom rendkívül közel hoz Istenhez. Bizalomnak, szeretetnek, áldozatkészségnek, közeledni akarásnak és feltétlen odaadásnak bizonyítéka. Ennek következtében hatalmas értéket jelent és nagy mértékben fejleszti a lelkiéletet. — *c)* A fogadalom az istenszolgálat egyik legszebb megnyilvánulása. Ha olyasvalamiről van szó, ami csak

egyszeri cselekedetre vonatkozik, akkor azt a benne rejlő természetfeletti erő révén különösen megszenteli és magas nívóra emeli. Ha pedig olyasvalamit választ tárgynak, ami az egész életre vonatkozik, akkor különös és jellegzetes állapotot teremt: Istennek szenteli az életet, fölemel a mindennapi élet és mindennapi kötelességteljesítés nívója fölé. — *d)* A fogadalmat az teszi hathatóssá, széppé és értékessé, hogy a szó teljes értelmében áldozat. Aki fogadalmat tesz: áldozatot hoz, és áldozatot mutat be az Úrnak. Akit pedig a fogadalom teljesen Istennek szentel, az önnön életét áldozza fel, és nemcsak mint az áldozat bemutatója, hanem mint annak tárgya, felbecsülhetetlenül nagy érdemre tesz szert. Valahányszor fogadalomról van szó, gondoljunk az áldozati oltárra, amelyen lassan megsemmisül az áldozat tárgya. Az oltár: szabad elhatározásunk; az áldozatot megemésztő tűz: Isten akarata, amely helyesli és elfogadja az áldozatot és örömét találja benne; míg az áldozat tárgya: mi vagyunk,

életünk és személyünk visszavonhatatlan odaadása által.

Elhatározás: Ha az Úr arra hívott meg, hogy fogadalmam által szenteljem Neki életemet, akkor térdreborulva adok hálát e kegyelemért és esdekelve kérem, fogadja el életem áldozatát. Ha pedig nem részesültem e rendkívüli kiváltság kegyelmében, akkor arra törekszem, hogy kisebb fogadalmi áldozatokkal kedveskedjem az Úrnak, mélyítsem el és tegyem értékessé istenszolgálatomat.

2.

«Tegyetek fogadalmat és rójátok le az Úrnak, Isteneteknek.» (U. o.

A fogadalom nemcsak végtelenül szép megnyilvánulása az istenszolgálatnak, hanem mint olyan, rendkívüli és súlyos felelősséggel jár. Azért mondja az Irás: «Melius est non vovere, quam vota non reddere» — jobb fogadalmat nem tenni, mint be nem tartani. Akik tehát bármilyen formában fogadalmat tesznek, köte-

lesek jelentőségét megfontolni és a velejáró felelősség teljes tudatában cselekedni, különben annak a veszélynek teszik ki magukat, hogy önmegszentelődésük helyett a kárhozat útját egyengetik. — *a)* A fogadalmat elsősorban azért kell komolyan venni, mert az istenszolgálat egyik legfennköltebb megnyilvánulása. Istennel nem lehet játszani, és az istenszolgálatot nem lehet könnyelműen venni. Az istenszolgálattól olyan sok függ, és jelentősége annyira súlyos, hogy a legnagyobb komolysággal kell minden követelményét venni és a velejáró kötelességet teljesíteni. Ha istenszolgálatunkat fogadalommal bővítettük ki és mélyítettük el, akkor az lényegesen hozzátartozik istenszolgálatunkhoz és ezen az alapon nagy felelősséget ró reánk. E felelősség tudata legyen eleven bennünk, tüzesítse át lelkünket és hozzon lendületet cselekedeteinkbe. Necsak abból a szempontból szemléljük a felelősséget, hogy a fogadalom be nem tartásából kárhozat származik, hanem abból is, hogy a fogadalom betartása a legsikerültebb és legter-

mékenyebb kibontakozáshoz vezet. Mert nemcsak akkor vagyunk felelősek, ha nem tartjuk meg a fogadalmat, hanem akkor is ha nem használjuk fel a fogadalom-nyujtotta lehetőségeket és ezért nem teszünk szert a velejáró érdemekre. — *b)* Aki hűtlen lesz fogadalmához és megszegi Istennek tett ígéretét, a kárhozat útjára lép. Ennek megindokolása, hogy az ígéret megszegése által tanúbizonyságot tesz arról, mily kevésre becsüli az Urat és milyen könnyen veszi vissza a Neki szánt adományt. Hiányzik belőle a mélységes istenfélelem, az Úr őszinte tisztelete és izzó szeretete, amely az egyszer adottat nemcsak hogy nem veszi vissza, hanem ellenkezőleg: tőle telhetőleg bővíti és gyarapítja. A fogadalom különös módon megszentelő kapocs, amely Istenhez köt. Ha elszakítjuk ezt a köteléket és elfordulunk Istentől, következménye csakis kárhozat lehet. — *c)* Aki megszegi fogadalmát és nem veszi komolyan Istennek tett ígéretét, lefokozza és megszentségteleníti életét. A fogadalom — mint már említettük — az éle-

tet magas nívóra emeli és rendkívüli módon megszenteli. A fogadalom megszegése nem egyéb, mint vétek e különös módon megszentelt élet ellen. Azzal a következménnyel jár, hogy elveszti megszentelt jellegét és a legközönségesebb köznapiság nívója alá süllyed. — *d)* «Melius est non vovere, quam vota non reddere» — jobb fogadalmat nem tenni, mint azt be nem tartani. Ezt jól meg kell jegyezni magunknak. Szenteljük meg életünket fogadalom által és miután megtettük, tartsunk ki hűségesen ígéretünk mellett és abból a tudatból merítsünk erőt, hogy az ígéret betartásától nemcsak lelkünk üdvössége, hanem lelki kibontakozásunk eredménye is függ.

Elhatározás: Fogadalmamat halálosan komolyan veszem, és inkább kész vagyok bármely áldozatra, semhogy megszegjem Istennek tett ünnepélyes ígéretemet.

3.

«*Ajándékot vigyetek a Rettenesnek, ki megtöri a fejedelmek bátorságát.*» (U. o.)

a) A fogadalomban — a fentidézett szöveg szerint — rendkívüli erő és termékenység rejlik. Külső megnyilvánulása ennek az engesztelés. A fogadalom hűséges betartása által engesztelőáldozatot mutatunk be az Úrnak és jóvátesszük mindazt a bűnt és gyarlóságot, amellyel az emberiség oly lelkiismeretlenül bántja meg az imádásraméltó isteni méltóságot. A fenti szöveg is emellett tanúskodik, és midőn azt mondja, hogy ajándékokkal közeledjünk az Úrhoz, mert Ő «megtöri» a fejedelmek bátorságát, arra hivatkozik, hogy miután fogadalom által kiengeszteltük Istent, hathatós pártfogására tettünk szert és védelmében részesülünk a lelkiélet veszedelmeire vonatkozólag. — *b)* A fogadalomban rendkívüli termékenység rejlik. Minél hűségesebben tartjuk be az Úrnak tett fogadalmat, annál nagyobb kegyelmi bőségben részesülünk. Ennek következménye lelkünk megtermékenyülése, lendületes kibontakozása, magasívelésű fejlődésé és gyorsröptű közeledése a beteljesülés felé. A tapasztalat bizo-

nyítja, hogy mindazok, akik fogadalmukat komolyan vették és megfelelően éltek, sokkal nagyobb és eredményteljesebb előhaladást tettek a lelkiéletben, mint bárki más. — *c)* A fogadalomban nagy ellenálló erő rejlik. Bevehetetlen védőbástya. Lelkünket övezi körül és védi meg az ádáz támadások ellen. Aki fogadalmát hűségesen megtartja, Isten közvetlen védelmében részesül. Az Úr nem engedi meg, hogy azok a lelkek, akik a fogadalom oltárán Neki áldozták életüket, kárt szenvedjenek, és olyan veszélynek legyenek kitéve, amely ellen nem tudnak eredménnyel küzdeni. A fogadalom biztosítja az Úr hathatós védelmét és ezáltal valóban bevehetetlen védőbástyának bizonyul.

Elhatározás: Többet kell ezentúl foglalkoznom fogadalmam jelentőségével, hogy elevenebb legyen bennem az Istennek tett ünnepélyes ígéret nyomában fakadó erő. Ezt az erőt keresem életem minden megnyilvánulásában, reá támaszkodom a küzdelemben és

segítségével vívom ki magamnak az örök élet hervadhatatlan pálmáját.

Őszi kántorböjt szerdája.

Az őszi kántorböjt liturgiája háládatos lélekkel fordul Isten felé, és arról a bőséges termékenységről emlékezik meg, melynek gyümölcsét élvezi és amelyet kizárólag az Úr jóságának köszönhet. A liturgikus szöveg alapján a következő pontokról elmélkedünk: 1. A hegyek édessége. 2. Ezdrás, az írástudó. — 3. A csodatevő Krisztus.

1.

«Eljönnek a napok, midőn a szántó eléri az aratót és a szőlőtaposó a magvetőt; a hegyek édességet csöpögnek és a halmok mind megmíveltetnek.» (Első Szentlecke.)

Az első Szentleckében Ámosz próféta gyönyörű szavakkal vázolja az Isten fakasztotta termékenységet, melynek életünk fenntartását, mindennapi kenyerünket és jólétünket köszönhetjük. Ősz van, a termés behordásának ideje. Erről a liturgia alapján ne-

künk is meg kell emlékeznünk. — *a)* Ősszel, amikor mindent behordtunk a csűrökbe és learattuk izzadtságos munkánk eredményét, látjuk, hogy a munkát Isten áldása kísérte. Ő termékenyítette meg a földet, fakasztotta fel a belehintett magvakat, Ő kormányozta az esőt és a napsütést és Ő tette, hogy a gyümölcs a nyári nap parázsló tüzében megérett. Mi csak magvetők voltunk, az életet az Úr adta. Adjunk hálát Neki ezért a kegyelemért és imádjuk jóságos gondviselését. — *b)* Midőn a termést szemléljük és valóban látjuk, hogy még «a hegyek is édességet csöpögnek», vagyis az Úr bőkezűen megajándékozott, gondoljunk az általunk végzett munkára. Ezt ne a felfuvalkodottság és önteltség szellemében tegyük, hanem azért, hogy hálát adjunk Istennek. Az erőt és kitartást, amellyel a munkát végeztük, az ambíciót és a lendületet, amit belefektettünk, szintén az Úrnak köszönjük. Ebben az értelemben is csak azt mondhatjuk, hogy hálát kell Neki adni, mert ha nem ad erőt és munkaképességet, nem teljesül

be Ámosz próféta szava és a «halmok» nem «míveltetnek meg». — *c)* Midőn az őszi termést betakarítjuk és a küszöbön álló télre gondolunk, szükséges, hogy ebbe a gondolatba az Urat is belekapcsoljuk és a liturgia alapján kérjük, áldja meg ezt az időszakot is és segítsen a teljesítendő munkát úgy végezni, hogy dicsőségére váljon, lelkünk javát szolgálja és előkészítse azt a munkát, mellyel a jövő évadban akarjuk mindennapi kenyerünket biztosítani.

Elhatározás: Nem mindenkinek kell kimenni a szántóföldre. Sajnos, aránylag kevesen érintkeznek közvetlenül a termékeny anyafölddel. Ha én nem is azok közé tartozom, kiknek a Gondviselés ezt a munkakört jelölte ki, azért mégis hálát adok a betakarított termésért, a mindennapi kenyérért, és forró fohászszal kérem az Urat további pártfogásáért; hivatásbeli munkámat pedig ugyanezen szellemben végzem, hogy azon is meglássék lelkiismeretes szor-

galmam és a mindent megtermékenyítő Istenáldása.

2.

«Egybegyűlt az egész nép, mint egy ember és felszólította Ezdrás írástudót, hogy hozza elő a törvénykönyvet, melyet az Úr rendelt Izraelnek . . . és reggeltől délig felolvasott belőle nyilvánosan . . . és az egész nép füle figyelt a könyvre . . .» (Második Szentlecke.)

A második Szentleckében ismét a termékenység gondolatával találkozunk. Ennek eszközlője már nem a földműves, akinek minden keze mozdulatát Isten bőséges áldása kíséri, hanem Isten helyettese, akit az Úr a nép oktatására és a kegyelem közvetítésére jelölt ki. Szimboluma, jelképe ennek Ezdrás, aki a Vízkapu előtti térségen olvasott az ószövetségi törvénykönyvből. — *a)* Az Úr küldöttje, a felszentelt pap, akit Krisztus példabeszédei alapján jogosan hasonlíthatunk össze a földművessel, működése által szintén termékenységet fakaszt. Az Úr törvényének könyvével közeledik a néphez, ebből olvas fel, vagyis

magyarázza és megtanítja a reábízott tömeget az Úr szelleme szerint élni, az Úr érdekeit megvédeni, kegyelmére alapítani az életet, és nemes törvényhűsége által megérdemelni az örök üdvösséget. Ez már magasfokú és gazdag lelki termékenység, melynek beteljesüléséért szintén térdenállva kell hálát adni az Úrnak. — *b)* A mai Szentleckében feltűnik, hogy a tömeg, a Vízkapu előtti térségen összesereglett nép, mily tisztelettel viseltetik az Úr szolgája, Ezdrás iránt. Ez ugyanis, mielőtt megkezdte volna a törvény olvasását, faemelvényre lépett. Ennek az alkotmánynak annyiban van szimbolikus jelentősége, amennyiben a nép fölé emeli az Úr szolgáját és emlékeztet, hogy küldetése miatt minden szempontból tiszteletet és megbecsülést érdemel. A nép is erre gondolt, és midőn az Úr szolgája megjelent az emelvényen, felállott. Ezáltal bizonyította, hogy megérti az Úr szolgája küldetését, a benne rejlő termékenységet, és tiszteli az egyéniséget, akit az Úr helyetteseként jelölt ki és külön lelkipásztori megbízással

küldött hozzá. Nekünk is hasonlóképen kell cselekednünk. Meg kell becsülnünk Isten szolgája, a felszentelt pap hozzánk való küldetését, lelket megtermékenyítő, kegyelmet közvetítő munkáját. Minél nagyobb mértékben tesszük, annál jobban érdemeljük meg, hogy a lelkipásztori munka gyümölcsében részesüljünk. — *c)* A nép állva hallgatta az Úr törvénye szavát. Nemcsak Isten küldöttje, az Úr embere tiszteletére állott fel. Azáltal, hogy állott, kifejezte, hogy az Úr törvényét őszinte tisztelettel hallgatja meg és zárja szívébe. Mi is hasonlóképen gondolkozzunk, és a lelkipásztor szavaiban tiszteljük és becsüljük az Úr igéjét, Isten szellemét és a krisztusi lelkiség nemes megnyilvánulását. Minél magasabb fokban történik ez, annál inkább részesülünk e szellem kegyelmében, gazdag és megtermékenyítő hatásában.

Elhatározás: Hálát adok az Úrnak a felszentelt pap keze közvetítette termékenységért. Az őszi kántorböjt napját lelkiismeretesen felhasz-

nálom, hogy arról gondolkodjam és arról elmélkedjem, mennyiben tudom még jobban fokozni termékenységemet.

3.

«*Jézus pedig mondá neki: Ha tudsz hinni, minden lehetséges a hívőnek.*» (Evangélium.)

Az Evangéliumban a csodatevő Krisztus, az isteni Megváltó páratlan egyéniségével találkozunk. Alkalmunk van a bőséges lelki termékenységet szemlélni, amely működése nyomában fakad és mint Isten áldása elárasztja a világot. — *a)* Feltétlen szükséges, hogy higgyünk ebben a termékenységben, különben nem teljesülhet be bennünk, és nem részesülhetünk áldásában. Az isteni Megváltó is ezt hangoztatja és ehhez a feltételhez köti a Hozzá intézett kérés meghallgatását. — *b)* Feltétlen szükséges, hogy a Krisztusfakasztotta termékenység beteljesüléséért imádkozzunk. A Megváltó is hangoztatja, hogy az ördögöt, a gonosz szellemet csakis imádság által űzhetjük ki lelkünkből. Imánkban

gyakran meg kell emlékeznünk erről, hogy tényleg részesüljünk a Krisztus fakasztotta termékenység áldásában. — *c)* Szükséges ezenkívül, hogy a böjt szellemét is komolyan vegyük és lelkiismeretesen ápoljuk. A böjtölés manapság kezd kimenni a divatból és a modern ember idegenkedik ettől a gondolattól, pedig a böjtben nagy kegyelemszerző-, megtermékenyítő- és nevelőerő rejlik. Megtermékenyíti a lelket, mert elfordítja az anyagtól és a magasabb érdekek felé tereli figyelmét. Bőséges kegyelmet érdemel, mert áldozattal jár, Isten szeretetén alapszik és a törvényhűség szép megnyilvánulása. Neveli a lelket, mert fegyelemre és önuralomra szoktatja. A böjt gondolatával nekünk is többet kell foglalkoznunk, és nagyobb lelkiismeretességgel kell ápolnunk a böjt szellemét.

Elhatározás: A kántorböjt napjait arra is felhasználom, hogy az imádság és a böjt szellemébe elmerüljek, mindenféle megtermékenyítő önmegtagadást gyakoroljak és ezáltal bővítsem lelkem Isten adta termékenységét.

Pünkösd utáni tizenhetedik vasárnapra következő csütörtök.

A mai liturgia különböző karversei gyönyörű és fontos igazsággal ismertetnek meg. Az említett szövegek alapján a következő pontokról elmélkedünk: 1. A boldog nemzet. 2. Az imádkozó Dániel. 3. A szolga jutalma.

1.

«*Boldog az a nemzet, amelynek Istene az Úr; az a nép, melyet tulajdonul kiválasztott.*» (Graduálé.)

Az Úr tulajdonát nemcsak az egyén képezi: a közösség is. Az említett liturgikus szöveg erre az igazságra hívja fel figyelmünket, és boldognak nevezi azt a közösséget, amelyet az Úr birtokába vett és kiválasztott. — *a)* A közösség alatt itt érthetjük a nemzetet, melynek fiai vagyunk; a társadalmi közösséget, amelyhez adottságaink kötnek, és a családot, amelybe beleszülettünk. A különböző közösségek csak akkor teljesítik hivatásukat és felelnek meg céljuknak, ha rajtuk is beteljesül a mai liturgia szava,

és Isten tulajdonát képezik. A nemzet, a társadalmi alakulat és a család oly magas cél szolgálatában állnak, hogy azt csak akkor érik el, ha életüket és munkásságukat Istennek szentelik és ezáltal az Úr tulajdonává válnak. Isten kegyelme nélkül lehetetlen a nemzeti élet tökéletes és fölényes kibontakozása; elgondolhatatlan a nemes célt követő társadalmi alakulatok eredményteljes fennállása és a családi közösség elkerülhetetlenül szükséges megszentelődése. A nemzeti közösség csak akkor éri el célját, ha az Úr kegyelméből meríti az életalakításhoz szükséges erőt; a társadalmi alakulat csak akkor képes munkáját végezni, ha önzetlenül, az Úr erejére támaszkodva teljesíti kötelességét; és a család csak akkor képes hivatásának megfelelni, önmegszentelődéséről gondoskodni és a belőle sarjadzó új nemzedéket az élet teljességébe beleállítani, ha Isten áldásából meríti az önzetlen önfeláldozás szellemét és kegyelmével végzi annak cselekedeteit. — *b)* Boldog az a közösség, amely valóban az Úr tulajdona — mondja a mai litur-

gia —, és teljesen igaza van. Az imént mondottak alapján belátjuk, hogy az Úr tulajdonának lenni eredményhez, sikerhez, gazdag életalakításhoz vezet. Ez magábavéve már a tökéletes boldogság kiapadhatatlan forrása. Az Úr tulajdonát képező közösség ezenkívül még azért is boldog, mert rendkívüli kitüntetés az Úr tulajdonának lenni. Az a tudat, hogy azért vagyunk az Úr tulajdona, mert annyira szeretett, hogy birtokába vett, oly felemelő, hogy eltávolít a kicsinyes meglátásoktól és beleállít annak a boldogságnak a végtelenségébe, amellyel csak az Úr képes megajándékozni. — *c)* Mindez Isten meg nem érdemelt ajándéka, mert — mint a liturgikus szöveg mondja — az Úrnak köszönhetjük, hogy birtokába vett. Az Úr választott ki tulajdonául. Nem a közösség érdeme, hogy az Úr tulajdona, hanem a kiválasztás kegyelmének következménye. Ennélfogva a nyomában fakadó boldogság is csak ajándék, amelyért sohasem tudunk kellőkép hálát adni. Egyáltalán azt kell mondanunk, hogy a kegyelem világában minden

ajándék, és senki sem támaszkodhatik, vagy hivatkozhatik érdemek által szerzett jogra. Ily jogcím nincs. Csak egy van: Isten megelőző szeretete és a belőle fakadó kiválasztás kegyelme.

Elhatározás: Annak a közösségnek nevében, amelynek gyermeke vagyok, hálát adok az Úrnak az imént szemlélt kegyelemért és ünnepélyesen megígérem, hogy — mint a közösség tagja — részemről is törekszem hivatásbeli kötelességeim teljesítésében tanúsított hűségem által meghálálni a kiválasztás és a meghívottság nagy kegyelmét.

2.

«Én, Dániel, imádkoztam Istenhez és mondottam: hallgasd meg Uram, szolgád imádságát. Ragyogtasd fel arcodat szenteid fölött és tekints kegyesen arra a népre, amely a Te nevedet viseli.» (Offertórium.)

Dániel az ószövetségi kinyilatkoztatás egyik legérdekesebb egyénisége. A liturgia felfogása szerint a keresztény lelket jelképezi, aki forró fohászban fordul Istenhez és Tőle a lelki-

élet egyik legnagyobb kegyelmét kéri. Isten nem késlekedik meghallgatni könyörgését és teljesíti az imént előadott kérést. — *a)* Dániel, vagyis a keresztény lélek imádsága a lélek mélységéből fakad. A lélek érzi, hogy nagyra, a legnagyobbra: életre van hivatva. Élni akar és természetfeletti életösztöne a veleszületett és őt jellemző finom érzéssel önkéntelenül az Úrhoz fordul a nagy és tökéletes élet kegyelméért. Mennyi élniakarás, kibontakozás és fölényes győzelem utáni vágyakozás izzik a liturgia által közvetített egyszerű, de klasszikus imádságban. Igy kell imádkozni; ezzel a lelkülettel kell az Úr felé fordulni. — *b)* Dániel, vagyis az élet után vágyakozó lélek — Isten felé fordítja arculatát, hogy az Úr lássa, mennyire fejletlen és tökéletlen még benne az élet. Meglátni ezen az arcon, hogy még sok hiányzik belőle a beteljesüléshez. Igy kell imádkozni: Isten felé fordult arccal. Meg kell mutatni az Úrnak, mennyire fejletlenek, tökéletlenek vagyunk még, és mennyire rászorulunk lelki fiziognómiánkat tökéle-

tesítő és befejező segítségére. — *c)* A válasz nem marad el. Isten azzal felel, hogy felragyogtatja a könyörgő lélek előtt szentséges Arculatát. Ez kettős következménnyel jár, amely egyúttal kettős beteljesülést jelent. A könyörgő lélek mélyen az Úr arcába tekinthet és Benne megláthatja az örök eszményi ideált, a célt, melynek beteljesüléséért küzd. Másodsorban pedig Isten feléje fordított Arcából, — amely örök kegyelemforrás, — meríti az eszményi megvalósításhoz szükséges természetfeletti erőt. Isten válasza tehát rendkívül gazdag és messze fölülmúlja a könyörgő lélek várakozását. — *d)* A liturgikus szöveg még hozzáfűzi, hogy az Úr Arca a szentek fölött ragyog. Ezzel megmondja, hogy hol részesülünk a nagy kegyelemben és hol találhatjuk meg legkönnyebben az Úr ragyogó Arculatát. A szentekben kell Őt keresnünk, az Egyházhoz kell fordulnunk, és az Egyházban, vagyis hozzá való tartozásunk által jutunk abba a helyzetbe, hogy láthatjuk örök eszményképünk, Isten szentséges Arculata ragyogását.

Elhatározás: Sokszor fordítom arcomat az Úr felé abban a meggyőződésben, hogy válaszol gesztusomra, felragyogtatja előttem szentséges Arculata dicsfényét és ezáltal megerősít. A mai elmélkedés alapján felteszem magamban, hogy az imádkozó Dánieltől megtanulom az imádság művészetét, és Isten felém fordított Arculatából merítem az eszménykép követéséhez szükséges lelkierőt.

3.

«*Igazságos vagy, Uram, és ítéleted igaz: bánj szolgáddal irgalmad szerint.*» (Introitus.)

Rendkívüli bánásmódban részesülünk, ha Istennek híven szolgálunk. Erről az igazságról a mai Introitus szövege győz meg, és ezáltal arra késztet, hogy komolyan vegyük az istenszolgálatot és nagyobb tökéletességre törekedjünk. — *a)* A liturgikus szöveg gondolatmenetének kiindulópontja Isten igazságossága. Az Úr végtelenül igazságos és mindenkinek

megadja érdeme szerint, ami neki jár. Ha az Úrnak hűségesen szolgálunk, akkor nekünk is jutalom jár. Nem azért, mintha hűséges szolgálatunk nagy értéket képezne, hanem azért, mert az Úr megígérte. Isten igazságosságának tudatából merítsünk tehát erőt és meggyőződést, hogy tökéletesebben és nagyobb lendülettel szolgáljunk Neki. — *b)* Istenszolgálatunk tökéletesítésére és elmélyítésére — a mai liturgikus szöveg alapján — az is késztessen, hogy Isten mindig irgalmassága szerint cselekszik. Elnézi a szolgálatunkban előforduló hibákat és természetünk gyarlóságaira visszavezethető fogyatkozásokat. Nem jutalmaz cselekedeteink szerint. Irgalmassága vezérli a jutalom meghatározásában és ennek alapján meg lehetünk győződve, hogy mindig többet kapunk annál, amit érdemlünk. Nem kell remegnünk gyöngeségünk miatt addig, amíg azok valóban csak gyöngeségek; s amíg rosszakaratunk nem játszik benne szerepet, bízhatunk Isten irgalmában és minden fogyatkozást elnézően megbocsátó

atyai jóságában. — *c)* Szükséges azonban, hogy teljesítsük a liturgikus szöveg által említett feltételt, vagyis istenszolgálatunk szeplőtelen legyen és az élet útjain mindig az Úr törvénye szerint járjunk. E kettős teljesítményben áll istenszolgálatunk tökéletessége és értéke.

Elhatározás: Életem folytonos istenszolgálat legyen. Minden törekvésemet abba az elhatározásba összpontosítom, hogy szolgálatom minden fogyatkozásom és gyarlóságom ellenére az Úr nagyobb dicsőségére váljék és őszinte örömet okozzon Neki.

Őszi kántorböjt péntekje.

Az őszi kántorböjt péntekjét a liturgikus szövegek alapján arra használjuk fel, hogy megtanuljuk az életben Istent keresni és a belőle fakadó kegyelmeket tökéletesen felhasználni. Elmélkedésünket a következő pontokba osztjuk: 1. Az Úr keresése. 2. A megtermékenyítő harmat. 3. Az igazi boldogság.

1.

«Örvendezzék azoknak a szíve, kik az Urat keresik: keressétek az Urat és erejét, keressétek szüntelenül színét.» (Introitus.)

A mai kántorböjt liturgiájának alapvető gondolata, hogy a valódi öröm csak ott fakad, azokban a szívekben, amelyek feltétlen odaadással és teljes komolysággal keresik az Urat. A liturgikus szöveg felszólít, hogy életünknek ez legyen tartalma és boldogsága: az Urat keresni és addig nem nyugodni, míg meg nem találtuk. — *a)* Az Urat keresni annyit jelent, mint a kegyelemre, a természetfeletti világrendre építeni fel az életet és ennek alapján tökéletesíteni a krisztusi jellemkép kibontakozását. Minél több kegyelmet nyerünk, annál közelebb kerülünk Istenhez, annál szorosabb a Vele való kapcsolat és annál tökéletesebb Benne való elmerülésünk. — *b)* Istenben az erőforrást is keressük. Tudatában vagyunk gyöngeségünknek, gyarlóságunknak és teljesítőképességünk korlátoltságának. Azt is tudjuk, hogy a szükséges ki-

egészítést és sugallatokat csakis az Úrban találjuk meg. Kívüle nincs más erőforrás. Hozzá közeledünk tehát, hogy Belőle merítsük az élet tökéletes alakításához szükséges képességet. — *c)* Az Úrban, mint a liturgikus szöveg mondja, a folytonos jelenlétet is keressük. Az Úr színét akarjuk látni, hatása, befolyása alatt akarunk élni, ragyogó szépségével töltekezni és gazdagságából meríteni. Az Úr jelenlétére szükségünk van, mert kell, hogy folyton szemünk előtt lebegjen az örök követendő eszménykép. Az Úr jelenlétére, az Úr Színére szükségünk van, hogy tökéletesebb életalakításra buzdítson és visszatartson az Isten jelenlétét megszentségtelenítő bűntől. — *d)* Tiszta és zavartalan boldogság fakad azokban a lelkekben, amelyek őszintén keresik Istent. Benne találják meg mindazt, ami életükből hiányzik és az Úr jelenléte életük legtökéletesebb beteljesülése.

Elhatározás: Úgy veszem észre, hogy Isten kegyelemfakasztó jelenlétének tudata nem

elég eleven bennem. Sokszor úgy cselekszem, mintha Isten ki tudja milyen távol lenne tőlem. Felteszem magamban, hogy az isteni jelenlét teljes tudatában cselekszem és ezáltal tökéletesítem teljesítményemet. Igy fogom fel azt, amit a mai liturgia istenkeresésnek nevez.

2.

«*Mint harmat leszek, Izrael virágozni fog, mint a liliom és gyökere kihajt, mint a Libanoné.*» (Szentlecke.)

Isten jelenlétét — és ezt a Szentlecke mondja meg nekünk — nem keressük hiába. Végtelen termékenységet fakaszt, és oly gazdag adományokkal ajándékoz meg, melyek egész életünkre kihatnak. — *a)* A liturgikus szöveg a kinyilatkoztatás alapján harmattal hasonlítja össze az őszinte istenkeresésre válaszoló Urat. A harmatnak az a tulajdonsága, hogy megtermékenyítően hat és üdeséget fakaszt. Az Úr szeretettel válaszol

őszinte istenkeresésünkre és a kegyelem harmatjával árasztja el lelkünket, hogy megtermékenyítsę és fokozza élete erőteljes üdeségét. — *b)* «Gyökere kihajt» az isteni kegyelem megtermékenyítő hatása alapján, ami annyit jelent, hogy megszilárdul (gyökeret ver) a természetfeletti világrendben, megerősödik a jóban és a kegyelem termékeny talajából szívja magába azt az életerőt, amely egészségessé és teljesítőképessé teszi erkölcsi törekvéseit és nemes életalakítását. — *c)* «Ágai kiterjednek és dicsősége olyan, mint az olajfáé» — folytatja a liturgikus szöveg, és a kinyilatkoztatás eme szavaival arra figyelmeztet, hogy a kegyelem alapján bontakozik ki és bizonyul termékenynek a lelkiélet. Az olajfa keleten a termékenység és a szívós, ellenállóképes élet szimboluma. Ily élet fakad bennünk is, ha befogadjuk az isteni harmatot és kegyelemre alapozzuk életünket. — *d)* «Emlékezete olyan lesz, mint a Libanon boráé.» Vagyis sikerült életalakítása nagy hatással van közvetlen környezetére, magára tereli

az emberek figyelmét, megérdemli az elismerést és buzdítólag hat mindazokra, akik hozzá közelednek. Itt különösen a szentekre gondoljunk, kiknek emlékezete sohasem múlik el. Érdemes tehát Istent keresni, Hozzá közeledni, kegyelemteljes életet élni és minden ambíciót az életalakítás sikerébe összpontosítani. Ez rendkívüli termékenységgel jár, és valóban minden szempontból kielégítő, tökéletes élethez vezet.

Elhatározás: Fő a kegyelem. Fontossága mellett minden más elveszti jelentőségét. Ennek tudatában én is minden törekvésemmel a kegyelmet keresem, gazdagságát fokozom és vele lelkiismeretesen együttműködve biztosítom életem termékenységét.

3.

«Kicsoda a bölcs, ki érti ezeket? Ki az értelmes és tudja ezeket? Mert egyenesek az Úr útjai és az igazak járnak azokon; az engedetlenek pedig elesnek azokon.» (U. o.)

a) A liturgia félreérthetetlenül figyelmeztet, hogy misztériummal állunk szemben, és azért kérdezi, hogy ki a bölcs, aki e páratlan jelenségeket meg tudja magyarázni? A misztériumot eredeti valóságában el kell fogadni. Belőle csak akkor húzunk hasznot, ha nem bolygatjuk mélységeit, hanem igényei szerint élünk és élő hittel hajolunk meg megmagyarázhatatlan végtelensége előtt. — *b)* A liturgikus szöveg megállapítja továbbá, hogy az Úr útjai egyenesek. Nagyszerűen lehet járni azokon, ha magunkkal visszük a hit világosságának ragyogó lámpását és mindig annak irányítása szerint igazodunk. Beválik, amit a mai Szentlecke mond, hogy az igazak tényleg járnak az úton, vagyis előrehaladnak, tökéletesülnek, közelebb jutnak Istenhez és elérik céljukat. — *c)* Az Úr útjai egyenesek ugyan, de azért könnyen el lehet bukni rajtuk. A liturgikus szöveg erről is megemlékezik, és a szerencsétlen eltévelyedésnek okát is megadja. A lélek e tragédiái rendszerint engedetlenségre vezethetők vissza. Aki nem kö-

veti a hit világosságát és túlteszi magát javunkat szolgáló parancsain, nem símul hozzá az Úr szentséges akaratához, az a legegyenesebb úton is célt téveszt, és akkor is elcsúszik, ha az út nem is síkos. Az Úr misztériumát nem lehet magyarázni. Itt csak egy megoldás van: engedelmeskedni az életünket irányító természetfeletti világosságnak.

Elhatározás: Az Úr útjai egyenesek, és csak azt sajnálom, hogy ennek ellenére lépteim néha ingadozók és bizonytalanok. Következőleg belátom, hogy a hit világossága és a természetfeletti beállítottság még túlságosan gyenge bennem. Ennek megerősítésén fáradozom ezután, és így járom biztos léptekkel az Úr útjait.

Őszi kántorböjt szombatja.

A liturgikus szövegek alapján és segítségével az önmegtagadás nagy jelentőségével és fontos szerepével ismerkedünk meg. Ezzel kapcsolatban

arra is van alkalmunk, hogy a Szentséges Szűznek hódoljunk, s példaadásából megtanuljuk a fegyelmezett önmegtagadás művészetének tökéletes gyakorlatát. Gondolatainkat a következő pontokban foglaljuk össze: 1. Az önmegtagadás, mint üdvös orvosság. 2. Az önmegtagadás nyomában fakadó teljesség. 3. Az önmegtagadás mint Isten előtti hódolat.

1.

«Mindenható örök Isten, Ki az önmegtagadásban a test és a lélek üdvös orvosságát adtad, alázattal kérjük Fölségedet, hogy a böjtöt tartók jámbor kérésére kiengesztelve, nyujtsd segítségedet nekünk mind a jelenben, mind a jövőben.» (Első Könyörgés.)

A mai liturgia nagy fontosságot tulajdonít az önmegtagadásnak, és azt mondja róla, hogy a testnek és a léleknek üdvös orvossága és mint olyan, kiindulópontja az isteni segítségnek. — *a)* Az önmegtagadás tulajdonképen nem egyéb, mint elszánt és következetes «nem»-et mondás mindazzal szemben, ami fegyelmezetlen

szenvedélyre, benső rendetlenségre és egyéb emberi gyarlóságra vezethető vissza. A szigorú fegyelem alapján mozog, a hajthatatlan akarat gyermeke és a kegyelemfakasztotta jobb belátás egyik legszebb következménye. — *b)* Az önmegtagadás elsősorban a lélek orvossága. Meggyógyítja a lelket, visszaadja egészségét, amennyiben szigorú fegyelmezettsége által elejét veszi a kísértésnek és a bűnös hajlammal szemben tanúsított túlságosan könnyű engedékenységnek. Távol tart tőle mindent, ami árt, és erélyesen védelmezi a benne működő kegyelem gyümölcseit. — *c)* Az önmegtagadás a test orvossága is. Megszabadítja a bűn kárhozatos lázától, a benne feszülő erőt a jó és nemes ügy szolgálatába állítja és szenvedélyes élniakarását természetfeletti célokba összpontosítja és ezáltal megszenteli. — *d)* Az önmegtagadás tiszta atmoszférát, szűzies légkört teremt. Kiengeszteli Istent, kedvessé tesz előtte, és ezáltal megindítja azt a kegyelmi folyamatot, amelyet isteni segítségnek nevezünk.

Elhatározás: Az önmegtagadásért eddig nemrajongtam túlságosan, és ennek az ügyetlenségemnek köszönhetem, hogy lelkiéletem még mindig nincs egészen rendezve. Belátom, hogy ez nem tarthat tovább, és azért felteszem magamban,hogy fegyelmezett önmegtagadással törekszem magasabb lelki érdekeimet védeni és Isten segítségét kiérdemelni. (Részletes jófeltételek.)

2.

«*Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy böjtölve kegyelmeddel jóllakjunk és magunkat megtartóztatva minden ellenségnél erősebbé váljunk.*» (Második könyörgés.)

Az önmegtagadás olyan «teltséghez» vezet, amely minden szempontból kitölt és minden igényt kielégít. — *a)* Az önmegtagadás fegyelme (ehhez tartozik a böjt is), elfordít az élet csak anyagi oldalától, szellemivé teszi minden törekvésünket és magával ragad a kegyelmi megnyilvánulások beláthatatlan magasságába. Minél na-

gyobb mértékben szakadunk el az anyagi érdekek szeretetétől, annál nagyobb fokban telünk el lelki értékekkel, Isten kegyelmével, és ez vezet ahhoz a benső gazdagsághoz, amelyet egyéb kifejezés hiányában «teltségnek» nevezünk. (A fentidézett könyörgés szövege is erre céloz.) — *b)* Az imént vázolt állapot gyönyörű következménnyel jár. Erőssé tesz és gazdagsághoz vezet. Erőssé csakis a lelki érték és az azt kiegészítő kegyelem tehet. Az anyagi beállítottság és materiális gondolkodásmód csak gyengít és lefokozza ellenállóképességünket, mert ahelyett, hogy bőséges erőforrásról gondoskodna, csak a bennünk már meglevő erőket használja fel, tehát elvesz, ahelyett hogy adna. Az önmegtagadás nyomában fakadó lelkiélet viszont ad, ahelyett, hogy elvenne, mert gazdagon áradó erőforráshoz vezet és fokozza bennünk a kegyelmi életet. — *c)* Az önmegtagadás nyomában fakadó erő annyira intenzív, hogy minden ellenállást felülmúl és a legveszedelmesebb ellenség erejét is megtöri. A kegyelem ereje izzik

benne és ez teszi feltétlen győzedelmessé. Érdemes az önmegtagadás mindennapi gyakorlásának álláspontjára helyezkedni és ezzel a hathatós fegyverrel küzdeni a lelkünket környékező veszedelmes ellenség ellen.

Elhatározás: Az önmegtagadás embere akarok lenni, hogy mindinkább erősödjem, és hathatósabban küzdjek a lelkiéletemet veszélyeztető ellenségeim ellen. Minél fegyelmezettebb vagyok, annál erősebbé leszek; és minél őszintébb önmegtagadásom, annál izzóbb bennem a kegyelem.

3.

«Amint, Urunk, megengedted, hogy ünnepi böjttel hódoljunk Neked; éppúgy add meg nekünk, kérünk, a megbocsátó segítséget.» (Ötödik könyörgés.)

Önmegtagadásunk különböző gyakorlatai által az Úrnak hódolunk. — *a)* Önmegtagadásunk az Úrnak bemutatott hódolat áldozata. Hódolunk Neki, mert megfogadjuk törvényét és engedelmeskedünk parancsának. Hódolunk Neki, mert kedvéért törek-

szünk önmegtagadásunk által magasabb lelkiéletet élni és dicsőségére válni. Hódolunk Neki, mert önmegtagadásunk által lerázzuk magunkról az anyag béklyóit, hogy annál szabadabban szolgálhassunk. — *b)* Hódolatunk gyümölcse Isten megbocsátó kegyelme. Az által, hogy fegyelmet tanúsítunk, önmegtagadást gyakorlunk, jóakaratunkról teszünk tanúbizonyságot, áldozatot hozunk és kiengeszteljük az Urat bűneinkért. Az Úr feleletként jóságos elnézést gyakorol és megbocsátja kisebb-nagyobb vétkeinket. — *c)* A bocsánat ajándéka nagy segítségünkre van, mert megújítja bennünk a kegyelem életét, eredményteljesebbé teszi működését és minden vonatkozásban megszenteli életünket. Az önmegtagadás gyakorlata tehát végtelenül üdvösséges és lelkünk nagy hasznára válik. Közel hoz Istenhez, tökéletesíti szolgálatunkat és elősegíti bennünk a lelki érettséget, amely egyedül képesít az örökkévalóság boldogságának befogadására.

Elhatározás: Mégegyszer megígérem, hogy komolyan gyakor-

lom az önmegtagadást, és minden szempontból törekszem fegyelmet tartani. Ha nehezemre esik, arra gondolok, milv nagy engesztelő ereje van a fegyelmezett önmegtagadásnak; és mennyire rászorulok az isteni bocsánat kegyelmére.

Pünkösd utáni tizennyolcadik vasárnap.

A mai vasárnappal a pünkösd utáni liturgia az utolsó fázisba lép. Miután részletesen vázolta a nagy ellentéteket és megmagyarázta a magasabb lelkiélet szépségeit, az örök kicsendülésre tereli a figyelmet. A végső ítéletre, az emberi élet ádventjének nagy beteljesülésére készít elő. Lelki arculatunkon az utolsó simításokat eszközli, és arra törekszik, hogy Istenhez való hasonlatosságunk remekműszámba menő alkotását tökéletesítse. — Szent Pál apostol a mai Leckében gyönyörűen vázolja Krisztus életének bennünk való megnyilvánulását. Elmélkedésünket az Apostol gondolatmenete alapján a következő pontokban végezzük:

1. A kegyelem teljessége. 2. A kegyelem teljességének gyakorlati jelentősége. 3. Krisztus tanúbizonysága. 4. A nagy várakozás.

1.

«Szüntelen hálát adok Istenemnek mindenkor értetek Isten kegyelméért, mely megadatott nektek Krisztus Jézusban.» (Szentlecke.)

Szent Pál apostol a korintusiakat komoly gondolkodásra szólítja fel, és meghagyja nekik, hogy ismerjék el, mily nagy kitüntetésben részesültek és mennyi kegyelmet adott nekik az Úr. Arra figyelmezteti őket, hogy minden kegyelmet megkaptak, a kegyelem teljességében részesültek. Eszközlője e teljességnek Krisztus, akitől származik minden és aki nélkül nincs természetfeletti élet és magasabb kibontakozás. — *a)* A kegyelem Szent Pál szerint Isten jóságának és jutalmának soha meg nem érdemelt ajándéka. Jogot nem formálhatunk reá, mert kiindulópontja és mértéke Isten jóságos és kifürkészhetetlen akarata. A kegyelemért és fokozatos növekedéséért csak imádkozni lehet

Imádságunkat jócselekedetekkel támaszthatjuk alá. Minél inkább keressük a jót és törekszünk Isten törvényének megfelelően élni, annál inkább remélhetjük, hogy Isten bőséges kegyelmi ajándékkal és annak fokozatos növekedésével ismeri el törekvéseinket. — *b)* A kegyelem kizárólag Istentől származik. Hozzánk azonban Jézus Krisztus, az isteni Megváltó közvetítésével jut el. Kegyelemben való részesülésünket ugyanis a Megváltó tette keresztáldozata által lehetővé. Ennek következtében Ő ad nekünk végtelen gazdagságából, érdemei teljességéből, és neki köszönhetjük a kegyelmi élet minden bennünk való megnyilvánulását. Krisztus ennek alapján természetfeletti életünk tengelye. Ő hozzá kell mennünk, ha erőre van szükségünk, és Ő reá kell felépítenünk lelkiéletünket. — *c)* Kegyelmi gazdagságunkat és lelki kibontakozásunkat azáltal biztosítjuk és fejlesztjük, hogy minden lépésünkkel törekszünk közelebb jutni Hozzá, tökéletesebben részesülni életében, megerősödni szellemében és megszilárdulni szeretetében.

A lelkiéletben tehát nagy súlyt kell fektetni a krisztocentrikus irányzatra. Minden cselekedet és teljesítmény Krisztus kegyelmével kezdődjék, folytatódjék és Őbenne találja beteljesülését. Ez a legrövidebb út, amely a kegyelem harmonikus növekedéséhez vezet és biztosítja életalakításunk természetfeletti eredményét.

Elhatározás: Krisztusnak megyek elébe, aki nemsokára mint ítélőbírám áll előttem. A pünkösdi időszak utolsó fázisát arra használom fel, hogy a kegyelemben meggazdagodjam és Isten éltetőereje segítségével távolítsam el utamból mindazt, ami tökéletes kibontakozásomat akadályozza.

2.

«Mindenben gazdagok lettetek Őbenne, minden igében és minden ismeretben.» (U. o.)

Szent Pál apostol imént idézett szavai a kegyelmi élet felülmúlhatatlan gazdagságát vázolják. Világosan megmagyarázzák, hogy miben áll e gaz-

dagság és miben nyilvánul meg életünkre gyakorolt befolyása. Szavaiból világosan kitűnik, hogy — *a)* a kegyelmi gazdagság első megnyilvánulása az igében való bővelkedés. Az Apostol ezzel azt akarja mondani, hogy Krisztus bőséges kegyelmi ajándéka megalapozza bennünk az igazság ismeretét és tökéletesíti világnézetünket. A kegyelem világosságában megszünnek a nehézségek, amelyek hitünket gyengítették és világnézetünket elhomályosították. Kezdünk tisztán látni e ragyogásban és lassan hozzászokunk a misztérium titokzatosságához. Belefejlődünk az isteni gondolatvilágba, és amit nem tudunk megérteni, azt érezteti és élteti velünk a kegyelem ereje. — *b)* A kegyelem gazdagsága teljesen átalakít és megtisztítja szándékunkat, megérteti velünk, hogy azt, amit teszünk, miért és hogyan kell tennünk. Megakadályozza, hogy szándékunk eltérjen Isten akaratától, tévútra kerüljön és értéktelenné tegye a belőle fakadó cselekedetet. A kegyelem hatása oly nagy, hogy miután megtisztította szándékunkat, tökélete-

síti azt; fokról-fokra tüzesebbé, önzetlenebbé, nemesebbé és állhatatosabbá teszi; fokról-fokra vezeti magasabb célok felé és úgy irányítja, hogy idővel elérje az Isten akarta tökéletességet. — *c)* A kegyelem ezenfelül tökéletes cselekvésre is nevel. Miután megtisztította a szándékot, erőt ad, hogy igényeinek megfelelően cselekedjünk és ebbe összpontosítsuk minden törekvésünket. A cselekedeteket pedig úgy teljesítteti velünk, hogy általuk fokozatosan bele fejlődünk a jónál jobb, és annál még jobb teljesítményekbe. Az egyik előfeltétele a másiknak, és az egyik a másikat készíti elő. Így neveljük magunkat a kegyelem segítségével mindig tökéletesebben cselekedni, és a legnagyobb érdembeli gazdagságra szert tenni. Ezt érti Szent Pál a kegyelem gazdagsága alatt, amely, mint láttuk, az élet minden megnyilvánulására kiterjed és minden lehetőségét magábafoglalja.

Elhatározás: Szívemet és lelkemet feltárom a kegyelemnek, és arra törekszem, hogy elérjem azt a gazdagságot,

amely nélkül nem tudom elérni a krisztusi tökéletességet.

3.

«*Krisztus tanúbizonysága megerősödött bennetek.*» (U. o.)

Az Apostol szavai világosan rámutatnak arra, hogy a kegyelem gyermekeiben Krisztus élete nyilvánul meg.— *a)* «Krisztus tanúbizonysága megerősödött» — mondja az Apostol, — vagyis az isteni Megváltó élete megnyilvánult bennünk. Elsajátítottuk (a kegyelem segítségével) az isteni Megváltó életművészetét. Méreteinkre lefokozva és körülményeinknek megfelelően ugyanazt tesszük, mint Ő, ugyanabból az isteni gondolatból indulunk ki, ugyanahhoz az isteni akarathoz alkalmazkodunk és ugyanazzal a szándékkal cselekszünk, mint Ő. Be kell azonban ismernünk, hogy már nem mi élünk, hanem Krisztus él bennünk. Mi csak eszköz vagyunk, melyet a kegyelem ereje arra használ fel, hogy kialakítsa a krisztusi életet, és hasonlóvá tegyen Krisztus lelki arculatához. — *b)*

Krisztus tanúbizonyságának, vagyis bennünk beteljesült életének rendkívül nagy jelentősége van. Elsősorban fokozza öntudatunkat, mert meggyőz, hogy életünk valóban gazdag, tökéletes, és minden szempontból megérdemli, hogy további kibontakozásáért áldozatot hozzunk. Másodsorban bebizonyítja a világnak, hogy a krisztusi életalakításnál szebb cél és nemesebb beteljesülés nincs. Mindenkit lendületbe hoz, Krisztus felé irányít és szelíd tüzével lángbaborítja a legelhidegültebb szíveket. Harmadsorban — és ez a legfontosabb — meggyőzi az Atyát arról, hogy nem hiába vettük a kegyelem adományát, lelkiismeretesen használtuk fel életünk megszentelésére, akaratának teljesítésére. Jóságos szeme lelkünk feléje fordított arculatában Egyszülöttje vonásaira ismer rá, és meggyőződik, hogy valóban gyermekei vagyunk. — *c)* Krisztus tanúbizonyságának bennünkvaló megerősödése véglegesíti hovátartozásunkat, és visszavonhatatlanul leszögezi életünk irányát. Isten gyermekei vagyunk, Krisztus családjához tartozunk. Utunk

az örök dicsőség beteljesülése felé vezet. Oly állapot ez, amely minden kincset megér és minden bővelkedést felülmúl. Jelentőségének súlyát azok becsülik legjobban, akik mindent elkövetnek, hogy valóban megerősödjék bennük a krisztusi tanúbizonyság és tökéletesen érvényesüljön életalakításunkban a krisztusi szellem.

Elhatározás: Életem célja, hogy Krisztus tanúbizonysága megerősödjék bennem. Minden erőmmel azon vagyok, hogy Krisztus életét éljem, és a legnagyobb áldozattól sem riadok vissza az ezen szent cél beteljesüléséért folytatott küzdelemben.

4.

«*Várván a mi Urunk, Jézus Krisztus megjelenését, ki meg is erősít majd mindvégig, hogy feddhetetlenek legyetek eljövetelének napján.*» (U. o.)

A mai liturgiában életünk mélységes értelmét találjuk meg. Ádvent ez az élet, amelyben a nagy «Úrjövetre» várakozunk. — *a)* A végcél

Jézus Krisztus megjelenése. Ez azon a napon megy végbe, mikor letelt az idő és Krisztus dicsősége teljességében jelenik meg közöttünk, hogy ítélőbíránk és jutalmazónk legyen. Hatalma teljességében tündöklő végső megjelenése az egyetlen cél, amelyért küzdünk. Ott akarunk lenni, amikor eljön, és meg akarunk jelenni Előtte. De nem üres kézzel. Magunkkal akarjuk hozni küzdelmes életünk minden gazdagságát. Oly arculattal akarunk eléje állni, amelybe mélyen belevésődtek a krisztusi fiziognómia remekszép vonásai. Azt akarjuk, hogy krisztusi arcvonásaink tanúskodjanak a bennünk beteljesült krisztusi lelkület mellett. Célunk tehát az, hogy ott legyünk, amikor ítélkezik elevenek és holtak felett, és jobbján álljunk, midőn elválasztja az elkárhozottakat az üdvözültektől. — *b)* Életünk lényege az, hogy az ítélet harsonaszavára várjunk. Minden lépésünkkel a beteljesülésnek megyünk elébe, és ennek izzó tudatában végezzük cselekedeteinket. Minden gondolatunk és vágyunk ebben összpontosul. Várakozunk, de

nem vagyunk tétlenek. A várás idejét teljesítményeink által tesszük gazdaggá, és hő vágyakozásunk által izzóvá. Várunk, de közben járunk, fejlődünk, küzdünk és győzünk. Mire megszólal az ítélet harsonája, gazdagok vagyunk és a kegyelem tüzében megéretten járulunk az Itélőbíró elé. — *c)* Utunkon, melyet a várakozás titokzatos sejtelme leng körül, nem félünk. Szent Pál szavait forgatjuk elménkben, aki azt mondja, hogy az Úr mindvégig megerősít. Az ítélet napján mint a kegyelem gyermekei feddhetetlenek leszünk és eléggé érettek, hogy megálljuk helyünket az örök megdicsőülés fényességében.

Elhatározás: Az Úrnak megyek elébe, és csak arról gondoskodom, hogy a beteljesülésre való várakozásom ne legyen üres és sivár. Minden erőmmel aktív, jellemet alakító és lelket megszentelő életet élek. A vihartól nem félek, mert tudom, hogy Krisztus megerősít.

Pünkösd utáni tizennyolcadik vasárnapra következő hétfő.

Mózes, midőn az Úr szövetséget kötött a kiválasztott néppel, oltárt állított fel, hogy különböző áldozatokat mutasson be. A mai Offertórium szövege ezt a szép jelenetet idézi emlékezetünkbe, hogy megtanítson hasonlóképen cselekedni és tökéletesebben felkészülni a szövetség kicsendülésére, az Úr végső eljövetelére. Elmélkedésünket mi is ennek a gondolatnak szenteljük, és a következő pontokban végezzük: 1. Az égő áldozat. 2. A béke áldozat. 3. Az esti áldozat. 4. Az Úr ragyogása.

1.

«Mózes oltárt szentelt az Úrnak és egészen elégő áldozatokat mutatott be rajta.» (Offertórium.)

Mózes oltárt szentel az Úrnak, és bemutatja a különböző áldozatokat. Első helyet ezek között az égő áldozat, vagy a tűzáldozat foglalja el. Elmélkedésünkben nem az Ószövetségben nagy szerepet játszó liturgikus

cselekménnyel foglalkozunk, hanem a liturgiának megfelelően, szimbolikus jelentőségét keressük. — *a)* Az égő áldozat jelképe az élet áldozatának. A liturgia arra figyelmeztet, hogy minden emberélet áldozat az Úr oltárán. Isten dicsőségét szolgáló áldozat tárgyává akkor vált, midőn a keresztség szentsége eltörülhetetlen jellel jelölte meg a halhatatlan lelket és az Úrnak szentelte az útnak indult életet. A tűz, amely az áldozatot megemészti, az élet folyamata. Tele van izzással, feszültséggel és követelményekkel. Mindig új feladat, új teljesítmény és új küldetés elé állít. Lassan és fokozatosan felőröl minden erőt, amennyiben a teljesítmények véghezvitelére használja fel. A benne megnyilvánuló kegyelem is ezt a célt szolgálja, mint felfokozása és kiegészítése az emberi teljesítőképességnek. Mikor pedig az embernek ajándékozott természetes és természetfeletti erő maradék nélkül fel van használva, az áldozat beteljesült. — *b)* Az életet ebben a megvilágításban kell szemlélni és mint folyton égő áldozatot kell

értékelni. A nagy lelkek axiómája: «Mindent Isten nagyobb dicsőségére», ebben a gondolatban gyökerezik. Életünk valóban csak akkor szolgálja az Úr dicsőségét, ha áldozatnak vesszük és minden cselekedetünkben ebből a szempontból indulunk ki. — *c)* Gondoskodni kell arról is, hogy az áldozatot megemésztő tűz, vagyis az élet folyamata izzó és gazdag legyen. A fizikai életfolyamat és a vele kapcsolatos lelki megmozdulások csak keret, ebbe kell beleilleszteni mindazt a jóakaratot, lendületet, fürge tevékenységet (az idő felhasználása!) és jószándékot, amely egymagában teszi az említett tüzet termékennyé.

Elhatározás: Életemet ezentúl új megvilágításban szemlél'em. Mindig abból a gondolatból indulok ki, hogy égő áldozat vagyok. Az akarok lenni, és életem folyását úgy alakítom, hogy ez az isteni tűz eméssze meg és teljesítse be áldozatomat.

2.

«Békeáldozatokat mutatott be.»
(U. o.)

A mai liturgia az áldozat új formájával ismertet meg. Békeáldozatról beszél, és ezzel arra utal, hogy nekünk is nagy súlyt kell fektetni a béke bennünk való beteljesülésére. — *a)* Békeáldozatot mutatunk be mi is az Úrnak, amennyiben benső életünket úgy alakítjuk, hogy minden szempontból megfeleljen a béke törvényének. A kiegyensúlyozott és kiforrott benső harmóniát keressük. Megalapozzuk a lélek békéjét és erélyes kézzel fenntartjuk az egyensúlyt a lélek igényei és a test követelményei között. Nem tűrjük, hogy az egyensúly felboruljon és komolyan veszélyeztesse a béke beteljesülését. — *b)* Miután a benső békét komoly áldozatokkal biztosítottuk, arra törekszünk, hogy e boldog állapot szellemét sugározzuk a világba. Embertársainkat a béke adományával lepjük meg, és mindent elkövetünk, hogy terjesszük közöttük a kölcsönös kiegészülés alapján a békülékenység szellemét. Ez

szintén áldozattal jár, mert nem könnyű dolog az emberek ideges kapkodása, túlfűtött érzékenysége és kegyetlen önzése között megőrizni a békét. Mi azonban ettől sem riadunk vissza, és arra gondolunk, hogy a békeáldozat bemutatása is szükséges az Úr második eljövetelére való előkészülethez. — *c)* A békeáldozatnak még más megnyilvánulása is van. Ez a világ megbékülésséért végzett könyörgés és hozott áldozat. A világtörténelem bizonyítja, hogy békés korszakok ritkaságszámba mennek. Egyéni és kollektív önzések törnek egymásra, szítanak nyugtalanságot és vezetnek gyakran véres öldökléshez. Háborúk zajlanak le fejünk felett és tomboló viharuk egy kézmozdulattal semmisít meg évezredes kultúrákat. A háborús idők nyugtalansága ezenkívül komolyan akadályozza a lelki kultúra fejlődését és oly mellékjelenségekhez vezet, amelyek éles ellentétben állnak Isten országa szellemével és szentséges akaratának beteljesülésével. Tudjuk, hogy nem változtathatjuk meg a föld színét,

de azt is tudjuk, hogy — mint Szent Jakab apostol mondja — az igaz könyörgése mindenható. Nem szűnünk meg tehát imáinkkal ostromolni az egek Urát és áldozatokkal engesztelni végtelen igazságosságát, hogy oszlassa el a tomboló vihart és ajándékozza meg az önhibájából szenvedő emberiséget a béke boldogító adományával.

Elhatározás: Komolyan ápolom a béke szellemét és mindent megteszek kibontakozása érdekében. Ezt a szándékot is belevonatkoztatom életem áldozatába, és nem szűnök meg az Úrnak béke-áldozatot bemutatni.

3.

«Esti áldozatot mutatott be.»
(U. o.)

A liturgia gyönyörű gondolatot közvetít és szép iniciatívára tanít meg, midőn kötelességünkké teszi az esti áldozatot. — *a)* Esti áldozat alatt elsősorban az emberi élet esthajnalának áldozatszerű megszentelését ért-

jük. Minden életben van hajnal, verőfényes dél és békés alkony, mert a nap azért kel, hogy delelőre jusson és midőn eljött az alkony órája, leáldozzon. Az élet minden egyes szakának megvan a maga fontos jelentősége, amelyet meg kell érteni és a kegyelem segítségével meg kell szentelni. Az alkonyodó emberi élet szintén új problémák elé állít, és állapotának megfelelő megszentelést igényel. Feladata abban áll, hogy miután túlhaladtuk a fejlődést, és a reákövetkező nagy teljesítmények idejét, felkészüljünk a végső beteljesülésre és sokat foglalkozzunk Krisztussal, kinek eljövetele számunkra csak rövid idő kérdése. Életfeladatunkat már teljesítettük és most már csak az van hátra, hogy remekművünkön elvégezzük az utolsó simításokat és eltávolítsuk az utolsó tökéletlenségeket. Olyan ez az idő, mint az építkezés befejezése. Elvégzik az utolsó javításokat és azután eltávolítják az állványokat, hogy a befejezett épület teljes egészében álljon a szemlélők előtt. Mi is hasonlóképen cselekszünk, és azon vagyunk, hogy ezt

a feladatot is fokozatosan teljesítsük. Az állványok eltávolítása nagy és nehéz munka. A mi esetünkben annyit jelent, hogy lassan, de biztosan elszakadunk mindentől, ami a földhöz köt, és túlságosan egyoldalú ahhoz, hogy szerepet játszhatna az örökkévalóságban. Lassan elválunk mindentől és hozzászokunk ahhoz a gondolathoz, hogy csakis a lelki értékeket visszük magunkkal és ezekkel jelenünk meg Bíránk előtt. Az áldozat ereje az elválásban, az elszakadásban rejlik. Ezt nevezzük esti áldozatnak, és ez szenteli meg életünk alkonyát. Erre gondolunk, valahányszor esti imánkhoz térdelünk le, és arra kérjük az Urat, legyen bennünk elég erő az esti áldozat méltó bemutatására. — *b)* Nem tudjuk, mikor áldozik le életünk napja. Azért szükséges, hogy mindig készen legyünk erre az órára. Az esti áldozatot tehát egész életünkön keresztül be kell mutatnunk, mert csak így készülünk fel Annak eljövetelére, Aki váratlanul jön és előzetes kopogás nélkül nyitja ránk az ajtót.

Elhatározás: Az esti áldozatot én is szívesen mutatom be, és ezáltal bizonyítom be, hogy érett vagyok az örök beteljesülésre.

4.

«*Mózes oltárt szentelt az Úrnak.*»
(U. o.)

Mózest az Úr a szövetségkötés pillanatában Sínai hegyére hívja. Az Úr színe előtt könyörög most a nagy vezér, és esdekelve engeszteli az Urat népe súlyos botlásaiért. Isten megígéri, hogy teljesíti kérését és ennek jeléül megmutatja magát a kiválasztottnak. Előbb azonban megmagyarázza neki, hogy senkisem tudja elviselni dicsősége fényét. Felszólítja, hogy álljon az előtte álló sziklára. Midőn Mózes ott állt a sziklán, az Úr elhaladt előtte dicsősége teljességében. Kezével azonban eltakarta fényességét, nehogy a dicső ragyogás megvakítsa a népvezért. A liturgia ezt a jelenetet szemlélteti velünk, ha az Offertórium rövidített szövegébe nem is vette fel ezeket a részleteket. Az említett jelenetnek számunkra nagy jelentő-

sége van. Megtanít az Úr dicsősége ragyogásának nekünk megfelelő szemléletére. — *a)* Tudnunk kell, hogy e fényességet testi szemeinkkel sohasem szemlélhetjük. Krisztus színeváltozásának pillanatában az apostolok is elfedték szemeiket, mert nem bírták a vakító fényességet. E dicsőséges ragyogás látása csak azoknak van fenntartva, akik érdemdús életük által megérdemelték az örök megdicsőülést és annak teljességében szemlélik az Urat. Mi egyelőre még csak útban vagyunk e megdicsőülés felé és — *b)* jelenleg úgy járunk, mint Mózes. Az Úr fátyolt borít dicsőségére és csak ezen keresztül láthatjuk szentséges Arculatát. A fátyol, a kinyilatkoztatott örök igazság és a nyomában fakadó hit megláttatja velünk az Úr dicsőségét, de a hittitkok, a misztériumok által annyira letompítja az Úr fényességét, hogy elbírjuk e látást és éppen annyit szemlélünk amennyire szükségünk van, hogy kialakuljon bennünk a tökéletes istenfogalom. — *c)* Ennek tudatában kell a hittitkokhoz közeledni. Bennük ragyog fel elfátyolozva

Isten dicsősége, és bennük ismerjük meg az Úr lényegét. Ne akadjunk meg a fátyolon, hanem örvendjünk, hogy az Úr feltárja előttünk titkait. Szemléljük ezeket, és így készüljünk fel az Úr végső eljövetelére. Akkor majd lehull a fátyol és megpillanthatjuk Őt dicsősége teljességében.

Elhatározás: A hittitkokat mindig intenzívebben szemlélem, sokat elmélkedem felettük és ezáltal készülök elő a nagy beteljesülésre.

Pünkösd utáni tizennyolcadik vasárnapra következő kedd.

A mai Evangéliumban a liturgia a bűnbocsánat teológiáját közvetíti. Ennek alapvető igazságait a következő pontokban szemléljük: 1. A bizalom. 2. A bűnbocsánat több mint csoda. 3. A bűnbocsánat következményei.

1.

«Jézus mondá az inaszakadtnak: Bízzál fiam!» (Evangélium.)

Krisztus az inaszakadtat, akit nagy tolongás közepette hoznak eléje, azzal fogadta, hogy bizalmat öntött kifáradt

és elcsüggedt lelkébe. Ezzel már nagy szolgálatot tett neki és megerősítette benne az életbe vetett hitet. — *a)* Az inaszakadt testi hibája miatt sokat szenvedett, mások irgalmára szorult és mindenben az emberek jóakaratától függött. E sajnálatos körülmény nyomasztólag hatott lelkére és minden bizalmát elvette. Szenvedése voltaképen büntetés volt. Bűneiért kellett e keserves sorsot viselnie. A bűn mindig ily káros következményekkel jár. Az inaszakadt esetében a testet bénította meg, a mi esetünkben pedig a lélekre van hasonló hatással. A bűn mindig rombol, kárt okoz, bénítólag hat és lelkileg inaszakadttá teszi elkövetőit. — *b)* Krisztus az inaszakadtnak világosan megmondja, hogy van még reménye, de csak akkor, ha bízik bűnbocsájtó hatalmában. Meg fog gyógyulni, testileg-lelkileg egészséges ember lesz belőle, mihelyt a bűnbocsánat kegyelme érintette lelkét és megszabadította súlyos megterheltetésétől. Ezáltal mindannyiunknak megmutatja a szabaduláshoz vezető utat. Felszólít, hogy Hozzá forduljunk, ir-

galmában bízzunk, tőle reméljük bűneink bocsánatát, és jóságában reménykedjünk. Ezen feltétel mellett biztosan elnyerjük bűneink bocsánatát, visszaszerezzük lelkünk sokáig nélkülözött egészségét. — *c)* A bűnbocsánat kegyelmében való részesüléshez a mondottakon kívül még mélységes hit szükséges. Úgy kell cselekednünk, mint az inaszakadtnak. Minden nehézséget és akadályt le kell küzdenünk, hogy Krisztushoz jussunk. Benső lelki bénaságunk, elfásult fáradtságunk, kétségbeesésünk, és a külső akadályok mint a korszellem, az emberek ítélete, s egyebek ne akadályozzanak abban, hogy Krisztushoz menjünk. Szükségünk van Reá, mert csak Ő szabadíthat meg bűneinktől és káros következményeitől. — *d)* Ha nincs más megoldás, keressünk magunknak jóságos embereket, akik Krisztushoz visznek. Az inaszakadt is így cselekedett. Ilyen önzetlen lelkeket mindig találunk. Ezek azok az emberek, akiket apostoli szellem fűt, és akik önzetlen szeretetük, érett tapasztalatuk, forró imádságuk és

apostoli szellemük által sietnek a bűnösök segítségére. A fő az, hogy minden eszközt megragadjunk, hogy Krisztushoz jöjjünk és a bűnbocsánat kegyelmében részesüljünk.

Elhatározás: A bűn engem is megbénított, pedig természetem alapjábanvéve a fürge mozgékonyság. Bénaságomat már nem tudom elviselni, és azért az inaszakadt hitével és lelkesedésével keresem Krisztusnál bűneim bocsánatát.

2.

«Mi könnyebb, mondani-e: megbocsáttatnak neked bűneid; vagy azt mondani: Kelj fel és járj?» (U. o.)

A jelenlévő farizeusok fejüket csóválták Krisztus szavai hallatára és istenkáromlásnak vették kijelentését. Gondolkodásmódjuk egyáltalán nem nemes és nem felel meg a valóságnak. Szemtanui voltak Krisztus cselekedeteinek és eleget hallottak az általa mívelt csodákról. Tudhatták tehát, hogy a csodatévő Krisztus Isten, és mint olyan, hatalma van a bűnöket

megbocsájtani. Mégis megbotránkoztak szavain és nem hittek hatalmában. Krisztus bebizonyította nekik, hogy isteni ereje teljességéből éppoly könnyen adja vissza a test egészségét, mint amilyen könnyen bocsájtja meg a legelvetemültebb bűnöket. — *a)* A bűnök bocsánata valóban csodaszámba megy. Nagyobb hatalom kell hozzá, mint betegeket gyógyítani és halottakat feltámasztani. Könnyebb a test egészségét helyreállítani, mint a beteg lelket meggyógyítani. Ennek okát abban találjuk, hogy a bűn Isten ellen elkövetett legnagyobb igazságtalanság. Ezt jóvátenni s ennek következményeit eltörölni valóban isteni hatalmat jelent. A lelket, amelyet megmételyezett a bűn, átalakítani, Isten hajlékává tenni és megszentelni oly hatalmat jelent, amelyet csak Isten gyakorolhat. Messze felülmúlja a többi csodákat, mert miután lélekről van szó, a lelkierő teljességét és a lélek felett gyakorolt abszolút hatalmat tételezi fel. Amennyivel értékesebb a lélek a testnél, annyival áll a bűnbocsánat csodája a többi csodák

felett. — *b)* Krisztus azáltal, hogy ezt a hatalmat gyakorolja és ennek kegyelmét reánk pazarolja, a legnagyobb jótéteményben részesít. Megmutatja mennyire megbecsüli halhatatlan lelkünk értékét, mily nagy fokban szeret és mily nagy mértékben viseli szívén üdvösségünket. Ezáltal bizalmat önt belénk, fokozza öntudatunkat, erősíti életkedvünket és eredményesen elfordít a bűntől, minden baj okozójától. — *c)* A bűnbocsájtó hatalom gyakorlása által megerősíti bennünk istenségébe vetett hitünket, jóságába összpontosított reményünket és megérteti velünk, hogy a lélek üdvösségéért minden áldozatot meg kell hozni. Ha Krisztus a legnagyobb hatalmat gyakorolja a bűnbocsánat által, hogy megmentse lelkünket, akkor nekünk a legnagyobb áldozattól sem szabad visszariadnunk, hogy szándékának megfelelően együttműködjünk vele lelkünk megmentésében.

Elhatározás: Tudom, hogy a bűnbocsánat csodaszámba megy, és hogy én Krisztus csodatévő hatalmának köszö-

nöm lelki egészségemet. Óvakodom azt ismét veszélyeztetni, mert nem akarom, hogy Krisztus csak a legnagyobb csodatévő hatalom gyakorlásával szabadítson meg az örök kárhozattól. Részemről minden áldozatot meghozok, hogy lelkemet megóvjam a bűntől, és folyton nyitva tartsam Krisztus kegyelmének.

3.

«Mondá az inaszakadtnak: Kelj fel, vedd ágyadat és menj házadba. (U. o.)

A csoda megtörtént. Krisztus bebizonyította, hogy mindenhez van hatalma: megbocsájtani a bűnt, és visszaadni az elveszített egészséget. Ebben a jelenetben számunkra is nagy tanulság rejlik, mert Krisztus kettős hatalmának gyakorlása világosan megmutatja a bűnbocsánat hatását és következményeit. — *a)* Krisztus megbocsájtotta az inaszakadt bűneit, és megszabadította őt kárhozatos megterheltetésétől. Ennek

első következménye, hogy az inaszakadtban megszűnik a bénulás. Visszanyeri egészségét, szabadon használja tagjait és megszűnik nyomorék lenni. Ez nemcsak a testre vonatkozik. A bűnbocsánatnak a lélekre vonatkozólag is hasonló következményei vannak. Megszabadítja a lelket a kárhozatos bénaságtól, a természetfeletti haláltól, visszaadja mozgásszabadságát, lehetővé teszi továbbfejlődését és biztosítja üdvösségét. — *b)* Az inaszakadt engedelmeskedett Krisztus parancsának, vette az ágyat és hazament. Lelkét kifejezhetetlen boldogság és felfokozhatatlan öröm árasztotta el. Érezte ereiben az egészséges vérkeringést, és lelkében az újonnan kapott kegyelem áradatát. Boldog volt a szó legteljesebb értelmében, és lelkében derengett annak tudata, hogy mit jelent Isten kegyelmével élni és az Úr gyermekének lenni. A bűnbocsánat mindig ily túláradó boldogságot vált ki a lélekből. Ezáltal fokozza életkedvünket és képesít mindazon áldozatra, amely nélkül nem lehet az örök üdvösséget biztosítani. —

c) A bűnbocsánat hatalmának gyakorlása a körülállókra is nagy benyomást tett. Akik szemtanúi voltak az inaszakadt boldog esetének, megrendült lélekkel térdreborultak, és hálát adtak Istennek, dicsőítették az Urat, és csodálva imádták végtelen hatalmát.

Elhatározás: Krisztus bűnbocsájtó hatalma csodájának én is végtelen sokat köszönhetek. Mióta ebben a kegyelemben részesültem, egészséges a lelkem, és most csak arra ügyelek, hogy ne veszélyeztessem e boldog állapotot.

Pünkösd utáni tizennyolcadik vasárnapra következő szerda.

A mai szentmise Könyörgései a lelkiélet egy pár nagyon fontos oldalára mutatnak rá. A liturgikus szövegek alapján a következő igazságokról elmélkedünk : 1. Az Úr irgalmas működése. 2. Az igazság és az élet közötti összhang. 3. Isten ajándékában való részesedés.

1.

«Vezesse szívünket, kérünk, Urunk, irgalmas működésed, mert nélküled nem lehetünk előtted kedvesek.» (Kollekta.)

A mai Kollekta szövege arra figyelmeztet, hogy a lelkiélet kibontakozásához szükségünk van az Úr bennünk megnyilvánuló irgalmas működésére. — *a)* Isten irgalmas működése alatt a bennünk élő és cselekvő kegyelmet kell érteni. E működés azért áll az irgalom jegyében, mert — mint minden kegyelmi megnyilvánulás — Isten végtelen jóságától függ és irgalmának gyümölcse. Az Úr szíve megesik tehetetlenségünkön és ennek alapján irgalmat gyakorol velünk, vagyis kegyelemmel ajándékoz meg, hogy lehetővé tegye üdvösségünket. Az isteni irgalom ezen ajándéka tevékeny, vagyis a kegyelem működik bennünk, irányítja életünket, elősegíti lelki kibontakozásunkat és alakítja Krisztushoz való hasonlatosságunkat. — *b)* A Kollekta szövege azt mondja, hogy Isten «irgalmas működése», vagyis a kegyelem nélkül nem lehetünk

kedvesek az Úr előtt. Ez annyit jelent, hogy kegyelem nélkül nem élhetünk Istenhez méltó életet, nem kapcsolódhatunk bele a természetfeletti világrendbe, nem szerezhetünk érdemet és nem vehetünk részt Isten életében. «Kedvesek» az Úr előtt viszont csak akkor vagyunk, ha érdemszerző cselekedetek és istenes élet által szenteljük meg lelkünket. Szükségünk van tehát az Úr irgalmas működésére, másszóval gazdag kegyelmi ajándékára. — *c)* Isten irgalmas működése — mondja a Kollekta — szívünket vezeti, vagyis eláraszt világosságával, nemes, istenes gerjedelmeket fakaszt, megszenteli érzelemvilágunkat és acélossá, következetessé teszi akaratunkat. Isten irgalmas működésének, tehát a kegyelemnek köszönjük lelki megszentelődésünket, és azt a benső értéket, amely kedvessé tesz az Úr előtt.

Elhatározás: Isten irgalmas működésének, a kegyelem bennem lüktető áramlatának köszönöm lelkiéletemet. Törekszem ezt fokozni,

amennyiben a fősúlyt a kegyelmi gyarapodásra fektetem.

2.

«Isten, ki ez áldozat tiszteletreméltó cseréje által az egy, fölséges Istenségnek részeseivé teszel minket: Engedd, kérünk, hogy amint igazságodat megismerjük, éppúgy megfelelő élettel is megvalósítsuk.» (Szekréta.)

a) A Szekréta szövege abból a gondolatból indul ki, hogy az eucharisztikus áldozat által az egy, fölséges Isten életének részesévé válunk. Az áldozatból kiáradó kegyelem révén belekapcsolódunk Isten életébe, elmerülünk teljességében és részesedünk minden gyümölcsében. — *b)* Ennek egyik legragyogóbb következménye, az igazság tökéletes ismerete. Az eucharisztikus kegyelem az isteni Igével forraszt egybe és ezáltal az örök isteni igazság világosságának teljességébe állít bele. E fényességben mindent megtalálunk, ami az igazságra vonatkozik, és tökéletesen megismerkedünk mindazzal, ami az élet magyarázatához és alakításához szük-

séges. Tökéletes világnézet alakul ki bennünk, és ennek alapján a követendő erkölcsi törvény ismerete sem lehet hiányos. Pontosan tudjuk, mit kell tennünk, hogyan kell élnünk és miben áll hivatásunk. — *c)* A liturgikus szöveg ezzel kapcsolatban arra fekteti a fősúlyt, hogy az igazságnak az Eucharisztiából fakadó ismerete összhangban legyen életalakításunkkal, cselekedeteinkkel és erkölcsi magatartásunkkal. Nem szabad előfordulnia, hogy erkölcsi magatartásunk és az igazság ismerete között ellentmondás keletkezzen. Az igazságot ugyanis nemcsak ismerni, hanem élni is kell. A Szekrétában azért könyörgünk, hogy az eucharisztikus áldozat által ebben a kegyelemben is részesülhessünk.

Elhatározás: Az említett összhangra nagy súlyt fektetek, és komolyan törekszem úgy élni, hogy minden cselekedetemet az igazság ismerete irányítsa.

3.

«Szent ajándékoddal táplálkozva, hálát adunk neked Urunk, és kérjük irgalmadat, hogy a benne

való részesülésre méltóvá tégy minket.» (Posztkommúnió.)

A Posztkommúnió arra figyelmeztet, hogy lehetetlen az eucharisztikus áldozat kegyelmében részesülni anélkül, hogy Isten erre külön előkészítene és méltóvá tenne. — *a)* Az eucharisztikus kegyelem lényege a Krisztussal való tökéletes és természetfeletti összeforrás. Ezzel kapcsolatban a szó teljes értelmében azt kell mondanunk, hogy senki sem méltó az Istennel való egyesülésre. Még az Úr angyalai sem, mert a teremtmény annyira távol áll a Teremtőtől, hogy a fennálló ürt önnön erejéből sohasem tudja kitölteni. Ehhez magasabb beavatkozás és rendkívüli segítség szükséges. — *b)* A Posztkommúnióban a liturgia ezt az igazságot tartja szem előtt és arra kéri az Urat, hogy készítsen elő az eucharisztikus áldozatra, és tegyen méltóvá a benne való részesülésre. Az Úr ezt azáltal teszi, hogy eltekint méltatlanságunktól és az isteni Lélek járásával külön megszenteli lelkünket és így készít elő a Vele való eucharisztikus összeforrásra. — *c)* Le kell

vonnunk a következtetéseket, meg kell fontolnunk, hogy az eucharisztikus áldozatban való részesedésre az Úr készít elő. Nem szabad tehát távolmaradnunk az eucharisztiától azon címen, hogy amúgy sem vagyunk méltók az eucharisztikus kegyelemre. Minél méltatlanabbaknak érezzük magunkat, annál nagyobb gondot kell fordítanunk a kellő előkészületre, és Istent kérnünk, hogy különös kegyelmi ajándéka által méltasson erre a nagy élményre.

Elhatározás: Arra nem is gondolok, hogy az Eucharisztiától távolmaradjak. Méltatlanságom teljes tudatában közeledek az áldozati oltárhoz, de előbb jól felkészülök, és Isten kegyelmét kérem, hogy tegyen méltóvá Vele egyesülni és áldozatában részesedni.

Pünkösd utáni tizennyolcadik vasárnapra következő csütörtök.

Áldozat és áldozati ajándékok nélkül nem lehet az Úr elébe menni és végső eljövetelére felkészülni. A mai

Kommúnió szövege nagyon világosan nyilatkozik erre vonatkozóan, és a következő igazságokra tanít meg: 1. Az áldozati ajándék. 2. Az eljövetel. 3. Az imádás.

1.

«*Hozzatok áldozati ajándékokat.*» (Kommúnió.)

Az Úr elébe megyünk. Tudatában kell lennünk annak az igazságnak, hogy nem jelenhetünk meg Előtte üres kézzel. Helyünket csak akkor álljuk meg szentséges Színe előtt, ha el nem múló értékeket hozunk magunkkal és méltónak bizonyulunk Hozzá. — *a)* Az el nem múló érték: az áldozat ajándéka. Arról van szó ugyanis, hogy Istennek egy hosszú emberéleten keresztül bebizonyítsuk önzetlen szeretetünket és hűséges ragaszkodásunkat. Ezt csak azáltal tehetjük, ha életünket a legönzetlenebb áldozat alapjára építjük fel. Minél több áldozatot hozunk, minél őszintébben tesszük ezt, és minél nagyobb szerepet juttatunk életünkben az áldozatnak, annál gazdagabban jelenünk meg Istenünk és Itélőbíránk előtt. —

b) Az áldozatra vonatkozólag nem az a fontos, hogy miben áll, hanem az, hogy hogyan hozzuk, míly szívvel mutatjuk be az Úrnak. Minél nagyobb fájdalmat okoz, és minél többet vesz el tőlünk, minél nagyobb erőfeszítésbe kerül és minél tökéletesebb önzetlenségről tanúskodik, annál nagyobb az értéke és a bennerejlő érdem. A fősúlyt arra kell fektetnünk, hogy az áldozatot önként, szívesen, szeretettel, meggyőződésből és izzó lendülettel hozzuk. Ne arra gondoljunk, hogy áldozat, hanem arra, hogy Isten dicsőségére válik és kegyelmi gyarapodásunkat szolgálja. — *c)* Minden áldozat betetőzése a Golgota-áldozat. Életünknek csak egy gerince legyen, és ez Krisztus keresztáldozata. Minden nap van alkalmunk benne elmerülni, és vértelen megismétlődésében, az Eucharisztiában részesülni. Erre az áldozatra építsük fel életünket, adományával lépjünk majd az Úr elé, és szellemével izzítsuk át mindazt az áldozatot, amelyről fentebb emlékeztünk meg, és amelynek összessége oly gazdaggá teszi életünket.

Elhatározás: Az áldozatra építem fel életemet, és komolyan azon vagyok, hogy az áldozat szelleme izzítsa át lelkemet. Istennel szemben a legnagyobb áldozatkészséggel viseltetem, és így remélem, hogy majdan, midőn eljön számonkérni cselekedeteimet, nem járulok üres kézzel elébe.

2.

«*Jertek udvaraiba.*» (U. o.)

Elmélkedéseinkben már többször esett szó arról, hogy Isten kegyelemteljes szeretete mennyire megelőz. A mai Kommúnió most arra tanít meg, hogy nekünk is van alkalmunk (de csak korlátolt értelemben) az Urat megelőzni és ezáltal tanúbizonyságot tenni szeretetteljes jóakaratunkról. — *a)* Az Urat azáltal előzzük meg, hogy nem várunk külön felszólításra, és nem tétovázunk addig, míg kéri és követeli tőlünk az áldozatot. Szeretetünk zseniális leleményességével minden alkalmat megragadunk, hogy felszólítás

nélkül hozzuk meg a különböző körülmények által lehetővé lett áldozatot.— *b)* Áldozatunk ezáltal csak nyer, és rendkívüli módon értékessé válik. Nagy különbség van azon áldozat között, amelyet az Úr az életkörülmények által reánk kényszerített, és azon áldozat között, amelyet önként választottunk. A körülmények által reánk kényszerített áldozat érdeme abban áll, hogy elfogadjuk az áldozatot és belenyugszunk Isten szentséges akaratába. Az önként választott áldozatot viszont az teszi rendkívül értékessé, hogy szabad elhatározásból kerestük az alkalmat, mert szenvedni, áldozatot hozni és égőáldozattá válni akartunk, hogy újabb tanúbizonyságát adjuk szeretetünknek. — *c)* Istent ezen magatartásunk által természetesen csak annyiban előzzük meg, amennyiben szabadon akarunk választani. A valóság viszont az, hogy még ezt a szabad elhatározást is isteni kegyelem titkos sugallatának és benső felszólításának köszönhetjük. Itt is a kegyelmi élet egy misztériumával állunk szemben, amelyet ne annyira

magyarázni, mint inkább gyakorlatilag élni akarjuk.

Elhatározás: Törekszem — amennyire tőlem telik — megelőzni Istent, és nem várok külön felszólításra. Keresem az alkalmat, hogy áldozatot hozzak és ezáltal öregbítsem érdemeimet.

3.

«*Boruljatok le szent udvarában az Úr előtt.*» (U. o.)

Az áldozati ajándéknak csak akkor van érdemszerző ereje és természetfeletti értelme, ha minden áldozati cselekedetünket az imádás szelleme izzítja át. — *a)* Legfőbb kötelességünk az Urat imádni. Imádásunk által függőségünket ismerjük el és fejezzük ki. Ezenkívül benső vágyunknak is eleget teszünk, mert szükségét érezzük, hogy az Úr nagyságát, tökéletességét, szentségét és végtelen hatalmát méltó módon tiszteljük. Isten tulajdonságai oly végtelen hatással vannak reánk, hogy térdrekényszerítenek és a hódolatteljes imádás gerjedelmeit váltják ki lelkünk-

ből. Ennek a benső szükségletnek szívesen és önként teszünk eleget. Ezért juttatunk az imádásnak oly nagy szerepet életünkben. — *b)* Csupa tűz és izzás a mi imádásunk. Ebben a megállapításban semmi túlzás nincs. Minden tapasztalt ember tudja, hogy az imádás tüzet gyujt és izzásba hoz. Lehetetlen Isten végtelen szépségét és felfokozhatatlan tökéletességét szemlélni anélkül, hogy szívünk lángra ne lobbanna és lelkünkben fel ne fakadna a tüzes vágyakozás. Ennyi szépség, jóság, szeretet és tökéletesség szemlélete gyujtólag hat és elkerülhetetlenül tüzet fakaszt. Oly izzásba hoz, amely a természetfeletti élet egyik legszebb megnyilvánulása. — *c)* Erre az izzásra van szükségünk, mert ezzel kell az áldozatteljes élet tüzét ébrentartani és fokozni. Áldozatunk csak akkor éri el a tökéletesség teljességét, ha szeretetből fakad, szeretet tüze emészti meg és a szeretet izzása teszi folytonossá, vagyis életünk tengelyévé.

Elhatározás: Imádásból fakadó szeretet teszi tüzessé az én áldozatomat is. Azért fekte-

tem életemet az áldozat alapjára, mert az istenimádás világosságában láttam be, mily jó az Úr, és mennyire megérdemli a legnagyobb áldozatot.

Pünkösd utáni tizennyolcadik vasárnapra következő péntek.

Az Introitus szövege Istennel való kapcsolatunk egyes fázisait vonalazza körül és arra tanít, hogy ezeket hogyan használhatjuk fel nagyobb dicsőségére és lelkünk javára. Az említett liturgikus szöveg gondolatmenetét követve a következő pontok felett elmélkedünk: 1. A lelki béke. 2. A jövendölés beteljesedése. 3. Az ima meghallgattatása.

1.

«*Adj, Uram, békességet azoknak, kik benned bizakodnak.*» (Introitus.)

Az Úrral való kapcsolat egyik legszebb megnyilvánulása a lélek békéje. Ez oly rendkívüli állapot, melynek értékét csak azok tudják felbecsülni, akik komoly küzdelem árán biztosították maguknak adományát. — *a)* A

lelki béke kiindulópontja az Úr közelsége és közvetlen jelenléte. Kegyelmi kapcsolataink ebben a jelenlétben csendülnek ki és ennek gazdagságával ajándékoznak meg. Aki érzi az isteni jelenlétet, annak lelkében hamarosan kibontakozik a béke és a lelki nyugalom szelleme. Életét erre a jelenlétre építi fel, cselekedeteit ennek tudatában végzi és érzelmei hullámzását ebben összpontosítja. — *b)* Az isteni jelenlét tudata bizalmat fakaszt. Aki érzi az Úr jelenlétét és annak tudatában alakítja életét, önkéntelenül bízik e jelenlét rendkívüli hatásában és felülmúlhatatlan erejében. Tudja, hogy életének van alapja, törekvéseinek van támasza és akaratának van ereje. Mindezt a rendkívüli adottságot az isteni jelenlétből meríti. Ennek következtében rendületlen bizalommal tekint a jövőbe és bátran járja az élet útjait. — *c)* Az Isten jelenlétének tudata által fakasztott bizalom alapozza meg a lelki békét. Ez nem jelent annyit, hogy a megpróbáltatások, a nehézségek és a küzdelem elmaradnak, hanem jelenti azt a megingathatatlan

és biztos nyugalmat, amellyel e küzdelmeket fogadjuk és a nehézségeket vállaljuk. A nyugalom, amely nem egyéb, mint Krisztus békéje, az elmaradhatatlan — Isten által biztosított — győzelem tudatából fakad. Azok tehát, akik helyesen használják fel az Úrral való kegyelmi kapcsolatot, a lélek békéje adományában részesülnek és az élettel folytatott küzdelemben rendkívül erősnek bizonyulnak.

Elhatározás: Istennel való kapcsolatomat lelkem békéje megszilárdulására használom fel. Ismételten felteszem magamban, hogy az Úr jelenlétében élem életemet és ebből a boldogító közelségből komolyan levonok minden következtetést.

2.

«*Adj, Uram, békességet, hogy próféláid igazmondóknak bizonyuljanak.*» (U. o.)

Az Introitus szép szövege arra hivatkozik, amit Isten nevében a próféták is megjövendöltek, és arra kéri az

Urat, hogy e jövendölések valóban beteljesüljenek. — *a)* A kinyilatkoztatás történetéből tudjuk, hogy az Úr bőségesen gondoskodott oly kijelentésekről, amelyek a megváltás nagy ígérete jelentőségére világítottak rá, gyümölcseit magyarázták meg és végtelenül megnyugtatólag hatottak a lelkekre. Az Úr ezt azért tette, mert közelről szemlélte a szívekben dúló vihart és szemtanúja volt az örökké nyugtalan emberiség kínos vergődésének. Tudta, hogy a vihar szavát el kell némítani és a háborgó lelkeket meg kell nyugtatni, különben az emberiség összeroskad a roppant megterheltetés súlya alatt. Idejekorán küldött tehát megbízottakat, akik nagy Igéretről beszéltek a néphez és megerősítették a nyomában fakadó nagy békébe vetett reményt. Szavaik a mai napig sem némultak el, visszhangjuk hozzánk is eljut. A megpróbáltatás viharában ezen szavakra gondoljunk és belőlük merítsük erőteljes reményünket. — *b)* A megbízottak, a próféták, az Ószövetség szentjeinek szavai beteljesültek. Az évszázadok folya-

mán bebizonyult, hogy az Úr beváltotta ígéretét. A megváltás, a kereszt nyomában felfakadt a lelkibéke gazdag és megtermékenyítő szelleme. A Golgota magaslata éltető forrásnak bizonyult. Szelleme nemcsak világosságot árasztott a világba. Többet is adott, mert a béke és a lelki harmónia alapjának bizonyult. Csak fel kell menni erre az áldott magaslatra és hozzá kell simulni a kereszt véres fájához és máris elül lelkünkben a vihar, megszűnik a nyugtalanság és felfakad az a béke, amelyet másutt hiába keresünk. — *c)* Az Introitus szövege erre a nagy beteljesülésre hivatkozik, midőn az Urat kéri, hogy ne tagadja meg tőlünk a béke adományát. Kell, hogy a próféták szava beteljesüljön, mert szükségünk van biztos alapra, megbízható tengelyre, különben nem tudjuk megállni helyünket az életben. Bízzunk tehát a nagy ígéretben, Istennek a kiváltságos küldöttek által közvetített szavában és építsük fel életünk katedrálisát a béke és a remény megingathatatlan alapjára.

Elhatározás: Ez kell nekem: izzó remény és erőteljes béke. Ezért az adományért küzdök, és ezt keresem a Golgota magaslatán, midőn a keresztfához simulva együttszenvedek a Megfeszítettel.

3.

«Hallgasd meg szolgádnak és népednek könyörgését.» (U. o.)

Istenhez való viszonyunk egyik legszebb tényezője a Hozzá intézett fohász, a szív mélyéből fakadó könyörgés és az áhítatos imádság. — *a)* Az áhítatos könyörgés alapja és kiindulópontja az istengyermekség tudata. Atyánk az Úr és mi gyermekei vagyunk. Ennek alapján bizalommal fordulunk Hozzá és őszintén kiöntjük előtte szívünket. Mindent megmondunk, ami bánt és nyugtalanít, és minden gondunkat reábízzuk. — *b)* Imádságunkat úgy fogjuk fel, hogy áhítatos tisztelettel elbeszélgetünk az Úrral. A liturgikus imákat kivéve, nem kötjük imádságunkat külsőségekhez és nem öntjük izzó fohászunk tartalmát merev formába. Szabadjára en-

gedjük szívünket, értelmünket és akaratunkat. E három tényezője életünknek az imádság hullámain Isten felé árad és magával viszi Őhozzá minden tartalmát és gazdagságát. Így értelmezzük az Úrral való tiszteletteljes beszélgetést. Gyermekségünk tudatában gyermekként viselkedünk, és imaéletünkben mindent kerülünk, ami feszes és nem szívből jön. — *c)* Az őszinte könyörgés és az áhítatos ima biztos meghallgattatásra talál. A mennyei Atya szíve nem zárkózik el a bizalmas és reményteljes segélykiáltás elől. A kérést pedig úgy teljesíti, hogy mindig hasznunkra válik. Előfordulhat, hogy az összefüggések ismeretének hiányában nem látjuk be rögtön, míly nagy mértékben vált javunkra az imádság. Meg lehetünk azonban győződve, hogy Isten meghallgatta könyörgésünket és azt a megoldást választotta, amely legjobban szolgálja lelkünk üdvösségét.

Elhatározás: Nagy gondot fordítok imaéletem ápolására és komolyan törekszem bizalommal imádkozni. Imáim-

ban mindig a mennyei Atya képe tüzesíti át lelkemet, és liturgikus imáimat is ezzel teszem hathatóssá.

Pünkösd utáni tizennyolcadik vasárnapra következő szombat.

Szokásunknak megfelelően a mai szombatot is az Istenanya kultuszának szenteljük. Elmélkedésünket a liturgikus szövegek alapján a következő pontokban végezzük: 1. Az istenfélelem. 2. A mélységes öröm. 3. Az isteni fölség.

1.

«*Félik majd nevedet a nemzetek, Uram.*» (Allelújavers.)

A mai Allelújavers az istenfélelem szépségeire hívja fel figyelmünket. Lélekben a Szentséges Szűzhöz zarándokolunk és őt kérjük, tanítson meg a nemes istenfélelem művészetére. — *a)* A Szentséges Szűz a nemes és termékeny istenfélelem legtökéletesebb példaképe. Élete kezdettőlfogva ezen vonzó erény jegyében állott. Minden szaván és cselekedetén meglátszott,

mennyire féli Istent és mily nagy mértékben tiszteli a Mindenhatót. Nemes és természetes istenfélelme által vált az Úr nagyobb dicsőségére és érdemelte meg, hogy minket is megtanítson e páratlan erény gyakorlatára. — *b)* Istenfélelemre, amint a liturgia is mondja, feltétlen szükség van. El kell ismernünk az Úr mindenható hatalmát és tisztelnünk kell szentséges Lényét. Ezt csak akkor tesszük, ha valóban féljük Istent és istenfélelemre alapítjuk életünket. Óvakodjunk azonban attól, amit szolgai félelemnek nevezünk. Mi tiszteletteljesen féljük Istent, de nem félünk Tőle, mert mennyei Atyánk és csak jóságát tanúsítja irántunk. Egytől azonban igenis félünk: és ez a bűn. Félünk őt megbántani, mert túlságosan szeretjük, semhogy szomorúságot akarnánk okozni Neki. — *c)* Istenfélelmünkből a mindennapi gyakorlatot sem kapcsoljuk ki. Úgy élünk, hogy életünk minden megnyilvánulása: a gondolat és a szó, az akarat és a cselekedet istenfélelmünk őszinteségéről tegyen tanúbizonyságot. Ebben

is követjük a Szentséges Istenanya példáját, akit csak arra kérünk, tökéletesítse istenfélelmünket.

Elhatározás: Tiszteletteljesen és hódolattal félem Istent. Életemet erre az erényre alapítom, és úgy alakítom, hogy a Szent Szűz példájának megfelelően az őszinte istenfélelem soha meg nem szűnő himnusza legyen.

2.

«Örvendeztem, mikor azt mondották nekem, az Úr házába megyünk.» (Graduálé.)

A mai liturgia a Graduálében az öröm motívumaival foglalkozik és annak gazdag adományára emlékeztet. Szívesen elfogadjuk irányítását és az Istenanyához megyünk, hogy általa részesüljünk a tökéletes öröm adományában. — *a)* A Szentséges Istenanya élete minden fájdalom ellenére örömben gazdag volt. Igaz ugyan, hogy a Szent Szűz fájdalmas anya és a szenvedés égető tüze sohasem hagyta el őt. Viszont az is igaz, hogy a Szent Szűz számára

az öröm forrása még a legádázabb szenvedés órájában sem szikkadt el. Szenvedésének is, mérhetetlen fájdalmának is tudott örvendeni, mert mindennek célpontja Isten volt. Istenért élt, Őérette szenvedett és örvendett és boldog volt, hogy ezt megtehette. Öröme teljességéből tehát semmi sem hiányzott. — *b)* Az öröm adományára nekünk is feltétlen szükségünk van. Az örömet nem lehet nélkülözni az életben, éppúgy, mint nem lehet a nap megtermékenyítő melegéről lemondani. Elferdült vallásosság az, és egyáltalán nem felel meg a liturgikus gondolat szellemének, amely mindig az árnyoldalat keresi és tudatosan elzárkózik a napsugaras öröm boldogító hatása elől. Aki ezt teszi, távol áll Isten akaratától és az Istenanya szellemétől. Mi tehát mindenben az örömet keressük, és életművészetünket úgy gyakoroljuk, hogy az örömöt mindenütt megtaláljuk. Aki akar, az tud örvendeni. És Isten az örvendeni akaró akaratot különös kegyelemmel ajándékozza meg. — *c)* Örvendeni a Szent Szűztől tanu-

lunk. Az Istenanya örömének oka Istennel való szoros és bensőséges kapcsolata volt. Mi is lelkiismeretesen ápoljuk ezt a gyönyörű kapcsolatot, amely számunkra is a legkielégítőbb öröm kifogyhatatlan forrásává válik.

Elhatározás: Örvendezni akarok, és örömmel telítem életemet. Örömforrásom Isten, Akit annyira szeretek, hogy szolgálata mindig újabb és újabb örömet okoz.

3.

«*Félik majd fölségedet, Uram.*»
(Allelújavers.)

A liturgia nagy gonddal festi meg nekünk az isteni Fölség ragyogó képét. Ezt azért teszi, hogy tökéletesen megismerjük Istent, helyes fogalmat alkossunk Róla és odaadó szeretettel közeledjünk Hozzá. A Szentséges Szűz szelleme ebben is nagy mértékben segítségünkre van. — *a)* Aki helyes fogalmat akar alkotni magának Isten fölségéről, forduljon az Istenanyához és foglalkozzon sokat a Szentséges Szűz lelki fiziognómiájával és benső életével. Minél tökélete-

sebben merül el ezen pazar világ szemléletébe, annál közelebb jut az isteni Fölség megismeréséhez. A Szentséges Szűz lelkében a kegyelem gyönyörű világa tárul fel előttünk. Alkalmunk van közelebbről megismerkedni Isten pompás alkotásával és egyik legtökéletesebb remekművével. Az Úr teremtő gazdagsága és alkotó kifogyhatatlansága zsengéjét fektette az Istenanya lelkébe. Aki e pazar lelkivilágot szemléli, az következtethet az Alkotóra : a remek alkotásban megismeri az Alkotó fölségét. — *b)* Az Istenanya szemléletén keresztül eljutunk az isteni Fölség kielégítő ismeretéhez. Fogalmaink tisztulnak, ismereteink bővülnek és pillantásunk élessé válik. Látjuk Istent,—ahogy emberi szem erre képes,— és gyönyörűséggel élvezzük fölsége ragyogását. Sok mindent megértünk most már, és belátjuk, hogy Istenért, aki ennyire fölséges, valóban érdemes élni, szenvedni és áldozatot hozni. Megértjük azokat a hősies lelkeket, akik a legfensőbb áldozattól sem riadtak vissza és mindent odaajándékoztak Istennek. Megértjük első-

sorban az Istenanyát, aki ezt az odaadást a vértanúságig fokozta fel. A tények elől mi sem tudunk elzárkózni. Hasonló vágyak alakulnak ki bennünk és mi is szívesen feláldozzuk életünket, hogy Istenben találjuk beteljesülésünket. — *c)* Minél gyakrabban szemléljük az isteni Fölséget, annál tüzetesebbé válik önfeláldozásunk. Mindig újabb és szebb vonásokat, értékesebb tulajdonságokat és jelentőségteljesebb értékeket fedezünk fel benne. Mindez csak fokozza a bennünk izzó tüzet, lendületben tartja életünket és nagy teljesítményekre késztet.

Elhatározás: A fölséges és a szép iránt sohasem voltam érzéketlen. Valahányszor Istenhez közeledtem, mindig ez hatott rám legjobban. Ez az oka, hogy nagyon szeretek Isten közelében tartózkodni és fönségét szemlélni, amit annál inkább megteszek, mert tudom, hogy nagy fokban termékenyíti meg lelkiéletemet.

Pünkösd utáni tizenkilencedik vasárnap.

A mai vasárnap Introitusában végtelen közel jutunk az Úrhoz, aki a Zsoltáros szavaival feltárja előttünk imádandó Lényének mélységes titkait. A szent szöveg alapján a következő pontokban elmélkedünk: 1. A nép üdvössége. 2. Az élet problémái. 3. Az örök folytonosság.

1.

«*A nép üdve Én vagyok, mondja az Úr.*» (Introitus.)

Az Úr a szó legnemesebb értelmében az emberiség, a nép üdvössége. Kívüle nem találhatjuk meg életünk értelmét és törekvéseink beteljesülését. Minden, ami üdvös Őbenne van, Tőle származik és Belőle árad felénk. — *a)* Az Úr a mi üdvösségünk, mert ő az abszolút élet. Életet adni, fakasztani, elmélyíteni, fenntartani és tökéletesíteni, vagyis beteljesíteni csakis Ő tud. Mindaz, ami az élethez szükséges, Őbenne van meg, és általa részesülünk benne mi is. Ő a kezdet és a vég, és minden, ami a két véglet között létezik. Ő a végtelenség, mely-

nek kifogyhatatlan gazdagsága a mi életünk beteljesülése. Aki üdvösséget keres és üdvözülni akar, csakis Őbenne találja meg vágyakozása megvalósulását. — *b)* Az Úr a mi üdvösségünk, mert benne találjuk meg az élet minden szépségét és értelmét. Azáltal, hogy van és él, gazdag, kifogyhatatlan, és örök: megtanít élni, magas célok után törekedni, a halhatatlanságot keresni, a tökéletes boldogságért küzdeni és végső beteljesülésünket eszközölni. Azáltal, hogy legfensőbb, megfellebbezhetetlen eszménykép, megtanít az életet tökéletesen alakítani, remekművé átváltozni, és az Őhozzá hasonló lélekből, a Hozzá való hasonlatosság alapvető vonásait kihámozni. — *c)* Az Úr a mi üdvösségünk, mert kegyelmi adománya révén önnön, korlátolt természetünk fölé emel, belekapcsol isteni életébe, és a megváltás alapján örökre jóváteszi azt, amit az ősbűn elkövetése elrontott bennünk. Az üdvözüléshez valóban csak egy szükséges: a komoly és elszánt akarat. Aki akar, üdvözül, mert akarata az Úrhoz viszi, akiből meríti

a kegyelmi erőt, a természetfeletti képességet és a végső beteljesülést.

Elhatározás: Imádva szemlélem az Úr fölségét, és hálával veszem tudomásul, hogy Ő az én Üdvösségem. Üdvözülni feltétlen akarok. Az Úrhoz megyek tehát, és isteni teljességéből merítem a szükséges erőt.

2.

«*Bármely szorultságban kiáltanak hozzám, meghallgatom őket.*» (U. o.)

Az üdvösség Ura végtelen közel áll az élethez. Nemcsak azért, mert Teremtő, hanem azért is, mert jóságos gondviselésével fenntartja és tökéletesíti bennünk azt, amit életnek nevezünk. — *a)* Az idézett liturgikus szöveg is bizonyítja, mennyire közel áll az Úr az élethez, és mennyire benne él mindennapi vergődésünk szürke ködében. Nincs távol tőlünk. Ellenkezőleg! Közelről szemléli életünket, elkísér tekervényes útjain és atyai jóindulattal szemléli keserves vajúdásunkat. Tudja, hogy küzdünk, szenvedünk, nélkülözünk és hogy nem ritkán

a kétségbeesés, a legfensőbb lelki ínség sötét árnyékai környékezik lelkünket. Mélyen belepillant életünk misztériumába és beleszól folyamatába. Ezt kell szem előtt tartanunk, és megértjük, mennyire szeret minket Isten, akit joggal nevezünk Üdvösségünknek. — *b)* Isten érezteti velünk, hogy jelen van és figyelemmel kíséri életünket. Ezt azért teszi, mert akarja, hogy nagyobb bátorsággal küzdjünk és bízzunk a végső győzelemben. Akarja, hogy meg legyünk győződve róla, mily nagy mértékben viseli gondunkat. Éreztetni akarja hogy még a hajunk szála sem görbülhet meg, ha Ő nem akarja, vagy nem engedi meg. Akarja, hogy bízzunk gondviselésében és ebből a bizalomból merítsük a küzdelemhez szükséges erőt. — *c)* Isten még mást is akar. Megkívánja, hogy ne firtassuk kíváncsian és bizalmatlanul az előttünk elrejtett összefüggéseket. Bízzunk gondviselésében, és legyünk meggyőződve, hogy minden javunkra válik. Hajoljunk meg a fájdalom és a küzdelem méltósága előtt, és vegyük tudomásul,

hogy mindkettőnek nagy és üdvös küldetése van. A bennünk beteljesülő rendkívüli nagyság és fennkölt erkölcsi érték markáns útjelzői ezek a megnyilvánulások. Fogadjuk hálával szerepüket, és ne akadályozzuk küldetésük bennünk való beteljesülését. Csak így mondhatjuk, hogy megértjük Isten szándékát, és csak így teljesül be a liturgikus szöveg ígérete, amely szerint Isten meghallgatja a szorongatott szív mélyéből fakadó kérést, vagyis üdvösséget fakaszt életünk kemény küzdelméből.

Elhatározás: Nem kutatok, hanem hiszek. Imádással hajlok meg Isten jóságos gondviselésének kifürkészhetetlen tervei előtt, és hálás szívvel becsülöm meg a szenvedésben és küzdelemben megnyilvánuló értéket.

3.

«*Mindörökké uruk leszek.*» (U. o.)

A liturgikus szöveg a megnyugtató folytonosságra figyelmeztet és ezáltal nagy szolgálatot tesz. Arról

beszél, hogy Isten mindörökké Urunk. A viszony Isten és az emberi lélek között sohasem változik meg, mert az Úr mindig jóságos Istenünk marad és sohasem veszi le rólunk védelmező kezét. — *a)* Az említett folytonosságban nagy vigasz és lelkierő rejlik. Nem kell félnünk, hogy az Úr megváltozik irányunkban, és nem kell attól tartanunk, hogy az áldásos viszony váratlanul megszűnik. Nyugodtan járhatjuk az élet útjait, és aggodalom nélkül folytathatjuk a küzdelmet. Az Úr nem hagy el. Segítségére a legreménytelenebb körülmények között is számíthatunk. Minden kezdetnél, nagyobb vagy kisebb elindulásnál, és a küzdelem minden fázisában ez az igazság erősítsen és legyen legfensőbb erkölcsi támaszunk. — *b)* Isten sohasem hagy el, és mindig Urunk marad. Vele való viszonyunk csak akkor változik, ha bűnös hűtlenség által megszakítjuk a kegyelmi kapcsolatot és önnön akaratunkból, szabad elhatározásból elfordulunk Tőle. Istent csak akkor veszítjük el, ha el akarjuk veszíteni, és

ha szántszándékkal, tettünk jelentősége teljes tudatában bűnt követünk el. Ha ez a szerencsétlenség történik meg velünk, még akkor is remélhetjük, hogy visszatérhetünk, ha belátjuk hibánkat és komolyan akarunk visszatalálni Hozzá. — *c)* Az élet viszontagságai ne ijesszenek meg. Ne féljünk a szakadékoktól, és merjünk — ha az élet úgy hozza magával — az örvény szélén járni. Az Úr jelen van és vigyáz reánk. Istenünk marad mindig, és akkor van legközelebb, ha komoly veszélyben forgunk. Részünkről csak hűnek kell bizonyulnunk, a többit nyugodtan Istenre bízhatjuk.

Elhatározás: Komolyan veszem az életet, de nem félek tőle, mert érzem az Úr hűséges jelenlétének boldogító folytonosságát. Őrizkedem attól, hogy a folytonosságot megszakítsam és Isten jelenlétének hiányában a kárhozat örvényébe zuhanjak.

Pünkösd utáni tizenkilencedik vasárnapra következő hétfő.

Szent Pál a mai Leckében az új emberről beszél és megmagyarázza lelki fiziognómiáját. Tegnap Isten arcába tekintettünk, ma viszont az emberi arculattal ismerkedünk meg. Szent Pál erre vonatkozólag a következő igazságokat szemlélteti: 1. Az Istenhez való hasonlatosság. 2. Az igaz ember. 3. Az életszentség.

1.

«Öltsétek magatokra az új embert, aki az Isten képére teremtetett.» (Szentlecke.)

A megváltás egyik legszebb eredménye az új ember. Annyiban új, amennyiben az Úr megszabadította a bűn kárhozatos következményeitől és érvényre juttatta lelki arculatában az eredeti, örök elgondolásának megfelelő vonásokat. — *a)* Ezeknek lényege abban áll, hogy az Istenhez való hasonlatosságot tükrözik vissza. Az ember önnön méreteire lefokozva kicsiben az, ami Isten végtelen

nagyságában. A hatalmas Isten tulajdonságai emberi méretekre és annak szűk kereteire lefokozva tökéletesen megvannak benne. Az ember ennélfogva az isteni tökéletesség ragyogó és vonzó visszfénye. A bűn ezt a ragyogást homályosította el, és ezt az Istenhez való hasonlatosságot tette felismerhetetlenné. A megváltás ettől a kárhozatos következménytől szabadított meg, és ezért beszélhetünk új emberről, az Újszövetség embertípusáról. — *b)* Az Isten hasonlatosságára teremtett ember arculata nemcsak az isteni tulajdonságokat tükrözi vissza, hanem a kegyelem alapján részesül Isten életében, és ennek következtében sorsközösségre lép az Úrral. Minél tökéletesebben hasonlít Istenhez és minél kielégítőbben tükrözi vissza az isteni tulajdonságokat, annál szorosabb ez a sorsközösség; és annál tökéletesebben következik be, hogy ugyanazon hatásokat váltja ki az emberekből, amelyek a megtestesült Ige, Krisztus földi életét tették oly nagy mértékben tragikussá. Az ember Istenhez való hasonlatosságában és Istennel

való sorsközösségében rejlik ennélfogva az a nagy tragikum, amelyet sokan megérthetetlen és megindokolatlan, tehát igazságtalan szenvedésnek neveznek. Ez a magyarázata annak a jelenségnek, hogy Isten gyermekei sorsa komoly Golgota-járás és nehéz szenvedés. — *c)* Nem szabad azonban szem elől tévesztenünk, hogy Istennel való sorsközösségünk tökéletes. Nemcsak a földi életre terjed ki, magábafoglalja a reákövetkező megdicsőülést is. Ennek következtében Isten gyermekei részesülnek abban a megdicsőülésben, amely a Golgota-utat járó Krisztus örök osztályrésze. Minél tökéletesebben domborul ki az Istenhez való hasonlatosság és minél szorosabb az Istennel való sorsközösség, annál nagyobb az általa megérdemelt örök megdicsőülés fényessége. Végtelen nagy érték rejlik ebben az igazságban, mert Istennel való sorsközösségünknek köszönhetjük, hogy sikerül önnön jelentéktelenségünk fölé emelkedni, Isten életében részesülni és ezáltal szinte szublimálni, magasztossá tenni sorsunkat.

Elhatározás: Megrendítő tudat, hogy én is az új embertípushoz tartozom, és bennem is kidomborul annak alapvető vonása : az Istenhez való hasonlatosság. Törekszem ennek beteljesülését siettetni, és hálás vagyok Istennek, hogy méltónak tart vele egy sorsközösségbe lépni. Nem félek az ennek nyomában fakadó kereszttől; és már most örvendek örök megdicsőülésemnek.

2.

«*Az új ember, aki igaznak teremtetett.*» (U. o.)

A megváltás gyümölcseihez tartozik, hogy az új ember élete az igazság jegyében áll. Isten gyermekeit ennek alapján igazaknak kell neveznünk. — *a)* Az Újszövetség embertípusának élete igaz, mert a kegyelem alapján áll. Isten éltetőereje, a kegyelem az Úr életében részesít és ezáltal végtelen közel hoz Istenhez. Isten, a szó abszolút értelmében igaz Élet. Minél közelebb hoz a kegyelem bősége az Élethez, annál igazabb, teljesebb és

tökéletesebb a mi életünk. — *b)* Az Újszövetség embertípusának élete igaz, mert lényegében véve megfelel Isten eszményi életének. Ez Krisztusban, a Megtestesültben és mesteri életalakításában jut érvényre. Minél hűségesebben és tökéletesebben követjük Krisztus példáját, képezzük utána életalakítását és lépünk nyomába, annál igazabbá válik életünk és gazdagabb lesz tartalma. — *c)* Életünk a szó teljes értelmében igaz lesz, ha eltelünk Krisztus szellemével és tanítása szerint igazodunk. Az igazság csak egy; és ezt Isten Krisztus által nyilatkoztatta ki. Azért tette, hogy az igazság összehasonlíthatatlan értékét átvigyük életünkbe, a belőle fakadó erkölcsi törvény szerint igazodjunk, és ezáltal adjunk életalakításunknak tartalmat és biztosítsuk sikerét. — *d)* Életünk igaz lesz és meg fog felelni Isten elgondolásának, ha megőrizzük az egyensúlyt a természetes és a természetfeletti világrend között. Az egyik a másiknak a kiegészítése, és egyiket sem szabad a másik rovására elhanyagolni. Az emberi termé-

szet alap, erre épül fel Isten örök elgondolásának megfelelően a természetfeletti élet. Minél lelkiismeretesebben gondoskodunk a természetes világrend szükségleteiről, annál szabadabban fejlődik ki a természetfeletti élet és annál sikerültebbé válik az új embertípusnak megfelelő, az egész igazságot magábanfoglaló jellemalakítás.

Elhatározás: A fő az, hogy életem igaz legyen. Erre nagyon ügyelek, és azért lelkiismeretesen törekszem a fentemlített feltételeket teljesíteni és minél jobban közeledni Istenhez, hogy életében való részesedésem által tegyem igazzá, vagyis gazdaggá és tartalmassá életemet.

3.

«*Az új ember, aki szentnek teremtetett.*» (U. o.)

Az isteni tulajdonságok ragyogását visszatükröző új embertípus egy másik alapvető tulajdonsága az életszentség. Isten szent, és nincs nála szentebb. Az emberi teremtmény csak akkor hason-

lít Hozzá, ha sikerül neki ezen tökéletes életszentség visszfénye lenni. — *a)* Életszentség alatt elsősorban tökéletességet értünk. Ez annyit jelent, hogy abból, aminek természeténél fogva meg kell lennie, benne semmi sem hiányzik. Ezt a minden szempontból kifogástalan hiánytalanságot csakis Istenben találjuk meg. Őbenne minden, ami isteni természeténél fogva lényéhez szükséges, tökéletesen megvan. Mi, emberi teremtmények, ezen hiánytalanság beteljesülését csakis a kegyelem útján közelíthetjük meg. Minél nagyobb mértékben részesedünk a kegyelem ajándékában, annál «hiánytalanabbá» válik életünk, vagyis annál kevesebb hiányzik belőlünk a tökéletes beteljesülésből. Vonatkozik ez főleg Isten adta tulajdonságaink és tehetségeink mértékére. Ezt fokozza a kegyelem ajándéka és vezeti a fejlődés útján a beteljesülés felé. — *b)* Az életszentséghez az is hozzátartozik, hogy az életben kizárólag a jó érvényesüljön, mégpedig a lehető legmagasabb fokban. Istenben — kinek szentsége tökéletes — a jót felfokozhatatlan mérték-

ben találjuk meg, mert Ő a jó teljessége Ellenkezőjének, a rossznak, még árnyéka sincs meg Benne. Minél tökéletesebben követjük ezen eszményképet és minél jobban sikerül a rosszat kiküszöbölni életünkből, annál nagyobb mértékben van meg bennünk az életszentség. — *c)* Minden életszentség forrása Krisztus. Golgota-áldozata alapján Ő részesít a megszentelő kegyelemben, illeszt bele a természetfeletti világrendbe, nevel tökéletes életalakításra és tartja fel bennünk a kegyelem lüktető életét. Minél többet merítünk belőle, annál jobban sikerül életünket megszentelni.

Elhatározás: Komoly szándékom életemet megszentelni, és azért sokat gondolkodom ebbeli teendőim felett. Krisztus második eljövetelének megyek elébe, és hozzá való közeledésem utolsó időszakát megszentelődésem legfensőbb kibontakozásának szentelem.

Pünkösd utáni tizenkilencedik vasárnapra következő kedd.

A nemzetek apostola a mai Szentleckében arra szólít fel, hogy szakítsunk végre a hazugsággal, és változzunk át az igazság emberévé. Szavai nemcsak a beszédre vonatkoznak, hanem inkább az élet tartalmára. Szent Pál ugyanis azt akarja, hogy főleg életünkre vonatkozólag tartózkodjunk minden hazugságtól, és életalakításunkban tökéletes igazságra törekedjünk. Tanítását mi is elfogadjuk és róla a következő pontokban elmélkedünk: 1. A szeretetlenség hazugsága. 2. A romlás hazugsága. 3. A tétlenség hazugsága.

1.

«Ha haragusztok is, ne vétkezzetek: A nap ne nyugodjék le haragotok felett.» (Szentlecke.)

Az élet egyik legnagyobb hazugsága a szeretetlenség. Igaz ugyan, hogy forró természetünk van és gyakran ok nélkül kipattanunk, továbbá, hogy a súrlódások és ellentmondások ellenségeskedésekhez és gyűlölködésekhez vezetnek. Viszont az is igaz, hogy ez

az állapot nem elégít ki, és oly helyzetbe hoz, amely kimondottan arculcsapása mindannak, ami után lelkünk vágyakozik. — *a)* A szeretetlenség és a gyűlölködés nem felel meg természetünknek. Isten mélyen szívünkbe oltotta a szeretet utáni való vágyakozást, és oly természetet adott nekünk, amely huzamosabb ideig nem bírja el a békétlenség izgalmait. Előfordulhat, hogy az élet viszontagságai teljesen eltemetik bennünk ennek tudatát. Ebből azonban nem következik, hogy a szeretet és a béke vágya nem tartozik alaptermészetünkhöz. Akik ezt nem látják be, azok — sajnos — az élet egyik nagy hazugságának válnak áldozatává. — *b)* A szeretetlenség és a békétlenség, a harag és a gyűlölködés nem felel meg Isten adta alaptermészetünknek, mert megakadályozza kibontakozásunkat és gátolja cselekedeteinket, lehetetlenné teszi a valóban aktív életet. Aki meghasonlott felebarátjával, annak lelkét a gyűlölet és a bosszú nemtelen érzelmei háborgatják. Ezen állapot teljesen leköti figyelmét és lehetetlenné

teszi, hogy erejét az elérendő célban és a megvalósítandó feladatban összpontosítsa. Ezenkívül annyira zavarja lelke nyugalmát, hogy még a legmindennapibb kötelesség teljesítését is lehetetlenné teszi, ami komoly kárt okoz és veszélyes hátrányt jelent. Nem felel meg természetünknek, hogy aprócseprő dolgokra fordítsuk nemesebb célra szánt lelkierőnket, eltérjünk az életcél beteljesüléséért folytatott küzdelemtől és akadályozva legyünk mindennapi kötelességünk teljesítésében. Érezzük, hogy nagyobbra születtünk, mint a gyerekes ellenségeskedés és gyűlölet kicsinyes csatáit vívni. Aki ezt nem veszi tudomásul, valóban szánalomraméltó, mert az élet egyik legügyetlenebb hazugságának válik áldozatává. — *c)* A gyűlölködés és a békétlenség azért sem felel meg természetünknek, mert arra teremttettünk, hogy egymást kölcsönösen kiegészítsük. Szükségünk van arra, amit csakis felebarátunk tud nyujtani és ami által belőlünk hiányzót pótol. Az ellenségeskedés és haragoskodás ennek vet véget, és ezáltal veszélyesen akadályoz

abban, hogy megtaláljuk kiegészülésünket.

Elhatározás: Nem tévesztenek meg az élet hazugságai, és nem válok e veszedelmes káprázat áldozatává. Tudom, hogy a harag csakis a zabolátlan szenvedély ügyefogyott botlása. Gondoskodom róla, hogy szenvedélyem ne okozzon több botlást, és a jobb belátás sugallta úton maradjak.

2.

«*Ne adjatok helyet az ördögnek.*» (U. o.)

Szent Pál szellemes megjegyzése az élet egy másik hazugságára figyelmeztet. Kereken megmondja, hogy a romlás nem felel meg természetünknek, és a dekadencia semmiesetre sem alaptörvénye életünknek. Ne adjunk helyet az ördögnek — úgymond — és ne higyjünk csábítása káprázatos ígéreteinek. A romlás lényege abban áll, hogy engedünk szenvedélyeink megfontolatlan követelményeinek, kiejtjük kezünkből a gyeplőt és szabadjára hagyjuk őket. Az ördög sugallata eb-

ben annyiban szerepel, amennyiben elhisszük neki, hogy csak természetünk törvényét követjük, az élethez való jogunkkal élünk és oly igényeket elégítünk ki, amelyek lényegesen hozzátartoznak az élet beteljesüléséhez. Ilyenkor helyet adunk a bennünk lappangó ördögnek, és nem látjuk be, hogy ígérete csak káprázat, amely délibábként csalogat mindig messzebb, anélkül, hogy valaha beteljesüléshez, méltó kielégüléshez vezetne. A szabadjárahagyott szenvedélyek hamarosan bejárják útjukat és oly következményekhez vezetnek, amelyek megvalósulásától magunk is megijedünk. Ilyenkor már ráébredünk a valóságra és belátjuk, hogy helytelenül cselekedtünk, vagyis önmagunk ellen vétettünk. Lehet, hogy még van időnk a jóvátételre, de nem egyszer fordul elő az is, hogy már késő és nem marad más megoldás, mint a töredelmes bánat. Ez ugyan biztosítja Isten irgalmas bocsánatát, de nem teszi jóvá a tönkretett életet. Ne játsszunk tehát az élettel, és ne adjunk helyet az ördögnek.

Elhatározás: Vagyok annyira okos, hogy megfogadjam Szent Pál tanácsát. Saját érdekemet szolgálom, ha így teszek : ezáltal megmentem életemet, és biztos vagyok, hogy sikerül jó úton maradnom.

3.

«*Tisztességgel szerezzetek javakat, hogy legyen, miből adni a szűkölködőknek.*» (U. o.)

Szintén az élet nagy hazugságaihoz tartozik, hogy nem értjük meg a munkában rejlő értéket, és a lelkiismeretes tevékenységet robotnak tartjuk. Szent Pál erre vonatkozólag is világosan beszél, és irgalmatlanul megtöri ügyefogyott előítéleteinket. — *a)* Eredményhez és sikerhez, beteljesüléshez és győzelemhez csakis a lelkiismeretes munka vezet. Szent Pál máshelyütt azt mondja, hogy «aki nem dolgozik, ne is egyék.» Ezzel világosan megmondja, mily fontos szerepet van hivatva betölteni életünkben az ambíciófűtötte tevékenység. A munka nem robot, hanem részben az élethez szükséges földi javak ára, részben pedig az

érdemszerzés útja. A munkára vonatkozólag ezt meg kell jegyeznünk magunknak, és akkor szívesen vállaljuk a tevékenységgel járó megterheltetést. — *b)* Nem szabad elfelednünk, hogy a serény tevékenység alkalmat nyujt a belénk fektetett értékek kialakulására. Igénybe veszi minden erőnket, mozgásban tartja teljesítőképességünket, csiszolja és tökéletesíti tehetségeinket és minden irányban neveli jellemünket. Jótékonyan hat és megtermékenyíti életünket. — *c)* Azt sem szabad elfelednünk, hogy Isten képmása vagyunk. Isten az abszolút tevékenység. Egy pillanatig sem nyugszik, egy percig sem tétlen, mindig cselekszik. A Hozzá hasonló ember természete is megkívánja a tevékeny cselekvést és a komoly munkát. Aki ennek ellenkezőjét vallja, az élet hazugságának válik áldozatává, elteveszti hivatását és elrontja életét.

Elhatározás: A serény munkálkodás életem törvénye. Nem azért születtem, hogy életem puhaságban tespedjen el. Ebből nem kérek. De annál inkább megkövetelem

magamtól a megnyugvást adó kemény és férfias munkát, amely egyedül szolgálja kibontakozásomat és biztosítja lelkem békés fejlődését.

Pünkösd utáni tizenkilencedik vasárnapra következő szerda.

Isten páratlan gonddal irányítja életünket, és ezáltal teszi lehetővé, hogy akaratát teljesítsük és példáját kövessük. A mai Kollekta gyönyörűen vázolja ezt az igazságot és a következő körülményekre hívja fel figyelmünket: 1. Az élet ártalmas jelenségei. 2. Testi és lelki harmónia. 3. Az eszményi szabadság.

1.

«*Mindenható és irgalmas Isten, távoztass el kegyesen mindent, ami nekünk ártalmas.*» (Kollekta.)

Isten tökéletesen ismeri minden gyarlóságunkat és teljesen tisztában van a bennünk lappangó káros hajlamokkal. Nagyszerűen alkalmazkodik az adott helyzethez, és a belőle

fakadó szükségleteknek megfelelően kormányozza életünk folyását. — *a)* Nem engedi, hogy erőnkön felül próbáltassunk meg. Távoltartja tőlünk a kárhozatos veszedelmet, és úgy vezeti lépteinket, hogy nem kerülünk oly helyzetbe, amelyben biztosan elbuknánk. Távoltart tőlünk mindent, ami ebben az értelemben ártalmas és megőriz az elkárhozás lehetőségétől. A liturgikus szöveg külön kiemeli, hogy mindezt «kegyesen teszi», vagyis a szó tökéletes értelmében a legnagyobb kegyelmet gyakorolja velünk. — *b)* Nem a mi érdemünk, hogy megmaradunk az üdvösség útján, nem követünk el ballépéseket és nem dőlünk a bűn karjaiba. Nincs okunk büszkélkedni, mert erényes életünk sikereit az isteni vezetésnek köszönhetjük, amely féltékenyen megóv mindattól, ami ellenállhatatlanul hat reánk és szítja bennünk a bűnös szenvedélyt. Ezt a valóságot gyakran meg kell fontolnunk, hogy tényleg megmaradjunk az alázatosság szellemében, és óvakodjunk felfuvalkodottságunk által eljátszani Isten — bűn-

től megőrző — gondviselését. — *c)* Lelki kibontakozásunkban erre az igazságra tekintettel kell lennünk. Hálás lélekkel el kell ismernünk az Úr minden rossztól megóvó vezetését, és forró fohászban kell kérnünk Istent, tartsa továbbra is kezében életünk irányítását, nehogy kísértésbe essünk és örvényében elvesszünk.

Elhatározás: Tudom, hogy erényes életem sikereit csakis az isteni irányítás kegyelmének köszönhetem. Azért vagyok jó, mert Isten gondosan távoltart tőlem minden rosszat. Ennek tudatában törekszem a jóravezető alkalmat felhasználni és életemet ezáltal még tökéletesebben megszentelni.

2.

«*Mindenható Isten, távoztass el mindent, ami nekünk ártalmas, hogy testben és lélekben kövessük ami a Tiéd.*» (U. o.)

Isten minden rossztól megóvó vezetése páratlan eredménnyel jár: — *a)* Elsősorban megszenteli a testet, és

teljesen az üdvösség szolgálatába állítja. A test csak eszköz, és mint olyan, vakon szolgál a léleknek. Vannak azonban benne hajlamok, gerjedelmek és indulatok, amelyeknek egy szikra is elég, hogy felgyulladjanak és lángbaborítsanak mindent. A lelkiélet egyik nagy feladata abban áll, hogy e veszedelmet Isten segítségével elhárítsuk. Az Úr gondosan távoltart kiválasztottjaitól minden olyan szikrát, amely pokolian lángbaboríthatná életünket. A mi feladatunk csak abban áll, hogy együttműködjünk Isten megőrző gondviselésével; és ismervén titkos hajlamainkat, lelkiismeretesen kerüljünk mindent, ami ezeket izzásba hozza, és annak a veszélynek tesz ki, hogy az önhibánkból keletkezett tüzet nem tudjuk elfojtani és azon a máglyán égünk porrá, amelyet önmagunk lobbantottunk lángra. — *b)* Isten megóvó irányítása a lelket is megszenteli. Távoltart tőle mindent, ami kibontakozását veszélyezteti. Nemcsak a testben lappangnak veszedelmes hajlamok, a léleknek is megvannak a maga titkos

gyengéi, amelyek alkalomra várnak, hogy érvényesüljenek. Ezek még sokkal nagyobb mértékben veszélyeztetik üdvösségünket és lényegesen nagyobb kárt okoznak. Részünkről annyit tegyünk, hogy kielégítő önismeretretre törekedjünk. Ha alaposan ismerjük lelkünk hajlamait, óvatosan elkerüljük mindazon alkalmakat, amelyek kárhozatos gerjedelmeket váltanak ki belőlünk és könnyen meggyújtják bennünk a pokol mindent megemésztő tüzét. Erélyesen ellenőrizzük tüzes fantáziánkat, őrködünk gondolataink felett, szemmel tartjuk vágyainkat és minden olyan olvasmányt, látványosságot, beképzelést és kívánságot távoltartunk életünkből, amely veszélyes hatással van reánk. Egyszóval arra törekszünk, hogy testünket és lelkünket megóvjuk a veszedelemtől és teljesen Isten szolgálatának szenteljük.

Elhatározás: Nem fogok a tűzzel játszani. Inkább elejét veszem a bajnak, nehogy később okom legyen panaszkodni. Együttműködöm Isten megőrző ke-

gyelmével, és távoltartok magamtól minden bűnre ingerlő veszedelmet.

3.

«. . . *hogy egyformán akadálytalanul, szabadon kövessük, ami a Tiéd.*» (U. o.)

Istennek nemes szándékai vannak velünk szemben. A legnagyobb ajándékkal akar meglepni, és azért bőségesen gondoskodik, hogy életünkben beteljesüljön a legeszményibb szabadság. A mai Kollekta szövege is erre figyelmeztet és világosan megmondja: hogyha együttműködünk Isten megőrző kegyelmével, akadálytalanul és szabadon fejlődünk bele a természetfeletti kibontakozás végtelenségébe. Akadálytalanul közeledünk célunkhoz, mert távolmaradunk a bűnveszélytől és nem tesszük ki magunkat annak, hogy a káprázatos csábításnak engedve meggátoljuk lelki fejlődésünket, és meghiúsítsuk Isten nemes terveit. Szabadon, a korlátlan szabadság leírhatatlan lendületével sietünk beteljesülésünk felé. A zabolátlan szenvedélyek már nem lábat-

lankodnak és a folytonos kísértések nem gátolnak. Megszabadultunk mindattól, ami a földhöz köt, és lehetetlenné teszi, hogy magasívelésű szárnyalással jussunk célhoz és eszközöljük végső megdicsőülésünket. E szabadságot, melynél szebbet elképzelni sem lehet, Isten jóságának és minden rossztól megóvó gondviselésének köszönhetjük. Nagy ajándék ez, és minden igényünket kielégíti. Ne feledjük: a szabadság után való vágyakozás életünk és természetünk egyik legégetőbb kívánsága. Aki ezt a természetfeletti segítség igénybevételével kielégíti, a legmagasabb életművészetre tesz szert, és biztos léptekkel halad üdvössége felé.

Elhatározás: Legnagyobb kincsem a szabadság. Minden áldozatot meghozok, hogy meg őrizzem magamban; és semmitől sem félek annyira, mintazoktól az akadályoktól, amelyek célhoz jutásomat teszik lehetetlenné. Ezek ellen a jövőben is a legnagyobb elszántsággal fogok küzdeni.

Pünkösd utáni tizenkilencedik vasárnapra következő csütörtök.

A mai Evangélium a Keletet jellemző színes elevenséggel beszél a menyegzőről. És ennek alapján fontos igazságokkal ismertet meg. Gondolatait a következő pontokba csoportosítjuk : 1. A menyegző. 2. A hivatalosak. 3. Az utcáról behívottak.

1.

«*Hasonló a mennyek országa egy királyi emberhez, ki menyegzőt szerze fiának.*» (Evangélium.)

Krisztus a mai Evangéliumban a menyegzőről beszél, és annak alapján vázolja az örök beteljesülést. *a)* Az örök kicsendülés és beteljesülés menyegzőhöz, eljegyzéshez hasonlítható. Végső beteljesülésünk — mint tudjuk — abban áll, hogy egyesülünk Teremtőnkkel, részesedünk enyészetlen dicsőségében és Benne találjuk meg mindazt, ami örökké boldoggá tesz. A Végtelen forr itt össze a végessel, a lelkek Alkotója a lélekkel, a teremtmény a Teremtővel. A lélek örök násza ez, amely minden földi menyegző boldog-

ságát távolfelülmúlja. Oly dicsőséget jelent, amelynek fényességét a legkáprázatosabb keleti nászünnep sem tudja kellőképen jelképezni. — *b)* A végső beteljesülésnek már e földi életben akad előképe. Ez az eucharisztikus egyesülés, a szentáldozás. A lélek itt Krisztussal forr egybe, amennyiben az élet Kenyerét veszi, és az Eucharisztiában élő második isteni Személy erejével táplálja életét. A szentáldozás nemcsak előképe a végső beteljesülésnek, hanem a legméltóbb előkészület arra, és előíze az általa nyujtott tökéletes kielégülésnek és boldogságnak. — *c)* Az örök beteljesülés előképe, a szentáldozás valóban menyegző, fényes nászünnepély. Légköréhez hozzátartozik a tökéletes öröm és mélységes boldogság. A lélek itt végre megtalálta azt a legfensőbb Lényt, amely végtelensége által valóban képes kielégíteni, és tökéletes boldogságot nyujtani. Ezen végleges egymásratalálás oly örömet fakaszt, melynek mélységei felmérhetetlenek. — *d)* A menyegzőt és előképét, a szentáldozást az örömön kívül tüzes és izzó han-

gulat jellemzi. Nem szeszélyről, pillanatnyi felindulásról, hanem végleges, megmásíthatatlan állapotról van szó. E hangulat maradandó és soha meg nem változik. Jellemzi a menyegzős lelket, mert lényege a tüzes szeretet. E lelkület gerince és forrása az önátadás. Ez csak szeretetből történik, ezért oly izzó a menyegző hangulata, és ezért fakad belőle valódi boldogság. Ide tartozik még a hamvas liliomos tisztaság, amely annál szebbé és értékesebbé teszi az önátadásból fakadó szeretet tüzét. A lélek, amelyben valóban megvan a menyegzős hangulat, megőrizte jegyese, az Úr számára benső érintetlenségét és azt hozza nászajándékként magával.

Elhatározás: Menyegzős lélek akarok lenni ; és menyegzőre akarok felkészülni.

2.

«És elküldé szolgáit, hogy hívják meg a hivatalosakat a menyegzőre.» (U. o.)

A királyember, aki a menyegzőt adja, elsősorban a hivatalosakra gondol. Ezeket értesíti és hívja asztalához.

— *a)* Hivatalosak azok, akik benső kapcsolatuk révén a királyember családjához tartoznak. A királyember az Úr. Hozzá tartozik, családját képezi az egész emberiség. A kapocs, amelyen e hozzátartozás alapszik : a teremtés. Az Úr mindannyiunk alkotója, neki köszönhetjük életünket. Az élet ajándéka által Atyánk. Az atyaság pedig minden elképzelhető kötelék között a legerősebb. Ennek következtében a menyegzőre az egész emberiség hivatalos és mindenkinek joga van az általa jelképezett mennyei boldogságra. — *b)* Az atyaság által megalapozott kapcsolatnak elevennek kell lennie. El kell ismerni az Úr atyaságát, és el kell fogadni legszebb ajándékát, a természetfeletti éltetőerőt, a kegyelmet. A kapcsolat csak ezen feltétel mellett válik elevenné, és csak ezen az alapon formálhatunk magunknak jogot a mennyei boldogságra. A menyegzőre tehát csakis azok hivatalosak, akikben él és működik az isteni kegyelem. — *c)* Az Evangélium azokról is megemlékezik, akik visszautasították, — habár hivatalosak voltak — a meg-

hívást és nem jöttek el a menyegzőre. Ezek a kegyelmet fojtották el lelkükben. Istennel való kapcsolatuk ennek folytán már nem eleven, és így nincs többé joguk a nászünnepélyen megjelenni. Mint a Teremtő gyermekei, hivatalosak voltak a menyegzőre; a kegyelem visszautasításával eljátszották ezt a jogot, és magukra vessenek, ha künnmaradnak az ijesztő sötétségben.

Elhatározás: Mint a Teremtő gyermeke, én is hivatalos vagyok a menyegzőre. Istennel való kapcsolatomat elevenné teszem, és fokozom magamban a kegyelem ajándékát. Azokat pedig, akiket az Atya küldött, hogy a menyegzőre hívjanak, szeretettel fogadom és engedelmesen követem.

3.

«*A menyegző ugyan kész, de a hivatalosak nem voltak méltók. Menjetek ki tehát az útszélre és akit csak találtok, hívjátok a menyegzőre.*» (U. o.)

A menyegzős terem nem marad üresen, és a meghívott hivatalosak helyét mások foglalják el. — *a)* Prohászka püspök az újonnan érkezetteket «az utcáról behívottaknak» nevezi. Ezek olyanok, akik álmukban sem mertek volna arra gondolni, hogy megszabadulnak az éhség kínzó gyötrelmétől és a királyember pazarul terített menyegzős asztalánál foglalnak helyet. Ezek azok, akik a tévely, a bűn, a romlás piszkos sikátoraiban laktak, és mint az élet szánalomraméltó csavargói az útszélen tanyáztak. Sohasem tartoztak az előkelők sorába és nem dicsekedhettek értékes kapcsolatokkal. Lelki vonatkozásban, a kegyelem szempontjából senkiknek lehet nevezni őket. Az Úr mégis megkönyörült rajtuk, rájuk vetette üdvözítő tekintetét és asztalához ültette őket. Közülünk nagyon sokan csak így kerültek a menyegzői asztalhoz, és lettek ünnepi vendégek. — *b)* A meghívás végleges. Az utcáról behívottak a menyegzős asztalhoz ülnek és az Atya házában maradnak, mert az ünnepnek vége sincs. A menyegző örök, mint

maga az Isten, akivel az útszélről behívottak lelki eljegyzésüket tartják. A meghívás tehát az örökkévalóságra szól és az örök élet boldogságát jelenti. — *c)* Minél távolabbról és sötétebb helyről kerültünk a menyegzős asztalhoz, annál jobban kell e kitüntetést megbecsülni és a meghívásért hálát adni. Sohase feledjük el, mily sokáig álltunk az út szélén, és mily nyomorúságos volt a bűn sötét sikátoraiban tanyázni.

Elhatározás: Voltaképen mindegy, hogy honnan kerültem a menyegzős asztalhoz és hogyan jutottam ezen üdvözítő kitüntetéshez. A fő az, hogy ne játsszam el többé az örök életre szóló jogomat, és meghálálјam, megszolgáljam Isten üdvözítő jóságát.

Pünkösd utáni tizenkilencedik vasárnapra következő péntek.

Az Evangélium a menyegzői ruháról beszél, annak jelentőségét és lényegét magyarázza. Elmélkedésünket sza-

vai alapján a következő pontokban végezzük: 1. A menyegzői ruha. 2. A nagy elnémulás. 3. A külső sötétség.

1.

«Láta egy embert, ki nem volt menyegzői ruhába öltözve.» (Evangélium.)

A királyi ember — mint az Evangélium mondja — körültekintett a menyegzős házban, hogy megnézze a letelepülteket. Ott egy embert talált, aki asztalhoz ült, anélkül, hogy menyegzői ruhába öltözött volna. Az illető valóban helytelenül cselekedett, mert az ünnepi ruhába öltözöttek között kirívott köznapias megjelenése. — *a)* A menyegzői ruha szükséges a lakodalomhoz. E ruhának is megvan a jelentősége. Rendkívüli kifejezőerővel bír. Ünnepélyes külsejével az ünnepi hangulat jelképévé válik. Fényes tisztaságával a lélek benső értékét jelképezi. Azáltal, hogy eltér a mindennapi öltözettől, az esemény ünnepélyes rendkívüliségére utal. Egyszóval lényegesen hozzájárul ahhoz, hogy az ünnep jelentőségét kidomborítsa, és

megteremtse a kellő ünnepi légkört. — *b)* Ez nemcsak a földi ünnepekre vonatkozik. A ruha lelki értelemben is szerepet játszik, és nagy jelentősége van az örökkévalóság menyegzős ünnepében. Tudnunk kell ugyanis, hogy képletesen szólva, a léleknek is megvan a maga ruhája. Ez azon állapot, amely őt jellemzi. Ha a kegyelem fényességében és erejétől áttüzesítve jelenik meg előttünk, akkor joggal beszélhetünk menyegzői ruháról. Ha pedig a bűn sötét leplébe öltözik, akkor tudjuk, hogy hiányzik a menyegzői ruha, és a kárhozat útjára tért. — *c)* Nem szorul magyarázatra, hogy a királyi ember menyegzőjén, az örökkévalóságban, csakis a kegyelem ruhájában lehet megjelenni. Egyedül ez felel meg a hely, a történés, a körülmények és a menyegzőt adó mennyei Atya szent méltóságának. Aki túlteszi magát ezen, és menyegzői ruha nélkül, vagyis bűn állapotában akar megjelenni, az a mennyei királyember örök haragját, és vendégei, asztaltársai megvetését vonja magára.

Elhatározás: Nem ártana egy kicsit gondolkozni afölött, hogy rendben van-e menyegzői ruhám? Sohasem tudhatom, mikor kell az örök élet asztalához ülnöm, és azért kell, hogy a ruhát folyton készenlétben tartsam. Életem legnagyobb törekvése az lesz, hogy a ruhát, melyet a keresztségben kaptam, szeplőtelenül megőrizzem.

2.

«Mondá neki: Barátom! Hogy jöttél ide be menyegzői ruha nélkül? Amaz pedig elnémula.» (U. o.)

a) A királyember felteszi a nagy kérdést, amelyben egyúttal az ítélet is benne foglaltatik. A kérdés felelet nélkül marad — és a felelet, a kellő megindoklás hiánya az örök kárhozatot jelenti. A menyegzői ruha nélkül megjelent vendég nem tud választ adni. A kérdés oly világos, hogy erre tulajdonképen nem is lehet válaszolni. Inkább szemrehányás, ítéletmondás, mint kérdés. Ezzel szemben nincs helye a mentegetődzésnek, a

kibúvónak, a szépítgetésnek. A cselekedetet, a menyegzői ruha nélkül való megjelenést, a kegyelem hiányát nem lehet megindokolni. Elég alkalom volt az annakidején kapott menyegzői ruha megőrzésére, és arra is lett volna idő, hogy mielőtt átlépi a küszöböt, felöltse magára. Vagyis az Úr gondoskodott, hogy a keresztségben kapott menyegzői ruhát, a kegyelmet segítsége igénybevételével megőrizhessük; és arról is gondoskodott, hogy ha elvesztettük, vagy beszennyeztük, újból megszerezzük és magunkra öltsük, mielőtt színe előtt megjelenünk. Nincs mentségünk és el kell viselnünk a következményeket. — *b)* A terem — midőn a kérdés elhangzott — ijesztő némaságba öltözött. A vendégek elnémultak, és a kérdezettnek torkán akadt a szó. Szinte megdermedt a kérdező előtt, és máris abba a megsemmisülésbe süllyedt, amely örök osztályrészévé vált. A bűn és a romlás csak addig énekel fennhangon, míg nem vonják felelősségre. Mihelyt ez megtörténik, elnémul, mert érzi helyzete tarthatatlanságát, és

tudja, hogy az önmaga ásta verembe, az örök kárhozat örvényébe került. Érzi, hogy ujjat húzott a Hatalmassal, és vállalni kell cselekedete következményét. Ezen elnémulásban, szótlan némaságban benne foglaltatik a kárhozat dermedt ijedelme, és merev, megváltoztathatatlan folytonossága. — *c)* Gyakrabban kellene megfontolnunk e némaság rettenetes jelentőségét és az örök elnémulás következményét. Ne tegyük ki magunkat annak a veszélynek, hogy Isten hasonló kérdéssel lépjen elénk. Erre amúgy sincs válaszunk; és ha ekkor elnémulunk, soha többé nincs alkalmunk Istenhez szólni, vagy hangját hallani.

Elhatározás: Szeretek énekelni, és szívem mindig dalol. Semmi kedvem sincs örökre elnémulni, és azért nem teszem ki magam e rettenetes kérdés veszedelmének.

3.

«*Vessétek őt a külső sötétségre.*»(U.o.)

Az Evangélium világosan vázolja a kárhozat borzalmait, midőn a külső sötétségről beszél. — *a)* A kárhozat

valóban sötétség, mert hiányzik belőle az Úr fényessége. Világosság csak ott van, ahol az Úr kegyelemteljes jelenlétét élvezzük. A kárhozat örökké elválaszt az Úrtól, a világosság forrásától. Nem csodálkozhatunk, ha a kárhozat a világosság örök hiányát, soha el nem múló sötétséget jelent. — *b)* A kárhozat sötétség, mert hiányzik belőle a remény szent és megnyugtató mécsese. A remény ideje végleg elmúlt, mert megszűnt az irgalom ideje és az érdemszerzés lehetősége. A helyzet végleges. Változtatni nem lehet rajta. Nincs mit remélni. A megváltó remény szelíd mécsese végleg kialudt. — *c)* A kárhozat sötétség, mert nem izzik benne a szeretet tüze. A gyűlölet izzása viszont nem fényforrás és nem világoskodik. Az elkárhozás lényege abban áll, hogy nem vagyunk többé méltók szeretni Istent. A szeretet gyűlöletté fajul el, amely nem ismer nyugalmat és örökké marcangolja lelkünket. A kárhozat birodalmában valóban sötétség uralkodik, és jaj azoknak, akik örökre távol kerültek az enyészetlen világosság forrásától.

Elhatározás: A sötétséget sohasem szerettem, és irtózok arra gondolni, hogy egykor osztályrészem lehet. Inkább elszenvedek minden vértanúságot, csak az örök világosság fényessége ne apadjon el bennem.

Pünkösd utáni tizenkilencedik vasárnapra következő szombat.

Szombat lévén, ismét az Istenanyára gondolunk, és a liturgikus szövegekből merítjük elmélkedésünk anyagát. Elmélkedésünket a következő pontokban végezzük : 1. A Szűzanya segítsége a szorongatások között. 2. A törvényhűség. 3. A fohász.

1.

«Ha szorongatások között járok is, megőrzöd életemet és ellenem haragjával szemben kinyujtod kezedet és jobbod megszabadít engem.» (Offertórium.)

A mai Offertórium szövege az Istenanya pártfogására is vonatkozik. Gyönyörűen vázolja jelentőségét és végtelen bizalmat fakaszt bennünk. — *a)* Az Istenanya pártfogása az élet szorongatásai között jut érvényre.

Minél nehezebb az élet, és nagyobb az ellentmondás, annál inkább érezzük a Szentséges Szűz jelenlétét és részesülünk segítségében. Az Istenanya, aki kínos vergődéssel járta végig a fájdalom útját, nagyon jól ismeri a küzdelemmel járó nehézséget, megérti a lélek válságát, és annyira szeret, hogy segítségünkre siet és könnyűvé teszi a reánkrótt terhet. — *b)* A Szentséges Szűz pártfogása «elleneink haragjával szemben» is érvényesül. Az ellenfél alatt az incselkedő rossz, a kísértő bűn, és az élet egyéb veszedelmei hatalmas befolyását kell érteni. A Szent Szűz pártfogása ettől is megóv. Az Istenanya, aki a keresztfa tövében szenvedett bűneink engeszteléséért, nem engedi meg, hogy a kísértő gonosz áldozatává váljunk és elkárhozzunk. Anyai szeretete minden jóságát és pártfogoló hatalma minden erejét reánk pazarolja, hogy megmentsen a bűntől és biztosítsa üdvösségünket. — *c)* «Kinyujtja kezét és jobbja megszabadít», — mondja a liturgikus szöveg, vagyis anyai pártfogását mindenre kiterjeszti és kegyelemközvetítése által üdvös-

ségünket eszközli. Neki köszönjük, hogy az üdvösség útjait járjuk és elérjük örök célunkat. Végtelen hálával tartozunk neki, amelyet csak azáltal róhatunk le, hogy szívünk teljes odaadásával szolgáljuk.

Elhatározás: Szorongatásaimban és nehézségeimben az Istenanya oltalmához menekülök. Tőle várom a segítséget, és ezt hűséges szolgálatom által törekszem megérdemelni.

2.

«*Te azt parancsoltad, hogy rendeleteidet gondosan meg kell tartani: Bár arra irányulnának utaim, hogy megtartsam törvényedet.*» (Kommúnió.)

A Szentséges Szűz kultuszának, az Istenanya tiszteletének is megvannak a maga törvényei. Ezeket hűségesen meg kell tartanunk, ha a Boldogasszony pártfogásában akarunk részesülni. — *a)* Az Istenanya kultuszának első törvénye a fennkölt példa s a tökéletes életalakítás követése. Az által tiszteljük legjobban Krisztus any-

ját, ha ugyanazon az úton járunk, amelyen ő jár és mindenkor hozzá hasonló magatartást tanúsítunk. Csakis máriás életalakításunk által érdemeljük meg jóságos pártfogását. — *b)* A Szent Szűz kultuszának második törvénye a tökéletes hűség. Máriatiszteletünket nem alapíthatjuk egy röpke pillanat hangulatára, vagy futólagos benyomásokra. Kell, hogy egész életünkre kiterjedjen, mindent átizzítson és minden megnyilvánulását irányítsa. Egész életünket az Istenanyának kell szentelnünk, és szolgálatunk által értékessé tennünk. Máriakultuszunk csak így válik termékennyé és eszközli üdvösségünket. — *c)* Az Istenanya kultuszának harmadik törvénye a tökéletes istenszeretet. Őhozzá hasonlóan kell szeretnünk Istent, és arra törekednünk, hogy e szeretet gondolatunkban, akaratunkban, érzelmünkben, egyszóval az élet egész vonalán érvényesüljön és kifejezésre jusson. A Szent Szűz kultusza az a szikra, amely lángralobbantja lelkünket és meggyujtja benne a tökéletes istenszeretet soha el nem apadó tüzét.

Máriatiszteletünk legyen tehát őszinte és alapuljon e törvények betartásán. Akkor valóban elérjük célunkat, és kultuszunk által közelebb jutunk Istenhez.

Elhatározás: Az Istenanya kultusza hármas törvényét hűségesen megtartom; és arra törekszem, hogy ezáltal tökéletesen szolgáljak neki és megérdemeljem, hogy gyermekének nevezzen.

3.

«Szálljon illatáldozatként színed elé imádságom, és kezem felemelése legyen olyan, mint az esti áldozat.» (Graduálé.)

A Szentséges Szűz kultusza megkívánja, hogy gondosan ápoljuk. Ennek legkiválóbb eszköze az őszinte fohász, és a szív mélyéből fakadó imádság. E kötelességünket lelkiismeretesen kell teljesítenünk, és arra kell törekednünk, hogy máriás imádságunk mindent magába foglaljon és az Istenanya nagyobb dicsőségére váljék. — *a)* Imádságunkban elsősorban a Szentséges Szűz dicsőségét keressük.

Nem önnön érdekünkre, életünk mindennapi nehézségeire gondolunk, hanem önzetlenül és szívünk nemes egyszerűségével az Istenanyát dicsőítjük. Minél többet foglalkozunk vele, és minél tökéletesebben szemléljük életét, annál több okot találunk a dícséretre. Sohasem tudunk megszűnni a Szent Szűz dícséretét zengeni, mert mindig újabb és szebb vonásokat fedezünk fel benne, amelyek a dícséret új himnuszát váltják ki belőlünk. — *b)* Csak másodsorban gondolunk szükségleteinkre, és a fősúlyt ekkor is lelki érdekeinkre, az üdvösség elérésére helyezzük. Necsak földi kívánságaink teljesüléséért könyörögjünk hozzá. Lelkünkre legyünk tekintettel, és csak azután gondoljunk egyéb szükségleteinkre. — *c)* Imáinkban főleg azt kérjük a Szentséges Szűztől, hogy megtanuljunk neki tökéletesen szolgálni. Kérjük, árassza belénk éltető szellemét, tanítson meg példáját követni, őrizze meg lelkünk szeplőtelenségét, és engedje meg, hogy közvetlen-közelében éljünk, és mindig élvezzük jelenléte megerősítő hatását. Mutassuk be

neki tehát az imádság esti áldozatát, és tiszteljük őt imaáldozatunk tökéletességével.

Elhatározás: Imádságainkban nagy szerep jut a Szentséges Szűznek. Sohasem imádkozom anélkül, hogy reá ne gondolnék, pártfogását ne kérném, és dicshimnuszt ne zengenék neki.

Pünkösd utáni huszadik vasárnap.

A mai szentmise Introitusában ismét felcsendül az Úr második eljövetelére való várakozás motívuma. Ezzel kapcsolatban Isten teljesítményei, saját bűneink és az Úr irgalmassága felett elmélkedünk a következő pontokban: 1. Az Úr igaz ítélete. 2. Az engedetlenség. 3. Isten irgalmában rejlő dicsőség.

1.

«*Mindazt, amit tettél nekünk, Uram, igaz ítélettel cselekedted.*» (Introitus.)

A mai Introitus arra késztet, hogy az Úr második eljövetelére való várakozásunkat elevenné tegyük, amennyiben Isten cselekedeteit, teljesítmé-

nyeit szemléljük. — *a)* Meg kell állapítanunk, hogy Isten végtelen sokat tett értünk. Neki köszönjük életünket, megváltásunkat, megszentelődésünket és egykor majd örök dicsőségünket. Mindettől eltekintve még azt is meg kell fontolnunk, hogy az Úr cselekedetei életünk irányításában is nagy szerepet játszanak. Minden az Ő parancsára történik, vagy legalább is magasabb szempontból fakadó türelmes megengedésére vezethető vissza. Gyakran fordulnak elő életünkben oly események, melyeknek értelmét nem találjuk meg rögtön, és amelyek miután szenvedéssel, nélkülözéssel és áldozattal járnak, fájdalmasan érintik lelkünket. Ilyenkor arra kell gondolnunk, hogy minden az Úr akaratával vagy beleegyezésével történik. — *b)* Azok az események, amelyeket nem tudunk megérteni és amelyek fájdalmasan érintenek, nehéz megrázkódtatást jelentenek, szintén az Úrtól származnak és feltétlen igaz ítéletére vezethetők vissza. Az Úr minden szempontból igazságos. Ha megengedi, hogy olyasvalami történjék, amit emberi

megítélésünk szerint igazságtalannak és meg nem érdemeltnek tartunk, akkor is érvényesül igaz ítélete, mert Ő mindig igazságossága szerint cselekszik. Mi ezt azért nem látjuk be rögtön, mert nincs bepillantásunk a titkos összefüggésekbe és Isten kifürkészhetetlen szándékaiba. Ezek oly magas dolgok, amelyek messze felülmúlják az emberi felfogóképességet, és ennek következtében majd akkor válnak megérthetővé, amikor az utolsó ítélet napján felragyog előttünk Isten örök világossága és meglátjuk a titkos összefüggéseket. — *c)* Meg kell még ezenkívül fontolnunk, hogy nem az emberi gondolat az igazságosság megbízható mértéke, hanem az örök, igaz Isten szentséges akarata. Ő a tökéletes Igazságosság, és csak az igazságos, ami Tőle származik és megfelel akaratának.

Elhatározás: Sokat foglalkozom ezentúl Isten cselekedeteivel, azoknak életemben való érvényesülésével; és törekszem megérteni az Úr igazságos ítéletét. Amennyiben ezt emberi gyarló-

ságom miatt nem tudom megtenni, megnyugszom abban a tudatban, hogy Isten a tökéletes Igazságosság, és nem követhet el igazságtalanságot.

2.

«*Vétkeztünk ellened és parancsaidnak nem engedelmeskedtünk.*» (U. o.)

A liturgikus szöveg tárgyilagosan festi meg a hátteret, amelynek sötétjéből annál világosabban domborul ki Isten igazságos ítélete. — *a)* Ha meg akarjuk érteni Isten ítéletét, akkor be kell látnunk, hogy vétkeztünk az Úr ellen. Nem hivatkozhatunk bűntől való mentességünkre és lelkünk ártatlanságára. Az élet vihara bennünk is rombolt, és felettünk sem haladt el nyomtalanul. Nyomai: vétkeink, boltásaink, elcsuszamlásaink és Isten iránt tanúsított gyakori és felelőtlen hűtlenségünk. Érthető, hogy ezek kihívták és megérdemelték Isten szigorú ítéletét, és legfeljebb azon csodálkozhatunk, hogy az Úr nem bánt keményebben velünk és íté-

lete nem volt még keményebb. — *b)* Szomorúan kell megállapítanunk, hogy nem értettük meg az Úr parancsait és nem éreztük a bennük izzó szeretet tüzét. Azt is hozzáfűzhetjük még, hogy nem láttuk be a törvény jellemetnevelő, oltalmazó és megtermékenyítő erejét. Inkább gátnak és akadálynak vettük, semhogy elismertük volna az általa biztosított szabadságot. Botlásaink nagy része erre a tarthatatlan beállításra vezethető vissza. — *c)* Hiányzott belőlünk az engedelmesség szelleme. Nem tanultunk meg fegyelmet tartani, és még mindig nem értjük meg, hogy csak az ért az élet művészetéhez, aki meg tud hajolni a megbízható tekintély előtt, és el tudja fogadni bevált, gazdag tapasztalaton alapuló irányítását. Isten a legfensőbb és legbölcsebb tekintély. Parancsainak engedelmeskedni a legérettebb életművészet.

Elhatározás: Jó volna egy kicsit gondolkodni afölött, mennyit vétkeztem és mennyi gyarlósággal — úgyszólván — kényszerítettem az Urat

szigorú, de igazságos ítéletre? Ha ezt jobban megfontolnám, kevesebbet zúgolódnám, és szívesebben engedelmeskedném az Úr parancsának.

3.

«Dicsőítsd meg nevedet és tégy velünk nagy irgalmasságod szerint.» (U. o.)

Az Úr végtelen igazságosságát és szigorú ítéletét végtelen irgalma enyhíti és egyensúlyozza ki. Ebből nagy dicsőség árad az Úrra, és nagy kegyelem életünkre. — *a)* Isten sokkal szigorúbban bánhatna velünk, és keményebben ítélkezhetne fölöttünk. Nem teszi, mert a végső ítélet ideje még nem jött el. Túlsúlyban jelenleg még végtelen irgalma van. Az irányítja ítéleteit, és enyhíti igazságossága megérdemelt szigorát. — *b)* Nagy dicsőség hárul ebből az Úrra, mert irgalmassága meg nem érdemelt jóságáról tanúbizonykodik. Dicsőség származik ebből Istenre, azért is, mert jóságos irgalma megpuhítja elkérgesedett szívünket, jobb belátásra bír és a sze-

retet vonzóerejével vezet vissza az életszentség és a lelki tökéletesség útjára. — *c)* A mai Introitusban arra kérjük az Urat, cselekedjen velünk nagy irgalmassága szerint. Ne vegye tekintetbe bűneink sokaságát, megérthetetlen hálátlanságunkat és szeszélyes ingadozásunkat. Tekintsen jóakaratunkra és segítsen jobban megtartani törvényét, tökéletesebben engedelmeskedni parancsának és mélyebben behatolni irgalmas szándékai misztériumába. Ezáltal azt is elérjük, hogy nagyobb előhaladást teszünk a lelkiéletben, tökéletesebben szolgálunk az Úrnak és nagyobb mértékben válunk dicsőségére.

Elhatározás: Az Úr jóságos irgalmának köszönhetek mindent. Ideje volna ezt komolyabban megfontolni, és arra törekedni, hogy az isteni irgalom segítségével tökéletesítsem életemet, és tegyek nagyobb előhaladást az elkerülhetetlenül szükséges lelki kibontakozásban.

Pünkösd utáni huszadik vasárnapra következő hétfő.

A nemzetek apostola a mai Szentleckében tökéletes életbölcseségre tanít meg. A gyakorlati életben nagyszerűen beváló tanácsokat ad, amelyek megfogadásától nagyon sok függ a lelkiéletben. Gondolatmenete alapján a következő igazságokról elmélkedünk: 1. A szent óvatosság. 2. Az idő felhasználása. 3. Szent értelmesség.

1.

«Vigyázzatok, hogy óvatosan éljetek; ne mint esztelenek, hanem mint bölcsek.» (Szentlecke.)

Szent Pál a kiforrott lelki egyensúly, a nemes mértékletesség és a bölcs óvatosság embere. Életében sokat látott és tapasztalt, és tudja, mi függ attól, ha cselekedeteinket a keresztények szent és bölcs óvatosságára alapítjuk. — *a)* Az életben nagy szükség van az óvatosságra, mert tudjuk, hogy minden lépésünk bizonytalan, és nagy veszélyek között járunk. Elég egyetlen meg nem fontolt és elővigyázatlan cselekedet vagy ballépés,

hogy a legkényesebb helyzetbe kerüljünk és a legkomolyabban veszélyeztessük üdvösségünket. Meg kell tehát fontolnunk, mit teszünk, hová lépünk, mily irányban haladunk; és mindig a körültekintő óvatosság törvénye szerint kell cselekednünk. — *b)* A szent óvatosság megkívánja, hogy mindig azt tegyük, ami lelki érdekünknek legjobban megfelel, tekintettel legyünk a különböző körülményekre, és megfontoljuk, hogy cselekedetünk, lépésünk és elhatározásunk éppen e körülményekre való tekintettel mily következményekkel járhat. Szándékunk és a belőle fakadó cselekedet önmagában véve jó lehet, és gyakran előfordul, hogy mégsem vezet eredményhez, mert nem felel meg az adott körülményeknek. Kérjük tehát az isteni Lelket, világosítsa meg elménket, tanítson meg tisztán látni, és neveljen a körültekintő óvatosság szent művészetére. — *c)* Szent Pál azokat, akik megfogadják tanácsát és óvatosak, anélkül, hogy túlságosan félénkek lennének, bölcseknek nevezi, akik helyesen cselekszenek és biztosan célt

érnek. Erre a bölcseségre kell törekednünk, és ennek segítségével kell életünket tökéletesítenünk.

Elhatározás: Szent Pál tanácsa nekem is szól. Attól tartok, hogy nem egyszer voltam elővigyázatlan és cselekedtem úgy, hogy Szent Pál minden bizonnyal esztelennek nevezett volna. Elég érett vagyok már ahhoz, hogy megtanuljak óvatosnak lenni és ennek segítségével szert tenni a tökéletes bölcseségre.

2.

«*Jól értékesítsétek az időt.*» (U. o.)

Szent Pál apostolnak valóban joga van az idő kellő felhasználásáról beszélni, mert ha valaki, ő tényleg mestere volt ennek a ritka és szép művészetnek. Élete oly gazdag cselekedetekben, hogy alig tudjuk megérteni, miként tudta ezt a feszült tevékenységet fenntartani és életét ily felfokozott mértékben értékesíteni. Érdemes példáját követni és megtanulni az időt jól felhasználni. — *a)* E nemes művészet gyakorlatához tartozik, hogy

felismerjük az időben rejlő és szubjektív, egyéni értelemben veendő lehetőségeket. Minden attól függ, hogy egyéni szempontból mit csinálunk az idővel. Az idő csak keret. A mi egyéni feladatunk e keretbe minél többet belefektetni és lehetőségeiből minél többet kihámozni. Ehhez azonban szükséges, hogy fokozzuk egyéni teljesítőképességünket, és fürgék legyünk munkánk végzésében. — *b)* Az időt csak az használja fel jól, aki rendet tart a munkában, tervszerűen dolgozik, előbb a szükségeset végzi el és azután gondol a hasznosra és kellemesre. Lényeges, hogy pontosan kidolgozott programhoz tartsuk magunkat, és legyen bennünk elég fegyelem, hogy ettől a gyakorlattól valóban komoly ok nélkül soha el ne térjünk. — *c)* Nagy fontosságot kell tulajdonítani az úgynevezett időmorzsaléknak. Az egyes munkák elvégzése között megmaradó időtöredékeket is fel kell használnunk. A fő az, hogy sohasem legyünk tétlenek, mert a tétlenség az ördög párnája. — *d)* Legyen bennünk annyi ruganyosság, hogy

még a legtúlterheltebb napirend kereteibe is tudjunk hirtelen szükségessé vált munkát vagy másoknak nyujtott segítséget (szívességet) beleszorítani. Gondoljunk arra a szellemes megjegyzésre, amely szerint szívességre csak túlterhelt embereket lehet felkérni, mert a tétleneknek soha sincs idejük. Minél jobban bánunk az idővel, annál több értéket hámozunk ki belőle, és annál bővebben hálálja meg fáradozásunkat gazdag adományaival.

Elhatározás: Nem akarok azokhoz tartozni, akiknek nincs komoly tennivalójuk. Helyem a lelkiismeretes munkánál van, mert mint tökéletességre törekvő lélek köteles vagyok megszentelni az időt azáltal, hogy jól felhasználom.

3.

«Ne legyetek tehát oktalanok, hanem értelmesek abban, ami az Úrnak az akarata.» (U. o.)

Életünk alaptörvénye, mint már ismételten említettük, az Úr akarata. Értelmesek csak akkor vagyunk, ha

sikerül felismerni az Úr akaratát. — *a)* Az Úr szerint cselekszünk, ha mindenben a törvényhez, a parancsolathoz tartjuk magunkat. Nem azért fektetünk nagy súlyt a törvény betartására, mert félünk a fölötte őrködő hatalom közbelépésétől, hanem azért, mert az Úr akarata szerint akarunk élni. A törvényhű ember nyugodt lehet, mert tudja, hogy az Úr akarata szerint igazodik — tehát értelmes, — és nem kerül ellentétbe a hatalmas Istennel. — *b)* Az Úr akarata szerint cselekszünk, ha meghajlunk a törvényes hatalom előtt, és mindig az elöljáró parancsa, irányítása szerint cselekszünk. Ez a törvény mindenkire vonatkozik, tehát világiakra is. Mindenkinek megvan a maga felettes hatósága, melynek feltétlen engedelmeskednie kell. Ez az Isten akarata, és aki így él, az valóban bölcs ember, akit az Apostol joggal nevez értelmesnek.— *c)* A bonyolultabb esetekről is gondoskodva van. Előfordulhat, hogy önmagunknak kell dönteni cselekedetünk felett. Isten akarata ilyenkor a lelkiismeret szava közvetítésével válik nyil-

ványalóvá. Alapvető erkölcsi törvény, hogy mindig lelkiismeretünk sugallatára hallgassunk, és sohase cselekedjünk ellene. Akkor biztosak lehetünk, hogy nem kerülünk összeütközésbe az Úr szentséges akaratával. Szükséges azonban, hogy ápoljuk és féltve gondozzuk lelkiismeretünket, nehogy elgyengüljön, vagy elfajuljon és nélkülözzük biztoskezű irányítását. A bölcs és értelmes ember mindenben Isten akarata szerint igazodik és őrizkedik attól a veszélytől, hogy idegen elgondolást követve, tévútra kerüljön.

Elhatározás: Értelmes és bölcs ember szeretnék lenni, és azért komolyan törekszem Isten akaratát idejekorán felismerni, hogy szerinte cselekedhessek.

Pünkösd utáni huszadik vasárnapra következő kedd.

Szent Pál mélységes életbölcseségre nevelő gondolatmenetét követjük ma is, és elmélkedésünket a következő pontokban végezzük : 1. A zengedező szív. 2. A hálaadás folytonossága. 3. A kölcsönös engedelmesség.

1.

«Magatok közt zsoltárokat, szent dalokat és lelkiénekeket mondjatok, énekeljetek és zengedezzetek szívetekben az Úrnak.» (Szentlecke.)

Az Apostol megtanít bensőnket, lelkiségünket gazdagítani, dallamossá tenni és oly szimfóniává átváltoztatni, amely énekel és zengedezik az Úrnak. — *a)* Minden kereszténynek meg kell tanulni énekelni, és éneklő lelkülettel járni az élet útjait. Több mint elegendő okunk van énekelni, mert az Úr oly végtelen gazdagsággal ajándékozza meg lelkünket, hogy az általa okozott feszültséget csakis az örömteljes ének dallamába öntve vagyunk képesek enyhíteni és levezetni. Imádságunk és benső életünk ezen a szükségleten alapuljon. Az öröm dallamos szárnyán emelkedjünk magasba, közeledjünk a végtelen felségű Istenhez. Énekünk imádság, imánk ének legyen. Akkor már nagyon közel járunk a tökéletességhez és a zsoltárokat éneklő liturgia szellemének is megfelelünk. — *b)* Necsak imánk és fohászunk, hanem benső világunk, lelkiségünk is csupa

ének legyen. Istent azáltal dicsőítjük legjobban, hogy benső világunkat örömteljes kiforrott harmóniára alapítjuk, és oly nemessé, értékessé és gazdaggá tesszük, hogy misztikus hullámzása mesteri tökéletességű himnusz, mely az Úr nagyságát és végtelen szépségét tükrözi vissza és dicsőíti. — *c)* Életünknek is ugyanígy kell alakulnia. Cselekedeteinkben, tevékenységünkben, küzdelmeinkben annyi melódiának és ritmusnak kell lennie, hogy fennkölt himnusszá alakuljon át, és Isten «megtestesült» dícsérete legyen.

Elhatározás: Nagy sajnálatomra meg kell állapítanom, hogy habár már sokat megtanultam az életben, énekelni még mindig nem tudok. Melléfogásaim, kizökkenéseim nyomása alatt eleget szenvedek. Érzem, hogy több ének kellene nekem, és csak az segítene rajtam. Megfogadom az Apostol tanácsát, és minden erőmmel törekszem életemet az istendícséret nemes himnuszává átváltoztatni.

2.

«Adjatok hálát mindenkor mindenért, a mi Urunk Jézus Krisztusnak nevében az Istennek és Atyának.» (U. o.)

Az Apostol jó nevelésben részesít és megtanít arra, hogy megköszönjük, amit kapunk. Háládatos lelkületre nevel, és megmagyarázza, hogy azt a gyakorlati életben hogyan kell érvényesíteni. — *a)* Az élet egyik legelemibb törvénye, hogy elismerjük a kapott adomány által megnyilvánuló és irántunk tanúsított gondviselő és szeretetteljes jóságot. Ezt azáltal tesszük, hogy megköszönjük az adományt. Isten, legfensőbb jótevőnk, nem szűnik meg adományaival elhalmozni, és a szó teljes értelmében elkényeztet. Magától értetődik, hogy adományáért köszönetet mondunk. — *b)* A köszönetnek őszintének kell lennie. Nem szabad csak az udvariasság megszokott frázisaira szorítkozni. A köszönet akkor őszinte, ha valóban becsüljük a kapott adományt, érezzük a benne izzó jóságot, és helyes fogalmat alkotunk magunknak jelentőségéről és va-

lódi értékéről. Mindez nem jelent egyebet, mint háládatos lelkületet, amely megérdemli, hogy Isten adományai révén tovább is gondunkat viselje. — *c)* Hálaadásunkba az Apostol tanítása szerint Krisztust is belevonatkoztatjuk. Ezt annak tudatában tesszük, hogy csak Ő képes nevünkben méltóképen megköszönni az isteni jóság adományokban megnyilvánuló végtelenségét. — *d)* Finomlelkű emberek törekszünk lenni, és mint olyanok, érzékenyek vagyunk a legkisebb adomány iránt is. Nemcsak a nagy dolgokért mondunk köszönetet, a csekélységekre is kiterjed figyelmünk abban a tudatban, hogy ebben a vonatkozásban sem léteznek csekélységek, mert minden nagy, ami Istentől származik.

Elhatározás: Attól tartok, hogy sokszor neveletlen voltam Isten iránt és nem köszöntem meg a kapott ajándékot. Törekszem legelemibb kötelességemet teljesíteni: köszönetet mondani minden adományért, és lelkiismeretesen ápolni a mélységesen háládatos lelkületet.

3.

«Engedelmeskedjetek egymásnak Krisztus félelmében.» (U. o.)

Szent Pál szerint kölcsönösen neveljük és csiszoljuk egymást. Szükséges, hogy eziránt is a legjobb értelemben érzékenyek legyünk, különben nem részesülünk a kölcsönös nevelés és segítség áldásában. — *a)* Be kell ismernünk, hogy mindenkiben vannak oly jótulajdonságok, értékek és tapasztalatok, amelyek belőlünk hiányoznak. Örvendenünk kell, ha mások gazdag tapasztalatából és lelki érettségéből meríthetünk. Keresnünk kell felebarátainkban ezeket az értékeket, fel kell fedeznünk bennük ezeket a jótulajdonságokat, meg kell látni bennük ezeket a mélységeket, hogy meríthessünk belőlük és így önhasznunkra fordíthassuk. — *b)* Ezt azáltal tesszük, hogy kölcsönösen engedelmeskedünk egymásnak. Ha látjuk, hogy felebarátunknak igaza van, és ha észrevesszük, hogy az Ő meglátása helyesebb, akkor minden további nélkül elfogadjuk tanácsát, példája szerint igazodunk, vagyis engedelmeskedünk neki,

és hasznunkra fordítjuk érett tapasztalata, nagyobb tudása és tökéletesebb hozzáértése előnyeit. — *c)* Könnyed természetességgel és nagy lelki ruganyossággal tesszük ezt, mert Krisztus félelme vezet. Ez annyit jelent, hogy felebarátunkban világosan látjuk és őszintén tiszteljük a megszentelő kegyelem által benne élő Krisztust. Végelemzésben Krisztus kegyelme és világossága szűrődik át tapasztalatán és mi eléggé szeretjük Krisztust ahhoz, hogy féljünk e tapasztalatot kevésbe venni, vagy ami még rosszabb, megvetni.

Elhatározás: A csökönyösség egyáltalán nem épületes tulajdonság; és csak most látom, mennyire nevetségessé tettem magam kemény önfejűségem által. Ez az állapot nem tarthat tovább, és azért a mai elmélkedés alapján felteszem magamban, hogy merítek felebarátaim gazdag tapasztalatából, engedelmeskedem jótanácsuknak és ezáltal dicsőítem a bennük élő és működő Krisztust.

Pünkösd utáni huszadik vasárnapra következő szerda.

A mai Evangéliumban alkalmunk van a királyi ember beteg fiával foglalkozni és gyógyulásán épülni. A jelenet alapján a következő igazságokról elmélkedünk: 1. Az elgyengülő élet. 2. Az életet mentő szeretet. 3. Az irgalmas szeretet térítő ereje.

1.

«*Volt Kafarnaumban egy királyi ember, kinek fia beteg vala.*» (Evangélium.)

Nincs szomorúbb látvány az élet lassú és fokozatos kialvásánál. Szívbemarkol és élesen belehasít az együttérző lélekbe. Ez nemcsak a fizikai élet lassú elmúlására vonatkozik. Ugyanezt kell mondanunk lelki viszonylatban is. Nemcsak a test ereje gyengül el. A lélek életében is előfordul ily szomorú karasztrófa. Ilyenkor érezzük, hogy a halál, a bűn átka borítja fölénk sötét leplét, és a kárhozat veszedelme veti előre sötét árnyékát. Ennél tragikusabb látvány nincs, mert arról van szó, hogy a lélekben lassan kialszik

a kegyelem élete, és bekövetkezik az az állapot, amit csak azért nevezünk halálnak, mert örökre elszakít Istentől. — *a)* A lélek elsatnyulásának és benső élete elgyengülésének kiindulópontja rendszerint a közömbös felületesség, a kicsinyekben való hűtlenség és a kisebb bocsánatos bűnök semmibevétele. Ez az állapot fokozatosan gyengíti a bennünk működő kegyelmi erőt, gátolja hatását, és ha idejekorán nem változtatunk a helyzeten, végső elgyengüléshez vezet. — *b)* A lélek elgyengülésének és a kegyelem elapadásának folyamata nagyon veszedelmes állapot. Elsősorban nem tudjuk, kínálkozik-e még alkalom a helyzeten változtatni és a veszélyeztetett egészséget helyreállítani? A bánat hatásában és Isten irgalmában feltétlen megbízhatunk, de nem tudjuk, lesz-e időnk bánatra és Isten bűnbocsátó kegyelmének elnyerésére? Veszedelmes ez az állapot már azért is, mert könnyen vezet végső elfásultsághoz és halálos közömbösséghez. Ennek közvetlen következménye a súlyos bűn, a kegyelem teljes elvesztése, és a lelki halál.

E veszedelmes állapoton rendszerint már csak az Úr rendkívüli kegyelme, és semmiképen meg nem érdemelhető beleszólása segíthet. — *c)* Ha önnön hibánkból ily állapotba kerültünk, és érezzük, mennyire gyengül napról-napra lelkünkben a kegyelmi erő, feltétlen hozzá kell látnunk, hogy változtassunk a helyzeten és visszaszerezzük lelkünk egészségét. Ne szemléljük tétlenül és ölbetett kézzel lelki elsatnyulásunk folyamatát, hanem cselekedjünk haladéktalanul, és idejekorán gondoskodjunk a lelki egészséget visszaadó kegyelmi megújulásról és kellő életreformról.

Elhatározás: Igazán nem várhatok addig, míg lelkem valóban haldoklik, és a legnagyobb veszélyben van. Ha hiba csúszott életalakításomba és veszedelmes közömbösség áldozatává váltam, akkor sietve teszek jóvá mindent, és igyekszem visszaszerezni lelkem mindennél fontosabb egészségét.

2.

«Hozzáméne (Krisztushoz) és kéré Őt, hogy jöjjön le, és gyógyítsa meg fiát, mert már halálán vala.» (U. o.)

A királyi ember, aki gyermeke életéért aggódik, a nemes, életet mentő szeretet jelképe. — *a)* A szeretet nem tétlen, mikor veszélyről, ínségről van szó, vagy ami még több, egy ember élete és sorsa forog kockán. Jóindulata és önzetlensége mélységéből fakad fel a segíteniakarás, amely addig nem nyugszik, míg el nem érte célját és nem változtatott a veszélyes helyzeten. A királyi ember is így cselekedett. Nem ült tétlenül fia halálos ágyánál, hanem útnak indult, megoldást keresett és meghozta a szükséges segítséget. — *b)* Az életet mentő, megértő szeretet legtöbbször az egyedüli megoldás, és mint olyan, végtelenül fontos. Vannak esetek, amikor csakis a mélységesen szerető lélek acélos akarata vezet eredményhez és tudja eltávolítani az útjába gördülő roppant akadályokat. Ha a királyi ember nem kel fel fia betegágyá-

tól és nem indul útnak, sohasem találja meg Krisztust, és általa a csodálatos gyógyulást. A fiú gyógyulása csodaszámba megy. Nemcsak abból a szempontból, mert Krisztus tényleg csodát művelt, hanem azért is, mert e csodát az életet mentő szeretet tüzes izzása érdemelte ki. — *c)* Életet mentő, tüzesizzású szeretetet gyakorolni több, mint kötelesség. Nem zárkózhatunk el az élet nagy megpróbáltatásai elől, és nem lehetünk közömbösek akkor, amikor tudjuk, hogy erős szeretetünk csodálatos hatalmával megérdemelhetjük a segítséget és megmenthetjük szeretetünk nemes tárgyát, felebarátunkat. Aki ilyenkor megfutamodik, vagy önző hidegséggel megtagadja a segítséget, valóban megérdemli, hogy hasonló sorsban részesüljön, és mindenkitől elhagyatva vergődjön a megpróbáltatás keserű óráiban.

Elhatározás: Sokat álmodoztam arról, hogy szeretnék hős lenni. Kívánságom tüstént beteljesül! mihelyt körültekintek az életben, meg-

látom a roppant ínséget, meghallom a vergődő esdeklő segélykiáltását és hősies mértékben gyakorlom az életet és lelket mentő szeretetet.

3.

«*És hitt ő és egész háza.*» (U. o.)

Az életet mentő és irgalmat gyakorló hősies szeretet valósága vakító világosságot áraszt a világba. Fénye mindenüvé eljut és még a legkérgesebb szívben is nemes érzelmeket fakaszt. Meggyőző, térítő, felemelő és megszentelő hatással van. Apostoli értéke ennek alapján felbecsülhetetlen. — *a)* Az életet mentő szeretet valósága meggyőz a krisztusi hit termékenységéről és a benne rejlő erőről. Igy szeretni és a szeretetet ily mértékben gyakorolni csakis az képes, akiben megtestesült Krisztus szelleme, valóvá vált szentséges akarata, és akinek szívében benne lüktet a természetfeletti élet felülmúlhatatlan ereje. Aki ezzel kerül érintkezésbe, az már nem tud szabadulni vonzó hatásától és mindinkább meggyőződik, mennyire

szükséges és áldásos az a hit, amely ily szeretetet fakaszt. — *b)* Aki e szeretetet gyakorolja, nemcsak testi értelemben és fizikai vonatkozásban ment életet. Ennél többet is tesz : a lelket is megmenti, mert meggyujtja benne a hit világosságát és az egyedül üdvözítő útra tereli. — *c)* Több súlyt kellene fektetnünk az életet mentő szeretet cselekedeteire, mint a szép szavakra. A szavak ritkán győznek meg és hoznak izzásba, viszont a szeretet ellenállhatatlan és még a legkonokabb szívhez is hozzáférkőzik, hogy megváltsa elvakultságától és boldogító világosságot gyujtson benne. Ezen apostoli munkában, melyre mindannyian, világiak és egyháziak hivatva vagyunk, a cselekedetre és a hősies szeretetre fektessük a fősúlyt. Csodatévő hatalomra teszünk ezzel szert, és könnyen meghódítjuk a világot.

Elhatározás: Az életet mentő szeretet hősiességének térítő hatására édeskeveset gondoltam eddig. Ami egyébként meg is látszott apostoli munkám silány eredményén. Jó lesz komo-

lyabban törődni a veszélyeztetett embersorsokkal, és szép szavak helyett hősiesen gyakorolni a megsegítő szeretetet.

Pünkösd utáni huszadik vasárnapra következő csütörtök.

Az Evangéliumban a tegnap mondottakon kívül még megtaláljuk a mélységes, csodát művelő és üdvözítő hit teológiáját. Elmélkedésünket ennek alapján a következő pontok szerint végezzük: 1. A hit hatása a hivőre. 2. A hit hatása a környezetre. 3. A hit hatása Istenre.

1.

«*Hacsak jeleket és csodákat nem láttok, nem hisztek.*» (Evangélium.)

Jézus a fentidézett választ adta a királyi embernek, midőn hozzájött és esedezve kérte, gyógyítaná meg fiát. Szavaival élesen reávilágít a hit lényegére, és megmondja, hogyan kell alakítani az éltető és üdvözítő hitet. — *a)* A hitnek elevennek kell lenni, ami annyit jelent, hogy oly fényes világos-

ság, izzó tűz, amely nem szorul rendkívüli élesztgetésre, mert magától ég. Tápláléka egyedül és kizárólag Isten végtelen Lénye és abszolút tökéletessége. Azért hiszünk Istenben, mert Ő a legfensőbb Lény, az élet kiindulópontja, a legtökéletesebb szépség és felülmúlhatatlan tökéletesség. Hitünkben Őt személjük, Őt keressük. Hitünket az tüzesíti, hogy Isten van; és olyan, amilyen. Hogy mit kapunk tőle, és hogy jelekkel és csodákkal is beleszól a világ irányításába — ha azt fensőbb érdek megkívánja —, az számunkra másodrendű kérdés. Jelek és csodák nélkül is izzó tűz marad hitünk, mert a hit Istennel egyesít. Aki a tűz közelébe kerül, ne csodálkozzék, hogy izzani kezd és zsarátnokká válik. — *b)* Az izzó hit — melynek kifogyhatatlan tápláléka Isten — átalakító hatással van a lélekre. Nem keresi Istent: mert nála van és benne él. Életét belőle meríti, és azt akarja, hogy folyamata úgy alakuljon, ahogy Isten irányító keze meghatározza. Nem kíván csodákat, és nem kívánja, hogy Isten felfüggesz-

sze számára a természet törvényét. Isten kezéből veszi az életet, és azt úgy veszi, ahogy Isten adja. Nem is gondol arra, hogy valami változás következzen be, még akkor sem, ha lényegesen megkönnyítené a reárótt terhet. Másszóval nem keres jeleket és csodákat, hanem a hit tüzes csóvájával kezében küzdi magát keresztül az életen. A lélek, amelyben ez az izzás megvan, tökéletesen átalakul, a folyton változó földi vonatkozások fölé emelkedik és annyira megközelíti a Végtelent, hogy a véges és korlátolt soha többé sem nem érdekli, sem kielégíteni nem tudja. — *c)* Az izzó hit tökéletes harmóniához vezet. Békét nyujt és megóvja a lélek sokat veszélyeztetett nyugalmát. Aki hisz, az nem csodálkozik, vagy nyugtalankodik, ha az életút egyik kanyarulatánál rendkívüli keresztre bukkan, amelyet vállalnia kell, amíg a megpróbáltatás ideje le nem járt. Nemcsak kapni akar az Úrtól, hanem adni is. Teljesíteni, dolgozni, munkálkodni akar Érte, hogy ezáltal neki szentelje életereje és teljesítőképessége javát. Gazdag élet az, amely e

hitből fakad, és amelyet ily kegyelemteljes izzás éltet.

Elhatározás: Jeleket és csodákat nem keresek, mert nem a csoda, hanem Isten és megszentelő kegyelme táplálja és teszi tüzessé hitemet. Arra azonban súlyt fektetek, hogy minél közelebb jussak Istenhez és többet merítsek tüzes Lényéből.

2.

«*És hitt ő és egész háza.*» (U. o.)

Az izzó hit világosságát nem lehet véka alá rejteni. Fényességében annyi benső életképes és eleven feszültség van, hogy kiárad a világba, mindenüvé eljut, mindenütt világosságot gyujt és mindenkit lángbaborít. A hivő ember a hit tüzét árasztja a világba és mindenkinek segítségére van a hit megszerzésében, kialakulásában és beteljesülésében. Nem lehet közelébe jutni, nemes életét megismerni, jellemét megcsodálni és teljesítményét megbecsülni anélkül, hogy gondolkodóba ne ejtene, és arra a kérdésre ne késztetne, hogy honnan meríti a rendkívüli

életalakításhoz szükséges erőt, művészetet, meggyőződést és kitartást? E kérdésre előbb vagy utóbb csak egy feleletet találunk és ez: Isten, aki a hivő lelkében él és életét áttüzesíti. Minél jobban feltárjuk lelkünket a hivő ember nemes befolyásának, és minél elfogulatlanabbul fogadjuk magunkba a belőle áradó szellemet, annál közelebb jutunk Istenhez. A hivő ember lelkén keresztül lassan meglátjuk Isten szentséges Arculatát, melynek szépsége fokozatosan bontakozik ki előttünk. A körvonalak egyre élesebbek, az arcvonások egyre világosabbak lesznek, míg végre teljes nagyságában szemléljük Istent és lelkünkben derengeni kezd az eleven hit túlvilági fényessége. E világosság a hivő ember nemes lelkén és jellemén szűrődött át és jutott el hozzánk. Neki köszönhetjük, hogy eljutottunk Istenhez és tudunk hinni benne. Ez nemcsak egy lélek szerencsés esete; a hivő ember a tömegre is hasonló befolyást gyakorol. Minél elenevebb a hite, annál nagyobb méretűvé válik jelleme, annál meggyőzőbb a benne

izzó erő és annál tökéletesebben, ellenállhatatlanabbul vonzza magához, és egyéniségén keresztül Krisztushoz a tömeget. Az Apostolok; Isten kiválasztottjai: a szentek; és az Úr kedveltjei: az apostoli lelkek, ily egyéniségek voltak, és ily tűzzel hatottak a köréjük sereglett tömegre. Gondolkodjunk az eleven hitnek a tömegre gyakorolt tüzes hatása felett és törekedjünk hasonló befolyásra.

Elhatározás: A fő az, hogy hitem tüzes legyen. Aki hozzám ér, majd magától meggyúl és lángbaborul. Törekszem e tüzet minél izzóbbá tenni, mert a tömegre is hatni akarok. Tengelye, középpontja és támasza kívánok lenni a tévelygők sokaságának, és azért eleven hitem tüzes zsarátnokát dobom a világba.

3.

«*Jelenték, mondván, hogy fia él.*»
(U. o.)

A hitben izzó tűz hatalma oly nagy, hogy előtte még a végtelen hatalmasságú Isten is meghajol. Ellenáll-

hatatlan hatással van Őreá is, és oly cselekedetekre készteti, amelyek felfokozott mértékben szolgálják a lélek javát és segítik elő a közösség megszentelődését. Isten, aki maga is tűz és fehér izzás, önnön hasonmására ismer a hivő lélekben. Gyönyörűséggel szemléli az általa fakasztott tüzet és örömét a tüzes lélek Hozzá való hasonlatosságában találja. Ezen az alapon tökéletesül a szeretet kapcsolata Isten és a lélek között: minél inkább izzik a hit, annál tüzesebb az isteni szeretet reákövetkező válasza. Az Úr az ilyen lélek elől nemcsak nem zárkózik el, hanem teljes odaadással feléje fordul, és élete bőségének minden adományát reápazarolja. Ez már magában véve is oly csoda, amely minden rendkívüli gyógyulást, halottak feltámasztását messze felülmúlja. A lélek hite által Isten kedveltjévé válik, szoros kapcsolatba lép vele és elnyer Tőle mindent, amire neki vagy szeretteinek szüksége van. Az Úr a hivő lélek kedvéért azokat is pártfogásába veszi, akik még távol állnak tőle. Megmutatja nekik szent-

séges Arculatát, feltárja előttük gazdagságát, magához vonzza őket és elősegíti bennük az üdvözítő hit győzedelmes kibontakozását. A hivő lélek tehát másokat is magával ragad, és ha szabad úgy mondani, megszerettet Istennel. Ezáltal csak üdvösségüket eszközli és örök megdicsőülésüket biztosítja. Végtelen kegyelem és felbecsülhetetlen boldogság hivő léleknek lenni és az isteni tűzben izzani.

Elhatározás: Hitemet oly tüzessé imádkozom, és a kegyelem által oly gazdaggá teszem, hogy erejével képes leszek még a hegyeket is kimozdítani tengelyükből.

Pünkösd utáni huszadik vasárnapra következő péntek.

Elmélkedési anyagunkat ma a szentmise Könyörgései szövegéből merítjük és a következő pontokban végezzük: 1. A nyugodt lélek szolgálata. 2. A mennyei gyógyszer. 3. Az eucharisztikus előkészület.

1.

«Kérünk, Urunk, adj híveidnek megengesztelődötten bocsánatot és békességet, hogy minden bűntől megtisztulva, nyugodt lélekkel szolgáljanak Neked.» (Kollekta.)

A Kollektában arra kérjük az Urat, nyugtassa meg forrongó lelkünket, és ezáltal tegye alkalmassá a tökéletes istenszolgálatra. — *a)* A lélek forrongásának és örökös nyugtalanságának egyik oka a bűn égető tudata. Tudjuk, hogy nem vagyunk ártatlanok, mert sok bűnnel és gyarlósággal vétkeztünk az Úr ellen. Igaz, hogy törekedtünk a bűnbocsánat kegyelmét elnyerni és mindent jóvátenni; mégis, a már megbocsátott vétek is nyugtalanít, mert önkéntelenül arra gondolunk, mily igazságtalanok voltunk az Úrral szemben, mennyi jóra való alkalmat mulasztottunk el, és mily sok kegyelmi erőt veszítettünk. Az Urat arra kérjük, fakassza fel bennünk a mindent véglegesen eltörlő tökéletes bánatot, és engedje meg, hogy még életünkben jóvátehessük a multat. Csak ennek tudatában találjuk

meg azt a lelki megnyugvást, amely nélkül nem tudunk szolgálni Istennek. — *b)* A lélek forrongásának egy másik oka a bűnveszély, amely végtelen sok gondot okoz és néha nagyon is veszedelmes méretet ölt. A mult tapasztalatai alapján eléggé ismerjük gyarlóságunkat és tudjuk, mily könnyen esünk hibába és követünk el kisebb vétkeket. Ezektől félünk, mert tudjuk, mennyire ártanak lelkünknek, mily nagy fokban gyengítik erőnket, és mily könnyen vezetnek halálos bűnhöz, a kegyelem teljes elvesztéséhez. Alázatosan kérjük az Urat, tegyen erőssé, állhatatossá és kitartóvá a kis bűnök ellen folytatott küzdelemben. — *c)* Lelki nyugtalanságunk harmadik oka a bensőnkben lappangó veszély: szenvedélyek, hajlamok, átöröklött, vagy pedig rossz szokás által szerzett nemtelen tulajdonságok. Ezek végtelenül nyugtalanítanak, mert tudjuk, hogy ha nem vagyunk résen, és nem gondoskodunk idejekorán kellő kegyelmi erőről, nagyon könnyen érvényre jutnak, és rövidesen tönkreteszik azt a benső kibontakozást,

amelyért hosszú időn keresztül oly sok áldozattal küzdöttünk. Az Urat megerősítő kegyelméért kérjük, mert csak akkor tudjuk lelkünket megnyugtatni, ha biztosak vagyunk a természetfeletti erő által tökéletesített ellenállóképességünkről.

Elhatározás: Az élet Kenyeréhez, az Eucharisztiához fordulok, és a mindennapi szentmiseáldozat kegyelmi bőségéből merítem az életalakításhoz szükséges erőt; és ennek tudatával nyugtatom meg lelkemet.

2.

«*Ezek a misztériumok, kérünk Urunk, nyujtsanak nekünk mennyei gyógyszert és irtsák ki szívünk hibáit.*» (Szekréta.)

A Szekréta szövegében nagyszerű elindítást találunk, melynek segítségével sikerrel biztosítjuk magunknak a lélek egészségét. — *a)* A liturgikus szöveg mennyei gyógyszerről beszél, és behatóan ajánlja, hogy vele bőségesen éljünk. Természetesen az Eucha-

risztiáról van szó, amely, mint a legfensőbb kegyelmi forrás, minden baj gyógyítója. Az Eucharisztiában Krisztust találjuk meg és kapjuk, aki elsősorban azért jött, hogy a betegeket gyógyítsa és a gyengéket erősítse. Ő a lélek mennyei gyógyszere, és Belőle, az eucharisztikus Kenyérből fakad minden egészség. — *b)* Az egészséget biztosító mennyei gyógyszerre feltétlen szükségünk van, mert lelkünk többékevésbbé beteg, és hiányzik belőle az egészség teljessége. Lelkünk betegségéről életünk eddigi alakulása és lefolyása győz meg. Láttuk és tapasztaltuk, mennyi bajunk volt eddig is. Erélyesen kellett küzdenünk oly hajlamok és adottságok ellen, amelyek komolyan veszélyeztették üdvösségünket. Életünkben nem egyszer fordultak elő oly dolgok, amelyek világosan bebizonyították, hogy lelkünk élete nem egészen megfelelő, egyszóval nem egészséges, tehát feltétlen gyógyulásra szorul. Be kell ismernünk gyengeségünket ; és egészségtelen hajlamainkat az eucharisztikus Kenyér, a mennyei gyógyszer gyakori, lehető-

leg mindennapi élvezetével kell gyógyítanunk. — *c)* Ezáltal a Szekréta ígérete szerint azt is remélhetjük, hogy megszabadulunk szívünk hibáitól, és minden szempontból könnyítünk tökéletlen természetünk súlyos terhén. A szív hibái is káros szerepet játszanak. Érzelemvilágunk egyenetlenségeiről, túltengéseiről és szeszélyeiről van szó, amelyeket szintén nem szabad eltűrnünk, különben oly irányban ragadnak magukkal, amelyért nem vállalhatunk felelősséget. Ettől a bajtól is csak az eucharisztikus Kenyér, a mennyei gyógyszer lelkismeretes és jól előkészített vétele szabadít meg.

Elhatározás: Nagyon kell ügyelnem lelkem egészségére, mert ettől függ minden. Éber figyelemmel kísérem minden megmozdulását, és mihelyt valamely betegség tünetét fedezem fel, azonnal a gyógyításhoz látok, és az élet Kenyerében keresem a megszabadító orvosságot.

3.

«Hogy szent adományaidra méltók legyünk, Urunk, tedd meg kérünk, hogy parancsaidnak mindig engedelmeskedjünk.» (Posztkommúnió.)

Az eucharisztikus egyesülésre, az élet Kenyerének élvezetére lelkiismeretesen elő kell készülni. Készületlenül venni az élet Kenyerét istenkísértés lenne, melynek következményeit alig tudnók elviselni. A Posztkommúnióban arra kérjük az Urat, tanítson meg méltó módon előkészülni, nehogy méltatlanul járuljunk az Úr asztalához. Az idézett liturgikus szöveg ezzel kapcsolatban azt is megmondja, hogy hogyan kell előkészületünket alakítanunk. Ennek legjobb módja az Úr parancsainak tökéletes és hűséges megtartása. Aki az Úr törvénye szerint irányítja életét, nem kerül tévútra, kikerüli a bűnt, szeplőtelenül őrzi meg lelkét, nagy kegyelmi gazdagságra tesz szert, lelkiismeretesen ápolja a Krisztusi szellemet, tökéletesen követi a Megváltó példáját és minden szempontból úgy él, hogy méltóvá válik

Istent befogadni és az Úrnak hajlékot nyujtani. Minél lelkiismeretesebben vesszük ezt a kötelességet, és minél nagyobb meggyőződéssel igazodunk az Úr parancsaihoz, annál sikerültebb eucharisztikus előkészületünk, és annál méltóbban jelenünk meg az Úr asztalánál.

Elhatározás: Készületlenül sohasem merek megjelenni az Úr asztalánál, és sohasem merem ily állapotban élvezni az élet Kenyerét. Előkészületemben a fősúlyt ezentúl a mindenre kiterjedő törvényhűségre fektetem, és arra törekszem, hogy előbb pontosan megtartsam az Úr parancsolatait és csak azután közeledjem asztalához.

Pünkösd utáni huszadik vasárnapra következő szombat.

Alkalmunk van ismét a Szentséges Szűz kultuszával foglalkozni és annak újabb értékeivel megismerkedni. A liturgikus szövegek ebben nagy segítségünkre vannak. Tanításuk alapján

a következő igazságokról elmélkedünk: 1. A szív készenléte. 2. A fogság hangulata. 3. Az örökös megemlékezés.

1.

«*Kész az én szívem, kész az én szívem.*» (Allelújavers.)

A Szentséges Szűz kultuszának egyik alapvető követelménye a szív készenléte. A liturgikus szöveg is erre fekteti a hangsúlyt és megköveteli, hogy az Istenanyának szívünk teljes odaadásával és éber, érzékeny, mindenre kiterjedő készenlétével szolgáljunk. A Szent Szűz szolgája mindig készen legyen szolgálatát bármely pillanatban teljesíteni. Legyen felkészülve az áldozatteljes feladatok teljesítésére, a szenvedés és az engesztelés elmaradhatatlan elviselésére és életáldozatának beteljesülésére. Legyen benne annyi természetfeletti és hittől átizzított lélekjelenlét, hogy élete folyamán semmi sem lepheti meg és találhatja készületlenül. A legnagyobb áldozatot is teljes felkészültséggel, tárt karokkal fogadja, és csak örül, hogy ezáltal is bebizonyíthatja, mily mély-

ségesen szereti az Istenanyát. Azon sem csodálkozik, hogy ily meglepetések és váratlan fordulatok előadódnak életében. Tudja, hogy az Istenanya szolgálata a keresztútra vezet és a Golgota magaslatán találja beteljesülését. A legnagyobb lelkesedéssel arra is készneк bizonyul, hogy felküzdje magát e véres magaslatra, és bátran odaálljon a keresztfa tövébe. Ezt azért is megteszi, mert részt kér magának az Istenanya megdicsőüléséből, és tudja, hogy e ragyogó fényességhez csakis a Golgotán keresztül lehet eljutni. A szív készenléte rendkívüli és acélos bátorságra neveli, nem fél az élettől, és hősies lelkülettel vállalja mindazt, amit az Istenanya odaadásteljes kultusza és nemes szolgálata magával hoz.

Elhatározás: «Kész az én szívem, kész az én szívem», mondom én is a mai liturgiával, és komolyan megígérem az Istenanyának, hogy hűen szolgálom akkor is, ha a legnagyobb áldozatot követeli meg tőlem. Annyira szeretem és ragaszkodom hozzá, hogy nincs oly erő, amely elszakíthatna tőle.

2.

«Ültünk Babilon folyóvizei mellett és sírtunk.» (Offertórium.)

Az Offertórium szövege mély bepillantást nyujt a rabok és foglyok, az idegenbe elhurcoltak és az édes haza után vágyakozók siralmas lelkébe. E lelkület szomorú látványt nyujt és részvétre késztet. Pedig nem idegenekről van szó és nem mások sorsát szemléljük. A babiloni fogságba hurcoltak, akik a hatalmas folyó partjain gondoltak vissza őshazájuk dicsőségére, Sion ragyogására, voltaképen a mi jelképünk. Mi is hasonló helyzetben vagyunk, és — mint Szent Bernát mondja — e siralomvölgy mélységeiből sóvárgunk az ítélő Isten és a végső megdicsőülés beteljesülésének megszabadító ragyogása után. Mennyei honvágy perzseli lelkünket és teszi nehézzé életünket. E sóvárgás bölcsőnktől fogva kísér végig az életen. Honvággyal születtünk, honvágy tart életben és honvágy vezet a magasságok felé. Foglyok vagyunk, idegenben tartózkodunk és vándoroknak tekintjük magunkat. Az Istenanya

kultusza ezt az igazságot még jobban kidomborítja, és arra nevel, hogy elviselhetetlen mennyei honvágyunkat tüzesebbé és izzóbbá tegyük. Ne féljünk ettől a perzselő tűztől, mert nagy életerő rejlik benne. Minél jobban éget, annál nagyobb bennünk az az ellenállhatatlan hajtóerő, amely az élet göröngyös útjain keresztül mennyei hazánkba vezet. Az Istenanya kegyelemközvetítésével szítja e tüzet és fokozza a mennyei vágyakozást. Tapasztalatából tudja, mily nagy fokban segíti elő e szent sóvárgás a lelki kibontakozást, mily tökéletesen szakít el a földi érdekektől és mily nagy lendülettel kényszerít a termékeny előhaladásra. Engedjük, hogy az Istenanya tovább szítsa e szent tüzet, kézenfogjon és vezessen az élet útjain. Sokkal hamarabb jutunk célhoz, ha Ő gyujtja meg lelkünkben e szent lángot és Ő vezet a tekervényes utakon. Ami nehéz, könnyűvé válik, és a kanyarulatokban gazdag út kiegyenesedik. E szent tűzben világossá válik minden, és abban a kegyelemben részesít, hogy előfényét szemléljük az örök dicsőségnek.

Elhatározás: Én is «babiloni vizek mellett ülök» és sóvárogva, könnyes szemmel gondolok mennyei hazámra. *Még hosszú út áll előttem;* de röviddé válik, ha elmerülök és megsemmisülök a mennyei honvágy izzásában.

3.

«*Emlékezzél meg szavadról, melyet szolgádnak mondottál.*» (Kommúnió.)

Lelkünkben sokszor felsír a fájdalom, és szívünk szorongatott jajkiáltása a Mennyek Királynője trónzsámolyáig hatol. Ilyenkor, mikor tényleg elviselhetetlenné válik a küzdelem és már alig bírjuk a szenvedés igáját, a Szentséges Szűzhöz fordulunk és arra kérjük, emlékezzen meg szaváról, gondoljon szolgáinak tett ígéretére és siessen segítségünkre. Nem azt várjuk, és nem azért könyörgünk, hogy elvegye tőlünk a szenvedés kelyhét. Szívesen fenékig ürítjük és az utolsó cseppig kiisszuk keserű tartalmát. Ehhez azonban erő kell. Ezt kérjük az Istenanyától, mert nekünk adott ígé-

rete erre vonatkozik. Könyörögve fohászkodunk, tegyen erőssé, alakítsa ki bennünk a hősies lelkületet, ajándékozzon meg a bátorság kegyelmével és engedje meg, hogy áldozatunkban valóban nagylelkűek legyünk. A nagylelkűségben, a szenvednitudásban, az odaadásban és a hősiességben hozzá akarunk hasonlóvá válni, hogy méltó szolgái lehessünk. Kérésünk teljesen önzetlen: szívesen vállalunk mindent, csak az Istenanya kegyelemközvetítése gondoskodjon megfelelő erőről.

Elhatározás: Én is emlékeztetem a Szentséges Istenanyát pazar ígéretére, és kérem, ne hagyjon el a szenvedés sötét órájában: minél többet kell szenvednem és áldoznom, annál több erőt adjon. Részemről pedig megígérem, hogy őszinte lelkesedéssel viselem a reám mért keresztet.

Pünkösd utáni huszonegyedik vasárnap.

A mai vasárnap liturgiája az Isten védelméről és a bűnbocsánatról szóló tanítást domborítja ki. Megtanít, ho-

gyan kell Isten irántunk tanúsított védelmével szemben viselkednünk, a bűnbocsánatot kiérdemelnünk és ezáltal közelebb jutnunk a kicsendüléshez, a végső megdicsőüléshez. A hét liturgiájának alapgondolatát a vasárnapi szentmise Introitusában találjuk meg. Mardocheus, kinek imáját közvetíti, értesült, hogy a kiválasztott nép Ámon rágalmazó hazugságai következtében halálra van ítélve. A legnagyobb szorongattatásban a legjobb megoldást választja: az Úrhoz fordul segítségért. Könyörgéséből a mai elmélkedésben a következő pontokat emeljük ki: 1. Imádjuk az isteni elhatározást. 2. A büntetésben rejlő irgalom. 3. Az isteni elhatározásból fakadó dicsőség.

1.

«*Hatalmad alá tartozik, Uram, minden, és nincs aki akaratodnak ellenállhatna.*» (Introitus.)

Mardocheus megrendítő imádsága, amely — mint előre látható — a kiválasztott nép megszabadulásához vezet, üdvös tanítást foglal magában. Arra figyelmeztet, hogy az Úr elhatá-

rozásával szemben csak egy beállítás lehetséges, és ez : a feltétlen hódolat és az odaadásteljes engedelmességen alapuló imádás. — *a)* Az isteni elhatározás és a nyomában fakadó történések a legtöbb esetben áttekinthetetlenek és érthetetlenek számunkra. Nagyon gyakran előfordul, hogy nem tudjuk és nem értjük, miért engedi meg Isten az egyik-másik történést és miért nem akadályozza meg, hogy olyasmi forduljon elő, ami látszólag — legalábbis a mi gyarló, emberi ítéletünk szerint — nem felel meg az örök kormányzó isteni méltóságnak és végtelen igazságosságnak. Ilyenkor — mint Mardocheus is tette — meg kell fontolnunk, hogy az isteni igazságosság és az azon alapuló örök kormányzat más utakon jár, amelyek túlságosan magasak ahhoz, hogy emberi szem áttekinthesse őket, megértse a bennük megnyilvánuló alapgondolatot, és megtalálja a bennük rejlő üdvös összefüggést. Nincs értelme olyan titkokat kutatni, amelyeket amúgysem tudunk megoldani. El kell fogadnunk az isteni kormányzat misztériumát, és be kell

vallanunk, hogy elménk túlságosan gyarló ahhoz, hogy megfejtse a rejtélyt és belásson Isten örök terveibe. Több alázatosság és kevesebb felfuvalkodottság gyorsabban vezetne célhoz és hamarabb tisztázná az áttekinthetetlennek vélt helyzetet. — *b)* Tudnunk kell ezenkívül — és ez a tudat keresztülizzik Mardocheus klaszszikus imádságán —, hogy Isten kiválasztottait a legtöbb esetben már itt a földön bünteti meg gyarlóságukért, hogy annál inkább megkímélje őket az örökkévalóságban. Az isteni igazságosság minden bűnért engesztelést és büntetést követel; éppúgy, mint a legkisebb jótéteményt is megjutalmazza. A bűn tehát nem maradhat büntetés nélkül, és az isteni irgalom végtelen jóságában jónak látja a büntetést már itt a földön foganatosítani, hogy megkímélje a kiválasztottakat a túlvilági engesztelés, irgalmat nem ismerő és az utolsó fillérig minden adósságot behajtó kemény, de jogos szomorúságától. — *c)* Az isteni elhatározás, kormányzat, és a belőle fakadó események és történések megítélésére vonat-

kozólag abból a szempontból kell kiindulnunk, hogy miután nem láthatunk át Isten gondolatain és misztériummal állunk szemben, csak egyet tehetünk: elfogadni az isteni kormányzat rendelkezését, meghajolni Isten parancsa előtt, összeforrni szentséges akaratával és imádni az örök kormányzatban megnyilvánuló isteni igazságosságot. Ezt annál inkább meg kell tennünk, mert tudjuk, hogy Isten épp olyan jó, mint igazságos; és kormányzatának indítóereje az irántunk tanúsított szeretet, lelki érdekeink előmozdítása és örök üdvösségünk biztosítása. Ha arra gondolunk, hogy az isteni kormányzatban az örök szeretet tüze izzik, akkor könnyen hajlunk meg határozatai előtt és odaadással forrunk össze az isteni akarattal.

Elhatározás: Most veszem észre, hogy életemben többet okoskodtam, mint gondolkoztam, és többet zúgolódtam, mint engedelmeskedtem. Mindig bölcsebb akartam lenni az isteni kormányzatnál, és ennek tudhatom be, hogy éle-

temben a balfogások oly gyakori és szomorú szerepet játszanak. Ideje lesz ezen változtatni, belátni az isteni kormányzatban izzó szeretetet, elfogadni rendelkezéseit, engedelmeskedni az isteni parancsnak és odaadásteljesen összeforrni az isteni akarattal.

2.

«Nincs, aki akaratodnak ellenállhatna, mert Te teremtettél mindent . . . amit az ég pereme magában foglal: a mindenség Ura Te vagy.» (U. o.)

Az isteni büntetés, mint tapasztalatból tudjuk, nem marad el. Hálát adhatunk az egek Urának, hogy már itt a földön mostoha körülmények közé kerülünk és alkalmunk van az Úr reánk nehezedő büntető kezét érezni. Ha az isteni büntetés súlya alatt gondolkozni kezdünk és józanul vizsgáljuk helyzetünket, gyorsan rájövünk (az Isteni Lélek segítségével) a büntetésben megnyilvánuló isteni irgalomra és hálatelt szívvel imádjuk megnyilatkozását. — *a)* Isten

irgalomból büntet, és nemcsak azért, mert igazságossága is megköveteli az engesztelést. A büntetésben rejlő irgalom abban nyilvánul meg, hogy már itt a földön — az örökkévalóságra való előkészület keretein belül — válik lehetővé az elkerülhetetlen engesztelés. Ebben — ha szabad úgy mondanunk — nagy előny rejlik, mert a földi szenvedés súlya összehasonlíthatatlanul könnyebb annál, amit a túlvilágon kellene engesztelésképen elviselnünk. Sokkal könnyebb a földi szenvedést vállalni, mint a tisztítótűz és a tisztulási folyamat kínszenvedésén keresztülvergődni. Ha Isten e földön sujt, csak irgalomból teszi. Kötelességünk ezt belátni és Isten jóságát imádni. — *b)* A büntetésben megnyilvánuló isteni irgalom arról is gondoskodik, hogy földi szenvedésünkben és a büntetés elviselésében mindazon erők és értékek segítségünkre legyenek, amelyeket az isteni üdvrendszer a kegyelem útján biztosít számunkra. A szenvedés vergődésteljes éjtszakájában nem maradunk egyedül, mert velünk van a szenvedő Krisztus, ke-

resztrefeszített Megváltónk, hogy a megváltás beteljesüléséből fakadó kegyelmi erővel megerősítsen és képesítsen a reánk nehezedő megérdemelt kereszt elviselésére. Az isteni irgalom annyira megy jóságában, hogy a földi büntetést is megkönnyíti és kegyelmi erejével elviselhetővé teszi. — *c)* Ne nagyon törjük a fejünket azon, hogy a szenvedés büntetés-e vagy isteni szeretetből fakadó, érdemszerzésre alkalmat nyujtó megpróbáltatás? Fölösleges ezen gondolkozni, mert a legtöbb esetben mind a kettő érvényesül és részben büntetésből, részben, hogy, mint az arany a tűzben, megpróbáltassunk, szenvedünk. Sokkal előnyösebb és inkább felel meg az Evangélium szellemének Mardocheus példáját követni, hivatkozni az isteni irgalomra, melengetni lelkünket a büntetésben is megnyilvánuló tüzénél, és arra törekedni, hogy tökéletesen és méltó módon viseljük a reánkmért keresztet.

Elhatározás: Mardocheus útjára lépek, és nem nagyon törődöm azzal, hogy miért kell szenvednem. Vállalom a

szenvedést, viselem a keresztet, és arra gondolok, hogy részben bűneimért engesztelem az Urat, részben pedig alkalmam van az isteni akarattal való egybeforrásom alapján gazdag érdemeket szerezni. Főleg ezt tartom szem előtt, és bátran indulok útnak a szenvedés sötét éjtszakájában.

3.

«*Nincs, aki akaratodnak ellenállhatna.*» (U. o.)

Mardocheus felülmúlhatatlan szép imájával és Istenbe vetett tökéletes bizalmával győzedelmeskedett népe ellensége felett és megmentette nemzetét a végpusztulástól. Tudjuk a történelemből, hogy ez nem az első és nem az utolsó eset. Isten kiválasztott népét, a kegyelem gyermekeit gyakran fenyegette emberek részéről végső pusztulás és megsemmisülés és a halálharangot már gyakran megkongatták felette; és azok, akik a kötélnél álltak, nem ébredtek annak

tudatára, hogy túlkorán harangoznak és nem gondoltak arra, amire egyébként a világtörténelem is megtaníthatta volna őket, hogy Isten megengedi ugyan, hogy népe a megpróbáltatás viharába kerüljön, de sohasem tűri meg, hogy annak forgatagában elvesszen. A világtörténelem tanúbizonysága szerint az isteni büntetésben és megpróbáltatásban nagy dicsőség rejlik. — *a)* Dicsőség rejlik a büntetésben, mert a kiválasztott nép, Isten gyermekei megtisztulnak a salaktól és újjászületve kerülnek ki a viharos időkből. Ami korhadt, feslett és poshadt volt, azt a vihar mint a polyvát kergette maga előtt és semmisítette meg, csak az egészséges, tiszta és életképes maradt meg a közösségben, amely megtisztulva és újjászületve mindig tovább szolgált Istennek, hogy nevének dicsőségét hordozza és Urának örömére váljék. — *b)* A büntetésben dicsőség rejlik. Ezt úgy is kell értelmeznünk, hogy Isten büntető keze önmagát dicsőíti meg a büntetés végrehajtása által. Bebizonyítja, hogy elég hatalmas a bűnös cselekedet meg-

torlásához, szentséges akaratának végrehajtásához, és eléggé erős ahhoz, hogy törvényének az élet egész vonalán érvényt szerezzen. Azok, akik meghajlanak akarata és törvénye előtt, a megpróbáltatás viharában is megállják helyüket, Isten dicsőségére válnak és büntető kezének dicsőséges erejét bizonyítják; azok pedig, akik ellentmondanak az isteni akaratnak, megsemmisülnek a viharban és bizonyítják, hogy az Úr akarata a legkisebb ellentmondást és a legjelentéktelenebb lázadást sem tűri meg. Dicsőség hárul ebből Istenre, és ezt kell szem előtt tartanunk, ha érezzük a megpróbáltatás tüzét, és reánk nehezedik a szenvedés és büntetés éjtszakája. — *c)* Dicsőség rejlik az isteni büntetésben, mert embereket nevel és jellemeket farag. Isten büntető keze nemcsak sujt, és rombol, hanem alkot és épít. Megtisztítja a megbüntetetteket, átalakítja és kegyelmi erejével vezeti őket tovább a krisztusi élet meredek, de magasbatörő ösvényein. Azok, akik kikerülnek az isteni büntetés és megpróbáltatás tüzéből, mindig

tökéletesen átalakult és megújult embernek bizonyulnak, akik lelkükön viselik a tűzhöz való hasonlatosság alapvető vonását, és akinek homloka az isteni kegyelem fehérizzású tüzében ég. Nagy dicsőség hárul ebből Istenre, aki még büntető kezével is alkot és tökéletes jellemeket nevel.

Elhatározás: Készörömest járulok én is hozzá, hogy Isten dicsősége minél nagyobb mértékben teljesüljön be és váljon nyilvánvalóvá. A szenvedés tüzében mindig arra gondolok, hogy minden kínom és megpróbáltatásom Isten dicsőségére válik, lelkem tisztulását szolgálja és a legnemesebb átalakuláshoz vezet. Ezt akarom és keresem, és ezért mégegyszer felteszem magamban, hogy a legnagyobb odaadással vállalom a szenvedést és törekszem azt minden szempontból gyümölcsözővé tenni.

Pünkösd utáni huszonegyedik vasárnapra következő hétfő.

Az Introitus gondolatmenetét a Kollekta klasszikus szövege folytatja. A megpróbáltatás nehéz óráiban és a büntetés reánknehezedő súlya alatt könyörög Istenhez pártfogó védelemért és hathatós segítségért. Ezt az örökszép szöveget választjuk elmélkedésünk alapjává, melyet a következő pontok szerint végzünk: 1. A közösség gondolata. 2. A sátán incselkedéseivel szemben kért védelem. 3. A «pietas» adománya.

1.

«Családodat, kérünk, Urunk, őrizd meg.» (Kollekta.)

A liturgia, mint már számtalanszor tapasztaltuk, nemigen veszi számba a magánérdeket, mert a fősúlyt a közösségre helyezi, és azt a nézetet vallja, hogy a közösség érdekeinek előmozdítása által szolgálja legjobban a magánérdek Isten akarta nemes célkitűzését. Ez oly fontos igazság, hogy az idézett liturgikus szöveg alapján nekünk is foglalkoznunk kell vele, hogy

reájöjjünk a benne rejlő mélységre és levonjuk az elkerülhetetlen következtetéseket. — *a)* A liturgia elgondolása szerint ezt mindenekfölött a közös érdek, a közösség fejlődésének és virágzásának előmozdítása által érjük el. Annak tudata, hogy tag vagyunk a misztikus Krisztus-testen, és életünk minden előnyét ennek a valóságnak köszönjük, elnémítja az önzés, az önérdek minden meg nem engedett megszólalását, elfojtja az egoizmus minden káros megmozdulását és annyira összeforraszt a közösséggel, hogy csakis annak érdekeit keressük, szolgáljuk, akarjuk és csakis ezen beállítás megvalósításában találjuk kielégülésünket. — *b)* Ebbeli meggyőződésünkben megerősít a tudat, hogy a közösség érdekének előmozdításával önnön ügyünket szolgáljuk és saját érdekünket védjük. Érdekeink ugyanis csak annyiban jogosak, életképesek és megengedettek, amennyiben beleilleszkednek a közösség keretébe és összeegyeztethetők azzal a valósággal, hogy tag vagyunk a misztikus Krisztus-testen. Ha mindannyiunk önfeláldozó szol-

gálata által a misztikus Krisztus-test, a közösség megerősödik, életképessé válik és gazdagodik, akkor ez a duzzadó életerő és gazdag fölény mindazokra szétárad, akik hozzájárulásuk által e sikert lehetővé tették. E közös fejlődés gyümölcseiben mindannyian részesülünk; ezáltal megerősödünk, elmélyülünk, életképessé válunk és könnyebben érjük el célunkat. A közérdek szolgálata hasznunkra válik és egyéni örök érdekünket mozdítja elő. Ennek tudata erősítsen meg abban az elhatározásban, hogy szívesen beleolvadunk a közösségbe, és annak érdekei szolgálatán keresztül biztosítjuk lelki előmenetelünket. — *c)* Természetfeletti életünkben, imádságunkban, szakrális cselekményben való részvételünkben stb. mindig ez a beállítás érvényesül. A liturgia nagy mértékben siet segítségünkre, és klasszikus szövegeivel — mint például a mai Kollekta — neveli és életképessé teszi bennünk azt a családias közös szellemet, amely jellemzi a kereszténységet, és dicsőségére válik a misztikus Krisztus-testnek.

Elhatározás: Jobb lesz kevesebbet különcködni és visszatérni a tekervényes magánutakról arra a biztos útra, amelyen a közösség jár. Jól felfogott egyéni érdekem késztessen arra, hogy a keresztény családias szellemet ápoljam és elevenen tartsam magamban a misztikus Krisztus-testhez való tartozásom tudatát. Csak ezáltal biztosítom fejlődésemet; és teszek tanúbizonyságot amellett, hogy megértettem a keresztény szociális szellemet, és méltó vagyok gyümölcseiben részesülni.

2.

«Családodat őrizd meg örök jóságoddal, hogy védelmed alatt minden bajtól mentes legyen.» (U. o.)

A közösség nevében és érdekében végzett könyörgés (Kollekta) a megpróbáltatás idejére az isteni pártfogás és oltalom különös kegyelmét kéri. Erre — tekintettel Sátán soha meg nem szűnő incselkedéseire, a reánkzúduló örök kísértésekre — fel-

tétlen szükség van. Minket most nem az érdekel, hogy a kísértések honnan származnak és Sátán miért incselkedik, hanem az, hogy miben nyilvánul meg a pokoli incselkedés és a tüzes kísértés? — *a)* A tapasztalat bizonyítja (és a jó Isten tudja, miért engedi meg), hogy Isten gyermekeinek, a keresztény közösségnek gyakran anyagi természetű nehézségekkel kell megküzdenie. Ez kétféle lehet. Előfordulhat, hogy különös körülmények révén dúslakodik materiális bőségben és anyagi előnyökben, ami önmagábanvéve nagy kísértés, mert elanyagiasodáshoz és kárhozatos felületességhez vezet; vagy pedig, — és ez fordul elő legtöbbször, — hiányában van a legszükségesebbeknek. A pauperizmus, vagyis az újabb korban nagy szerepet játszó elszegényedés megakadályozza a keresztény közösséget abban, hogy a hagyománynak megfelelően gyakorolja a karitász cselekedeteit, folytassa az Egyház kulturális munkáját és megfeleljen szociális küldetésének. Mind a két esetben kérnünk kell Istent, óvjon meg a véglet veszedelmeitől, és a

Szentírás szavaival kell könyörögnünk: «Szegénységet és gazdagságot ne adjál nekem Uram, és csak a mindennapi szükségletről gondoskodjál». Ezáltal vesszük elejét a pokoli incselkedésnek és emelkedünk az anyag okozta bonyodalmas nehézségek fölé. — *b)* A közösségnek nem ritkán erkölcsi vonatkozású nehézségekkel kell megküzdenie. Ezek sokfélék lehetnek, mint pl.: ellenáramlatok, ellentmondások, rágalmak, üldöztetések stb. A tapasztalat arra tanít, hogy ezekben az «incselkedésekben» is nagy veszedelem rejlik. Kérnünk kell Istent, óvja meg közösségünket az efajta kísértésektől és nehézségektől, és adja meg az isteni Lélek világosságát, hogy bekövetkezésük esetén az egyedül elfogadható magatartást tanúsítsuk és ezáltal emelkedjünk fölléje az általuk okozott nehézségeknek. — *c)* Nagy veszély rejlik a lelki természetű kísértésekben is. A gonosz lélek sokszor a lelki kibontakozás érdekének palástjába burkolódzva lép fel, hogy tévútra csábítson. Az Egyház történetében már nem egyszer tapasz-

taltuk, hogy a lelkiéletre vonatkozó túlzások és kilengések (gondoljunk a janzenizmus átkos mozgalmára) mily komolyba veendő károkat okoznak. «Az ördög nem alszik» — mondja nagyon találóan egy magyar közmondás, és nekünk folyton résen kell lennünk, nehogy e ravasz pokoli káprázat áldozatává váljunk. Fontoljuk meg Szent Péter szavait, hogy Sátán «körüljárja lelkünket és alkalmat keres arra, hogy elveszítsen». Legyünk résen és lelkiismeretes, családi szellemen alapuló, közösség érdekeit szolgáló imánkkal vegyük elejét a bajnak és biztosítsuk az Úr segítségét a veszedelmes kísértés órájában.

Elhatározás: Kevesebbet kritizálni, és többet tenni. Ez legyen ezentúl jelszavam. Nem csodálkozom azon, hogy a közösséget ilyen kísértések és incselkedések környékezik, hanem azon ütközöm meg, hogy ezt eddig mindig felületesen vettem és nem törekedtem megvédeni közösségemet az efajta veszedelmektől. Ezentúl jobban

bele kell olvadnom a közösség érdekébe, és imádságommal, áldozataimmal kell hozzájárulnom ahhoz, hogy Isten a misztikus Krisztus-testet, a közösséget a gonosz minden incselkedésétől és a kísértés minden veszedelmétől megóvja.

3.

«Családodat őrizd meg örök jóságoddal.» (U. o.)

A mai Kollektában Istentől még egy kegyelmet kérünk a közösség számára. Ez az Isteni Lélek egyik ajándéka, vagyis a «donum pietatis», az ájtatosság szelleme. Kell, hogy e szellem tüze izzítsa át a közösséget, fűtse Isten gyermekei nagy családját és éltesse a misztikus Krisztus-testet. Csakis e szellem és a belőle fakadó gyakorlat óv meg az imént említett veszedelmektől és teszi oly erőssé a közösséget, hogy fölényesen győzedelmeskedik minden rossz felett. — *a)* A «donum pietatis», az ájtatosság szelleme megkönnyíti az istenszolgálatot és ezáltal elejét veszi a ko-

molyabb veszedelemnek. Aki részesült a Szentlélek ezen adományában, annak a természetfeletti élet, a lelki kibontakozás, a lélek érdekeinek ápolása és a szó legtágabb értelmében vett istenszolgálat elkerülhetetlen szükségletévé válik, életét másként el sem tudja gondolni, más úton nem is tud járni és ettől eltérő életformába nem is tud beleilleszkedni. — *b)* A «donum pietatis» hatása abban is megnyilvánul, hogy gyengéd erőszakkal kényszerít, vagyis nevel a krisztusi szellem által megkövetelt erények mindennapi és hősies gyakorlatára. Akit a Szentlélek ezen adománya tüzével érintett, annak szeméről lehull a hályog és világosan látja a keresztény életeszmény és a nyomában fakadó életalakítás, vagyis az erények gyakorlatában rejlő tündöklő világosságot. Ez annyira áthatja és magával ragadja, hogy minden erejével törekszik a megismert ideál követésére, az eszménykép megvalósítására és ennek következtében a keresztény élet erényeit oly mértékben gyakorolja, hogy még a hősiesség határát

érintő áldozatoktól sem riad vissza, ha a keresztény életideál megvalósításáról van szó. — *c)* Ezáltal tökéletesen beleilleszkedik a keresztény életformába, amely második természetévé válik és oly erőssé teszi, hogy a kísértés és az incselkedés nyilai lepattannak róla anélkül, hogy kárt okoznának. Aki az isteni Lélek segítségével felküzdötte magát erre a magaslatra, az emberileg szólva biztosan és nyugodtan tekinthet a jövőbe, annyi erőre tett szert, hogy ellent tud állni az incselkedő kísértésnek, és fölényesen győzedelmeskedik a legnagyobb veszedelem felett. Ezért a kegyelemért kell könyörögnünk, és Istent arra kell kérnünk, hogy a «donum pietatis» tüzével érintse a közösséget és tegye legyőzhetetlenné a misztikus Krisztus-testet.

Elhatározás: Nekem sem ártana, ha egy kicsit több tűz izzana bennem, és nagyobb volna az ájtatosság szellemének ápolására való hajlam. Kérnem kell a Szentlelket, izzítson át ezen adományával, illesszen bele a

keresztény életideál keretébe, segítsen tökéletes keresztény és természetfölötti életet élni, és ezáltal tegyen legyőzhetetlenné.

Pünkösd utáni huszonegyedik vasárnapra következő kedd.

Szent Pál apostol a Szentleckében arról az ádáz küzdelemről beszél, amelyet a mindennapi élet kényszerít reánk, és amely, mint tapasztalatból tudjuk, lényegében sohasem változik. Tanításából, amely a mai kor szükségleteinek is tökéletesen megfelel, a következő pontokat emeljük ki: 1. Ki ellen kell küzdenünk? 2. Hogyan kell küzdenünk? 3. A küzdelem tökéletessége.

1.

«Nem a test és vér ellen kell tusakodnunk, hanem a fejedelemségek és hatalmasságok ellen, ennek a sötétségnek világkormányzói ellen, a gonoszságnak égi magasságokban levő szellemei ellen.» (Szentlecke.)

Szent Pál apostol tökéletesen ismeri az emberi életet és alkalma volt világos fogalmat alkotni magának arról a

küzdelemről, amelyet az élet kényszerít reánk. Életútja eléggé meredek, tövises és tekervényes volt s a leglehetetlenebb és mostohább helyzeteken vezetett keresztül. Az Apostol, mint a nemzetek tanítója, tapasztalatából merít és bölcsesége alapján nevel tökéletes küzdelemre. Elsősorban azokról emlékezik meg, akik ellen küzdenünk kell. — *a)* Feltűnő, hogy Szent Pál, a lelki érintetlenség és tisztaság előharcosa, ez alkalommal háttérbe szorítja «a test és vér ellen folytatott tusát» és ennél hatalmasabb és veszedelmesebb ellenfélre hívja fel figyelmünket. Az Apostol eme szavában nagy tanulság rejlik, mert arra figyelmeztet, hogy a test és a vér okozta káoszt rendezni és az abból fakadó veszedelmet legyőzni lehet, ha megvetéssel fogadunk minden olyan megmozdulást, amely erre a kárhozatos forrásra vezethető vissza, és nem becsüljük túl azt a veszedelmet, amelyet a «test és vér törvénye» jelent. Az Apostol szavait különösen azoknak kellene megfontolniok, akik számításból vagy gyenge-

ségből legyőzhetetlennek tartják a test és vér törvényét és ennek következtében idő előtt felhagynak a küzdelemmel, beszüntetik a harcot és meghódolnak egy oly ellenségnek, amelyet azáltal késztetünk leggyorsabban megfutamodásra, ha nem vesszük komolyan és szívből megvetjük. — *b)* Szent Pál szerint «a fejedelemségek és hatalmasságok és ennek a sötétségnek világkormányzói» a veszedelmes ellenfél. Az Apostol azokra a világi hatalmakra céloz, amelyek ádáz üldözést indítottak a kereszténység ellen és mindenáron azon voltak, hogy eltiporják a Krisztus által oly gazdagon vetett, és szentséges vérével oly bőségesen permetezett isteni vetőmagot. A «hatalmasságok» valóban veszedelmes ellenfél, mert földi vonatkozásban minden eszköz rendelkezésükre áll és semmi sem korlátozza őket gyűlöletükben. Ezenkívül a világtörténelem tapasztalata alapján még meg kell fontolnunk, hogy a legnagyobb ravaszsággal irányítják a küzdelmet és körmönfont módon harcolnak Krisztus országa ellen. Az említett hatalmasságokkal

szemben erélyes magatartásra, acélos és komoly ellenállásra van szükség. Istent — Aki megengedi, hogy az emberi gyűlölet oly keserves órákat okozzon a keresztény közösségnek — kérnünk kell, adja meg az ellenálláshoz szükséges erőt. Nem azért könyörgünk, hogy szüntesse meg a küzdelmet, hanem azért, hogy állhatatosak lehessünk, és mienk legyen a végső győzelem. — *c)* Hasonlóképen komolybaveendő és veszedelmes ellenfél az, akit az Apostol «a gonoszság égi magasságokban levő szellemének» nevez. Itt nem kell feltétlen üdvösségünk örök ellenségére gondolnunk, hanem inkább hatása egyik legveszedelmesebb megnyilvánulására, arra a szellemre, amely a világot mozgatja, s amely annyira kárhozatos, hogy örök ellentétben áll Krisztussal. Ez ma is eleven a világban és milliószámra szedi áldozatait. Mindenüvé behatol, mindenütt átszivárog. Roppant nehéz előle elzárkózni és még nehezebb ellene védekezni. Vele kapcsolatban a legnagyobb elővigyázatra, éberségre és a megbízható megkülön-

böztetés fontos adományára van szükség. Csak ezen értékek segítségével ismerjük fel a veszedelmet és vagyunk képesek az elkerülhetetlenül szükséges védelemre. Az Urat ismételten kérjük, hogy idejekorán felismerjük e szellemet, előle elzárkózzunk, ellene teljes erőnkből védekezzünk, másokat is megóvjunk kárhozatos hatásától. Ezt a küzdelmet is szívesen és teljes odaadással vállaljuk, mert tudjuk, hogy kimenetelétől függ üdvösségünk.

Elhatározás: Ellenség elég bőven akad, és valóban nem kell lámpással keresnem azokat, akik üdvösségem ellen törnek és örök boldogságomat veszélyeztetik. Megfogadom Szent Pál tanácsát: éberen őrködöm, és teljes odaadással küzdök örök üdvösségem minden engesztelhetetlen ellenfele ellen.

2.

«*Ennélfogva vegyétek fel az Isten fegyverzetét, hogy ellenállhassatok a gonosz napon . . . derekatokat felövezzétek igazsággal . . . Lába-*

tok sarúja legyen a felkészültség a béke Evangéliumának hirdetésére. Mindezekhez vegyétek a hit pajzsát . . . az üdvösség sisakját és a lélek kardját, vagyis az Isten igéjét.» (U. o.)

Az Apostol, aki ellenállásra szólít fel és megismertet legfőbb ellenfeleinkkel. Arra is megtanít, hogy hogyan kell küzdenünk, ha valóban győzni akarunk. — *a)* Elsősorban arra mutat rá, hogy önerőnkből képtelenek vagyunk a győzelmet kivívni és örök üdvösségünket biztosítani. Ehhez természetfeletti erő és kegyelem szükséges. Azért megparancsolja, hogy «Isten fegyverzetébe öltözzünk», vagyis a természetfeletti élet, a kegyelem eszközeivel küzdjünk üdvösségünk ellensége ellen. Minden eredményt, sikert és győzelmet ettől kell várnunk. Minél mélyebben hatolunk bele a kegyelem világába és tökéletesebben vesszük fel Isten fegyverzetét, annál nagyobb mértékben biztosítjuk a végső győzelmet. — *b)* Az Apostol ezenkívül megkívánja, hogy kezünkben legyen az «igazság vértje». A kinyilatkoztatott örök igazság fényességének kell

elárasztani lelkünket, különben hiányzik meggyőződésünkből az az acélosság és erő, amely nélkül az említett küzdelemre gondolni sem lehet. Csak az küzd az ellenséges hatalmak és a sötétség fejedelmei ellen és csak az képes megtörni a gonoszság szellemét, akiben izzik az igazság tüze és aki az örök igazság vértjével védekezik a folytonos támadások ellen. Minél jobban fényeskedik bennünk a kinyilatkoztatott igazság világossága, és minél szilárdabb a nyomában kialakult világnézet, annál eredményteljesebb ellenállásunk és sikeresebb küzdelmünk. — *c)* Az Evangélium hirdetésére való «felkészültség sarúját is lábunkra kell öltenünk», hogy készek legyünk nemcsak védekezni, hanem a körülményeknek megfelelően támadni is. A támadás szükséges, mert kötelességünk a gonoszság szelleme ellen az evangéliumi fényesség fegyverével küzdeni, minden eszközzel hirdetni az Evangélium igéjét, és minden módon terjeszteni a kinyilatkoztatott igazság fényességét. Csak akkor tudjuk megtörni és ártalmatlanná tenni a gonosz-

ság szellemét, ha bátran hirdetjük az Evangéliumot, megismertetjük a világgal Krisztus szellemét és meggyőzzük a tévútra vezetett emberiséget Krisztus igéjének örök érvényességéről. — *d)* Mindezt betetőzi a természetfeletti hit adományából fakadó erő, amely annyira ellenállóképes, hogy Szent Pál szerint «kioltja a gonosznak minden tüzes nyilát». A természetfeletti hit adományából fakad a küzdelemhez, a lelkek megnyeréséhez szükséges erő, lendület, kitartás, állhatatosság, elszántság, merészség s a támadó és védekező apostoli szellem. A hit természetfeletti adománya elkerülhetetlenül szükséges, mert Isten csak azokat vezeti győzelemre, akik e gyönyörű adományban részesültek, és akiknek szívében lángolva ég a hit fáklyája.

Elhatározás: Szent Pál remek fegyvert ad kezembe. Nem értem, miért halogattam eddig a küzdelmet, és miért nem ragadtam meg előbb a felém nyujtott fegyvereket. Még most sem késő. Azért komolyan felteszem

magamban, hogy ezentúl használom az Apostolnyujtotta fegyvereket, és Szent Pál szellemének megfelelően küzdök Krisztus országának gyarapodásáért és a lelkek üdvösségéért.

3.

«Vegyétek fel az Isten fegyverzetét, hogy ellenállhassatok a gonosznak . . . mert mindent megtettetek.» (U. o.)

Nagy súlyt kell fektetnünk arra, mondja Szent Pál, hogy küzdelmünk minden szempontból kifogástalan és tökéletes legyen. Életünket úgy kell befejeznünk, hogy az utolsó órában valóban elmondhassuk magunkról, hogy mindent megtettünk és semmit sem hanyagoltunk el. — *a)* «Mindent megtenni» annyit jelent, hogy elsősorban mindazon fegyvereket használjuk, amelyeket a krisztusi üdvrendszer rendelkezésünkre állít. Nem elég egyik vagy másik fegyvert használni, egyik vagy másik értékkel élni, egyik vagy másik kegyelmet megragadni. A fősúlyt a teljességre kell fektetni és

minden lehető eszközt fel kell használni, mert csak így biztosíthatjuk a végső győzelmet. Csak azok érdemlik meg, hogy valóban győzzenek és csatlakozzanak az örökké győzedelmes Krisztushoz, akik megfelelnek ennek a kötelességnek, és nem riadnak vissza akkor, ha reáébrednek, hogy e fegyverekkel küzdeni és ezen eszközökkel élni bizonyos körülmények között vértanúságot jelent. — *b)* «Mindent megtenni» továbbá annyit tesz, hogy egyetlen alkalmat sem szalasztunk el és a küzdelmet folytonosítjuk. Nem csak akkor lépünk a porondra, amikor eszünkbe jut, vagy szeszélyes hangulatunk magával hozza, hanem folyton-folyvást ott tartózkodunk, és addig küzdünk, amíg be nem következett a végső pillanat, és a fegyver ki nem hull elernyedt kezünkből. Kell, hogy életünk a küzdelem folytonosságának és megszakíthatatlanságának jegyében álljon. Mert aki egy pillanatra is beszünteti a küzdelmet és kényelmes nyugalmat keres, máris csatát vesztett, és kevés reménye marad, hogy ezen a helyzeten később

változtathat. És ha a fáradtság pillanataiban megkörnyékezi lelkünket a kísértés és kényelemszeretetünk azt súgja, hogy keressünk könnyebb megoldást és szüntessük be a küzdelmet, akkor gondoljunk arra, amit Szent Pálnak mond az Úr, hogy «mindenre képesek vagyunk az Ő kegyelmével.» -- *c)* «Mindent megtenni» annyit jelent, hogy a legnagyobb áldozattól sem riadunk vissza. Szent Pál egy pár meghátrálásra hajlónak azt veti szemére egyik levelében, hogy még nem tanúsítottak véres ellentállást. Tehát nincs okuk panaszkodni, mert még nem került sor a legfensőbb áldozatra. Addig talán még messzi út van. Ne arra tekintsünk, hogy mily súlyos a tőlünk megkívánt áldozat és mily kemény a küzdelem, hanem azt fontoljuk meg, hogy létezik a mienknél még mostohább helyzet is, és hogy még mindig nem kellett a legnagyobb áldozat, az élet odaajándékozása feltétlen győzelmes fegyveréhez nyúlni. A fontos az, hogy meglegyen bennünk az áldozatkészség, akkor nem mérlegel-

jük az áldozat súlyát, és valóban mindent megteszünk, amire a kapott kegyelem képesít és a legégetőbb áldozattól sem riadunk vissza. Ne feledjük: csakis e feltétel teljesítése mellett remélhetjük, hogy sikerül kivívni a győzelmet, és részesülünk a győzedelmes Krisztus örök diadalmenetének ragyogó tündöklésében.

Elhatározás: Nem mérlegelem a fegyver súlyát, hanem azt veszem kezembe, amit belényomnak, és a legnagyobb elszántsággal folytatom a küzdelmet, hogy valóban mindent megtehessek, ami kegyelem-irányította erőmtől telik, és így feltétlen biztosítsam magamnak a végső győzelmet.

Pünkösd utáni huszonegyedik vasárnapra következő szerda.

A mai liturgiában az Evangéliumot a bűnbocsánat Evangéliumának kell neveznünk. Krisztus híres példabeszéde végtelenül tanulságos és élesen reávilágít a bűnbocsánat és a saját bocsánatra való készségünk között

fennálló szoros kapcsolatra. A példabeszéd tanításából a következő pontokat emeljük ki: 1. Az isteni bűnbocsánatban rejlő nagylelkűség. 2. A megbocsátásra való hajlam. 3. A bűnbocsánat előfeltétele.

1.

«*Minden adósságot elengedtem neked, mivelhogy kértél engem.*» (Evangélium.)

Krisztus, az isteni Megváltó mai példabeszédében a királyi embert szólaltatja meg, kinek szolgája nagyobb összeggel tartozott. Az utóbbi bizonyos körülmények folytán nehéz helyzetbe került és nem volt képes adósságát visszafizetni. Ura elé járult, őszinte szívvel feltárta helyzetét és könyörögve kérte, gyakorolna vele irgalmasságot és engedné el tartozását. A királyi ember megsajnálta szolgáját és nagylelkűen elengedte neki a tartozást. Tudjuk, hogy a királyi ember alatt a végtelen hatalmasságú Istent kell érteni, akinek mindannyian szolgái vagyunk. A nagy tartozás, amit nem tudunk törleszteni, bűneink és

vétkeink sokasága. Krisztus azért mondotta ezt a példabeszédet, hogy megismertesse velünk Isten végtelen jóságát és reámutasson a bűnbocsánathoz vezető útra. — *a)* Ahhoz, hogy a bűnbocsánatot elnyerjük és a királyi ember, vagyis a végtelenül jóságos Isten irgalmat gyakoroljon velünk, elsősorban szükséges, hogy belássuk helyzetünket, elismerjük adósságunkat, felbecsüljük tartozásunk nagyságát és bevalljuk, mennyire nem vagyunk képesek azt törleszteni. Ezen alázatos és a tárgyilagos önismereten alapuló szellem előfeltétele a bűnbocsánatnak. — *b)* Szükséges ezenkívül, hogy az említett belátástól indíttatva a királyi ember, vagyis a jóságos Isten színe elé járuljunk és Őt felemelt kezekkel kérjük, engedné el büntetésünket. Nem elég arra hivatkozni, hogy Isten, Aki mindentudó, úgyis ismeri helyzetünket. Arra van szükség, hogy könyörgő kéréssel járuljunk elébe, megalázkodjunk előtte és elismerjük, hogy csakis irgalmától függünk, és kizárólag megértő jóságának köszönjük, hogy megszabadít

az adósság reánk nehezedő súlyától. — *c)* Az említett feltételek teljesítése mellett meg lehetünk győződve, hogy Isten valóban irgalmasságot gyakorol velünk. A legtöbb esetben csak arra vár, hogy e lépést megtegyük, vagyis belássuk helyzetünket, Isten irgalmától való függésünket, és kérjük Tőle azt a kegyelmet, amit atyai szíve jóságának teljességéből megadni már úgyis elhatározott.

Elhatározás: A tartozás terhe már régen nyomja vállamat. Elég nagy felelőtlenség részemről, hogy eddig nem könnyítettem terhemen, és nem törekedtem megszabadulni a súlyos tartozástól. Amit eddig elmulasztottam, azt most megteszem, mégpedig oly tökéletesen, hogy általános bűnbocsánatban részesüljek és kisebb bűneimtől is megszabaduljak.

2.

«Nem kellett volna tehát neked is könyörülnöd szolgatársadon, mint ahogy én is könyörültem rajtad?» (U. o.)

A jóságos Isten — mint a példabeszéd is mondja — feltételezi bennünk a megbocsátásra való készséget. Teszi ezt annál is inkább, mert a bocsánatra való hajlandóság egyik legszebb következménye a kinyilatkoztatott igazság alapvető törvényének: a szeretet teljesülésének. Akiből e készség és hajlam hiányzik, nem tarthat igényt a keresztény névre és nem nevezheti magát Krisztus követőjének. — *a)* Meg kell bocsátani felebarátunknak, mert bocsánatadás nélkül nem teljesíthetjük a testvéri szeretet törvényét. Addig, amíg haragszunk felebarátunkra, nem bocsátottunk meg neki, és nem törekszünk elfeledni a velünk történt igazságtalanságot, nem állíthatjuk, hogy felebarátunk a szeretet törvényének megfelelően él szívünkben és mi készek vagyunk vele szemben mindazt a jóakaratot tanúsítani, amire az említett törvény alapján kötelesek vagyunk. Előbb el kell távolítani a tüskét szívünkből, őszintén meg kell bocsátani és csak azután gyakorolhatjuk felebarátunkkal szemben az eszményi és

boldogító szeretetet. — *b)* Amíg nem bocsátunk meg felebarátunknak, addig nem állíthatjuk, hogy Istent őszintén és teljes szívből szeretjük. Felebarátunkban ugyanis — akit a bocsánatadás megtagadása által kizártunk szívünkből — benne izzik az Isten képmása. Ezenfelül Krisztus, — mint ismételten hangoztatja, — azonosítja magát felebarátunkkal. Erre kell tehát gondolni, mielőtt megtagadnók a bocsánatot. Isten szerelméért és Isten kedvéért — azért, hogy Istent tökéletesen szeressük — túl kell tennünk magunkat a legnagyobb és legfájdalmasabb igazságtalanságon is, és szívből, őszintén meg kell bocsátanunk. Csak ezen az alapon mondhatjuk, hogy őszintén szeretjük Istent. Minél nagyobb áldozatba kerül a megbocsátás, annál őszintébb az arra késztető Istenszeretet. — *c)* Addig, amíg nem bocsátunk meg felebarátunknak, nem állíthatjuk, hogy gondosan ápoljuk lelkünket, és előmozdítjuk benső kibontakozásunkat. A bocsánat megtagadása által bizonyított benső ellenszenv és harag

— minden egyébtől eltekintve — csak nyugtalanságot okoz, ellentétbe hoz az isteni törvénnyel és eltereli figyelmünket az egy szükségesről, a lelki érdekek ápolásáról. Aki nem bocsát meg felebarátjának, az lelki kibontakozásának célkitűzései és problémái helyett az elszenvedett igazságtalansággal foglalkozik, tovább szítja lelkében a haragot és ellenszenvet, és ahelyett, hogy lelkiéletét fejlesztené, olyan helyzetbe kerül, ami a lelki elsatnyulás és sorvadás szomorú jegyében áll. Aki őszintén és Isten akaratának megfelelően szereti lelkét, az törekszik elfeledni a szenvedett igazságtalanságot és szívből megbocsát felebarátjának.

Elhatározás: Már hányszor kellett megbánnom, hogy olyan keményszívű voltam és nem tudtam megbocsátani. Ebből sohasem volt hasznom, ellenkezőleg, kárát vallottam konokságomnak, és ügyefogyott beállításomat végelemzésben is lelkem sínylette meg. Okosabb lesz felebarátomnak megbocsátani: ez-

által biztosítani lelkem üdvösségét és bizonyítani istenszeretetem őszinteségét.

3.

«Igen haragudván ura, átadá őt a poroszlóknak, míg csak meg nem fizeti minden adósságát. Így fog cselekedni mennyei Atyám is veletek, ha meg nem bocsátotok ki-ki az ő atyjafiának szívetekből.» (U. o.)

A jóságos Isten végtelenül irgalmas és kész mindannyiunknak — mint a mai Evangélium bizonyítja — elengedni a súlyos tartozást, ha teljesítjük feltételeit: mi is a mennyei Atya példáját követjük, s szívből megbocsátunk. — *a)* Isten csak akkor engedi el tartozásunkat, ha mi is készek vagyunk felebarátunknak megbocsátani. Ezt elsősorban azért tesszük, mert az igazság megköveteli, hogy mi, akik sokkal kisebb igazságtalanságban részesültünk, megbocsássuk és elfeledjük a történteket, annál is inkább, mert jómagunk attól az Úrtól részesülünk hasonló elbánásban, akivel szemben összehasonlíthatatlanul na-

gyobb mértékben voltunk igazságtalanok a bűn lelkiismeretlen elkövetése által. — *b)* Bűnbocsánatunk ezenkívül még azért van megbocsátásra való készségünktől függővé téve, mert az Úr feltétlenül megkívánja, hogy megalázkodjunk és megtörjük büszke felfuvalkodottságunkat. Megbocsátani csak az nem tud, aki túlságosan beképzelt, és megbocsáthatatlannak tartja azt, ha valaki ellene vétkezik és megsérti érzékeny önszeretetét. Aki pedig felfuvalkodott és nem tud letenni oktalan büszkeségéről, az az Úr előtt sem tudja kellőképen megalázni magát, és ennélfogva nem érdemli meg, hogy a bűnbocsánat felbecsülhetetlen kegyelmében részesüljön. — *c)* Az említett összefüggés harmadik oka az Isten iránt kötelező hála. Kell, hogy a bűnbocsánat kegyelmét áldozatkészségünk által köszönjük és hálájuk meg. Erre legjobb alkalom az ellenünk vétő felebarátunknak adott nagylelkű bocsánat, amely éppen azért, mert büszkeségünket érinti és önszeretetünket sérti, valóban erőfeszítésbe kerül, ön-

fegyelmet, önmegtagadást jelent és a szó komoly értelmében áldozat. Minél nagyobb ezen áldozat és minél többe kerül, annál biztosabbak lehetünk az Istentől kapott bűnbocsánat lelkünkben megnyilvánuló termékenysége felől.

Elhatározás: Törekednem kell, hogy megértsem az összefüggést és a benne rejlő isteni gondolatot. Tökéletesen hozzásimulok az Úr akaratához, és megelőzöm az Úr parancsát. Előbb megbocsátok felebarátomnak, és csak azután közeledem Istenhez azzal a kérelemmel, hogy engedje el roppant tartozásomat.

Pünkösd utáni huszonegyedik vasárnapra következő csütörtök.

Mai elmélkedésünkben alkalmunk van az Offertórium szövegével kapcsolatosan az Ószövetség egyik legrokonszenvesebb egyéniségével, a szenvedés filozófusával és a béketűrés hősies eszményképével, Jóbbal megismerkedni. A liturgia ezt az egyénisé-

get azért kapcsolja bele a szakrális cselekmény folyamatába, hogy megismertessen azzal a gyönyörű beállítással, amely egyedül vezet eredményhez és felel meg a krisztusi tanítás méltóságának. Jób egyéniségével az említett szöveg alapján a következő pontokban foglalkozunk: 1. Jób panasza. 2. A nem éppen rokonszenves környezet. 3. A Jób által talált megoldás.

1.

«Volt egy férfiú Husz földjén, akinek Jób volt a neve. Egyszerű, egyenes és Istenfélő volt. A sátán követelte őt magának, hogy megkísértse.» (Offertórium.)

A mai Offertórium szövegével kapcsolatban önkéntelenül arra kell gondolnunk, hogy az egykor gazdag, és most a legvégső nyomorúságban lehetetlen helyen sínylődő Jób mily szavakba foglalta panaszát és mily felülmúlhatatlanul szép magatartást tanúsított. — *a)* Jób, akit Isten keze keményen sujtott és a megpróbáltatás tüze elviselhetetlenül égetett, őszintén feltárja helyzetét és részletesen pana-

szolja el az Úrnak kimondhatatlan nyomorúságát. Semmit sem hallgat el, és nem fojtja magába a szenvedés kifelé törő panaszos énekét. Ellenkezőleg, azzal segít magán, hogy a megpróbáltatás nehéz idejében az Úrhoz fordul, reábízza szíve titkát és Neki panaszolja el lelke elviselhetetlen fájdalmát. Nem fordul másokhoz, nem embereknél keres vigaszt, hanem az Úrra támaszkodik és a Teremtővel való beszédből meríti a szenvedéshez szükséges erőt. Az Ószövetség szentje, aki egykori elképzelhetetlen gazdagságából csak egy csomó szennyes hulladékot mentett meg, hogy azon meghúzódjon, ragyogó példaadása által megtanít a szenvedésben az Úrhoz fordulni és kizárólag neki panaszolni el testi és lelki fájdalmainkat. — *b)* Jób panaszában feltűnik a tökéletes lelki egyensúly, benső nyugalom és felülmúlhatatlanul érett kiforrottság. A megpróbáltatás béketűrő áldozata nem beszél felső fokban, nem ismer túlzásokat, távoltartja magát az ilyen helyzetben nem ritkán előforduló kilengésektől és nyugodtan, higgad-

tan, szinte azt lehetne mondani, józan tárgyilagossággal vázolja helyzetét és panaszolja el baját. Hangja nagyon emlékeztet a könyörgés és a bizalmas megbeszélés kadenciájára, nem ismeri a szenvedély tüzét és a felindulás nem nagyon épületes kifakadását. Nagyszerű erő és fennkölt tanítás rejlik ebben az összehasonlíthatatlan példában. Arra kell törekednünk, hogy mi is hasonlóképen cselekedjünk, és a szenvedés óráiban is megőrizzük lelkünk nyugalmát, benső higgadtságunkat, és az Úr elé tárt panaszunkból távoltartsunk minden érzelmi túltengést és szenvedélyes hangot. Csakis az szenved érdemteljesen és találja meg a szenvedésben rejlő erő gazdag forrását, aki Jób példáját követi és a fősúlyt a lélek nyugalmára, a benső harmóniára fekteti. — *c)* Jób panaszában az is feltűnik, hogy nem okol senkit és nem tesz senkinek szemrehányást. Az embereket, akik eléggé rosszul bánnak vele és lényegesen megnehezítik amúgy sem könnyű helyzetét, egyáltalán nem vonatkoztatja bele fohászába. Az Urat pedig egyáltalán nem okolja,

mert inkább érzi, mint tudja, hogy a megpróbáltatás keserves ideje is az Úr jóságos, magasabb célokat követő szeretetére vezethető vissza. Jóbtól különösen azok vehetnének példát, akik a szenvedés idegfeszítő óráiban a kiindulópontot, az Urat csak azért keresik, hogy a legkeservesebb szemrehányásokkal illessék. Mennyivel okosabb és megnyugtatóbb Jób hősies magatartása és világos éleslátása. Kövessük példáját és lássuk meg a szenvedés tüzében is a lelki érdekünket szem előtt tartó isteni Jóság izzását, és imádjuk a legnehezebb pillanatban a legmélyebb odaadással az Úr szentséges akaratát.

Elhatározás: Jóbtól már régen tanulhattam volna, mert nem ma hallok róla először. Ezentúl többet foglalkozom szellemével és fennköltpéldájával, és feltesszem magamban, hogy a szenvedés óráiban tanúsított ideges kapkodásom és elviselhetetlen hangulatom helyett az Ószövetség szentje példájának követéséből merítem a szük-

séges nyugalmat és a keresztény lelket jellemző, a szenvedésben is érvényesülő fennkölt méltóságot.

2.

«El is pusztította minden vagyonát és gyermekeit is, sőt testét is súlyos fekéllyel megsebesítette.» (U. o.)

A felhalmozott hulladékot, amely a súlyosan megkísértett Jób utolsó menhelyének bizonyult, az álszentek és kárörvendők tömege vette körül. Azok, akikhez Jób nem éppen épületes magatartást tanúsító felesége is tartozott, lényegesen megnehezítették a szenvedő helyzetét és szinte elviselhetetlenné tették vergődését. — *a)* Jób, akinek szavaiból kitűnik, mily szívesen maradt egyedül Istenével és mily kevés súlyt fektetett az emberek jelenlétére, türelmesen viseli ezt a nem könnyű megpróbáltatást. A kárörömükből semmi titkot sem csináló, bírálgató és kiállhatatlan barátoknak sohasem ad nyugtalan, ideges, szeretetlen vagy visszautasító választ. A

legnagyobb ellentmondás közepette is megőrzi higgadtságát és szeretettel válaszol azoknak, akik neméppen a szeretet szellemével és a megértés balzsamával közelednek hozzá. Mi is gyakran kerülhetünk hasonló helyzetbe. Az emberek nem mindig értik meg szándékunkat és jelenlétük nem mindig válik megkönnyebbülésünkre. Ilyenkor, ha érezzük, mennyire teher egyesek szemforgató részvéte és egyáltalán nem őszinte közeledése, a súlyosan megpróbáltatott Jóbra kell gondolnunk, példáját kell követnünk, és arra kell törekednünk, hogy semmiféle emberi beavatkozás se zavarja lelkünk Istennel telített és az Úr szerelmében gyökerező egyensúlyát. — *b)* Jóbban annyi lelkierő van, hogy szellemes és minden érvelést megcáfoló vitatkozásba bocsátkozik látogatóival, hogy kigyógyítsa őket balhiedelmükből és javítson minden szempontból ferde nézetükön. Érdemes Jób könyvével tüzetesebben foglalkozni és ezen élénk párbeszédet, amelyet a liturgia a rövidség kedvéért nem vett fel a szakrális szövegbe,

behatóan tanulmányozni. Mindenesetre meg kell tanulnunk a szenvedő Jóbtól úgy viselkedni, hogy magatartásunk a szenvedés óráiban is mindenkinek lelki hasznára váljék, környezetünknek épülésére szolgáljon és mindenkit meggyőzzön a szenvedés súlyos jelentőségéről és örök értékéről. Ne annyira szavakkal, mint cselekedetekkel bizonyítsuk az isteni igazságot és ezáltal váljunk legtüzesebb apostolává. — *c)* Jób végtelenül türelmes, és akkor sem változtat magatartásán és nem veszti el kedvét, amikor látja, hogy szavai nem sok hasznot hajtanak és nemigen gyakorolnak benyomást látogatóira. E jelenségtől és körülménytől függetlenül folytatja apostoli munkáját, és talán anélkül, hogy számot adna magának róla, hirdeti már az Ószövetség mélységes homályában a keresztény életfilozófia egyik legfennköltebb tanítását : a szenvedés kegyelemteljes és embert-faragó művészetét. Mi se csüggedjünk el, ha hasonlót tapasztalunk és ne szűnjünk meg szavainkkal, cselekedeteinkkel és magatartásunkkal hirdetni az örök

igazságot, és bizonyítani a szenvedésben rejlő, szenteket nevelő és jellemet csiszoló erőt.

Elhatározás: Jób példája számomra is minden szempontból mérvadó. Azért erősen feltételezem magamban, hogy én is hasonlóképen cselekszem, és törekszem nemcsak megérteni, de élni is az elkerülhetetlen szenvedésben és gyakori megpróbáltatásban rejlő természetfeletti erőt, és javamra fordítani annak lelkemet megszentelő és jellememet csiszoló hatását.

3.

«*Egyszerű, egyenes és istenfélő volt.*» (U. o.)

Jób valóban az emberiség feledhetetlen nagyjai közé tartozik. Krisztust kivéve alig akad ember, aki erre a magaslatra küzdötte volna fel magát, és oly gyönyörűen és meggyőzően tudta volna tanítani az élet legnehezebb művészetét, a szenvedés érdemszerző elviselését. Ha megfontoljuk, hogy mi

késztette Jóbot erre a ragyogó magatartásra, akkor megismerkedünk páratlan jellemének alapvető vonásaival. — *a)* Jób jellemképének első vonása, hogy felül tud emelkedni az anyagon, és nem az anyag-biztosította földi boldogságban keresi kielégülését, és találja meg az élet rejtélyének megoldását. Jób, aki ugyancsak bővelkedett gazdagságban, és tapasztalatból ismerte annak minden előnyét, könnyen elszakad mindentől, hihetetlen alkalmazkodóképességgel találja meg helyét a szennyes hulladékok között, és rendkívül ruganyossággal tud átfejlődni a keleti fogalmakat is túlhaladó gazdagságból a legvégső nélkülözésbe. Jób, mint magatartása bizonyítja, átlátott a fátyolon és megértette az anyagban rejlő változékonyságot és mulandóságot. Életét nem kötötte hozzá és nem tette függővé szeszélyétől. Tudomásul vette, hogy rombadőlt a háza és az árvíz elsöpörte gazdagságát. Szerényen meghúzódott ott, ahol egyébként még a házból kikergetett ebek sem tartózkodnának, és ajkát egyetlen

zúgolódó szó sem hagyta el. Mindez bizonyítja, hogy a helyzet magaslatán maradt, megállta helyét a megpróbáltatás tüzében, és sikerült neki — amire a legkevesebb ember képes — tökéletesen függetleníteni magát az anyagtól és minden szempontból föléje emelkedni. A keresztény szellem megköveteli, hogy hasonló magatartásra törekedjünk, megtisztítsuk fogalmainkat az anyag jelentőségét illetőleg, és lendülettel emelkedjünk föléje minden anyagi vonatkozásnak. Minél tökéletesebben függetlenítjük magunkat az anyagtól, annál nagyobb mértékben érezzük és élvezzük a kegyelem áldását és a lélek gyümölcseit. — *b)* Jób nemcsak az anyagtól függetlenítette magát, ennél többet is tett; — ha lehet ezzel a kifejezéssel élni, — megszabadult önnön testétől. Ezt a Szentírás jelentésének értelmében kell venni, és arra kell értelmezni, hogy Jób semmibe sem vette a testi szenvedést, és egyáltalán nem ütközött meg azon, hogy a fekély egészen ellepi és elcsúfítja külső megjelenését. Hasonlóképen az

sem billentette ki egyensúlyából, hogy kimondhatatlan fájdalmat kellett eltűrnie. Föléje emelkedett minden testi érzésnek, mégpedig annyira, hogy túlzás nélkül állíthatjuk, amit már mondottunk: megszabadult testétől és semmibe se vette annak vergődését. Jób ezáltal rendkívüli önuralomról tesz tanúbizonyságot. Az is kitűnik magatartásából, hogy helyes fogalmai voltak a testre és szervezetre vonatkozólag. Tudta, hogy az emberi test csak eszköz a lélek szolgálatában, nem pedig örömök és élvezetek forrása és kiindulópontja. E tudat erősítette meg a szenvedés nehéz órájában és emelte oly magasra, hogy a test már nem jelentett akadályt lelki kibontakozásában. Akik hasonlóképen cselekszenek, az élet egyik legveszedelmesebb lekötöttségétől szabadulnak meg, és olyan magasba lendülnek, amelyről csak azok alkotnak helyes fogalmat, akik már régen Jób útját járják és példája szerint cselekszenek. — *c)* Jób ezenkívül az emberek és családi kapcsolatok fölé is emelkedett. Szótlanul viselte a legsúlyosabb csapást, és

semmiféle panaszra sem fakadt, midőn értesült, hogy családja szétszóródott és forrón szeretett fiait elvesztette. Ismerte a családi és emberi kapcsolatok jelentőségét és tudta, hogy előbb el kell szakadnunk és el kell válnunk egymástól, hogy azután az Istentől meghatározott pillanatban ismét egymásra találjunk és örökké örvendezzünk együttlétünknek. Nekünk is erre kellene törekednünk a megpróbáltatás nehéz idejében, és akkor sok hiábavaló önmarcangolásnak vennők elejét.

Elhatározás: Jób példája a legnagyobb életbölcseségre tanít meg, és egyedül elfogadható és kielégítő megoldást nyujt a szenvedés nehéz művészetére vonatkozólag. Hiába kutatok más irányban és hiába keresek egyéb megoldást. Sokkal okosabb elfogadni Istennek a kinyilatkoztatásnyújtotta tanítását, behatolni szellemébe és annak megfelelően cselekedni.

Pünkösd utáni huszonegyedik vasárnapra következő péntek.

A szentmise Szekrétája ismét az Eucharisztia csodálatos világába vezet, és annak eredményteljes hatását új megvilágításban mutatja be. Az említett szöveg gondolatmenete alapján a következő pontokról elmélkedünk: 1. Az Eucharisztia engesztelő hatása. 2. Az Eucharisztia megszentelő hatása. 3. Az Eucharisztia az isteni irgalom gyümölcse.

1.

«*Fogadd Urunk, kegyesen ez adományokat, amelyekről akarod, hogy Téged megengeszteljenek.*» (Szekréta.)

Az Eucharisztikus áldozatban rejlő engesztelő erővel nem először foglalkozunk a liturgikus szövegek alapján. A mai Szekréta a már szemlélt szövegektől eltérően arra figyelmeztet, hogy az isteni igazságot csakis az eucharisztikus áldozat kegyelmi erejével lehet megengesztelni. — *a)* Az Eucharisztia engesztelő hatása arra vezet-

hető vissza, hogy a szentmiseáldozat vértelen és egyenértékű megismétlődése a Golgota magaslatán végbement keresztáldozatnak. A keresztáldozat célja volt Istent az eredeti bűnre vonatkozólag kiengesztelni és annak minden üdvösséget meghiúsító hatását jóvátenni. E végtelen megismétlődésnek, a szentmiseáldozatnak célja az isteni igazságosságnak egyéni bűneinkért elégtételt nyújtani, és amennyiben megérdemeljük, jóvátenni kárhozatos következményeit. Valahányszor belekapcsolódunk az eucharisztikus áldozat szakrális cselekményébe, mindig ezt az igazságot kell szem előtt tartanunk, és a szentmisében abban a tudatban kell résztvennünk, hogy az elsősorban engesztelő áldozat, melynek kegyelmi ereje eltörli bűneink sokaságát és elégtételt nyújt helyettünk az Úrnak. — *b)* Az eucharisztikus áldozatban rejlő engesztelő erő tudata eleven legyen bennünk, és arra késztessen, hogy az Urat külön fohászban és főleg imádságban kérjük, kegyeskedjék jóságosan elfogadni ezen áldozatot és ben-

nünket is részesíteni engesztelő hatása nélkülözhetetlen kegyelmében. — *c)* Az eucharisztikus áldozat engesztelő hatása újabb kötelességet ró reánk. Figyelmeztet, hogy az életet komolyan kell venni, és az Úr törvényével nem szabad lelkiismeretlen játékot űzni. Az eucharisztikus áldozat engesztelő hatással van és eltörli bűneink sokaságát, de csak akkor, ha megvan bennünk a komoly javulási szándék, és erősen feltesszük magunkban, hogy az eucharisztikus adomány méltóságának megfelelően viselkedünk, és minden erőnkből küzdünk a bűnbe való visszaesés és a kiengesztelt Úr hálátlan megsértése ellen.

Elhatározás: Nem egyszer tettem már fel magamban, hogy ápolom az eucharisztikus szellemet. Eddigi jófeltételeimet összefoglalva megígérem, hogy az Eucharisztiából belém áradó kegyelmet életem megjavítására és tökéletesítésére használom fel, nehogy meghiúsítsam az eucharisztikus Krisztus szándékát és újból hálátlannak

bizonyuljak az Eucharisztia által már annyiszor kiengesztelt Úr iránt.

2.

«*Fogadd kegyesen ez adományokat, hogy nekünk az üdvösséget megszerezzék.*» (U. o.)

Az eucharisztikus áldozat nemcsak engesztelő, hanem megszentelő hatással is bír. Mint a mai Szekréta szép szövege mondja, visszaszerzi nekünk az üdvösséget, vagyis visszaadja azt, amit a bűn elkövetése által elvesztettünk: lelkünk makulátlanságát és életünk ártatlanságát. — *a)* Az eucharisztikus áldozat megszenteli az emberi lelket. Krisztus legszentebb testével és vérével táplál, és úgyszólván belekapcsol Krisztus vérkeringésébe, a természetfeletti élet kegyelmi áradatába. Ezáltal annyira megtisztít és oly adományokkal ajándékoz meg, amelyek lelkünket a bűnnek még árnyékától is megszabadítják, és hasonlóvá teszik ahhoz az állapothoz, amelyben az eredeti bűn elkövetése előtt volt. — *b)* Az Eucharisztia ezáltal szabaddá teszi az üdvösséghez vezető utat,

amelyre mi magunk gördítettük érthetetlen gondatlanságunkban a legnagyobb akadályokat. Szabaddá teszi az utat, lehetővé teszi Krisztus követését, megveti bennünk az érdemszerzés alapját, és annyira megerősít, hogy képesek vagyunk az utat megtántorodás nélkül végigjárni, a krisztusi jellemképet kialakítani, és az örök üdvösség dicsőségében részesülni. — *c)* Nagy jelentőséget kell a Szekréta szövegében előforduló egyik kifejezésnek tulajdonítani. A liturgia a «visszaszerzés» igét használja. Ezzel arra utal, hogy a legnagyobb kegyelemben részesülünk, mert azt kapjuk vissza, amit önnön könnyelműségünkből vesztettünk el, és ami egyébként örökké elveszett volna. Ebből a körülményből azt a tanulságot kell levonni, hogy nem becsülhetjük meg eléggé az eucharisztikus adomány és áldozat jelentőségét. Ha megfontoljuk, hogy mit veszítettünk el, és mily könnyen veszítettük el a legfensőbb értékeket, Isten kegyelmét és az üdvösségben való részesedést, akkor jobban megértjük, mily nagy kegyelemben

részesít az Eucharisztia, midőn Krisztus áldozata alapján visszaszerzi nekünk ezen értékeket, és újból beöltözteti lelkünket az érintetlenség és bűnmentesség tündöklő ruhájába.

Elhatározás: Az Eucharisztiát ezentúl nekem is más szemmel kell tekintenem, és arra kell gondolnom, hogy mit adott nekem vissza. A visszaszerzett adomány nagysága tárja fel előttem az Eucharisztia jelentőségének fontosságát, és késztet arra, hogy minél tökéletesebben kialakítsam magamban az eucharisztikus, a krisztocentrikus élményen alapuló szellemet.

3.

«*Fogadd, Urunk kegyesen ez adományt.*» (U. o.)

Az eucharisztikus áldozattal kapcsolatban nem szabad szem elől tévesztenünk, hogy az áldozatban rejlő engesztelő erő és annak reánk gyakorolt hatása az isteni irgalom és jóság feltétlen győzelmét jelenti, és

beláthatatlan mélységeit tárja fel. — *a)* Isten két alapvető tulajdonsága: a feltétlen igazságosság és a végtelen jóság (irgalom), — ha szabad képlettel élnünk, — folytonos ellentétben állnak egymással. Az isteni igazságosság megköveteli, hogy minden bűnös cselekedet szigorú elbírálásban és megfelelő megtorlásban részesüljön. Az isteni jóság viszont az irgalom és megbocsátás cselekedetei felé hajlik, és arra készteti az Urat, hogy túltegye magát igazságossága követelményein és irgalmat gyakoroljon a bűnösökkel. — *b)* A két, látszólag ellentétes tulajdonság között az egyensúlyt az Eucharisztia teremti meg. Az eucharisztikus áldozat az egyetlen elfogadható megoldás. Isten irgalma és megbocsátásra kész jósága sugallja az Eucharisztikus áldozatot, amelyet egyébként kizárólag az isteni irgalom inspirációjának köszönhetünk. Ez viszont végtelen engesztelő hatásával kellő elégtételt nyujt a bűnök sokaságáért és a szó teljes értelmében kiengeszteli az Urat, vagyis kielégíti az isteni igazságosság jogos követelmé-

nyét. — c) Az Eucharisztia, melynek jelentőségéről már kezdünk helyes fogalmat alkotni magunknak, kizárólag az isteni jóság és megbocsátó irgalom felbecsülhetetlen ajándéka. Ennek alapján — természetesen csak egy parányi hasonlat értelmében — azt mondhatjuk, hogy az isteni jóság és irgalom győzedelmeskedett az igazságosság követelményei felett, és olyan megoldást talált, amely eleget tesz az igazságosság követelményének és amellett a szó korlátlan értelmében gyakorolja az irgalmas, megbocsátó szeretetet.

Elhatározás: Az Eucharisztiának valóban sokat köszönök, és valahányszor Hozzá közeledem, mindig megérzem az isteni szeretet és jóságos irgalom benne izzó tüzét. Ehhez a tűzhöz menekülök, valahányszor szükségem van reá, hogy felújítsam lelkemet, megtisztítsam szívemet és új, tökéletesebb irányba tereljem életemet.

Pünkösd utáni huszonegyedik vasárnapra következő szombat.

A szentséges Istenanyát e héten sem kapcsoljuk ki elmélkedésünk sorozatából, és lelkünkben ismét hozzá zarándokolunk, hogy tőle újabb irányítást és lendületes elindítást kapjunk. Ezen törekvésünkben is a már szemlélt liturgikus szövegre támaszkodunk és a következő pontokról elmélkedünk: 1. Az epedve várt segítség. 2. Az ima ereje. 3. Az üldözők megsemmisülése.

1.

«*Lelkem epedve várja segítségedet.*» (Kommúnió.)

Az imént idézett szövegnél szebbet és tartalmasabbat alig találunk a kinyilatkoztatás szent könyveiben. E szavak tökéletesen födik a valóságot, és feltárják előttünk az Istent szerető keresztény lélek benső életének gyönyörű mélységét. Ha érdemesnek tartjuk ide leszállni és körültekinteni, hamarosan megtudjuk, hogy e mélységnek külön csillaga van, melynek szelíd fénye mindent bearanyoz ragyogá-

sával és ez: a Szentséges Szűz, a Boldogságos Istenanya. — *a)* Semmi túlzás nincs abban, ha azt mondjuk, hogy lelkünk epedve várja a segítséget. Ellenkezőleg. E szavak fedik a tényállást, és megfelelnek a lélek állapotának. Segítségre szorulunk, mert érezzük gyengeségünket, és nem tudjuk, hogy kiszámíthatatlan szeszélyeink egy ellenőrizetlen pillanatban hova vezethetnek. Ennek tudatában meg vagyunk győződve a segítség, a megerősítés szükségességéről, és semmi csodálnivaló nincs azon, hogy epedve vágyakozunk a segítség beteljesülése után. — *b)* Felesleges hangoztatni, hogy itt természetfeletti segítségről, Istennek életünkbe való irányító és megszentelő beleszólásáról van szó. Nagyon jól ismerjük a helyzetet, és tudjuk, hogy nem elegendő bármilyen segítség, mert helyzetünkből csakis a legfensőbb erő, az Úr kegyelme tud kiszabadítani. Az Úrtól viszont éppen bűneink és gyarlóságaink miatt eléggé távol állunk ahhoz, hogy biztosan remélhetnők forró kérésünk és vágyakozásunk beteljesülését. Szükségünk

van tehát egy gyengéd kézre, amely jóságos közvetítésével összekapcsol az Úrral, és érdemei alapján biztosítja kérésünk beteljesülését. — *c)* A Szentséges Istenanya az, aki közvetíti kérésünket, és jóságos közbenjárása által gondoskodik arról, hogy ne vágyakozzunk hiába az isteni segítség után, és annak minden boldogító adományában részesüljünk. Az Istenanya fakasztotta és tüzesítette át bennünk az említett vágyakozást, ő közvetítette nekünk azt az izzó kegyelmet, amely nélkül nem lobbant volna lángra bennünk az isteni segítség és a természetfeletti élet bőséges adománya után való mélységes és izzó vágyakozás. Sokat köszönhetünk mennyei Édesanyánknak, akiről ismét bebizonyult, hogy életünk csillaga, amely lelkünk mélyében ragyog, hogy szelíd fényével megerősítsen és irányítson az üdvösség útján.

Elhatározás: Valahányszor segítségre van szükségem, az Istenanyához fordulok és őt kérem jóságos közbenjárásért. Különösen pedig

azért fohászkodom hozzá, hogy gyujtsa meg bennem az isteni segítség után való epedő vágyakozás kegyelemteljes tüzét, és ezáltal tegyen méltóvá a beteljesülés, az isteni segítség bennem való megvalósulása méltó elfogadására.

2.

«*Igédben én felette remélek.*» (Kommúnió.)

A királyi zsoltáros, kinek szavait a liturgikus szöveg idézi, bizonyára saját életére gondolt, midőn énekében e szép valóságról is megemlékezett. Felette hálásak lehetünk neki e tanításért, mert mi sem találunk más megoldást, mint az Úr igéjében remélni és annak beteljesülésére építeni fel sokat zaklatott életünket. E beteljesülésben, az isteni ígéret megvalósulásában a Szentséges Szűznek, az Istenanyának is szerep jutott. — *a)* Isten igéjére, vagyis csalhatatlan ígéretére vonatkozólag meg kell jegyeznünk magunknak, hogy az Úr végtelen jóságában szavát adta, és ennek a szónak, vagyis

igének köszönjük üdvösségünket. Az Úr ugyanis, midőn szövetséget kötött a kiválasztott néppel, szavával erősítette meg igéretét, hogy megszabadítja lehetetlen helyzetéből és visszavezeti az üdvösség boldogító útjára. Ebben az ígéretben, mely mindannyiunkra vonatkozik, az is benne foglaltatik, hogy a jóságos Isten végtelen kegyelmével mindegyikünkhöz lehajol, egyenként foglalkozik velünk és jóságos gondviselését mindegyikünk lelke üdvössége érdekében használja fel. — *b)* Isten ígéretének beteljesülését azonban meg kell érdemelni. Az Úr ugyanis — mint tudjuk —, feltételekhez kötötte ígérete megvalósulását és szigorúan megkívánja tőlünk, hogy a feltételeket betartsuk. Be kell azonban vallanunk, hogy nincs mindig elegendő lelkierő bennünk a feltételek betartásához, és ritkán bizonyulunk érdemesnek arra, hogy az Úr beváltsa ígéretét, és megszabadítson szomorú helyzetünkből. — *c)* A Szentséges Szűz, a boldogságos Istenanya, ebben a helyzetben is segítségünkre siet és kegyelemközve-

títése által annyira megerősít, hogy teljesíthetjük az Úr által kívánt előfeltételeket és méltóknak bizonyulhatunk az ígéret beteljesülésére. Lélekben a Boldogságos Szűzhöz kell fordulnunk, hogy pártfogásában részesüljünk és közbenjárása által méltóképen készüljünk a csalhatatlan ígéret nagy és boldogító beteljesülésére.

Elhatározás: Megint újabb okot találtam, amely elmélyíti bennem az Istenanya kultuszát, és tüzesebbé teszi iránta táplált szeretetemet. Törekszem a Szentséges Szűznek méltóképen szolgálni, hogy megérdemeljem pártfogását, és annak alapján részesüljek a nagy igéret beteljesülésében.

3.

«Mikor mondasz ítéletet üldözőim felett? Csalárdul üldöznek, segíts meg Uram.» (U. o.)

A liturgia e szavakat szintén a zsoltárostól veszi át, és ezáltal bebizonyítja, hogy nagyon is ismeri helyzetünket és oly nyelven beszél, amely valóban

szívünk mélyéből fakad. — *a)* A zsoltáros liturgia-közvetítette szavai nem túloznak, midőn kemény üldözésről és az ellenfél veszedelmes csalárdságáról beszélnek. Tapasztalatból tudjuk, mennyire igaza van a zsoltárosnak, és önkéntelenül az üldöztetés számtalan veszélyére gondolunk. Nemcsak rosszakaratú emberekről, ádáz ellenségről van szó, hanem ugyanakkor elkerülhetetlen gyengeségekről is és mindarról a fájdalmas küzdelemről, amelyben azért részesülünk, mert a rossz törekszik felülkerekedni, kiűzni belőlünk a jót, megfosztani lelkibékénktől és kárhozatba dönteni. Mindenki esete ez, és csak önmagunkra ismerünk, ha mélységesen gondolkozunk a mai Kommúnió szövege felett. — *b)* Jogosan kérdezzük az Urat, mikor szabadulunk meg a rettenetes helyzetből, és mikor üt a végleges győzelem órája. Vágyakozunk Krisztus békéje és az örök boldogság nyugalma után, mert érezzük, hogy erre, és nem az ádáz küzdelemre születtünk. Érezzük, hogy ez csak a bűn következménye ; és forró fohászban kérjük az

Urat, szabadítson meg minél előbb ebből a fájdalmas és nyomorúságos helyzetből. — *c)* Könyörgésünket a Szentséges Istenanya, a Boldogasszony veszi át és viszi az Úr trónja elé. Ő jár közbe Istennél, hogy kieszközölje számunkra a kitartáshoz és az állhatatossághoz szükséges erőt és meggyőződést; és ő jár közbe az Úrnál azért, hogy küzdelmünk minél eredményteljesebb, és annak megfelelően nagy és boldogító legyen a reákövetkező krisztusi béke és örök megdicsőülés.

Elhatározás: A Szentséges Szűz pártfogásának köszönöm, hogy eddig nem vesztem el és nem váltam kárörvendő ellenségem áldozatává. Továbbra is kérem a jóságos Istenanya segítségét, és különösen azért könyörgök, hogy a döntő pillanatban, mikor halálos ágyamról elindulok az örökkévalóság felé, velem legyen, és kellőképen megerősítsen, nehogy eljátszam mindazt a sok értéket, amit Isten kegyelmével és az Ő pártfogása segítségével sikerült fel-

halmozni életemben. Sokszor fohászkodom: Könyörögj érettem most és halálom óráján.

Pünkösd utáni huszonkettedik vasárnap.

A mai vasárnap liturgiája a Kollektában gyönyörűen vázolja az Úr által nyujtott védelmet, és megteremti a kapcsolatot az Eucharisztia és az isteni védelem között. Ebből az elgondolásból indulunk ki, hogy elvégezzük e heti elmélkedési anyagunkat. Az említett szövegek alapján a következő igazságokról elmélkedünk:
1. Az Eucharisztia lelkünk menedéke.
2. Az Eucharisztia lelkünk ereje.
3. A liturgikus imádság jelentősége.

1.

«*Isten, örömünk és erősségünk.*» (Kollekta.)

A Kollekta szövege a jóságos Istent lelkünk erősségének nevezi, és arra utal, hogy Hozzá kell fordulnunk, ha oltalomra, pártfogásra és védelemre van szükségünk. Az Úr külön szentséget alapított erre a célra, hogy

legyen hova menekülnünk, és megtaláljuk azt a biztos pontot, amelyre az élet minden körülménye között feltétlen támaszkodhatunk és amelyben sohasem csalatkozunk. E szentség az Eucharisztia. — *a)* A legméltóságosabb Oltáriszentség, az Eucharisztia lelkünk menedéke, mert benne valódi otthonra találunk, ahol tényleg érezzük és élvezzük Istenhez való tartozásunkat, és amely az élet legnagyobb viszontagságai között oly biztosnak nyilvánul, hogy benne sohasem csalatkozhatunk. Az Eucharisztia kultuszának apostolai, a nagy eucharisztikus lelkek, mindig erre hivatkoztak és ebből a tudatból merítették csodálatraméltó életerejüket. Lelkük otthona az Eucharisztia volt, és azért nyugodott életünk oly biztos és megingathatatlan alapon. — *b)* Az Eucharisztia lelkünk otthona, mert összekapcsol Istennel, az örök Atyával, és feltétlen közelébe vezet. Aki az Eucharisztia útján Krisztusnál tartózkodik, az az Atyánál van, fenséges közelébe jutott, és az Istenközelség minden előnyét és gyönyö-

rét élvezi. Az Eucharisztia otthont ad és hazavezet, mert beleilleszt az Atya házába és ott biztos lakást nyújt. — *c)* Az Eucharisztia lelkünk otthona, mert az élet forgatagában lehetővé teszi, hogy minden körülmény között rátaláljunk Istenre, és megteremtsük Vele a legszorosabb kapcsolatot. Aki Krisztust és a belőle fakadó megváltó kegyelmet, az örök igazságot és annak ragyogó fényességét keresi, annak csak az Eucharisztiához kell fordulnia, ott megtalál mindent, ami az élethez szükséges, és valóban érzi, hogy hazajött, otthon van Istennél.

Elhatározás: Isten az én legfőbb védelmem, Aki az Eucharisztiát azért alapította, hogy benne, mint lelkem otthonában, megtaláljam életem tengelyét, az Urat, Krisztus közvetlen közelében éljem életemet és kegyelme teljességében részesüljek. Kötelességem ezzel az előnnyel élni és a fősúlyt az Eucharisztia kultuszára fektetni.

2.

«Isten, oltalmunk és erősségünk.»
(U. o.)

Isten azáltal, hogy az Eucharisztia adományával megajándékozott, biztos alapra fektette életünket, és a lelki otthonon kívül oly forrást fakasztott, amelyből korlátlanul lehet erőt és kegyelmet meríteni. Az Eucharisztia tehát nemcsak otthonunk, hanem életünk erőssége is. — *a)* Az Eucharisztia életünk erőssége, mert Krisztus erejét, a kegyelmet, közvetíti. Azért egyesülünk a legméltóságosabb Oltáriszentségben Krisztussal, hogy Vele életközösségre lépjünk, és gazdag, legyőzhetetlen ereje belénk is átáradjon, minket is megerősítsen, munkaképessé és a küzdelemben kitartóvá tegyen. Aki eucharisztikus életet él, hamarosan meggazdagodik és erőben bővelkedik, úgy, hogy könnyen térdrekényszeríti az életet, és biztosan eljut a végső győzelemhez. — *b)* Az Eucharisztia lelkünk ereje, mert összekapcsol Krisztussal, és oly közösséget létesít Közötte és közöttünk, hogy már nem mi folytatjuk a küz-

delmet, hanem Krisztus, Aki bennünk éli eucharisztikus életét. Ez titka sikerünknek, győzelmünknek és kitartásunknak. Nem a mi érdemünk, hogy erősnek és győzedelmesnek bizonyulunk, hanem Krisztusé, Aki az eucharisztikus kapcsolat alapján velünk küzd és velünk győzedelmeskedik. — *c)* Az Eucharisztia lelkünk ereje, mert megszakítás nélkül Krisztus közelében tart és feleleveníti bennünk a tudatot, hogy életünk az eucharisztikus Krisztus szeme előtt játszódik le. Halálra szégyelnők magunkat, ha az életünket figyelő isteni Megváltó valami kifogásolni, elítélnivalót találna benne. Ennek tudata erősít meg a jóban, teszi izzóvá törekvésünket, és késztet a legkeményebb ellenállásra. Az eucharisztikus lelkek mindig Krisztus szentséges jelenlétére gondoltak, midőn nehézségekbe ütköztek; és a tudat, hogy Krisztus figyelemmel kíséri magatartásukat, lehetővé tette számukra, hogy a legnagyobb rossz fölött is győzedelmeskedjenek és az eucharisztikus kultúra nagyobb dicsőségére váljanak.

Elhatározás: Most már nem csodálkozom, hogy győzelemre és sikerre gondolok, mert tudom, hogy ezt a bennem működő és velem küzdő eucharisztikus Krisztusnak köszönhetem. Erre törekszem: minél hűségesebben együttműködni Vele, és ezáltal biztosítani magasfokú kibontakozásomat.

3.

«Add, hogy amit hittel kérünk, azt valóban meg is nyerjük.» (U. o.)

Az Eucharisztia a liturgia, és a liturgikus imádság tengelye. Szelleme mélységes visszhangra talált a keresztény közösségben, és ez azon klasszikus himnuszokban és imádságokban jutott kifejezésre, amelyekkel a közösség a legméltóságosabb Oltáriszentséget dicsőíti. A mai Kollekta szövege is erre céloz, és arra figyelmeztet, hogy a közösség imája, a liturgikus ima, végtelenül kedves Isten előtt, és biztos meghallgattatásra talál. — *a)* A liturgikus imádságnak, — melynek ál-

dozati tömjéne folyton ott ég az Eucharisztia előtt, — kiindulópontja voltaképen az isteni Lélek. Ő őrködik a misztikus Krisztus-test élete fölött és Ő ajándékozza meg a «donum pietatis»-al, az ájtatosság szellemével. Ő fakasztja a közösség lelkében azokat a páratlanul szép érzelmeket, megismeréseket és az Isten-imádás többi formáit, melyek külső kifejezése az évszázadok folyamata alatt tökéletesen kicsiszolt liturgikus imádság. Ha a közösséggel, vagyis a liturgiával együtt imádkozunk, biztosak lehetünk, hogy az isteni Lélek jelölte utat járjuk; és csak azt akarjuk, csak azért fohászkodunk és csak azt mondjuk Istennek, amit Ő sugalmazott nekünk. A legbiztosabb és legszebb imádság tehát a liturgikus ima. — *b)* A liturgikus, a közösséggel egy szellemben végzett imádság másik nagy előnye, hogy nem önnön nevünkben végezzük az imádságot; és voltaképen nem mi imádkozunk, hanem az egész misztikus Krisztus-test, amelyen tag vagyunk. Más a hatása is a misztikus Krisztus-test imádságának:

sokkal tüzesebb, mélyebb, őszintébb és eredményteljesebb, mert benne lüktet Krisztus jelenléte és élete. Aki a liturgikus imádságot végzi, az a misztikus Krisztus-testtel együtt mutatja be Istennek az imaszolgálat áldozatát, s biztos lehet afelől, hogy imája Isten előtt kedves és meghallgatásra talál. — *c)* A liturgikus imádság azért kedves Isten előtt és talál biztos meghallgatásra, mert csak azt kérjük benne Istentől, amit a Szentlélek sugallt; és azt sem mi kérjük, hanem Krisztus, az isteni Megváltó, Akivel egy közösségben imádkozunk. A Lélek, Aki «kimondhatatlan fohászokban könyörög» értünk, és az isteni Megváltó, Akivel egy közösséget képezünk, biztosítja imádságunk sikerét és a kegyelemteljes meghallgattatást. Az Eucharisztia, amely a liturgikus imádság tengelye, ebből a szempontból is nagy jelentőséggel bír, és arra nevel, hogy elmerüljünk a liturgia szellemében, és megtanuljunk Krisztussal és a Szentlélekkel egy közösségben, tökéletesen imádkozni.

Elhatározás: A Szentlélek imádsága mindenesetre többet ér, mint az enyém. Krisztussal való közösségem pedig arról biztosít, hogy nem hiába végzem a Léleksugallta imádságot, mert meghallgattatásra találok. E megismerés alapján felteszem magamban, hogy mindig jobban ápolom magamban a liturgikus szellemet, tökéletesebben meggyőződöm a liturgikus imádság jelentőségéről, egyszóval minden szempontból kifogástalan liturgikus életet élek.

Pünkösd utáni huszonkettedik vasárnapra következő hétfő.

A mai Introitus szövege egy fontos igazságra mutat rá, amelynek következményei nagy hatással vannak lelki kibontakozásunkra. Arra figyelmeztet, hogy folyton Istent kell szemlélnünk, Vele kell foglalkoznunk, tulajdonságaival kell megismerkednünk, mert csak így jövünk rá életünk jelentőségére és küldetésünk tartalmára. Az Introitus szövege alapján

gondolatainkat a következő pontokba foglaljuk össze: 1. Isten szemlélete. 2. Egyéniségünk vizsgálata. 3. Az igazi bölcseség.

1.

«Uram, ha a vétkeket figyelembe veszed Uram, ki állhat meg előtted?» (Introitus.)

Az imént idézett szöveg nemcsak arra utal, hogy vétkeink sokasága megaláz és szükségessé teszi az isteni irgalomhoz való menekülést. E szövegnek alapgondolata főleg az, hogy aki lelkiismeretesen és odaadásteljesen Istenhez emeli fel szemeit, megmagyarázhatatlan méltóságát szemléli és tulajdonságaival foglalkozik, hamarosan megvonja a párhuzamot az isteni tökéletesség és az emberi gyarlóság között és ebből kénytelen levonni a következtetéseket. — *a)* Istenhez kell felemelni szemünket, hogy — amennyire erre képesek vagyunk — meglássuk szentségét, szemléljük tökéletességét, megismerkedjünk méltóságával és amennyire tőlünk telik, behatoljunk szemléletébe. A szemlélet alapján lassan kialakul

bennünk a valódi nagyságra, tökéletességre és méltóságra vonatkozó világos fogalom. Kezdünk megszabadulni az eddig alkalmazott törpe mértékegységtől, és az újonnan megismert isteni mértékegységet alkalmazzuk a dolgok és igazságok felbecsülésére. Fogalmaink lényegesen tisztulnak, látókörünk tágul, és tekintetünk az abszolút tökéletesség és örökkévalóság végtelen távlatába vész el. — *b)* Az említett alapon megismerkedünk a végtelen hatalmasságú Isten jogaival, és reájövünk a teremtménynek a Teremtőtől való függésére. Erről azelőtt is hallottunk, de nem tudtuk kellőképen megbecsülni, és nem értettük meg jelentőségének súlyát. Most, midőn a Teremtőt a teremtménnyel állítjuk szembe, látjuk, hogy a függés mit jelent; és megértjük, mennyire kötelessége a teremtménynek a Teremtő előtt meghajolni, törvénye szerint igazodni, Hozzá alkalmazkodni és Neki szolgálni. Azt is megértjük, hogy e szolgálat megtagadása leírhatatlan hálátlanság, és az isteni méltóságnak legmegveten-

dőbb megsértése. — *c)* Ugyanezen az alapon megismerkedünk Isten terveinek és diszpozícióinak felmérhetetlen mélységeivel és belátjuk, hogy sohasem leszünk képesek az isteni kormányzatot irányító gondolatot megérteni, és az Úr terveit felfogni. De azt is belátjuk, hogy az isteni kormányzatban megnyilvánuló tervszerűség minden áttekinthetetlensége ellenére is feltétlen javunkra válik, lelki érdekünket szolgálja és örök üdvösséghöz vezet. Ezen istenközelségben inkább érezzük, mint tudjuk, menynyire szeret minket a Teremtő és mennyire szükséges, hogy a szeretetsugallta kormányzatnak feltétlen alávessük magunkat. Megreszketünk arra a gondolatra, hogy mi lesz velünk, ha ezt nem tesszük és az isteni kormányzat intézkedése ellen cselekszünk. Minél többet foglalkozunk tehát Istennel és minél tökéletesebben szemléljük méltóságát és tulajdonságait, annál világosabbá válik bennünk az istenfogalom és ebben a ragyogásban hamarosan rájövünk, mily törpék és gyarlók vagyunk a Teremtővel

összehasonlítva, és mily nagy kegyelem Isten részéről, hogy a Közötte és közöttünk fennálló végtelen távolságot keresztülhidalta és lehetővé tette, hogy eljussunk Hozzá.

Elhatározás: Nem foglalkozhatom eleget Istennel, és nem szemlélhetem eléggé imádásraméltó tulajdonságait. Minél tökéletesebben merülök el ebben a szemlélet-ben, annál jobban értem meg Isten velem való szándékát, és annál világosabban látom, mit kell tennem, hogy kedvében járjak és megérdemeljem elismerését.

2.

«Uram, ha a vétkeket figyelembe veszed Uram, ki állhat meg előtted?» (U. o.)

Sok ember abba a kárhozatos hibába esik, hogy a Teremtő helyett önmagát szemléli, és ahelyett, hogy a magasba tekintene, a mélységbe pillant. E felfuvalkodott és kárhozatos büszkeségre való magatartás végtelenül kártékony, mert bűnös önzésen

alapszik és téves irányba tereli életünket. — *a)* Ha Isten helyett önmagunkat szemléljük és dicsőítjük, akkor elveszítjük a tiszta fogalmat a helyes mértékről, és a nagyság fogalma végtelenül összezsugorodik bennünk. Ez nem is lehet másként, mert már nem Istennel állunk szemben, hanem önnön korlátoltságunkkal, amelynél kisebb mértékegységet elképzelni sem lehet. Természetes következménye ennek, hogy életünkre ezt a törpe mértékegységet alkalmazzuk, sohasem lendülünk magasba, és nem érjük el azt a kibontakozást, amelyre kizárólag az isteni kegyelem irgalmas szemlélete késztet. Akik tehát Isten helyett önmaguk felé fordulnak, és önnön egyéniségüket választják tengelynek, azok lelki és erkölcsi értelemben saját sírjukat ássák, és önmaguk okozzák a kibontakozás feltétlen elmaradását és a biztos romlást. — *b)* Aki ahelyett, hogy magasba nézne, a mélybe pillant, eltéveszti az utat, mert Isten helyett önmagát szemléli, és ennek következtében sohasem alkothat magának tárgyilagos és a valóságnak

megfelelő fogalmat az életről. A legkisebb hiba, amibe eshetik az, hogy állítólagos jótulajdonságait, erényeit felnagyítva látja, és árnyoldalait, bűneit vagy egyáltalán nem veszi észre, vagy pedig olyan kevés fontosságot tulajdonít nekik, hogy nem is gondol a helyzet megváltoztatására és lényeges javulásra. Ennek következtében csak süllyed, ahelyett, hogy emelkedne, és önmagát dönti a legügyetlenebb módon örök kárhozatba. — *c)* Aki önmagát választja tengelynek, ahelyett, hogy Istenben merülne el, sohasem ismerkedik meg az eszményi ideál örök szépségével, és abban sohasem alakul ki a valódi, a tökéletes és minden szempontból kielégítő szépség után való, — lelket nevelő és jellemet csiszoló — vágyakozás. Aki önmagát szemléli, az — mint a görög mitológia egyik alakjával, Nárcisszal, megtörtént, — önmagába szeret bele és nem is sejti, hogy mi az eszményi szép és örök Géniusz, amelynek példája és szelleme szerint kell alakítani életünket. Nem csodálkozhatik, hogy kibontakozás helyett elkorcsosul, és az a kevés szép is

elhalványul benne, amit Isten végtelen irgalmában bele fektetett. Sokkal jobb tehát az idézett liturgikus szöveg tanítását megfogadni, Istent szemlélni, megvonni az Ő nagysága és a mi gyarlóságunk között a párhuzamot és beismerni, hogy nem állhatunk meg előtte, hacsak nem gyakorol velünk irgalmasságot.

Elhatározás: A folyó fölé hajoló hiú Nárcisz nem példakép számomra. Önmagam helyett Istent szemlélem, mert keresem a végtelen mértékegységet, az abszolút szépet és feltétlen tökéletest, hogy megtanuljak az igazi nagyság után vágyakozni és lelkiéletemet Isten elvárásának megfelelően alakítani.

3.

«Uram, ha a vétkeket figyelembe veszed, Uram, ki állhat meg előtted.» (U. o.)

Az idézett liturgikus szöveg reávilágít az igazi bölcseség útjára, és megmondja, mit kell tennünk, ha valóban gyakorolni akarjuk a krisztusi élet-

bölcseséget. — *a)* A valódi bölcseség a párhuzam megvonásában áll. Össze kell hasonlítani magunkat Teremtőnkkel, és az Ő tökéletességének fényességében kell meglátnunk gyarlóságainkat és bűneink minden lelki szépséget eltorzító hatását. A párhuzam megvonása alapján valóban rájövünk arra, mi az ember; és beismerjük, hogy semmi okunk sincsen önmagunkra támaszkodni, tökéletességünkre hivatkozni és önmagunkban találni végső célunkat. — *b)* A krisztusi bölcseség továbbá abban áll, hogy megismerjük legszebb kötelességünket, és törekszünk a lelki kibontakozás és továbbfejlődés útján megszabadulni gyarlóságainktól, és közelebb jutni az isteni tökéletességhez. Nem azért szemléltük az Isten tökéletes, káprázatos szépségét, hogy megcsodáljuk és semmit se tegyünk, hanem azért, hogy levonjuk, a következtetéseket törekedjünk isteni példaképünket követni és a Krisztus által adott életeszményt életünkben megvalósítani. — *c)* A keresztény bölcseség abban áll, hogy beismerjük, mennyire nem vagyunk

képesek megállni Isten szentséges színe előtt, és mennyire rászorulunk természetfeletti segítségére, kegyelmi ajándékára, hogy valóban megváltoztathassuk helyzetünket és megfelelhessünk Isten elvárásának. A keresztény bölcseség egyik alapvető igazsága az, hogy minden szempontból Isten kezeiben vagyunk és még a jóra való törekvés iniciatíváját is Neki köszönjük. — Forduljunk Hozzá, kérjük segítségét és könyörögjünk javulásunk, lelki kibontakozásunk és önmegszentelődésünk lehetőségéért. Csak ha ezt tesszük, állíthatjuk, hogy világos fogalmaink vannak a keresztény bölcseségről, és megértettük a benne rejlő szándékot.

Elhatározás: Ideje volna megkomolyodni és elfogadni a keresztény bölcseség szellemét. Eddig túlsokat kacérkodtam beképzelt jótulajdonságaimmal és egyéni értékeimmel, ahelyett, hogy bevallottam volna gyarlóságomat és törekedtem volna azokat kiküszöbölni. Ezentúl hűséges odaadással követem

az isteni Géniuszt, és komolyan törekszem kialakítani magamban a krisztusi jellemképet.

Pünkösd utáni huszonkettedik vasárnapra következő kedd.

Az Apostol a Szentleckében szeretett tanítványaihoz, a filippiekhez szól a legnagyobb benső megértés hangján. Mélységes jelentőségű szavai reánk is nagy hatást gyakorolnak és fontos, lelkiéletünket elősegítő igazságokkal ismertetnek meg. Ezek a következők: 1. A művet megkezdő Krisztus. 2. A szeretet gazdagsága a megismerésben és a megértésben. 3. Az Itélőbíró megjelenésére való felkészülés.

1.

«Bízunk Jézus Krisztusban, hogy Aki megkezdte bennetek a jó művet, teljessé teszi azt Jézus Krisztus napjáig.» (Szentlecke.)

Szent Pál szavai arra figyelmeztetnek, hogy életünk kiindulópontja, folytatása és befejezése: Krisztus. Az Apostol szavai alapján minket nem annyira a folytatás és a befejezés érde-

kel, mint az elindulás, melynek nagy jelentőségét és rendkívüli fontosságát mindannyian belátjuk. — *a)* Krisztus természetfeletti életünk kiindulópontja, különböző szempontokból. Elsősorban: mert öröktőlfogva előre látta, ismerte és Szívébe zárta életünket, és elhatározta, hogy jóságos vezetésében részesít. — *b)* Kiindulópont még abból a szempontból is, hogy a keresztfán kínhalált halt értünk és ezáltal megszabadított a bűn átkától és annak következményeitől. Miután eljátszottuk az örök üdvösségre szóló jogunkat és megálltunk a beteljesüléshez vezető úton, Krisztus, «a nagy Kezdet», beleszólt életünkbe, a keresztfán megváltott és újból elindított üdvösségünk felé. — *c)* A nagy művet — amelyet a mai liturgia említ — Krisztus abban a pillanatban kezdte meg, midőn a keresztvíz közvetítésével beleillesztett a megváltás kegyelmeibe, belevonatkoztatott a természetfeletti életbe és elindított életútunkon, hogy Vele egy közösségben járjunk, küzdjünk, szenvedjünk és győzedelmeskedjünk. — *d)* Kezdetnek

bizonyult valahányszor ellankadtunk, eltévedtünk, irányt tévesztettünk — vagy ami még rosszabb —, elbuktunk. Külön szentségben, a szentgyónásban tette lehetővé, hogy Hozzá közeledjünk és bűneink bocsánatát elnyerve, Tőle kapjuk azt az útnak indítást, amely nélkül sohasem érnők el örök célunkat.

Elhatározás: Szent Pál szavait komolyan meg kell fontolnom, és arra kell gondolnom, amit már egy másik elmélkedésben is tettem, hogy Krisztus életem kezdete. Ezt az igazságot sohasem lehet elegendőképen megfontolni, és azért ismét felteszem magamban, hogy méltónak akarok bizonyulni életem nagy Kezdetéhez, és lelkiismeretesen járom végig azt az utat, amelyen Krisztus oly sokszoros értelemben elindított.

2.

«Szeretetetek mindjobban gazdagodjék megismeréssel és teljes megértéssel.» (U. o.)

Az Apostol szavait közvetítő liturgia egy másik fontos igazságra is figyelmeztet, amennyiben a szeretet növekedéséről beszél, és azt a megismerés és megértés teljességével hozza kapcsolatba. — *a)* A keresztény élet és életbölcseség legfontosabb feladata a szeretetben való növekedés. Ennek természetesen sokféle megnyilvánulása van. Az első és a legfontosabb a kegyelemben való gazdagodás, Isten éltető erejében való bővelkedés. Arra kell törekednünk, hogy hűséges szeretetünk által minél több kegyelemben részesüljünk és ezáltal tegyük gazdaggá életünket. A szeretet növekedése ezenkívül Krisztus, az isteni Megváltó megismerésének tökéletesülését is jelenti. Minél jobban szeretjük Krisztust, annál többet foglalkozunk Vele, annál nagyobb lesz bennünk a megismerés és ennek alapján : — *b)* megteremtjük a kapcsolatot az ismeret teljessége és a szeretet között. A növekvő megismerés és megértés visszahat reánk, és lelkünkből a ragaszkodó szeretet újabb gerjedelmét váltja ki. A megértés és a szeretet köl-

csönösen kiegészítik, alátámasztják egymást és oly magasbaívelő úton vezetnek, melynek vége a legtökéletesebb lelkiéletben és az örök beteljesülésben vész el. — *c)* A szeretet és a megértés között fennálló kapcsolatot a liturgia ápolja és mozdítja elő. A liturgikus szövegek kivétel nélkül azt a célt szolgálják, hogy napról-napra jobban megismerjük Krisztust, közelebb jussunk Hozzá, elteljünk szellemével, és ennek következtében a megismerés és megértés fejlődési fokainak megfelelően napról-napra jobban, őszintébben és tüzesebben szeressük. Ha súlyt fektetünk Szent Pál tanítására, és mi is arra törekszünk, hogy a szeretet a megértéssel párhuzamosan növekedjék bennünk, akkor feltétlen a liturgiához kell fordulnunk segítségért és a liturgikus szellemet kell ápolnunk.

Elhatározás: Bennem mind a kettő: a szeretet és a megismerés is még elég gyenge lábon áll és nagyon rászorulnék arra, hogy növekedjenek. A kellő megoldást a liturgiában találom és ezen az alapon arra törekszem,

hogy liturgikus kultúrám elmélyítésével mindjobban megismerhessem Krisztust, és a megértés tüzével tápláljam szeretetem izzását.

3.

«Válasszátok a jobbat, hogy tisztáik és kifogástalanok legyetek Krisztus napjára, telve az igazságnak Jézus Krisztus által szerzett gyümölcseivel az Isten dicsőségére és dicséretére.» (U. o.)

Az Apostol, aki módfelett szereti az Istennek hűségesen szolgáló filippieket, a legmagasabb szempontból indul ki és természetfeletti értelemben is javukat akarja. Midőn arra figyelmezteti őket, hogy Krisztus életük kezdete és kiindulópontja, és ezt a Krisztust mindig jobban kell szeretni, akkor arra neveli őket, hogy lelkükben a legtökéletesebb állapot alakuljon ki, amely egyébként a legméltóbb előkészület az Itélőbíró eljövetelére, a dicsőséges parúziára. — *a)* A lelkiállapot, amelyet Szent Pál tanításának megfogadása alakít ki bennünk, elsősorban arra késztet, hogy magasba

tekintsünk, magasba törekedjünk, s mint az Apostol mondja, mindig a jobbat és a tökéletesebbet válasszuk. Ez már valóban a nagyméretű, merészvágású jellemek lelkivilága, amit csak azok értenek meg, akik már annyira érettek, hogy maguk is idejutottak. Aki mindig a jobbat választja, az rohamosan fejlődik és hamarosan olyan magasba küzdi fel magát, amelyről a középszerűség ingoványaiban elvesző tucatembernek fogalma sem lehet. — *b)* Az Apostol által vázolt állapot ezenkívül tökéletes benső tisztasághoz vezet. Ezt nemcsak egyoldalú vonatkozásban kell értenünk, hanem ki kell terjesztenünk mindenre, ami ebbe a fogalomba esik. Akik Szent Pál tanítását megfogadják, tisztalelkű emberekké válnak, vagyis minden tiszta bennük: a szándék, az elhatározás, az akarat, a gondolkodás, az érzelemvilág és a cselekedet. — *c)* Ezáltal kifogástalanokká válnak, és mint az Apostol mondja: méltók Krisztus előtt — Aki mint ítélőbíró jön ítélni eleveneket és holtakat — megjelenni, nem puszta, üres kézzel, mert, «el vannak telve az

igazság Jézus Krisztus által szerzett gyümölcseivel», vagyis: az Evangélium tanítása követése alapján olyan gazdagságra tettek szert, amely elképzelhetetlen és minden elvárást felülmúl.

Elhatározás: Az Itélőbíró eljövetelével, Krisztus második megjelenésével nekem is többet kellene foglalkoznom. Nem tudom, miért teszem ezt oly ritkán? Valószínűleg még mindig üres a kezem és azért félek Bírám előtt megjelenni. Megfogadom az Apostol tanítását és kialakítom magamban azt a lelkivilágot, amely egyedül vezet az örök megdicsőülés jutalmához.

Pünkösd utáni huszonkettedik vasárnapra következő szerda.

Krisztus Urunk a farizeusoknak oly választ adott (Evangélium), amelyből mindannyian megtanulhatjuk közös nevezőre hozni vallásos, természetfeletti kötelességünket a mindennapi élet és a szociális feladat cél-

kitűzéseivel. Az Evangélium alapján ennélfogva a következő igazságokkal foglalkozunk: 1. Krisztus megdönthetetlen tekintélye. 2. A szociális feladat. 3. Az isteni szolgálat.

1.

«Mester! Tudjuk, hogy igazmondó vagy és az Isten útjait igazságban tanítod és nem törődöl senkivel, mert nem tekinted az emberek személyét.» (Evangélium.)

A farizeusok, akik elhatározták, hogy Jézust csapdába csalják, ezen hazug szavakkal közeledtek Hozzá. A szerencsétlenek észre sem vették, hogy minden rossz szándékuk ellenére igazat mondtak és Krisztusnak a legszebb erkölcsi bizonyítványt adták. Egyúttal elismerték, hogy Ő az, aki hivatott az élet bonyolult kérdéseiben meghozni a döntést és megadni az egyedül üdvözítő irányt. Az idézett szövegben nagy tanulság rejlik: — *a)* Tudomásul kell vennünk, hogy Krisztus az egyedül megbízható és követésreméltó döntőbíró. Elsősorban azért, mert mint Isten, ismeri a legtitkosabb összefüggéseket és belepillant

a dolgok lényegébe ; és mint ember, tökéletes életet él és életalakítása által vezet a gyakorlatban mindig beváló megoldáshoz. Az álszenteskedő farizeusoknak rosszakaratuk ellenére igazuk van: amiből nekünk le kell vonni a következtetést, és mindig, valahányszor bonyolultabb kérdések megoldásáról van szó, Krisztus döntő szavához, evangéliumi tanításához kell tartani magunkat. — *b)* A farizeusok szavaiból kitűnik, hogy a végső döntés azért illeti meg Krisztust, mert feltétlen igazmondó, és Isten útját igazságban tanítja. Semmire sincs tekintettel, csak az örök igazságra, és arra, hogy annak enyészetlen fénye felragyogjon és érvényesüljön életalakításában. Nemcsak szép szavakkal tanít, hanem példaadással is ; és lényegesen többet köszönünk tökéletes életalakításának, a hátrahagyott eszményképnek, mint tanításának, mert szent tökéletessége győzött meg minket arról, hogy valóban az örök igazságot hirdeti, és feltétlen igazmondó. Erre kell gondolnunk, valahányszor az ellentmondás szelleme akadékoskodik bennünk és meg-

nehezíti a krisztusi döntés elfogadását és megvalósítását. — *c)* A farizeusok tudtukon kívül nagy igazságra figyelmeztetnek, midőn arra hivatkoznak, hogy Krisztus mindenkitől függetlenítette magát, mert nem tekinti az emberek személyét. Nem a világ szájaíze szerint tanít, és nem azok szelleméhez alkalmazkodik, akik hatalmon vannak és akiknek nem jó ellentmondani. Semmire sincs tekintettel, és minden emberi szemponttól függetlenül járja megváltó útját, mindenkinek megmondja az igazságot, és ezáltal — minden egyébtől eltekintve, — a legnagyobb szolgálatot teszi az emberiségnek. Méltó tehát hogy elfogadjuk döntését, ítéletéhez alkalmazkodjunk és az élet problémáit csalhatatlan tanítása szerint oldjuk meg.

Elhatározás: Krisztus az én döntőbírám is; és valahányszor életem szálai gordiuszi csomóvá bonyolódnak össze, isteni Mesteremhez fordulok és az Ő feltétlen megbízható, igazmondó döntéséhez tartom magam.

2.

«Adjátok meg tehát a császárnak, ami a császáré.» (U. o.)

Krisztusnak nem kerül nehézségbe a fogas kérdésre megfelelni, a csapdát elkerülni és a farizeusok elégedetlen csodálkozását kivívni. Feleletével nemcsak ezt akarja elérni. Arra is megtanít, hogy kellőképen megbecsüljük a szociális feladatot, és a hazával, a társadalommal és vezetőivel szemben kifogástalanul helyes és tevékeny magatartást tanúsítsunk. — *a)* A császárnak meg kell adni, ami a császáré — mondja Krisztus —, mert az emberi élet kettős alappillérre van fektetve: az egyik a természetfeletti élet és a vele járó kötelességek sorozata; a másik pedig a földi élet és nem csekély problémái. Magától értetődik, hogy az egyiket nem szabad elhanyagolni a másik rovására, és a kettő között meg kell teremteni a mindent kiegyenlítő mértéket. Ebből következik, hogy nem szabad túlzásba esnünk és vallásos megindokolással elzárkóznunk a szociális feladat és a népközösséggel szemben teljesítendő

kötelességek elől. — *b)* A császárnak meg kell adni, ami a császáré, vagyis hozzá kell járulnunk a közösség megszilárdulásához, életének kibontakozásához, és egyéni lelkiismeretes munkánk által kell előmozdítani érdekeit. Meg kell fontolnunk, hogy vallásos élet, természetfeletti törekvés és magasabbfokú lelki kultúra csak akkor fejlődhet ki és vezethet eredményhez, ha a keret, amelybe bele van illesztve, vagyis a földi, a társadalmi lét feltétlen rendezve van, a nyugodt fejlődés jegyében áll és minden szempontból megfelel az emberi kultúra elvárásának. Minél bizonytalanabb az állam élete és ziláltabb a társadalom, annál nehezebbé válnak a körülmények, amelyek a lelkiéletre is kihatnak és komolyan akadályozzák a harmonikus istenszolgálatot és a nyugodt kibontakozást. — *c)* Ha megadjuk a császárnak, ami a császáré, akkor csak vallásos kötelességünket teljesítjük és Krisztus parancsára hallgatunk. Nem szabad arra hivatkoznunk, hogy a szociális munka egyoldalúvá tesz, és elfordítja figyelmünket a lelki vonatkozásoktól.

Ellenkezőleg, minél lelkiismeretesebben adjuk meg a császárnak, ami a császáré és végezzük a szociális munkát, annál tökéletesebben mozdítjuk elő lelkiéletünket és szerzünk olyan érdemeket, amelyeket maga az Úr is elismer. Ennek nyitja, hogy Isten, Aki a földi lét kereteibe illesztette bele életünket, megkívánja a társadalomra vonatkozó kötelességek teljesítését is, és elvárja, hogy az Evangélium szellemének megfelelően hozzájáruljunk a társadalmi és szociális élet eszményi, krisztusi alakításához.

Elhatározás: Ezentúl én is «megadom a császárnak, ami a császáré», vagyis nem vonakodom álszenteskedő kifogásokkal szociális munkát vállalni és a társadalommal szemben teljesíteni kötelességemet. Minél nehezebb a helyzet és nyugtalanabb az időszak, amelyben élek, annál nagyobb odaadással teljesítem társadalmi kötelességemet, hogy részemről is hozzájáruljak a nemzet és a közösség javának biztosításához.

3.

«Adjátok meg Istennek, ami Istené.» (U. o.)

Krisztus tanításából világosan kitűnik, hogy nem szabad az egyik kötelességet a másik rovására elhanyagolni, vagyis nem szabad túlzásba esni, és a szociális túlterheltségre hivatkozva elhanyagolni a lelki érdekek szolgálatát. — *a)* Istennek meg kell adni, ami Istené, vagyis az Úr szolgálatában csendül ki minden munkánk; és minden tevékenységünk végső célja: az Úr nagyobb dicsősége. Ezt az igazságot tartjuk szem előtt, és erre gondolunk, valahányszor az élet megkívánja, hogy munkát vállaljunk és teljesítményünk által járuljunk hozzá a közös érdek előmozdításához. — *b)* Istennek megadjuk, ami Istené, vagyis tökéletes lelkiéletet élünk, és ezt tesszük elsősorban. Minden más érdeket háttérbe szorítunk és munkásságunkat úgy osztjuk be, hogy mindig és első helyen maradjon idő az istenszolgálatra és a lelki igények kielégítésére. Akiben van jóakarat és találékonyság, leleményesség, az ezen a

téren sem fog nehézségbe ütközni és könnyen jut el a kielégítő megoldáshoz. — *c)* Azáltal, hogy Istennek feltétlenül megadja, ami az Övé, oly tökéletes lelkiséget alakít magában, amely valóban képessé teszi őt a legnehezebb szociális munka elvégzésére. A társadalomnak és a nemzetnek csak azok válnak hasznára, akik megadják Istennek, ami Istené. Ezáltal a kegyelem eszközeivel élnek és a kegyelmi élet magaslatán teljesítik társadalmi kötelességüket és végzik hazafias munkájukat.

Elhatározás: Ezt az igazságot én is megfontolom, és törekszem, hogy megértsem a benne rejlő nagy bölcseséget. Ezáltal sikerül helyreállítanom a kissé félrebillent egyensúlyt, és tökéletes életet élnem.

Pünkösd utáni huszonkettedik vasárnapra következő csütörtök.

Elmélkedésünkben a Szekréta tanulságos szövegével foglalkozunk, amelynek alapján az Egyház eucharisztikus tanításából új gyakorlati kö-

vetkeztetéseket vonhatunk le. Elmélkedésünket a következő pontokban végezzük: 1. Az Eucharisztia bűnbocsátó hatalma. 2. Az Eucharisztiában rejlő megvédőerő. 3. A szentmiseáldozat bemutatása.

1.

«Add meg, irgalmas Isten, hogy ez az üdvöthozó felajánlás egyrészt bűneinktől szabadítson meg mindenkor.» (Szekréta.)

A mai Szekréta szövege arra emlékeztet, amit egyébként a tridenti zsinat is tanít, hogy az Eucharisztiában valóban nagy engesztelő-erő rejlik. Aki meg akar szabadulni bűnei sokaságától és méltóképen akarja kiengesztelni Istent vétkeiért, csakis az Eucharisztia segítségével érheti el célját és szabadulhat meg kárhozatos megterheltetésétől. — *a)* A bűnbocsánat útja — mint tudjuk — a penitenciatartás szentségén vezet keresztül. Előbb térdet kell hajtanunk az Isten által kirendelt, kegyelmet közvetítő helyettes előtt, be kell vallani bűneinket, őszinte bánatot kell indítani és

erős fogadásunkban megígérni, hogy ezentúl komolyan küzdünk minden visszaesés ellen. Az említett feltételek mellett részesülünk a feloldozásban és megszabadulunk bűneink terhétől. Ezzel azonban az ügy még nincs elintézve. Megszabadulunk ugyan bűneinktől, de hátra van a bűnbánat cselekedete, a jóvátétel és az isteni igazságosság kiengesztelése. A tapasztalat azt bizonyítja, hogy a bűnbocsánat ellen semmi kifogásunk nincs és minden büszkeségünk ellenére térdethajtunk a gyóntatószékben, teljesítjük az említett feltételeket, csakhogy a feloldozás kegyelmében részesüljünk. Arra azonban, hogy ennél többet is tegyünk, és a gyónásban kapott penitencia elvégzése után a bűnbánat és az engesztelés egyéb cselekedeteire is vállalkozzunk, gondolni sem akarunk. Ennek legtöbbször az az oka, hogy tudjuk, mily nehéz bűnbánatot tartani és mily nagy áldozattal jár az engesztelés. Ettől félünk. És a bűnbánat cselekedetei alól azzal mentjük ki magunkat, hogy a feloldozásban úgyis elnyertük bűneink bocsána-

tát. Felületességünkben nem gondolunk arra, hogy a kiengesztelés elmaradhatatlan, és ha nem teremjük itt a földön a bűnbánat méltó gyümölcseit, akkor majd a túlvilágon a tisztítótűzben kell pótolnunk a kárhozatos mulasztást. — *b)* A tridenti zsinat tanítása szerint — és erre céloz a mai Szekréta — az Eucharisztia kiegészíti és tökéletesíti azt, amit a penitenciatartás szentségében nem tudunk megtalálni. A legméltóságosabb Oltáriszentségben ugyanis végtelen engesztelőerő rejlik és — mint a zsinat tanítása mondja — megszabadít legsúlyosabb vétkeinktől is, amennyiben — miután részesültünk a feloldozásban — Krisztus Golgota-áldozatába kapcsol bele és annak alapján engeszteli érettünk és helyettünk Istent. — *c)* A mondottakból azonban korántsem következik, hogy az Eucharisztiára és engesztelő hatására hivatkozva felmenthetjük magunkat a bűnbánat cselekedetei alól. Minél komolyabban tartunk bűnbánatot és minél lelkiismeretesebben törekszünk Istent kiengesztelni, annál hathatósabb lesz

az Eucharisztia engesztelő erejében való részesülésünk, mert Krisztus az Eucharisztia engesztelő áldozatában kiegészíti és tökéletesíti azt, ami penitenciatartásunkból hiányzik.

Elhatározás: A bűnbánat cselekedeteit én sem gyakoroltam eddig eléggé, mert abból a téves felfogásból indultam ki, hogy az elnyert feloldozással minden el van intézve. Ezen a helyzeten változtatnom kell, és a mai elmélkedés alapján felteszem magamban, hogy bűnbánatomat kettős alapra fektetem: törekszem a bűnbánat cselekedeteit önnön erőmből végezni, és a belőle hiányzó tökéletességet az eucharisztikus engesztelő áldozatban való részvétel által szerzem meg magamnak.

2.

«Add meg, hogy ez az üdvözhozó felajánlás óvjon meg minden viszontagságtól.» (U. o.)

Az emberi életet végigélni, mégpedig úgy, hogy kielégítse ambíciónkat és megfeleljen Isten elvárásának,

nem éppen könnyű dolog. Eltekintve minden egyébtől, azért sem, mert valóban viszontagságteljes, ellentmondásokban gazdag és sok küzdelemmel jár. Komoly és nagy veszély környékezi, és ember legyen a talpán, aki mindezzel eredményesen meg tud küzdeni és valóban ki tudja elégíteni a jóságos Isten igényét és el tudja érni célját. Az Úr, aki mint Teremtő tökéletesen ismeri az emberi élettel kapcsolatos nehézségeket, végtelen irgalmában gondoskodott arról, hogy az élet viszontagságai között ne maradjunk védtelenül: és az Eucharisztia soha el nem apadó erőforrását nyitotta. Azt akarja, hogy valahányszor szükségét érezzük, az Eucharisztiához forduljunk; és a gyakorlati életben tapasztaljuk, mily nagy és korlátlan a belőle áradó megvédő erő. — *a)* Az Eucharisztia elsősorban megóv a bűntől, és Krisztussal egyesít, Vele forraszt össze, kegyelemteljes élete vérkeringésébe kapcsol bele és ezáltal annyira megerősít, hogy képesek vagyunk felvenni a küzdelmet a bűn ellen, és megállni helyünket a leg-

veszedelmesebb és legcsábítóbb kísértések viharában. — *b)* Az Eucharisztia megvéd az élet viszontagságai ellen. Tapasztalatból tudjuk, mennyire változatos az élet, mily meglepő fordulatok adódnak elő, és mily nehéz a váratlanul reánk zúduló viharban megállni helyünket. Az Eucharisztia ezekre az eshetőségekre készít elő. Egyesít Krisztussal és lehetővé teszi, hogy nemes és tökéletes életközösségbe lépjünk Vele. Megérteti szándékát, s arra vonatkozólag is felvilágosít, hogy az élet legádázabb és ellentmondásteljesebb nehézségeiben is csak az isteni akarat tervei érvényesülnek. — *c)* Az Eucharisztia megvéd önnön állhatatlanságunk ellen is. Krisztushoz hoz közel, Vele egyesít, és mint áldozat, szünet nélkül a Golgota magaslatára vezet. A keresztfa tövében, az áldozat beteljesülése pillanatában, látjuk és érezzük, mit jelent az állhatatosság, a következetesség és a megalkuvást nem ismerő kitartás. Krisztus példája annyira meggyőz és magával ragad, hogy mi is hasonló magatartásra szánjuk el ma-

gunkat, és ez annyira meggyőződésünkké válik, hogy már nem is tudunk másként cselekedni.

Elhatározás: Az Eucharisztiát én is erőforrásnak tekintem; és belőle merítek, valahányszor érzem, hogy elgyengülök az úton és erőt vesz rajtam az emberi gyarlóság.

3.

«Add meg irgalmas Isten, hogy ez az üdvöthozó felajánlás egyrészt bűneinktől szabadítson meg mindenkor, másrészt óvjon meg minden viszontagságtól.» (U. o.)

Az előző két pont tanításából feltétlen le kell vonni a következtetést. Ha a mai elmélkedésben szemlélt igazságokat komolyan megfontoljuk, belátjuk, hogy a szentmiseáldozat engesztelő hatására és megvédő erejére feltétlen szükségünk van. Az eucharisztikus áldozatot sohasem tudjuk nélkülözni; szükséges, hogy belekapcsolódjunk, vezetőszerepet juttassunk neki és reáépítsük lelki kibontakozásunkat. Ezt leginkább azáltal tehetjük,

hogy nemcsak résztveszünk az eucharisztikus áldozatban, hanem — mint az őskeresztény Egyházban és a hitbuzgó középkorban szokásban volt — bűneink engesztelésééért és életerőnk gyarapodásáért szentmiseáldozatot mutattatunk be. Szükségünk van arra, hogy az eucharisztikus erőforrás külön, az érettünk bemutatott áldozatból fakadjon ; és ugyanazon áldozat engesztelje az Urat számtalan bűneinkért. Minél többször tesszük ezt, annál inkább remélhetjük, hogy megrövidítjük a túlvilágban elkerülhetetlen tisztulási folyamatot, eredménnyel engeszteljük az Urat, és nagy mértékben részesülünk a szükséges életerőben.

Elhatározás: Ez nekem is szól, és amennyire tehetem, felteszem magamban, hogy bemutattatom magamért és szeretteimért Krisztus engesztelő és megerősítő áldozatát, hogy engesztelésem tökéletes legyen és az életerő ki ne fogyjon belőlem.

Pünkösd utáni huszonkettedik vasárnapra következő péntek.

Folytatjuk eucharisztikus gondolatmenetünket, és a Posztkommúnió szövegének alapján a következő igazságokról elmélkedünk: 1. Jézus parancsa. 2. Gyengeségünk támasza. 3. Krisztus érdemeiben való részesülés.

1.

«Magunkhoz vettük, Urunk, a szent Misztérium ajándékát és alázatosan kérünk, hogy amit emlékezetedre megünnepeltetsz, az gyengeségünk támaszául szolgáljon.» (Posztkommúnió.)

Az eucharisztikus áldozatot nem önnön elhatározásunkból mutatjuk be naponta és ismételjük számtalanszor. Jézus határozott parancsáról van szó, mert Ő akarta, hogy «ezt cselekedjük az Ő emlékezetére». Az isteni Megváltónak oka volt arra, hogy e paranccsal örvendeztessen meg és ezáltal megalapítsa az eucharisztikus áldozat folytonosságát. — *a)* Krisztus akarata, hogy a Golgota-áldozat folytonos megismétlése belénknevelje a Golgota-szellemet, megerősítsen a ke-

reszt szeretetében és elmélyítse bennünk az Evangélium alapján kibontakozó lelkiséget. Aki eucharisztikus életet él, komolyan veszi a Újszövetség áldozatát és liturgikus alapon éli annak jelentőségét, az hamarosan beleilleszkedik a golgotás szellembe, megérik benne ez életalakításhoz szükséges komolyság és megvalósul benne az a krisztusi jellemkép, amely nélkül az üdvösségben való részesülésre gondolni sem lehet. Krisztust e szándék vezette, midőn folytonosította a Golgota-áldozatot és az Eucharisztia alapján lehetővé tette annak számtalan megismétlődését. — *b)* A határozott parancsot az Üdvözítő még azért is adta, hogy alkalmunk legyen a Golgota-áldozatba belekapcsolódni, életünket Vele egy közösségben az Úrnak áldozatként bemutatni, és ezáltal megszentelődésünket előmozdítani. Azok, akik ápolják magukban az eucharisztikus szellemet és eucharisztikus életet élnek, nem félnek az áldozattól, és az élet szenvedéseit úgy veszik, hogy azokat az eucharisztikus áldozat oltárára teszik, és az isteni Megváltót arra

kérik, vonja bele e szenvedéseket is áldozatába, és részesítsen abban a kitüntetésben, hogy mi is égő áldozat lehessünk az Úr oltárán. — *c)* Krisztus határozott parancsának másik megindokolása, hogy a világnak szüksége van a Golgota-áldozat folytonos megismétlődésében bennefoglalt üdvösségteljes figyelmeztetésre. Valahányszor bemutatják az Újszövetség áldozatát, önkéntelenül arra kell gondolnunk, hogy a világ bűnös volta és az emberiség vétkeinek sokasága az áldozat folytonosságát kívánja meg. Ez az igazság gondolkodóba ejt, komolyságra késztet, és felszólít, hogy törekedjünk a helyzeten változtatni, a világ folyását, — amennyire lehetséges, — megjavítani, a bűnök számát csökkenteni, és komoly életszentségre, Isten kiengesztelésére határozni el magukat.

Elhatározás: A Golgota-áldozat folytonosságát én is megbecsülöm. Törekszem eucharisztikus életet élni, beleolvadni a szakrális cselekménybe és ezen az alapon tökéletesíteni életemet.

2.

«Magunkhoz vettük, Urunk, a szent Misztérium ajándékát és alázatosan kérünk, hogy amit emlékezetedre megünnepelltetsz, az gyengeségünk támaszául szolgáljon.» (U. o.)

Krisztus szándékát nem szabad félreérteni. Nem arról van szó, hogy az eucharisztikus áldozat mindennapi bemutatására egyáltalán nem vagyunk méltók. Ez igaz ugyan, de nem szabad azok szerint cselekednünk, akik erre hivatkozva meg akarták csorbítani az Egyház eucharisztikus életét és ritkábbá akarták tenni az eucharisztikus áldozat bemutatását. Bármennyire méltatlanok vagyunk is az áldozat bemutatására és benne való részvételre, mégis Krisztus parancsához kell tartani magunkat, mert az áldozatból fakadó kegyelemre és erőre feltétlen szükségünk van. A Posztkommúnió szövege félreérthetetlenül figyelmeztet, hogy az Eucharisztia «gyengeségünk támasza». — *a)* Elsősorban világos fogalmat kell alkotnunk magunknak gyengeségünk mértékéről. Jegyezzük meg, hogy itt nem

egy bizonyos alázatosság agyoncsépelt frázisáról van szó, hanem arról, hogy beismerjük gyengeségünk nagyságát és a benne rejlő, komolyan veendő veszedelmet. Az emberi gyarlóság — mint a tapasztalat mutatja — oly nagy, hogy máról-holnapra a legmeglepőbb erkölcsi változásokat okozhatja, és az, aki ma még az életszentség hírében áll, holnap már elkárhozhat. Ettől a tragédiától mindannyiunkat csakis Isten megvédő kegyelme és megőrző hatalma tud megóvni. Minél jobban vizsgáljuk önmagunkat és minél tárgyilagosabban ébredünk rá valódi helyzetünkre, annál inkább meggyőződünk gyarlóságunk ijesztő méreteiről és a természetfeletti segély szükségességéről. — *b)* A segélyben az eucharisztikus áldozat, a Golgota-áldozat vértelen megismétlődése részesít. Napról-napra belekapcsolódik életünkbe, és napról-napra helyrehozza az elkövetett hibákat, pótolja az időközben támadt hézagokat, felújítja az ellankadt erőt és mozgásba hozza Isten adta képességeinket, hogy azokat az Úr szolgála-

tába állítsuk és nagyobb dicsőségére használjuk fel. Ezáltal megőriz az üdvösséghez vezető úton, és megóv a lelkünket környékező veszedelmektől. — *c)* A Golgota-áldozat megismétlődése, az eucharisztikus áldozat, ezenkívül lendítőerőnek bizonyul. Isteni ereje által magával ragad és ellenállhatatlanul tereli életünket az Isten akarta irányba, a golgotás szellemen alapuló életszentség megvalósulása és beteljesülése felé. Azok, akik megértik és megbecsülik a szentmiseáldozatot, nem tudnak elzárkózni e hatás elől, és anélkül, hogy különösebb megerőltetésbe kerülne, magasba fejlődnek, és eljutnak az életszentség legfensőbb régióiba.

Elhatározás: Nem tudok eleget foglalkozni azzal, hogy az Eucharisztia gyengeségünk támasza és a legtökéletesebb orvosság minden veszedelem ellen. Gyöngeségemmel és gyarlóságommal eddig is sok bajom volt már, és azért felteszem magamban, hogy az Eucharisztiában keresem a megoldást és belőle merítem a szükséges erőt.

3.

«Magunkhoz vettük Urunk, a szent Misztérium ajándékát és alázatosan kérünk, hogy amit emlékezetedre megünnepeltetsz, az gyengeségünk támaszául szolgáljon.» (U. o.)

Az eucharisztikus áldozat alapja Krisztussal való közösségünk. Ezen életközösségnek számtalan oldala van. Elmélkedésünkben az idézett liturgikus szövegnek megfelelően csak az egyikkel foglalkozunk; és azt szemléljük, hogy az eucharisztikus áldozat alapján alkalmunk van részesülni Krisztus érdemeiben és ezáltal olyan gazdagságra szert tenni, amely örök megdicsőülésünk alapjának bizonyul. — *a)* Az Eucharisztia Krisztussal való érdemközösséghez vezet, mert beleolvaszt áldozatába, belevonatkoztat megváltó szándékaiba és részesít a Megváltóval való együttszenvedés által az áldozatban. Aki pedig Vele együtt szenved, az együtt dicsőül meg Vele; annak része van érdemeiben. Ezáltal végtelen természetfeletti gazdagságra tesz szert, és megalapozza lelke üdvösségét. — *b)*

Az Eucharisztia a Krisztussal való érdemközösséghez vezet, mert alapja a misztikus Krisztus-testhez való hozzátartozásnak. Az Eucharisztia a misztikus Krisztus-test vérkeringése. Ebben csakis az eucharisztikus kapcsolat alapján részesülünk. Mint tag, a misztikus Krisztus-testen oly szorosan tartozunk az isteni Megváltóhoz, hogy Vele sorsközösségre lépünk és ennek alapján érdemeiben is részünk van. — *c)* Az Eucharisztia részesít Krisztus érdemeiben, hogy lehetővé tegye azt, amire önnön erőnkből nem vagyunk képesek, ezáltal megkönnyítse küzdelemteljes életünket, szilárddá tegye ellenállásunkat, eredményteljessé küzdelmünket előkészítse, és biztosítsa örök üdvösségünket.

Elhatározás: Krisztus érdemeiben én is részesülök, ha eucharisztikus életet élek és elmélyítem magamban az eucharisztikus kultúrát. Erre feltétlen szükségem van, mert ha csak önnön érdememben remélek, nem nagyon valószínű, hogy részem lesz az örök megdicsőülésben.

Pünkösd utáni huszonkettedik vasárnapra következő szombat.

Szokásunk szerint ma megint a Szentséges Istenanyához zarándokolunk és jóságos jelenlétében végezzük elmélkedésünket. A liturgikus szövegek alapján a következő igazságokkal foglalkozunk: 1. A közösség gondolata. 2. Az eredményteljes imádság. 3. A hozzánk leereszkedő Isten.

1.

«Ime, mily jó és gyönyörűség, hogy együtt laknak a testvérek.» (Graduálé.)

A fentidézett szöveg a misztikus Krisztus-test életére vonatkozik, és egyik legszebb tulajdonságát, a közös élet mélységes szépségét domborítja ki. Nem szabad szem elől tévesztenünk, hogy ebben a Szentséges Istenanyának, a Boldogsasszonynak nagy szerep jut, mert ő az az összekötő kapocs, amely egy egységbe olvasztja össze a misztikus Krisztus-test tagjait, és arról gondoskodik, hogy a közösség életét semmiféle széjjelhúzás se veszélyeztesse. — *a)* Az Istenanya a

misztikus Krisztus-test életének középpontja, a keresztény közösség királynője és a keresztény élet tengelye. Ennek így kell lennie, mert a Szentséges Szűz velünk szemben is anyaságot vállalt, és annak jogait gyakorolja felettünk. Mennyei Édesanyánk, akivel Krisztus ajándékozott meg, és aki minden szempontból gondunkat viseli. Természetes, hogy életünk tengelye, közösségünk középpontja és királynője. Minden édesanya tengely és középpont; annál inkább mennyei Édesanyánk, aki kegyelemközvetítése révén gondoskodik lelkünk szükségleteiről. — *b)* Mint tengely és középpont magához vonz mindenkit. Összekötőkapocsnak bizonyul, szeretete és szolgálata által egybeolvaszt, és arról is gondoskodik, hogy a különböző, egymással sokszor ellentmondásban levő érdekeinket közös nevezőre hozza és ezáltal biztosítsa a közösség egységét és fennállásának sérthetetlenségét. — *c)* A Szentséges Istenanya ezáltal nagy szolgálatot tesz nekünk, mert a közösségben lelki otthonra találunk és általa mindabban a kegyelemben ré-

szesülünk, amelyre szükségünk van, hogy életünk valóban kibontakozhasson és lelki kultúránk elmélyülhessen.

Elhatározás: A közösség életébe én is beleolvadok, hogy benne megtaláljam egyéni tökéletességemet. Ha a közös életben való részvételem nehézségekbe ütközik, a Szentséges Istenanyához, a Boldogasszonyhoz menekülök és őt kérem, bizonyuljon ismét mindent összefogó kapocsnak, és segítsen leküzdeni az akadályokat.

2.

«*Adj helyes szót ajkamra, hogy beszédem kegyelmet találjon a király előtt.*» (Offertórium.)

A liturgia a mai Offertóriumban Eszter közismert szavait közvetíti és ezáltal arra emlékeztet, milyennek kell lennie a tökéletes imádságnak. Nem szabad elfelednünk, hogy erre is a Szentséges Istenanya, a Boldogasszony példája tanít meg, és az ő szelleme nevel. Csak az imádkozik tökéletesen, aki a Szentséges Szűz példáját követi

és szelleméhez alkalmazkodik. — *a)* Az Istenanya elsősorban a «helyes szót adja ajkunkra», vagyis megtanít arra, hogyan kell az Úrral beszélni és mily formába kell önteni fohászunkat. Kegyelemközvetítése révén nemes gerjedelmeket fakaszt és megtaláltatja a megfelelő helyes kifejezést. Ezáltal lényegesen megkönnyíti imaéletünket és — *b)* eleve biztosítja, hogy imádságunk eredményteljes legyen. Nem kérünk az Úrtól hiábavaló, vagy lelkiüdvösségünket veszélyeztető dolgokat, hanem ellenkezőleg, csakis az isteni Lélek sugallatát követjük, amelyet a Szentséges Szűz, a Boldogasszony közvetített nekünk. — *c)* Kötelességünk tehát az Istenanya kultuszát arra is felhasználni, hogy megtanuljunk tökéletesen és eredményteljesen imádkozni. Merüljünk el e kultusz szépségeibe, és élvezzük korlátlanul az Istenanya kegyelemközvetítésének gyümölcseit, és akkor majd fokozatosan kialakul bennünk a tökéletes imádság szelleme és arra a lelki magaslatra vezet, amely az életszentség beteljesülésének egyik legfontosabb előfeltétele.

Elhatározás: A Szentséges Szűz kultuszának iskolájában megtanulok tökéletesen imádkozni és ezáltal biztosítani örök megdicsőülésemet.

3.

«*Kiáltok, hisz Te meghallgatsz, Istenem : hajtsd hozzám füled, hallgasd meg szómat.*» (Kommúnió.)

A Kommúnió szövegében a Zsoltáros szavai arra figyelmeztetnek, hogy az Úr végtelen jóságával lehajolt hozzánk, egyénenként foglalkozik velünk, irányítja sorsunkat és ezáltal válik üdvösségünk eszközlőjévé. Az Istenanyának ebben a beteljesülésben is nagy szerepe van. — *a)* A jóságos Isten lehajol hozzánk, áthidalja a végtelen távolságot, és ezáltal bizonyítja felbecsülhetetlen szeretetét. Ebben az Istenanyának (a kegyelemközvetítéstől eltekintve) annyiban is része van, mert mint teremtmény, és a teremtmények kiváltságosa, — hogy Dante egy szép kifejezésével éljünk, — annyira megnemesítette az emberi nemet, hogy az Úr méltónak tartja

hozzánk leereszkedni és velünk foglalkozni. Valahányszor tapasztaljuk, hogy Isten közeledik hozzánk és érdemeiben részesít, a Szentséges Istenanya szerepére gondoljunk és adjunk hálát neki, hogy ezt a kegyelmet is kiérdemelte számunkra. — *b)* Isten azért hajol le hozzánk, hogy egyénenként foglalkozzon velünk, beleszóljon sorsunkba és irányítsa életünket. A Szentséges Istenanyának ebben annyiban van szerepe, amennyiben kegyelemközvetítése által kieszközli, hogy az Úr ebben az adományban is részesítsen. Érettünk anyaságot vállalt, és a keresztfa tövében Édesanyánk lett. Természetes, hogy ezáltal magas fokra emelt, mert megtett gyermekeivé, akikkel az Úr a mennyei Édesanyára való tekintettel is, szívesen foglalkozik. Nem hálálhatjuk meg eléggé a Szentséges Szűznek ezt az adományt, és nem köszönhetjük meg eléggé a kegyelmet, hogy gyermekeivé fogadott. — *c)* Ha az Úr lehajol hozzánk és foglalkozik velünk, akkor részünkről legyen meg a kellő diszpozició, hogy e kegyelmet méltóképen fogadjuk és üd-

vösségünkre felhasználjuk. Erre is a Szentséges Szűz szelleme, az Istenanya kultusza nevel, mert ő tanít meg, hogyan kell fogadni az Úr szentséges akaratát és hogyan kell alkalmazkodni az Úr adta irányításhoz. Cselekedjünk úgy, ahogy ő cselekedett, kövessük példáját, és meg lehetünk győződve, hogy helyes úton járunk, és sohasem kerülünk ellentmondásba az isteni akarattal.

Elhatározás: A Szentséges Szűznek nagyon is meghálálom ezen elmélkedésben szemlélt kegyelmeket; és komolyan törekszem méltónak bizonyulni arra, hogy gyermekévé fogadott. Mint Mária gyermeke különös méltóságban részesültem, és ennek megfelelően alakítom további életemet.

Pünkösd utáni huszonharmadik vasárnap.

A végtelenül jóságos Úr különös elbánásban részesít, és még akkor is szeretetéről tesz tanúbizonyságot, ha reánk méri a megérdemelt büntetést, és súlyos megpróbáltatáson vezet ke-

resztül. Ezzel az igazsággal ismerkedünk meg a mai Introitusban, melynek gondolatmenetét a következő pontokba osztjuk: 1. Az isteni büntetésben megnyilvánuló szeretet. 2. Hogyan viselkedjünk a büntetés idején. 3. Az isteni büntetés kicsendülése.

1.

«Igy szól az Úr: az én gondolataim a békesség gondolatai, s nem a sanyargatáséi.» (Introitus.)

Mi emberek nem mindig értjük meg, és nem mindig fogjuk fel az Úr bámulatraméltó elgondolását. Gyorsan eltérünk gondolatmenetétől és ezáltal nehéz helyzetbe jutunk és a szükségesnél bonyolultabbá tesszük életünket. A mai Introitus megtanít az Úr gondolatmenetébe beleilleszkedni, szándékát megérteni, és ezáltal világosságot fakaszt bennünk. — *a)* Az Úr gondolata, — mint a liturgikus szöveg is hangoztatja, — a békesség gondolata, és nem a sanyargatásé. Az Úrnak nem az a szándéka, hogy súlyos keresztet tegyen vállunkra, megnehezítse életünket és keserves megpróbáltatásokon

vezessen keresztül. A teremtés története bizonyítja, mennyire más az Ő eredeti elgondolása; és ha mai helyzetünk ennek nem felel meg, csak mi magunk vagyunk az oka, mert az eredeti bűn elkövetése által meghiúsítottuk Isten szándékát és lehetetlenné tettük, hogy eredeti elgondolása beteljesüljön. — *b)* Ennek következménye, hogy az említett béke helyett megpróbáltatásokban és sanyarúságban van részünk. Ez mind a bűn következménye. A vétek szükségessé tette a megtorlást, és bűnre büntetésnek kellett következnie. Az Úristen nem akarta így, de miután az abszolút igazságosság alapvető tulajdonságához tartozik, nem tehet másként és kénytelen megkövetelni, hogy minden bűn megfelelő megtorlásban részesüljön. — *c)* Isten végtelen jóságáról és szeretetéről tesz tanúbizonyságot, hogy erre az igazságra éppen akkor figyelmeztet, mikor a büntetés beteljesüléséről van szó. A liturgikus szöveg is emellett tanúskodik, mert az Úr Jeremiásnak akkor sugalmazta e szavakat, amikor a kiválasztott nép sanyarú

büntetésben részesült. Ezáltal arra akarta megtanítani, — amit a kinyilatkoztatás a Titkos Jelenések könyvében is hangoztat, — hogy Isten azokat bünteti és sanyargatja, akiket szeret (3, 19). Ezt azért teszi, mert a büntetésben rendkívüli nevelő-, javító- és lendítőerő rejlik. Aki büntetésben részesül, kénytelen gondolkodni annak okai fölött, belátni bűnét, a benne rejlő elvetemültséget és feltenni magában, hogy a jövőben lelkiismeretesebben viselkedik, megjavítja életét és nagyobb tökéletességre törekszik. Isten azáltal, hogy büntet, nemcsak igazságosságának tesz eleget, hanem kegyelemben is részesít ; szeretettel nevel jobb életre s ezáltal készíti elő örök üdvösségünket.

Elhatározás: Meg kell értenem végre, hogy Isten büntető kezét a szeretet vezérli. Nem zúgolódom, ha büntetésben részesülök, hanem imádom Isten szentséges akaratát, belátom bűnösségemet és a javulás szándékával teszem gyümölcsözővé az elviselt büntetést.

2.

«Hívjatok segítségül és én meghallgatlak titeket.» (U. o.)

Az idézett liturgikus szöveg arra is megtanít, hogy hogyan kell a büntetés idején viselkednünk. — *a)* Elsősorban nem szabad félreértenünk Isten szándékát, és zúgolódva elfordulnunk Tőle. Nincs értelme a dacoskodásnak, és csak kárunkra van, ha azért, mert büntetésben részesülünk, megszakítjuk Istennel való kapcsolatunkat és kárhozatba döntjük lelkünket. Ellenkezőleg, az Úrhoz kell fordulnunk és el kell mélyíteni Vele való kapcsolatunkat. A büntető kézbe kell kapaszkodnunk, különben elveszünk és nem vagyunk képesek a büntetést lelkünk hasznára gyümölcsöztetni. — *b)* A szó gyakorlati értelmében ez a magatartás annyit jelent, hogy megfogadjuk az említett liturgikus szöveg tanítását, az Úrhoz fordulunk segítségért és Tőle kérjük a büntetés példás elviseléséhez szükséges erőt. Tesszük ezt azért, mert tudjuk, hogy az Úr végtelen irgalmában és jóságos szeretetében meghallgatja könyörgésünket, tekintettel van meg-

érdemelt, de nehéz helyzetünkre, és különös kegyelmi adományával erősít meg, hogy a büntetés valóban hasznunkra váljék és lelki kibontakozásunkat mozdítsa elő. — *c)* E magatartás által bebizonyítjuk az Úrnak, hogy megértettük szándékát és a büntetésből levonjuk a gyakorlati következtetést. Tehát arra az útra lépünk, amely a javuláshoz vezet és megszabadít a mult kárhozatos megterheltetésétől. Ezáltal nagy örömet okozunk jóságos Istenünknek, Aki csak szeretetből és jól felfogott érdekünkben határozta el magát arra, hogy keményen megbüntessen.

Elhatározás: Szeretettel kapaszkodom Isten büntető kezébe, és csakis reá támaszkodom a megpróbáltatás nehéz órájában. Őszintén könyörgök az Úrhoz segítségért, és csak arra kérem, hogy a megérdemelt büntetés lelkem hasznára váljék és örök üdvösségemet mozdítsa elő.

3.

«Hazavezetlek fogságtokból bármely helyről.» (U. o.)

Említettük már, hogy az isteni büntetésben végtelen nevelő- és irányítóerő rejlik. A mai liturgikus szöveg is ezt hangoztatja, és ahhoz a megismeréshez vezet, hogy nincs olyan elvetemültség és vétek, amelyet a kiszabott büntetés méltó és érdemteljes elviselése ne tenne jóvá, és amelytől ne tudnánk szabadulni. — *a)* A liturgikus szöveg külön hangoztatja, hogy Isten, ha a büntetés idején Hozzá fordulunk, megszabadít a fogságból, vagyis a büntetésben rejlő nevelő és irányító hatás segítségével megszabadít a bűntől és végleg jó útra terel. A tapasztalat bizonyítja, hogy ez így van ; és számtalanszor láttuk, hogy a bűnös lélek, ha valóban elfogadta a büntetést, megszabadult a multtól és oly erőre tett szert, amely arra képesítette, hogy soha többé vissza ne süllyedjen régi állapotába. — *b)* Az említett szövegből az is kitűnik, hogy a megszabadulás minden, még a legnagyobb vétekre is vonatkozik. Az Úr azt ígérte, hogy

hazavezet a fogságból bármely helyről; nincs tehát oly bűn és elvetemültség, amelyből az Úr büntető keze ki ne tudna szabadítani. Ezt kell szem előtt tartanunk, ha súlyos bajba jutottunk, vagy arról van szó, hogy másokon segítsünk, akik a sötét emberi elvetemültség sajnálatraméltó áldozatává váltak. A fő az, hogy higgyünk Isten büntető és nevelő Keze erejében és akarjunk megszabadulni attól a kárhozattól, amelybe önnön hibánkból kerültünk. — *c)* Az Úr ígérete biztosan beteljesül, ha valóban az Ő büntető és irányító Kezére támaszkodunk és ellentmondás nélkül alkalmazkodunk az általa adott vezetéshez. Csak Reá kell bízni helyzetünket. Minél keményebb az Általa megkövetelt áldozat, annál inkább meg kell ezt tennünk; és akkor majd lesz alkalmunk tapasztalni, milyen hatalmas az Úr keze és milyen gyorsan szabadít meg a legreménytelenebb állapotból.

Elhatározás: Ezt a tanítást jól megjegyzem magamnak. És ha az élet úgy hozza magával, hogy szükségem lesz rá,

akkor mindent elkövetek, hogy alkalmazzam és ezáltal szabadítsam meg magam és mentsek meg másokat a biztos kárhozattól.

Pünkösd utáni huszonharmadik vasárnapra következő hétfő.

A liturgia nagy súlyt fektet arra, hogy a tárgyilagos beismerésből kiindulva, bocsánatot kérjünk vétkeinkért és törekedjünk az Urat kiengesztelni. A mai Kollektában is ez a motívum csendül fel, és a liturgia arra késztet, hogy a józan ítélet alapján megismerkedjünk nemünk helyzetével; Isten egyik alapvető tulajdonságával; és az engesztelés műve által törekedjünk mindent jóvátenni. Ennek megfelelően a következő pontokról elmélkedünk: 1. Az emberiség állapota. 2. Isten alapvető tulajdonsága. 3. Az engesztelés eredménye.

1.

«*Bocsásd meg, kérünk Urunk, népednek bűneit, hogy vétkeink bilincseiből, melyeket gyarlóságunkkal vettünk magunkra, a Te jóságod által kiszabaduljunk.*» (Kollekta.)

Az idézett szöveggel kapcsolatban alkalmunk van az emberi nem helyzetével megismerkedni. Tesszük ezt kettős vonatkozásban. Elsősorban megismerkedünk az általános, az egész életre vonatkozó helyzettel; másodsorban pedig reájövünk arra is, hogy ez milyen hatással van az egyesekre. — *a)* Az emberi nem általános helyzetére vonatkozólag az idézett szöveg a «vétkek bilincséről» és «gyarlóságunkról» beszél. Elsősorban a vétkek bilincsét említi és ezzel már tárgyilagosan vázolja a helyzetet. A vétek elkövetése által elveszítettük eredeti szabadságunkat, bilincsbe vertük kezeinket, és oly sanyarú helyzetbe jutottunk, amelyet méltán hozhatunk összefüggésbe a legreménytelenebb rabsággal. Eredeti szabadságunkat annyiban vesztettük el, amennyiben megszakítottuk Istennel való kapcsolatunkat, eljátszottuk a megszentelő kegyelmet, és ezáltal lemondottunk arról a fejlődési lehetőségről, amelyet általában Isten gyermekei szabadságának szoktunk nevezni. Bilincsbe annyiban vertük kezeinket, amennyiben meghódoltunk

a bűnnek, alávetettük magunkat törvényének. Ezáltal olyan állapotba kerültünk, amely lehetetlenné teszi az erény gyakorlatát és az azon alapuló lelki kibontakozást. Kezünkre bilincset raktunk, mert a bűn állapotában már nem cselekedhetjük érdemszerzően a jót és nem járhatjuk az üdvösség útját. Ezáltal tényleg fogságba jutottunk, vagyis a gonosz szellem, Sátán és saját zabolátlan szenvedélyünk rabszolgájává váltunk. — *b)* A jelzett állapot az egész emberi nemre vonatkozik és nagy hatással van az egyesekre is. Az átöröklés törvénye folytán az emberi nem minden tagja magában hordja a bűn átkát, csiráját és rabszolgaságát, és saját magán tapasztalja a bűnre való hajlam, a rossz vágy és ellentmondás kához atos tüzét. A liturgikus szöveg is erre céloz, midőn a gyarlóságról beszél és megemlíti, hogy gyarlóságunk révén estünk bűnbe. Szánalomraméltó állapot ez, melynek tarthatatlanságát mindenki belátja és melyből mindannyian szabadulni akarunk. A mai szentmise liturgiája világosan céloz erre a szabadulásra, midőn

az Introitusban közvetíti Isten ígéretét és Arról (Megváltó) emlékezik meg, «Aki hazavezet fogságunkból bármely helyről.»

Elhatározás: Szomorúan szemlélem a bűn okozta állapotot ; és hálát adok Istennek, hogy végtelen irgalmában megígérte a Megváltó eljövetelét, akinek születésére a közel ádventben készülünk majd elő. Most újra felteszem magamban,hogy minden áron megszabadulok bűneimtől (ideértve a bocsánatos bűnöket is), és hamarosan jóvátesszem azt, amit vétkeim által elrontottam.

2.

«*Bocsásd meg, kérünk, Urunk, népednek bűneit, hogy vétkeink bilincseiből, melyeket gyarlóságunkkal vettünk magunkra, a Te jóságod által kiszabaduljunk.*» (Kollekta.)

A liturgia az emberi nem szomorú állapotával Isten egyik alapvető tulajdonságát állítja szembe és a mai Kollektában végtelen jóságáról emlékezik

meg. Ezzel kapcsolatban arra is figyelmeztet, hogy nemsokára bekövetkező szabadulásunkat csakis Isten eme tulajdonságának köszönhetjük. — *a)* A jóság Isten egyik alapvető tulajdonsága. Isten, az abszolút értelemben veendő Élet, minden élet forrása és kiindulópontja, tehát a legfenségesebb és legtökéletesebb Jó, akinél jobbat elgondolni sem lehet. A jóság ennek következtében hozzátartozik imádásraméltó lényegéhez. — *b)* Ezen jóság természetes következménye, hogy — egy régi filozófiai axioma kifejezése szerint — bonum est diffusivum sui — (jóságának kiáradásával) másokat is részesíteni akar gazdagságában: vagyis, hogy Isten, a legfensőbb Jóság, minket is bele akar vonatkoztatni életébe és bennünket is részesíteni akar gazdagságában. Ezen törekvése oly nagy, hogy — *c)* célja eléréséért kész lehajolni hozzánk, megbocsájtani és jóvátenni bűneinket, megszentelni lelkünket, csakhogy magához vonzzon és részesítsen boldogságában. Ennek köszönhetjük, hogy a bűnbeesés után irgalmat gyakorolt

— és mint a mai Introitus is hangoztatja — megígérte a Megváltót, aki kiszabadít fogságunkból. A megoldás tehát kézenfekvő. Meg kell fogadnunk a mai Kollekta tanítását, követnünk kell gondolatmenetét és Isten végtelen jóságához kell fordulnunk, hogy elnyerjük bűneink bocsánatát és részesüljünk a számunkra fenntartott örök boldogságban.

Elhatározás: Nekem sem ártana, ha elevenebb volna bennem az isteni Jóság tudata. Nem tudom, nem tökéletlen-e istenfogalmam és nem zavaros-e az isteni jóságra vonatkozó ismeretem? Szükség van rá, hogy tisztázzam ismereteimet, helyes fogalmat alkossak magamnak Isten jóságáról; és azt tökéletesen megismerve, megtaláljam a bűnbocsánathoz vezető utat, és azon erőt, amely visszatart a bűntől és nem engedi meg, hogy a szeretetreméltó isteni Jóságot hálátlan vétkezésemmel bántalmazzam.

3.

«Bocsásd meg, kérünk, Urunk, népednek bűneit, hogy vétkeink bilincseiből, melyeket gyarlóságunkkal vettünk magunkra, a Te jóságod által kiszabaduljunk.» (U. o.)

Az engesztelés eredménye rendkívüli hatással van, és oly fontos, hogy feltétlen elmélkedésünk tárgyává kell tenni: — *a)* Az engesztelésre vonatkozólag egyszersmindenkorra tudomásul kell vennünk, hogy még az is az isteni Jóság végtelen kegyelmének gyümölcse, hogy egyáltalán képesek vagyunk az engesztelés munkáját vállalni és — mint egy másik elmélkedésben szemléltük, — az eucharisztikus élet segítségével kiengesztelni az Urat. Az engesztelés gondolata és az utána való vágyakozás az isteni Lélektől származik, és Ő adja meg a szükséges erőt, hogy képesek legyünk kitartani az engesztelés munkájában, meghozni a bűnbánat gyümölcseit és jóvátenni azt, amit vétkeink által elrontottunk. — *b)* Az engesztelés eredménye vétkeink teljes bocsánata. Az isteni Jóság bűnbána-

tunk és engesztelő áldozatunk alapján eltörli a bűnt, s egyszersmindenkorra elfelejti, hogy hűtlenek voltunk Hozzá, hálátlanul megsértettük; és úgy viselkedik velünk szemben, mintha sohasem veszítettük volna el lelkünk ártatlanságát. Azt mondhatjuk tehát, hogy az isteni Jóságnak köszönhető bűnbocsánat — mint már a másik elmélkedésben említettük — visszaállítja eredeti ártatlanságunk állapotát és lehetővé teszi, hogy újból útnak induljunk üdvösségünk felé. — *c)* Másik eredménye pedig az, hogy az engesztelő áldozat és a bűnbánat cselekedetei alapján jóváteszi a bűn következményeit, törleszti az időhöz kötött (tehát nem örökkévaló) büntetést, és rövidíti a tisztítótüzet. Érdemes tehát a mai Kollektával foglalkozni, megismerkedni szellemével, levonni belőle a következtetést és az isteni Jóságot a bűnbánat és engesztelés cselekedeteivel vétkeink bocsánatára kérni.

Elhatározás: Nekem sem árt, ha komolyabban veszem a bűnbánat cselekedeteit és nagyobb súlyt fektetek az

engesztelésre. Most azon gondolkodom, mennyiben szorulok bűnbánatra, és mily gyakorlati módon valósítom meg az elkerülhetetlen engesztelést.

Pünkösd utáni huszonharmadik vasárnapra következő kedd.

A liturgia az apostolkodás fontos feladatát is belevonatkoztatja a lelki kialakulás és tökéletesedés terveibe és annak egyik legszebb eszközét szemlélteti Szent Pálnak a mai Szentleckében közvetített szavaival. Ennek alapján a következő pontokról elmélkedünk: 1. Az Apostol példája. 2. Az Apostol követői. 3. A mi kötelességünk.

1.

«Testvérek: kövessétek példámat.» (Szentlecke.)

Szent Pál apostol azon kevesekhez tartozik, akik joggal állíthatják magukat előtérbe és kívánhatják meg, hogy tekintetbe vegyük magatartásukat és megbecsüljük példájukat. Az Apostol ugyanis megtérése óta egész életén keresztül arra törekedett, hogy Krisz-

tust hűségesen kövesse, minden szempontból parancsa és szelleme szerint éljen, a körülményeknek megfelelően utánképezze életét és kialakítsa magában a krisztusi lelkiséget. Az Apostol írásai, levelei bőségesen tanúskodnak arról, hogy sikerült neki a krisztusi élet kialakítása és a krisztusi jellem utánképzése. Sikerült, mégpedig oly mértékben, hogy Krisztus legtökéletesebb követőihez tartozik. A Szentséges Szűzet kivéve alig akad valaki az emberi teremtmények között, aki ily nagymértékben és ily tökéletes módon meg tudná valósítani az Evangélium szellemét és ily tökéletesen tudná követni az isteni Megváltót. Joga van tehát, — és nem vétkezik a szerénység ellen, ha megteszi, mert magasabb szempontból meg kell tennie, — életalakítására hivatkozni, példaadását előtérbe helyezni, mindenkit figyelmeztetni élete tartalmára és egyéniségének jelentőségére. A mai Szentlecke ezt a felhívást közvetíti nekünk. Kötelességünk megfogadni a liturgia tanítását, és Szent Pál példájával, egyéniségével és jellemképével foglal-

kozni, lelkiismeretes tanulmány tárgyává tenni, szépségével megismerkedni, megvonni a párhuzamot közötte és közöttünk, rájönni a bennünk rejlő hiányokra és ebből a megismerésből levonni a megfelelő következtetést.

Elhatározás: Szent Pál egyéniségével ezentúl tüzetesebben foglalkozom, és törekszem megismerkedni szellemével. Programját és életalakítását magamévá teszem, és igyekszem hasonlóképen cselekedni, hogy Szent Pál követése által sikerüljön közelebb jutni Krisztushoz és elmélyíteni magamban a krisztusi életet.

2.

«*Figyelmezzetek azokra, akik aszerint élnek, amint példát adtunk nektek.*» (U. o.)

Szent Pál apostol a mai liturgiaközvetítette szavakban azokra hívja fel figyelmünket, akik komolyan vették példáját és törekedtek végigjárni az általa kitaposott utat. Erre feltétlen szükségünk van, hogy — amint azt az

élet különböző körülményei magukkal hozzák, — meg tudjuk különböztetni a jót a rossztól, és a jobbat a jótól. Emberekkel és emberek között élünk, embertársaink és felebarátaink életmódja minden függetlenségi törekvésünk ellenére hatással van reánk. E hatás jelentősége csak súlyosodik, ha (szerzetesi, papi, egyházi) közösségben élünk és annak előnyeit élvezzük. Elkerülhetetlen tehát, hogy foglalkozzunk embertársaink, — a közösségben velünk együttélő testvéreink — életmódjával, azt szeretettel és tárgyilagosan megvizsgáljuk és megállapítsuk, mennyiben van jó hatással reánk és mennyiben okoz kárt nekünk. A megállapítás fontos munkáját Szent Pál apostol példája könnyíti meg. Csak össze kell hasonlítanunk embertársaink szellemét és magatartását az Apostol szellemével és magatartásával, és akkor könnyen megtudjuk, mennyiben jó és kifogástalan életmódjuk és milyen vonatkozásban szorul javulásra, átalakulásra. Az embertársaink szellemében és életmódjában Szent Pál életének példája alapján

megállapított jón épülünk, azt követjük, — a tökéletlent, a kifogás alá esőt pedig távoltartjuk magunktól. E módszer alkalmazása mellett sikerülni fog embertársaink példaadásának reánk gyakorolt jó hatását felfokozni, az esetleg kártékony befolyásnak pedig idejekorán elejét venni. Szent Pál is így gondolkozott, és azért mondotta az általa olyan forrón szeretett filippieknek, hogy figyeljenek azokra, akik az ő példáját követik és az ő magatartása szerint alakítják életüket.

Elhatározás: Embertársaim és felebarátaim jó példáján épülök, annak feltétlen örülök és minden erőmből törekszem hasonlóképen cselekedni. Mindaz elől pedig, ami magatartásunkban kifogás alá esik, elzárkózom, és törekszem, — amennyiben tőlem telik és befolyásom megengedi, — főleg tökéletes példaadásom által, hozzájárulni ahhoz, hogy belássák hibájukat és jellemképükből minden tökéletlent kiküszöböljenek.

3.

«Figyelmezzetek azokra, akik aszerint élnek, amint példát adtam nektek.» (U. o.)

Kötelességünk nemcsak abban áll, hogy mint a kinyilatkoztatás is megkívánja «megkülönböztessük a szellemeket» és komoly különbséget tegyünk a jó és a rossz magatartás között, hanem abban is, hogy magunkra vonatkoztassuk az Apostol szavait, és annak alapján kötelezve érezzük magunkat példája követésére: a minden szempontból kifogástalan és tökéletes példaadásra, hogy ezáltal is belekapcsolódjunk a lelkek megszentelődésének apostoli munkájába és hozzájáruljunk a krisztusi szellem megszilárdulásához. Erkölcsi és apostoli kötelességünk tehát Szent Pál példáját követni és ezáltal a világnak épülésére válni. Természetes, hogy nem élhetjük Szent Pál életét, de éppoly természetes, hogy megvalósíthatjuk Szent Pál szellemét, és alkalmazhatjuk életmódja alapelveit saját körülményeinkre; és korunk feladatainak és életmódunk célkitűzéseinek megfe-

lelően élhetünk az Apostol példaadása és tanítása szerint tökéletes krisztusi életet. Ezáltal nagy szolgálatot teszünk a lelkeknek, mert szép szavak helyett szép és tökéletes tettekkel bizonyítjuk a krisztusi szellem életrevalóságát. Ne feledjük, hogy a világnak nagyobb szüksége van szép tettekre, mint szellemes szavakra. Beszélni könnyű, de cselekedni nehéz. Válasszuk az utóbbit, és akkor jogunk lesz az előbbit is megtenni, és Szent Pált ékesszólásában is követni.

Elhatározás: Előbb hallgatok és cselekszem, és azután merem csak hirdetni az igazság igéjét. Előbb a tettek mezején követem Szent Pált, és csak azután törekszem a szellemének megfelelő ékesszólásra.

Pünkösd utáni huszonharmadik vasárnapra következő szerda.

Alkalmunk van ismét egy nagy és üdvös ellentét szemléletében elmerülni, és belőle levonni a következtetést. A Szentleckében Szent Pál Krisztus keresztje ellenségeit és életmód-

jukat azokkal állítja szembe, akiknek hazája a mennyekben vagyon; és arra mutat rá, hogy az utóbbiakkal Krisztus mily rendkívüli csodát művel. A Szentlecke gondolatmenetét a következő pontokba osztjuk: 1. Krisztus keresztje ellenségei. 2. A mennyei haza gyermekei. 3. Az üdvös újjáalakítás.

1.

«Sokan élnek úgy, mint Krisztus keresztjének ellenségei.» (Szentlecke.)

Az Apostol a filippieknek, — akik mindig bizalmasai voltak, — kiönti lelkét és elpanaszolja szíve keservét. Azokról beszél, akik életmódjuk által bizonyítják, hogy nemcsak hogy eltávolodtak Krisztus keresztjétől, de annak kimondott ellenségeivé váltak. Szavaival kapcsolatban megismerkedünk ezekkel a szánalomraméltókkal, és miután megtudjuk, mily életmódot folytatnak, önkéntelenül hálát adunk Istennek, hogy megóvott ettől a szerencsétlenségtől. — *a)* Krisztus keresztjének ellenségei mindazok, akik életmódjukkal bizonyítják, hogy a

keresztet nem tartják többé életük tengelyének, és teljesen függetlenítették magukat a kereszt erkölcsi törvényétől. A kereszt ellenségeinek azért neveztetnek, mert ebben a vonatkozásban nincs középút: vagy a kereszt barátai vagyunk, vagy ellenségei. Nem lehet oly megoldást találni, amely a két véglet között van, mert a kereszt és törvénye az életben oly nagy szerepet játszik, hogy vagy elfogadjuk, hozzásimulunk és akkor barátai vagyunk, vagy az ellenkezőjét tesszük és akkor ellenségeivé válunk. — A kereszt túl nagy, és törvénye túlságosan súlyos, semhogy elmehetnénk mellette anélkül, hogy tudomásul vennők. — *b)* Szent Pál néhány rövid szóval emlékezik meg a kereszt ellenségeinek lehetetlen magatartásáról, és azt mondja: hogy a kereszt ellenségeinek istene a has, dicsekvése az, ami szégyenteljes; és általában földi dolgokat, tehát a porrá és hamuvá váló mulandóságot hajszolnak. Amint látjuk, erkölcsi ambíciójuk nincs túlfokozva, és igényeik sem túlságosan magasak. Drágagyöngy helyett meg-

elégesznek az értéktelen üveggel, és a magasságok helyett a nyirkos ingoványt keresik. Valóban semmi közük a Golgota magaslatán ragyogó kereszthez, és leírhatatlanul távol állnak szelleme beteljesülésétől. — *c)* Sorsuk egyáltalán nem irígylésreméltó. Különösen nem, ha a befejezést, a végkicsendülést vesszük tekintetbe. Erre vonatkozólag Szent Pál azt mondja, hogy: végük a pusztulás. Nem akarták, hogy a kereszt legyen életük tengelye, a földbe kapaszkodtak és az, — mint előre látható volt, — széjjelmállott görcsösen megmerevedő ujjaik között. A mulandót választották életük alapjául, és a mulandóval együtt vesztek el.

Elhatározás: Isten őrizzen meg attól, hogy a kereszt ellenségévé váljak, és ezáltal kockáztassam életem tartalmát, és örök üdvösségemet. Ellenkezőleg! Szorosan hozzásímulok a kereszt fájához, életem tengelyévé választom, törekszem szellemével eltelni és fényességét terjeszteni a világban.

2.

«A mi hazánk azonban a mennyekben van, ahonnan várjuk Üdvözítőnket is, az Úr Jézus Krisztust.» (U. o.)

Istennek hála, akadnak még emberek, akik lelkiismeretesebbek annál, hogysem a kereszt ellenségeivé váljanak. Ezek megértették az isteni Megváltó szándékát, valóban követik az Evangélium szellemét és úgy alakítják földi életüket, hogy megérdemeljék Szent Pál dícséretét, amely szerint a földön élnek, de hazájuk már most is a mennyekben vagyon. — *a)* A kereszt gyermekei teljesen megértették az Evangélium szellemét, és úgy alakítják életüket, hogy annak mozzanatai a földön peregnek le ugyan, de oly tökéletesek, hogy megérdemlik a mennyei élet elnevezést. A kereszt barátai tehát bebizonyítják, hogy lehet a földön is, a legmostohább körülmények ellenére is mennyei életet élni és angyali életmódot folytatni. Ezzel Krisztus mellett tesznek tanúbizonyságot, és rámutatnak, mennyire igaza van az isteni Megváltónak, mi-

dőn megköveteli tőlünk a mennyei életmódot, és az Evangélium erkölcsi törvénye alapján angyali életre nevel. — *b)* A kereszt barátainak életmódját megvalósítani nem lehetetlen. A soha el nem maradó isteni kegyelmen kívül csak őszinte jóakarat kell hozzá. Lényege abban áll, hogy «sértetlenül őrizzük meg magunkat a világ szellemétől», tartsuk meg a krisztusi törvényt, kövessük az isteni Megváltó példáját és az Evangélium tiszta szellemét árasszuk a világba. Ezáltal már természetfeletti, tehát mennyei életet élünk, anélkül, hogy elhagynók a földet, és elhanyagolnók a földi léttel együttjáró komoly kötelességeket. Ezért mondotta nagyon helyesen München egyik legkiválóbb hitszónoka, hogy: törekednünk kell kereszténnyé válni, és amellett embernek maradni. E két, egymást kiegészítő feladat összeegyeztetésének eredménye a nemzetek Apostola által említett és ajánlott mennyei élet. — *c)* Felemelő tudat, hogy a kereszt barátai életének súlypontja nem e földön, hanem a mennyekben van, másszóval: nem a

természetes, hanem a természetfölötti világrendben. Életük katedrálisát nem építik futóhomokra, amely a vihar legkisebb támadásának is enged, hanem szilárd kőre, amely megbízhatónak bizonyul és az örökkétartó élet «terhét» is kibírja. Minél tökéletesebben mennyei a mi életünk, annál emberiebbé válik, és annál nagyobb értéket jelent.

Elhatározás: Nem törődöm azzal, mit mondanak az emberek és milyennek tartanak: én feltétlen mennyei életet akarok élni. Ennek következtében komolyan veszem Szent Pál tanítását, törekszem azt lelkiismeretesen megvalósítani, és életemet szellemének megfelelően alakítani.

3.

«Ő (Krisztus) újjáalakítja a mi gyarló testünket és hasonlóvá teszi az Ő dicsőséges testéhez azon erejénél fogva, amellyel hatalma alá vethet mindent.» (U. o.)

Krisztus keresztje barátainak sorsa irígylésreméltó. Életük irányítását maga az isteni Megváltó veszi kezébe,

és oly gyönyörűen alakítja, hogy teljesen hasonlóvá válnak Hozzá és részesülnek dicsőségében. — *a)* Krisztus,—mint Szent Pál apostol mondja,— teljesen átalakítja gyarló testünket és dicsőséges testéhez teszi hasonlóvá. Ennek magyarázatát abban kell keresnünk, hogy már itt a földön megszenteli a kegyelemteljes élet által, és az átlag fölé emeli. Tapasztalatból tudjuk, hogy a krisztusi életet élő ember, aki komolyan gyakorolja az erényeket, külsőre, testi vonatkozásban is elüt azoktól, akik ennek ellenkezőjét teszik. Az erényes élet fényessége éppúgy körüllengi az embert, mint az elvetemült élet árnyéka. Az erény éppúgy alakítja a fiziognómiát, mint a bűn. A későbbi, az általános feltámadás után bekövetkező testi megdicsőülés előfényének jelét már most magukon hordozzák azok, akik törekszenek megvalósítani a kereszt szellemét, és valóban mennyei életet élnek. — *b)* A kereszt barátai lelkileg is átalakulnak és bensőleg is hasonlatossá válnak Krisztushoz. A kereszt szelleme és a velejáró kegyelem bensősé-

gessé és méllyé teszi a Krisztussal való életközösséget; ez viszont kihat a lélekre és mélyen belevési a krisztusi jellemkép alapvető vonásait. Ez talán a legszebb jutalom, amelyben a kereszt barátai részesülnek, és biztos záloga az örök megdicsőülésnek.

Elhatározás: Érdemes a kereszt barátjának lenni és az említett átalakulásban részesülni. Erre nekem is szükségem van, mert már régen beláttam, hogy semmiesetre sem maradhatok meg eddigi formámban. Szorosan a kereszthez símulok. és a rajta függő Krisztust arra kérem, alakítsa át, tökéletesítse és szentelje meg ingadozó lelkemet.

Pünkösd utáni huszonharmadik vasárnapra következő csütörtök.

Az Evangéliumban a vérfolyásos asszonnyal ismerkedünk meg. Magatartása oly fennkölt, határozott és eredményteljes, hogy példának választhatjuk és megtanulhatunk tőle hasonlóképen cselekedni. Elmélkedé-

sünket az Evangélium jelentése alapján a következő pontokban végezzük: 1. A bátorság. 2. A hit. 3. Az eredmény.

1.

«És íme, egy asszony, ki vérfolyásban szenved vala tizenkét év óta, hozzájárulván, illeté köntöse szegélyét.» (Evangélium.)

A bibliai asszony, akit hosszú betegsége ugyancsak megkínzott, rendkívüli bátorságról tesz tanúbizonyságot. Ezenkívül van benne életképes iniciatíva és kellő, megoldáshoz vezető elhatározás. — *a)* Bátorság kellett ahhoz, hogy ő, aki feltűnő betegségben szenvedett és akitől általában megvetéssel fordultak el, keresztülfurakodjék a Krisztus körül tolongó tömegen, helyet szorítson magának és az isteni Megváltó közvetlen közelébe férkőzzék. A bibliai asszony túltette magát minden emberi előítéleten, függetlenítette magát attól, amit emberfélelemnek nevezünk, és csak szent célját látva maga előtt, minden erejéből azon volt, hogy keresztülvigye elhatározását és megvalósítsa szándékát.

Nekünk is hasonlóképen kellene cselekednünk valahányszor nehéz helyzetbe jutunk és akadályokba ütközünk. Nem szabadna a mostoha körülményeket, a rendkívüli nehézségeket latbavetnünk, hanem a szent cél elérésébe összpontosított ambícióval kellene törekednünk, hogy megvalósíthassuk szándékunkat. — *b)* Bátorság kellett ahhoz, hogy Krisztus közelébe jutva, illesse palástja szegélyét. Tudta, hogyan gondolkodnak felőle az emberek, és az sem volt ismeretlen előtte, hogy ellene fordulnak, ha észreveszik cselekedetét. A bibliai asszony mitsem törődött ezzel és bátran odaférkőzött Krisztushoz, megérintette köntösét és ezzel el is érte célját. Nem habozott, tétovázott, hanem befejezte azt, amit elkezdett, és ezáltal bizonyította, hogy méltó a meghallgatásra. Nekünk sem szabadna ingadoznunk, és az utolsó percben támadt kétely befolyása alatt visszalépnünk attól, amit lelkiismeretes megfontolás után feltettünk magunkban. Kövessük a bibliai asszony példáját és legyünk bátrak, ha arról van szó, hogy elérjük azt a célt,

amelynek beteljesülése nélkül életünk tökéletlen és hiányos maradna.

Elhatározás: A bibliai asszony tanulságos bátorságát és példáját követve felteszem magamban, hogy miután lelkiismeretesen megfontoltam, mit kell tennem, nem lépek vissza többé, hanem következetesen és öntudatosan keresztülviszem tervemet, és nem nyugszom, amíg Isten akarta célomat el nem érem.

2.

«*Mondá magában: ha csak ruháját érintem is, meggyógyulok*» (U. o.)

A bibliai asszonyban, aki tizenkétéves megpróbáltatáson ment keresztül, az említett bátorságon kívül izzó hitet is találunk. Ez a nyitja a csodálatos meghallgattatásnak és az azonnal bekövetkező tökéletes gyógyulásnak. — *a)* A beteg asszony nem ismerte Krisztust, csak hallott róla. Biztosan értesült cselekedeteiről, és tudta, hogy az isteni Megváltó csodatevő hatalma

korlátlan. Hite ennyiben indokolt volt. De semmiesetre sem tudhatta, hogy Krisztus az ő esetében hajlandó-e csodát művelni és méltónak tartja-e arra, hogy segítsen rajta? Hite azonban oly nagy volt, hogy ezzel a kérdéssel nem is foglalkozott. Egyszerűen hitt abban, hogy Krisztus meggyógyítja, és ez a természetfeletti meggyőződés tette oly bátorrá, hogy az utcára merészkedett, Krisztus közelébe furakodott és érintette köntöse szegélyét. — *b)* Hite nagysága mellett tesz tanúbizonyságot, hogy nem kiáltozott, mint a többiek, nem akarta magát észrevétetni az isteni Megváltóval, és szerénységében elegendőnek tartotta, ha hátulról közeledik hozzá és anélkül, hogy terhére esne, csak ruhája szegélyét érinti. Arra természetesen nem gondolt, hogy Krisztus, mint mindentudó Isten, nagyon is jól tudja, ki és mily szándékkal közeledik Hozzá. Hite bizonyosságában és meggyőződése érintetlenségében szinte gyermekded lelkülettel közeledik az Úrhoz, s érzi, hogy ily esetben feleslegessé válnak a szavak és elegendő az izzó hit

tüzével közeledni Ahhoz, aki Úr élet és halál fölött. Ebből a szempontból is sokat tanulhatunk a bibliai asszonytól. Nekünk sem kellene feltétlen lármásan közeledni az Úrhoz, és arra fektetni a fősúlyt, hogy észrevétessük magunkat. Elég, ha hitünk tüzét hozzuk magunkkal, és meggyőződésünk lelkesedésével közeledünk Hozzá. A többit nyugodtan, — mint a bibliai asszony tette, — Reá bízhatjuk. Minél inkább vagyunk hajlandók megelégedni köntöse szegélyének megérintésével, annál jobban remélhetjük könyörgésünk beteljesülését, még akkor is, ha a meghallgattatás csak feltűnő csoda árán lehetséges.

Elhatározás: Úgy veszem észre, én sem voltam jobb a tömegnél, és mindig elég nagy lármát csaptam, amikor Krisztus közelébe akartam jutni. Egy kis szerénység nekem sem ártana, és azért felteszem magamban, hogy ezentúl megelégszem Krisztus köntösének szélével is, mert tudom, hogy minél szerényebb vagyok, annál többet kapok.

3.

«Bízzál leányom! A te hited meggyógyított téged. És meggyógyult az asszony abban az órában.» (U. o.)

A bibliai asszony nem hiába fúrta magát keresztül a tömegen és tűrte el a tolongó türelmetlenek nem éppen szeretetteljes megjegyzéseit. Bármilyen szerényen közeledett is az Úrhoz, Krisztus mégis megfordult, szóra méltatta és teljesítette kérését. — *a)* «Bízzál leányom» — mondotta neki. Erre a szóra szüksége volt, mert tizenkét esztendő nagy idő, főleg ha megpróbáltatásról és szenvedésről van szó. Az, aki e hosszú kínszenvedésen vergődik keresztül, könnyen elveszítheti életkedvét, az életbe vetett bizalmát és közömbössé válhatik. Az Úr, aki annyira értékelte a megpróbáltatott asszony mélységes hitét, újraéleszti benne az ellankadófélben levő bizalmat, és útnak indítja az új és teljesebb élet felé. — *b)* «Hited meggyógyított téged» — mondja tovább, és figyelmezteti, hogy gyógyulását csakis hitének köszönheti. Ezzel nagy igazságot mond ki, mert arra utal, hogy a meg-

hallgattatás nemcsak Isten csodatevő hatalmától függ. Ha csak attól függne, minden könyörgés beteljesülne. A csodatevő hatalmon, az isteni mindenhatóságon kívül, a kérelmező részéről megingathatatlan hit és megtörhetetlen meggyőződés szükséges. A kérés csak akkor talál meghallgatásra, ha a hit kifogástalan, és oly erős, hogy — az Evangélium szavaival élve — hegyeket is képes kimozdítani helyükből. A bibliai asszonynak megvolt ez a hite. Krisztus el is ismeri ezt, és figyelmezteti őt, hogy hitének köszönheti gyógyulását. — *c)* Az Evangélium jelentése hozzáfűzi, hogy az asszony még abban az órában meggyógyult. A meghallgattatás rögtön bekövetkezett és a bibliai asszonynak nem kellett soká várakoznia. Tizenkét évhez viszonyítva egy óra valóban nem hosszú idő. E gyors beteljesülés bizonyítja, mily hatalma van az Istenbe vetett sziklaszilárd hitnek, és mily termékennyé teszi a szívből fakadó imádságot.

Elhatározás: Már rég elértem volna célomat és meghallgattatásra találtam volna,

ha hitem nem ingadoznék annyit, és megfelelne az Evangélium szellemének. Legközelebbi feladatom hitemet elmélyíteni és tökéletesíteni. Csak akkor járulok Isten színe elé újabb kérelemmel, ha valóban elég erős bennem a hit, és joggal remélhetem, hogy meghallgattatásra találok.

Pünkösd utáni huszonharmadik vasárnapra következő péntek.

Az előljáró, kinek leánya súlyos beteg volt, kérte az isteni Megváltót, jöjjön házába és gyógyítsa meg a beteget. Krisztus teljesítette kívánságát, meghallgatta kérését. Ebben a jelenetben is nagy tanulság rejlik. Az Evangélium jelentése alapján a következő igazságokról elmélkedünk: 1. A fuvolások tömege. 2. A siratók véleménye. 3. A csoda.

1.

«Jézus látta a fuvolásokat és a zajongó tömeget.» (Evangélium.)

Az isteni Megváltó tanítványai társaságában belépett az előljáró há-

zába, hogy személyesen meglátogassa a súlyos beteget és visszaadja egészségét. A beteg helyett azonban mozgalmas tömegre talált, amely éktelen lármával fogadta. Az Evangélium fuvolásokról és zajongó seregről beszél. Akik ismerik a keleti szokásokat, tudják, miről van szó, és megértik azt a helyzetet, amelybe az isteni Megváltó került. — *a)* A fuvolások, a megfizetett siratóasszonyok és egyéb zajongó népség ma sem tartozik a ritkaságok közé. Vannak emberek, akik feltétlen lármában és nyugtalanságban akarnak élni, és semmit sem kerülnek oly lelkiismeretes gonddal, mint az egyedüllétet, a csendet és a nyugalmat. Ezek voltaképen sajnálatraméltó teremtések, mert az utcára teregetik ki életüket, és annak legjavát, legbensőségesebb értékét elvesztik azáltal, hogy kerülik az elmélyülést, amely feltétlen csendet és abszolút egyedüllétet kíván meg. Ne kövessük az Evangéliumban előforduló előljáró házanépének példáját. Örüljünk, ha egy pillanatra megnyugodhatunk, egy kicsit egyedül lehe-

tünk, és zavartalanul foglalkozhatunk önnön lelkünkkel. Ne hiúsítsuk meg az isteni Lélek szándékát, és ne telítsük zajjal azon szent pillanatot, amelyben Ő fordul felénk, hogy lelkünk magányában hozzánk szóljon és megadja a legbensőségesebb irányítást. — *b)* Krisztus, midőn a zajjal telített ház küszöbét átlépte, méltóságteljesen körülnézett, és első dolga volt, hogy eltávolította a fölösleges tömeget. Annak, hogy Krisztus meglátogasson, hogy meghallgassa kérésünket, foglalkozzon velünk és a szükséges segítségben részesítsen, elkerülhetetlen előfeltétele: a nyugalom, magány, összeszedettség és magunkbaszállás. Elsősorban erről a nyugalomról és egyedüllétről kell gondoskodnunk és csak azután fordulhatunk isteni Üdvözítőnkhöz segítségért. — *c)* Velünk is megeshetik, mint az előljáró házában megtörtént, hogy a tolakodók és kíváncsiak nem értik meg szándékunkat, de azzal ne törődjünk. Nem az a fontos, hogy megértenek-e bennünket vagy sem, hanem, hogy elérjük célunkat,

a feltétlen magányban hozzáférhessünk isteni Megváltónk Szentséges Szívéhez, és benne megtaláljuk azt a menedéket, amelyet a lármázók sohasem tudnak pótolni.

Elhatározás: Az én házamban nincs szükség «fuvolásokra és siratóasszonyokra». Ez ezentúl is így lesz. Súlyt fektetek arra, hogy a lármázó, tapintatlan és tolakodó tömeg távol maradjon tőlem, ne zavarja magányomat, mert én az isteni Megváltóra várok és Szentséges Szívében keresem és találom meg azt a segítséget, amelyet másutt úgyis hiába keresnék.

2.

«*Mondá: távozzatok, mert nem halt meg a leányzó, hanem alszik.*» (U. o.)

Midőn Krisztus átlépte a ház küszöbét, a tömeg nem szűnt meg zajongani. A legnagyobb lelkinyugalommal tovább fuvoláztak, pedig nagyon jól tudták, kivel állnak szemben s hogy az isteni Megváltó milyen szán-

dékkal jött hozzájuk. Ez nemcsak az előljáró házában fordult elő. Nagyon gyakran megismétlődik. Az isteni Megváltó számtalanszor közeledik a segítségre szoruló emberi nemhez és átlépi nyomorúságos tanyája küszöbét, hogy segítsen rajta. A megpróbáltatásban is zajongó emberiség itt sem némul el, és a legtöbb esetben észre sem veszi Megváltója és Megmentője közeledtét és üdvösséges közelségét. Nem csodálkozhatunk, ha ritkán tapasztaljuk a modern életben Krisztus közbelépését, és ritkán hallunk arról, hogy csodálatos módon oldott meg egy-egy nehéz helyzetet. Ez nem azért van, mert hatalma megkisebbült és szeretete elhidegült, hanem azért, mert az emberek házai túlságosan tele vannak nyugtalansággal és lármával, semhogy észrevennék a közeledő Megváltót és segítségét kérnék. Nem szabad elfelednünk, hogy Krisztust, — midőn kijelentette, hogy az előljáró leánya nem halt meg, csak alszik, — kinevették. Ma is hasonlóképen történik, valahányszor Krisztus csodatevő hatalmáról és embert mentő

szándékairól van szó. A zajongó tömeg gúnyos hahotával fogadja az effajta kijelentést és azáltal eljátsza a meghallgatás és a csodálatos megoldás kegyelmét. Krisztus csak akkor segít és csak ott lép közbe, ahol, — mint az előző elmélkedésben láttuk, — izzó hitet talál és ahol a korlátlan bizalom szinte «kikényszeríti belőle» a meghallgattatást. Az szükséges tehát, ha Krisztus segítségében akarunk részesülni, hogy biztosítsuk lelkünk egyedüllétét, szívünk nyugalmát, és élő hittel, korlátlan bizalommal forduljunk isteni Megváltónkhoz.

Elhatározás: Semmit sem adok a tömeg véleményére és nem törődöm azzal, hogy kinevetik Krisztusba vetett hitemet. Függetlenül járom meggyőződésem útját; és Krisztushoz menekülök, valahányszor segítségre, megoldásra és csodaszámba menő közbelépésre van szükség.

3.

«*Beméne, megfogá a kezét és a leányzó felkéle.*» (U. o.)

A sereg végre-valahára zajongva kitódult az ajtón, és magára hagyta a gyászos házat. Krisztus csak erre várt. Miután ez megtörtént, bement a halottnak vélt leánygyermekhez, megfogta kezét és életre keltette. Az isteni Megváltó ismét bebizonyította, milyen mély megértéssel viseltetik az emberi szenvedés iránt és mily korlátlanul nagy benne a segítésre való készség. Nem kíván egyebet, csak azt, hogy teljesítsük azon előfeltételeket, amelyeket saját jól felfogott érdekünkben előír nekünk. Ha ezt megtesszük és élő hittel, korlátlan bizalommal közeledünk Hozzá, meghallgatja kérésünket, és még akkor is segít, ha fel kell függesztenie a természet általános törvényét és csodát kell művelnie. Annyira szeret és annyira kész enyhíteni ínségünket, hogy még ettől a kivételtől sem riad vissza, és inkább vállalja a csodatétellel együttjáró nyilvánosságot, semhogy meghallgattatlanul hagyná kérésünket.

Elhatározás: Megértem az isteni Megváltó szándékát, és tisztelettel hajolok meg szent-

séges akarata előtt. Szó nélkül teljesítem az Általa megkövetelt előfeltételt, és eleve biztosítom kérésem beteljesülését.

Pünkösd utáni huszonharmadik vasárnapra következő szombat.

Szombat lévén, önkéntelenül menynyei Édesanyánkra, a Szentséges Szűzre gondolunk, és a Szentlecke alapján törekszünk a mai liturgia és az ő kultusza között megteremteni a kapcsolatot. Elmélkedésünket ennek megfelelően a következő pontokban végezzük: 1. A kereszt ellenségei. 2. A kereszt barátai. 3. Az Istenanya dicsősége.

1.

«*Sokan élnek úgy, mint Krisztus keresztjének ellenségei.*» (Szentlecke.)

Szent Pálnak, sajnos, igaza van, és tényleg, légió a száma azoknak, akik megérdemlik, hogy a kereszt ellenségeinek nevezzük őket. Mint már egy másik elmélkedésben szemléltük, életalakításuk, magatartásuk által meg-

tagadják a kereszt szellemét, és annyira eltávolodnak Krisztustól, hogy jogunk van kételkedni üdvösségük felől. Nem szabad azonban szem elől tévesztenünk, hogy még az utolsó percben is megmenthetik lelküket és biztosíthatják örök üdvösségüket, de csak akkor, ha a Szentséges Szűz, az Istenanya érdemesnek tartja őket pártfogásába venni és kieszközölni számukra a visszatéréshez szükséges elindítást. Az Istenanya, akit nem hiába nevezünk a bűnösök Menedékének, ezt rendszerint meg is teszi, mert anyai szeretetével és jóságával különösen azokat keresi, akik a legnagyobb veszélyben vannak és ennélfogva legnagyobb mértékben szorulnak rá lelketmentő közbenjárására. Adódhat oly bonyolult és reménytelen helyzet, hogy valóban nem marad más megoldás hátra, csakis a Szentséges Szűz közbenjárása. Feltűnő, hogy a Szentséges Szűz, az Istenanya, a tisztelet legkisebb jelét, — még a legbűnösebb emberben is, — hálára méltatja, és oly bőkezűen fizet vissza, hogy az illető sokszor lelkiüdvösségét csak annak köszönheti,

hogy egykor tisztelettel ejtette ki az Istenanya szeplőtlen nevét, vagy valami csekélységgel hozzájárult kultuszának terjesztéséhez. Hálát adhatunk az Istenanyának, hogy ennyire szereti az emberiséget, és még a kereszt ellenségeit sem zárja ki anyai szeretetének teljességéből.

Elhatározás: Ha bűnös vagyok, ami valószínű, a Szentséges Szűz pártfogásához menekülök és ezáltal remélem kieszközölni bűneim bocsánatát. Ha pedig, ami szintén valószínű, bűnös lelkekről van tudomásom, akkor törekszem őket az Istenanya pártfogásába ajánlani, és ezáltal előkészíteni lelkük megmentését.

2.

«*A mi hazánk azonban a mennyekben van.*» (U. o.)

Krisztus keresztje barátjának azokat nevezzük, akikre ráillik az Apostol imént idézett szava, mert hazájuk tényleg a mennyekben vagyon. Ezek az irígylésreméltó emberek valóban a leg-

jobb részt választották, mert Krisztussal léptek szoros közösségbe és gazdag, természetfölötti életük folytán már most élvezik a mennyei béke és a túlvilági öröm előízét. A Szentséges Istenanya, ezekhez a lelkekhez is végtelenül közel áll. Különös pártfogásába veszi azokat, akik Krisztus kedveltjei, és mint olyanok, hűséges szolgálatuk által csak örömet szereznek neki és dicsőségére válnak. A Szentséges Szűz e pártfogoltjait rendkívüli anyai gondoskodásával tünteti ki, és kegyelemközvetítése révén, — mint a mindennapi tapasztalat bizonyítja, — a tökéletes lelkiélet magaslataira vezeti. A szentéletű emberek és a kegyelemtől izzó lelkek élettörténetéből tudjuk, hogy a Szentséges Szűz mily rendkívüli utakon és felülmúlhatatlan anyai szeretettel vezette őket és irányította fejlődésüket. Ennek alapján tudomásul kell vennünk, hogy nagy szükségünk van az Istenanya közbenjárására, pártfogására és vezető jobbjára, ha komolyan törekszünk magasabb lelkiéletet élni és egészen közeljutni Krisztushoz.

Elhatározás: Törekszem a kereszt barátja lenni, és hogy törekvésem valóban beteljesüljön a Szentséges Istenanya pártfogására támaszkodom segítségét kérem, és remélem, hogy egészen közel jutok Krisztushoz, és az ítélet napján én is a kereszt igaz barátjának neveztetem.

3.

«*A mi hazánk azonban a mennyekben van.*» (U. o.)

A kereszt őszinte barátjait nagyon közelről érinti az a tudat, hogy a keresztfa tövében az Istenanya áll, mint a vértanúk királynője, hogy résztvegyen megváltásunk beteljesülésében és együtt szenvedjen isteni Fiával. Ebből következik, hogy a kereszt barátjai, akik lélekben gyakran zarándokolnak el a Golgota magaslatára, a Szentséges Szűzzel mint fájdalmas Istenanyával, ismerkednek meg. Lehetetlen a kereszt közelébe jutni anélkül, hogy bele ne hatolnánk az Istenanya szenvedésének mélységébe és bele ne

pillantanánk abba a leírhatatlan örvénybe, amelyet a Krisztussal való együttszenvedés kavart fel lelkében. E bepillantás által új távlatok nyílnak meg előttünk, és a fájdalmas kínszenvedés golgotás világosságában ébredünk csak rá az Istenanya lelkében izzó szeretet jelentőségére és a megváltásunkban játszott szerep fontosságára. Azok, akik az Istenanyával a keresztfa tövében találkoztak, annyira megszerették az érettünk vergődő mennyei Édesanyát, hogy fájdalmas alakját soha többé feledni nem tudják. Ez készteti őket arra, hogy mint a kereszt barátjai, a fájdalmas Istenanyának is hűségesen szolgáljanak, és ezáltal megérdemeljék, hogy lelkükben tökéletesen kialakuljon a Golgota megváltó szelleme.

Elhatározás: Én is láttam a Szentséges Istenanyát a keresztfa tövében keserves vértanúságot szenvedni. Pillantását azóta sem tudom elfeledni. Ez késztet arra, hogy életemet hűséges szolgálatának szenteljem, és másokat is arra kész-

tessek, hogy a vértanúk Királynője szolgálatába álljanak.

Pünkösd utáni utolsó vasárnap.

Elérkeztünk az egyházi év végére és a pünkösdre következő utolsó vasárnap liturgiájából már felénk csap a küszöbön álló ádvent megújító és lelket felemelő szelleme. Az Egyház ugyanis ma teremti meg a kapcsolatot az egymásra következő egyházi esztendők között, és az év munkáját a végcél, Krisztus második eljövetele és az utolsó ítélet szemléletével fejezi be. (Lásd : I. köt. 34. l.) Az alapgondolatot a szentmise Kollektájában találjuk meg. Elmélkedésünket a következő pontokba osztjuk: 1. Az akarat felébresztése. 2. Az isteni áldozat gyümölcse. 3. Az isteni jóság segítsége.

1.

«*Ébreszd fel, kérünk, Urunk, híveid akaratát.*» (Kollekta.)

Rég megismert igazság, hogy az üdvösség az akarattól függ. Nem hiába mondja Szent Ágoston klasszikusan

szép nyelvezetével: «Qui creavit te sine te, non salvabit te sine te» (Aki hozzájárulásod nélkül teremtett téged, nem üdvözít hozzájárulásod nélkül.) Ennek az igazságnak a tudatát kell felelevenítenünk ma, midőn Annak megyünk elébe, Aki eljövendő ítélni eleveneket és holtakat. Még van idő, és még elhatározhatjuk magunkban, hogy akarunk üdvözülni. Ezt meg kell tennünk, amíg nem késő, míg nem ütött az ítélet órája és még nem dőlt el véglegesen sorsunk. A liturgia ebből a gondolatból indul ki, és ezért fűzi bele a Kollekta fohászába a könyörgést és kéri Istent, ébresztené fel akaratunkat. — *a)* Az emberi akarat tragédiája az eredeti bűn, melynek következtében annyira megromlott, elgyengült és eltért céljától, hogy az isteni kegyelem elindító, felrázó, gyöngéd erőszakkal kényszerítő ereje nélkül nem képes felemelkedni a mindennapi közömbösség fölé, és elindulni azon az úton, amelyet Krisztus jelölt ki a valóban törekvő és természetfeletti értelemben nagyravágyó lelkek számára. Akaratunk e gyengesége bizonyítja, mily

nagy mértékben szorulunk rá az isteni kegyelem megsegítő erejére, és mennyi függ attól, hogy a kegyelem necsak megtartson, hanem el is indítson az üdvösség útján. Hódolattal imádjuk az isteni Akaratot, az önnön erőnk fölé emelő és a holtponton túlsegítő kegyelem misztériumát és minden erőnkből azon vagyunk, hogy a kegyelem sohase fogyatkozzék meg bennünk. — *b)* Különösen most van szükségünk arra, hogy a kegyelem érintse lelkünket és véglegesen elindítson az említett úton. Eddig is nagy munkát végeztünk, és mint az előző elmélkedések anyagából kitűnik, törekedtünk magasbalendülni és közeljutni Krisztushoz. Most a végleges, döntő győzelem kivívásáról, az Itélőbíró előtt való megjelenésről van szó. A Szent Ágoston által kifejezett igazság alapján szükséges tehát, hogy akaratunk megtegye utolsó erőfeszítését, és a kegyelem segítségével tényleg és elszántan akarjuk üdvösségünket és mindazt, ami biztosításával együttjár. Minél közelebb jutunk az Itélőbíróhoz és minél hangosabban halljuk az ítéletre hívó harsonaszót,

annál acélosabbá és biztosabbá kell tennünk a kegyelem segítségével akaratunkat, nehogy az utolsó percben elgyengüljön, feladja a küzdelmet és kockáztassa örök üdvünket. — *c)* Az Úr, Aki ismeri helyzetünket és Akiről tudjuk, hogy — mint Izaiás mondja — nem oltja ki a pislogó mécsest, és mint másutt olvassuk, nem akarja a bűnös halálát, hanem hogy megtérjen és éljen, elvárja tőlünk, hogy mégegyszer Hozzá forduljunk és akaratunk gyengesége teljes tudatában Tőle kérjük az üdvösséges és az üdvöt biztosító felébredést. Elvárja tőlünk, hogy ezt tegyük, és kész rögtön meghallgatni kérésünket. Ha nem felelünk meg elvárásának, saját vesztünkbe rohanunk, mert Isten, aki fenntartja számunkra az akaratunkat megerősítő kegyelmet és kész minden megerősítést megadni, ezen esetben nem siet segítségünkre. Magára maradt akaratunk pedig túlságosan gyenge és nem képes annyira összpontosítani erejét, hogy eléggé akarjon és ezáltal megérdemelje az üdvösséget.

Elhatározás: Megértettem a liturgia szándékát és tudom, mit vár tőlem az Úr. Hozzá fordulok és könyörögve kérem, tanítson meg legalább most, az utolsó, döntő percben komolyan akarni: és tudom, hogy üdvözülni fogok.

2.

«Ébreszd fel híveid akaratát, hogy az isteni áldozat gyümölcse után egyre bensőségesebben törekedjünk.» (U. o.)

Az üdvösséget biztosító elszánt akarat célpontja az «Opus divinum», vagy mint Szent Benedek a Regulában mondja: az «Opus Dei». Az «Opus divinum» tökéletes megszervezésén, és az «Opus Dei» megvalósításán keresztül éri el az akarat végső célját, az örök üdvösséget és a benne rejlő megdicsőülést. Szükséges tehát, hogy az Urat az «Opus Dei» gyümölcseiért kérjük, és e kérelemnek megfelelően irányítsuk további életünket. Az «Opus divinum», vagy más néven «Opus Dei» teljes általánosságban véve az Úr szolgálata. Azért «Opus divinum», vagyis is-

teni cselekmény, mert kiindulópontja az elindító kegyelem, és végső célja Isten dicsősége. — *a)* A szó legvalódibb értelmében veendő «Opus Dei» a legméltóságosabb Oltáriszentség, az Eucharisztia kultusza. Az Úr szolgálatában e körül fordul meg minden. Isten nem akarta, hogy távollevőnek, — akitől az idő és az örökkévalóság közötti távlat felbecsülhetetlen méretei választanak el,— szenteljük életünket és olyasvalakinek szolgáljunk, akit az említett távolság miatt el sem érhetünk. Lakhelyet keresett nálunk és lakást vett közöttünk. Az Eucharisztia oltárára állította trónusát, és végtelen közel jutott hozzánk. Az «Opus Dei»-t, az Újszövetség istenszolgálatát e trón körül összpontosította és ezáltal felülmúlhatatlanul tökéletessé tette. Az újszövetségi istenszolgálat legfensőbb feladata tehát az Eucharisztia — elmélkedéseinkben már számtalanszor szemlélt — kultusza és annak mélységes ápolása. Aki a mai liturgia szellemének megfelelően komolyan akarja lelke üdvösségét, annak akarnia kell az Eucharisztia kultuszát, mert csak az eucha-

risztikus istenszolgálat tökéletes teljesítése után jelenhetünk meg a minden cselekedetünket számonkérő Itélőbíró előtt. — *b)* Az istenszolgálat nemcsak az újszövetségi áldozat bemutatása (aktív és passzív értelemben, mint az áldozat tényleges bemutatása és mint a benne való részvétel), nemcsak némán hódoló imádás, hanem gondolataiban gazdag, érzelmeiben mély és cselekményeiben zseniális istendícséret is. Ezt nevezi a nyugati szerzetesség ősatyja, Nursiai Szent Benedek «Opus Dei»-nek és ezt állítja a monasztikus élet középpontjába. Az istendícséret szolgálata lényegesen hozzátartozik az általánosan vett istenszolgálathoz, fontos részét képezi, mert nekünk, teremtményeknek, kötelességünk az angyali karok példáját követve zengeni Isten dícséretét, magasztalni méltóságát és hirdetni dicsőségét. Nemcsak akkor jelenünk meg szentséges Színe előtt szolgálatra, ha kérni — vagy engesztelnivalónk akad, hanem lélekben mindig ott állunk Előtte, hogy szívünk sugallatát követve és minden érdek kikapcsolásával

énekeljük az Urat magasztaló, soha meg nem szűnő Allelúját. Aki komolyan akarja üdvösségét és méltó akar lenni arra, hogy az Itélőbíró jobbján állhasson, annak az «Opus Dei»-t, a liturgikus imaszolgálatot is akarnia kell. Mindenki Isten akarta életkörülményeinek megfelelően szervezi meg imaszolgálatát. Nem az a lényeges hogyan, hanem az, hogy megtegye, és annyit tegyen, amennyit hivatásbeli állapota megenged. — *c)* Az istenszolgálat előbb említett két feladata között a kapcsolatot az «Opus Dei»-be belevonatkoztatandó erkölcsi törekvés és életalakítás teremti meg. Az Eucharisztia szolgálata és az istendícséret tiszta szívet, tökéletes jellemet, izzó lelkületet kíván meg és tételez fel. Hozzátartozik tehát az istenszolgálathoz, hogy lelkiismeretesen teljesítsük e feltételeket, és erkölcsi törekvésünkkel azon legyünk, hogy sikerüljön a krisztusi hasonlatosság megvalósulásában összpontosuló életalakítás: az erények gyakorlása, a krisztusi jellem kialakítása, a lélek nagy erkölcsi törvényének meg-

valósítása. Ennek következtében nemcsak egyéni feladat, hanem a szó teljes értelmében veendő istenszolgálat, amelynek beteljesülése a közösség istenszolgálatára is nagy hatással és döntő befolyással van. Aki az üdvösséget komolyan akarja, annak az istenszolgálat ezen megnyilvánulását is akarnia kell. Nem lehet az Itélőbíró előtt megállni anélkül, hogy meg ne valósítottuk volna életünkben Isten eme szolgálatát, és ne tekintettük volna szent és üdvös istenszolgálatnak lelkünk természetfeletti nagyravágyásának korlátlan kielégítését.

Elhatározás: Már egyszer eltökéltem, hogy akarom üdvösségemet; most csak hozzáfűzöm, hogy épp olyan mértékben akarom az istenszolgálatot. Mindent ebbe vonatkoztatok bele, ezen az alapon végzek és ebbe a célba összpontosítom életem erejét.

3.

«*Kérünk, Urunk, hogy jóságodtól egyre nagyobb segítséget nyerhessünk.*» (U. o.)

Az isteni Kormányzat és Gondviselés egyik misztériumával találjuk magunkat szembe, midőn a mai Kollekta imént idézett szövegét imádkozzuk. Érezzük a szavak és gondolatok mögött lappangó felmérhetetlen mélységet és istenfélő tisztelettel merünk csak távlataiba tekinteni. — *a)* Most, midőn már csak röpke idő választ el Itélőbíránk megjelenésétől, Krisztus második eljövetelétől, teljesen tudatában vagyunk annak, mit jelent, hogy a mai Kollekta megint az isteni Jóságra hivatkozik. Helyzetünk rendkívüli. Már eddig is nagy feladatokat oldottunk meg, de tudjuk, hogy még mindig nagy, talán a legnagyobb, mindenesetre döntő teljesítmények előtt állunk. Ha visszatekintünk a multba, és egy pillantásban foglaljuk össze eddigi életünket, életutunkon mindenütt az isteni Jóságra bukkanunk. Mindent, ami eddig volt, és a siker jegyében állt, Isten jóságának köszönhettünk. Ő sugallta a gondolatot, Ő hatott az akaratra, Ő tette acélossá ellenállásunkat és irányította kitartásunkat. Mindig, mindenben és mindenütt csak Ő, az

isteni Jóság ragyogóan tündöklő nyomát látjuk eddigi életutunkon. Ha a jövőbe tekintünk, ugyanezt kell mondanunk. A feladatok még nem állnak élesen körvonalazva előttünk, de annyit már most megállapíthatunk, hogy az isteni Jóság itt is jelen van és csak arra vár, hogy bekövetkezzen az előre meghatározott idő, és annak beteljesülésével reánkpazarolja kegyelmi adományát. Lehet, hogy még sokat és nagyot teszünk a jövőben, míg bekövetkezik a döntő pillanat és Itélőbíránk elé kerülünk; de annyi már most biztos, hogy az eljövendő idő teljesítményei és sikere is csak az isteni Jóság kegyelmének gyümölcse. Itt is, mint a multban, azt kell tapasztalnunk, hogy mindenben, mindenütt és mindig csak Ő: az isteni Jóság, amely minden elképzelést felülmúl. — *b)* Bármennyire is szívesen imádkozzuk a liturgiával a mai Kollekta fentidézett szövegét, mégis csak érezzük, hogy megszégyenít, mert arra figyelmeztet, hogy az isteni Jóság teljesítményei folyton növekednek bennünk. Tapasztalt embernek fölös-

leges ezt az igazságot bizonyítani. Az isteni Jóság ahelyett, hogy elapadna az évek folyamán (részünkről, sajnos, mindent megteszünk, hogy csökkentsük) csak növekszik erőben, kiterjedésben és jelentőségben, és csak ennek a tényállásnak köszönhetjük, hogy magasba fejlődünk és felkerülünk a tökéletes lelkiélet fennsíkjára. Szomorúan kell azonban megállapítanunk, hogy a kegyelemmel való együttműködésünk nem fejlődik ugyanebben az arányban. Ellenkezőleg. Minél inkább múlnak az évek, annál érezhetőbben apad el lendületünk és csökken teljesítőképességünk. Erről volna mit gondolkodni, de egyelőre elégedjünk meg a megállapítással és alázkodjunk meg a folyton növekvő isteni Jóság csodálatos megnyilvánulása előtt. — *c)* Az isteni Jóság végcélja a nekünk nyujtott segítség. Isten, aki feltétlen akarja üdvösségünket, folyton nagyobb mértékben segít, hogy együttakarjunk Vele. Az isteni segítség további megnyilvánulásai mind ebből a gyökérből fakadnak. Ez is misztérium, a szeretet felfoghatatlan

csodája. Akarja, hogy akarjunk; segít, hogy akarjunk; és nem nyugszik, amíg nem akarunk. Jó volna ezzel az igazsággal tovább foglalkozni, hogy mélyebben belehatoljunk jelentőségébe, alázatosabban kérjük Istentől üdvösségünket és jobban készüljünk ítélőbírói eljövetelére.

Elhatározás: Akarok, vagy nem akarok: ez a lényeg. Isten akarja, hogy akarjak. — Tehát akarok. Ez az üdvösséghez vezető legrövidebb és legbiztosabb út. Ezt választom.

Pünkösd utáni utolsó vasárnapra következő hétfő.

Szent Pál apostol a mai Szentleckében a nagy előkészülethez szükséges utolsó simításokat végezteti velünk, és a gyakorlati életre vonatkozó hasznos tanácsokkal megajándékozva indít útnak a végső beteljesülés felé. Elmélkedésünket az Apostol gondolatmenete alapján a következő pontokban végezzük: 1. Isten akaratának ismerete. 2. Lelki bölcseség. 3. Istenhez méltó élet.

1.

«Az Ő (Isten) akaratának ismerete teljes legyen bennetek.» (Szentlecke.)

Az Apostol úgy találja, hogy ideje végre szert tenni Isten akarata ismeretének teljességére. Miután már volt alkalmunk ezzel az igazsággal egy másik elmélkedésben foglalkozni, ma csak a következő — eddig még nem említett — igazságokat domborítjuk ki: — *a)* Isten akarata ismeretének teljességéhez lényegesen hozzátartozik, hogy helyes fogalmunk legyen az isteni akaratról, és azt, mint életünk legfensőbb erkölcsi törvényét tiszteljük. Más törvény nincs. A Tízparancsolat, az Egyház parancsolatai és minden, ami az erkölcsi törvényhozással együtt jár, erre a legfensőbb kiindulópontra és forrásra vezethető vissza. Isten akarata ismeretének teljessége csak akkor valósul meg bennünk, ha mi is így gondolkodunk és — *b)* e beállításból levonjuk a gyakorlati következtetést. A mindennapi életben ez annyit jelent, hogy ellentmondás, zúgolódás és kíváncsiság nélkül hozzá-

simulunk Isten szentséges akaratához és elfogadjuk (az élet minden eshetőségére kiterjesztve) összes rendelkezését. Isten akarata ismeretének teljessége csak akkor tökéletes bennünk, ha a fősúlyt — az említett értelemben — a mindennapi gyakorlatra, a hűséges keresztülvitelre fektetjük, és nem tűrünk hézagot Isten akarata és önnön meggyőződésünk között. — *c)* Isten akarata ismeretének teljességéhez még hozzátartozik, hogy beteljesülése áldozatba kerüljön. Ez a lényege a keresztény életnek, Krisztus követésének és az Evangélium erkölcsi életideáljának. Legfennköltebb példája és megvalósítója ennek Krisztus, aki tökéletesen beleolvadt a mennyei Atya akaratába, és Akinek élete a keresztfán végbement keserves kínhalálba merült. Mibennünk is csak akkor lesz termékennyé Isten akarata ismeretének teljessége, ha áldozaton alapszik, és az acélos önfegyelem erejével késztet oly cselekedetekre és teljesítményekre, amelyek valóban nehezünkre esnek és önfeláldozást jelentenek.

Elhatározás: Sajnos, még távol vagyok Isten akarata ismeretének teljességétől. A hézag az isteni törvény, az Isten akarata és önnön meggyőződésem között még túlságosan nagy. Törekednem kell, hogy a hibát kijavítsam, és tökéletesen hozzásimuljak Isten akaratához, hogy ezáltal megtermékenyítsem lelkiéletemet, biztos úton járjak és elérjem üdvösségemet.

2.

«Isten akaratának ismerete teljes legyen bennetek minden lelki bölcseséggel és megértéssel együtt.» (U. o.)

A nemzetek Apostoláról valóban nem állíthatja senki, hogy távol maradt az isteni bölcseség forrásától és hiányzik belőle a megértés. Ellenkezőleg. Élete és levelei bizonyítják, menynyire kialakult benne a lelki bölcseség és a mindenre kiterjedő, mindent megmagyarázó megértés. Erről mi is meg vagyunk győződve, és ezért szívesen ülünk tanítómesterünk, az Apostol

lábaihoz és hallgatunk szavára, mely a lelki bölcseség szellemét alakítja ki bennünk. — *a)* Bölcseség alatt az Apostol itt mindazt érti, ami méltó arra, hogy az örök «Sapientia», az isteni Bölcseség visszfényének nevezzük. Csak az a valódi bölcseség, ami az isteni gondolat és megismerés mélységéből száll fel hozzánk, és ami az érett, isteni tapasztalat tanításával ajándékoz meg. Minden egyéb csak emberi elgondolás, feltüzelt játéka a szívesen sziporkázó emberi elménck. Lehet, hogy mint gondolat szép és mint eszme új, de nem bölcseség, és ennélfogva nem alap, amelyre életet lehet felépíteni. — *b)* Az Apostol lelki bölcseségéről beszél és annak teljességét ajánlja nekünk. Lelki bölcseség alatt az előbb említett isteni adománynak a magasabb lelki érdekekre és azok előmozdítására való vonatkoztatását és mindennapi alkalmazását értjük. E lelki bölcseség tehát azon adomány, amely lelkiéletünket irányítja, elmélyíti és az isteni kegyelem működését feltételezve biztosítja a Krisztushoz való hasonlatosság kialakulását.

Erre a lelki bölcseségre kell nekünk is szert tennünk, és ennek adományával kell megalapoznunk lelkiéletünket, hogy kellőképen előkészüljünk az isteni Itélőbíró eljövetelére és méltók lehessünk Krisztus kiválasztottjai közé számíttatni. — *c)* Az említett alapon fejlődik ki bennünk az, amit az Apostol az idézett szövegben lelki bölcseségnek nevez. Akiben fényeskedik a lelki bölcseség világossága és aki a gyakorlati életben ezen világító-fáklya útmutatását követi, abban lassan derengeni kezd, hogy a folytonosan növekvő fényben meglássa Istent, az általa teremtett életet és mindazon összefüggéseket, amelyek mások, a felületesek és az elanyagiasodottak előtt örökre rejtve maradnak. E lelki megértés inkább tapasztalható, mint magyarázható, és olyan adomány, amely biztos kézzel irányít Krisztus követése útján. És éppoly biztos kézzel vezet, midőn arról van szó, hogy mások életébe beleszóljunk és felebarátaink lelki hasznára váljunk.

Elhatározás: Ami a lelki bölcseséget és megértést illeti, még sokat

kell tanulnom és érnem. Nem szabad elfelednem, hogy éretlen gyümölccsel nem lehet mit kezdeni. Törekednem kell tehát az említett adományok segítségével lelki érettségre szert tenni, különben az Úr nem tart méltónak arra, hogy leszakítson az ágról és magához vegyen.

3.

«És méltón éljetek az Istenhez!» (U. o.)

Szent Pál az idézett szavakkal a legnagyobbat mondja, ami mondható, és a legfensőbb tanítást adja. Benne foglaltatik minden, ami a keresztény élet tökéletességéhez és a krisztusi életbölcseség bennünk való beteljesüléséhez tartozik. — *a)* Istenhez méltóan élni annyit jelent, mint ismerni Isten akaratát. Ezt kettős vonatkozásban kell tennünk. Elsősorban meg kell ismernünk, amennyire emberi elme erre képes, Isten, a Szentháromság benső életét. Világos fogalmat kell alkotni magunknak Isten imádásra-

méltó tulajdonságairól és az isteni tökéletesség fényességével kell eltelnünk. Másodsorban pedig ismernünk kell a megtestesült Isten, Krisztus, emberi életét, felülmúlhatatlan életalakítását, a belőle áradó szellemet és kinyilatkoztatott tanítását. E két ismeretet közös nevezőre hozva alakul ki bennünk az a bölcseség, amely az egyedül helyes irányba tereli életünket, és lehetővé teszi, hogy megfogadjuk Krisztus tanítását és törekedjünk tökéletesek lenni, mint a mi mennyei Atyánk tökéletes. — *b)* Istenhez méltóan élni annyit jelent, mint az előbb vázolt ismeretből levonni a gyakorlati következtetést, az imént említett fénysugarat követni és Isten tulajdonságaiból, Krisztus életalakításából mindazt átvinni mindennapi életünk gyakorlatába, ami az emberi élet keretein belül megvalósítható. Ezen az alapon az isteni élet visszfényévé, visszatükröződésévé válunk, és az leszünk — kicsi, emberi méretekre lefokozva —, ami Isten, az Ő végtelenségében. — *c)* Istenhez méltóan akkor élünk, ha jellemképünk, életalakításunk és a ben-

nünk kifejlődő lelkiség minden szempontból Isten nagyobb dicsőségére válik, másokat az Úrhoz vezet és felebarátaink erkölcsi javulását, lelki elmélyülését szolgálja. E feltétel teljesítése mellett valóban — amennyiben ez az emberi életalakításra alkalmazható — Istenhez méltóan élünk, és megfelelünk Szent Pál követelésének.

Elhatározás: Vajjon én mindig Istenhez méltóan éltem-e? Legalább lényeges fordulópontok, döntő elhatározások és fontos változást jelentő újítások előtt felvetem e kérdést, vajjon Istenhez méltóan cselekszem-e? És a lelkiismeretem által adott válaszhoz tartom-e magam?

Pünkösd utáni utolsó vasárnapra következő kedd.

Tovább folytatjuk a mai Szentlecke alapján az Apostol gondolatmenetét és törekszünk beleélni magunkat szellemébe. Az említett szöveggel kapcsolatosan a következő igazságokról elmél-

kedünk: 1. Gyümölcsöt hozni a jócselekedetben. 2. Minden erővel való megerősítés. 3. Végső kitartás.

1.

«*Minden jócselekedetben gyümölcsöt hozzatok.*» (Szentlecke.)

Az Apostol a fentidézett szavakkal ismét nagy igazságra tanít meg, és figyelmeztet, hogy a cselekedetnek nagy szerepet kell játszania életünkben. Csakis azok jelenhetnek meg az Úr színe előtt és remélhetik, hogy az Itélőbíró szeretettel tekint rájuk, akik cselekedetben gazdag életre hivatkozhatnak. — *a)* Az élet gerince a cselekedet. Csak az él, aki tesz és cselekszik. Isten a tökéletes Élet, és minden élet forrása, maga is szünet nélkül cselekszik. Nekünk, akik Hozzá hasonlóvá akarunk válni, szintén a cselekedetre kell fektetnünk a fősúlyt. Nem szabad azonban szem elől tévesztenünk, hogy ennek kettős lehetősége van: az egyik a benső, a másik a külső cselekedet. A benső cselekedet nem hat kifelé és benső életünk határain belül marad. Éppoly értékes, mint a kifelé

ható cselekedet, amelyről a világ is tudomást vesz és amelyet a nyilvánosság is elismer. A benső cselekedetek képezik a kontemplatív, vagyis szemlélődő élet gerincét. A külső cselekedet kifelé hat, a világ színe előtt játszódik le és külső kifejezése és eredménye a bennünk meglévő benső értéknek és erőnek. Az életben nem arról van szó, hogy melyik cselekedet jusson érvényre, hanem arról, hogy cselekedetben gazdag legyen. Aki szemlélődő életre van hivatva, az a benső cselekedetre, aki pedig aktív, tevékeny életre van hivatva, az a külső cselekedetre fekteti a fősúlyt. — *b)* Fontos mindenesetre, hogy a cselekedet Szent Pál igényeinek megfelelően gyümölcsöző legyen. Legyen benne feszítőerő, dinamika, és álljon az eredmény és a siker jegyében. Gyümölcsöző elsősorban abban az értelemben lesz, hogy lelkünk megszentelődésére válik, életünket gazdaggá teszi és bőséges, természetfeletti érdemhez juttat. Tevékenységünkben és cselekedeteinkben mindig szem előtt kell tartanunk, hogy ez az önmegszen-

telődés a lelkiélet elmélyítésének és az örök üdvösség biztosításának egyik legfennköltebb eszköze. — *c)* Az áldozatnak annyiban is gyümölcsözőnek kell lennie, amennyiben másoknak, környezetünknek, a gondjainkra bízottaknak, felebarátainknak hasznára válik. Necsak önnön érdekünket tartsuk szem előtt, hanem arra is súlyt fektessünk, hogy cselekvésünk mások számára a lelki megmozdulás, a természetfeletti kibontakozás és a kegyelmi életben való gyarapodás bőséges forrásává váljék. Cselekedeteink tehát csak akkor ütik meg a Szent Pál említette mértéket, ha kielégítik a kettős igényt, és lelki megszentelődésünkön kívül embertársaink javát mozdítják elő.

Elhatározás: Semmi értelme sincs annak, hogy életemet üresen éljem le, vagy pedig oly cselekedetekre pazaroljam, amelyeknek semmi jelentőségük nincs. Megfogadom az Apostol tanítását, és szigorúan az általa ajánlott erkölcsi törvényhez tartom magam.

2.

«Meg is erősödtök az Ő dicsőségének a hatalmával minden erővel.» (U. o.)

A lelkiélet kibontakozásához az erőben való gyarapodás is hozzátartozik. Az Apostol erre is súlyt fektet és a mai Szentleckében erről is megemlékezik. Nekünk kötelességünk erre is tekintettel lenni, és az erőben való gyarapodást tőlünk telhetőleg előmozdítani. — *a)* Az erőben való gyarapodás kettős alappilléren nyugszik. Az egyik: az újból belénkáradó erő, a kegyelem. A másik: önnön, Istenadta teljesítőképességünk és természetes erőtartalékunk. Mind a két pillérre szükségünk van. A természetes teljesítőképességen és erőtartalékon nyugvó mindennapi élet termékeny talajából sarjad ki a természetfeletti élet és kibontakozás remekszép palántája. Szükségünk van tehát erre a termékeny talajra, vagyis természetünknek megfelelő alapra, amelyet a másik erőforrás, az isteni kegyelem termékenyít meg, emel önnön teljesítőképessége fölé és kapcsol bele az isteni életbe.

Ez a kettő együtt képezi a halhatatlan lélekkel megajándékozott ember, vagyis a Krisztus szentséges vére által megváltott halhatatlan lélek hivatásának és küldetésének megfelelő életet. — *b)* Tudnunk kell, hogy ez a kettős pillér vagy erőforrás, teljesítőképességét illetőleg fokozható. A természetes erőtartalékot azáltal fokozzuk fel, hogy bőségesen élünk vele, és lehetőség szerint gyakoroljuk mindazokat a természetes tulajdonságokat, amelyekkel az emberi élet korlátain belül áldott meg a teremtő Isten. Minél nagyobb igyekezettel lépünk fel velük szemben és minél többet követelünk meg tőlük, annál eredményesebben fokozódik teljesítőképességük. A másik erőforrást pedig azáltal bővítjük, hogy nemcsak élünk és együttműködünk a belőle áradó természetfölötti erővel, vagyis a kegyelemmel, hanem — nem szűnünk meg Istent annak gyarapodásáért, elmélyüléséért és kibontakozásáért kérni. — *c)* Gondoskodnunk kell arról, hogy e kettős gyarapodásban meglegyen a kellő arány. Nem szabad az egyiket a má-

sik rovására elhanyagolni. Mindamellett, hogy a fősúlyt a természetfeletti erőgyarapodásra fektetjük, ne tévesszük szem elől a természetes világrendhez tartozó erőtartalék kibővítését és ápolását. Hasonlóképen nem hanyagoljuk el a természetfeletti erőforrást sem, és mindent elkövetünk, hogy Isten akarta gyarapodása ne szenvedjen megszakítást. Ezáltal biztosítjuk természetes és természetfeletti életerőnk harmonikus és fokozatos kifejlődését, és megfelelünk Szent Pál elvárásának.

Elhatározás: Gyarapodásra nekem is szükségem van, mert bármily magasra is küzdöttem fel magam, nem állhatok meg az elért ponton. Ha magasban vagyok, magasabbra kell törekednem, ehhez azonban szükséges, hogy természetes és természetfeletti erőtartalékom gyarapodjék. Az Apostol tanítását a mai elmélkedés alapján megfogadom és az említett program keretében biztosítom erőben való gyarapodásomat.

3.

«Hogy végig kitartsatok.» (U. o.)

A lelkiéletben nagy szerepet játszik az elindulás, és még nagyobb jelentősége van a további fejlődésnek. Nem szabad azonban elfelednünk, hogy minden a befejezéstől, a kicsendüléstől függ. Arra kell tehát törekednünk, hogy sikerét biztosítsuk és minden erőnket ebbe a több mint kötelező ambícióba összpontosítsuk. — *a)* Ki kell tartanunk — mint az Apostol mondja — a lélek- és életalakítás fontos munkájában. Nem szabad a megkezdett munkát félbeszakítani és az eddig elért eredménnyel megelégedni. Küzdeni, dolgozni, fejlődni kell addig amíg be nem következett a végső pillanat és el nem értük célunkat. — *b)* E kitartásra késztessen az élet rövidsége. Tudjuk jól: időnk túlságosan rövidre van megszabva ahhoz, hogy minden értéket kihámozzunk magunkból és tökéletesen megvalósítsuk a Krisztushoz való hasonlatosság remekművét. Semmi okunk sincs arra, hogy idő előtt tekintsük befejezettnek azt a munkát, ame-

lyet az említett okból amúgy sem tudunk tökéletesen elvégezni. Ennélfogva a fősúlyt a végső kitartásra kell helyezni, és a döntő győzelem beteljesülésébe kell minden törekvésünket összpontosítani. — *c)* Ezzel a beállítással vele jár, hogy lelkiismeretesen bánunk az idővel, törekszünk azt minden szempontból felhasználni és a lelki kibontakozás, a Krisztushoz való hasonlatosság megvalósulásának szolgálatába állítani. Nemcsak hogy kitartunk az utolsó percig, hanem — amennyiben tőlünk telik és bírjuk erővel — megsokszorosítjuk a rendelkezésünkre álló időt, hogy az említett téren minél többet elérhessünk és annál tökéletesebb remekművel jelenhessünk meg Itélőbíránk előtt.

Elhatározás: Nekem is kötelességem a végső percig kitartani és az állhatatosságot gyakorolni. Ennek értékét még azzal is fokozom, hogy megsokszorozom az időt, és minden alkalmat a Krisztushoz való hasonlatosság beteljesítésére használok fel.

Pünkösd utáni utolsó vasárnapra következő szerda.

A végső beteljesülés előtt Szent Pál még egy pár fontos tanítással gazdagítja tapasztalatunkat (Szentlecke). Gondolatmenetét a következő pontokba osztjuk: 1. A béketűrés szelleme. 2. A szentek sorsa. 3. A magávalragadó isteni erő.

1.

«*Béketűrők legyetek.*» (Szentlecke.)

Az Apostol megkívánja, hogy a béketűrés szellemét ápoljuk és ezáltal mozdítsuk elő tökéletességünket. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy a béketűrés szelleme nemcsak a felebarátainkkal szemben tanúsítandó magatartásra vonatkozik. Más jelentősége is van: — *a)* Gyakorolni kell a béketűrés szellemét a mindennapi életre vonatkozólag is. Nemcsak emberekkel szemben kell békés lelkületet tanúsítani, hanem az élettel szemben is. A mindennapi, nagyon is szürke és egyhangú élet sem tartozik a

legcsodálatosabb gyönyörűségek közé. Néha úgy alakul, hogy valóban rendkívüli mértékben szükségünk van a békesség szellemére és annak bennünk kifejtett tevékenységére, különben elveszítjük türelmünket és magával az élettel kerülünk ellentétbe. Minél kihívóbb és elviselhetetlenebb a mindennapi élet, annál nagyobb mértékben törekedjünk megőrizni higgadtságunkat és gyakorolni a békesség szellemét. — *b)* E szellemet nem utolsó helyen önmagunkkal szemben is alkalmaznunk kell. Életünk és jellemképünk néha úgy alakul, hogy elégedetlenségre ad okot, kihívja a legerősebb önkritikát, és oly mértékben veszítteti el velünk a türelmet, hogy az egyensúlyt csakis akkor tudjuk fenntartani, ha törekszünk a békesség szelleme alapján elviselni önnön, éppen eléggé kellemetlen gyarlóságainkat. Akik azt hiszik, hogy erre nincs szükség, tévednek ; mert sokszor könnyebb a békesség szellemét másokkal szemben alkalmazni, mint önmagunkat béketűrően elviselni. — *c)* A békesség szellemében kell fogadni a lelki fejlődésünk-

ben mindenben tapasztalható ijesztő lassúságot. Az ambíció megvolna bennünk, a baj csak az, hogy nem tudunk vele lépést tartani. Ilyenkor könnyen elvesztjük higgadtságunkat, és ha nem alkalmazzuk a békesség szellemét, könnyen előfordulhat, hogy nem tudjuk elviselni az említett bajt, idő előtt elveszítjük kedvünket és ezáltal komolyan veszélyeztetjük lelki kibontakozásunkat. Tehát sokkal jobb eltűrni a lelki fejlődés emberi gyarlóság okozta lassúságát, mint türelmetlen kapkodással veszélyeztetni az eddig elért eredményt.

Elhatározás: Nem mondhatom, hogy eddig túlságos lelkiismeretességgel gyakoroltam a békesség szellemét és ez az oka, hogy életem olyan zaklatott és sokat hányatott volt. Igyekszem ezentúl nagyobb bêketűrésre; és most azon gondolkozom, hogy milyen vonatkozásban van erre leginkább szükségem?

2.

«Hálát is adjatok az Atyaistennek, Aki méltókká tett minket arra, hogy részünk legyen a szentek sorsában, a világosságban.» (U. o.)

Az Apostol arról is megemlékezik, hogy nagy jutalomban részesülünk, mert Isten megengedte, hogy a szentek sorsában is részünk legyen. Isten e rendkívüli adományát meg kell becsülnünk, és ennek következtében meg kell fontolnunk, hogy mily nagy kegyelemben részesülünk. — *a)* A szentek sorsa elsősorban a Krisztushoz való hasonlatosság beteljesülése. A kegyelem segítségével és önnön, életet alakító törekvésük alapján lassan és fokozatosan átfejlődnek, hogy Krisztushoz váljanak hasonlóvá és visszfénye legyenek istenemberi tökéletességének. Ezen kitüntetésben nekünk is részünk van, mert Isten végtelen jóságában minket is erre a teljesítményre hívott meg. Nekünk is kötelességünkké tette, hogy Krisztus, az Istenember hűséges követése által ugyanezt a célt érjük el, és ezáltal részesedjünk a szentek sorsában. — *b)* A szentek

sorsához hozzátartozik a Krisztussal való bensőséges sorsközösség. «A tanítvány nem több mesterénél» — mondotta maga az isteni Megváltó —, és ez az életfolyamat kialakulása szempontjából is mérvadó. Akik, — mint a szentek és tökéletesek, — Krisztust követik, résztvesznek Krisztus sorsában; és ha nyilt szemmel tekintik az életet, azon veszik észre magukat, hogy ebben a krisztusi élet kimagasló pontjai ismétlődnek meg, természetesen egyéni körülményeik keretein belül. Nekünk is ez jutott osztályrészül, mert mi is arra vagyunk hivatva, hogy Krisztust kövessük, lábanyomába lépjünk és részesüljünk sorsában. Kitüntetés ez, melynek értékét csak az tudja megbecsülni, aki tisztán látja a helyzetet, és megérti, mennyivel más a krisztusi sorsközösség minden egyéb életalakulásnál, és mennyivel magasabb fennsíkon teljesülnek be kimagasló pontjai. — *c)* A szentek sorsához még hozzátartozik a kicsendülés, a végső megdicsőülés. Ez a világosság és a fényesség beteljesülése, melynek jelképe a liturgiában használt aureola,

dícsfény. Tudjuk, hogy a megdicsőülés mit jelent; és éppen ez a tudat tesz boldoggá, ha arra gondolunk, hogy mi is hasonló sorsra vagyunk hivatva, mert hasonló úton járunk, és ezáltal részesülünk a szentek végső sorsában, vagyis az örök dicsőség világosságában.

Elhatározás: Boldog vagyok, hogy nekem is részem van e páratlanul felemelő sorsban, és hogy ezáltal az én életem is lényegesen sikerteljesebb és jelentőségteljesebb lesz, ami tartalmát és végső kicsendülését illeti. Ebből a tudatból indulok ki, midőn életemet alakítom és napról-napra közeledem végső beteljesülésem felé.

3.

‹Kiragadott engem a sötétség hatalmából, és áthelyezett szeretett Fiának országába.› (U. o.)

Szent Pál gyönyörűen emlékezik meg arról, ami mindazokkal történik, akik Isten közelébe kerülnek. Tökéletes átváltozáson esnek keresztül és

oly helyzetbe jutnak, amelyről azelőtt halvány fogalmuk sem volt. — *a)* Az istenközelségnek (a törekvő keresztény lélek irígylésreméltó kiváltsága) egyik legszebb következménye a magávalragadó erő, amely Istenből árad ki, és amelynek senki sem tud ellentállni. Aki Isten közelébe jut, ezen erő hatáskörébe kapcsolódik bele. Ez ragadja magával, segíti túl a holtponton, szabadítja meg a sötétség hatalmától és helyezi arra a fennsíkra, amely egyedül képezi a keresztény lélek istenes életének méltó keretét. — *b)* Erre az ellenállhatatlan, magávalragadó erőre vezethető vissza az a csodálatos átváltozás, amely közönséges emberekből szenteket, Istenhez hasonló lényeket csinál. Benső lendítőereje oly nagy, hogy — mint már említettük, — kiemel a sötétség birodalmából és beleilleszt Isten országába. Megszabadít a csak természetes világrend szűk kereteiből, és beleilleszt a misztikus Krisztus-test vérkeringésébe való belekapcsolódás által Krisztus országába, a természetfölötti életbe és annak remek beteljesü-

lésébe. — *c)* Beteljesülésünket, életünk felmagasztaltatását és annak minden értékét csakis Isten magávalragadó és átalakító erejének köszönhetjük. Törekednünk kell tehát Isten közvetlen-közelébe jutni, hogy belekapcsolódjunk az isteni erő áramlatába és annak segítségével nőjjük túl kereteinket és fejlődjünk bele az istenes élet végtelen méreteibe.

Elhatározás: A magávalragadó és isteni erő elől én sem zárkózom el. Törekszem lépést tartani vele, és az Urat csak arra kérem, hogy minél nagyobb részem legyen magasba emelő hatásában.

Pünkösd utáni utolsó vasárnapra következő csütörtök.

A mai liturgia az utolsó ítélet és Krisztus második eljövetele, a parúzia részleteit vázolja. Ezzel elérkeztünk a végkicsendüléshez, a döntő pillanathoz, amelyben elválik sorsunk, és amely véglegesen meghatározza helyünket az örökkévalóságban. Elmélkedésünket az evangéliumi jelentés

alapján a következő pontokban végezzük: 1. A jelek. 2. Hatásuk a lélekre. 3. A zűrzavar.

1.

«Midőn látjátok a pusztulás útálatosságát, melyet megjövendölt Dániel próféta . . ., akkor azok, akik Júdeában vannak, fussanak a hegyekre.» (Evangélium.)

Az isteni Gondviselés nem virrasztja reánk készületlenül a nagy napot. Krisztus második eljövetele és az Általa tartott ítélet jelentősége oly nagy, hogy csak kellő előkészület után teljesül be A próféták által megjövendölt jelek feltűnnek és figyelmeztetik az emberiséget arra, hogy közel van a leszámolás órája. Számunkra most nem az lényeges, hogy miben állnak e jelek, mert valóban sokfélék. Lényeges az, hogy vannak, figyelmeztetnek és emlékeztetnek. Isten végtelen jóságában és irgalmában mégegyszer alkalmat akar adni a bűnös emberiségnek, hogy az utolsó percben észbekapjon, irányt változtasson, jóvátegye ami még jóvátehető, visszatérjen Istenhez és megmentse lelkét. Azért mondja a szent

Evangélium: «Aki olvassa, értse meg!» Az említett jeleket aszketikus szempontból nekünk is kettős értelemben kell vennünk. — *a)* Elsősorban arra emlékeztetnek, hogy az ítélet döntő órája bármikor bekövetkezhet. Nem tudjuk mikorra határozta el az isteni Kormányzat az utolsóítélet napját. Ennek következtében nekünk is folytonos készültségben kell lennünk, nehogy e rettenetes óra váratlanul lepjen meg, és miután nem készültünk elő, kárhozatba döntsön. Remegve gondoljunk e jelekre, és súlyos voltukból következtessünk a nehéz óra jelentőségére. Tanuljuk meg komolyan venni az ítélet napját és kellő, férfias elszántsággal előkészülni bekövetkezésére. — *b)* Másodsorban tudomásul kell vennünk, hogy jelek nemcsak általános vonatkozásban vannak. Az isteni Gondviselés leereszkedik az egyes emberi sorsokhoz is, és jelek útján figyelmeztet a közeledő veszélyre, hogy alkalmunk legyen gondolkodóba esni és idejekorán felkészülni az ítéletre, amely nem általános, hanem egyéni, és amely minden földi

élet befejezése. Előbb egyénenként kell megjelennünk Itélőbíránk előtt, és csak később, — midőn eljött az idő — ítélkezik a Megváltó a tömegek felett. Személyes ítéletünket és közeli bekövetkezését is nagyon gyakran jelek előzik meg. Csak olvasni kell tudni életünk könyvében, hogy megértsük e jeleket (szenvedés, megpróbáltatás, ellentmondás, rendkívüli nehézségek, gyakori betegeskedés stb., stb.), levonjuk a következtetést, és előkészüljünk a végső órára.

Elhatározás: Isten végtelen irgalma jelekben szól hozzám és figyelmeztet arra, ami nemsokára bekövetkezik. Nem hagyom, hogy Isten hiába emlékeztessen személyes ítéletem közeledtére; és mindent megteszek, hogy a jeleket megértsem és halasztás nélkül, gyökeresen javítsak életemen.

2.

«*Mert nagy szorongatás leszen akkor, amilyen még nem volt a világ-kezdettől mindeddig, és nem is lészen.*» (U. o.)

A jelek — és ez magától értetődik — nem maradnak hatás nélkül. Mély benyomást gyakorolnak az emberi lélekre, és viharzó érzelmeket váltanak ki. Ezek természetesen különfélék lehetnek és nem mindig felelnek meg Isten eredeti szándékának. Az Úr ugyanis azt akarja, hogy e jelek által fakasztott érzelmek és gerjedelmek vihara üdvös legyen, a lélek hasznára váljon, jobb belátásra bírja és előkészítse az ítélet döntő órájára. E jelek ereje oly nagy, hogy képes a legkonokabb és elvetemültebb lelket is megrendíteni és Istenhez vezetni. Előfordulhat azonban — és az Evangélium erre a lehetőségre is céloz —, hogy a lelkek az utolsó ítéletet megelőző jeleket tudatosan félremagyarázzák és ennek következtében örök kárhozatukat okozzák. Üdvös félelem, bensőséges megindulás és hathatós magábaszállás helyett ellentmondást, haragot, féktelen és tehetetlen gyűlöletet válthatnak ki e jelek, és ebben az esetben a kocka voltaképen már el is van vetve; a szóbanforgó lelkek utoljára és végleg visszautasít-

ják Isten feléjük nyujtott segítő jobbját és önként rohannak kárhozatukba. Nem kell az utolsó ítélet idejére várni, hogy ehhez hasonlót tapasztaljunk. Ez az egyesek életében is előfordulhat. Az emberek nagyon gyakran félremagyarázzák azokat a jeleket, amelyekkel Isten nem az utolsó, hanem a személyes ítéletre akar egyénileg figyelmeztetni. A lelkek tudják, miről van szó, mégis fellázadnak Isten akarata ellen, és ahelyett, hogy meghajolnának az isteni Kormányzat intézkedése előtt, nevetséges és tehetetlen gyűlölettel fordulnak el az Úrtól. Ezzel szinte megpecsételik sorsukat és biztossá teszik kárhozatukat. Ahelyett, hogy megértenék a jelek által hozzájuk szóló Isten irgalmát, ellene szegülnek, és felhasználatlanul hagyják az Isten által nyujtott utolsó alkalmat.

Elhatározás: Megértem az Úr jeleinek beszédét; és nem cselekszem úgy, mint az elmélkedésben említett szánalomraméltó lelkek. Hallgatok az Úr szavára és lelkiismeretesen, mégegyszer és utoljára előkészü-

lök a döntő órára, míg az Urat csak arra kérem, ne taszítson el magától és gyakoroljon irgalmat velem.

3.

«Ahol a holttest vagyon, odagyűlnek a sasok is.» (U. o.)

A mai Evangéliumból az is kitűnik, hogy Krisztus második eljövetelét nagy zűrzavar, általános káosz és földindulás fogja megelőzni. E jelek — mint mondottuk — különböző érzelmeket és gerjedelmeket váltanak ki és ezek általános zavart okoznak. Az Evangélium részletesen leírja e jeleket, és szavaiból megtudjuk, mily nagy veszedelem rejlik az általános fejetlenségben. Valóban az isteni kegyelem megerősítő hatására van szükség, hogy e nehéz pillanatban megálljuk helyünket, ne veszítsük el higgadtságunkat, és ne tévesszük el az egyedül üdvözítő irányt. Ezért mindannyiunknak nagy szüksége van Isten megerősítő és minden veszélytől megvédő kegyelmére. Szükségünk van világosságára, mely beleragyog a zűrzavar káoszába és reámutat a kivezető biztos útra. Ne

feledjük azonban, hogy a zűrzavar nemcsak az általános ítéletet előzi meg; előfordulhat, sőt gyakran elő is fordul az egyéni ítélet előtt is. A jelek ugyanis, amelyekkel az Úr személyes ítéletünkre figyelmeztet, ha nem vagyunk elég erősek és higgadtak, zavaros és ellentmondó érzelmeket váltanak ki belőlünk, melyek általánosan fejvesztettséget okoznak. Sátán nem alszik és mindig alkalmat keres, különösen az utolsó órák bekövetkeztével, hogy konkolyt hintsen, zavart okozzon és ezáltal kárhozatba döntsön. Erre az eshetőségre is fel kell készülnünk. Ha az említett jelek valóban bekövetkeznek, nyugodt higgadtsággal kell tudomásul venni az Úr akaratát, távoltartani magunktól minden zavaros érzelmet és előkészülni a bekövetkező nagy és döntő eseményre.

Elhatározás: Én is levonom a következtetéseket, és törekszem távoltartani magamtól mindazt, ami zavarólag hat lelkemre és megnehezíti, kérdésessé teszi az utolsó órára, a személyes ítéletre való előkészületet.

Pünkösd utáni utolsó vasárnapra következő péntek.

A végső ítélet napját Sátán erőinek utolsó nagy és veszedelmes támadása előzik meg. Erre figyelmeztet az Evangélium, midőn az Antikrisztus eljöveteléről beszél. Az evangéliumi szöveg alapján a következő pontokról elmélkedünk: 1. Az Antikrisztus. 2. Az Antikrisztussal szemben tanúsítandó magatartás. 3. Az Antikrisztus tehetetlensége.

1.

«Mert támadnak hamis krisztusok és hamis próféták; és nagy jeleket és csodákat tesznek, hogy tévedésbe ejtsék, ha lehet, még a választottakat is.» (U. o.)

A végső és legveszedelmesebb megpróbáltatás ideje is elérkezik és az Úr mégegyszer megengedi, hogy Sátán reánkszabadítsa minden erejét és próbára tegye jóban való állhatatosságunkat. Az Antikrisztus e végső megpróbáltatás eszköze. Nem azzal foglalkozunk, ki az Antikrisztus, mily körülmények között lép fel és mily jelek kísérik halálos útját. Minket csak

az érdekel, hogy jön, és mert az Úr megengedi, próbára teszi erőnket és állhatatosságunkat. Helyzetünk azáltal van megkönnyítve, hogy az Úr előre figyelmeztet eljövetelére, azokra a jelekre, amelyek olyan könnyen tévedésbe ejtenek, és a megpróbáltatásban rejlő nagy lelki veszélyre. Tudjuk tehát, mi vár reánk, és azért kellőképen felkészülve nézünk elébe az Antikrisztus eljövetelének. A gyakorlati következtetést abban az értelemben vonjuk le, hogy sokat foglalkozunk egy másik lehetőséggel, amely szintén nagy szerepet játszik életünkben. Itt arról a megpróbáltatásról van szó, amelyet senki sem kerülhet el életében, és amely **földi vándorlásunk alatt** rendszerint az utolsó. Ennek kimenetelétől nagyon sok függ. Ha megálljuk helyünket, máris biztosítottuk üdvösségünket. Szükség van arra, hogy ezzel az igazsággal sokat és tüzetesen foglalkozzunk. Ne féljünk szembenézni, a veszedelemmel és ha érezzük, hogy a talaj inogni kezd, akkor tudjuk, hogy bekövetkezett a nagy megpróbáltatás

órája. Ne féljünk ettől az órától, hanem előzzük meg azáltal, hogy felkészülünk rá, nehogy váratlanul érjen, és ezáltal még veszedelmesebbé váljon.

Elhatározás: Arra kérem Istent, adjon elegendő erőt, hogy életem nagy megpróbáltatásában megálljam helyemet és ne okozzak Neki csalódást. Azért is kérem, adjon kellő világosságot, hogy idejekorán ráeszméljek a közeledő megpróbáltatásra és kellőképen felkészülve fogadjam.

2.

«Ha tehát mondják nektek: a pusztában vagyon (Krisztus), ki ne menjetek; íme, a rejtekhelyen, ne higgyétek.» (U. o.)

Az Antikrisztus elkerülhetetlen fellépésével szemben csak egy magatartás lehetséges: az erélyes visszautasítás és az öntudatos elfordulás. Nem szabad mindent elhinni, amit a jöttmentek mondanak, és nem szabad készpénznek venni az Antikrisztus által cselekedett jeleket. Kell, hogy elég erős legyen bennünk a megkülön-

böztetés adománya és elég éles legyen pillantásunk, hogy keresztüllássunk az üdvösség ellensége által szőtt fátyolon és ne váljunk kárhozatos incselkedése áldozatává. A megpróbáltatás nehéz órájában csak akkor álljuk meg helyünket, ha az Evangélium sziklaszilárd alapjára helyezkedünk, tanításától el nem térünk és feltétlen alávetjük magunkat Krisztus földi helyettese, az Egyház látható feje csalhatatlan irányításának. A gyakorlati következtetést ebből még abban az értelemben is le kell vonni, hogy készek vagyunk életünk nagy és döntő megpróbáltatása órájában is hasonlóképen cselekedni. Feltétlen az Evangélium tanításához, Krisztus szavaihoz tartjuk magunkat és a kinyilatkoztatás világosságának éles fegyverével védekezünk az ádáz támadások ellen. Ha így cselekszünk, biztosak lehetünk a végső győzelemről, és a megpróbáltatásunkban rejlő nehézségeknek megfelelő, mindenért kárpótló jutalomról.

Elhatározás: Istent csak arra kérem, készítsen elő és erősítsen

meg a megpróbáltatás órájára, hogy legyen bennem elég bátorság, és habozás nélkül forduljak el életem veszedelmes «antikrisztusa» csalogató szavától.

3.

«Mert valamint a villámlás napkeleten támad és látszik napnyugatig, úgy lészen az Emberfiának eljövetele is.» (U. o.)

Az Evangélium jelentéséből és Krisztus tanításából kitűnik, hogy az Antikrisztus eljövetele jelentőségét nem szabad túlbecsülnünk. Végelemzésben tehetetlen velünk szemben. Nem dönthet kárhozatba, mert csak a megpróbáltatás eszköze. Isten annyiban ad neki hatalmat felettünk, amennyiben a számunkra elrendelt megpróbáltatás beteljesüléséhez szükséges. Nem engedi meg neki, hogy erőnkön felül kísértsen és oly helyzetbe hozzon, amelyből nem tudunk kiszabadulni. Erre céloz az Evangélium, midőn említi, hogy e rettenetes napok, tekintettel a bennük rejlő veszedelmekre, megrövidíttetnek, mert

ha ez nem történne meg, akkor még a kiválasztottak is elvesznének. Az Antikrisztus eljövetelében rejlő veszélyt tehát ne becsüljük túl, hanem józan tárgyilagossággal, az Evangélium szellemének megfelelően ítéljük meg az adott helyzetet és kellően felvértezve vívjuk küzdelmünket, míg be nem következik a végső győzelem órája. Vonatkozik ez egyéni életünkre is, amelyben a megpróbáltatás — mint már láttuk — szintén nagy szerepet játszik. Ezzel kapcsolatban is szem előtt tartjuk az Antikrisztus tehetetlenségét és az isteni védelemben bízva addig küzdünk, amíg az Úr jónak látja végét vetni nehéz küzdelmünknek, hogy a győzelem pálmájával jutalmazza hűségünket.

Elhatározás: Az Antikrisztus eljövetelét, kísértő[1] erejét és veszedelmes incselkedését nem becsülöm túl. Józanul látom a helyzetet és feltétlen bízom az isteni kegyelem megsegítő erejében. Ezt arra használom fel, hogy természetfeletti módon megerősítve és fel-

vértezve szálljak küzdelembe és megmutassam, hogy méltó vagyok az Úr kitüntető bizalmára.

Pünkösd utáni utolsó vasárnapra következő szombat.

A liturgia ma reggel megszólaltatja az utolsó ítélet harsonáját és odaállít Krisztus elé, Aki eljött, hogy elválassza a jobboldalt a baloldaltól; megjutalmazza a kiválasztottakat és örökre eltaszítsa magától az elkárhozottakat. Önkéntelenül a keresztény festészet egyik legszebb remekművére, Michelangelo «Utolsó ítélet»-ére gondolunk és annak megrendítő élményébe kapcsolódunk bele. Elmélkedésünket a mai Evangélium irányítása mellett a következő pontokban végezzük: 1. A parúzia. 2. A parúzia hatása. 3. Az édesanya keze.

1.

«Akkor majd feltűnik az Emberfiának jele az égen . . . és meglátják az Emberfiát, amint jön az ég felhőiben nagy hatalommal és fönséggel.» (Evangélium.)

Az ítélet harangjai megkondulnak, a gomolygó sötét fellegek széjjeloszlanak és ragyogó világosság áraszt el mindent. Krisztus dicsősége fényességének teljességében jelenik meg, hogy véglegesítse a személyes ítélet alkalmával kimondott ítéletet, nyilvánosságra hozza az emberi élet titkait, és végleg elválassza a kiválasztottakat az elkárhozottakról. Megjelenése elkerülhetetlen. Végső fordulópontot jelent. Az idő, amit Isten arra adott, hogy az emberiség előkészüljön végső megdicsőülésére, betelt, az érdemszerzés ideje elmúlt és elkövetkezett a nagy átmenet: az időből az örökkévalóságba való átfejlődés órája. E pillanatban, amely az időt az örökkévalóságtól választja el, hatalmas erő és jelentőség rejlik. Erő: amennyiben világossága isteni csillagként fényeskedett az örökkévalóságra való előkészület évezredeinek egén. Minden keresztény lélek kezdettőlfogva ennek a fényességnek az erejére támaszkodott, ennek a ragyogásnak a teljességébe összpontosította reménységét és erre a pillanatra készült elő. Minden törek-

vés, szenvedés, áldozat, vértanúság, egyszóval az egész keresztény életalakítás és életszentség, az utolsó ítélet pillanatában beteljesülő megdicsőülésre tekintett, és e pillanat boldogságára készült elő. Zavaros időkben, kísértések és megpróbáltatások közepette lefojthatatlan üdvözülni akarás volt azon erőforrás, amely annyira életképessé tette, hogy megállta helyét, nem bukott el, nem játszotta el üdvösségét és méltóképen tudott megjelenni Itélőbírája előtt. Az utolsó ítéletre irányított tekintet valóban üdvös nevelő- és átalakító erőforrásnak bizonyult. A parúzia, Krisztus második eljövetele nagy és felbecsülhetetlen. Mint beteljesülés: kicsendülése az előbb említett erőre alapított keresztény törekvés és kultúra hosszadalmas és kegyelemteljes folyamatának. Mint kicsendülés: végső győzelme a jónak, visszavonhatatlan megsemmisülése a rossznak; diadala az igazságnak és megsemmisítése a körmönfont és rejtett utakon járó romlásnak; végső kiegyenlítése az ellentéteknek és megszilárdítása annak a harmóniának, amely az Isten ország-

gát, a boldog örökkévalóságot jellemzi.

Elhatározás: A parúziában végtelen nevelőerő rejlik. Nekem is többet kell foglalkozni ezzel a gondolattal; nagyobb mértékben bele kell kapcsolnom az általa nyujtott értékeket életem alakításába, és minden szempontból tökéletesen kell előkészülnöm Krisztus második eljövetelére, nehogy szégyent valljak az ítélet napján, midőn még a legelrejtettebb gondolatok is nyilvánvalóvá válnak.

2.

«És elküldé angyalait nagy harsonaszóval, és egybegyüjté az ő választottait a négy szél felől, az egek egyik végétől másik határáig.» (U. o.)

Az utolsóítélet hatása megrendítő. Véglegesíti azt az állapotot, amely a lelkekben már régen kifejlődött és melynek csiráit már hosszú időn keresztül magukban hordották. A jók, akiket az írás a «kiválasztott» disz-

jelzővel tisztel meg, elveszik jutalmukat. Ez voltaképen nem egyéb, mint elismerése annak a hosszú folyamatnak, benső fejlődésnek, lelki érésnek, amely én-jükben a földi élet időtartama alatt végbement. Az isteni Megváltó mindenható hatalmával nyilvánosságra hozza mindazt a jót, küzdelmet, ellentállást, áldozatot és győzelmet, amelyben ezek a nemes emberéletek oly gazdagok ; és megmutatja mindenkinek, mily nagy az isteni kegyelem hatalma, amely ily csodákat művel. Fölöttük nem kell ítélkezni, mert az ítéletet maguk a tények, maga a valóság mondja ki. Ugyanígy vagyunk — csak, sajnos, negatív értelemben — az elkárhozottakkal. Ők sem kerülnek máról-holnapra a vádlottak padjára, mert a megfellebbezhetetlen végső ítéletet a romlás és rothadás hosszú folyamata előzi meg. Az isteni kegyelem nem egyszer világított bele ebbe a sötét káoszba, és nem egyszer adott alkalmat a szerencsétleneknek, hogy kiszabaduljanak az örvényből, meneküljenek a hínárból, kegyelme segítségével magasba lendüljenek és meg-

mentsék örök üdvösségüket. A romlott akarat, melynek szabadságát Isten — mint tudjuk — érintetlenül hagyja, útját állta a kegyelemnek és meghiúsította az Úr jóságos szándékát. A romlás folyamata mindig nagyobb méretet öltött, míg végre elérkezett a beteljesülés órája és elvették cselekedetük jutalmát, vagyis kárhozatra ítélték önmagukat. Krisztus itt is rávilágít az összefüggésekre, nyilvánosságra hozza mindazt, ami e lelkekben végbement, és megerősíti azt az ítéletet, amelyet a gonosz cselekedetek maguk mondottak ki az elkárhozott fölött. A parúzia pillanatában, az utolsóítélet órájában fény és árnyék kerülnek szembe: a megdicsőülés vakító fénye, és a kárhozat reménytelen sötétsége. Középút nincs, mert vagy Istené vagyunk és akkor a világosság osztályrészünk; vagy az örök Jó ellenségéé, és akkor az enyészetlen sötétség országába kerülünk.

Elhatározás: Ettől a sötétségtől én is félek, és nem kérek belőle. Úgy élek tehát, hogy

a sötétséget eleve száműzzem magamból és megérdemeljem az örök világosság ragyogó fényességének bennem való beteljesülését.

3.

«És elküldé angyalait nagy harsonaszóval, és egybegyüjté az ő választottait a négy szél felől, az egek egyik végétől másik határáig.» (U. o.)

Az utolsóítélet pillanatában nyilvánvalóvá válik az Istenanya közbenjárásának végtelen hatalma. A Szentséges Istenanya, aki oly nagy mértékben vett részt a megváltás beteljesülésében, valóban gondját viselte a reábízottaknak, szeretett gyermekeinek. Anyai jóságának teljességéből merített, midőn őrködött lelki kibontakozásuk felett, megóvta őket a bűntől, visszatartotta a vétkes cselekedetektől, megerősítette a kísértés órájában és erélyes szeretettel vezette őket az üdvösség útján. Midőn nyilvánvalóvá válnak a cselekedetek, az összefüggések és a kegyelem titkos működése,

nyilvánvalóvá válik az is, amit a Boldogasszony, a Szentséges Istenanya tett értünk. Tudatára ébredünk annak, mily nagy mértékben bizonyította be általunk tapasztalt szeretetét, és mennyit köszönünk neki. Az utolsó ítélet alapján nemcsak a kiválasztottak, akik Krisztus jobbján állnak, dicsőülnek meg, hanem az Istenanya is, aki gondviselő szeretettel nevelte és készítette elő őket erre a nagy napra. Az elkárhozottak pedig megrendülve fordulnak el az Istenanyától, és belátják, hogy jobb lett volna szavának engedelmeskedni, anyai szeretete elől el nem zárkózni és elvárásának megfelelni. Most már késő, mert az érdemszerzés ideje elmúlt, a helyzeten változtatni többé nem lehet, és az Istenanyától, akinek szeretetét megvetették, örökre el kell válniok. Hogy ebben mily izzó kárhozat és kimondhatatlan fájdalom rejlik, azt emberi szavakkal kifejezni nem lehet. Az Édesanyától való örök elszakadás egyike a kárhozat legégetőbb fájdalmának.

Elhatározás: Az Édesanyától semmiesetre sem szakadok el,

és azért már most törekszem szolgálatát komolyan venni, szavának engedelmeskedni és anyai szeretetéből fakadó vezetését elfogadni. Szeretettel kérem, jutalmazza meg hűségemet azzal, hogy tovább vezet az üdvösség útján és nem engedi, hogy őt örökre elveszítsem.

Összefoglalás.

A pünkösdi időszak második felében ismét nagy és jelentőségteljes munkát végeztünk. Miután átfejlődtünk az ádventi előkészületen s a nagyböjti, lelket alakító munka fontos teljesítményein, leráztuk a bűn bilincseit, s lelkileg megtisztulva elindultunk a Feltámadott nyomában, hogy az isteni Lélek tüzétől átizzítva járjuk a tökéletes élet útjait, annyira jutottunk Isten kegyelmével, hogy már csak az utolsó simításokat kellett nagy munkánkon elvégeznünk. A pünkösdi időszak második, jelen kötetünk elmélkedési anyagában feldolgozott részét ennek a magasztos feladatnak szenteltük.

Vezércsillagunk ezen a hosszú úton a Feltámadott második eljövetelébe, a parúziába vetett hit volt. Szent elhatározásunk volt Elébe menni, eljövete-

lére felkészülni, és minden törekvésünket abba összpontosítottuk, hogy ne jelenjünk meg előtte üres kézzel; lelki fiziognómiánk, jellemképünk ne torzkép legyen, hanem a Krisztushoz való hasonlatosság alapvető vonásait magánhordó, Isten örök elismerését megérdemlő remekmű.

Az Isteni Lélek világossága vezetett e hosszadalmas s küzdelemteljes úton. Ő volt az, aki az eltávolítandó torzvonásokra rámutatott, megtanított Krisztus nyomába lépni és Hozzá jellembelileg fokozatosan hasonlóvá válni.

A Lélek szeplőtelen Mátkája, az Istenanya szintén velünk volt az úton, s csakis jóságos anyai pártfogásának köszönhetjük, hogy nem lankadtunk el, nem tévesztettünk irányt, és nem veszélyeztettük komolyan lelki kialakulásunkat.

Az út végén látjuk csak, hogy megint kiindulópontnál vagyunk s újonnan elindulásról van szó! Igen, holnap új egyházi év kezdődik s nekünk a régi alapon új élményeken keresztül kell továbbfejlődnünk. Elindulásról van szó megint. Igen. De be kell vallanunk, hogy ezen új elindulás pontja már sokkal magasabban fekszik, s az új út is sokkal merészebben ível magasba. Tehát fejlődtünk, javultunk s megszentelődtünk. Törekvésünk, áldozatunk, munkánk nem volt hiába.

Ezzel a tudattal tekintünk vissza mégegyszer a mögöttünk levő útra, és lépünk át a kapun, amely az új, minden eddiginél szebb és termékenyebb fejlődés korszakán keresztül a végső győzelem káprázatos ragyogásába nyilik.

Ünnepek.

Augusztus 15.

Nagyboldogasszony napja.

Az Anyaszentegyház liturgiája a Szentséges Szűz mennybemenetelével kapcsolatban reámutat a Boldogasszony páratlan egyéniségére, kiváltságaira, teljesítményeire és teljesen egyedülálló megdicsőülésére. A liturgia világosságában ráismerünk a Boldogasszony erkölcsi nagyságára és megértjük, hogy a magyar nép miért nevezi ezt a gyönyörű Mária-ünnepet «Nagyboldogasszony napjának». — Az ünnep tengelygondolata a Szentleckében jut méltó kifejezésre. Elmélkedésünket mi is ezen az alapon végezzük a következő pontokban: 1. Az Úr örökrészében. 2. Az Úr választottai között vert gyökér. 3. A kádeszi pálma.

Beuron

1.

«Hogy az Úr örökrészében tartózkodjam.» (Szentlecke.)

A Boldogságos Istenanya megdicsőülése és ragyogóan fényes mennybemenetele kiindulópontját az örökkévalóságban, az őshajnal derengő homályában kell keresnünk. — *a)* A Szentséges Szűz, mint Dante oly szépen mondja: «Termine fisso d'eterno consiglio» (Parad., Canto XXXIII.) — az örök kiválasztás elmozdíthatatlan célpontja. Az Úr öröktől fogva kiválasztotta a teremtmények beláthatatlan sokaságából, a teremtés lehetséges, de meg nem valósított eshetőségei közül, és elhatározta, hogy őt, az őshajnalban kiválasztottat emeli az eljövendő Megváltó édesanyjának méltóságára és teszi meg Istenanyává. — *b)* Az Úr kiválasztottja, a Szentséges Szűz azóta, mint a mai liturgia mondja, «Isten örökrészében tartózkodik» és neki már kezdettől fogva (isteni Fiához hasonlóan) «abban kell lennie, ami az Atyáé», vagyis keresztül kell fejlődnie az Istenanya méltóságának betöltésére elő-

készítő, az isteni Lélek vezette folyamaton. Az Atya gondoskodik arról, hogy a Kiválasztott, a jövendő Istenanya a kegyelem teljességének ajándékában részesüljön, s már fogantatásában mentes legyen a bűnnek még árnyékától is. A kegyelem ereje akadálytalanul működik szeplőtelen lelkében s ott oly világot épít fel, amely méltó az Eljövendő, az emberi nem Megváltója, az Isten Fia befogadására. — *c)* A szentséges Szűz az «Úr örökrészében tartózkodik», vagyis mint «Ancilla Domini», az Úr hűséges szolgálóleánya lelkiismeretesen együttműködik a benne tevékenykedő kegyelemmel, s anélkül, hogy kiválasztottságáról tudomása volna, felkészül istenanyai hivatása méltó betöltésére.

Elhatározás: Csodálattal szemlélem az előkészítő munkát, amelyet Isten végzett a Szent Szűz lelkében, hogy méltó Édesanyát adjon egyszülött Fiának, s tökéletes eszményképet nekünk, megváltott gyermekeinek. Megértem Isten szándékát, s ezentúl törekszem

a Boldogasszony példája szerint együttműködni a bennem is tevékenykedő kegyelemmel.

2.

«*Választottaim között verj gyökeret.*» (U. o..)

Az Istenanya hivatása volt: belefejlődni népünk közösségébe, beleilleszkedni a közösség életébe, ezáltal megszentelni az emberi nemet, példaadása és közbenjárása segítségével irányítani mindannyiunk életét. Földi élete, küldetésének teljesítése, szenvedése és életáldozata ezt a célt is szolgálta, és egyúttal bizonyította, mily mély «gyökeret vert» az emberi közösség életének talajában és mily áldást fakasztott minden lépte. — *a)* A mai Graduálé szövegében megtaláljuk az Istenanya földi életét jellemző főbb tulajdonságokat. Ezek közül az első a hűség. Csodálatos életalakítását a Szent Szűz a hűségre alapította. Hű volt Istennel, a kegyelemmel, isteni Fiával, küldetésével szemben, és velünk is a feltétlen hűség és odaadás törvénye szerint bánt. — *b)* Az emlí-

tett liturgikus szöveg a Szent Szűz szelídségét is méltatja és ezáltal fölöttébb vonzóvá, rokonszenvessé teszi egyéniségét. A Szent Szűz élete valóban a szelídség jegyében állott. Ez viszont nem a gyengeség bizonyítéka, hanem a benne izzó szeretet és a feltétlen önfegyelem egyesülésének gyümölcse. Szelíd volt, mert minden gondolatát és cselekedetét a szeretet sugallta, és mert fegyelmezte magát, uralkodott érzelemvilága legkisebb megmozdulásán is, és mindig ennek alapján cselekedett. — *c)* Az igazság is tengelyszerepet játszott életében és mindenben legfőbb irányelvének bizonyult. Mindenkivel szemben és teljes pártatlansággal gyakorolta az igazságot és csak ezen az alapon sikerült küldetését teljesíteni, és oly erkölcsi hatással lenni a reábízott emberiségre, hogy az Írás szava beteljesült és ő Isten választottai között vert mély gyökeret. — *d)* A liturgia ezenkívül még «csodálatos jobbkezéről» is megemlékezik (Graduálé), hogy mindazon jótéteményre emlékeztessen, amelyben általa részesültünk. Tudjuk,

hogy a higgadt és megfontolt liturgia ebben az esetben sem túloz, mert a Szent Szűz áldott jobbja sohasem tétlen és mindig csak azon fáradozik, hogy javunkat szolgálja és üdvösségünket előmozdítsa. — *e)* Érthető, hogy ez a tökéletes élet pazar megdicsőüléshez vezetett. «A Király megkívánta szépségét» (Graduálé) és «örvend az angyalok serege, mert Mária a mennyekbe vitetett». (Allelújavers.)

Elhatározás: A Szentséges Szűz az én szívemben is mélységes gyökeret vert. Minél többet foglalkozom áldott egyéniségével, annál jobban érzem, mennyire szeretem, és annál őszintébben örvendek fényes megdicsőülésének. Ma csak arra kérem ne feledkezzen meg rólam, s adja, hogy egykor én is részesüljek mennyei dicsőségében.

3.

«Felnőttem, miként a pálma Kádeszben, mint a rózsaliget Jerichóban, mint a díszes olajfa a

sikságon; magasra nőttem, mint a platán a víz mellett, a tereken.»
U. o.

A Szentséges Szűz végtelenül sokat köszönhet a kiválasztás kegyelmének, és a vele való együttműködésnek. Túlnőtte a mindennapi keretet és oly magasba fejlődött, hogy mi, gyermekei, csak a legnagyobb csodálat hangján tudunk megemlékezni fényes megdicsőüléséről. — *a)* Mint a kádeszi pálma túlnőtt minden megszokott keretet s oly nagyságra tett szert, amely előtt a mindenség hódol. Királyi származását idevonatkoztatva is csak egyszerű, serdülő leány volt, akit kevesen vettek volna észre az élet forgatagában, ha az Úr ki nem tünteti, és meg nem teszi a Megváltó édesanyjává. Ettől kezdve minden teremtmény fölé emelkedett és oly dicsőségre tett szert, amely előtt még az angyali karok is meghajolnak. — *b)* A Jerichóban illatozó rózsaligethez hasonló. Benne összpontosul a Teremtő jóvoltából mindaz a gazdagság, amelyben teremtmény részesülhet. Ami szép, jó és nemes létezik a min-

denségben, az megvan és érvényesül az Istenanyában, úgyhogy ő a teremtmények legértékesebbje és legkiváltságosabbja. Szépsége Jerichó híres rózsaligetei pazarságát is messze felülmúlja és oly vonzóerővel bír, amely elől senki sem tud elzárkózni. Boldognak nevezi minden nemzedék, és az emberiség csodálkozó tisztelettel tekint fel eszményi tökéletességű egyéniségére. — *c)* A síkságon viruló termékeny olajfához hasonló. Életet ad azoknak, akik hozzá fordulnak és nála keresnek menedéket. Közbenjárása, kegyelemkövetítése oly hathatós, hogy senki sem tudja nélkülözni, és aki nélküle akar kegyelemre szert tenni, Dante szerint olyan, mint aki szárny nélkül próbál repülni. A boldogságos Istenanya, a Szentséges Szűz érdeme, dicsősége és jelentősége oly nagy, hogy a mai napon ünnepelt mennybevitele és megkoronázása csak méltó kicsendülése kegyelemben gazdag, kegyelmet fakasztó és az emberi nemet megszentelő életének.

Elhatározás: Mária mennybemenetele ünnepén én is együtt ör-

vendezem az angyali karokkal és szívből hálát adok mennyei Édesanyám megdicsőüléséért. A mennyekbe felment Istenanyát pedig arra kérem, vezessen úgy, hogy én is elérjem, mint hűséges szolgája, örök célomat.

Augusztus 23.

Benizi Szent Fülöp.

Benizi Szent Fülöp, a Szervita-rend dicsősége és a fájdalmas Istenanya kultuszának izzólelkű terjesztője, a 13-ik század egyik legmarkánsabb és legérdekesebb egyénisége. A liturgia is elismeri ezt a páratlan nagyságot és a szentmise Introitusában Izaiás próféta szavaival figyelmeztet, hogy Benizi Szent Fülöp: 1. Isten szolgája, 2. a néppel kötött szövetség eszköze 3. és mint olyan, az örök igazság apostola.

1.

«Szolgám vagy, benned lelem dicsőségem: a néppel kötött szövetség szolgálatára szenteltelek és ezért fenntartom számodra az igazság koronáját.» (Introitus.)

Benizi Szent Fülöp, a Szervita-rend ötödik egyetemes főnöke, a szó teljes értelmében Isten szolgája volt. A liturgia külön nyomatékkal hivatkozik erre. — *a)* Szent Fülöp istenszolgálatában a Szentséges Szűz játszik tengelyszerepet. A Szent elsősorban, mint szervita hivatása is megkövetelte az Istenanya szolgálatának szentelte életét. Istenszolgálatát azzal tette tökéletessé, hogy az Istenanyától tanulta meg Krisztus tökéletes követését, az Evangélium szellemének megvalósítását, az apostoli munka fáradhatatlan keresztülvitelét. A Szent minden vonatkozásban az Istenanya példájának egyik leghűségesebb követője volt, és mindig arra törekedett, hogy az Istenanya, zseniális életalakításának őszinte és szép visszfénye legyen. — *b)* A Szent valóban Isten szolgája volt. A fősúlyt, mint élete bizonyítja, arra helyezte, hogy az Urat elsősorban önmegszentelődése, tökéletes lelkiélete által szolgálja. Komolyan vette a lelki kibontakozás feladatát és lelkiismeretesen ápolta a kegyelmi életet. Kortársai egyöntetűen

feljegyzik róla, hogy roppant elfoglaltsága, apostoli gondjai és a nagy szerzet vezetésével járó megterheltetés mellett mindig önmegszentelődése fontos feladatát helyezte előtérbe, mert azon nézeten volt, hogy csak így szolgálhat tökéletesen Istennek. — *c)* Benizi Szent Fülöp istenszolgálatát a szerzetesi élet keretein belül valósította meg. A Szent Alapítók szellemének megfelelően fogta fel a monasztikus ideált és teljesítette szerzetesi fogadalmaival vállalt kötelességét. Ragyogó eszményképévé vált a tökéletes, fegyelmezett, Istennek hűségesen szolgáló szerzetesnek. A mondottak alapján megállapíthatjuk, hogy istenszolgálata minden szempontból megüti a mértéket és fedi az idézett liturgikus szöveg kijelentését.

Elhatározás: Benizi Szent Fülöptől megtanulok Istennek komolyan szolgálni, önmagamat megszentelni és a lelkek javára válni. Életembe mindazt átvonatkoztatom, ami körülményeimnek megfelel, és összeegyeztetem Isten által kijelölt hivatásommal.

2.

«Szolgám vagy, benned lelem dicsőségem: a néppel kötött szövetség szolgálatára szentellek és ezért fenntartom számodra az igazság koronáját.» (U. o.)

Az Úr Szent Fülöpöt a szó teljes értelmében a néppel kötött szövetsége szolgálatának szentelte. Az apostoli hivatás súlyos keresztjét fektette vállára, és a 13-ik század mozgalmas korának megfelelő hivatással bízta meg. — *a)* Benizi Szent Fülöp apostoli hivatását elsősorban az Istenanya fájdalma kultuszának terjesztésével alapozta meg. Ő, aki lélekben mindig a misztikus Golgota magaslatán tartózkodott, annak szellemét terjesztette a világban, a vértanúk Királynőjét állította a bűnre hajló és könnyűvérű 13-ik századbeli embertípus lelki szemei elé és a Szűzanya kultuszán keresztül nyerte meg Istennek. — *b)* Apostoli működésének második kiemelkedő pontja a béke szellemének ápolása. Ebben rendkívüli jártasságra tett szert és diadalszámba menő sikerei bizonyítják, hogy működése nem volt eredménytelen. Semmitől sem riadt

vissza, és még akkor is folytatta apostoli működését, midőn mint Laziozi Szent Peregrinnel kapcsolatban előfordult, tettleg bántalmazták. — *c)* Apostoli útján rendkívüli előszeretettel kereste fel a bűnösöket. Különös, az isteni kegyelem működésére visszavezethető érzékkel volt megáldva. Finom tapintattal közeledett a lelkekhez és mindig sikerült a kegyelem számára utat törni és a bűnösöket jobb belátásra bírni, Istenhez visszavezetni. — *d)* A lelki vezetésre is nagy súlyt helyezett, és azokat, akiket visszafordított a kárhozatba vezető útról, nem hagyta el. Atyai szeretettel ápolta lelküket és vezette őket az életszentség örök magaslatai felé. — *e)* A Szent életében az idézett liturgikus szöveg mondása beteljesült: az Úr valóban népével kötött szövetsége szolgálatára, vagyis szakadatlan, fáradságos apostoli munkára szentelte. Kora apostola volt és mint olyan, örök példakép azok számára, akik mint papok, szerzetesek, vagy világiak, a Szűzanya szellemével lelkükben, apostoli munkát vállalnak.

Elhatározás: Én is ezekhez tartozom, és Szent Fülöp példájának megfelelően a Szűzanya szellemével felvértezve teljesítem körülményeimnek megfelelően a reám bízott lélekmentő munkát. És ha fáradtság környékez és lankadni kezdek, a Szent kitartására gondolok és őt kérem, erősítsen meg munkámban, hogy valóban termékeny legyen.

3.

«*Szolgám vagy, benned lelem dicsőségem: a néppel kötött szövetség szolgálatára szentellek és ezért fenntartom számodra az igazság koronáját.*» (U. o.)

A Szent élete valóban értékes, az igazság jegyében áll és annak érvényesülését szolgálja. Benizi Szent Fülöp mindenütt, mindig és mindenben az igazságot kereste és ezáltal érdemelte meg, hogy része legyen «az igazság koronájában». — *a)* E korona elsősorban azt jelenti, hogy nem hiába fáradozott, elérte célját és kivívta magának az Úr maradandó, visszavonhatatlan elismerését, vagyis része-

sült az örök dicsőségben. Nem mindennapi részesülés ez, — különben a liturgia sem emlékezne meg róla, — hanem olyan megdicsőülés, melyre e földön csak egy szimbolum akad, és ez a koronázás fennkölt szertartása. — *b)* E korona másodsorban az emberiség, a keresztény közösség előtt való felmagasztaltatást jelenti. Isten azért ajándékozza meg az Egyházat szentekkel, hogy ne szűkölködjünk csillagokban és legyen meggyőző, magávalragadó eszményképünk. Benizi Szent Fülöp is az emberiség örök érvényű eszményeihez tartozik. Életalakítása annyira kimagasló, hogy minden időhöz való kötöttség felett áll és minden korszakban megőrzi jelentőségét. — *c)* A liturgia által említett koronának hatalmas visszfénye van, amely a szervita közösségnek, Szent Fülöp lelki családjának válik dicsőségére. A Szentet e közösségnek a hét Szent Alapítótól örökölt szelleme vezette élete útján és tette naggyá. Méltó, hogy e közösség részesüljön Szent Fülöp dicsőségében és büszke legyen a mennyei megdicsőülés koronájára, amely Firenze

nemes gyermeke, a Benizi sarjadék fejét ékesíti.

Elhatározás: Benizi Szent Fülöp koronájának én is szívből örvendek és mindjárt levonom a gyakorlati következtetést, amennyiben komoly követésére szánom el magam és remélem, hogy ezáltal sikerül biztosítanom magamnak az örök élet koronáját.

Szeptember 8.

Kisasszony napja.

A Szentséges Szűz születése napján a liturgia arra késztet, hogy megint elmerüljünk a Boldogasszony kiváltságos életének szemléletében és megtudjuk, miért kell a ma született gyermeket feltétlen boldognak nevezni. A liturgikus szöveg alapján a következő igazságokkal ismerkedünk meg: 1. Az igazság napja. 2. A mindenség teremtője. 3. Az örök Atya Fia.

1.

«Boldog vagy, Szent Szűz Mária, és minden dicséretre legméltóbb, mert belőled kelt fel az igazság napja, Krisztus.» (Allelújavers.)

A Szentséges Szűz születésnapjának reggelén ráébredünk arra a megismerésre, hogy az Istenanya valóban boldog és megérdemli, hogy «Boldogasszonynak» nevezzük. Ennek első okát a mai ünnep liturgiája az Allelújaversben adja meg. — *a)* Az Istenanyát az említett liturgikus szöveg szerint azért kell boldognak neveznünk, mert «belőle kelt fel az igazság napja, Krisztus». Isteni Fia, a Megváltó az «igazság napja» (v. ö. az ötödik ádventi antifónával: I., 356—366). Ő fakasztotta e földön az örök igazság és a tökéletes ismeret enyészetlen világosságát, ő vezetett az élet megértéséhez és ő oldotta meg a legégetőbb problémákat. Valóban Nap ő és hozzánk jövetele napkelet; a tévely, a babona és a tudatlanság sötétje szertefoszlik, midőn megjelenik, és a tétovázó, ingadozó, a célt nem ismerő bizonytalanságot az igazságból fakadó erkölcsi törvény megvalósításába összpontosított, céltudatos törekvés váltja fel. — *b)* E pompás napkelet (Krisztus eljövetele) kiindulópontja a Szentséges Szűz, az

Istenanya. Őbenne testesült meg Isten Igéje, őbenne alakult ki szent embersége, ő szülte e világra, ő őrködött növekedése, kifejlődése felett és ő kísérte az édesanya hűséges szeretetével az életen keresztül. Az igazság Napja «belőle kelt fel» és indult el hódító útjára. — *c)* E tényállás a Szentséges Szűz számára a legmélyebb boldogság forrása. Boldoggá teszi, hogy az igazság Istene, Krisztus, az örök Ige benne vett lakást és hogy szent embersége a vérkötelék kapcsán vele egyesült és forrt össze. Boldoggá teszi, hogy az igazság világossága belőle fakadt és anyai közvetítésével, az anyaság benne való beteljesülésén keresztül jutott el mindannyiunkhoz. A Szentséges Istenanya azáltal, hogy a világ világosságát szülte, oly kiváltságban részesült, amely mindenek felett boldoggá tette. Örömmel állapítjuk meg ma, születése ünnepén, hogy valóban Boldogasszony, akinek méltósága előtt boldogan hajol meg a föld kereksége.

Elhatározás: Végtelenül örvendek, hogy az Istenanyát jogosan ne-

vezem Boldogasszonynak. Születésnapján megígérem, hogy «boldogságához» én is hozzájárulok, amennyiben törekszem szelleme szerint élni, Neki hűségesen szolgálni és minden szempontból nagyobb dicsőségére válni.

2.

Boldog vagy Szűz Mária, mert te hordoztad a mindenség Teremtőjét és szülted, ki téged alkotott, és örökké szűz maradsz. (Offertórium.)

Az Istenanya tökéletes boldogságának legmélyebb oka az Istennel való szoros kapcsolat, melynél bensőségesebb összeforrást teremtő és teremtmény között elképzelni sem tudunk. — *a)* A Szent Szűz, mint az Offertórium szövege is kiemeli, «magában hordozta a mindenség Teremtőjét». Krisztus Anyja volt, és a Megváltó fogantatásának pillanatától, a názáreti ház csendjében történt csodától kezdve egészen a betlehemi barlang misztériuma beteljesüléséig magában hordozta, és szeplőtelen, a szenvedély kár-

hozatos lázát nem ismerő vérével táplálta Krisztus fokozatosan, az általános biológiai törvényeknek megfelelően fejlődő szent emberségét. Hajléka volt Istennek, otthont, védelmet és biztonságot nyujtott neki. A vér kötelékén alapuló kapcsolat sohasem volt szorosabb és tökéletesebb. — *b)* Midőn eljött az öröktőlfogva kijelölt idő, megszülte gyermekét: és a világnak Megváltót adott. Az anyaság teljessé vált benne és az emberiséggel szemben minden összehasonlítás felett álló jelentőségre tett szert. Beleszólt üdvösségébe és lehetővé tette megváltása beteljesülését. És hogy a misztérium is elérje tetőpontját, annak adott életet, akinek jómaga sem köszönt kevesebbet. Ezért mondja Dante (Paradiso, Canto XXXIII) «Vergine e Madre, Figlia del tuo Figlio» (Szűz és anya, Tenfiad gyermeke) és ezért borulunk le csodálattal előtte, akiben ily nagy titkok mentek végbe. — *c)* A «nagy Király misztériuma» (Handel—Mazzetti) köré fonódik gyönyörű keretként az Istenanya testi érintetlensége. Krisztus

szent emberségének fogantatása az isteni Lélek műve, a Megváltó születése pedig az üvegtáblán átszűrődő napsugárhoz hasonlítható misztérium: Krisztus megszületik anélkül, hogy szentséges Anyja testi érintetlensége csorbát szenvedne. Napsugár módjára hatol keresztül a szűz anyatesten és úgy lép a világba, hogy sértetlenül hagyja azon szervezetet, amely kilenc hónapon keresztül hordozta. Itt oly misztériummal találjuk magunkat szemben, melyben az anyaság forró termékenysége a szűzesség hamvasságával egyesül, hogy mint Isten egyedülálló és felülmúlhatatlan remekműve kényszerítsen szótlan és mély csodálatra. A lélek szeplőtelensége és a test szűzessége keretezi körül az Ige megtestesülését és domborítja ki Krisztus hozzánk jövetele felbecsülhetetlen jelentőségét. Az Istenanya mindennek teljes tudatában volt és megértette az örömhírt közvetítő isteni küldött, Gábriel főangyal szavát, aki boldognak nevezte őt az asszonyok között.

Elhatározás: Csatlakozom az angyal szavait ismétlő keresztény közösséghez, és én is boldognak nevezem a szentséges Istenanyát. Ezt abban az értelemben is megteszem, hogy hirdetem dicsőségét az emberek előtt és másokat is odavezetek a Boldogasszonyhoz, hogy ők is megismerjék és velem együtt hálát adjanak az Úrnak, hogy ily nagy mértékben tette boldoggá Egyszülöttje földi édesanyját.

3.

«Boldog vagy, Szűz Mária, mert az örök Atya Fiát hordoztad.» (Kommúnió.)

A Szentséges Szűz boldogsága abban éri el tetőpontját, hogy Istenanyasága révén szoros kapcsolatba jön az isteni Szentháromsággal és — bizonyos határokat szemmel tartva — résztvesz életében. — *a)* «Az örök Atya Fiát hordta» magában. Ennek alapján, a kiválasztás kegyelmétől eltekintve, az örök Atya közvetlen közelébe jutott. Az ő megbízásában

járt, és azt őrizte, akit az Atya kimondhatatlan szeretete bízott lelkiismeretes gondjára. Az Atya megtestesült Igéje lakozott benne és a világ Megváltójának sorsa volt kezébe fektetve. Nála senki sem juthatott közelebb az Atyához és senki sem tehetett az Atyának nagyobb szolgálatot. — *b)* Az, aki lakást vett benne s méltónak tartotta, hogy anyjává tegye, a második isteni személy, az Atya egyszülött Fia volt. Szent embersége szeplőtelen testéből sarjadt ki s ennélfogva mint földi édesanyját tisztelte s engedelmeskedett neki. A vér felbonthatatlan köteléke kapcsolta a Fiút az Anyához s oly bensőséges lelki köteléket alapozott meg, melynek a földi és mindennapi értelemben vett családi kötelék csak halvány visszfénye. A kettő e kötelék révén elválaszthatatlanul összetartozik és oly egységet képez, hogy nem lehet a Fiúra gondolni anélkül, hogy az Anya egyénisége fel ne tűnne előttünk és nem lehet az Anyához fordulni anélkül, hogy a Fiú mellőzhetetlen jelenlétét ne éreznők. — *c)* Az isteni Lélek, aki

a Szent Szűz Jegyese, mint az Atyából és a Fiúból kiáradó szeretet benne lakozik az Istenanyában és alakító erejével, meg nem szűnő tevékenységével építi fel a kiválasztottban azt a pazar lelkivilágot és összehasonlíthatatlan tökéletességet, amelynek alapján a Szent Szűz méltóvá vált Krisztust magába fogadni és a megtestesült Igének hajlékot nyujtani. — *d)* A Szentséges Szűz szoros kapcsolatba lépett az Atyával, kinek mindenekfelett szeretett leánya; a Fiúval, kinek szeplőtelenül fogantatott anyja; a Szentlélekkel, kinek kiváltságos mátkája. Büszkesége és dicsősége a háromszemélyű Egyistennek s ez a valóság azon kiapadhatatlan forrás, melyből boldogsága fakad.

Elhatározás: A Szentséges Szűz valóban boldog, sőt a legboldogabb teremtmény, mert senki sem áll oly közel Istenhez és senki sem kapcsolódott oly mélyen bele az isteni Szentháromság életébe, mint ő. És ma, midőn születésnapját ünnepelem az egye-

temes Egyházzal, örömmel veszem tudomásul, hogy e boldogság reám is kihat és — föltéve, hogy valóban Mária gyermeke vagyok — záloga örök üdvösségemnek.

Szeptember 12.

Mária Szentséges Neve.

Az Anyaszentegyház liturgiája Mária szentséges nevének dicsőségét hirdeti és arra késztet a Könyörgésekben, hogy e név jelentőségével foglalkozzunk és ennek alapján megismerkedjünk: 1. az Istenanya oltalma, 2. az Istenanya közbenjárása, 3. az Istenanya pártfogása kegyelmével.

1.

«Hiveid, akik a Szentséges Istenanya nevén és oltalmán örvendenek.» (Kollekta.)

A Szentséges Istenanya nevében végtelen erő rejlik. Mindazok, akik izzó hittel és megdönthetetlen meggyőződéssel segítségül hívják, tapasztalják, hogy az Istenanya neve valóban legyőzhetetlen oltalmat jelent. Ez

nem is lehet másként, mert a Szentséges Istenanya erejébe vetett hit megérdemli, hogy élvezze a Boldogságos Szűz oltalmának áldását és gyümölcseiben részesüljön. Aki hűségesen szolgál az Istenanyának, terjeszti kultuszát, követi példáját, az természetesen megismerkedik egyéniségével, személyének jelentőségével, a küldetésében rejlő méltósággal és Istenanyaságában rejlő hatalmával. Tudja, kivel áll szemben és tudja, hogy a Szentséges Istenanya, aki egyúttal mennyei Édesanyánk is, mily hatalommal rendelkezik. Arról is van tudomása, hogy ezt a hatalmat javunkra használja fel és valahányszor veszélybe kerülünk, fölénk borítja királynői palástját, hogy oltalmába vegyen, megvédjen és tovább vezessen az üdvösség útján. Erre gondoljunk, valahányszor az Istenanya nevét áhítattal kiejtjük és a nevében rejlő erőre támaszkodva közeledünk Istenhez, hogy bemutassuk Neki a kötelező imádás hódolatát.

Elhatározás: A Szentséges Istenanya oltalmát már eddig is él-

veztem és saját tapasztalatomból tudom, mily előnyt jelent és mennyire nélkülözhetetlen. Most már csak arra törekszem, hogy ezentúl még jobban megérdemeljem a Szentséges Szűz oltalmának adományát és úgy éljek, hogy sohase tagadjam meg a Boldogasszonyhoz való hozzátartozásomat.

2.

«*A Te kegyelmedből, Urunk, és a boldogságos, mindenkor Szűz Máriának közbenjárására ez a felajánlás szolgáljon az örök és a jelen élet javára és békéjére.*» (Szekréta.)

A Szentséges Istenanya nevének hatalmára vall hathatós közbenjárásának eredménye. A Szekréta is erről emlékezik meg a mai szentmisében, és figyelmeztet, hogy valahányszor az Istenanya Szentséges nevét hívjuk segítségül, mindig közbenjárása hatalmára kell gondolnunk. Az Istenanya végtelen közel áll a Szentháromsághoz, az Atyához, a Fiúhoz és a Lélekhez. Érdemben oly gazdag, hogy e bőséget a világ minden szüksége és

ínsége sem képes kimeríteni. Közbenjárásának hatalma e kettős pilléren nyugszik és ennek következtében emberi értelemben véve korlátlan. Az Istenanya, aki ismeri az emberi élet veszedelmeit és a lélek kritikus pillanatait, és tudja, milyen nagy mértékben van szükségünk megerősítő erőre és kegyelemre, nem zárkózik el a valóság elől és nem szűnik meg közbenjárásával segítségünkre sietni, és megszerzi számunkra azt a kegyelmi bőséget, amelyet önnön erőnkből sohasem volnánk képesek kiérdemelni. Az Istenanya közbenjárása egész életünkre kiterjed, a bölcsőnél kezdődik, végigkísér a hosszú életúton és csak akkor szűnik meg, amikor már túl vagyunk minden veszélyen és Isten elismerő jósága örökre kezünkbe adta a végső győzelem pálmáját. E közbenjárásra kell gondolni, valahányszor az Istenanya szentséges nevét segítségül hívjuk, ebben kell összpontosítani minden reményünket és ebben kell keresni még a legnehezebb körülmények között is az egyedül kielégítő és méltó megoldást.

Elhatározás: A Szentséges Istenanya névünnepét azzal teszem számomra termékennyé, hogy mélyen elgondolkozom közbenjárása jelentősége fölött, és felteszem magamban, hogy törekszem megérdemelni az Istenanya felbecsülhetetlen jóságát és továbbra is részesülni közbenjárása kegyelmében.

3.

«Add, hogy a boldogságos, mindenkor Szűz Mária pártfogásában mindenütt oltalmat találjunk.» (Posztkommúnió.)

A Boldogságos Istenanya névünnepén pártfogásáról is meg kell emlékeznünk. Ezt azáltal tesszük legjobban, ha megfontoljuk, mennyire törődik életünk folyásával, mily nagy mértékben őrködik felette, van jelen benne és szól bele, ha azt szükségesnek látja. E valóságban végtelen vigasz rejlik, mert tudjuk, hogy az Istenanya nem áll távol tőlünk, nem kell felmérhetetlen távolságot áthidalnunk, hogy hozzájussunk, és nem

kell soká magyarázni helyzetünket, hogy megértessük magunkat. Az Istenanya, akinek gondjaira maga a Megváltó bízott a Golgota magaslatán, jelen van életünkben, mellettünk áll mikor küzdünk, és szemmel kíséri e küzdelem minden fázisát. Kötelességünk csak abban áll, hogy érezzük e kegyelemteljes jelenlétet, meg legyünk győződve, hogy a Szentséges Istenanya hathatós pártfogónk, és erre a meggyőződésre támaszkodva forduljunk Hozzá, mikor érezzük, hogy szükségünk van hathatós támogatására. A Szűzanya pártfogásában rejlő erőt abban az értelemben is felhasználjuk, hogy másokat, akik hasonló szorongatásban vannak, szintén a Szentséges Anyához vezetünk, megtanítjuk őket a Szent Szűz szolgálatára, a Boldogasszony pártfogásába ajánljuk őket és segítünk nekik megérdemelni e pártfogás hathatós kegyelmét. Mindenben törekszünk e pártfogás dicsőségét hirdetni a világban, és bebizonyítani az emberiségnek, milyen boldogok azok és mennyire közel állnak Istenhez, akiket az Istenanya jó-

ságos pártfogásába vett és anyai segítségével ajándékozott meg.

Elhatározás: Az Istenanya névünnepén szeretettel emlékezem meg a pártfogásában rejlő hatalomról és könyörögve kérem, hogy továbbra is részem legyen e kegyelemben, mert enélkül nem tudom megállni helyemet az életben és nem tudom biztosítani üdvösségemet.

Szeptember 15.

(Vagy ugyanezen hónap harmadik vasárnapja.)

A fájdalmas Istenanya ünnepe.

Az Anyaszentegyház liturgiája ma az Istenanya érettünk elszenvedett fájdalmáról emlékezik meg és vértanúságteljes életét állítja követendő példaként szemünk elé. A liturgikus szövegek bőségéből csak a Kollektát, a Szentleckét és az Evangéliumot emeljük ki, hogy ezen az alapon a következő pontokról el-

mélkedjünk : 1. Az aggastyán szavai. 2. A vértanúságteljes beteljesülés. 3. A beteljesülés kegyelemteljes következménye.

1.

«Isten, kinek szenvedésekor Simeon jövendölése szerint a dicsőséges Szűzanyának, Máriának lelkét a fájdalom tőre átjárta . . .» (Kollekta.)

Isten, aki a Szent Szűzet öröktől fogva kiválasztotta és istenanyai méltóságra emelte, reá vonatkozó terveibe a fájdalmat is belevonatkoztatta, és elhatározta, hogy Krisztus Anyja oly aktív részt vesz a Megváltó kínszenvedésében, hogy megérdemli a «Vértanúk Királynője» elnevezést. Végtelen jóságában arról is gondoskodott, hogy az Istenanya idejekorán értesüljön ezen határozatáról és tudomást szerezzen szenvedésben gazdag jövőjéről. — *a)* Alig hogy elmúlt a tisztulás ideje és ő fiatal anyaságának ragyogó teljességében megjelent a templomban, hogy bemutassa az előírt áldozatot, Isten küldöttje, az agg Simeon előkerült a templomcsarnok homályából,

karjába vette a Gyermeket, elénekelte hattyúdalát, az isteni Lélek sugallatára fellebbentette a jövő fátyolát és világosan megmondotta az Istenanyának, hogy mi vár reá. Az aggastyán szavahihető ember és bizalmat érdemlő férfiú volt. Hosszú életen, egy emberöltőn keresztül várt az isteni Lélek ígérte beteljesülésre és napjait azzal töltötte, hogy előkészüljön a nagy pillanatra és méltó legyen a Gyermek, az emberi nem Megváltója szemébe tekinteni. Az Istenanya tudta, kivel áll szemben és mily súlyos jelentősége van a jövő titkait felfedő szavainak. — *b)* Simeon, kinek hosszú életére az elvonultság és a hallgatás leple borult, nem volt bőbeszédű, éppen azért nagyon is találóan fejezte ki magát és egy pár szóval megmondott mindent. «Lelkedet tőr fogja általjárni», mondotta az Istenanyának; a fájdalom tőre, mely halálra sebzi gyengéd, szerető lelkét és oly mélyen hatol bele, hogy nyomát még a legvakítóbb megdicsőülés sem tudja többé eltávolítani. A «fájdalom tőre» voltaképen nem egyéb, mint az isteni Fiával szoros

közösségben elviselt szenvedés, az Érte kiállt felbecsülhetetlen aggodalom és a Tőle való elszakadás kínos vértanúsága. E hármas szenvedés tőre oly mélyen hatolt lelkébe, hogy valóban általjárta és soha többé el nem törölhető nyomot hagyott hátra, vagyis oly égető sebet, amely azért nem heged be soha, hogy nekünk, Krisztus gyermekeinek üdvösség forrása legyen. — *c)* A «fájdalom tőre» elválaszthatatlanul hozzátartozik az Istenanyaság beteljesüléséhez. Krisztus, akit Izaiás joggal nevez a «fájdalom emberének», nemünk megváltásáért a legkeservesebb fájdalmat, a kereszthalált vállalta. Szentséges Anyjának, aki a legbensőbb lelki közösségre lépett Vele, éppen e közösség alapján részt kellett vennie vértanúságában és mint édesanyának ott kellett lennie, midőn kilehelte lelkét, hogy teljesítse anyai küldetését és vigaszteljes támasza legyen a kínszenvedés legnehezebb órájában. Az Istenanya vértanúságának tehát kettős forrása van : az egyik, a Krisztussal való sorsközösség, a másik az em-

beri nem tragédiája, a bűn, amelyet csak a legrettenetesebb szenvedés tud jóvátenni és amely Krisztust, aki magára vette a világ bűneit, a keresztfára szegezte.

Elhatározás: Ott állok én is a jóságos Istenanya mellett, midőn Simeon búcsúdalát énekli s megjövendöli Krisztus szülőjének tengernyi szenvedését. Együttérzek mennyei Édesanyámmal, és felteszem magamban, hogy elindulok vele a Golgotára vezető úton és azt addig járom vele bensőséges közösségben, míg elérem célomat s szenvedésteljes küzdelmem és hűséges Mária-szolgálatom által megérdemlem, hogy részem legyen a jutalomban s szemeim lássák a Feltámadott dicsőségét.

2.

«A föld minden asszonyánál jobban megáldott téged az Úr . . . Ma megdicsőítette nevedet, és a te dicséreted el nem hal az emberek ajakán. Örökké megemlékeznek majd az Úr hatalmáról azok, akiknek kedvéért nemzetednek

szorongatása és sanyarúsága miatt nem kímélted saját éltedet.» (Szentlecke.)

Simeon, az isteni Lélek irányította aggastyán szava valóra vált, és a Szentséges Szűz megismerkedett a «fájdalom tőrével». — *a)* Megismerkedett vele, de nem kényszerből, hanem szabad akaratból. Ezt az igazságot a liturgia is hangoztatja a mai Szentleckében és külön kiemeli, hogy a Boldogasszony «nem kímélte életét» és minden áldozatot meghozott, hogy enyhítse «nemzete (az emberi nem) szorongatását és sanyarúságát». Ismerte (a próféták könyveiből és az isteni Lélek sugallatából) helyzetünket, tudta, mily leírhatatlan nyomorúságban tengődünk az eredetibűn elkövetése óta, és azt is tudta, hogy ebből a helyzetből csakis isteni Fia kereszthalála válthat meg. Irántunk való szeretetből föláldozta Fiát, beleegyezett, hogy vértanúhalált haljon üdvösségünkért. Mindenét feláldozta, és vállalta a velejáró szenvedést, csakhogy biztosítsa üdvösségünket. — *b)* Isten valóban «minden asszonynál

jobban megáldotta», mert megadta neki kegyelmi ajándéka révén, hogy elég erős és képes legyen a vállalt küldetésnek megfelelni, a keresztfa tövében állni és résztvenni isteni Fia leírhatatlan szenvedésében anélkül, hogy összeroskadna. Ez valóban áldást jelent. Elsősorban az Istenanya számára, mert felmagasztaltatása és megdicsőülése kiindulópontjává, gyökerévé válik; azután a mi részünkre, mert az Istenanya leírhatatlan szenvedése hozzátartozik megváltásunk beteljesüléséhez, és üdvösségünk egyik gyökere. — *c)* Az Istenanya tengernyi szenvedésének következménye, hogy — mint a mai liturgia mondja — «dícsérete el nem hal az emberek ajakán». A jótéteményt, amelyben az Istenanya végtelen szeretete következtében részesültünk, nem lehet elfeledni. Oly nagy, oly életbevágó, oly egyedülálló, általános jelentőségű és mindenkire vonatkozó, hogy az egymást felváltó nemzedékek nem szűnnek meg az Istenanya nagyságát hirdetni és fájdalmas, érettünk viselt vértanúságát dicsőíteni. Minden Mária-

tisztelő, aki belekapcsolódik az Istenanya dicsőségét hirdető kultuszba, önkénytelenül a Golgota magaslatára pillant és az Istenanyára gondol, aki ott áll őrséget a keresztfa tövében és szenved kimondhatatlan kínokat az emberiség üdvösségéért. Ennek tudata alapozza meg benne az Istenanya szeretetét és teszi lelkessé, értékessé máriás kultuszát.

Elhatározás: Tudom, hogy Simeon szavai beteljesültek és ismerem a beteljesülés keserves mértékét. Éppen ez késztet arra, hogy elmélyítsem Mária-kultuszomat és minden erőmmel a Szentséges Istenanya szolgálatába álljak. Talán sikerül egy kissé meghálálnom értünk vállalt szenvedését és bizonyítanom jóakaratomat.

3.

«*Mondá a tanítványnak: Ime, a te anyád!*» (Evangélium.)

Simeon szavai nem hiába teljesültek be. Az Istenanya keserves szenvedése oly eredménnyel járt, melynek

értékét mi emberek élvezni ugyan tudjuk, de jelentőségének megfelelően megbecsülni soha. Az Istenanya a keresztfa tövében, a beteljesülés legégetőbb pillanatában megérdemelte, hogy haldokló Fia még egy nehéz és felelősségteljes küldetésben részesítse, reábízza az általa megváltottakat és megtegye őt az emberiség mennyei édesanyjává. — *a)* A keresztfán függő Krisztus ismerte a megváltottak helyzetét és tudta, hogy reászorulnak az édesanya jóságos keze megbízható vezetésére és a Nagyasszony önzetlen szeretetére. A keresztfa magaslatáról belepillantott az eljövendő idők káoszába és annak eszeveszett forgatagában meglátta mindazokat az üdvösségükben veszélyeztetett lelkeket, amelyeket csakis a mennyei édesanya gyengédsége és közbenjáró szavának hatalma tud megmenteni. Látta ezeken kívül a sok bizonytalan lépésű, ingadozó, tétovázó embert, aki döntő hatású irányítás, másszóval a mennyei édesanya ellenállhatatlan befolyása nélkül tévútra került és menthetetlenül elveszett volna. Látott még sok

lehetőséget és mindenre tekintettel volt, midőn elhatározta, hogy nem hagyja árván az általa megváltott emberiséget és felülmúlhatatlan hatalmú édesanyát ad neki. — *b)* Valóban nem kellett a távolban keresni azt, aki erre a megbizatásra alkalmasnak bizonyult. Ott állt a keresztfa tövében; jelenléte, lankadatlan bátorsága és megterhelőképessége által bizonyította, hogy nála jobb és eszményibb édesanya nem is lehetséges. Krisztus, aki a keresztfa magaslatán leírhatatlan kínokat szenvedett, tapasztalatból tudta, hogy mit jelent és mily hatással van a Boldogasszony anyasága. A legjobb anyát szánta nekünk és ezért Szentséges Anyjára bízta sorsunkat. — *c)* Jó kézbe kerültünk. Ezt a történelem, az egymásra következő évszázadok bizonyítják. Az Istenanya, akiben az anyaság teljessége valósult meg, szemrebbenés nélkül vállalt minket is. Gyermekévé fogadott Jézus, isteni Fia szerelméért, és helyét tökéletesen betöltötte. Anyának bizonyult, mégpedig oly mértékben, amelyről az emberiségnek azelőtt fogalma sem

volt. Csak amióta téglát égetünk, márványt fűrészelünk, aranyat olvasztunk és a vonalak melódiáját tanulmányozzuk, hogy mennyei édesanyánknak a világ minden pontján hajlékot emeljünk és katedrálist építsünk, csak azóta tudjuk, hogy ki édesanyánk és mit köszönünk a valódi anyai szeretetnek.

Elhatározás: Tudom, hogy van mennyei Édesanyám, aki a keresztfa tövében fogadott gyermekévé és érzem, hogy ezen összehasonlíthatatlan kiváltság mit jelent. Szavak formájába azonban nem vagyok képes önteni érzelmemet. S azt hiszem, hogy ez nem is fontos. A lényeges végelemzésben csak az, hogy mennyei édesanyámnak örömet okozzak, dicsőségére váljak és méltó, Krisztus elvárásának megfelelő életalakításom által meghálláljam kifogyhatatlan szeretetét, amely üdvösségem biztos záloga.

Október 2.

Őrangyalok ünnepe.

E szép ünnep teológiáját, benső magyarázatát és aszketikus jelentőségét a szentmise liturgiája közvetíti a három könyörgésben. Gondolatmenete alapján a következő pontokról elmélkedünk: 1. Az angyalok küldetése. 2. A veszedelemtől való szabadulás. 3. A viszontagságok elviselése.

1.

«*Isten, ki irántunk való kimondhatatlan gondoskodásodból szent angyalaidat méltóztatol őrizetünkre küldeni, add meg a hozzád folyamodóknak, hogy azoknak pártfogása szüntelen oltalmazza őket és egykor örökkétartó társaságuknak örvendhessenek.*» (Kollekta.)

Isten angyali teremtményeit külön megbizatással küldi hozzánk és ezáltal újabb bizonyítékát adja kiapadhatatlan atyai szeretetének. — *a)* Az őrangyalok küldetésének kiindulópontja Isten «irántunk való kimondhatatlan gondoskodása». Az Úr nagyon jól ismeri balga természetünket, szeszé-

lyes ingadozásunkat, gyakori bukásainkat és tudja, mily nehéz küzdelmet kell vívnunk, míg sikerül lelki kibontakozásunkat előmozdítani és üdvösségünket biztosítani. Tudja, hogy erre egyedül nem vagyunk képesek. És ez a megállapítás, ha úgy lehet mondani, szívébe markol és irántunk tanúsított atyai gondoskodását, — amely szeretetben és leleményességben kifogyhatatlan, — cselekedetre készteti. — *b)* Angyalait — akik trónját állják körül és örök Allelúját énekelve hódolnak Neki — állítja rendelkezésünkre és küldi el hozzánk külön megbizatással. Ebben nagy megtiszteltetés rejlik, mert az angyal lényegesen fölöttünk álló teremtmény, s ha az Úr e fensőbbrendű lényeket bízza meg szolgálatunkkal, meg lehetünk győződve arról, hogy életalakításunk sikerének és lelkiüdvösségünk biztosításának rendkívüli fontosságot tulajdonít. — *c)* E felsőbbrendű lények, az angyalok, küldetése abban áll, hogy elkísérnek az élet utain, lépésről-lépésre követnek, és megőriznek attól, amit a legnagyobb katasztrófának, a lélek romlásának és

az örök üdvösség eljátszásának nevezünk. Gondoskodásuk fizikai szükségletünkre is kiterjed és nem egyszer védenek meg oly veszedelmektől, amelyek testi épségünket környékezik. Ezen az alapon túlzás nélkül állíthatjuk, az őrzőangyalok legjobb barátaink, akiknek nagy hálával tartozunk.

Elhatározás: Nekem is van őrangyalom. Törekednem kell irántam tanúsított szeretetét megbecsülni, küldetését megkönnyíteni és az Úr kimondhatatlan gondoskodását azáltal meghálálni, hogy megfogadom angyali őröm intelmeit és követem tanácsát.

2.

«Fogadd el, Urunk, e szent angyalaid tiszteletére bemutatott adományokat és engedd kegyelmesen, hogy folytonos oltalmuk által a jelen veszedelemtől megszabaduljunk és így az örök életre eljuthassunk.» (Szekréta.)

A Szekréta szövegéből megtudjuk, hogy az angyalok küldetése — *a)* a folytonosság jegyében áll. Az őrangyal gondoskodása sohasem szűnik meg,

nem ismer megszakítást és életünk minden percére kiterjed. Ez annyira igaz, hogy megingathatatlan hittel hihetünk őrangyalunk folytonos jelenlétében, és életünk minden percében kérhetjük hathatós segítségét. — *b)* Az őrangyal, mint a liturgikus szöveg mondja, megszabadít a veszedelemtől, vagyis küldetésének megfelelő irányítása, reánk gyakorolt befolyása által úgy vezet, hogy kikerüljük azokat a veszedelemteljes kísértéseket, amelyeknek nem biztos, hogy ellent tudunk állni. A tapasztalat bizonyítja, hogy sokszor visszatart oly utaktól és lépésektől, amelyek kárhozatos kimenetelűek volnának. — *c)* Az őrangyal ezáltal nagy mértékben segíti elő örök üdvösségünket. Neki köszönhetjük, hogy annyi kísértés és veszedelmes örvény közepette is megmaradtunk az üdvözüléshez vezető úton és nem kerültünk oly végzetes helyzetbe, amelyből aligha tudtunk volna kiszabadulni.

Elhatározás: **Őrangyalunk valóban megérdemli, hogy hálás lelkülettel fogadjuk oltalma**

minden megnyilvánulását és bizalommal forduljunk hozzá segítségért. Ez legyen kultuszunk alapja és leglényegesebb feladata.

3.

«Szent angyalaid ünnepét örömmel ünnepelve, résztvettünk, Urunk, az isteni misztériumokban és ezáltal kérünk, hogy pártfogásuk alatt a ellenség cseleitől mindig megmeneküljünk és minden viszontagság elviselésére megedződjünk.» (Posztkommúnió.)

Az őrangyalokról való liturgikus megemlékezés valóban örömünnep, mert azt a jóságos szellemet hozza közelebb hozzánk, aki annyi szeretettel viseli Isten megbízásából gondunkat. — *a)* Örömünk egyik oka, hogy őrangyalunk «megedzett», vagyis bensőleg megerősített, hogy képesek legyünk az életben megállni helyünket és kivívni a végső győzelmet. Ne csodálkozzunk, ha az őrangyal ezt teszi, mert — *b)* természetéhez tartozik, hogy erős legyen, keményen állja a harcot és fényes győzelmével bizonyítsa fölényét. — *c)* Ezáltal másik küldetésének is megfelel és Isten ügyét

szolgálja, Isten országának kiépítésén fáradozik. Istennek ugyanis dicsőségére válik, ha sikerül megszentelődésünket megvalósítani; és az Úr országa megszilárdul, valahányszor egy lélek az Evangélium utait járja és szelleme szerint alakítja életét. Az őrangyal tehát hasznos, nemes és felbecsülhetetlenül értékes küldetést teljesít és önzetlen szolgálatával, önfeláldozó gondoskodásával mozdítja elő lelkünk üdvösségét és növeli Isten dicsőségét.

Elhatározás: Tiszteletteljes bámulattal szemlélem őrzőangyalom küldetését és őszinte hódolattal hajlok meg nagysága előtt. Ennek külsőleg azáltal adok kifejezést, hogy többet foglalkozom az őrangyal kultuszával és másokat is meggyőzök fontosságáról.

Krisztus Király ünnepe.

(Október utolsó vasárnapja.)

«Méltó a Bárány, Aki megöletett, hogy övé legyen a hatalom, és istenség, és bölcseség, és erő, és tisztelet. Övé a

Maria Laach

dicsőség és hatalom örökkön örökké», mondja a mai Introitus és ezzel már tökéletesen vázolja az ünnepkör gondolatát, amely a mai Prefációban érvényesül plasztikusan. Ennek alapján a következő pontokról elmélkedünk: 1. Krisztus örök és egyetemes királysága. 2. Az igazság és élet királysága. 3. A szentség és kegyelem királysága. 4. A szeretet és béke királysága.

1.

«A maga uralma alá megszerzett minden teremtményt, hogy átadja azután örök és egyetemes királyságként, mérhetetlen Fölségednek.» (Prefáció.)

Krisztus királyságának alapja a Golgota magaslatán végbement megváltó áldozat. Vérét ontotta az emberiségért és ennek alapján jogot szerzett arra, hogy királyként uralkodjon felette és gyakorlja korlátlan hatalmát. Ezt nem önkényesen teszi, hanem öröktől fogva előre meghatározott isteni elgondolásának megfelelően. Királysága ennélfogva, mint a Prefáció mondja, elsősorban örök és egyete-

mes. — *a)* Örök, kettős vonatkozásban: *α)* Abszolút értelemben örök, mert Krisztus királyságának se kezdete, se vége nincs. Amióta Isten elhatározta, hogy Igéje megtestesül és megváltja az emberiséget, azóta király Krisztus és feltétlen ura a megváltottaknak. Királyságának kezdete tehát a minden időket megelőző örökkévalóságban vész el. Kicsendülését szintén az örökkévalóságban, az örök megdicsőülésben találjuk, melynek vége nincs és amely nem ismer befejezést. *β)* Örök relatív, időhöz kötött értelemben is. Ez annyit jelent, hogy nincs alávetve idő okozta változandóságnak és nem függ a történelem meglepetésszerű változásaitól. Ez az alapja annak, amit Krisztus mond Egyházára vonatkozólag, «Non prevalebunt», nem tudja semmi megtörni hatalmát és korlátok mögé szorítani működését. Krisztus, az örök Isten éltető ereje lüktet benne és teszi megsemmisíthetetlenné. Hálát adhatunk Istennek, hogy ezt így rendezte el, mert csak ennek köszönhetjük, hogy az üdvösség forrását, Krisztus királyságát senki sem támadhatja

sikerrel. — *b)* Krisztus királysága egyetemes, vagyis mindenre és mindenkire kiterjed. Nincs a fajkülönbség állította korlátokhoz kötve és nem ismer nemzetiségi kérdésekben gyökerező akadályokat. Osztály- és fajkülönbség nélkül fogadja be a halhatatlan lelkeket és mindenkinek lelki otthonává válik. Oly királyság ez, amely nem ismer rangfokozatokat, társadalmi ellentéteket és szociális különbségeket. Mindenkit a lélek értéke szerint ítél meg és csak e szempont vezeti a lelkeket megszentelő kormányzatában.

Elhatározás: Bámulattal csodálom Krisztus királyságának gyönyörű tulajdonságait, melyeknek én is sokat köszönhetek. Csak azért vagyok tagja e királyságnak, mert egyetemes, és csak azért találok benne otthont, mert örök. Megbecsülöm lelki otthonomat és törekszem Krisztus örök és egyetemes királyságának dicsőségére válni.

2.

«Átadja mint az igazság és élet királyságát mérhetetlen Fölségednek.» (U. o.)

Krisztus királysága ezenkívül az igazság és élet birodalma. Mint ilyen rendkívüli jelentőséggel bír, mert egyedülálló. Nincs oly földi szervezet, birodalom, vagy világhatalom, amely hasonló tulajdonsággal rendelkezne és túlzás nélkül állíthatná magáról, hogy az igazság forrása, és valóban üdvözítő életet nyujt. — *a)* Krisztus királyságának alapköve, mint a Prefáció mondja, az igazság. E birodalom tehát a szó teljes értelmében világos és fényes, az igazság napja ragyog égboltján és elaraszt mindent fényességével. A kétely és bizonytalanság, a tudatlanság és előítélet, feltevés és ingadozás sötétsége e birodalomból egyszersmindenkorra száműzve van. Krisztus világossága ragyog itt mindenütt, vagyis az örök igazság fényessége. Ennek gazdagságában mindenki megtalálja az élethez szükséges irányítást, a kielégítő feleletet és megbízható útbaigazítást. — *b)* Krisztus királysága tökéle-

tes életet nyujt. Itt nem tengődésről, hanem az élet teljességéről, fölényes kibontakozásról és végső győzelemről van szó. Tengelye ennek Krisztus Király, Aki maga az Élet, és életet áraszt mindenkibe, aki hozzá tartozik és országában végleges otthonra talált. *a)* Természetes vonatkozásokban is tökéletes ez az élet, mert mindent magában foglal, ami az emberi természet nemes, jogos és Isten akarta igényeinek kielégítéséhez szükséges. Azok, akik Krisztus országához tartoznak, a legnemesebb és legtökéletesebb emberi életet élik és megfelelnek az emberi természet Isten adta törvényeinek. *β)* Ez az élet természetfeletti vonatkozásban is tökéletes, mert beleilleszt a természetfeletti világrendbe és eláraszt annak minden adományával. Ennek alapja Krisztusnak a keresztáldozat által szerzett végtelen érdeme. Mindazok, akik királyságához tartoznak, korlát nélkül részesülnek ezen érdembeli gazdagságban, amely természetfeletti és kegyelmi bővelkedést jelent. Ennek mértéke oly nagy, hogy minden igényt kielégít,

minden szükségletet fedez, minden nehézséget legyőz és feltétlen végső győzelemhez vezet.

Elhatározás: Én is érzem a bennem lüktető életet és élvezem az igazság napja fényességét. Mindezt csak annak köszönhetem, hogy Krisztus királyságának vagyok tagja és ennek tudatában felteszem magamban, hogy kellőképen élek az igazság adományával és törekszem eltelni az élet teljességével.

3.

«Átadja a szentség és kegyelem királyságát mérhetetlen Fölségednek.» (U. o.)

Krisztus királyságának két fontos alappillére az életszentség teljessége és a kegyelem megszakítatlan áradata. — *a)* Krisztus királysága elsősorban az életszentség jegyében áll. A Megváltó ezt előre meghatározta, midőn felszólította híveit, hogy a mennyei Atya tökéletességét vegyék eszményképül és ezt törekedjenek életükben megvalósítani. A legmagasabb erkölcsi esz-

ményképet állította szemük elé, és saját példaadása és életalakítása által megmutatta, hogy az eszményképet hogyan lehet az élet különböző körülményei között megvalósítani és a mindennapi gyakorlat aprópénzére beváltani. Életalakítása által tökéletes példát hagyott reánk örökségként, melynek vonzóereje ellenállhatatlan, mindenkit magával ragad és a legnagyobbfokú erkölcsi erőfeszítésre, törekvésre és kibontakozásra késztet. E remek virág gyümölcse nem maradt el. A történelem bizonyítja, mily eredménnyel járt Krisztus példaadása és mily nagy fokban virágzott az általa fakasztott életszentség. Királyságában, földi országában: az Egyházban a szentek nemzedéke sohasem halt ki. Minden korszaknak megvoltak a maga hősei. Nemcsak azokról van szó, akiket a hivatalos elismerés és a szenttéavatás mindannyiunk szeme elé állított, hanem azokról is, akik az ismeretlenség homályában élték életüket, abban tökéletesen elvesztek, úgy, hogy a nyilvánosság nem szerzett tudomást róluk és mégis a kegyelem re-

mekműszámba menő alkotásához tartoznak. Ezekkel majd akkor ismerkedünk meg, midőn mindannyiunk élete nyilvánvalóvá válik, és mégegyszer bebizonyul, mily gazdag Krisztus királysága az életszentség legremekebb alakításában. — *b)* Az életszentség feltűnő virágzásának nyitja a kegyelem bőséges áradata. Krisztus királysága ebben a vonatkozásban is felbecsülhetetlenül gazdag, — sőt egyik alapvető tulajdonsága. A kegyelmi áradatot az isteni Megváltó a Golgota-magaslaton indította meg, midőn a keresztfa oltárán bemutatta a legfensőbb megváltó áldozatot. Az áradat azóta nem apadt el. Ellenállhatatlan és legyőzhetetlen erővel hullámzik és árad bele a lelkekbe, hogy természetfeletti segítségével lehetővé tegye a krisztusi életalakítás megvalósítását és megalapozza a tökéletes életszentséget. Krisztus királysága valóban természetfeletti, mert megadja azt a kegyelmi erőt, amely nélkül istenes életre még gondolni sem lehet.

Elhatározás: A szentség és kegyelem királysága kell nekem is.

Ebbe illeszkedem bele, hogy a kegyelmi áradatba belekapcsolódva, képessé váljak a krisztusi életalakítás nagy és örök dicsőségemet biztosító sikerére.

4.

«Átadja a szeretet és béke királyságát mérhetetlen Fölségednek.» (U. o.)

Krisztus királysága a szeretet és és béke beteljesülésében csendül ki. Minden megmozdulás és fejlődés ezen célpont felé törekszik és ennek megvalósulását szolgálja. — *a)* Krisztus királysága elsősorban a szeretet birodalma, mégpedig kettős értelemben: *α)* Elsősorban földi vonatkozásban, amennyiben alapvető törvénye az eszményi szeretet. Gerince ennek Istenszeretete, és a jóságos Teremtőhöz való mélységes ragaszkodás. Ez oly nagy, hogy visszfényére, Isten képmására, az emberi teremtményre is kiterjed és a felebarátban megláttatja a benne izzó isteni szikrát és a benne lakozó jóságos Istent. Következőleg az embertársakat is belevonatkoztatja a

szeretet programjába és minden egyéb indító októl eltekintve, elsősorban azért szereti őket, mert Istent látja bennük és az isteni Jóság visszfényeként jelennek meg előtte. *β)* Krisztus királyságában a szeretet minden idők felett álló vonatkozásban is érvényesül. Ez már apotheozis és megdicsőülés. Midőn a földi megpróbáltatásnak és küzdelemnek vége szakad és bekövetkezik az örök dicsőség megváltozhatatlan állapota, a földi keretek között gyakorolt szeretet is eléri csúcspontját és ragyogásával minden mást elhalványítva lép fel, mint az erkölcsi törekvések végső megdicsőülése és az élet küzdelmeiben tanúsított hűség legfensőbb, boldogító jutalma. Ezért mondja az Irás, hogy csak a szeretet marad, mert az örök dicsőségben sem hitre, sem reményre nincs többé szükség. — *b)* Krisztus királyságának másik ragyogóan szép tulajdonsága a béke megvalósulása. Ezt is kettős értelemben kell venni: *α)* Földi értelemben annyit jelent, mint a béke szellemének ápolása és beteljesülésébe összpontosított törekvés. Ebből

természetesen nem következik, hogy sikerül a békét a világban tökéletesen fenntartani, mert ezt a beteljesülést azok gátolják meg, akik távol állnak Krisztus szándékától és nem értik meg törvényét. El kell azonban ismernünk, hogy a kereszténység által terjesztett és ápolt béke szelleme nélkül a káosz nemcsak nagyobb, hanem egyszerűen elviselhetetlen volna. Csakis Krisztus királyságának köszönhetjük, hogy a helyzet nem fajult el még jobban és nem vált tűrhetetlenné. *β)* Örök vonatkozásban a béke szelleme tökéletes beteljesülést jelent. A végső megdicsőülés pillanatától kezdve a béke szelleme teljesen érvényre jut és szelíd világosságával fényeskedik abban a gyönyörű beteljesülésben, amelyet örök boldogságnak, Krisztus mennyei birodalmának nevezünk. Igy bizonyul be, hogy Krisztus, mint Izaiás mondotta, a béke fejedelme, aki a béke adományával boldogítja követőit. Elmélkedésünket a Prefáció szavaival kell befejeznünk : «Azért az angyalokés főangyalokkal a trónálló és uralkodó égiekkel és a mennyei seregeknek egész

csapatával a Te dicsőséged himnuszát zengjük végnélkül».

Elhatározás: Krisztus királyságában megtalálom a szeretet és béke beteljesülését. Ezen adománnyal felvértezve indulok útnak mint a szeretet és béke apostola, hogy Krisztus szellemében működve én is hozzájáruljak Krisztus földi országának megszilárdításához.

November 1.

Mindenszentek ünnepe.

Aszketikus jelentősége.

a) A liturgia finom tapintattal és rendkívüli hozzáértéssel vezeti a lelket a természetfeletti élmény ragyogóan fényes útjain. A pünkösdre következő vasárnapok változatos és mély szövegei alapján elvezet a lelkiélet magaslataira, megtanít a krisztusi életalakítás művészetére és előkészít az egyházi év méltó befejezésére, az utolsó ítélet üdvös és minden szempontból megtermékenyítő szemléletére.

Mielőtt azonban figyelmünket a végső befejezés megrendítő eseményeire terelné, mintegy utolsó megerősítés —,

szinte felemelő vígaszként fellebbenti a végső megdicsőülés boldog titkát rejtő sűrű fátyolt és a győzedelmes Egyház, az Istenben üdvözült lelkek, a Szentek dicsőségét láttatja meg velünk. Rámutat arra a felfoghatatlan boldogságra, Istennel való együtturalkodásra és az Úr szemléletéből fakadó felülmúlhatatlan kielégülésre, mely a megdicsőültek osztályrésze, és amelyben nekünk is minden bizonnyal, Isten csalhatatlan ígérete szerint részünk lesz, ha a szentek útját járjuk és így megyünk az ítéletet tartó Krisztus elébe.

b) Mindenszentek liturgiája régi eredetű. Nyomait Szíriában már a negyedik században megtaláljuk. A keleti Egyház (bizánci liturgia) eredetileg pünkösdre következő vasárnapon ülte meg ezt a szép ünnepet. A keleti szokást a római liturgia is átvette, de, tekintettel a Rómában már akkor szokásos pünkösdi kántorböjtre, hamarosan elejtette. IV. Bonifác a római Pantheon dedikációja (szentelése) alkalmából május 13-ára tette át az ünnepet. Egy másik pápa, III. Gergely az ikonoklaszták (képrombolók) korában, mikor Róma környékén a vértanúk sírjai a barbár betörések miatt teljesen el voltak hanyagolva, a vatikáni bazilikában külön kápolnát szentelt Mindenszentek tiszteletére, ahol szerzetesek végezték az istentiszteletet,

és a zsolozsmában naponta megemlékeztek az Egyház szentjeiről.

Ma már nem tudjuk pontosan megállapítani, hogy a november első napján szokásos liturgia hogyan fejlődött ki, s csak annyit mondhatunk, hogy az ünnepet IV. Gergely (827—844) pápa tette át erre a napra.

c) Az ünnep aszketikus jelentőségét az Egyház szándékának megfelelően a következőkben látom:

A liturgia elsősorban azért tárja fel előttünk az Istenben üdvözült lelkek dicsőségét, hogy megerősítsen Isten ígérete beteljesülésébe vetett hitünkben. Erre az élet viszontagságaira, a környékező tömérdek kísértésre és közismert állhatatlanságunkra, szeszélyes ingadozásunkra való tekintettel feltétlen szükségünk van. Látnunk kell (a liturgia közvetítésében), ha nem is tudjuk ésszel felfogni, mi az a valóságban, «amit Isten azoknak tartott fenn, akik szeretik Őt». A beteljesülés konkrét látása, a Szentek megdicsőülésének szemlélete újonnan lendületbe hoz, megsokszorosítja ellankadt erőnket és újból útnak indít az önmegszentelődés üdvösséghez vezető útján.

A szentek dicsőségének szemlélete ezenkívül az üdvös párhuzam feltétlen megvonására is késztet. A liturgia ezt nagyon ügyes szembeállítással segíti elő. Mindenszentek napján ugyanis kény-

telenek vagyunk a földi élettel együttjáró szorongattatást, esetnek esetén elkerülhetetlen vértanúságot szemlélni. De mi ez azzal összehasonlítva, ami Krisztus követőire, Isten vértanúira vár? A liturgikus élmény sugárzó ragyogásában hamarosan rájövünk, hogy a kettő korántsem áll arányban egymással, mert a megdicsőülésben beteljesülő jutalom aránytalanul többet nyujt annál, amit hosszú életünk alatt Istennek feláldoztunk. És ez az aránytalanság a liturgikus élmény fényében oly hatalmas méretben bizonyul be előttünk, hogy érezzük koldusmivoltunkat még akkor is, ha Istennel szemben a legégetőbb áldozatra hivatkozhatunk. A tudat pedig, hogy bármit tegyünk, mégis csak mi vagyunk a megajándékozottak, szintén fűti törekvésünket és még tökéletesebb életalakításra késztet, már azért is, hogy kevésbbé koldúsmódra jelenjünk meg az örökre megjutalmazó Úr előtt.

A liturgia Mindenszentek ünnepén azt is megmondja, hogy hová forduljunk, ha idealizmusunk újjáélesztésére, támaszra és bárminemű segítségre van szükségünk. A megdicsőülteket, a Szenteket mint Isten barátait mutatja meg nekünk, utal Istennel való szoros kapcsolatukra, nem csekély érdemükre, Istenközelségükre és közbenjáró hatalmuk feltétlen megbízhatóságára. A

szentekhez kell tehát fordulnunk, valahányszor pártfogóra, közbenjárásra, természetfeletti segítségre van szükségünk. A liturgia ezenkívül arra is ügyel, hogy a szentekben meglássuk a teljesen kifejlett emberi (természetes és természetfeletti) nagyságot, a tökéletesen és soha meg nem ismétlődő egyéni alapon kifejlesztett krisztusi lelki arculatot, vagyis jellemképet, következőleg példát vegyünk róluk, követésükre szánjuk el magunkat és minden szempontból (körülményeinkre és egyéni tulajdonságainkra alkalmazva) hozzájuk hasonlóan cselekedjünk. A liturgia ezáltal a Szentek közössége dogmáját életté, valósággá varázsolja bennünk és megtanít e felemelő és minden szűk keretet szétjelrobbantó valóság alapján élni.

Mindenszentek ünnepe nagy és felejthetetlen élmény mindazok számára, akikben magas fokban kifejlődött a liturgikus érzék és akik lépést tudnak tartani a liturgikus, évről-évre mélyebben ható és nagyobb eredménnyel megtermékenyítő fejlődéssel.

Mindenszentek ünnepe.

Mindenszentek ünnepén alkalmunk van elmerülni a mennyei fényességben és eltelni az enyészetlen világossággal.

Nem a temetők édeskés és fonnyadásra emlékeztető virágillata csap felénk, hanem az örökkévalóság egészséges levegője, amely vigasztal, éltet és felemel. A tiszta légkört a liturgia páratlanszép szövegei közvetítik. Ezekből a következő pontokat emeljük ki: 1. Örömforrás. 2. Közbenjárás. 3. Megdicsőülés.

1.

«Örvendjünk mindnyájan az Úrban, ünnepet ülve minden szentek tiszteletére, akiknek ünnepén örvendeznek az angyalok és magasztalják az Isten Fiát.» (Introitus.)

Mindenszentek ünnepén a hétköznap ősziesen szürke és derengő homályába a liturgia az enyészetlen mennyei dicsőség világosságát árasztja, hogy száműzzön lelkünkből minden sötétséget és lángralobbantsa bennünk a kiapadhatatlan öröm tüzét. Ma valóban okunk van örvendezni és az örömtüzek lobogó lángjánál melegedni, mert feltárul előttünk a mennyei dicsőség összehasonlíthatatlan képe és meglátjuk azokat az összefüggéseket, amelyek reánk is vonatkoznak

és éppen azért örömet fakasztanak. — *a)* Örvendezni e szép ünnepen az angyali karok tanítanak meg. A liturgia az ő boldogságukat, örömtől áradó ünneplésüket állítja szemünk elé és felszólít, hogy mi is részt kérjünk örömükből. Az angyali karok boldogságának oka kettős forrásra vezethető vissza. *a)* Egyik a szentek megdicsőülése, életük győzedelmes befejezése és boldogságuk tökéletessége. Az angyali teremtmény együttérez az emberi teremtménnyel, és alig akad számára nagyobb boldogság annál a tudatnál, hogy a sokat kísértett emberi teremtmény nehéz küzdelmek árán, az isteni kegyelem segítségével megmentette lelke üdvösségét és elérte örök célját. Az angyali karok ezért imádkoztak és fohászkodtak, ezért küzdöttek és könyörögtek és most boldogok, hogy sikerült közreműködésükkel biztosítani az emberi teremtmény örök boldogságát. *β)* Boldogságuk egyik forrása, mint a liturgia is megemlíti, Krisztus, az Isten Fia nagyobb dicsősége. A szentek és tökéletesek — mint tudjuk — a megtestesült isteni Ige

tökéletességének és életszentségének egyéni körülmények között és egyéni adottságokon épülő megismétlődése és visszfénye. A szentek megdicsőülésében végső elemzésben az embert faragó és lelket alkotó Krisztus dicsősége teljesül be. Az angyali karok életének és istenimádásának gerince az isteni Ige szolgálata. Nagyobb boldogságot tehát nem ismernek az isteni Ige újonnan és újonnan, szentjei megdicsőülésében felragyogó összehasonlíthatatlan dicsőségénél. — *b)* Az angyali karok, akik a Titkos jelenések könyve szerint a mennyei Bárány trónját állják körül és elfödött arccal (Izaiás) imádják Istenüket, nem tudják visszafojtani Krisztus imént vázolt dicsőségében talált örömüket és annak lelkes és eleven kifejezést adnak. Dicshimnusszal és diadalénekkel kapcsolódnak bele a mai ünnepbe és ezáltal emelik fényességét. — *c)* Nekünk is hasonlóképen kell cselekednünk. Az angyali karok példáját követve, mély megértéssel merüljünk el a szentek megdicsőülésébe, a győzedelmeskedő Krisztus fényességének szemléletébe. Boldogan

szemléljük a megdicsőült szentek, az üdvözültek végső győzelmét és hálahimnuszokat énekelünk Istennek, hogy a szenteket, akik Krisztusban testvéreink, győzelemre segítette. Örömünkben benne izzik a reménység tüze és a szent elhatározás, hogy a megdicsőültek példáját követve, Isten által meghatározott időben mi is hasonló sorsban részesüljünk.

Elhatározás: Mindenszentek ünnepe számomra boldog örömnap. Bőségesen merítek a belőle fakadó világosságból. Ezt magammal viszem a köznap szürkeségébe és gyakran feleleventem magamban az imént szemlélt mennyei dicsőség képét, hogy ébrentartsam lelkemben az örök boldogság reménységét és már most adjak dicshimnuszban hálát Istennek a bekövetkezendő megdicsőülésért.

2.

«*Kérünk, hogy a sok közbenjáróra való tekintettel add meg nekünk gazdagon irgalmad sóvárgott bőségét.*» (Kollekta.)

Ünnepi örömünket csak fokozza az a tudat, hogy a megdicsőült szentek és közöttünk reális kapcsolat áll fenn, amelyet mennyei segítségnek, égi közbenjárásnak nevezünk. — *a)* A megdicsőülés fényességét élvező szentek és boldogok nem feledkeznek meg rólunk. Ennek alapja a misztikus Krisztus-testhez való hozzátartozás. Ők, éppúgy mint mi, tagjai Krisztus misztikus testének és felbonthatatlan közösséget képeznek velünk. Ennek alapján törődnek sorsunkkal, szemmel kísérik kemény küzdelmünket és testvéri szeretettel őrködnek életünk folyása felett. — *b)* Ha szükség van rá, beleszólnak életünkbe, vagyis felemelik Istennél közbenjáró szavukat és kieszközlik a különböző életkörülmények folytán szükségessé vált felső segítséget. Közbenjárásuk feltétlen eléri célját; életszentségük, gazdag érdemeik és megdicsőülésük alapján végtelen közel állnak Istenhez és könyörgő szavuknak nagy súlya, rendkívüli hatása van. Annál is inkább, mert azáltal, hogy közbenjárásuk révén rajtunk segítenek és előmozdítják üdvösségün-

ket, csakis a jó győzelmét, Sátán megsemmisülését segítik elő és Isten nagyobb dicsőségét szolgálják. — *c)* Az említett kapcsolatot, amely a szenteket és minket egy közösségbe fűz össze, feltétlen ápolni kell, ami azáltal történik, hogy törekszünk a szentek életét alaposan megismerni, példájukat lelkiismeretesen követni, tiszteletüket terjeszteni és szeretetteljes, testvéries közbenjárásukat minden szempontból megérdemelni. Minél többet teszünk ezen a téren, annál hathatósabban érezzük a szentek közbenjáró szavának megsegítő és támogató hatalmát.

Elhatározás: A szentek számomra sohasem voltak sem bizánci oltárkép, sem napsugárban tündöklő templomablak. Őket mindig elevenen, mint élő és küzdő, a kegyelemmel lelkiismeretesen együttműködő embertestvéreimet láttam és megdicsőülésükben sem feledkeztem meg arról, hogy a misztikus Krisztus-test egységében hozzájuk tartozom. E megismerés

alapja őszinte kultuszomnak és annak a bizalomnak, amely hozzájuk vezet, ha közbenjáró erőre és kegyelemközvetítésre van szükségem.

3.

«*Az igazak lelkei Isten kezében vannak és a halál kínja nem éri őket. Úgy látszik a balgák szemében, hogy meghaltak, ők azonban békességben vannak.*» (Offertórium.)

Az idézett szöveg tökéletesen vázolja az Istenben boldogult szentek dicsőségét. Nem szabad azonban szemléletünkben csak a kicsendülésre szorítkoznunk, hanem, hogy teljes képet nyerjünk, bele kell vonatkoztatnunk a szentek egész életét, küzdelmét, melynek a megdicsőülés csak végső pontja. Csak e tökéletes kép vizsgálata tárja fel előttünk azt a gyönyörű igazságot, amelyet a mai Offertórium ismertet meg velünk és amelyet jobb kifejezés híján megdicsőülésnek nevezünk. — *a)* E folyamat első kimagasló pontja azon valóság, hogy «az igazak lelke Isten kezében van». Isten végte-

len jósága és kimondhatatlan szeretete vezeti a kiválasztottakat az élet tekervényes útjain és őrködik kegyelmi megerősítése segítségével diadalmas kibontakozásuk fölött. Addig, amíg az örök boldogságra hivatottak meg nem szakítják Istennel és kegyelmével való kapcsolatukat, a szó legfönségesebb értelmében Isten kezében vannak és úgyszólván annak szeretetteljes szorításában élik életüket. Nincs ennél szebb hivatás és magasztosabb küldetés. A szentek megdicsőülése tehát itt kezdődik a földön és abban nyilvánul meg, hogy nagyrahivatott lelkük az említett értelemben tökéletesen Isten kezében van. — *b)* E megdicsőülés második főpontja a halál, a boldog átmenet pillanatában érvényesül. A szentek halála, amelyet az őskeresztény liturgia teljes általánosságban «transitus»-nak (boldog átszenderülésnek) nevez, ragyogó és fényes, mégpedig oly mértékben, hogy abban semmi árnyékot, szomorú hangulatot és fonynyadásra emlékeztető motívumot nem találunk. Itt minden csupa fény és ragyogás. Felfokozott folytatása annak

a világosságnak, amelyben Isten kiválasztottjai élete bővelkedett. Itt semmisem emlékeztet elmúlásra, ellenkezőleg, itt mindenkinek az az érzése, hogy kiindulópontról, vagy legalábbis lényeges, magasbavezető kanyarulatról van szó, melynek iránya az örök megdicsőülés végtelenségében vész el. A tapasztalat, a lelkek története is ezt bizonyítja. Valahányszor egy nagyvágású jellem és szent halálának körülményeiről értesülünk, mindig ezzel az igazsággal találkozunk, úgy hogy kénytelenek vagyunk elismerni a szentek halála és általában az istenhű keresztény lelkek halála pillanatát elárasztó fényességet. Isten e komoly órában tesz tanúbizonyságot kiválasztottjai és szentjei érdeme mellett és bizonyítja, hogy azok már valóban megértek a végső megdicsőülés boldogságára. — *c)* Ahhoz azonban, hogy a szentek életében és halálában érvényesülő isteni világosságot megismerjük, éleslátóknak kell lennünk. A «balgák» a világ fiai, akik csak a külszínt látják és nem képesek a dolgok lényegébe behatolni, másként gondol-

koznak és csak a tökéletlen földi élet elmúlásáról vesznek tudomást. «Azt hiszik» — mint az Offertórium mondja —, hogy «meghaltak», vagyis végleg megsemmisültek, «ők azonban békességben vannak». **Tehát,** mint az első pontban szemléltük, Isten enyészetlen dicsőségét élvezik. Ezért kívánjuk halottainknak, hogy az örök világosság fényeskedjék nekik. Vigasztaló tudat az — és ez is emeli Mindenszentek ünnepe fényességének teljességét, — hogy a keresztény lélek életútja, halála és örökkévalósága a fényesség jegyében áll és a világosság teljességével töltekezik. Akik ezt nem látják: nem képesek keresztény életet élni, életszentségre törekedni és üdvözülni.

Elhatározás: Én bizony látom! És arra törekszem, hogy életem elteljen Krisztus fényességével. Ezen az alapon remélem, hogy halálom órája is világos lesz, mint előképe annak a megdicsőülésnek, amelyet Isten tartott fenn számomra.

November 2.

Halottak napja.

Aszketikus jelentősége.

a) Ahhoz, hogy a halottak napja liturgiájában rejlő aszketikus tartalmat megközelíthessük, elkerülhetetlenül szükséges a visszapillantás a történelmi fejlődés sok évszázados folyamatára.

A halottak kultuszára vonatkozólag a liturgiában két véglettel találkozunk: az egyik az őskeresztény felfogás, amely nagyrészt rokonos a klasszikus római világ gondolkodásmódjával, a másik a mai kor felfogása, amely lényegesen elüt az őskeresztény egyház beállításától.

A két felfogás plasztikus kifejezését is megtaláljuk a liturgiában. Az egyik a keleti egyház vecsernye-himnusza: «*Φῶς ἱλαρὸν*» (Jucundum lumen = békés világosság), amely valószínűleg a második században keletkezett és az ősegyház felfogását tükrözi vissza; a másik a közismert «Dies irae», amely a tizenharmadik század beállítását fejezi ki és korának hű visszfénye.

A liturgia e két, a maga nemében egyedülálló dokumentuma között kb. tizenegy század véres és mozgalmas történelme zajlott le. Ha a «Jucundum lumen»-t (békés világosság) a «Dies

irae»-vel (Harag-napja) összehasonlítjuk, megtudjuk, mily irányban fejlődött a keresztény felfogás a halottak kultuszára vonatkozólag. Az összehasonlításból majd az is kitűnik, hogy az őskeresztény gondolkozásban, amely minden szempontból szilárd dogmatikai alapon nyugszik, sokkal több az erő és a világosság, mind a tizenharmadik század megkínzott lelkületét visszatükröző és a mai kor lelkületének is megfelelő, a «Dies irae»-ben érvényesülő beállításban, amely csak az ítélet gomolygó fellegeit, cikázó villámait látja s alig veszi észre az isteni igazságosságban rejlő békétfakasztó és megnyugtató ragyogást.

b) Az őskeresztény egyház halotti kultuszának gyökerét az antik világban, a római és hellén kultúra felfogásában kell keresnünk.

A római «parce sepulto» (kegyelmezz a halottnak) tipikusan jellemzi a latin kultúra felfogását és bizonyítja, hogy a művelt római a halottat, aki az istenek közelébe jutott, éppen ezen «istenközelség» miatt «szent»-nek, tiszteletreméltónak tartotta. A közfelfogás és a törvény értelmében a sír szent és sérthetetlen. Békés méltóságának szirtjén megtörnek a szenvedély hullámai: a harag és a bosszú kezéből kiesik a fegyver és az emberi nyelv elnémul a túlvilág birodalmának küszöbén. Ez

a beállítás, amely egyébként bármi másnál jobban bizonyítja a latin kultúra magas fokát, oly mély gyökeret vert a néplélekben, hogy a temetkezési hely megtagadása legsúlyosabb büntetésszámba ment, amellyel csakis hazaárulókat és hasonló elvetemült gonosztevőket illettek. (Ugyanezt kell mondanunk a hellén kultúrára vonatkozólag is.)

A római kultúra felfogása lényegesen eltér a mienktől. Sokkal több benne a meghitt közelség, a megnyugvás, a béke és a világosság. A római nem akart elszakadni szeretteitől s ezért súlyt fektetett arra, hogy halottai mindig közelében maradjanak. Nem félt a halottaktól s nem irtózott a sírhelyektől. Ellenkezőleg. A halottakat vagy a pazar családi villák ciprusfa beárnyékolta kertjében, vagy a világot abroncsként összefogó Impérium főútvonalai mellett temette el. (Gondoljunk a Via Appia jelentőségére!) A család meghatározott időközökben összejött a sírnál, amelyről a rózsák és a violák sohasem hiányoztak, bemutatta a szokásos áldozatot és a kegyes megemlékezést komoly, de megbékült hangulatban töltött gyászlakomával (emlékeztet a mi halotti torunkra) fejezte be.

A római impériumot villámgyorsan meghódító kereszténység mitsem változtatott ezeken a tiszteletet érdemlő

szokásokon. Ellenkezőleg, csak világosabbá, fényesebbé és ragyogóbbá tette az ősi Róma, a halhatatlan Urbs halotti kultuszát, amennyiben a feltámadásba vetett hitet adta neki alapul és eucharisztikus áldozatával megszentelte.

«Sub ortulis nostris secessimus» (kertjeinkben tértünk nyugovóra) mondta a régi római. A kereszténység felléptével ez csak annyiban változott, amennyiben a testi maradványok most is a luxus-villák kertjeiben, vagy a konzuláris utakat szegélyző síremlékekben találtak nyughelyet, míg a lélekről már tudták, hogy vagy elvette jutalmát és betért a mennyei Atya házába, vagy útban volt (a tisztulási folyamaton keresztül = purgatórium) az örök haza felé.

A pogány római világ «parentalia»-ja (gyászünnep az isteneknek bemutatott áldozatokkal) helyébe kezdettőlfogva az eucharisztikus áldozat került. Ez a szokás annyira egyeredetű az őskeresztény egyházzal, hogy antióchiai Szent Ignác és Szent Polikárp idejében (pedig még csak a második században vagyunk) már hagyományszámba ment. Az újszövetségi áldozatot a halotti urnák felett mutatták be s csak jóval később, midőn visszaélések meggátlása vált szükségessé, lett e szép szokás abban az értelemben megszorítva, hogy

már csak a vértanúk urnáját volt szabad oltármenzának használni.

Jellemző az őskeresztény felfogásra, hogy a «refrigeria»-t (emléklakoma) a síremlékek közvetlen közelében tartották. Ez alkalommal drága illatszerekkel hintették be az urnákat, melyeken néha nyílás volt, hogy a kenet cseppjei a holttestet magát is elérhessék. Ezenkívül még szokásban volt a sírokat pompás virágokkal elborítani.

Az őskeresztény Egyház nem változtatta meg, csak megszentelte a rómaiak halotti kultuszát. Átvette a római kultúra békés, napsugaras felfogását és a feltámadásba vetett hittel, a túlvilági boldogság és örök, — mindenért kárpótló — jutalma eleven tudatával még napsugarasabbá, világosabbá és ragyogóbbá tette. Az őskeresztény liturgia szimbolizmusa nem ismerte a — sajnos — ma is szokásos gyászjeleket, melyek visszariasztók és nyugtalanságot keltenek. Keresztbe rakott csontok és halálfejek helyett az örökkévalóság és a feltámadás békés, vigasztaló és megnyugtató jelképeit használta. A halált nem festette borzalmas színekben, hanem egyszerűen és a tényállásnak megfelelően «transitus»-nak (átmenet) nevezte.

Ezen a felfogáson az sem változtatott, hogy a népvándorlás idejében, a barbárok gyakori betörése és az általá-

nos nyugtalanság miatt meg kellett szüntetni a katakombákban, a villák kertjeiben és a konzuláris utak mentén elhelyezett síremlékekben való temetkezést. Ekkor kezdték a halottakat a templomok kriptáiban nyugalomra helyezni, ami nem egy liturgikus változást hozott magával. De a szellem, a lelkület, a felfogás ugyanaz maradt addig, ameddig az idők rohama és a világtörténelmi megrázkódtatások el nem halványították az őskeresztény felfogás világos ragyogását, vagyis míg a keresztény nemzetek lelkületére rá nem nehezedett a súlyos eltévelyedések, a rossz lelkiismeret fájó és nyugtalanító tudatának szomorú köde.

A keleti Egyház gyönyörű himnusza, a «Jucundum lumen» ezt a világos, ártatlan, túlvilági fényben gazdag őskeresztény lelkületet tükrözi vissza, amely nem félt a halál gondolatától, mert látta és élte a belőle kiáradó világosságot.

c) A középkor nagy változást hozott magával. A folytonos háborúk, a véres pártviszályok, amelyek oly bonyolulttá tették Itália életét, és a virágzó kereskedelem nyomában fakadt túlságos bőség eltávolították a tömeget az eredeti őskeresztény gondolattól. A túlvilági élet reményének világossága már nem hatolt oly mélyen a lelkekbe, mert ezek a megváltozott viszonyok és mostoha

körülmények következtében elanyagiasodtak. A földi lét került minden káprázatos ígéretével, tüzes szenvedélyével és bonyolult problémáival túlsúlyba a természetfeletti világrend érvényesülése és a mélységes hitélet rovására. A visszahatás nem maradt el. A keresztény öntudat megmozdult, a lelkiismeret érvényre juttatta szavát és a bűnök, az eltévelyedés súlyának megfelelő komor színekben emlékeztetett arra az igazságra, hogy a túlvilág nemcsak megdicsőülést, de kárhozatot is rejt titkos méhében. Ez a magyarázata a középkor komor felfogásának s ennek nyomát követő halotti kultusznak.

A «Dies-irae»-ben ezen felfogás leszűrődését találjuk meg. Valószínűleg Celanói Tamás, híres minorita szerzetes, Assisi Szent Ferenc egyik leghívebb munkatársa (1200 előttől 1253-ig) a szerzője e híres szekvenciának, amely a középkor szellemét tükrözi vissza és amelyben halvány nyomát sem találjuk az őskeresztény halotti liturgia szelid és megnyugtató fényének. Michelangelo híres, a Capella Sixtinában található «Utolsó Ítélete» is ebben a szekvenciában gyökerezik. Általánosan elfogadott felfogás, hogy a halhatatlan mester Celano művének hatása alatt tervezte világhírű freskóját, amely a reneszánszra következő reformkorszak alatt némi, a festménynek nem éppen

előnyére váló javításon ment keresztül. A hasonlatosság a szekvencia és az általa ihletett freskó között letagadhatatlan s bizonyítja, hogy e komor felfogás mennyire elterjedt volt.

Reánk, sajnos, nem az őskeresztény lelkület volt befolyással, hanem az említett szekvenciában érvényesülő szellem. Ennek hatása alatt alakult ki a halottak kultuszára vonatkozó túlságosan merev és sötét felfogás. A liturgikus megújhodás feladatai közé tartozik, visszavezetni az ősegyház klasszikus és világos gondolatához, és érvényre juttatni az őskeresztény szellemet. Halottak napjára szánt elmélkedésünk is e célt szolgálja. Az anyagot az ősliturgiából reánk maradt szövegekből vesszük és megkíséreljük a katakombák szellemének újjáélesztését.

d) Az őskeresztény halotti kultusz alapgondolata, úgyszólván ragyogó kerete: a világosság. A katakombák sokat zaklatott kereszténye, aki az üldözések idején egyik lábával mindig a sír szélén állott, a halálban, az úgynevezett «transitus»-ban (átmenet) semmi sötétet, komort, félelmeteset nem látott. Számára a halál pillanata Isten nagy ígéretének s a beléje vetett, a földi életet irányító reménység beteljesülése volt. Nem félt ettől a pillanattól s szeretteit sem féltette tőle. Nem félt, mert Szent Pál tanításának megfelelően «vá-

gyódott feloldódni és Krisztussal lenni», hogy elvegye törvényhűsége és áldozatban bővelkedő élete jutalmát. Szeretteit sem féltette, mert eleven volt benne a feltámadásba s az örök viszontlátásba vetett hit. Tudta, hogy az elszakadás csakis átmeneti jelenség, időhöz kötött eltávozás, melynek leteltével annál fényesebb a megszakítást soha többé nem ismerő viszontlátás. A halál tehát gazdagon áradó világosság forrása volt számára s ezért beszélt az ősliturgia klasszikus nyelvén «örök világosság»-ról, amely odaát fényeskedik s ez a felfogás iratta vele a «Jucundum lumen» már többször említett örökszép himnuszát.

e) Az őskeresztény gondolkozás másik alapgondolata az összetartozás. A katakombákban nem húztak válaszfalat az élők és a holtak között. Ellenkezőleg nagyon is kihangsúlyozták az Egyház egyik alapvető dogmáját: a szentek közösségéről szóló tanítást, s aszerint szervezték meg eleven hitéletüket. Az eltávozottak, a halottak árnyékában élték napsugárban valóban nem szegény életüket és egyáltalán nem tartották tehernek, gátlásnak a halottak közellétét. Érezték és élték a szentek közösségét s tudták, hogy mindannyian keresztények, elevenen vagy holtan a misztikus Krisztus-test tagjai vagyunk. Világos fogalmaik vol-

tak a halálra következő tisztulási folyamatról s arról is volt tudomásunk, hogy ebbe mi, a küzdő egyház, az «Ecclesia militans» tagjai imáink s főleg az eucharisztikus áldozat felajánlása által beleszólhatunk s annak időtartamát Isten kegyelméből megrövidíthetjük. Bőségesen éltek e lehetőséggel s imára kulcsolt, az áldozat vérét permetező kézzel nyúltak át az örökkévalóságba, hogy megszabadítsák szeretteiket a tisztulás tüzétől. Az összetartozás, a közösség tudata tehát eleven, termékeny, áldozatkész volt bennük s a belőle fakadó gazdag fényesség mindnyájuknak, az élőknek és a holtaknak csak lelki és természetfeletti hasznára vált.

f) A liturgikus megújhodás feladata, mint már említettem, visszatérni az őskeresztény Egyház világos és klasszikus felfogásához. A liturgia beható tanulmányozása, a reánk maradt szövegekben való lelkiismeretes elmélyülés, az Egyház szándékának megértése megkönnyíti számunkra a visszavezető utat, száműzi felfogásunkból a komor fellegeket és megláttatja velünk azt a fényeskedő világosságot, amely a túlvilágból, ahol szeretteink találtak örök hazára, árad felénk; s figyelmeztet, hogy mi is útban vagyunk e fényesség, az örök beteljesülés és a soha el nem múló viszontegyesülés felé.

g) Halottak napja liturgiája voltaképpen (a nyugati Egyházban) bencés eredetű. A fuldai apátságban már a nyolcadik században külön erre a célra fenntartott napon havonta megemlékeznek a halottakról és a nap zsolozsmáját is megfelelően alakítják. Szent Odilo, Cluny apátja 998-ban elrendeli, hogy a halottak emlékezetét november 2-án üljék meg. Az előző nap vecsernyéje után elmondották, ünnepélyes harangzúgás közben a halottak vecsernyéjét, éjfélkor a zsolozsmát és másnap minden szentmiseáldozatot a halottakért mutattak be. Ez a rendelet azonban csak a cluny-i apátság fennhatósága alá tartozó (többszáz) Itáliában, Franciaországban és Spanyolországban széjjelszórt bencés monostorra vonatkozott. Szent Odiló példáját előbb a többi nagy bencés kongregációk is követték s csak azután terjedt el e szokás a különböző egyházmegyékben, míg végre az egyetemes Egyház is magáévá tette.

Lényeges módosítás b. e. XV. Benedek pápa alatt következett be. A pápa ugyanis megengedte, hogy halottak napján minden áldozópap három szentmisét mondhasson. Ezzel csak egy nagy elődjének, XIV. Benedeknek a spanyol korona fennhatósága alá tartozó országoknak adott kiváltságot terjesztette ki az egyetemes Egyházra. A pápa

szándéka nemcsak az volt, hogy a «felesleges mészárlás», mint mondotta, vagyis a világháború áldozatainak segítségére siessen. XV. Benedek a forradalmak, a szekularizáció és a pénz elértéktelenedése következtében megszünt misealapítványokra is gondolt. Ezeket akarta valahogyan pótolni s természetes, hogy mint egykori munkatársa a madridi nunciusnak, Rampolla bíborosnak, a spanyol Egyházban már XIV. Benedek óta szokásban lévő hárommisés halottak-napi liturgiára gondolt és azt terjesztette ki az egész kereszténységre. Halottak napja ezáltal különös liturgikus jelentőségre tett szert, mert karácsony ünnepén kívül csakis ezen a napon szabad több misét mondani. E rendkívüli körülmény is csak arra késztessen, hogy a liturgikus jelentőség fontosságának megfelelően üljük meg e napot és tegyük gyümölcsözővé a túlvilág tornácain tartózkodó testvéreink, a tisztítótűzben szenvedő lelkek javára.

Halottak napja.

Halottak napján lélekben elzarándokolunk arra a szent és komoly helyre, amelyet tisztítótűznek nevezünk, hogy meglátogassuk lakóit, a tisztulófélben levő lelkeket. Az úton

a liturgia vezet és gondolatgazdagságával, bőséges kegyelmi közvetítésével lehetővé teszi, hogy ne üres kézzel jelenjünk meg, hanem gazdag adományokkal enyhítsük a tisztítótűzben szenvedő szegény lelkek szenvedését. — A mai hármas szentmise könyörgéséből a következő pontokat emeljük ki: 1. A halottakért végzett ima. 2. A keresztény hit érdeme. 3. A szentek társasága.

1.

«*Minden hívek teremtő és megváltó Istene, szolgáid és szolgálóid lelkének add meg minden bűnük bocsánatát, hogy jámbor könyörgéseikkel elnyerhessék a bocsánatot, amit mindig óhajtottak.*» (Első szentmise Kollektája.)

Lelki zarándoklatunk és a tisztítótűzben szenvedő lelkeknél tett látogatás sok szempontból üdvösséges, mert az ott szenvedő lelkeknek hozott kegyelmi adományon kívül megtanít azon alapvető igazságok ismeretére, amelyek segítségével életünket úgy alakíthatjuk, hogy könnyebben elkerüljük, vagy lényegesen megrövidítjük a tisztulási folyamat hosszadal-

mas szenvedéseit. — *a)* Ha körültekintünk a tisztítóhelyen, mindazokat megtaláljuk, akik életükben valóban törekedtek Krisztust követni, akarata szerint élni, parancsolatait teljesíteni és szellemével eltelni. Ezen ne csodálkozzunk, mert az említett lelkek ittléte csak azt bizonyítja, hogy Krisztus szolgálata nem könnyű és még az isteni kegyelem segítségével sem sikerül mindig oly tökéletes életet élni, amelyben a bűnnek még legkisebb árnyéka sem szerepel és amely éppen azért nem csendül ki a tisztulási folyamat szenvedésében. Gondolkozzunk egy kicsit efölött és, eltekintve minden egyéb előnytől, lelkünkben elevenné válik a keresztény életalakítás és Krisztus követése feladatának komolysága, a reánk nehezedő felelősség súlya, Isten kegyelemteljes segítségére való reáutaltságunk eleven tudata. E komoly helyen reáébredünk arra, hogy életünknek feltétlen tökéletesnek kell lennie, különben nemcsak hogy nem kerüljük el a tisztítótűz fájdalmait, hanem csak hosszadalmas és szinte elviselhetetlen

tisztulási folyamat után leszünk annyira érettek és lelkileg tiszták, hogy végre betérhetünk mennyei Atyánk házába. — *b)* Ha körültekintünk e komoly helyen, arra is rájövünk, hogy itt tényleg segíteni kell. A liturgia nem hiába beszél «jámbor könyörgésekről». A tisztítótűzben szenvedő lelkek helyzete súlyos, de nem reménytelen. Lelkük üdvössége biztosítva van,; előbb azonban a fájdalmas tisztulás, az elkövetett bűnök következményeitől való megszabadulás hosszadalmas és kínos folyamatán kell átvergődniök. Az érdemszerzés ideje elmúlt és most ütött a fizetés órája. Tudjuk, hogy e lelkek önmagukért semmit sem tehetnek, imáikkal, fohászaikkal nem rövidíthetik meg a folyamat tartamát. Nekünk kell tehát segítségükre sietni, érettük a «jámbor könyörgések» áldozatát bemutatni és Istennél megszabadulásukért a szentségek által nyújtott kegyelemeszközök igénybevételével közbenjárni. Erre a megértő együttérzésen és szeretetten kívül a misztikus Krisztus-testhez való hozzátartozás eleven tudata is kész-

tessen. — *c)* A tisztítótűzben szenvedő lelkekért végzett és felajánlott «jámbor könyörgések» (értsd alatta az imaáldozatot és azon kegyelmi eszközök használatát, amelyeket Krisztus szentségei nyujtanak) feltétlen eredménnyel járnak. Ez azért van, mert számunkra még nyitva áll az érdemszerzés lehetősége és semmisem akadályoz abban, hogy imáink, áldozataink és jócselekedeteink által szerzett érdemeinkről lemondjunk a tisztítótűzben szenvedő lelkek javára. Isten ezen áldozatot már csak azért is szívesen fogadja, mert önzetlen szeretetből fakad, nagyobb dicsőségére válik és azon lelkek javát szolgálja, akiket Isten, mint tisztulófélben levő kiválasztottait, őszintén szeret. (Csak feltétlen igazságossága akadályozza meg abban, hogy elengedje nekik a büntetést és megszabadítsa őket kínos helyzetükből.)

Elhatározás: A tisztítótűzhöz nemcsak ma végzek lelki zarándoklatot. Ezt többször megismétlem, elsősorban, hogy segítsek az ott szenvedő

lelkeken és megrövidítsem tisztulásuk idejét, másodsorban pedig, hogy lássam, mily súlyos következményekkel jár a legkisebb bűn is, lelkemben megrendüljek és az Úr szolgálatában nagyobb tökéletességre határozzam el magam.

2.

«*Kérünk, Urunk, tekints megengesztelődötten ezekre az áldozati adományokra, melyeket szolgád és szolgálód lelkéért Neked felajánlottunk, hogy akiknek megadtad a keresztény hit érdemét, add meg azoknak jutalmát is.*» (Első szentmise Szekréta.)

A liturgia az idézett szövegben arra figyelmeztet, hogy szelleme szerint való élet feltétlen érdemszerző. Ez az igazság a tisztítótűzben is érvényesül. Sőt, mint tudjuk, az ott szenvedő lelkek egyetlen reménye. — *a)* Az idézett szövegből kitűnik, hogy a tisztítótűz komoly ugyan, de semmiesetre sem komor. Ha hiányzik is belőle a mennyei dicsőség ragyogó fényessége, mégsem sötét, mert a meg-

szabadulás órájába vetett csalhatatlan reménység szelid világossága fényeskedik benne. A tisztítótűzben szenvedő lelkek helyzete súlyos és megérdemli legőszintébb részvétünket. Nem szabad azonban félreismernünk a helyzetet és szem előtt kell tartanunk, hogy e lelkek minden szenvedésük ellenére már a boldogság előtornácában tartózkodnak, mert tudják, hogy üdvösségük biztosítva van, egykor lejár büntetésük ideje és majd színről-színre láthatják Istent, Aki után mérhetetlen szenvedéllyel sóvárognak. Ennek a tudata számunkra is nagy előnyt jelent, mert tisztázza a fogalmakat, csökkenti a tisztítótűztől való egyébként megindokolt félelmet és előkészít arra, hogy e remény tudatában egykor mi is bátran elviseljük a vétkeinkkel megérdemelt büntetést. — *b)* A tisztítótűzben szenvedő lelkeknek a bekövetkezendő megszabadulásba összpontosított reménye csalhatatlan. A liturgikus szöveg is erre céloz és tanítását azzal indokolja meg, hogy az ott szenvedő lelkek keresztény életet éltek és ennek követ-

keztében olyan érdemekre tettek szert, amelyeket Isten feltétlen örök boldogsággal jutalmaz meg. Nem lehet Krisztust érdemszerzés nélkül követni, keresztény életet élni, Krisztus szelleméhez alkalmazkodni anélkül, hogy Isten az örökkévalóságban el ne ismerné e magatartás értékét és meg ne jutalmazná a benne rejlő érdemet. — *c)* A tisztítótűzben szenvedő lelkek és mi mindannyian, akik rendületlenül hiszünk a keresztény életre következő örök jutalomban, Isten feltétlen igazságosságára hivatkozhatunk, amely éppoly pontosan számontart minden érdemet, hogy megjutalmazza, — mint minden, még olyan csekély vétket is, hogy megbüntesse. Ennek tudata a tisztítótűzben szenvedő lelkeket megerősíti, minket pedig hűségesebb, fokozottabb istenszolgálatra késztet.

Elhatározás: Az örök élet jutalmában és boldogságában én is remélek. E reménybe összpontosítom minden erőmet és Istent arra kérem, adjon elegendő erőt, hogy szolgálatában meg ne inogjak

és nagyobb tökéletességre tegyek szert. A megjutalmazást igazságosságára bízom és addig, míg ennek pillanata elkövetkezik, törekszem gazdag érdemre szert tenni, hogy annak bőségéből a tisztítótűzben szenvedő felebarátaimnak és szeretteimnek is juttathassak.

3.

«Könyörgéseinkre, Urunk, irgalmazz meg szolgálóid és szolgáid lelkének, akikért bemutattuk Neked ezt a dícsérő áldozatot, hogy őket szentjeid társaságába eljuttatni kegyeskedjék.» (Második szentmise Szekrétája.)

A tisztítótűz kínos és hosszadalmas szenvedése és a tisztulási folyamat végkicsendülése az örök dicsőség, amelynek méltó keretét az idézett liturgikus szöveg szerint a «szentek társasága» képezi. — *a)* Isten országa, amelyről már annyit elmélkedtünk, beteljesülését itt találjuk. Mindannyian, a tisztítótűzben szenvedő lelkek és mi is, a küzdő Egyház tagjai oda akarunk jutni, ahol a szentek, az Úr kiválasz-

tottjai, az örök világosság fényességében élvezik megdicsőülésüket és látják színről-színre az Urat. — *b)* Vágyakozásunkat csak fokozza a szentek társaságának szemlélete. Mozgalmas és színes kép áll szemünk előtt. Látjuk elsősorban a szentek csodálatos életét és egy pillantásba foglaljuk össze azt a sok szenvedést és küzdelmet, amely ezen életet oly értékessé tette. Ugyanakkor a végkicsendülést és beteljesülést is látjuk és csodálattal szemléljük a megdicsőült szenteket körülövező dicsfényt. Érezzük felülmúlhatatlan boldogságukat és tudjuk, hogy ennél nagyobb és kielégítőbb beteljesülést elgondolni sem lehet. E szemléletünk nyomában felfakad a vágy, hogy mi is idejussunk és hasonló dicsőségben részesüljünk. — *c)* Következőleg meg kell állapítanunk, hogy a szentek társaságának szemlélete megtermékenyítő hatással van reánk. Jobb életre, tökéletesebb jellemalakításra, őszintébb istenszolgálatra késztet és a tisztítótűzben szenvedő lelkek megsegítésére indít. — *d)* Halottak napjának komoly, de szelid fényben gaz-

dag ünnepét még azzal szenteljük meg, hogy örvendünk a misztikus Krisztus-test, a szentek megdicsőülésében beteljesülő végső győzelemnek. Minden erőnkből azon vagyunk, hogy a győzelem teljes legyen és bennünk is beteljesüljön.

Elhatározás: Halottak napján mégegyszer felteszem magamban, hogy az örök élet reményébe összpontosítom erkölcsi törekvésemet, és tőlem telhetőleg segítek a tisztítótűzben szenvedő lelkeken. Sokat foglalkozom a szentek megdicsőülésének valóságával és e fényesség szemléletéből erőt merítek további életalakításom elmélyítéséhez.

TARTALOM.

Oldal

Befejező kötetünkhöz 3
Imádság az elmélkedés előtt ... 6
Imádság az elmélkedés után ... 7
A pünkösdre következő időszak második része 9
Pünkösd utáni tizenegyedik vasárnap 18
Pünkösd utáni tizenkettedik vasárnap 83
Pünkösd utáni tizenharmadik vasárnap 149
Pünkösd utáni tizennegyedik vasárnap 208
Pünkösd utáni tizenötödik vasárnap 265
Pünkösd utáni tizenhatodik vasárnap 328

Oldal

Pünkösd utáni tizenhetedik vasárnap 391

Pünkösd utáni tizennyolcadik vasárnap 448

Pünkösd utáni tizenkilencedik vasárnap 504

Pünkösd utáni huszadik vasárnap 552

Pünkösd utáni huszonegyedik vasárnap 559

Pünkösd utáni huszonkettedik vasárnap 670

Pünkösd utáni huszonharmadik vasárnap 726

Pünkösd utáni utolsó vasárnap 777

Összefoglalás 835

Ünnepek 838

Nagyboldogasszony. (Augusztus 15.) 838

Benizi Szent Fülöp. (Augusztus 23.) 846

Kisasszony napja. (Szeptember 8.) 853

Oldal

Mária Szentséges Neve. (Szeptember 12.) 862

A fájdalmas Istenanya ünnepe. (Szeptember 15.) 868

Őrangyalok ünnepe. (Október 2.) 879

Krisztus Király ünnepe. (Október utolsó vasárnapja.).... 885

Mindenszentek ünnepe. Aszketikus jelentősége..... 896

Mindenszentek ünnepe. (November 1.) 900

Halottak napja. Aszketikus jelentősége 911

Halottak napja. (November 2.) 922